T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 136

I.MAHMUD-NADİR ŞAH MEKTUPLAŞMALARI

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri

(Transkripsiyon / Tıpkıbasım)

İSTANBUL 2014

PROJE YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

PROJE SORUMLULARI
Doç. Dr. Mustafa BUDAK
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Daire Başkanı

Mümin YILDIZTAŞ
Yayın İşleri Koordinatörü

YAYINA HAZIRLAYANLAR
İbrahim KÜRELİ
İskender TÜRE
Dr. Ali KAYA
Yılmaz KARACA
Dr. Ersin KIRCA
Resul KÖSE
Vahdettin ATİK

TERCÜMELER
Dr. Ali KAYA (*Arapçadan Türkçeye*)
İbrahim KÜRELİ (*Farsçadan Türkçeye / Arapçadan Türkçeye*)
İskender TÜRE (*Arapçadan Türkçeye*)
Dr. Manizheh SADRİ (*Türkçeden Farsçaya*)
Department of History Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Tabriz, Iran

GRAFİK-TASARIM
Öznur GÜMÜŞ
Barış HACINOĞMANOĞLU

BASKI
BİON MATBAACILIK
Orta Mah. İbrahimağa Cad. No:18 Kısmet İş Merkezi B Blok K:3/8
Bayrampaşa, İstanbul - Türkiye
Tel: +90 212 567 62 62 / bionmatbaa.com

ISBN: 978-975-19-6255-3

ÖNSÖZ

Nâme kelimesi Farsça'da mektup anlamına gelip bu kelime Osmanlı diplomatika geleneğinde farklı boyutlar kazanarak kullanılmıştır. Osmanlı padişahlarının yabancı devlet başkanlarına gönderdiği mektuplara nâme-i hümâyûn denilmiştir. Bunun yanısıra sadrazamların ve şeyhülislâmların dış ülkelerdeki muhataplarına göndermiş oldukları yazılı mesajlara ise mektup denilmekteydi. İran şahlarından Osmanlı padişahlarına gelen mektuplara nâme-i şâhî ya da kısaca nâme deniliyordu. Diğer yabancı ülke başkanlarından padişaha gelen mektuplara da genel olarak nâme denilmekteydi. Devlet başkanından alt kademedeki yazışmalar ise yine mektup adını alıyordu.

Büyük Selçuklu Devleti'nden başlayarak XX. asrın ilk çeyreği nihayetinde hükümranlığı sonlanan Kaçar Hanedanı'na kadar İran coğrafyasında hüküm süren devletlerin hemen hemen hepsi Türk hanedanlıkları olmakla birlikte özellikle Şah İsmail'in kurmuş olduğu Safevî Devleti'yle (1501-1736) birlikte Osmanlı-İran münasebetleri mezhep farlılığının da etkisiyle oldukça çekişmeli seyretmiştir. Safevîler'den sonra İran'da saltanatı devr alan Afşar Hanedanına (1736-1794) mensup Nadir Bahadır Şah zamanında da Osmanlı-İran münasebetlerinin oldukça hareketli geçtiğine şahit olunmaktadır. Osmanlı Devleti ve İran arasında çok gerilimli zamanlar yaşanmakla birlikte, 3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri, herhalde barışa en çok yaklaşılan dönemin söz konusu çabalarına tanıklık etmektedir.

1736 senesinde İran'da Nadiriye Devleti'ni kurmuş olan Nadir Şah, ilk iş olarak Mogan'da bir kurultay toplamış ve İran'ın önde gelenlerinden devlet başkanlığı için biat almıştır. Bilahare Osmanlı Devleti ile barış yaparak ülkesinin geleceğini sağlama almayı amaçlamıştır. Nadir Şah bu esnada İran ülkesini topyekûn Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmış olması karşılığında Osmanlı Devleti'nden bir jest beklemekteydi. O jest ise, mensubu bulundukları Caferiye Mezhebinin Osmanlı Devleti'nce beşinci mezhep olarak Ehl-i Sünnet'e dahil edilmesi ve Harem-i Şerif'te bu mezhep için bir rükün tahsis edilmesiydi. İran tarafı bu konuda oldukça ısrarlıydı. Nadir Şah'ın, Ehl-i Sünnet'e dahil olma fikrindeki bir diğer saik de doğuda büyük bir tehdit unsuru olan Afganlılarla iyi geçinme çabasıdır.

Osmanlı Devleti, bağlı bulunduğu Hanefi Mezhebi'nden kaynaklanan fıkhî zorunlulukları gerekçe göstererek Nadir Şah'ın birbiriyle bağlantılı bu iki talebini kabul etmemiştir. Ancak süreç içerisinde Nadir Şah'a ve ricaline gönderilen mektuplarda oldukça dikkatli ve yumuşak bir üslup kullanıldığı fark edilmektedir. Bununla beraber İran tarafından

gelen muahede teklifi ise geri çevrilmemiştir. Böylece Sultan I. Mahmud ve Nadir Şah arasında imzalanan antlaşma ile IV. Murad zamanında yapılmış bulunan muahede güncellenmiştir.

Osmanlı Devleti'nden, beklentisine tam olarak karşılık bulamayan Nadir Şah son olarak "dedelerinin mirası olduğu" gerekçesiyle Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kendisine bağışlanması talebiyle Osmanlı sultanına yeni bir nâme göndermiştir. Fakat bu talebine henüz cevap alamadan mensubu olduğu Afşar Aşireti önde gelenlerinden bir topluluk tarafından katledilerek hükümranlığı sona ermiştir (20 Haziran 1747). Kendisinden sonra yönetimi devralan yeğeni Alikuli Han da Nadir Şah'ın Osmanlı Devleti'yle yaptığı muahedeye bağlı kalmayı yeğlemiştir. Ancak Alikuli Han'ın saltanat naipliği de kısa sürmüştür (1747-1748). Daha sonra pek dar bir dönem için Nadir Şah'ın kardeşi İbrahim Mirza (1748) ve torunu olan Şahruh Mirza (1748) tahta geçmiştir. İran topraklarında bir süre yaşanan kargaşadan sonra Kerim Han, Zendiye Hanedanlığını kurmuştur(1750-1795). Ancak Kerim Han Zend, Nadir Şahın torunu olan Şahruh Mirza'nın Horasan bölgesinde hükümdarlığının devamına izin vermiştir(1796).

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri'nde derlenmiş olan toplam 71 adet yazışma, ağırlıklı olarak Nadir Şah dönemini ihtiva etmekteyse de Alikuli Han'ın kısa süren saltanat naipliği dönemine ait yazışmalar da mevcuttur. Defterin son iki hükmü ise Afgan Ahmed Şah'tan III.Mustafa'ya gelen ve cevaben mezkûr şâha gönderilen namelerdir.

Bir tarafında tıpkıbasımı bulunan elinizdeki bu eserde mevcut nâme ve mektupların iki devlete göre dağılımı, geliş gidiş istikametleri ve yazıldıkları diller şöyledir:

İran'dan Osmanlı Devleti'ne gelen nâme-i şâhî ve mektup sayısı, 3'ü mükerrer olmak üzere 20'si Farsça, 1'i Arapça ve 1'i Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup (nâme-i şâhî) toplam 22 adettir. Osmanlı Devleti'nden İran'a giden nâme-i hümâyûn ve mektup sayısı, 6'sı Arapça, 25'i Osmanlı Türkçesi ile olmak üzere toplam 31 adettir. Afgan Ahmed Şah'tan Osmanlı Devleti'ne gelen 1 adet nâmenin Osmanlı Türkçesi ile yazılmış tercümesi ve Osmanlı Devleti'nden Afgan Ahmed Şah'a gönderilen, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış 1 adet nâme-i hümâyûn bulunmaktadır. 15'i Farsça'dan, 1'i Arapça'dan olmak üzere Osmanlı Türkçesi'ne tercüme edilmiş nâme-i şâhî ve mektup tercümesi ise toplam 16 adet olup bunların genel toplamı 71 rakamını vermektedir. Defterdeki dillere göre nâme ve mektuplar; 20'si Farsça, 7'si Arapça ve 44'ü Osmanlı Türkçesi ile yazılıdır. Nadir Şah ve Alikuli Han ile sadrazamlarının göndermiş oldukları nâme ve mektuplar -Nadir Şah'ın Osmanlı Türkçesi ile yazılmış 1 adet nâmesi dışında- Farsça kaleme alınmış, ancak bunlardan bazılarının sadece Osmanlı Türkçesi'ne tercümeleri deftere kaydedilmiştir. İran Şeyhülislâmının 1 adet Arapça mektubu dışında kalan diğerleri Farsça olarak kaleme alınmıştır. I.Mahmud ve sadrazamları tarafından gönderilen nâme ve mektupların dili Osmanlı Türkçesidir. Osmanlı Şeyhülislamlarının yazı dili ise Arapça ve Osmanlı Türkçesidir. Afgan Ahmed Şah'tan gelen 1 adet Farsça nâmenin defterde sadece Osmanlı Türkçesine tercümesi bulunmaktadır. Sultan III.Mustafa tarafından gönderilen cevap hükmündeki nâme-i hümâyûnun dili de Osmanlı Türkçesidir. Defterde mektupları bulunan Osmanlı sadrazamlarının isimleri el-Hâc Mehmed Paşa ile es-Seyyid Abdullah Efendi'dir. Nadir

Şah'ın sadrazamlarının isimleri ise Nasrullah Mirza (şahın oğlu) ile Şahruh Mirza (şahın torunu)'dır. Nadir Şah'tan sonra tahta geçen Alikuli Han'ın sadrazamı ise İbrahim Mirza (Alikuli Han'ın kardeşi)'dır. Osmanlı Şeyhülislâmlarının isimleri ise Mehmed Zeyne'l-Abidin Efendi ile es-Seyyid Mustafa Efendi'dir. Defterde mektubu kaydedilmiş olan tek İran Şeyhülislâmı ise Müderris Molla Ali Ekber'dir.

3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn defterine derç edilmiş olan iki mektup ise, yukarıda da bahsedildiği üzere Afgan Ahmed Şahı ilgilendirmektedir. Mektuplardan biri onun Hindistan'da kazanmış olduğu parlak zaferlerin müjdesini vermenin yanında Osmanlı Devleti'nin İran'ı kendi idaresi altına almasını teklif etmekte ve Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında planladığı cami inşası için Sultan III.Mustafa'dan arsa talep etmektedir. III.Mustafa, Ahmed Şah'ın zaferlerinden duyduğu sevinci yansıtmakta ancak taleplerinin karşılanamayacağını bildirerek Medine'de cami inşaası yerine Haremeyn'e surre-i hümâyûn gönderilmesini tavsiye etmektedir.

Bu vesile ile 3 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri'nin hazırlanmasında ve yayınlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline teşekkür eder, bilim dünyasına katkı sağlamasını ve ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Uğur ÜNAL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

پیشگفتار

کلمهٔ نامه در زبان فارسی به معنای مکتوب است؛ این واژه در مناسبات دیپلماتیک دولت عثمانی در مفاهیم متفاوتی بکار رفته است. در واقع نامه های ارسالی پادشاهان عثمانی به سران دولت های خارجی، نامه‌ی همایونی، نامه ها و پیغام های صدراعظم ها و شیخ الاسلام ها به مخاطبان خارجی نیز مکتوب نامیده می شد. علاوه بر این به مکتوب های ارسالی شاهان ایران به پادشاهان عثمانی، نامه شاهی و یا به اختصار نامه گفته می شد. مکتوب هایی که از روسای سایر کشورها خارجی به پادشاه می رسید به طور عمومی نامه گفته می شد. نامه های نوشته شده از رئیس دولت به زیردستان نیز مکتوب نامیده می شد.

با اینکه بیشتر حاکمیت هایی که از دوره سلاجقه بزرگ تا پایان حکومت قاجار و دههٔ دوم قرن بیستم در ایران به قدرت رسیده ، از خاندان‌های ترک بوده اند؛ اما در مناسبات ایران با عثمانی‌ها شاهد یک دوره بسیار پرتنش هستیم. مخصوصا پس از تاسیس حکومت صفوی توسط شاه اسماعیل(1501-907/1736-1148)، روابط ایران - عثمانی، تحت تاثیر اختلافات مذهبی همراه باکشمکش ها و منازعات دو دولت بود. پس از پایان حکومت صفویه در دورهٔ نادرشاه بهادر، سردمدار سلسله افشاریه(1736-1148/1794-1209 ق) که پس از صفویه سلطنت را در ایران بدست آوردند؛ علی رغم وجود مقاطع بسیار پرتنش بین ایران و دولت عثمانی، دفتر نامه شمارهٔ سه همایونی، گواهی بر وجود کوشش هایی جهت نزدیک شدن دو دولت و مقدمات رسیدن به صلح در این دوره است.

در سال 1148/1736 نادرشاه مؤسس دولت نادری شورایی در دشت مغان تشکیل داد و از بزرگان ایران برای ریاست دولت خود بیعت گرفت. نادرشاه به منظور تامین آینده کشورش مصمم به ایجاد صلح با دولت عثمانی بود. در این بین او در مقابل به رسمیت شناختن مذهب اهل سنت در ایران در صدد کسب امتیاز از دولت عثمانی نیز بود. با همین هدف از دولت عثمانی تقاضای پذیرفتن پیروان مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم در کنار اهل سنت و اختصاص رکن برای این مذهب در حرم شریف را داشت. طرف ایرانی در این موضوع بیش از اندازه پافشاری می کرد. دلیل دیگر این فکر نادرشاه در ورود به مذهب اهل سنت تلاش برای سازش با عنصر افغانها که تهدید بزرگی در شرق محسوب می شد .

دولت عثمانی با نشان دادن وفاداری به الزامات واقعی منابع فقهی مذهب حنفی، از پذیرش درخواستهای دوگانه و به هم پیوسته‌ی نادرشاه خودداری کرد. با این حال در روند ارسال نامه‌ها به

نادرشاه و رجال دربارش، از فحوای اسناد تا حد امکان استفاده از سیاست صلح جویانه مستفاد می گردد. البته عثمانیها پیشنهادهای مهم رسیده از سوی ایران را رد نکردند. به این ترتیب با امضای عهدنامه بین سلطان محمود اول و نادرشاه در واقع معاهده دورۀ سلطان مراد چهارم بار دیگر تجدید شد.

سرانجام نادرشاه که انتظاراتش از دولت عثمانی به شکل کامل برآورده نشده بود با ارسال نامه‌ای جدید به سلطان عثمانی، با تأکید بر "میراث اجداد خود"، متقاضی بخشیدن یکی از ممالک عراق و یا آذربایجان به ایران شد. اما پیش از دریافت پاسخ این نامه، به دست گروهی که پیشروان آنها که از قبیله افشار بودند به قتل رسیده و بدین طریق حاکمیتش به پایان رسید(11جمادی الثانی 20/1160 ژوئن 1747). بعد از وی برادرزاده اش علیقلیخان که قدرت را بدست گرفته بود، خواهان وفاداری به عهدنامه منعقد شده بین نادرشاه با عثمانی شد. اما دوره سلطنت علیقلیخان نیز بسیار کوتاه بود (1747-1748/1160-1161 ه ق). گرچه برای مدت کوتاهی ابراهیم میرزا برادر نادرشاه (1748/1161 ه ق) و شاهرخ میرزا نوه نادرشاه(1748-1796/1161-1210 ه ق) به سلطنت رسیدند؛ اما در این زمان کشمکش ها بر سر قدرت در ایران، با تشکیل سلسله زندیه توسط کریم خان زند (1750-1795/1163-1209 ه ق) به پایان رسید. در دوره زندیه، شاهرخ میرزا نوه نابینای نادرشاه در منطقه خراسان به حکومت خود ادامه داد (1796/1210).

همه هفتادویک نامه مضبوط در دفتر نامه همایونی شماره سه مورد بررسی قرار گرفت. گرچه بیشتر آنها متعلق به دوره نادرشاه می باشد اما علی رغم آن مکاتبات مربوط به دوره کوتاه مدت نیابت سلطنت علیقلیخان نیز در آن موجود است. دو حکم آخر دفتر نیز در واقع نامه های رسیده از احمد شاه افغان به مصطفی سوم و پاسخ ارسالی به نامه های مذکور است.

چاپ عکسی نامه و مکتوب هایی که بین دو دولت در یک بخش از این اثر در دست دارید از لحاظ توزیع، مسیر رفت‌وآمد و زبان نوشتاری به شکل زیر است:

تعداد نامه شاهی و مکتوب که از ایران برای دولت عثمانی آمده با احتساب سه بار تکرار، بیست نامه به زبان فارسی، یک نامه به زبان عربی و یک نامه به زبان عثمانی (نامه شاهی) در مجموع 22 نامه است. تعداد نامه همایونی و مکتوب ارسالی از عثمانی به دولت ایران، شش نامه به عربی و بیست و پنج نامه به عثمانی و در مجموع سی و یک نامه است. نامه رسیده از احمد شاه افغان به دولت عثمانی با ترجمه عثمانی یک نامه و نامه همایونی از دولت عثمانی به احمد شاه افغان نیز یک نامه ارسال شده است. پانزده نامه از فارسی یک نامه از عربی با ترجمه های نامه شاهی و مکتوب ها به عثمانی در مجموع شانزده نامه شده که کل این مکتوب ها به هفتادویک نامه رسید. توزیع نامه ها و مکتوب ها بر اساس زبان در دفتر: بیست نامه به فارسی، هفت نامه به عربی وچهل‌وچهار نامه به عثمانی. به غیر از یک نامه از نادرشاه که به عثمانی نوشته شده تمام نامه ها و مکتوبهای ارسالی نادرشاه و علیقلیخان و صدراعظم آنها به فارسی تحریر شده، اما از اینها هم فقط ترجمه عثمانی آنها

ثبت شده است. به غیر از یک مکتوب از شیخ الاسلام ایران که به عربی است باقی به فارسی تحریر شده است. نامه ها و مکتوبهای ارسالی از سوی صدراعظم های محمود اول به زبان عثمانی می باشد. شیخ الاسلام های عثمانی در نوشته های خود از زبان عربی و عثمانی استفاده کرده اند. تنها ترجمه عثمانی یک عدد نامه فارسی ارسالی احمد شاه افغان در دفتر موجود است. نامه همایونی ارسالی سلطان مصطفی سوم به زبان عثمانی که در حکم پاسخ است. نام صدراعظم های عثمانی که مکتوب های آنها در دفتر موجود است، عبارتند از: الحاج محمد پاشا و سید عبدالله افندی نام صدراعظم های نادرشاه هم نصرالله میرزا (که پسر شاه است) شاهرخ میرزا (نوه شاه) است. نام صدارعظم علیقلیخان که بعد از نادرشاه به تخت سلطنت نشست ابراهیم میرزا (برادر علیقلیخان) است. نام شیخ الاسلام های طرف عثمانی محمد زینعلی عابدین افندی و سید مصطفی افندی است. تنها شیخ الاسلام طرف ایران هم ملا علی اکبر مدرس است.

همانطور که در بالا ذکر شد دو نامه درج شده در دفتر نامه همایونی شماره سه در مورد احمد شاه افغان است. یکی از مکتوب ها در مورد مژده فتح درخشان هندوستان و پیشنهاد اداره ایران توسط دولت عثمانی و درخواست زمین از سلطان مصطفی سوم در مدینه منوره در جوار روضهٔ مطهر برای بنای مسجد است. مصطفی سوم با اعلام خشنودی خود از اخبار پیروزی احمد شاه و اعلام عدم موافقت با درخواست فوق، پیشنهاد ارسال صُرّه همایونی(هدایای نقدی و غیرنقدی که قبل از حج ارسال می شد) به جای بنای مسجد در مدینه را می دهد.

بدین ترتیب ضمن تشکر از کسانی که در انتشار طرح دفتر نامه همایونی شماره سه بخصوص پرسنل مدیرکل آرشیو دولتی همکاری داشته اند، تشکر کرده، امیدوارم که این مجموعه مورد توجه قرار گرفته و سهمی در فایده رسانی به دنیای علم داشته باشد.

دانشیار دکتر اغور اونال
مدیرکل آرشیوهای دولتی

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ (Türkçe) 3

ÖNSÖZ (Farsça) 7

İÇİNDEKİLER (Türkçe) 11

İÇİNDEKİLER (Farsça) 17

TRANSKRİPSİYON 23

1 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 27

2 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 29

3 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 32

4 Osmanlı Devleti ile İran arasında musâlaha akdi 35

5 Nâdir Şâh'ın taleplerinden üçünün kabul edilip ikisinin kabul edilmemesi 43

6 Nâdir Şâh'ın kabul edilen ve edilmeyen tekliflerini havi nâme-i hümâyûnu götürmek üzere Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi. 47

7 İran'ın hac emiri, esirler ve karşılıklı mûtemed tayini tekliflerinin kabul edilip mezhep konusuna ise şer'an cevaz verilmemesi. 51

8 Şâh'ın namesindeki üç maddenin kabul edilip birine şer'an cevaz verilememesi ve Şâh'ın cülûsunu tebrik için Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi. 57

9 İran'ın tekliflerinden üçünün kabul edilip Caferiye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak kabulü ve Beytullah'da rükn tayini hususlarına cevaz verilememesi. (Arapça) 61

10 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 64

11 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 67

12 İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi. (Farisi) 69

13 İran'ın Ehl-i Sünnet akidesi üzere Hanefi Mezhebi'ne tabi olarak Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi tayin edilmesi. (Farisi) 72

14 İran'da Rafizîlik akidesinden vazgeçilmesinden memnuniyet duyulması ve hediyeler için teşekkür edilmesi. 75

15 İran tarafından, Rusya ile Devlet-i Aliyye arasındaki musâlahanın yenilenmesinin teklif edilmesi. 78

16 İran tarafından yapılan Rusya ile musalahanın yenilenmesi teklifinin Osmanlı Devletince kabul edilemeyeceği. 80

17 I.Mahmud'un nâme-i hümâyûnunun muhtevasının anlaşılması, iki maddenin mütalaasına dair Ali Merdan Hân ile yeni nâme gönderilmesi. 86

18 Osmanlı Devletince iki maddenin kabulü halinde karşılıklı zıtlaşmaların sona ereceği. 89

19 Sumay Kal'ası Beyi Eyyüb tarafından Hüveydür Kalesi'nin kuşatılmasına müsamaha gösterilemeyeceği. 90

20 Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması. (Farisi) 93

21 Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması. 97

22 Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi. (Farisi) 99

23 Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi. 101

24 Nâdir Şâh tarafından gönderilen hediyelere teşekkür, Hindistan Seferi'nin tebriki ve teklif olunan beş madde ile yeniden yazılan cevap. 102

25 Nâdir Şâh'ın barışçı çabalarının takdir edilmesi, teklif edilen beş maddeden ikisinin kabul edilmemesinin keyfi değil, şer'i esaslı olması. 106

26 İran'dan gönderilen mektup ve hediyenin alınması ve musâlaha şartnamesindeki maddelere vurgu yapılması. 112

27 Talep edilen iki maddeyle ilgili şer'i mahzurların makbul sayılması. 114

28 Rıza Hân ile gönderilen mektup ve hediyelere teşekkür edilmesi; iki maddeyle ilgili ulemanın cevabının bulunduğu namenin gönderilmesi. 116

29 Kabul edilmeyen iki maddenin şer'i gerekçeleri. 118

30 Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi. (Farisi) 121

31 Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi. 123

32 Nâdir Şâh'ın Anadolu ve İran arasındaki barışa katkı sağlaması, ancak önceki dönemlere ait musâlahalara ve kabul görmüş teamüllere bağlı kalınmasının da barış için gerekli olması. 125

33 Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi. (Farisi) 129

34 İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi. (Farisi kaime sureti) 130

35 Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhün istikrara kavuşturulması arzusu.(Farisi kaime sureti) 132

36 Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi. (Farisi) 134

37 Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi. 135

38 İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi. 137

39 Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhun istikrara kavuşturulması çabası. 139

40 Nâdir Şah'ın nâmesinde dile getirdiği hususlar; sınırlara yönelik değinilen taleplerde asla ısrarcı olunmaması, IV.Murad devrindeki musalaha akdinin yenilenmesi. 140

41 Barışın sağlanması adına ısrarcı olunan tekliflerden vazgeçildiği bildirilmişken ve Osmanlı Devletince sınırdaki bazı can sıkıcı hadiselere göz yumulmakta iken İran'ın arazi taleplerinin dostluğu baltalaması ve bundan vazgeçilmesi. 144

42 Osmanlı tarafınca eski hududun esas kabul edilerek iki tarafın unvanlarının muhafazası şartıyla musâlaha akdinin münasip görülmesi. 150

43 Sultan IV. Murad zamanındaki hudud musâlahasının yenilenmesi için Mustafa Nazif Efendi'nin Osmanlı Devletince mutemet tayin edilmesi. 153

44 Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverete havale olunması, sultanın ve şeyhülislamın cevabî mektubunun gelen elçiyle gönderilmesi. (Arapça) 156

45 Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverette oybirliğiyle tasvip olunması, şahlıkça buna ihtimam gösterilmesi ricası. (Arapça) 158

46 Osmanlı topraklarının kılıçla kazanılmış yerler olması, miras olmaması; itina gösterilmesi gereken asıl hususun, mevcut sınırların korunması olması. (Arapça) ... 159

47 Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması. (Farsça) 161

48 Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması. 164

49 Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi. (Farsça) 166

50 Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi. 168

51 Türkmen emlâkini talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi, Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi. 169

52 Türkmen emlâkini talep etmekten de tamamıyla vazgeçilmesi, Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi. 171

53 Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağının Şah'a arzı ile mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması. 173

54 Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi. (Farsça) 178

55 Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi. 183

56 Devlet-i Aliyye'nin naipleri ile Muayyirü'l-Memâlik Hasanalican arasında gerçekleşen müzâkere neticesinde musalaha şartnamesinin kabul edilmesi, temessükler alınıp verilmesi ve tasdiknamelerin tayin edilecek büyükelçilerle gönderilmesi. 187

57 Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması. 195

58 Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması. 199

59 Ruznamçe-i Evvel el-Hâc Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayiniyle zabıtnamenin tasdikini havi ahitname ve diğer bir nâme-i hümâyûnla birlikte yola çıkarılması. 203

60 İki devlet arasında yürürlüğe konan anlaşmanın, iki hakanın halefleri tarafından da devam ettirilmesi beklentisi; Caferiyye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tanınması ve Kâbe'de rükün tahsisi konularında emir ve yetkinin padişaha ait olması. (Arapça) 206

61 İki devlet arasındaki muhabbetin devamlılığını sağlayacak şekilde ilişkilerin devam etmesi, elçilerin ve mektupların gelip gitmesi. 211

62 Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi. (Farsça) 214

63 Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi 217

64 Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi. (Farsça) 219

65 Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi 222

66 Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki. 224

67 Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki. 229

68 Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınması; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki. 233

69 Alikuli Hân'ın cülûsunun tebrikiyle kendisine duâcı olunması; Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi. (Arapça) 237

70 Afgan Ahmed Şâh'ın cülûsu; Hind Padişahı'nın imdadına koşarak Hindistan'daki Mecûsîler üzerine yürümesi; Alikuli Hânı mağlup ederek bütün emvaline el koyması ve Ceyhun'a kadar Türkistan'ı fethetmesi; gözüne mil çekilerek tahttan indirilmiş olan Şahruh Mirza'yı tekrar İran tahtına oturtması; Timur sülâlesinden Âlemgîr Şah'ı yeniden Hind padişahlığına getirmesi, ancak daha sonra bu şâhın şehit edilmesi; kendi oğlu Timur Şah üzerine yürüyen Mecûsîlere yönelerek üst üste yapılan savaşlarda hepsini kılıçtan geçirmesi; bir süre Cihanabad'da kalarak Alemgir Şâh'ın oğlunu Hind padişahı tayin etmesi; Osmanlı Devleti'nden İran konusunda hareket beklentisi; Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında cami inşası için arsa verilmesi. 241

71 Nâdir Şah'ın ölümünden sonra Mirza Şahruh'un tahta çıkarılmasıyla yakılan fitne ateşinin söndürülmesinde Afgan Ahmed Şâh'ın himmetinin takdire şayan olması; Hindistan'ı Mecûsî istilasından kurtarıp İslâmiyet'i orada egemen kılmasının, gönderilen mektuptan anlaşılması; İslâm dininin yücelmesi yolundaki hizmet ve küffârın kırılmasındaki katkılarının Devlet-i Aliyye katında her türlü övgüye lâyık olması; Medine-i Münevvere'de cami inşa olmak yerine, her sene Haremeyn ahalisine surre gönderilmesi; İran ahalisine zarar vermenin Devlet-i Aliyye'nin sıfatına yakışmayacağının ve karşılıklı andlaşmalara bağlı kalındığının ifade olunması. 249

İNDEKS 255

TIPKIBASIM 277

فهرست مطالب

پیشگفتار [ترکی] 3

پیشگفتار [فارسی] 7

فهرست مطالب [ترکی] 11

فهرست مطالب [فارسی] 17

برگردان به [حروف لاتین] 23

1 فرستادن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه، برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 27

2 فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 29

3 فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 32

4 عقد قرارداد مصالحه فیمابین دولت عثمانی و ایران 35

5 قبول سه درخواست و رد دو درخواست از خواسته های نادرشاه 43

6 ارسال ایلچی مصطفی پاشا به همراه نامه‌ی همایونی حاوی قبول و رد پیشنهادهای نادرشاه 47

7 توافق در خصوص امیر حج ایران، اُسرا و قبول پیشنهاد تعیین معتمد متقابل و عدم صدور جواز شرعی در خصوص مذهب 51

8 پذیرش سه ماده از پیشنهادهای موجود در نامه شاه و عدم صدور جواز شرعی به یک مورد و اعزام مصطفی پاشا به عنوان ایلچی برای تبریک جلوس شاه 57

9 پذیرش سه مورد از پیشنهادهای ایران و رد مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم، عدم صدور جواز برای تعیین رکن در بیت الله الحرام 61

10 اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 64

11 اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 67

12 اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی 69

13 رویکرد ایران به عقیده اهل سنت با تابعیت مذهب حنفی و تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول 72

14 اظهار خشنودی از برچیده شدن عقیده رافضی در ایران و تشکر به خاطر هدایا 75

15 پیشنهاد تجدید مصالحه نامه فیمابین روسیه و دولت علیّه از طرف ایران 78

16 پیشنهاد تجدید مصالحه نامه بین ایران و روسیه و عدم پذیرش دولت عثمانی 80

17 درک محتوای نامه همایونی محمود اول، ارسال نامه جدید توسط علی مردان خان دایر بر مطالعه دو ماده 86

18 پایان یافتن درگیری متقابل با پذیرش دو ماده از سوی دولت عثمانی 89

19 عدم مصامحه در محاصره قلعه هویدر از طرف ایوب بیگ حاکم قلعه صوما 90

20 لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن تمام منطقه 93

21 لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن کل منطقه 97

22 وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای 99

23 وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای 101

24 تشکر بابت هدایایی که از سوی نادرشاه ارسال شده بود، تبریک لشکرکشی به هندوستان و نوشتن پاسخی دوباره به 5 ماده پیشنهادی 102

25 تقدیر از تلاش های صلح جویانه نادرشاه، خودسرانه نبودن عدم پذیرش دو ماده از پنج ماده پیشنهادی و بر اساس اصول شرعی بوده 106

26 دریافت نامه و هدایای ارسالی از ایران و تاکید بر شرایط ماده های مصالحه نامه 112

27 مقبول شمردن محظورات شرعی در خصوص دو ماده پیشنهادی 114

28 تشکر بابت نامه و هدایایی که با رضا خان ارسال شده بود؛ ارسال نامه ایی حاوی پاسخ علما در خصوص دو ماده 116

29 واقعیت های شرعی پذیرفته نشدن دو ماده 118

30 پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده 121

31 پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده 123

32 کمک نادر شاه به حفظ صلح بین ایران و آناطولی، ضرورت وفادار ماندن به معاهده ها و شیوه های دوره های قبلی و قبول آنها 125

33 انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف 129

34 انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن 130

35 فسخ شروط عهدنامه با دولت عثمانی و آرزوی پیوستن به استقرار صلح 132

36 انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف 134

37 انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف 135

38 انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن 137

39 فسخ مشخصات توافق شده در قرار داد با دولت عثمانی و تلاش برای استحکام صلح 139

40 موارد مورد اشاره در نامه نادرشاه؛ عدم تاکید به درخواست های مرزی در نظر گرفته شده، تجدید عقد مصالحه دوره مراد چهارم 140

41 انصراف از پیشنهادهای تاکید شده برای حفظ صلح و چشم پوشی دولت عثمانی از بعضی حوادث دلخراش در مرزها، درخواست های ارضی ایران سبب ریشه کنی دوستی می شود، صرف نظر کردن از این امر 144

42 پذیرش مبنا قرار گرفتن مرزهای سابق از سوی عثمانی، با شرط حفظ عناوین دو طرف، مناسب بودن عقد مصالحه نامه 150

43 انتخاب مصطفی نظیف افندی معتمد دولت عثمانی برای تجدید مصالحه نامه مرزی زمان سلطان مراد چهارم 153

44 حواله به مشورت عمومی در خصوص نامه شاه، ارسال پاسخ سلطان و شیخ الاسلام به نامه رسیده با ایلچی اعزامی 156

45 تصویب موضوع های نامه شاه در مشورت عمومی به اتفاق آراء، تقاضای نشان دادن اهتمام شاهانه به آن 158

46 موضوع اصلی که باید توجه شود سرزمین های عثمانی به نیروی شمشیر بدست آمده، میراث نبوده، ضرورت حفاظت از مرزهای موجود 159

47 تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا 161

48 تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا 164

49 اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد 166

50 اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد 168

51 انصراف کامل از درخواست سرزمین های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی 169

52 انصراف کامل از درخواست سرزمین های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی 171

53 پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه با عرض به شاه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد 173

54 پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار 178

55 پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار 183

56 پذیرفتن شرط نامه مصالحه در نتیجه مذاکرات موفقیت آمیز فیمابین نایبان دولت علیّه و حسنعلیجان مُعیرّالملک، ردو بدل شدن اسناد و ارسال تصدیق نامه ها توسط ایلچیان بزرگ منتخب شده 187

57 تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان سفیر برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه 195

58 تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه 199

59 تعیین و اعزام الحاج احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی اول به همراه عهدنامه حاوی تصدیق صورت مجلس و نامه دیگر همایونی 203

60 جریان یافتن عهدنامه فیمابین دو دولت، انتظار ادامه آن از سوی جانشینان دو خاقان؛ عدم شناخت مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم و اختصاص رکن در کعبه که در حوزه قدرت و اختیار پادشاه است 206

61 ادامه روابط به صورتی که محبت فیمابین دو دولت را نشان دهد، تبادل ایلچیان و نامه ها 211

62 قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت 214

63 قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی 217

64 قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی 219

65 قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی 222

66 با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی 224

67 با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی 229

68 با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی 233

69 با تبریک جلوس علیقلیخان و دعاگویی؛ با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی 237

70 جلوس احمد شاه افغان؛ رفتن برای کمک به پادشاه هند جهت اقدام بر علیه مجوسیان هندوستان؛ غلبه بر علیقلیخان و تصرف تمام اموالش و فتح ترکستان تا جیحون؛ از تخت به زیر کشیدن شاهرخ میرزا با میل کردن به چشمانش و به تخت ایران نشاندن دوباره وی؛ به تخت نشاندن دوباره عالمگیر شاه از ثلاله تیمور در هندوستان؛ سپس شهید کردن این شاه؛ حرکت به سمت تیمورشاه پسر خود و با حرکت به سمت مجوسیان و کشتن همه آنها طی جنگ های پی در پی؛ تعیین پسر عالمگیرشاه به عنوان پادشاه هند در زمان ماندن در جهان آباد؛ توقع حرکت از دولت عثمانی در موضوع ایران؛ دادن زمین برای ایجاد مسجد در جوار روضه مطهر مدینه منوره..... 241

71 با به تخت نشستن شاهرخ میرزا بعد از مرگ نادرشاه آتش فتنه‌ایی که شعله ور شده بود به همت شایان احمدشاه افغان خاموش؛ نجات هندوستان از استیلای مجوسیان و برقراری حاکمیت اسلامی در آنجا، استنباط آن از نامه ارسالی؛ خدمتی در راه ارتقای دین اسلام و سهم شما در شکست دادن کفار شایسته هر گونه ستایش در نزد دولت‌علیّه است؛ به جای بنای مسجد در مدینه منوره، ارسال همه ساله صُرّه (کیسه پول) به اهالی حرمین؛ چیزی که در شأن صفات دولت‌علیّه نیست ضرر رساندن به مردم ایران و بیان وفاداری به عهدنامه دو جانبه فیمابین 249

نمایه 255

چاپ عکسی..... 277

3 NUMARALI
NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİ

TRANSKRİPSİYON

İran ve sâire Nâme-i Hümâyûn

Min evâili Cumadelahir sene 1149

ilâ evâsıtı Cumadelahir sene 1176

*(7-16 Ekim 1736/28 Aralık - 6 Ocak 1762-63)**

---

* En eski tarih olarak Evâil-i Cemaziyelahir Sene 1149 tarihi verilmişse de Sayfa 13'te kayıtlı 7 no'lu nâmenin tarihi 1 Cemaziyelevvel Sene 1149 (7 Eylül 1736)'dır.

1

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه، برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman fırkalar arasındaki ayrılık ve kavganın, Safevî Şah İsmail'in başkaldırısından kaynaklandığı; kendisinin geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmek üzere Yüce Yaratıcı tarafından görevlendirilmiş olduğu, İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir konseyin Mogan Kışlağı'nda toplanarak onu İran şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musalaha için Abdülbaki Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkasım ile Müderris Molla Ali'nin ona refakatçi tayin edildikleri hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

نامه ای به زبان فارسی از سوی نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: بروز جنگ و جدایی میان فرقه های مسلمان بعد از قیام شاه اسماعیل صفوی؛ ماموریت یافتن شخص وی برای توجه به مشکلات مسلمانان پس از انجام کارهای مهم در کشور وسیع ایران، اجتماع شورایی مرکب از نمایندگان برجسته مردم و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایران؛ برگزیدن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی ایشان به وساطت علی پاشا والی قرامان برای عقد قرارداد در درسعادت و اعزام به استانبول

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından Rikab-ı hümayun-ı müstetâba gelen nâmenin suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Övgü ve ihtiramın ziyadesi, Yüce Yaratıcı'nın nimetine mazhar ve *"Sizi yeryüzünde halîfe kıldık"*[1] buyruğu fehvasınca adaletle hükmeden sultanların yegâne efendisi olan; farklı tabakalar arasında ihtilaf vukuunda anlaşmazlığın giderilmesi *için "Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz."*[2] emri gereğince varlığını ortaya koyan, muhalefet ve inat karanlığının fecr-i sâdıkı, hak ve adalet melcei, ihtiyaç sahiplerinin kendisine

[1] Yunus Sûresi: 10/14.

[2] Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

bel bağladığı altın taçların başı üzerindeki tâc, kapı yüzlerine kapanan bağışçıların bağışçısı olan melik, "Aralarında barışı sağlayanlara ne mutlu ki, işte onlar Allah'a yakın kimselerdir" seçkin hadisine kulak veren bütün ümmetlere kulak verilecek müjdede benzeri bulunmayan, bağışların ziyneti, "nübüvvet şubelerinden bir şube olma yolunda sulh u salah" istikametinin ana caddesi, varlık âleminin biricik cevheri, inananlar âleminin kutbu, yeryüzünün güneşi, Peygamberlerin sonuncusu Muhammed (a.s) ve onun mübarek aile efradıyla hayırlı halifeleri ve dağlar gibi ashabının son dayanağı, ve ondan sonra devlet kuşunun yükselen güneşinin reyiyle yücelmiş, âlî-hazretlerin lütufkârlığıyla parlayan güneşin ışıltısının zamîri, felek mertebeli, Süreyya menzilli, Satürn ufuklu, jüpiter saadetli, merih savletli, güneş hasletli, Venüs letâfetli, ay doğuşlu, Süleyman şevketli, İskender insaflı, Nûşirevân adaletli, "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi" kabil âdil sultan olduğu tasdikli, cümle yaratılmışlara şefkati mantıklı, cihan sultanlarının en büyüğü, devran hakanlarının zirvesi, azamet ve şehriyarlık tâcının liyâkatlisi, mutluluk ve saltanat bahtının parıltısı, âdetâ İkinci İskender, Osmanoğulları Hanedanı'nın zübdesi, felek-mertebeli padişah, ordunun yıldızı, İslam dininin sultanı, Allah'ın gölgesinin tecelligâhı, iki kıtanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki haremin hizmetkarı, İkinci İskender-i Zülkarneyn; saltanat, şevket, azamet, hilafet, re'fet, merhamet ve ihsan feleğinin yıldızı olan şanı yüce Sultan Mustafa Han oğlu Sultan Mahmud Han'ın mülk ve saltanatını Yüce Mevla ebedî kılsın. Yüce Allah'ın terbiye ediciliğini tasdik ve kainatın yaratıcısı olduğunu ikrarım, ins ve cin taifelerinin, o hazret tarafından yaratılmış olduklarını dillendirdikleri andan beri malumdur. Peygamber'e itaat, bize emredilmekle üzerimize farz olmuş ve biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesiyle o önderin zuhurundan beri nasiplenenlerdeniz. Safevî Şâh İsmail'in başkaldırısının başlangıcından itibaren âfâkî hükümler yüz gösterip taassup ve garazın eseri olan bazı sözler, onun tarafından etrafa yayılarak Peygamberlerin efendisinin ümmeti ve Müslüman fırkalar arasında ayrılık ve kavganın çıkışına sebep olmuş, böylelikle Cenâb-ı Mevla, yüce dergâhının kapısındaki duacıyı, iklîmi geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların meseleleriyle ilgilenmek üzere görevlendirmiş, işte bu sebeple bu hayır yolunun yolcusu, İran'da bulunan cümle derecesi yüksek beyleri, bereketi bol alim ve fazilet sahiplerini, taşıdıkları sıfatlarla övgüyü hak eden değerli kimseleri, eyalet beylerini, aksakallı aşiret, oymak, kabile ve hizmetçi sınıfı reislerini mübarek Ramazan ayının ortasında Mogan Kışlağı'nda bir araya getirerek Hak Mezheb'in delil ve bürhanlarını onlara anlatmak suretiyle Hoy'da bulunan makamı yüce ve en güzel sıfatlarla muttasıf veziriazam, ulema ve fudalanın önderi, zamanın müftüsü, devranın kendisine uyduğu Şeyhülislam, buna teveccüh gösterdiler; hepsi bu hayırlı teşebbüsün hata ve noksandan korunması, özü derinlik arz eden rükünlerde bir değişiklik ve farklılaşmanın meydana gelmemesi mülahazasıyla kalben ve lisanen kabul edip benimseyerek bid'atları terk edip, Peygamber'in sünnet-i seniyyesine tâbi oldular. Safevî sülalesinin yolundan gitmeyi terk edip ihsanı bol yaratıcının yüce dergâhının bu duacısını İran padişahı seçtiler. Böylece Saltanat-ı Seniyyece, musalahanın müzakeresine memur edilen makamı yüce Karaman Valisi Vezir Ali Paşa (Allah izzetini artırsın) ile görüşmek üzere benim mutemedim sıfatıyla İran ümerasından ve Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi Abdülbaki Han-ı Zengene, elçilik yapmak ve haber getirmek vazifesiyle Mirza Ebu'l-Kâsım ve benim imamım olan Horasan'ın

büyük müderrisi Molla Ali -ki hepsi dereceleri ve faziletleri yüksek seyyidlerin büyüklerinden olarak- mezkur elçiye refakat etmek vazifesi Hoy'da bulunan söz konusu mezkur makam sahiplerine havale edilip Allah'a hamd olsun ki bu duacı, Sultan'ın Devlet-i Aliyyesinin görevlileriyle birlikte yerle göğün arasındaki bu dergâhta din-i mübînin tashihi ve ikiye ayrılmış milletin/ümmetin birliği için çalışma yolunda bir imkan elde etmiş ve bu işin hayırla neticelenmesi haşmetli padişaha havale edilmekle inşallah bu husus âhir zaman Peygamber'i -salat ve selam üzerine olsun- nezdinde makbul ve hayırlı bir iş olarak kabul görür. Bundan gayrı bir şey söylemek lâzım gelmez; aksini söylemek de örf ve edebe ters düşer. Makamı yüce veziriazam ve alimlerin direği şeyhülislam bu şekilde konuyu tafsil ettiler. Âlem kârgâhında yapılan da yapılmayan da kalıcıdır; Onlar için kimi zaman sulh, kimi zaman adalet, dört rükne düşer; Dört rüknün en hayırlısı kaza çivisiyle bağlansın; Âlem için tuzak kurmaya gör, bir başkası da sana kuracaktır.

(mühür makamında)
-Kudret sahibinin seçtiği inci mühür,
cihanda nadir görülür-

2

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman topluluklar arasında hüküm süren kavga ve uyuşmazlıkların, Safevî Şah İsmail'in kişisel ihtiraslarından kaynaklandığı, şahsi ikbâlinin gerçekleşebilmesi yolunda buna tevessül ettiği; bu kavgaya son vermek üzere İran eşrafından ve temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir heyetin Mogan Kışlağı'nda toplanıp kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te yapılması kararlaştırılan musalaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefîr; Mirza Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه ایی که از سوی نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول به زبان فارسی ارسال شده و مشتمل است بر: احکام جنگ و اختلاف که در بین فرقه های مسلمان جاری

است از جاه طلبی شخص شاه اسماعیل صفوی نشات گرفته، برای رسیدن به اقبال شخصی خود به این امر توسل جست؛ در حال حاضر برای پایان دادن به این جنگ، اجتماع هیاتی از نمایندگان برجسته مردم ایران و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایل ترکمن؛ بستن قرارداد مصالحه در درسعادت به وساطت والی قرامان علی پاشا، تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول، با اعلام همراه کردن میرزا ابوالقاسم و ملا علی مدرس، انتظار اختصاص رکن برای حاجیان جعفری مذهب ایران به عنوان مذهب پنجم در مسجد الحرام؛ حضور متقابل دو سفیر از مقام‌های سلطنتی در دو دولت؛ خواستار آزادی اسرای ایرانی که در بلاد عثمانی با رضایت خود ازدواج کرده‌اند

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından devletlü inayetli Sadrıazam hazretlerine gelen Farisî mektubdur.

Bismillahirrahmanirrahim

Haşmet ve ikbal sığınağı yüce vezir cenapları, ululuk ve azamet sahibi, cesaret ve yiğitlik timsali, makamı yüce olan, veziriazamların dayanağı ve yüksek rütbeli âmirlerin direği; parlak fikirleriyle işleri yoluna koyan, kıvrak zekasıyla cumhurun mühim işlerinin kefili, Hakanlığın Devlet-i Aliyyesi kendine emanet edilen, sultanın göz alıcı saltanat mutemedi, sâfî tedbir sahibi vezir, mülkü süsleyen isabetli müşir, âlemin nizamı muhterem Sadrazam! Allah'ın şanını yücelttiği ve zat-ı hidivânenin mükrimâne ta'zîmâtıyla ve muazzez zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmatıyla ikbalini şahlandırdığı, ıtır kokulu unutulmaz incilerin hepsine mazhar olan ve eşsiz haşmetinin katlanarak devletinin de ziyadesiyle zatına bağışlandığı, "bu senindir" denildiği Veziriazam! Bunları ifade ettikten sonra Rûm ve İran'ın Müslümanları arasında bir süreden beri hüküm süren kavga ve cidalin kaynağının ne olduğu, memlekette fikir sahibi olan herkeslere ayan beyan ortada ve sebebinin de ne olduğu bellidir. Âfâkî arzularının güdümüyle eşzamanlı olarak zuhur eden ve kendi istikrarını, bozguncu garazlarıyla bu kabil fitne-fesadın filizlenmesinde görmüş olan Safevî Şâh İsmail, bugüne değin aynı öndere, aynı kitaba inanıp aynı kıbleye yönelmişlikleriyle hatırlana gelen aynı Peygamber'in ümmeti cümle Müslüman halklar arasında katl ve inadın çıkmasını, şahsî ikbalinin gerçekleşmesi uğrunda bir fırsat saymıştı. İşte şimdi, bölük pörçük milletin bir araya getirilmesi ve İranlıların mirası olan din-i mübînin revaç bulmasının tam zamanı olduğu düşüncesiyle aynı zamanda Müslümanlar arasındaki ceng ü cidalin def'i mülahazasıyla yüksek seviyeli beylerin, faziletli ulemanın, ayan ve eşrafın, eyalet ve aşiret beylerinin tamamı mübarek Ramazan ayının ortalarında Zat-ı Akdes-i İlâhînin te'yidi ve Zat-ı Risalet-penâhînin/Peygamberînin bâtınî vechesinden

neşet eden şüphe ve ihtilaf saikıyla hak mezhepten yüz çevirişleri ortadan kaldırmak maksadıyla Mogan Kışlağı'nda biraraya gelmişler, Safevî sülalesinin bozguncu garazlarından ve seçilmiş Peygamber ile onun saygın ashabının ve temiz imamların sözlerine muhalefetten kaynaklanan bu bâtıl ve faydasız amelleri terkle İran halkının tamamı bu hüccet ve bürhanları tanımış ve hepsi biat etmiş olmakla ancak korkulan o ki, Safevî sülalesine tebaiyetle bizim nâiblerimizi Türkmen ilinin şahı ve serveri tayin etmek suretiyle hadd ü hesaba gelmez inadlar ve yeni yeni fesatlar zuhura getirilmesin. Bu sebeple şerefli Devlet-i Aliyye-i Osmaniye tarafından mükâleme ve musalahaya memur edilen makamı yüce mekremetli vezir, hakanın yüce devletinin tanzimine memur muhterem müşir, Saltanat-ı Seniyye'nin kendisiyle kaim olduğu Karaman Valisi Ali Paşa, sonu hayırla neticelenecek bu emeli tamamlamak ve müzakere edilecek hususları aşamalarıyla birlikte Osmanlı Devleti yetkililerine aktarmak bâbında işaret olunan müşir ile görüşme hususundaki istekliliğini ihsas etti. Bu yüzden mutluluk verici haberleri yüce Saltanat makamına ulaştırmasını teklif ettik. Sözü edilen mekremetli vezir bu konuda yetkisi olmadığını belirterek ancak söz konusu meseleyi Osmanlı Devleti'ne iletmek için süre istedi. Bu hayırlı işin neticeye kavuşması halinde Devlet-i Aliyye zaviyesinden dünyevî ve uhrevî büyük faydaları görüleceğine, adı geçen de kanaat getirdi. Böylelikle Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali'yi ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacakları öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında bunun tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır. Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa

serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri, elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Vezirlik günleriniz, haşmet, devlet ve yüceliğiniz devam üzere olsun!

3

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

فرستادن عبدالباقی زنگنه از سوی شاه منتخب ایران نادر شاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Osmanlı ve İran halkları arasında bir süredir devam edegelen kavga ve ihtilafın, Şah İsmail'in fitnesinin eseri olduğu, Safevî Sülalesi'ne uymaktan vazgeçilerek Sünnet-i Seniyye'ye tâbi olunduğu; bu ayrılıklara son vermek üzere İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir hey'etin Mogan Kışlağı'nda toplanarak kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musâlaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefir tayin edildiği, Mirzâ Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde olup kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Osmanlı şeyhülislamına Farsça mektup

نامه ایی به زبان فارسی از سوی نادرشاه به شیخ الاسلام عثمانی در خصوص: جنگ و اختلافی که بین مردم عثمانی و ایران از مدتی پیش به این سو ادامه داشته؛ در اثر فتنه شاه اسماعیل بوده، در حال حاضر مردم ایران از پیروی از سلسله صفوی دست کشیده و تماما تابع سنت سنیّه شده؛ اجتماع هیاتی متشکل از نمایندگان برجسته مردم ایران و اشراف در دشت مغان برای پایان دادن به این جدایی و انتخاب نادرشاه به عنوان شاه ایل ترکمن؛ تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول به میانجیگری والی قرامان علی پاشا برای ایجاد عقد قرارداد مصالحه در درسعادت و همچنین تعیین میرزا ابوالقاسم و ملا علی مدررس برای همراهی وی؛ اختصاص رکن مذهب جعفری در

مسجدالحرام برای حجاج ایران، حضور متقابل سفیر از مقام‌های سلطنتی دو دولت
و آزاد کردن اسرایی که در بلاد عثمانی بوده و با رضایت خود ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh'dan saadetli semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerine gelen mektubun suretidir.

Hüve'llâhu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Şeriat ve dini öğrenmede kendine sığınılan, aklı ve nakli cem‘ eden aslî konularla teferruata dair hususlarda feyiz ve fazilet destâhı, ince anlamları ortaya koyan, zorlukları halleden ve güç meseleleri yorumlayan, mütebahhir ulemanın en olgunu, devranın şekerle beslenmiş müctehid ve fakihlerinin en faziletlisi, alimlerin en bilgini ve faziletlilerin en faziletlisi olan zamanın müftüsü; fazilet, şeriat, din öğretme ve feyz dağıtma güneşi; İslam dininin ve Müslümanların şeyhi olan fazilet-meâb cenapları! Kıyamet Günü'ne değin dini öğretme ve feyiz dağıtma ameliniz zeval bulmasın! Zat-ı hidivânenin türlü türlü ta‘zîmâtıyla ve Zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmâtıyla izzet ve ihtirama boğulasın! Ondan sonra şeriata ilişkin görüşümüzü belirtmeye gelince, Şâh İsmail'in hurûcundan ve ortaya koyduğu bid‘atlardan önce Rûm ve İran ahalieri arasında din-i mübîn konusunda bir süreden beri devam etmekte olan kavga ve ihtilafa dair bir eserin dahi bulunmadığı herkeslere zahir ve ayandır. Ümmetin tamamı bir Peygamberin ümmeti, bir tek kitaba inanmakta ve bir tek kıbleye yönelmişler; aralarında dostluk ilişkileri bulunup birbirlerine gelip gitmekteydiler. Onun icadları yüzünden İslam mezheb anlayışı çerçevesinde inananlar arasında Hoy'da fitne tohumu ekilerek o zamandan günümüze kadar kan döküp, insanları esir etmeyi Tanrı'ya yapılan ibadetin en büyüğü bilmişler, bu şekilde din-i mübîne karşı şekavetlerini ortaya koyan küffâr ve muhalifler, emn ü emân beşiğinde rahat ve huzur içinde uyumakta olanları, bütün Müslümanları belânın pençesine esir düşürmüş, bugün gelinen noktada ise, Allah'ın hükmü cümle İran halkı üzerine hâkim olarak seyyidlerin önde gelenleri, büyük alimler, eyalet ve oymak beyleri, Türk, Tacik, izzet sahibi kimselerle ayanı bir araya getirmek suretiyle Hz. Peygamber'e -ki, salât ü selam üzerine olsun- muhalif olmaktan ve nefsâni garazlardan kaynaklanan bu asılsız sözlere dayanan şüphe ve ihtilafın utancı dürüst milletin alnından silinerek hepsinin hâl ve hatırları gözetildi. Onların hepsi, aralarında bulunan gayr-ı sünnî gidişata kapılmış, gidiyorlarken pişmanlık duyarak Hazret-i Peygamber'in sünnet-i seniyyesi ve Mustafavî tarikat üzere yüzlerini döndürerek ona tâbi oldular. Bu mülahazayla o hata ve noksanlık semtinden hayr iklîmine yelken açarak korundular. Bu yolda herhangi bir farklılık ve değişiklik zuhura gelmesi beklenmemektedir. Onlar, Safevî sülalesine biat etmekten vazgeçtiler. Bizi de Türkmen ilinin mirasçısı konumunda şâh ve komutan seçtiler. Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Hakan'ın Saltanat-ı

Seniyyesince yapılacak olan musalaha için müzakere memuru seçilen makamı yüce, mekremetli vezir ve muhterem müşir Karaman Valisi Ali Paşa ile hayırla neticelenmesi umulan görüşme tamamlanmış olup sözü edilen yüce makam sahibi, gelinen noktayı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye iletmesi gerektiği yolunda görüşlerini izhar ettiler. Bu sebeple bu güzel haberleri Sultan hazretlerine iletmesi için makamı yüce vezire teklifte bulunduk. Ancak yüce vezir her defasında buna yetkisi olmadığını beyanla şerefli hakanlık katına iletmek üzere beklenilmesini istedi. Ancak bu hayırlı işin sonunda iki devlet-i aliyye için dünyevî ve uhrevî büyük faydaları netice vermesi beklentisiyle mezkuru dönmeye razı ederek Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali Ekber'i ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacağı öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin de Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Fazilet günleriniz, din öğretme ve feyz dağıtma filiniz kalıcı ve devamlı olsun!

4

Osmanlı Devleti ile İran arasında musâlaha akdi

عقد قرارداد مصالحه فیمابین دولت عثمانی و ایران

İran Şahı Nadir Bahadır Şah'ın elçisi Kirmanşâh Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene ve İran vezirlerinden Mirza Ebülkâsım ve Molla Ali Ekber ile Vezir Mehmed Paşa ve Şeyhülislâm es-Seyyid Mustafa Efendi arasında yapılan görüşmeler gereğince:

1-İranlıların Şam üzerinden hacca gitmeleri lazım gelip ümera ve hanedandan olmamak kaydıyla İran tarafından kendilerine saygın bir hac emini tayin edileceği; Osmanlı tarafınca, Bağdat'tan Şam'a kadar yol üzerinde bulunan vali ve hâkimlere hacıların yol emniyeti için gerekli emirlerin yazılacağı;

2-İki tarafın yapmış oldukları ittifak ilan edildikten sonra hacıların işlemlerini takip etmek, gereklerini yerine getirmek üzere tayin edilen Osmanlı hac kethüdasının Isfahan'da; İran hac kethüdasının da İstanbul'da ikamet eyleyeceği ve her üç senede bir değiştirileceği;

3-İstanbul'da bulanan İranlı esirlerin alım-satımının engelleneceği ve esirlerden isteyenlerin memleketlerine dönmeleri için gerekli kolaylığın gösterileceği, İran'da bulunan Türk esirlerinin de salıverileceği; [Zeyl:] Önceki sultanlar zamanında yapılan antlaşmalardaki sınırlara bağlı kalınacağı; iki taraf arasındaki yazışmalarda makam denkliği gözetileceği; İranlıların, önceden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat mezhebini gözetecekleri; hac, ticaret ve ziyaret amacıyla İran'a gelip giden Müslümanlara hoşgörü ile bakılacağı, kıyafetleri dolayısıyla rahatsız edilmeyecekleri; iki devlet tüccarının ticaret amacıyla getirip götürdükleri emtiadan kanunla belirlenen gümrük vergisinden fazla bir şey talep edilmeyeceği maddelerini havi Sultan I.Mahmud tarafından Vezir Mustafa Paşa eliyle Nadir Şah'a gönderilen ahitname sureti

بر اساس ملاقات هایی که بین عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه سفیر نادرشاه بهادر شاه ایران و از وزرای ایران میرزا ابوالقاسم و ملا علی‌اکبر و محمد پاشا و شیخ الاسلام سید مصطفی افندی صورت گرفته: صورت نهایی ماده های عهدنامه ایی که از طرف سلطان محمود اول به دست وزیر مصطفی پاشا به نادرشاه ارسال شده است

1-تاکید بر مسیر حرکت ایرانیان به حج از سوی شام، تعیین یک امین الحاج محترم از طرف ایرانیان با تاکید بر اینکه از خاندان امرا نباشد؛ صدور دستورهای لازم برای

امنیت حاجیان از طرف عثمانی به والیان و حاکمانی که در مسیر راه از بغداد تا شام هستند؛

2- تعقیب فعالیت های حاجیان بعد از اعلام اتفاق دو طرف، تعیین کدخدای حج عثمانی در اصفهان برای انجام کارهای ضروری؛ اقامت کدخدای حج ایرانی در استانبول و تغییر این مقام در هر سه سال؛

3- جلوگیری از خرید و فروش اُسرای ایرانی که در استانبول هستند و سهولت در انجام کارهای هر یک از اُسرایی که خواهان بازگشت به کشور خودشان هستند، آزادی اُسرای ترکی که در ایران هستند؛ [ذیل:] باقی ماندن سرحدات بر اساس عهدنامه های بسته شده توسط سلاطین پیشین؛ لحاظ برابری مقامهای دو طرف در مکاتبات بین طرفین؛ در نظر گرفتن اهل سنت و جماعت ایرانیان مانند قبل؛ نگاه خوشبینانه به مسلمانانی که به قصد حج، تجارت و زیارت در رفت و آمد به ایران هستند، عدم آزار و اذیت آنان به دلیل لباسشان؛ عدم درخواست مالیاتی بیش از مالیات قانونی گمرک از کالاهایی که تجار فیمابین دو دولت با هدف تجارت وارد و صادر می کنند

(7 Ekim/4 Kasım 1736)

Vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa hazretleriyle gidecek ahid-nâme-i hümâyûn sûretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülk ve hüve alâ külli şey'in kadîr[3]

Ser-tâc-ı kitâbe-i tâk-âsmân dîbâc-ı sahâif-i zemîn ü zemân olan hamd ü sipâs-ı bî-kıyâs ve şükr ü sitâyiş-i mûcibü'l-istînâs ol mâlikü'l-mülk-i ale't-tahkîk cenâbının sâha-i vehb ü tevfîkine şâyân ü hakîkatdir ki "*tu'ti'l-mülke men teşâ'*"[4] kârgâhında mensûc kabâ-yı zer-târ-ı izz ü iktidârı ale'l-edvâr birer sâhib-i hûşun dûş-ı liyâkat u libâkatine vaz' u iksâ' ile "*bi-yedihi'l-hayr*"[5] nüktesin zamâir-i ehl-i besâ'ire iş'âr ve dîvân-hâne-i "*inne'l-arza li'llâhi yûrisuhâ men yeşâ'*"da[6] debîr-i hikmet-semîr ve "*ce'alnâ leküm [aleyhim] sultânen mübînâ*"[7] kalem-i inâyet-rakamı ile mestûr ve tuğrâ-yı garrâ-yı "*tu'izzu men teşâ'*"[8] ile mahbûr menşûr-ı nazmi'l-umûru erbâb-ı şu'ûrdan ki gâh birer mesbûku'l-inâyenin dest-i nasafet-peyvestine i'tâ ile ve "*terzuku men teşâ'u bi-gayri hisâb*"[9] dakîkasın ukûl-i üli'l-ebsâra îmâ vü iş'âr idüp "*hüve'llezî ce'aleküm halâife fi'l-arz*"[10] mücmelin "*ve refa'nâ ba'zaküm fevka ba'z*"[11]

[3] "Mutlak hükümranlık elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter." Mülk Sûresi: 67/1.

[4] "...Mülkü dilediğine verirsin... (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/26.

[5] "Hayır eli ile" İbn Mâce, Sünen, Ebvâbü't-Ticârât, 40.

[6] "...Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır. Kullarından dilediğini ona vâris kılar..." A'râf Sûresi: 7/128.

[7] "...İşte onlar üzerine sizin için apaçık yetki verdik." Nisâ Sûresi: 4/91.

[8] "...Dilediğini yüceltirsin... (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/26.

[9] "...Dilediğine de sayısız rızık verirsin. (de)", Âl-i İmrân Sûresi: 3/27.

[10] "Sizi yeryüzünde halifeler yapan O'dur..." Fâtır Sûresi: 35/39.

[11] "...Kimini ötekine üstün kıldık..." Zuhruf Sûresi: 43/32.

muhkemi ile ânen fe-ân erbâb-ı îkâna tafsîl ve "*faddala'llâhu'l-mücâhidîne ale'l-kâ'idîn*"[12] mûcebince mücâhidîn-i dîn olan selâtîn-i adl-âyini tebcîl ü tafdîl eylemişdir. Ve nesâim-i salavât-ı zâkiyyât-ı anberiyye revâyih-i teslîmât-ı nâmiyyât-ı abheriyye gâris-i usûl-i dîn hâris-i fürû'-ı yakîn olan şehsüvâr-ı meydân-ı levlâk-ı yeke tâz-pehnây-ı "*ve erselnâke*"[13] Muhammedü'z-zât ve'l-etvâr, Ahmedü's-sıfât ve'l-âsâr, Mahmudü'l-fi'âl ve'l-ahbâr resûl-i Hudâ imâm-ı enbiyâ Muhammedü'l-Mustafa *aleyhi mine's-salavâti ve't-teslîmâti a'lâhâ* hazretlerinin bârgâh-ı vâlâlarına sezâ ve ahrâdır ki "*El-mü'minu li'l-mü'mini ke'l-bünyânin ye-şüddü ba'duhû ba'zâ*"[14] hadîs-i behcet-tahdîsi ile ilti'âm-ı şeml-i İslâm'a tahsis ve "*aleyküm bi'l-cemâ'âti fe-inne'l-kâsiyyete ye'külü bihâ'z-zi'b*"[15] eser-i hikmet-muhbiri ile ittifâk-ârâ-yı zevi'n-nihâye tahrîz u tergîb kılmışdır. Ve letâif-i dürûd ve selâm-ı şerâif-i tahiyyât-ı miskiyyetü'l-hıtâm âl ü ashâb-ı izâm ve evlâd-ı encâb-ı kirâmîlerine müthaf ve mühdâdır ki "*Bi-eyyihim ıktedeytüm ihdeytüm*"[16] mazmûnu üzere her biri râh-nümâ-yı dîn-i kavîm ve pîşvâ-yı şer'-i müstakîmdir, "*tahiyyet bâd pîş-ez-sad-hezârân / zi-mâ ber-Mustafa vü âl ü yârân*" "*husûsan çâr-yâr-ı pâk-gevher / Ebûbekr u Ömer u Osman u Haydar*" *rıdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecmaîn.*[17]

Ammâ ba'd hilâfetu'llahi'l-kübrâ ve hüccetü'l-Hakki alâ kâffeti'l-verâ olan Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûn ve saltanat-ı behiyye-i mevhibet-makrûnumuz hîn-i zuhûrundan bu ân-ı revnak-nüşûra gelince "*mâ ene aleyhi ve ashâbî*"[18] cevâbı üzere şerîat-i hakka-i nebeviyye ve sünnet-i seniyye-i Mustafaviyye şe'â'irin icrâ zımnında izhâr-ı dîn ve te'mîr-i hulefâ-i râşidînden maksûd ve meram olan "*ta'zîmü li-emri'llâhi ve şefekatü alâ halki'llah*"[19] levâzımın kânûn-ı İslâm üzere tenfîz ve îfâ ederek ikâmet-i farîza-i cihâd ve gazâ ile erbâb-ı küfr ü dalâl semm-i senâbek-i huyûl-i mücâhidînde pâ-mâl ve ehl-i salâh u felâh [ve] fevz ü necâhda mukaddi'l-âmâl kılınıp bu uslûb üzere vehb-i ilâhî ve inâyet-i Rabbiyye-i *kemâ-hiye* ile hizmet-i celîle-i Harameyn ve hükûmet-i cemîle-i kıbleteyn hanedân-ı şâmihu'l-erkân ve dûdmân-ı râsihü'l-bünyânımıza tefvîz u ihsân olunmağla sâlisü'l-kurûn belki hulefâ-i râşidûndan sonra âbâ-i fihâm ve ecdâd u a'mâm-ı izâmımız ve cenâb-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnumuz bi'l-münâvebeti'ş-şer'iyyeti'l-mer'iyye "*innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz*"[20] masdûkası mûcebince irsen ve istihkâkan "*emîru'l-mü'minîne fi'l-arzeyn*" teşrîfine ehakk ve fi'l-hakîka üli'l-emr ıtlâkı nüvvâb-ı kâm-yâbımıza vasf-ı elyak olduğuna binâen şark ve garb ve cenûb ve şimâlde vâki' mülûk-ı İslâm ve hükkâm-i enâmdan "*yâ eyyühe'llezîne âmenû kûnû ensâra'llâhi*"[21] nass-ı sarîhini ve "*kûnû ibâda'llâhi yeden vâhideten*

[12] "...Mücâhidleri oturanlara üstün kılmıştır..." Nisa Sûresi: 4/95.

[13] "...Seni gönderdik..." Nisa Sûresi: 4/80.

[14] "Müminin mümine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı tutan binalar gibidir." Buharî, Sahîh, Kitâbü's-Salâ.

[15] عليكم بالجماعة فان قاصية ياكل بها الذئب "Birarada bulunmadıkları takdirde hangi tarafta bulunsalar onları kurt kapar."

[16] "Hangisine uyarsanız hidayet bulursunuz." Eş-Şerî'atü, el-Âcurriyyü el-Bağdâdî, Babü Zikri Fazl-ı Cemî'i's-Sahâbe.

[17] "Selam olsun! Bizden önceki yüz binlere, Hz. Muhammed (as)'a, onun aile ve ashâbına, özellikle cevheri temiz olan dört dostuna, Ebubekir, Ömer, Osman ve Haydar'a ki, Allah Te'âlâ onların cümlesinden razı olsun" mealinde Farsça ve Arapça duâ cümlesi.

[18] "Ben ve ashâbım (cehennemlik) değildir." Tirmizî, Sünen, Ebvâbü'l-İman.

[19] "Allah'ın emrine saygı ve yarattıklarına şefkat" anlamında Arapça ibâre.

[20] "...Biz seni yeryüzüne halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

[21] "Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun..." Saff Sûresi: 61/14.

alâ men nâvâküm"[22] eser-i sahîhini fehm ü iz'ân iden erbâb-ı şân u îkân-ı Devlet-i Aliyyemiz ile musâfât ve muvâlâtda râsih-dem ve belki Saltanat-ı Seniyyemize iltihâk ve intisâbda sâbit-kadem olmağı bâ'is-i sebat-ı devlet ve sebeb-i necât-ı âhiret bilip, bu bâbda kâid-i tevfîk ile ser-menzil-i tahkîka irenler "*Beldetün tayyibetün ve Rabbün gafûr*"[23] ma'mûresinde müsterîh ve mesrûr olageldikleri rûşen ü hüveydâ ve ale't-tahkîk selâtîn-i adl-âyîn-i müslimîn bu vech üzere müttefiku'l-ârâ olarak revnak-ı dîn-i mübîn teksîr ü tevfîr ve kefere ve müşrikîn tenkîl ü tedmîr kılınmak muktezâ-yı şerîat-ı garrâ ve mübtegâ-yı resûl-i Hudâ olmağla mukaddemâ İran caniblerinde hudûs idüp teştiyet-i ârâ-yı müslimîne illet-i sarîha olan bida'-ı kabîhanın izâle ve izâhası ile hedef-i sihâm-i âlâm olan ehl-i İslâm'ın te'mîn ü irâhesi mazhar-ı mevâhib bir sâhib-i menâkıba musahhar u müyesser olmak matlûb u muntazar iken el-hâletü hâzihî "*innî câ'iluke li'n-nâsi imâmâ*"[24] işâretine mazhariyyet ile "*fa'hküm beyne'n-nâsi bi'l-adl*"[25] emr-i şerîfinin tenfîzine tahsis kılınan cânib-i hümâyûn-ı ma'delet-makrûn ve taraf-ı akdes-i mevhibet-nümûnumuza hâlâ serîr-ârâ-yı kişver-sitân-ı İran tâc-ı ber-ser-i hükûmet-gâh-ı Kisrâ vü keyân olan âlî-hazret-i leâlî-nazret-i şehriyâr-ı kamer-tenvîr-i hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâmdârî, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, mü'essis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl, şâyân-ı tâc ü kemer ü gâh, mâye-i diyânet ü emânet ü intibâh, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî, Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân, zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân, câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem, felek-câh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *etemma'llahu şânehû ve sânehû ammâ şânehu* cenâblarının kıbel-i akdes ü ecmel-i şâhî ve taraf-ı enfes ü eşref-i sipihr-intibâhîlerinden elçilik rüsûmu icrâsına nâmzed olan eyâlet ve besâlet-penâh, urûmet ve hükûmet-destgâh beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânuhû* ve ma'an ba's olunan fahru's-sâdât ve'l-efâhim sadr-ı memâlik-i İran Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn imâm-ı fazîlet-eser Molla Ali Ekber *dâmet ifâdetühümâ* sefâretleriyle der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânîmize vârid olan nâme-i revnak-alâme-i nâmî ve kalemî-i hâviü'l-fihâme-i sâmîlerinin derûn-ı velâ-meşhûnunda vâki' ma'ânî-i mevhibet-mebânîsi ma'raz-ı mütâla'ada cilve-ger kılındıkda cenâb-ı şehâmet-penâhîlerinin zât-ı übbehet-simât-ı şâhîleri fi'l-asl hasîb ü nesîb-i tâhiru'l-lisân ve'l-cenân il-i celîl-i Türkmân'dan safâ-yı niyyet ve nikâ-yı taviyyet ile sünnet-i seniyye-i Nebeviyye ve âsâr-ı behiyye-i Mustafaviyye mütâba'atına meftûr bir zât-ı nasafet-nüşûr olup ve il-i celîl-i müşârün-ileyhim akâid-i hakka-i seniyye üzere olmaları hasebiyle rü'esâ-yı felek-fersâlarına nevbet-i saltanat ve hükûmetlerinde umûmen İslâmiyân pür-emn ü emân iken şecere-i Safeviyye fürû'undan mukaddemâ ser-zede-i i'vicâc olan kimesne kendi ağrâz-ı nefsâniyyesinin icrâsına medâr olmak için ba'zı akvâl-i kâside-i merzûle ve ef'âl-i

[22] "Ey Allah'ın kulları size kastedenlere karşı bir tek el gibi olunuz!" anlamında kelâm-ı kibâr.

[23] "...İşte güzel bir memleket ve çok bağışlayan bir Rab!" Sebe Sûresi: 34/15.

[24] "...Ben seni inananlara önder yapacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

[25] "...O halde insanlar arasında adaletle hükmet..." Sâd Sûresi: 38/26; âyetin aslı "fa'hküm beyne'n-nâsi bi'l-hakk" şeklindedir.

fâside-i mehzûleyi beyne'l-müslimîn ilkâ vü tervîcine dikkat-i evfâ idüp bu keyfiyyet halefen an-selefin bâ'is-i şettât-ı ümmet olduğu ve bundan akdemce Mogan Kışlağı'nda tertîb olunan şûrâ-yı kübrâda hâlât-ı merkûme vücûh-ı a'yân-ı İran'a ifhâm ü i'lân olundukda cümlesi akâid-i bâtıla-i mezkûreden nükûl ve ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at tarîkine sülûk ve duhûl idüp bu binâ-yı hayr-sıyâne-i ani'l-indirâs fîmâ-ba'd silsile-i Safeviyye'ye mütâba'atdan mücânebet ve zât-ı inâyet-âyât-ı şehriyârîlerinin irsen ve iktisâben me'hûlü olan İran Şahlığı için taraf-ı yenbû'u'ş-şeref-i dâverîlerine bi'l-ittifâk akd-i bî'at ile nüvvâb-ı müstetâblarına mu'teddün-bihâ hüccet verdikleri ve husûsât-ı merkûme tamâmen memâlik-i İran'a işâât ve mukaddemâ beynlerinde muhdesen cârî olan rezâil-i akvâlden fîmâ-ba'd cümlenin men' ü tahzîrine dikkat olunduğu ve dîn-i mübîn ve ümmet-i Seyyidü'l-mürselîne masrûf böyle hidmet-i celîle mukâbili ba'zı merâtibin tekabbüli dahi cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan istis'âd kılınıp tefâsîli düstûr-ı ekrem müşîr-i efhâm ilâ âhirih bi'l-fi'l sadr-ı a'zam ve vekîl-i mutlakım olan vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârehû ve ikbâlehû* ile a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în ilâ âhirih bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müfti'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa *edâma'llahu te'âlâ fezâilehû*ya tensîk olunan elûke-i şehâmet-meslûkelerine muhavvel kılındığı hâlât bi'l-cümle ma'lûm-ı dirâyet-mersûm-ı hüsrevâne ve mefhûm-ı inâyet-merkûm-ı pâdişâhânemiz kılınıp ve cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şâhî ve cânib-i eşref u eltâf-ı diyânet-penâhîleri muvâfık-ı merâzî-i hakk olan böyle emr-i azîme muvaffak oldukları bâ'is-i ârâyiş-i zemân ve sebeb-i sitâyiş-i devrân olup bu husûs-ı hayriyyet-mensûsun o sâhib-i imtiyâz tarafından zuhûr u bürûzu zamîr-i ilhâm-semîr-i hilâfet-medâr ve tab'-ı kerrûbî-mesîr-i saltanat-şiârımızı "*Ve elkaytü aleyke mehabbeten minnî*"[26] dâru'l-ünsüne imâle ile mevfûru's-sürûr ve mücellâ-yı efrâh-ı nâ-mahsûr eylemişdir.

İkâmet-i menâr-ı sünnet-i seniyye ve zikr-i bi'l-hayr ashâb-ı hayru'l-beriyye ve imâte-i âsâr-ı bid'at-i rediyye zımnında te'lif ve terfîh-i muvahhidîn ve tedmîr ü tahkîr-i kefere vü mülhidîn ile bast-ı bisât-ı nasafet ve neşr-i livâ-i ma'delet o sâhib-i himmet-i Ferîdun-menkabetin nasbu'l-ayn-i sâfî- taviyyetleri olmakdan nâşî "*inne'l-arza yerisühâ min ibâdi's-sâlihûn*"[27] mazmûnu üzere kıbel-i mâlik-i mennândan tefvîz u ihsân buyurulan temşiyet-i mehâmm-ı mülk-i İran ve tâc u kemer ve dîhîm-i Kisrâ ve keyân-ı zât-ı mevâhib-âyât-ı inâyet-makrûnlarına mübarek ve meymûn olmak tehniyesi nâme-i hümâyûn ve müfâvaza-i mülâtafet-makrûnumuz ile kitâbeten ve taraf-ı şâhîlerine irsâl ve îfâd olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llahu teâlâ iclâlehû* ve a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în bi'l-fi'l emîn-i şerâ'if-i fetvâ olup Anadolu sadâretiyle mümtâz olan Mevlânâ Abdullah *edâma'llahu fezâilehû* ve akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn sâbıkan emîn-i fetvâ olup dâru'n-nasr ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile bâhiru'l-imtiyâz olan Mevlânâ Halil *dâmet fezâiluhû* vesâtatlarıyla şifâhen dahi îfâ ve icrâ kılınıp ve nüvvâb-ı müstetâb-ı sâmî-cenâbları bu kâr-ı hayriyyet-iştihâra muvaffakan ehvâ'-i nâ-marziyye-i

[26] "(Ey Musa!) ...sana kendimden sevgi verdim..." Tâhâ Sûresi: 20/39.

[27] "...Yeryüzüne iyi kullarım vâris olacaktır (diye yazmıştık)." Enbiyâ Sûresi: 21/105. Ayetin aslı "inne'l-arza yerisühâ ibâdiye's-sâlihûn" şeklindedir.

mezkûrenin izâle ve izâhasına mübâşeret ve istihsâline dikkat eyledikleri eyyâmda seyf-i hısâm-ı tarafeynden der-niyâm olup ol vakit sulh u salâh eğerçi pezîrâ-yı hitâm olmuşdu ancak işbu devleteyn-i azîmeteyn beyninde zuhûru bâ'is-i hubûr olup tevâfuk ve te'ellüfün envâr ve âsârı âlem ve âlemiyâna işhâd olunmak için taraf-ı hümâyûnumuzdan tekabbülü istis'âd olunup tefâsîli sadr-ı a'zam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâya vârid-i kalemî-i sâmîlerine muhavvel kılınan mevâddın tensîk ve tanzîmi dahi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olmağla vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı a'lâm ve hayr-hâhân-ı devlet-i hilâfet-makâmımızdan tertîb ve tehzîbine me'mûr olanlar ve taraf-ı kaanîlerinden vârid elçi ve ma'an ba's olunan müşâr ve mûmâ-ileyhim ile mecâlis-i müte'addidede musâfât ve muvâhât birle akd-i encümen-vifâk idip tarafeynin nizâm ve sâmânına elyak ve ahrâ olmak ve tezkâr-ı hasâfet-medâr-ı hidîvâneleri üzere nezd-i hazret-i peygamberîde su'âl teveccüh etmemek ve ilâ inkızâi'd-dühûr nakz ve naksdan ârî ve dûr kılınmak vechleri ile mîru'l-hâc ve üsârâ ve mu'temed ikâmeti husûslarına faysal verilip madde-i uhrânın mehâzîr ve ma'âzîr-i şer'iyye ve mülkiyesi elçi ve ma'iyyetinde olan müşâr ve mûmâ-ileyhime îrâd ve telkîn olunduğundan başka sadr-ı a'zam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâdan cânib-i feyz-câlib-i şâhânelerine firistâde kılınan ihlâs ve duâ-nâmelerde zikr ve tebyîn olunup ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânîmizden serîr-i ârâyi-i şâhîleri tehniyesi te'diyesi için bârgâh-ı übbehet-destgâh-ı hidîvânelerine îfâd olunan vezîr ve ve sadr-ı Anadolu ve mevlânâ-yı müşârün-ileyhim dahi yâd u tefhîm olunduğu vech üzere madde-i merkûme mülûk-ı izâm-ı selef *enâra'llahu berâhinehüm* zamanlarında cereyân eden veche kıyâsen matviyyü'l-eser kılınması firâset ve kiyâset-i şâhî ve der-büt-i dirâyet-i devlet-penâhîlerine muhavvel olan hâlet olmağla mevâdd-ı selâse-i mütemmimeden başka hudûd ve sınur ve sâir mevâdd-ı melzûmü'l-ittihâdın zikrini dahi hâvî izâfe vechi ile terkîm olunan tezyîlde madde-i ma'hûdeden maksûd olan keyfiyyet tahrîr ve işbu muvâhât ve musâfâtın bi-avni'llâhi'l-meliki'l-kadîr idâme ve takrîri ve bu vesîle-i asîle ile ümmet-i merhûme-i nebeviyye ve reâyâ ve zîr-destân-ı beriyyenin te'mîn ü terfîhleri için üç madde ve bir tezyîl üzerine tetmîm ve tensîk olunan ahid-nâme-i hümâyûnumuzdur ki zikr u beyân ve şerh ü ayân kılınır.

Madde-i ûlâ:

Hüccâc-ı İran Lahsa ve İmâm Ali tarîklerinden gitdikleri senelerde ümerâ-i İran'dan bir mu'teber kimesne emîru'l-hâc unvânıyla azîmet ve tarîkeyn-i mezkûreynden mahzûr mütehakkık ve müte'ayyin olup zarûrî Şam-ı şerîf tarîkinden gidilmek iktizâ eylediği sûretde hüccâc-ı merkûmînin üzerlerine ümerâ ve hânedândan olmamak şartıyla bir kimesne ta'yîn ve mîru'l-hâc lafzından gayri münâsib bir lafz ile telkîb oluna ve ol makûle hüccâc Bağdad'a ba'de'l-vusûl Bağdad'dan Şam-ı şerîf'e gelince yol üzerinde olan vülât ve hükkâm merkumları âminîn ve sâlimîn birbirlerine îsâl eylemeleri için ol senelerde mü'ekked ve müte'addid evâmir-i aliyye ısdâr ve irsâl oluna.

Madde-i sâniye:

İşbu iki devletin ittifâk ve ittihâdını cümleye işâât ve bundan başka maslahat-ı lâzımelerini rü'yet için üç senede bir tebdil olunmak üzere dergâh-ı mu'allâmız kapıcıbaşılarından

mîr-âlem rütbesiyle bir müte'ayyin kapıcıbaşı ta'yîn olunup Isfahan'da ikamet ve İran hüccâcının Şam tarîkinden azîmetleri senelerinde mûmâ-ileyhin kethüdâsı ve Lahsa ve İmâm Ali tarîklerinden gidildiği senelerde dahi bir müte'ayyin âdemîsi İran mîru'l-hâcı ile azîmeten gidip gele ve kezâlik İran mu'temedlerinden dahi bir kimesne gelip Dâru's-saltanamızda ikâmet eyleye ve her taraf müsâfirlerinin kifâyet mikdârı masraflarını göreler.

Madde-i sâlise:

Acem üsârâsı fîmâ-ba'd bey' u şirâ olunmamak üzere Deraliyyemizde tenbîh ve sâir memâlik-i mahrûsemize evâmir-i aliyyemiz ile te'kîd olunup bundan mâ'adâ üsârâ-yı merkûmînden kalem-rev-i hilâfetimizde ikâmetine rağbet etmeyüp gerek başlu başlarına ve gerek elçi hân-ı müşârün-ileyh ma'iyyeti ile ve gerek Âstâne'de ikâmet edecek mu'temed ma'rifetiyle vatanlarına azîmet murâd idenlerin sebîlleri tahliye olunup ser-had muhâfızları ve vülât ve hükkâm taraflarından mümâna'at olunmamak üzere dahi başka evâmir-i şerîfemiz ısdâr ve ricâl-i Devlet-i Aliyyemiz yedlerinde olanların dahi sebîlleri tahliye olunmak üzere fermân-ı hümâyûnumuz şeref-sudûr bulup ve bundan mâ'adâ dahi ba'zı nâ-münâsib mahallerde bulunmak ihtimâli olanlar mahalle imâmları ve ta'yîn olunan mübâşirler ma'rifetleriyle teftîş ve tefahhus olunup ahz ve kezâlik el-yevm bey' u şirâ ma'razında olanlar dahi ba'de't-tefahhus ne tarîk ile olur ise olsun tahlîs ve defteriyle elçi hân-ı müşârün-ileyh tarafına teslîm oluna mâ'adâ evsât-ı nâs ve âhâd-ı ricâl yedlerinde kalanlar dahi tarafeynin mu'temedleri Dâru's-saltanalarda ikâmetlerinden sonra tedrîc ve terâhî ile ceste ceste defteriyle İran mu'temedine def' ü teslîm oluna el-yevm diyâr-ı İran'da bulunan üsârâ-yı Rûm'dan anda ikâmete rağbet etmeyenler kâinen men-kân tamâmen ıtlâk ve sebîlleri tahliye oluna.

Tezyîl:

Kadîmü'l-eyyâmdan beri mülûk-ı izâm ve havâkîn-i ma'delet-kâm beynlerinde emr-i musâfât kemâl-i muvâlât üzere resîde-i nizâm ve istihkâm oldukda tarafeynin hudûd ve sınurları ta'yîn ve tebyîn olunmak âdât-ı hasene belki mürâ'âtı vâcib rüsûm-ı müstahseneden olup bu madde cennet-merâbi' amm-ı büzürgvârımız Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında Safeviyye Hânedânı ile şürût-ı enîka ve ahd-i vesîka beyânı zımnında faysal-pezîr-i temyîz ve tefrîk olunmağla hâlâ memâlik-i hüsrevânemiz hudûdu ile ülkât-ı şâhiyye sınurları cennet-mekân-ı müşârün-ileyh zamânlarında temyîz ve tahdîd olunduğu üzere olup âhâd-ı tarafeynin ser-had muhâfızları ve nüvvâb-ı kirâmîleri ez-kadîm olageldüği üzere merâsim-i şürût-ı müsâlaha ve âştî-yi kemâ yenbagi muhâfazat ve mesâlih-i sınur ve sügûra dâir hâletlerde şürût-ı müsâleme ve vifâka mugayir hareketlerden her taraf tevakkî ve mücânebet ve vaz'-ı kadîm ve uslûb-ı müstedîme riâyet eyleye ve mukaddemâ şâhân-ı İran olan Hânedân-ı Safeviyye'nin ve bi'l-cümle düvel-i mu'teddün-bihânın âyîn-i dirâyet-karînleri üzere rikâb-ı müstetâb-ı hilâfet-cenâb ve cânib-i ahlâf-ı nasafet-ittisâfımıza kıbel-i ecmel-i şâhîlerinden ve a'kâb-ı der-i büt-penâhîlerinden nâme-i velâ-alâme geldikde ber-uslûb-ı kadîm vezîr-i a'zam olanlara dahi mektûblar terkîm ve taraf-ı eşref-i hümâyûndan cânib-i şâhîye nâme-i mevhibet-meşhûn irsâl olundukda vezîr-i a'zam bulunanlar dahi cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şahîye hulûs-nâme tahrîr

eylediklerinden mâ'adâ i'timâdü'd-devle olanlara kezâlik mektûb tastîr edip i'timâdü'd-devleler ancak vezîr-i a'zamlara yaza ve tarafeynden bu tahrîrât mukaddemâ Safeviyye ile olan elkâb-ı mürâselâta tatbik belki zuhûr eden tehzîb-i müzehhibe binâen ziyâdeten ale'l-evvel ihtirâmı tevsîk oluna ve bunlardan başka bi-inâyeti'llahi'l-Mennân ahâlî-i İran Safeviyye zamânlarında ihdâs olunan akvâl-i nâ-şâyânı külliyen terke mevsûl ve usûl-i akâ'idde ke'l-evvel ehl-i sünnet ve cemâ'at mezhebine duhûl edip hulefâ-i râşidîn ve bakıyye-i aşere-i mübeşşere ve dâhil-i bi'atü'r-rıdvân taht-ı şecere ve ehl-i beyt-i mutahhara ve umûmen ashâb-ı kirâm *rıdvânu'llâhi Teâlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr ve terazzi ile yâd ve bu vesîle-i cemîle ile cümle-i muvahhidîni dil-şâd eylemelerinden nâşî ahâlî-i merkûmînden fîmâ-ba'd Beytu'llâhi'l-harâm ve Medine-i Müftehire-i hayru'l-enâm ve memâlik-i mahrûsemizden sâir bilâd-ı İslâma vürûd ve vüfûd eden hüccâc ve züvvâr ve kâdimîn ve tüccâr ve bi'l-cümle âmed-şüd eden sığâr ve kibâr mecmû'una "*inneme'l-mü'minûne ihvetün*"[28] nazm-ı ülfet-resmi üzere mu'âmele-i bi'l-mücâmele olunarak sâir müslimîn ve muvahhidîn misillü merkûmlar dahi her hâlde mer'iyyü'l-etrâf ve mu'azzezü'l-eknâf kılınıp mukaddemâ İranîlere olan vaz' bunların haklarında külliyen terk ve ziyy ve kıyâfetleri cihetinden mûmâ-ileyhime vechen mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmadan hazer ve mücânebet oluna ve ticaret-i husûsî tarafeynin ahâlî ve tüccârına bâ'is-i menfa'at ve mûcib-i refâhiyyet bir hâlet olmağla cânibeynin tüccârı ke'l-evvel emîn ve sâlim ve bilâ-mâni' ve müzâhim âmed-şüd edip ticâret ile getirip götürdükleri emti'anın iktizâ eden mahallerde gümrüklerin kânûn-ı kadîm ve uslûb-ı müstedîm üzere eda eylediklerinden sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve kezâlik Meşhedeynü'ş-Şerîfeyn ve Merkadeynü'l-Münîfeyn radıya'llâhu teâlâ an-râkideyhümâ a'tâb-ı müteberrikesinin ve hıtta-i Zevrâ'da vâki' sâir zarâih-i müteyemminenin ziyâretlerine bilâd-ı A'câm'dan zâmile-bend-i teveccüh ve azîmet olan züvvâr ve kassâdın mâdâm ki yanlarında ticâret mâlı olmaya vülât ve hükkâm hudûd ve sâir ehl-i örf taraflarından bâc talebi ve âhar tarîk ile merkûmûn bî-vech ta'addî vü rencîde olunmayalar ve işbu iki devleteyn-i azîmeteynin reâyâ ve ahâlî ve esâfîl ve e'âlîlerinden olup fîmâ-ba'd İran'dan memalik-i mahrûsemize ve bu tarafdan dahi memleket-i İran'a firar edenler kat'â himâyet olunmayup tarafeynden taleb olundukları vakitlerde vükelâ-yı cânibeyne bilâ-tereddüd teslîm olunalar imdi Perverdigâr-ı cihân olan Allah-ı azîmü'ş-şânın ism-i şerîfini yâd ve server-i enbiyâ olan peygamber-i âhiru'z-zamân salla'llâhu teâlâ aleyhi ve selem hazretlerinin mu'cizât-ı bâhiru'l-berekâtlarını îrâd edip âyîn-i havâkîn-i pîşîn üzere bu gûne ahd ü mîsâk ederiz ki mâdâm ki zikrolunan mevâddın şürût ve kuyûduna ve işbu musâfât ve muvâtâtın mevâsik ve uhûduna riâyet olunup ol cânibden hilâfına vaz' u hareketden tehâşî kılına. Taraf-ı hümâyûn-ı pâdişâhânemizden ve ahlâf-ı nasafet-ittisâf ve vükelâ-yı memleket-ârâ ve sâir huddâm-ı kirâmımız taraflarından dahi muğâyiri hâlet-i mâ-bihe tasaddî olunmaya. "*fe-men beddelehû ba'demâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'llezîne yübeddilûnehû*"[29]. Hurrire fi şehri'llâhi'l-mübârek Cumâdi'l-uhrâ min şühûri sene tis'a ve erba'în ve mi'e ve elf.

[28] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[29] "Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir..." Bakara Sûresi: 2/181.

5

Nâdir Şâh'ın taleplerinden üçünün kabul edilip ikisinin kabul edilmemesi

قبول سه درخواست و رد دو درخواست از خواسته های نادرشاه

Nadir Şah tarafından elçi olarak gönderilen Kirmanşâhlar Beylerbeyi Abdülbâkî Hân-ı Zengene, İran Memâliki Sadrı Mirza Ebulkasım ve Molla Ali Ekber'in İstanbul'a ulaştıkları ve getirdikleri nâmeyi sundukları, İranlıların Safevilerden kalma bid'atları terk ederek eskiden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesini benimsemiş olduklarını öğrenmekten büyük sevinç duyulduğu; bu dostluğun ışıltısını herkesin görmesi için hacıların geliş-gidişi, esirlerin serbest bırakılması ve karşılıklı mutemed bulundurulması hususlarına ruhsat verilerek diğer hususların şer'î sakıncalarına binaen kabul edilmediği beyanını havi Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

رسیدن عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه، اعزامی از طرف نادرشاه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم صدرالممالک ایران و ملا علی مدرّس به استانبول و تقدیم نامه نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر، تَرک بدعت های ایرانیان که از صفویه باقی مانده بود، خوشوقتی از شنیدن قبول مرام و منش اهل سنت و جماعت همانند پیش از این؛ رفت و آمد برای مشاهده نتایج این دوستی، آزاد کردن اُسرا و پذیرفتن متقابل معتمد و عدم توافق در خصوص مسائل دیگر بنا به معایب شرعی

(1 Ekim 1736)

Elçi hâna verilen nâme-i hümâyûnun sûretidir.
Fi 25 Ca Sene 1149

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yü'tihî men yeşâ'"[30]

Tırâzende-i tâc-ı mülk ü melekût berârende-i dîhîm-i kişver-i lâhut olan dürûd-ı nâ-ma'dûd kerrûbî-i cünûd ve sipâh-i zerrîn-libâs-ı âsmân bünûd-ı mâlikü'l-mülk-i lâ-yezâl ve mu'tâ-i celâilü'n-ni'am ve'l-efdal hazretlerinin sâha-i azamet ü iclâl ve bâha-i kibriyâ'-i bî-misâline hadem ü haşem olmağa enseb ve elzemdir ki sahrâ-yı vücûda darb-ı hıyâm-ı atâ vü cûd edip ve "*tilke'l-eyyâmü nüdâvilühâ beyne'n-nâs*"[31] dîvân-hânesinden menşûr-ı ma'delet-nüşûr-ı kemer u gâh ile gâh gâh bilâ-münâza'a birer sâhib-i intibâhı mümtâz-ı akrân ü eşbâh ve hızânetü'l-esrârı tebşîr tertîbi üzere "*fe-sevfe ye'ti'llâhu bi-kavmi*

[30] "...Bu Allah'ın dilediğine verdiği bir lütuftur..." Mâide Sûresi: 5/54.

[31] "...O günleri biz insanlar arasında döndürür dururuz..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/140.

yuhibbühüm ve yuhibbûne"[32] tenbîh ve tehniyesi ile erbâb-ı ehvânın mülk-i hâdislerine vakit vakit ashâb-ı rüşd ü hudâ bilâ-müdâfi' nâ'il ü vâris olmak hâlât-ı gaybiyyesinden ref'-i kınâ' rayb ü iştibâh eylemişdir ve mefâtîh-i dervâze-i şehristân-ı risâlet-me'ârîc-i bârû-yı medâyin-i nübüvvet olan tuhaf-ı salavât-ı münticetü'l-âmâl netf-i tahiyyât ü teslîmât-ı nizâmetü'l-ahvâl Sultân-ı serâ-perde-i ıstıfâ hakân-ı şehsüvârân-ı enbiyâ Muhammedü'l-Mustafa aleyhi min-salavâti's-salâti ağlâhâ ve nikâti's-selâm ecmelühâ ve a'lâhâ hidmetlerinin pîşgâh-ı tûbâ-nigâhlarına müthaf ve mühdâdır ki *"ene seyyidü veledi Âdem ve lâ-fahr"*[33] çevgânıyla kûy-i saltanat-ı zemîn ü zemânı rubûde ve "*Âdemü ve men dûnehû tahte livâî ve lâ-fahr*"[34] miftâhı ile heft kişver-i hakâyık-i âlem-imkânı keşîde kılmışdır. Ve dahi âl ü evlâd-ı kirâm ve ashâb u etbâ'-ı fihâmlarının ceyb-i mahzenü'l-gayblarına nihâde olmağla sezâdır ki vüzerâ-yı dîvân-ı nübüvvet-i zevi'l-mişvârî eyvân-ı risâlet olup aşere-i mübeşşere ve marziyye-i tahte'ş-şecere-i menşûrları ile cümlesi sâdât-ı mülûk-ı İslâm ve kâdât-ı âmme-i enâm olmuşlardır. Tahiyyet bâd pîş-ez-sad hezârân zi-mâ ber Mustafa ve âl ü yarân husûsan çâr-yâr-ı pâk-gevher Ebûbekr u Ömer, Osman u Haydar *ndvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn* ammâ ba'd âlî-hazret-i le'âlî-nazret-i şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyân-ı tâc-ı kemer ü gâh mâye-i diyânet [ü] emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh-ı el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *etemma'llahu Teâlâ makâsıdehû ve şeyyede sâdırahû ve vâridehû* cenâblarının meclis-i âlî ve mahfil-i mütelâlîleri "*ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin fe-hayyû bi-ahsene minhâ*"[35] çemenistânında feyz-i reşehât-ı musâfât ile ser-ber-âverde-i inâyet-i bî-imtinân olup mu'attır-ı kâm-ı meveddet ü ihlâs ve mürevvih-i meşâmm-ı alâka ve ihtisâs olan ezâhîr-i ebheriyyü'n-nefehât-ı teslîmât-ı mevfûde-i pâdişâhâne ve reyâhîn-i anberiyyetü'l-fevehât tahiyyât-i mebrûre-i hüsrevânemiz tanzîm ü takdîmi ile teşrîf ü taltîf kılındıkdan sonra nihâd-ı safâ-mu'tâd-ı şâhâne ve tab'-ı müstecmi'ü's-sedâd-ı hidîvânelerine mezâyâ-yı mûcibetü'l-ittihâd bu vech üzere ifâde vü îrâd olunur ki:

Der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bâr-gâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânemize kıbel-i akdes ü ecmel-i şahî ve taraf-ı enfes ü eşref-i sipihr-iştibâhîlerinden elçilik rüsûmu icrâsına nâmzed olan eyâlet ve besâlet-penâh urûmet [ve] hükûmet-destgâh beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânuhû* ve ma'an ba's olunan fahru's-sâdât ve'l-efâhim sadr-ı memâlik-i İran Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn imâm-ı fazîlet-eser Molla Ali Ekber dâmet ifâdetühümâ Dâru'l-hilâfeti'l-kübrâ Kostantıniyyetü'l-uzmâ'ya ba'de'l-vusûl bir vakt-i şeref-ârâda pâye-i serîr-i a'lâ ve atebe-i aliyye-i

[32] "...Allah sevdiği ve kendisini seven bir kavim getirir..." Mâide Sûresi: 5/54.

[33] "Ben Âdem'in çocuğu olan bir efendiyim, bununla bir üstünlüğüm yok" Ahmed ibn Hanbel, Müsned, 2546.

[34] "Âdem ve onun dışındakiler sancağımın altındadır ve bununla da bir üstünlüğüm yok." Ahmed ibn Hanbel, Müsned, 2546.

[35] "Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın" Nisâ Sûresi: 4/86.

inâyet-pîrâyemize cebhe-sâ-yı müsûl olmak şerefin ihrâz idüp tebliğ ve îsâline me'mur oldukları nâme-i revnak-alâme-i nâmî ve kalemî-i hâviü'l-fihâme-i sâmiyelerini kemâl-i âdâb ile nüvvâb-ı kâm-yâbımıza ba'de't-teslîm cenâb-ı dâverîlerine olan incizâb-ı zamîr-i semîr-i mülûkânemiz muktezâsınca derûn-ı velâ-meşhûnunda vâki' ma'ânî-i mevhibet-mebânîsi ma'raz-ı mütâla'ada cilve-ger kılındıkda zât-ı übbehet-simât-ı şâhîleri fi'l-asl hasîb ü nesîb-i tâhiru'l-lisân ve'l-cenân îl-i celîl-i Türkmân'dan safâ-yı niyyet ve nikâ-yı taviyyet ile sünnet-i seniyye-i nebeviyye ve âsâr-ı behiyye-i Mustafaviyye mütâba'atına meftûr bir zât-ı nasafet-nüşûr olup ve îl-i celîl-i müşârün-ileyhim akâid-i hakka-i seniyye üzere olmaları hasebiyle rü'esâ-yı felek-fersâlarına nevbet-i saltanat ve hükûmetlerinde umûmen İslâmiyân pür-emn ü emân iken şecere-i Safeviyye fürû'undan mukaddemâ ser-zede-i i'vicâc olan kimesne kendi ağrâz-ı nefsâniyyesinin icrâsına medâr olmak için ba'zı akvâl-i kâside-i merzûle ve ef'âl-i fâside-i mehzûleyi beyne'l-müslimîn ilkâ ve tervîcine dikkat-i evfâ edip bu keyfiyyet halefen an-selefin bâ'is-i şettât-i ümmet olduğu ve bundan akdem Mogan Kışlağı'nda tertîb olunan şûrâ-yı kübrâda hâlât-ı merkûme vücûh-ı a'yân-ı İran'a ifhâm ve i'lân olundukda cümlesi akâid-i bâtıla-i mezkûreden nükûl ve ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at tarîkine sülûk ve duhûl edip bu binâ-yı hayrı sıyâneten ani'l-indirâs fîmâ-ba'd silsile-i Safeviyye'ye mütâba'atdan mücânebet ve zât-ı inâyet-âyât-ı şehriyârîlerinin irsen ve iktisâben me'hûlü olan İran Şahlığı için taraf-ı yenbû'u'ş-şeref-i dâverîlerine bi'l-ittifâk akd-i bî'at ile nüvvâb-ı müstetâblarına mu'teddün-bihâ hüccet verdikleri ve husûsât-ı merkûme tamâmen memâlik-i İran'a işâât ve beynlerinde muhdesen cârî olan rezâil-i akvâlden fîmâ-ba'd cümlenin men' ü tahzîrine dikkat olunduğu ve dîn-i mübîn ve ümmet-i Seyyidü'l-mürselîne masrûf böyle hidmet-i celîle mukâbili ba'zı merâtibin tekabbüli dahi cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan istis'âd kılınıp tefâsîli düstûr-ı ekrem ilâ âhirihî bi'l-fi'l sadr-ı a'zam ve vekîl-i mutlak-ı kaviyyü'l-himem vezîrim Mehmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârehû ve ikbâlehû* ile a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn ilâ âhirihî bi'l-fi'l şeyhu'l-İslâm ve müfti'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa *edâma'llahu te'âlâ fezâilehû*ya tensîk olunan elûke-i şehâmet-meslûkelerine muhavvel kılındığı hâlât bi'l-cümle ma'lûm-ı dirayet-mersûm-ı hüsrevâne ve mefhûm-ı inâyet-merkûm-ı pâdişâhânemiz olup fi'l-hakîka zuhûr-ı tebâşîr-i dînde evâil-i karn-ı âşire gelince selâtîn-i fihâm-ı İslâm ve mülûk-ı izâm-ı enâm min haysü'l-mezheb müttehidü'l-ârâ olmak hasebiyle her biri "*câhidû fi'llâhi hakka cihâdihî*"[36] emr-i vâcibü'l-imtisâline i'timâren kendi hudûduna karîb ve karîn olan a'dâ-yı dîni seyf-i cihâd ile tard u ib'âd ederek memâlik-i İslâmiyeyi vesî'atü'l-eknâf ve derûnunda olan ibâd-ı müslimîn meşmûl-i emn ü i'tilâf olup bu hey'et-i pür-behcet-i zîb-tırâz-ı ümmet olan ulûm-ı ma'ârifin vefret ü kesretine sebeb ü illet olduğuna binâen memâlik-i Horasan ve bilâd-ı Kazbin ve Kâşân ve Isfahan ve Azerbaycan ve bi'l-cümle bikâ' ve eskâ'-ı İran menba'-ı hükm ü ulûm ve meşra'-ı fudalâ-yı hakâyık u rüsûm olup gâh gâh mülûk beyninde nâ-münâsib hareketler vukû'unda o makûle keyfiyyete mübâşeret edenler sâlifü'z-zikr fuhûl-i i'lâm vesâtatlarıyla şer'an ve aklen ba'de'l-ilzâm kabûl-i hakkı iltizâm ve ârızî münâfese ve münâkaşanın indifâ'ına kıyâm ile dîn-i mübîn-i bâ-temkîn ve âmme-i mü'minîn-i kâm-bîn oldukları ma'lum ve ber-vech-i muharrer Safeviyye kedûreti Rum ve

[36] "Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

İran ve belki tamâmen İslâmiyân beyninde bâ'is-i bürûdet olup nice nice mefâside mü'eddî olduğundan mâ'adâ keyfiyyet-i mezkûre "*en-nâsü alâ dîni mülûkihim*"[37] fehvâsınca İran zemîni hâlet-i ûlâsından ihrâc ve sükkânın *dâiren mâ dâr* etrâflarında vâki' cümle-i enâmın tîr-i matâ'inleri hedef ve amaç eylediği mukarrer olmağla bu ukde-i müşkilenin inhilâli ile dîn-i mübînin ke'l-evvel zuhûr-ı revnak ve cemâli fıtriyyü'l-hüdâya bir sâhib-i inâyenin yed-i müeyyedine musahhar olmak matlûb ve muntazar iken cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şâhî ve cânib-i eşref ve eltâf-ı diyânet-penâhîleri muvâfık-ı merâzî-i hak olan böyle emr-i azîme muvaffak kılındıkları bâ'is-i ârâyiş-i zamân ve sebeb-i sitâyiş-i deverân olup bu husûs-ı hayriyyet-mensûsun o sâhib-i imtiyâz tarafından zuhûr u bürûzu zamîr-i ilhâm-semîr-i hilâfet-medâr ve tab'-ı kerrûbî-mesîr-i saltanat-şiârımızı hâssaten mevfûru's-sürûr ve mücellâ-yı efrâh-ı nâ-mahsûr eylemişdir. İkâmet-i menâr-ı sünnet-i seniyye ve imâte-i âsâr-ı bid'at-i rediyye ile te'lif ve terfîh-i muvahhidîn ve tedmîr u tahkîr-i kefere vü mülhidîn zımnında bast-ı bisât-ı nasafet ve neşr-i livâ-i ma'delet o sâhib-i himmet-i Ferîdun-menkabetin nasbu'l-ayn-i sâfî-taviyyetleri olmakdan nâşî "*inne'l-arza yerisühâ ibâdiye's-sâlihûn*"[38] mazmûnu üzere kıbel-i mâlik-i mennândan tefvîz u ihsân buyurulan temşiyet-i mehâmm-ı mülk-i İran ve tâc u kemer [ve] dîhîm-i Kisrâ ve keyân-ı zât-ı mevhibet-âyât-ı inâyet-makrûnlarına mübarek ve meymûn olup havza-i şâhî ve havme-i şehâmet-penâhîleri rûz-ı bürûz-ı envâr-ı sünnet-i nebeviyye ve âsâr-ı ma'delet-medâr-ı hidîviyyeleriyle mâlâ-mâl ve meşhûn kılınmak tehniyesi taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-nümûnumuzdan alâ vechihâ icrâ ve te'diye kılınır nüvvâb-ı müstetâb-ı sâmî cenâbları bu kâr-ı hayriyyet-iştihâra muvaffakan bâ'is-i bürûdet ü şeyn olan ehvâ'-i nâ-marziyyenin izâle ve izâhasına mübâşeret ve itmâmına müsâra'at kılındıkları eyyâmda seyf-i hısâm tarafeynden der-niyâm olup ol vakit sulh u salâh eğerçi pezîrâ-yı hitâm olmuşdu ancak işbu devleteyn-i azîmeteyn beyninde zuhûru bâ'is-i hubûr olan tevâfuk ve te'ellüfün envâr u âsârı âlem ve âlemiyâna işhâd olunmak için taraf-ı hümâyûnumuzdan tekabbülü istis'âd olunup tefâsîli müşârün-ileyhimâya vârid-i kalemî-i sâmîlerine muhavvel kılınan mevâddın tensîk ve tanzîmi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olmağla vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı a'lâm ve hayr-hâhân-ı devlet-i hilâfet-makâmımızdan tertîb ve tehzîbine me'mûr olanlar elçi ve ma'an ba's olunan müşâr u mûmâ-ileyhim ile mecâlis-i müte'addide[de] musâfât ve muvâhât birle akd-i encümen-vifâk idip tarafeynin nizâm ve sâmânına elyak ve ahrâ olmak ve tezkâr-ı hasâfet-medâr-ı hidîvâneleri üzere nezd-i hazret-i peygamberîde su'âl tevcîh etmemek vechile tesyîr-i hâc ve üsârâ ve mu'temed ikâmeti husûslarına faysal verilip madde-i uhrânın mehâzîr u ma'âzîr-i şer'iyye ve mülkiyesi elçi ve ma'iyyetinde olan müşâr u mûmâ-ileyhime îrâd ve telkîn olunduğundan başka sadr-ı a'zam ve şeyhu'l-İslâm-ı müşârün-ileyhimâdan cânib-i feyz-câlib-i şâhânelerine firistâde kılınan ihlâs ve duâ-nâmelerde zikr u tebyîn olunup ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânîmizden serîr-ârâyî-i şâhîleri tehniyesi te'diyesi için bârgâh-ı übbehet-destgâh-ı hidîvânelerine irsâl olunan elçimize dahi yâd u tefhîm olunduğu vech üzere madde-i merkûme mülûk-ı izâm-ı selef *enâra'llahu Teâlâ berâhinehüm* zamanlarında cârî olan veche kıyâsen matviyyü'l-eser kılınması firâset ü

[37] "İnsanlar hükümdarlarının dinindendir." anlamında kelam-ı kibar.

[38] "...Yeryüzüne iyi kullarım vâris olacaktır " Enbiyâ Sûresi: 21/105. Ayet orijinal metinde "اِنَّ الاَرْضَ يَرِثُهَا مِنْ عِبَادِ الصَّالِحُونَ."-"inne'l-arza yerisühâ min ibâdi's-sâlihûn"şeklindedir.

kiyâset-i şâhî ve der-büt-i dirayet ve diyânet-penâhîlerine muhavvel olan hâlet olmağla "*Drahşân-ı mehî ez-sipihr-i vücûd / Furûzende-i dürrî zi-der-pây-ı cûd*"[39] matla'ından bi-mennihî teâlâ elçimiz istifâza-i nûr-ı hubûr eyledikde "*ferihîne bi-mâ âtâhümu'llâh*"[40] istibşârını işhâd ve tevâfuk ve tehâbb-ı dînî levâzımını ibrâz u izhâr ile teşyîd ü te'kîd-i te'ellüf ve yegânegî ve ilgâ vü teb'îd-i tekellüf ve bî-gânegî merâsimin îfâ ve icrâ ederek işbu muvâfakat ve ittihâd-ı ke'ş-şiya'i'ş-Şeddâd râsihu'l-a'mâdi ve'l-evtâd kılınıp bi-avni'llâhi's-settâr elçi-i mûmâ-ileyh itmâm-ı kâr ile iâde ve ircâ' kılınmak şîve-i şâhî ve şîme-i diyânet-penâhîlerine elyak ve ahrâ idüğü ifsâh ve îzâhdan muğnî ve müstağnî olup ve kıbel-i eşref ve ecmellerinden ba's olunan sefîr-i âdâb-semîr Abdülbâkî Hân-ı müşâr ve sadr-ı refî'u'l-kadr ve molla-yı mu'allâ-yı mûmâ-ileyhim dahi risâlet ve sefâret rüsûmunu kavânîn-i saltanat ve kavâid-i devlet muktezâsınca kemâl-i âdâb u dirayet ile edâ ve icrâ edip teşrîfat-ı hüsrevâne ve taltîfât-ı pâdişâhânemize nâ'il ve vâsıl olduklarından mâ'adâ isticlâb-ı merâzî-i Bî-çûn ve istihsâl-i rızâ-yı hümâyûnumuza bezl-i nakdîne-i kudret eylemeleri hasebiyle beşâret-nümûn-ı avd ve insirâfa murahhas ve me'zûn kılınmışlardır. Bâkî hem-vâre kavâim ü deâim-i serîr-i şâhî-üstüvâr ve kavâid-i erîke-i Cem-câhî-i haşmet-penâhî ber-karâr u pây-dâr bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-ethâr ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîne ve'l-ensâr.[41] *Tâ ez-berây-i nazm-ı mesâlih der-în-cihân / Kes-râ derûn-ı perde-i takdîr nîst kâr / Deverân-ı âşfî ki nizâm-ı cihân ez-ûst / Bâdâ bi-fazl-ı hakk ebedü'd-dehr pây-dâr.*[42]

6

Nâdir Şâh'ın kabul edilen ve edilmeyen tekliflerini havi nâme-i hümâyûnu götürmek üzere Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi

ارسال ایلچی مصطفی پاشا به همراه نامه‌ی همایونی حاوی قبول و رد پیشنهادهای نادرشاه

İran'dan elçi olarak gelen Kirmanşahlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene, İran Memâliki Sadrı Mirza Ebülkâsım ve Molla Ali Ekber'in takdim etmiş oldukları cülûs tebrikinden memnuniyet duyulduğu, İran'da eskiden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'ne dönülüp mezhep birliğinin sağlanmış olmasından memnuniyet duyulduğu, bu dostluğun ışıltısının

[39] "Ayın parlaklığı varlığının getirdiği talihledir / İncinin ışıltısı da cömertliği sebebiyledir" anlamında Farsça beyit.

[40] "(Şehitler) Sevinçli bir halde Rablerinden rızıklara mazhar olmaktadırlar..."Âl-i İmrân Sûresi: 3/170.

[41] "Peygamber (as), onun temiz ailesi ile muhâcirîn ve ensardan onun çok hayırlı arkadaşlarının yüzüsuyu hürmetine, buyruk ve fermanların hiç eksilmesin; sapasağlam saltanat tahtın bâkî kalsın; Cem ayarında bir haşmetin ifadesi olan tahtının oturakları kararlılıkla pâydâr olsun!" anlamında Farsça-Arapça duâ cümlesi.

[42] "Bu dünyaki işlerin yoluna konulmasıyla ilgili olarak takdîr perdesi içinde kimseye iş düşmez. / Dünya düzeninin sağlanması adına barışlar yapılması onun izniyledir; Hakk'ın faziletiyle zamanın sonuna değin (bu barış) pâydâr olsun" meâlinde Farsça dörtlük.

herkese ulaşması için üç maddeye ruhsat verildiği, diğer madde fetvâ makamına havale edilmekle buna cevaz verilmediği, İran Saltanatı'nın sağlam olması Osmanlı Sultanlığı'nın arzusu olduğunu göstermek niyetiyle Musul Valisi Mustafa Paşa ile Anadolu Sadrı Abdullah ve Edirne Kadısı Mevlana Halil'in, nâme-i hümâyûnu İran'a götürmeye memur edildikleri, vazifelerini eda ettikten sonra gönderilmeleri ifadelerini havi Sultan I.Mahmud tarafından Vezir Mustafa Paşa ile Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول و وزیر مصطفی پاشا به نادرشاه حاوی: تقدیم تبریک جلوس، خشنودی از آمدن عبدالباقی خان زنگنه بیگلر بیگی کرمانشاه به عنوان سفیر و صدرالممالک ایران میرزا ابوالقاسم و ملا علی اکبر، اظهار رضایت از بازگشت به مذهب اهل سنت و جماعت در ایران همانند قدیم و ایجاد مذهب واحد، پذیرفتن سه ماده از پیشنهادها برای رسیدن نتایج این دوستی به هر دوطرف، حواله ماده های دیگر به مقام فتوا و عدم صدور جواز، هدف و آرزوی سلطان عثمانی برای استحکام سلطنت در ایران، دادن ماموریت به مصطفی پاشا والی موصل به همراه عبدالله صدر آناطولی و مولانا خلیل قاضی‌ادرنه برای بردن نامه همایونی به ایران و خواهان بازگشت آنها بعد از انجام وظایف

(5 Ekim 1736)

Deraliyye'den Nâdir Şâh cânibine meb‘ûs Vezîr-i mükerrem saâdetlü Mustafa Paşa hazretleriyle giden nâme-i hümâyûnun sûretidir.
Fî selhi Ca. Sene [1]149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve elkaytü aleyke mehabbeten minnî"[43]

Reşehât-ı bârân-ı sıdk u safâ-yı pâdîşâhâne ve katarât-ı nîsân-i hubb ü velâ-yı hüsrevândan kân-ı süreyyâ-mekân-i i‘zâm ve ifhâm ve ummân-ı leâlî-feşân-ı i‘zâz u ikrâmda perveriş-yâb-ı tıbâ‘-ı müstetâb olup eşi‘a-nümâ-yı tâc-ibtihâc-ı İslâm ve revnak-efzâ-yı kemer-i efrâh-ı enâb olan yevâkît-i esbiye-i lemmâ‘atü'l-endiyye-i hakânî ve cevâhir-i teslîmât-ı rızâ-simât-ı zıll-ı Yezdanî ki "*li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâdetün*"[44] zülâl-i efdâliyle şâd-âb ve revnak-yâb olup her kıt‘a-i feyz-lem‘ası hıfzu'n-nizâm-ı tefvîz-i serverîde imâme-i sübha-i kâm-kârî ve "*inna'llahe lâ-yudî‘u ecre'l-muhsinîn*"[45] nüvîd-i meserret-te’yîdi ile âb u tâb bulup her dâne-i hurşîd-nişânesi tensîk-i umûr-ı müselleme-i kişver-küşâyîde vâsıtatü'l-akd-i kılâde-i bahtiyârî olmakla sezâ vü ahrâ ola "*büşrâkümü'l-yevm*"[46] te’diyesi üzere hazîne-i tebrik ve tehniye ve gencîne-i teslîm ve tarziyede mahzûn ve meknûn bu

[43] "(Ey Musa!) ...sana kendimden sevgi verdim..." Tâhâ Sûresi: 20/39.

[44] "Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır..." Yunus Sûresi: 10/26.

[45] "...Allah iyilik yapanların mükâfâtını zayi etmez." Tevbe Sûresi: 9/120.

[46] "... Bugün sizin müjdeniz..." Hadîd Sûresi: 57/12.

gûne ferâid-i ta'zîmât ve tefhîmât-ı âliyye-i hümâyûn ve murvârîd-i[47] tebcîlât ve tekrîmât-ı hâliyye-i mülâtafet-makrûnumuz îsâr u nisârı ile âlî-hazret-i leâlî-nazret-i şehriyâr kamer-tenvîr-i hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyân-ı tâc ü kemer ü gâh mâye-i diyânet ü emnânet ü intibâh, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahran li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem mâlik-i bârgâhu'l-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *"veffekahu'l-kerîmü'l-vehhâb li-itmâmi mâ yerzî bihi'l-ashâb"* cenâbları hem-vâre ârâyende-i mezheb-i müstebîn ve hemîşe nümâyende-i vifâk-ı ehl-i dîn olmak rağabât-ı hayriyye-i hüsrevânemiz takdimi zımnında hâtır-ı enver-i kudsiyyü'l-âsâr-ı kaane ve tab'-ı ezher-i mülkiyyü'l-fahhâr-ı hidîvâneleri vech-i vecîh ve uslûb-i nebîh üzere teşrîf ve taltif kılındıkdan sonra suver-i vedâd [ü] sedâd-i hiber-i hümâyûnumuz âyîne-i zamîr-i hurşîd-nazîr-i diyânet-meşhûnlarına bu vech üzere irâet olunur ki der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı Sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hâkanîmize kıbel-i akdes ve ecmel-i şahî ve taraf-ı enfes ve eşref-i sipihr-iştibâhîlerinden sefâret rüsûmu icrâsına belki diyânet hukûku îfâsına me'mûr olup ibtihâc-i derûn ile telakkî bi'l-kabûle makrûnen izz-i insirâfa murahhas ve me'zûn olan eyâlet ve besâlet-penâh-ı urûmet ve hükûmet-destgâh Beylerbeyi-i Kirmânşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene *dâme unvânehû* ve ma'an ba's olunan sadru'l-ekârim Mirzâ Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-fühamâ imâm-ı makarr-ı enver Molla Ali Ekber dâmet ifâdetühümâ ile taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hakânîmizden tebrik ve tehniye-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı dâverîlerin hâvî firistâde-i huzûr-ı me'âlî-nüşûr-ı şâhîleri kılınan nâme-i nâmî-i hümâyûn ve müfâvaza-i sâmî-i beşâret-meşhûnumuzda yâd u îrâd olunduğu üzere umûmen ehl-i İslâmın ve husûsan evliyâ-yı devlet-i hilâfet-ittisâmımız ahâlî-i İran ile der-miyân olan kedûret ve bürûdetlerine bâ'is-i ehvâ'-i mehzûle-i fâside ve akvâl-i merzûle-i[48] kâside himmet-i âlî-nehmet-i şâhî ve azîmet-i sâfî-taviyyet-i diyânet-penâhîleriyle def' u izâha ve ümmet-i merhûme-i nebeviyye bu vesîle-i celîle ile terfîh ve irâhe kılınıp âfâk-ı memâlik-i Acem'de ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at envârı izhâr ve kâffe-i sahâbe-i güzîn-i seyyidü'l-mürselîn hayr ve terazzî ile tezkâr olunduğu ve bu mukâbelede inâyet-i ilâhiyyeden mülk-i İran o sahîb-i şâna tefvîz ve ihsân olunmakdan nâşî taht-gâh-ı memâlik-i merkûme vücûd-ı bihbû[d]larıyla müftehir ve bu hâlet-i muntazıranın vukû'unu zamîr-i ilhâm-semîr-i mülûkânemiz müsteş'ir olmak hasebiyle bu bâbda cânib-i hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuz ziyâdeten ale'l-gayr mahzûz ve müstebşir olduğu ve keyfiyyet-i mezkûrenin kâm-ı İslâm üzere bu gûne zuhûru ittihâd kılıp tarafeyn ve iltihâm-ârâ-yı cânibeyne vesîle-i asîle idüğü eğerçi hüveydâdır ancak böyle yegânegî-i din ü mezhebden neş'et eden musâfât u muvâhâtın ve tevâfuk u te'ellüfün âsârı dahi cümleye i'lân u işhâd olunmak için tekabbülü istis'âd olunan mevâdd-ı mûcibetü'l-ittihâddan üç madde tarafeynin şân u unvân ve nizâm u sâmânına harî ve hakîk vech-i vecîh-i enîk üzere tensîk ve icrâlarına izn-i hümâyûn-ı pâdişâhânemiz cârî ve tevsîk olunup madde-i uhrâ

[47] Metinde sehven "merâvedîd" şeklinde yazılmıştır.

[48] Metinde sehven "mezdûle" şeklinde yazılmış.

firâset ü kiyâset-i şâhî ve dürriyet ü dirâyet-i diyânet-penâhîlerine havâle kılınmağla eslâf-ı uzmâ-yı mülûk-ı İslâm berreda'llâhu mezâci'ahüm ilâ yevmi'l-kıyâm zamânlarında ahz u i'tâ olunan ahid-nâmelere kıyâsen ânın zikri matviyyü'l-eser kalıp bu uslûb üzere muvâhât ve musâfâta hüsn-i hitâm verilmek te'diyeleri gerçi tanzim ve tesviye kılınmışdı be-tahsis sahâbe-i kirâm-ı hayru'l-enâmın haklarında İran ahâlîsinden mukaddemâ *"nü'minü bi-ba'zın ve nekfuru bi-ba'zın"*[49] tevbîh-i ilâhîsine ke'l-mazhar düşüp mürtekib-i reddân olan ehl-i gavâbisi tenkîl ve te'dîb *ve "lâ-nüferriku beyne ehadin"*[50] işâret-i bâ-beşâretin izhâr zımnında mücellâ-yı fazl-ı ilâhî olan *"hallasa ibâdi'llâhi"*[51] tehzîb-i mezhebe sevk u tergîb ile teşeyyüd-i istihkâm-ı deâim-i devlet-i şâhî ve te'ekküd ü intizâm-ı kavâim-i übbehet-velâ-penâhîleri alâ merri'l-eyyâm mütezâyid ve bârgâh-ı hullet-i destgâhîlerine vüfûd-i ikbâl ü iclâl ale'd-devâm mütevâsıl ve mütevârid olarak ber-vech-i muharrer dîn ü mezhebin revâc ü ibtihâcı ve vücûd-ı bihbûd-ı mes'ûdlarıyla saltanat-ı İran'ın istihkâm ve intâcı dahi matlûb ve mergûb-i hümâyûnumuz olup ve bu matlabın manassa-i bürûz-ı cihân-efrûzda cilve-ger-i zuhûr olması mülâzimân-ı hâssa-i der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı pâdişâhânemizden kezâlik bir vezîr-i dirâyet-masîrimizin ol savba tesyîr ve irsâli ile zevi'l-merâtib ulemâ-yı Rûm'dan iki sâhib-i reviyyetin isrâ vü îfâdlarına vâbeste olmakdan nâşî bu ittihâdın alâ mâ hüve'l-murâd ittisâkı siyâkında *"hüve'l-miskü mâ kerrertehû yetezavva'u"*[52] muktezâsınca cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı hüsrevânemiz tarafından bi'l-imtiyâz şifâhen dahi kâh-ı tûbâ-şâh-ı şâhîleri tebrîk ve tehniyesin itmâm ve te'diye ve levâzım-ı sâire-i musâfâtı takrîr ve tesviye kılınmak için rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevânemizde ez-kadîm hidemât-ı aliyye ve mülâzemât-ı seniyye şerefin ihrâz ile mümtâz iken bi'l-vezâre dahi şân u unvânı i'lâ ve terfî' ve Musul Eyâleti kendiye ihsân ve tevcîh olunan düstûr-ı mükerrem ilâ âhirihî vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llahu teâlâ iclâlehû* der-bâr-ı hullet-medâr-ı şâhâne ve dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı hidîvânelerine vefd olmak üzere tahsis ve a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn ilâ âhirihî bi'l-fi'l emîn-i fetvâ olup Anadolu sadâretiyle mübeccel ve mümtâz olan Mevlânâ Abdullah *edâma'llahu teâlâ fezâilehû* ve akzâ kuzâti'l-müslimîn ilh. sâbıkâ yine emîn-i fetvâ olup dâru'n-nasri ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile muvakkar ve sâhib-i imtiyâz olan Mevlânâ Halil dâmet fezâiluhû dahi vezîr-i müşârün-ileyhin ma'iyyetine ta'yîn olunmalarıyla işbu nâme-i safvet-hitâme-i hakânîmiz tahrîr ve tahyîr ve müşârün-ileyhim bârgâh-ı diyânet-destgâh-ı şâhâneleri kalbine irsâl ü tesyîr kılınmışlardır bi-menni'llahi'l-Vedûd havza-i mahrûse-i şâhî ve havme-i me'nûse-i Cem-câhîleri vürûdu ile mes'ûdü'l-vüfûd olup vezîr-i müşârün-ileyh ile ma'iyyetinde olan mevlânâ-yı müşârün-ileyhimâya hâssaten ve âmmeten tezkâr u yâd ve tenbîh ü îrâd olunan merâsim-i vefâdet ve risâleti ve levâzım-ı tebrik ü beşâreti muktezâ-yı âdâb ve mübtegâ-yı selâtîn-i meni'u'l-cenâb üzere ba'de'l-edâ ber-vech-i muharrer vicâhen tefhîm ve takdîmi ehem olan hâlât-i mûcibetü'l-musâfâtı dahi alâ vechi'l-ahrâ îfâ ve icrâ kılındıklarında *"medâ mürûru'd-dühûr"*[53] erkânı nakz u halelden dûr olur

[49] "...kimine inanırız, kimine inanmayız..." Nisa Sûresi: 4/150.

[50] "...Onlar arasında fark gözetmeyiz (deyin)..." Bakara Sûresi: 2/136.

[51] "(Allah) kullarını tertemiz kıldı" meâlinde Arapça ibâre.

[52] "O miski sürüp durduğün takdirde kokusu yayılır" meâlinde Arapça ibâre.

[53] "Çağlar birbirinin ardı sıra geçip gitti" anlamında Arapça ibâre.

vechile tertîb olunan uhûd-i musâdefe ve muvâfaka-pezîrâ-yı tekabbül kılınıp fîmâ-ba'd ahlâf-ı nasafet-ittisâf-ı hüsrevânemiz ile a'kâb-ı diyânet-me'âb-ı şâhîleri miyânında ve belki sâir mülûk-ı İslâm ve bi'l-cümle rü'esâ-yı enâm beynlerinde işbu iki devlet-i İslâm nizâm-ı mezkûr elsine-i i'zâm ve efhâm olmak vechi üzere vüfûd-ı mes'ûdü'l-vürûd-i müşârün-ileyhimin makziyyü'l-âmâl-i atebe-i aliyye-i pâdişâhânemiz cânibine iâde ve irsâlleri muktezâ-yı safâ-yı niyyet-i şâhî ve mübtegâ-yı nikâ-yı taviyyet-i diyânet-penâhîleri idüğü ta'rîf u tavsîf ve telkîn ü tebyînden ganî ve müstağnîdir. Bâkî kıbâb-ı zer-tınâb-ı vifâk-ı İslâmî sahrâ-yı lâ-intimâ-yı i'zâm ve efhâmda hem-vâre şâmihu'l-bünyân ve gülistân-ı anber-feşân-ı ittihâd u ilti'âm-ı sâha-i safvet-bâha husûl-i kâm u merâmda hemîşe mu'attâr-ı meşâmm-ı cinân bâd.

7

İran'ın hac emiri, esirler ve karşılıklı mûtemed tayini tekliflerinin kabul edilip mezhep konusuna ise şer'an cevaz verilmemesi

توافق در خصوص امیر حج ایران، اُسرا و قبول پیشنهاد تعیین معتمد متقابل و عدم صدور جواز شرعی در خصوص مذهب

Elçi Kirmanşahlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene, beraberindeki İran Memâliki Sadrı Mirza Ebülkâsım ve Müftü Molla Ali-i Ekber'in getirdikleri nâme ile İsakçı'ya ulaşmış bulundukları, sundukları nâme mütalaa olunup mezhep hususunda birlikteliğin sağlanmış olmasından sevinç duyulduğu; Rusya ile yapılan anlaşma hükümlerine bağlı kalındığı halde Rusya'nın şimdi yapılan anlaşmaya sadık kalmayarak Azak Kalesi'ne âniden saldırdığı, İsakçı'da köprü inşası sırasında Kırım ve Kılburun tarafına gelen düşmanın Osmanlı ve Tatar askeri tarafından püskürtüldüğü, iki İslam-perver devletin yakalamış oldukları birliktelik fırsatına bir güzelleme ve bunun somut bir delili olmak için hac emîri, esirler ve saltanat merkezlerinde karşılıklı mutemet bulundurulması hususlarına Osmanlı Saltanatınca ruhsat verildiği; Mezhep keyfiyetine ise şer'i sakıncalarına binaen cevaz verilmediği; Haremeyn hizmeti başka hanedanlarda iken bunlardan Sünni itikat sahiplerinin mezhep zikrinden kaçınmış olmaları ve eski devlet kayıtlarında bunun örneğine rastlanılmamasına istinaden ahitname ve hükümlerde bunun zikredilmemesinin tensip olunduğu hakkında I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Elçi Hân ile Nadir Şah'a gönderilen mektup

ارسال نامه از طرف صدراعظم محمود اول به همراه ایلچی خان به نادرشاه حاوی:
رسیدن نامه‌ی ارسالی توسط عبدالباقی خان زنگنه بیگلربیگی کرمانشاه به همراه میرزا

ابوالقاسم صدر الممالک ایران و ملا علی اکبر مفتی به ایساقچی، مطالعه نامه تقدیمی و اظهار خوشحالی از دریافت خبر یگانگی مذهب؛ صادق نماندن روسیه به عهدنامه فیمابین علی رغم وفاداری ما، حمله روسیه به قلعه ازاق، ایجاد دشمنی از طرف قریْم و قلبرون در حین ساخت پل توسط ایساقچی، سوق دادن آن از طرف سپاه عثمانی و تاتار، نگاهی به فرصتی که با دست یابی دو دولت اسلام پرور به وحدت ایجاد می شود و محکم ترین دلیل این امر اجازه دادن سلطان عثمانی در خصوص وجود امیر حج، تبادل اُسرا و نگهداری متقابل معتمد در مراکز سلطنت حکومت ها؛ عدم صدور جواز در خصوص مسائل مذهبی بنا به محدودیت های شرعی؛ خودداری افراد صاحب اعتقاد به اهل سنت از ذکر مذهب در زمانی که خدمات حرمین در دست سلسله دیگر بود و مشخص شدن این امر از عدم برخورد در اسناد و نوشته های قدیمی دولتی و عهدنامه ها و احکام دولتی اولیه

(7 Eylül 1736)

Elçi Hân'a verilen mektûb-i hazret-i sadr-ı a'zamî sûretidir.
Gurre-i Ca. Sene [1]149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve hüve'llezî ce'ale'ş-şemse zıyâ'en ve'l-kameru nûrâ"[54]

Menşûr-ı hikmet-nüşûru mantûkunca tâ ki enâre-i sultân-ı zerrîn-külâh-ı neyyirât-ı encüm[55] ya'nî ifâza-i eşi'a-i hüsrev-târem-i çârum ile Dâra-yı kişver-küşâ-yı iklîm-i deyâcîr olan mâh-ı âlem-nigâh münîr-i bâlâ-nişîn-i evreng-i felek-esîr olup imdâd-ı envâr-ı nesiyyet-medârından şeb-i târ-ı vahşet-âsâr mânend-i rûz-ı müstenîr ola, ol mâh-ı sipihr-i saltanat u tâcdârî neyyir-i hayyir-i baht ü kâm-kârî a'lâ-hazret ü mu'allâ-bârgâh-ı refî'-menzilet ve Cemşîd-destgâh-ı bülend-himmet ve celîlü'l-i'tibâr-ı sâmî-rütbet ve velâ-tebâr-ı gerdûn-rif'at ve keyvân-ı gulâm-ı me'âlî-menkabet ü Ferîdun-ihtişâm, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî tâbende-i ahter-i burc-ı saâdet zîbende-i gevher-i derc-i recâhat ferhunde-fâl huceste-hısâl hidîv-i kişver-i câh ü celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâd-âver-i memâlik-i Acem Dâdâr-ı Dârâ-şiyem-i hurşîd-i ilm tensîk-fermâ-yı merâsim-i nizâm-ı âlem avnen li'l-hamâseti ve'l-helâleti ve'l-hırâseti ve'l-adâle savnen li's-safâveti ve'd-diyâneti ve'n-nekâveti ve'l-emâne gerdûn-bârgâh-ı tâc u dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh ve keyân-destgâh-ı lâ-zâlet âyât-i müsâfata meknûbeten alâ safahâti'l-âfâk ve mâ berihat-râyât-ı muvâhâta hâfikaten fî-meyâdîni'l-vifâk hazretlerinin izâet-müşîr-i ifâzat-âsâr-ı şehâmetlerinden etrâf-ı memâlik-i İran dârü'l-üns tav' u emân ve neşr-i hurşîd-i çihr-elviye-i himmet ve der-bütlerinden zîr-destân-ı vâlâ-şânları sâye-nişîn-i itmînân olmak da'avât-ı nâmiyyât-ı icâbet-nişân ve mes'ûlât-ı sâmiyyât-ı sadâkat-unvânına bi-hulûsi'l-bâl iştigâl olundukdan

[54] "Güneşi ışıklı, ayı da parlak kılan O'dur..." Yunus Sûresi: 10/5.

[55] Orijinal metinde sehven "neyyirât ve encüm"

sonra menba'-ı füyûzât-i ilâhî ve meşra'-ı fütûhât-ı nâ-mütenâhî olan zamîr-i münîr-i ilhâm-pezîr-i şâhî ve tab'-ı hatîr-i dirâyet-semîr-i Cem-câhîlerine nekâve-i mâ fi'l-bâl muhlis-i hullet-iştimâl bu vechile inbâ ve icmâl olunur ki der-bâr-ı akdes ü enfes-i hilâfet-me'âb-ı hazret-i sultânî ve bârgâh-ı eşref ve eltâf-ı feyz-iktisâb-ı cenâb-ı hüsrevânî lâ-zâlet meşmûleten bi'l-mevâhibi'r-Rabbâniyye ve mâ feti'et mevsûleten bi'r-regâ'i-bi's-Samedâniyye kıbeline taraf-ı melzûmü'ş-şeref-i kâm-kârî ve cânib-i mevhibet-câlib-i bahtiyârîlerinden sefâret levâzımı te'diyesine me'mûr eyâlet ve besâlet-penâh-ı urûmet ve hükûmet-destgâh-ı vâlâ-şân-ı fâiku'l-akrân Beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Hân-ı Zengene veffekahu'llâhu li'l-hidemâti'l-müstahsene ve ma'an meb'ûs olan fahru's-sâdât ve'l-efâhim bedru'l-kâdât ve'l-ekârim sadr-ı memâlik-i İran Mirza Ebu'l-Kâsım ve kidvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn zübdetü'l-fudalâ'i'l-müdekkıkîn imâm-ı makarr-ı efhar Monla Ali Ekber *edâma'llahu şânehümâ* ma'iyyetleriyle bu hâlisu'l-bâl ve'l-iştimâllerine dahi firistâde buyurulan rakam-ı ekrem ve kalemî-i efhâm ve a'zamları evliyâ-yı Devlet-i Aliyye tarafından eşref-terîn-i ezminede mu'asker-i hümâyûn-ı nusret-makrûn olan İsakçı makâmına mes'ûdü'l-vürûd olup taraf-ı devlet-i bâ-menkabetlerine olan hulûs ü vidâda ve tehzîb-i mezheb cihetinden zuhûr eden hüsn-i vifâk ve ittihâda binâen levâzım-ı kemâl-i âdâb-ı hidîvâne ile ba'de'l-mütâla'a derûn-ı feyz-meşhûnunda olan cevâhir-i elfâz-ı şahî ve beşâ'ir-i elhâz-ı diyânet-penâhîleri gûş-i hûşa kurta-i mâriye ve nûr-ı bâsıra-i sürûra kehlü'l-cevâhir tenmiye kılınmışdır. Dîn-i mübîn-i seyyidü'l-mürselîne hidmet olmak üzere nice müddetden berü melhûz ve muntazar olan böyle emr-i âlem-i sürûrun bürûz u zuhûru o sâhib-i kifâyet ve diyânetin yed-i müeyyedinden mukadder ve bu mukâbelede ihsân-ı bî-imtinân-ı vehb-i mennândan İran fermân-fermâlığı dahi müsahhar-ı zât-ı mevhibet-âyâtları olup vücûd-i übbehet-vüfûdları hâlâ zînet-bahş-i tâc ü dîhîm ü kişver olduğu ni'metine bu cânibde ceste ceste zuhûr eden nusret-i İslâm mevhibeti munzamm oldukca ânen fe-ân ser-zemîn-i şükr-i Yezdân olunarak rüsûh-ı devlet ve şümûh-ı celâlet ve übbehetleri ed'iyesi zikr-i lisân ve fikr-i cenânımız olduğu bî-iştibâhdır. Bundan esbak Devlet-i Aliyye ile Rus keferesi mâ-beyninde mün'akid olan müsâleme-i müeyyedenin şürûtuna taraf-ı Devlet-i Aliyye'den gereği gibi mürâ'ât olunup ânlar dahi bu veche riâyet ederler zannına binâen hudûdlarda vâki' kılâ'ın aded ve uded cihetinden muhâfazası dostluk zamanlarına mukâyese üzere iken kefere-i mesfûre tarafından zikr olunan musâlaha-i müeyyedenin biraz müddetden berü şürûtuna mugâyir harekete cesâret ve hattâ a'zam-ı sugûr-ı İslâmiyyeden olan Azak Kal'ası'na bundan akdemce füc'eten gelip istîlâya cür'et etmeleri hasebiyle ber-muktezâ-yı şer'-i celîl te'dîb ve tenkîlleri mühim ve mütehattim olmağın a'zam-ı selâtîn-i hamiyyet-âyin efhâm-ı havâkîn-i nusret-müstebîn dürretü't-tâc-ı kayâsıra-i cihân gurretü'l-ibtihâc-ı kâr-fermâyân-ı deverân nâşir-i elviye-i gazâ vü cihâd-ı tarvet-bahş endiye-i adl ü dâd fermân-ı ber-dâr fermûde-i *"inna'llahe ye'müru bi'l-adli ve'l-ihsân"*[56] rasânet ve rasâsat-dih-i ser-bâzân *"inna'llahe yühibbü'llezîne yukâtilûne fî sebîlihî ke-ennehüm bünyân"*[57] sultânü'l-berreyn hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn mugîsü'l-İslâmi ve'l-müslimîn mu'înü'l-milleti ve'd-dîn mücehhizü'l-guzâti

[56] "Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği... (emreder)." Nahl Sûresi: 16/90.

[57] "Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi savaşanları sever..." Saff Sûresi: 61/4. Âyet "inna'llahe yühibbü'llezîne yukâtilûne fî sebîlihî saffen ke-ennehüm bünyân..." şeklindedir.

ve'l-câhidîn mukîmü menârı's-sünne ve'l-farz mazhar-ı kerîme-i *"innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz"*[58] azametlü şevketlü inâyetlü kudretlü mehâbetlü efendim şehn-şâh-ı İslâm-penâh ve zıll u uref-i ilâhî *e'azza'llahu ensârahû ilâ yevmi'l-intibâh* hazretleri ikâmet-i farîza-i gazâ vü cihâd ve te'dîb-i erbâb-ı küfr ü inâd için asâkir-i muvahhidîn ile sâye-i ilm-i nusret-tev'em-i Resûl-i ekrem sallâllahu teâlâ aleyhi ve sellemde bu sâfî-zamîrlerin kefere-i mesfûre üzerlerine techîz ü tesyîr buyurup ber-mûceb-i fermân-ı hümâyûn asâkir-i mansûreleriyle tayy-i merâhil ederek Nehr-i Tuna sâhilinde mârru'z-zikr İsakçı nâm mahalle vürûd ve tertîb ve tanzîmi fermân buyurulan cisr-i azîm ba'de't-tetmîm ubûr olunmak esnâlarında Kırım ve Kılburun taraflarına gelen düşman-i dîn-i mesfûrîn Devlet-i Aliyye ser-bâzları ve asâkir-i Tatar şehbâzları yedinden nice hasâra dûçâr olup emvât ve edevâtların defn ü tams ederek bi'l-âhare hâiben avdet etdiklerine binâen el-hâletü hâzihî meydanda dahi tabur denilecek nesne olmamak hasebiyle bi-avnihî teâlâ bundan böyle itmâm-ı merâma niyyeten bi-hasebi'l-iktizâ münâsib olan bir mahalde kışlak ve tertîb-i umûr-ı gazâ vü cihâda şedd-i nitâk olunmak lâzım gelmeğin muhlis-i safâ-semîrleri eğerçi bu taraflarda bulundu fe-ammâ der-bâr-ı azamet-medâr-ı hazret-i hakânîye vârid olan müfâvaza-i cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şâhîleri muktezâsınca emr-i musâfât bi-lütfi'llahi'l-Meliki'l-allâm resîde-i hitâm olup ve fi'l-hakîka bu nizâ' vü cidâl şûrâ-yı kübrâ-yı Mogan'da nihâde-i matmûre-i nisyân olduğu ma'lûm ancak işbu İslâm-perver iki devlet-i şehâmet-muhbirin âsâr-ı muvâsala ve mücâmeleleri cümleye rûşen ve ittihâd-ı dînî ve mezhebî husûsu emr-i müdellel ve müberhen olmağ için istis'âd olunan mevâddan mîru'l-hâc ve üsârâ ve Dâru's-saltanalarda devleteynin birer mu'temedleri ikâmet etdirilmek hâlâtı tarafeynin şân ve unvân ve nizâm ve sâmânına lâyık ve muvâfık vechile tertîb ve tehzîb ve cânibeynden zabt-ı cerâid tahrîr kılınıp icrâlarına hükm-i hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârî erzânî buyurulduğu ve mezhebe dâir olan keyfiyyetin me'âzîr-i mülkiyesi taraf-ı eşref ü enfes-i şâhî ve cânib-i feyz-câlib-i diyânet-penâhîlerine bu velâ-cûy-i safâ-hûyları kıbelinden tahrîr ve a'zâr-ı merkûmenin ber-vech-i muharrer mülkiye ve şer'iyyesi zamîr-i hurşîd-tenvîr-i dirâyet-semîrlerinde sûret-pezîr buyuruldukda o madde-i matviyyü'l-eser kalmak firâset ü kiyâset-i şehriyârîlerine muhavvel olduğu evliyâ-yı devlet-i rûz-efzûn-i hânîlerinden i'lâm ve ifhâm olunduğundan mâ'adâ taraf-ı sadâkat-kârîye olan nübişte-i meymenet-i ser-rişte-i hidîvânelerinde dahi tanzîm ü tetmîm kılması tavsiye ve telkîn buyurulmak hasebiyle bâlâda bast olunan ukûdü'l-ferâ'id-i İslâm-fevâide husûs-ı musâfâtın zikr ü işâreti vâsıtatü'l-akd-i muvâhât kılınmak muktezî olmağın icmâlen beyânına ibtidâr olunmuşdur. Nâme-i hümâyûn-ı hazret-i şehn-şâhîde tezkâr olunduğu üzere İran ahâlîsinin mukaddemâ min haysü'l-mezheb mübtelâ oldukları hadîse-i pür-vahşeti üzerlerinden izâle ve nûr-ı sünnet ve cemâ'ati zevâyâ-yı ülkât-ı merkûmede ilmâ' ve icâle kılmaları himem-i seniyyesi zımnında taht-gâh-ı Kisrâ vü Cem yani eyâlet ü saltanat-ı memâlik-i Acem vücûd-ı mes'ûd-ı ikbâl-vüfûr-i şâhîleriyle müftehir ve mübâhî olduğu hâlet-nihâd-i ilhâm-mu'tâd-ı hazret-i hilâfet-nejâdı pür-nûr ve behcet-i kulûb-i taraf-ı şehriyârânelerine olan meyl ve hüccetlerinin fevk-i mâ-yürâd müterakkî ve müzdâd olmasına bâ'is ve bâdî olduğu ma'lûm-i ihlâs-kârî olmuşdur. Zira cenâb-ı müstetâb-ı şehâmet-meâbları bu kâr-ı hayriyyet-medâra şürû' buyurdukları

[58] "...Biz seni yeryüzüne halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

zamândan muhlis-i velâ-pîşelerinin âstâne-i devlet-âşiyâneden hareketimiz vaktine dek nâm-ı nâmî ve zikr-i bi'l-hayr-ı sâmîleri istimâ‘ olundukca *"Rabbena[ğfirlenâ ve li-ihvâni-na'llezîne sebekûnâ bi'l-îmân] lâ-tec‘al fî kulûbinâ gıllen li'llezîne âmenû"*[59] nazm-ı kerîmi mü'eddâsınca kedûretleri safvete mübeddel ve bürûdetleri germiyyete muhavvel olup ta-raf-ı akdeslerine teveccüh-i hâtır-ı hümâyûn ve incizâb-ı derûn-ı mevhibet-makrûn mü-tezâyid olduğu levâyih-i ahvâl-i hakânîden ma‘lûm-ı hâlisu'l-bâl olur idi. Bi-hamdi'lla-hi'l-Müte‘âl himmet-i âlî-nehmet-i hazret-i hudâvendigâr ve teveccüh-i zamîr-i ilhâm-semîr-i pâdişâh-ı gerdûn-iktidâr âyîne-i takdîre muhâzî olup vücûd-i bihbûd-ı şâhîleri revnak-ı İslâm ve meserrât-ı ümmet-i hayru'l-enâma mazhar ve muvaffak oldu. Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûn ile taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hidîvânelerinin musâfâtı ber-vech-i muharrer Mogan tertîbinde sûret-pezîr olduğu muhtâc-ı beyân olmayup ziyâdeten-aleyh bu musâdaka-i cemîleye i‘lân olunmak için mevâdd-ı müsellese-i mezkûreye Deraliyye'de nizâm u istihkâm verilmiş mezheb maddesi nühâ-yı hazret-i şehriyârîye şöyle ihtâr olu-nur ki mukaddemâ mülûk-ı İslâm ve taht-ı hükûmetlerinde olan sâir müslimîn-i enâm ehl-i sünnet ve cemâ‘at mezhebinde olmak hasebiyle ez-kadîm mezheb-i erba‘a bilâd u emsâr-ı İslâmda umûmen ve Haremeynü'ş-Şerîfeyn'de husûsan karâr-dâde ve cây-gîr ve evâil-i karn-ı âşire gelince İran ahâlîsi dahi mezâhib-i mezkûre üzere müstemir olup tekâ-düm-i ezmân ile erba‘adan mâ‘adâsı mensî misillü olmağla bilâd-ı Hind ü Sind ve ülkât-ı Özbekiyye ve deşt ü emâkin-i mağrib-zemîn ve husûsan aktâr-ı Hicâziyye ahâlîsi mez-heb-i gayr-i me'lûfde kemâl-i ta‘assub üzere oldukları ve bi'l-husûs Mekke-i Mükerreme beledu'llâh olup *sâhibü'l-beyti edrî bi-mâ fîhi mislî*[60] muktezâsınca esrâr-ı ilâhiyyeden erkân-ı Ka‘be erba‘aten tertîb ve ba‘dehû mezâhib-i erba‘a ahâlîsi için dahi birer rükn ta‘yîn *ve "min külli feccin amîk"*[61] vârid olan mücâvirîn ve zâ'irîn ber-vech-i muharrer memleket-i vâhide ricâli olmayup bilâd-ı Şâmi‘a ahâlîsi ve ancak mezâhib-i erba‘adan birinin mukallidi ve erkân-ı Ka‘be'den mezhebi ahâlîsine tahsis olunan rüknün mutaassıbı olmakdan nâşî taht-ı zâbıtaya ircâ‘ları emr-i hatîr idüğü âyine-nihâd-ı safâ-mu‘tâd-ı şâhîlerine hafî vü setîr olmayan mevâddandır. Farazâ fecir tulû‘ etdikde salât-i subhu ibtidâ rükn-i evvelde Şâfi‘iyye anlar selâm verdiği anda rükn-i sânîde Mâlikiyye ve kezâlik sâlisinde Hanbeliyye ve râbi‘inde kabl-i[62] tulû‘-i şemsde sâdât-ı Hanefiyye edâ idüp evkât-ı sâire dahi bu kıyâsa karîb olmağla cemâ‘at-i uhrâya vakit bulunmaz. Bu takdîrce rükn ta‘yîni ve mezheb-i merkûma dâir sâir levâzım husûsî madde olmak üzere re'sen şürût-ı musâfâta idhâl olun-sa avâm-ı nâsın adem-i üns ü ülfetlerine binâen bâ‘is-i kîl ü kâl olacağından gayri him-met-i hazret-i şâhî ve azîmet-i cenâb-ı diyânet-penâhîleri a‘mâliyle sebeb-i bürûdet olan kedûret bilâd-ı Acem'den mürtefi‘ olup cümle-i enâm devâm-ı eyyâm-ı izz ü ihtişâmlarına duâ-gûyân iken mecma‘-ı ecnâs-ı âlem olan beyt-i mükerremde mezkûr elsine-i hâss u âmm olmak dahi dahi bî-iştibâhdır ve devlet-i hilâfet-medâr-ı hazret-i sultânîden bu âna dek ahid-nâme alan mülûk-ı cihânın ve kezâlik Haremeynü'ş-Şerîfeyn hidmeti âhar hane-dânda iken ânlardan ahz eden selâtîn-i deverânın sünniyyü'l-i‘tikâd olanları mezheb

[59] "(Derler ki:) ...Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma!..." Haşr Sûresi: 59/10.

[60] "Evin sahibi, içinde ne kadar şey olduğunu bilir" anlamında Arapça ibâre.

[61] "...her derin vadiden (sana gelsinler)." Hac Sûresi: 22/27.

[62] Metinde sehven "kabîl" şeklinde yazılmıştır.

zikrinden müstağnî ve sâkit ve hilâfında bulunanlar îrâdına gayr-i mültefit idükleri eğerçi ma'lûm idi ancak yine ihtiyâten gerek Devlet-i Aliyye'nin ve gerek düvel-i sâlifenin Hazîne-i Âmire'de mahfûz olan kuyûdâtı bi't-taharrî tetebbu' olundukda buna dâir nesne bulunmamak cihetlerinden nâşî madde-i merkûmenin ahid-nâme ve ahkâm-ı hümâyûnda adem-i zikri şân u unvân-ı tarafeyne enseb ve şâyân olduğu teyakkun olunur ve'l-hâsıl mülûk-ı mâziyyeden niceleri huddâm-ı Haremeyn iken mezhebe müte'allık ednâ şey'i tahmîl-i avâm eylediklerine binâen medhûl-i elsine-i enâm oldukları ve bu gûne umûr-ı vezâif-i ulemâ olup e'âzım-ı mülûk *enâra'llahu berâhinehüm* böyle hâlâtı ânlara havâle edegeldikleri mizâcât-ı düvelden ma'lûm-ı şâhîleri buyurulur zikr olunan mahzûrâtdan başka ba'zı mehâzîr-i hafiyye-i mülkiyeyi dahi elçi hân-ı müşâr ve sohbetlerinde olan cenâb-ı sadr ve monlâ-yı mûmâ-ileyhim dahi tefehhüm ve teferrüs eylemek gerekler. Cem-câhâ felek destgâhâ me'âzîr-i mezkûreden kat'-ı nazar bu husûsun mahzûrât-ı şer'iyyesi dahi duâ-nâme-i hazret-i şeyhü'l-islâmî metâvîsinden ve süferâ-yı tarafeynin takrîrlerinden kitâbeten ve şifâhen ma'rûz-ı pîşgâh-ı hazret-i şâhî ve münhâ-yı zamîr-i ilhâm-semîr-i diyânet-penâhîleri buyuruldıkda fi'l-asl mütemmem olan emr-i musâfât bu husûsun matvî kalmasıyla resîde-i hitâm-ı muvâhât kılınmak kiyâset ü firâset-i hidîvânelerine elyak ve ahrâ olan hâlet-i hasene idüğü zâhir ve bâhirdir elçi hân-ı müşâr ve ma'iyyetlerinde meb'ûs-ı mûmâ-ileyhim dahi tarafeynin şân u unvânına lâyık ve rızâ-yı übbehet-iktizâ-yı şâhîlerine muvâfık vechile kemâl-i âdâb üzere resm-i risâleti edâ edip haklarında avâtıf-ı aliyye-i hüsrevâne ve avârıf-ı seniyye-i pâdişahâne feyz-efgen olmakla meşkûrîn ve şâkirîn izz-i insirâfa murahhas ve me'zûn kılındıklarından mâ'adâ elçi hân-ı müşârün-ileyh ile müstashab olan huddâm-ı vâlâ-makâm-ı hazret-i şâhîden mefâhiru'l-emâcid ve'l-ekârim Mirza Şefî' Vak'a-nüvîs ve Abdülhüseyin Bey ve Muhammed Kerîm Bey *dâme izzuhum* dahi öz zâtlarında mühezzebü'l-etvâr ve hidemât-ı celîle-i hazret-i şâhîde istihdâm ve ikrâma sezâ-vâr bendeleri olmak hasebiyle müşâr ve mûmâ-ileyhim ma'an pâye-i serîr-i inâyet-masîr-i hüsrevâneye duhûl ve müsûl-i şerefin ihrâz ve akrânları beyninde kesb-i imtiyâz eyledikleri ma'lûm-ı fehâmet-mersûm-ı şâhâneleri buyuruldukda mûmâ-ileyhim sâye-i re'fet-vâye-i hazret-i şehriyârîlerinde fevka'l-emsâl mevhibet-nişîn-i izz ü ikbâl buyurulup fîmâ-ba'd dahi işbu iki devleteyn-i azîmeteynin musâfâtları zımnında ilâ yevmi'l-kıyâm hayr ile mezkûr elsine-i enâm olmakla himmet-i şâhâne ve düriyyet-i hidîvâneleri ma'tûf ve masrûf buyurulmak e'azz-i me'mûl ve akdem-i mes'ûlümüzdür. Bâkî hemîşe âfitâb-ı âlem-tâb-ı devlet ü ikbâl ve mâh-ı cihân-efrûz-ı saâdet ü iclâl evc-i saltanat ü kâm-kârî ve zirve-i übbehet ü baht-ı yârîde tâbende ve zıll u uref-i re'fet-i şâhî ve sâye-i diyânet-i cihân-penâhî ber-mefârık cümle-i zîr-destân mebsût u pâyende bâd bi-Rabbi'l-ibâd.

8

Şâh'ın namesindeki üç maddenin kabul edilip birine şer'an cevaz verilememesi ve Şâh'ın cülûsunu tebrik için Mustafa Paşa'nın elçi gönderilmesi

پذیرش سه ماده از پیشنهادهای موجود در نامه شاه و عدم صدور جواز شرعی به یک مورد و اعزام مصطفی پاشا به عنوان ایلچی برای تبریک جلوس شاه

İran'dan sefaret göreviyle ve birlik beraberlik merasimini icra maksadıyla gönderilen Kirmanşâhlar Beylerbeyi Abdülbaki Hân-ı Zengene ile maiyetine memur edilen Sadru'l-Memalik Mirza Ebülkâsım ve Müftübaşı Molla Ali Ekber'in sunmuş oldukları name-i şâhînin muhtevasından hoşnut olunduğu, name-i şâhîdeki üç maddenin kabulüyle birlikte diğer maddenin mahzurlarına binaen kabul edilmediği; Şah hazretlerinin cülusunu şifahen tebrik etmek üzere Musul Valisi Mustafa Paşa ile Anadolu Kazaskeri Abdullah Efendi ve Edirne Kadısı Halil Efendi'nin İran'a gönderilmelerine hükmolunduğu hakkında I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Vezir Mustafa Paşa ile Nadir Şah'a gönderilen mektup

نامه‌ی وزیر مصطفی پاشا صدراعظم محمود اول به نادرشاه به همراه اعزام مصطفی پاشا والی موصل با همراهی عبدالله افندی قاضی عسکر آناطولی و خلیل افندی قاضی ادرنه به ایران مبنی بر: تبریک شفاهی جلوس اعلیحضرت شاه و اظهار خشنودی از محتوای نامه شاهانه تقدیمی توسط عبدالباقی خان زنگنه بیگلر بیگی کرمانشاه در معیّت دو مامور میرزا ابوالقاسم صدرالممالک و ملا علی اکبر سرمفتی، به عنوان سفیر از ایران برای بجا آوردن مراسم وحدت و برابری و اظهار خشنودی به جهت قبول سه ماده از نامه شاهی و عدم پذیرش ماده های دیگر بنا به محدودیت های موجود

(16 Ekim 1736)

Vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa hazretleriyle giden mektûb-ı hazret-i sadr-ı a‘zamî sûretidir.
Fî 10 C. Sene 1149

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve ce‘aleküm mülûken ve etâküm mâ-lem yu’ti ehaden mine'l-âlemîn"[63]

Mâdâm ki çetr-i fîrûze-reng-i zer-nigâr-ı felek-i bî-direng ber-fehvâ’-yı *ve "ce‘alne's-semâ’e sakfen mahfûza"*[64] basît-i gabrâ-yı pehnâ-yı rûy-i zemîne sâyebân ve hüsrev-i hâver-i müşa‘şa‘-i tâc-ı neyyir-i fîrûzî-âheng bir lâmi‘a-i ve *"ce‘alne's-şemse ziyâ’en"*[65]

[63] "...Âlemlerde hiçbir kimseye vermediğini size verdi." Mâide Sûresi: 5/20.

[64] "Biz, gökyüzünü korunmuş bir tavan gibi yaptık..." Enbiyâ Sûresi: 21/32.

[65] "...Güneşi ışıklı kıldık..." Yunus Sûresi: 10/5.

ekâlîm-i sebʿa-i nâsûta ziyâ-pâş ve nûr-efşân ola, ol mâh-ı sipihr-i saltanat u tâcdârî neyyir-i hayyir-baht u kâm-kârî aʿlâ-hazret ü muʿallâ-bârgâh-ı refîʿ-menzilet ve Cemşîd-destgâh-ı bülend-himmet ve celîlü'l-iʿtibâr-ı sâmî-rütbet ve vâlâ-tebâr-ı gerdûn-rifʿat ve keyvân-ı gulâm-ı meʿâlî-menkabet ve Ferîdun-ihtişâm-ı İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı iktidâr-ı mülk-i ercümendî tâbende-i ahter-i burc-ı saâdet zîbende-i gevher-i recâhat ferhunde-fâl-i huceste-hısâl hidîv-i kişver-i câh u celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâdâr-ı memâlik-i Acem dâdâr-ı Dârâ-şiyem hurşîd-ilm tensîk-fermâ-yı merâsim-i nizâm-ı âlem avnen li'l-hümâseti ve'l-celâleti ve'l-hırâseti ve'l-adâleti savnen li's-safâveti ve'd-diyâneti ve li-nekâveti ve'l-emâneti gerdûn-bârgâh tâc u dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh-ı keyân-destgâh-ı lâ-zâlet neyyirât-ı devlete şârikaten min-meşârıkı'l-izzi ve'l-ikbâl ve şümûs-i saâdetihî tâliʿaten min metâliʿi'l-mecdi ve'l-iclâl hazretlerinin riyâz-ı mehâmm-ı zîr-destânları hem-vâre bârân-ı feyz ü ihsân-ı ilâhî ile nazâret-gîr ve çemen-âmâl ve emânî-i sâye-nişînleri hemîşe nesîm-i eltâf-ı kemâ-hiye ile nemâ-pezîr olmak daʿavât-ı müstetâbe-i icâbet-simât ve temenniyât-ı müstecâbe-i muhâlasat-âyâtına müdâvemet ve muvâzabet lâzıme-i zimmet-i devlet-cûy-i sadâkat-hûbları idüğü merfûʿ-ı pîşgâh-ı câh ü haşmet ve maʿrûz-ı destgâh-ı ikbâl ü saâdet kılındıkdan sonra melmaʿ-ı envâr-ı ilâhî ve mecmaʿ-ı âsâr-ı füyûzât-ı nâ-mütenâhî olan tabʿ-ı pâk-i safâ-ittisâf dakîka-şinâs-ı şâhî vü zihn-i derrâk-i mû-şikâf der-büt-i istînâs-ı Cem-câhîlerine ifâde-i muhlis-i sadâkat-me'âl ve inbâ'-i hayr-endîş-i hâlisu'l-bâl bu minvâl üzere icmâl olunur ki der-bâr-ı atûfet-medâr-ı hazret-i sultânî ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı cenâb-ı hüsrevânî lâ-zâlet deʿâyimehû müşeyyedeten bi't-teşyîdâti'r-Rabbâniyye ve mâ fi'et kavâimehû müeyyedeten bi't-te'yîdâti's-Samedâniyye kıbeline taraf-ı zâhir-i eşref-i kaanî ve cânib-i feyz-câlib-i İlhanîlerinden te'diye-i levâzım-ı sefâret ve temşiye-i merâsim-i yek-cihetî ve muhâlasaten me'mûr-ı eyâlet ü hükûmet-penâh necâbet-i urûmet-destgâh-ı vâlâ-şân-ı meʿâlî-unvân Beylerbeyi-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Han-ı Zengene yessera'llâhu'l-me'âsire'l-müstahsene ve maʿan baʿs olunan tahiyyetü's-sâdât ve'l-efâhim zübdetü'n-nücebâ' ve'l-eʿâzim sadru'l-memâlik Mirza Ebu'l-Kâsım ve kıdvetü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn umdetü'l-fudalâ'i'l-müteverriʿin imâm-ı fezâil-eser Monla Ali Ekber *edâma'llahu teâlâ ifâdetühümâ ve etemme ifâzatehümâ* maʿiyyetleri ile bu hâlis-i sadâkat-kîş ve muhlis-i hayr-endîşlerine firistâde-i kaanları buyurulan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb-ı latîfü'l-işâre ve kalemî-i sâmî-i rengîn-elkâb-ı şerîfü'l-ibâreleri ki vez-bâzû-yı vifâk u muvâlât ve temîme-i gerden-i hüsn-i ittifâk ve muvâhâtdır evliyâ-yı Devlet-i Aliyye-i âlîye taraflarından *"Be-sâʿâtî ki saâdet ez-ü burd ahter / Be-tâliʿî ki kavlen ber-ü-küned takvîm"*[66] bihterîn-i eyyâm-ı fîrûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı gîtî-fîrûzda muʿasker-i hümâyûn-ı nusret-makrûn olan İsakçı makâmına mesʿûdü'l-vürûd ve feyz-bâş-ı suʿûd olup taraf-ı amîmü'ş-şeref-i hidîvânelerine olan vüfûr-ı hulûs-ı vedâd ve tehzîb-i mezheb ü milletde vukûʿ bulan tevâfuk ve ittihâda binâen levâzım-ı âdâb-ı taʿzîm ve merâsim-i esbâb-ı tekrîm ile sütûr-ı ser-â-ser-sürûr-ı mekârim-nüşûruna imrâr-ı nazar-ı imʿân ve cevâhir-i meʿânî-i beşâ'ir-mebânîsi keşîde-i samt-ı izʿân kılınıp tervîc-i dîn-i mübîn ve takvîm-i sünen-i seyyidü'l-mürselîne bu vechile hidmet eder bir sâhib-i himmet-i vâlâ-nehmetin zuhûru

[66] "Tâlih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devrân ona yeni bir söz hakkı daha tanır" meâlinde Farsça beyit.

âmed-i medîd ve ahd-i ba'îdden berü melhûz ve muntazar ve bu ümniyye-i seniyye merâyâ-ı havâtır-ı esâgır u ekâbirde sûret-nümâ ve cilve-ger iken tînet-i nasafet-tahmîr-i Cem-câhî ve cibilliyet-i mevhibet-semîr-i şâhîlerinde merkûz olan mâye-i diyânet ü dirayet ve âsâr-ı kifâyet ü fütüvvet muktezâsınca bu hizmet-i celîle-i mûcibetü'l-menkıbe ve bu himmet-i celîle-i müstevcibü'l-mağfire ev musaddır-ı birr u saâdet ve mazhar-ı rüşd ü hidâyetin yed-i müeyyedinden mukadder ve bu mukâbelede ihsân-ı bî-girân-ı cenâb-ı Mennân'dan serîr-i ârâyî-i mülket-i İran dahi zât-ı mekârim-nişân-ı mefâhir-unvânlarına müsahhar ve müyesser olup vücûd-ı übbehet-nümûd-i Kâanîlerinin hâlâ zînet-efzâ-yı taht-ı keyân ve fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olduğu hem-dem-be-demine bu cânibde ceste ceste zuhûr eden mevhibet-nusret ve fîrûzî munsam oldukca ânen fe-ân sücûd-ı şükr-i vâcibü'l-vücûd ile devâm-ı devlet ü ikbâl-i rûz-efzûn ve terakkî-i esbâb-ı mecd ü iclâl-i saâdet-merhûnları da'avâtına bi-hulûsi'l-bâl müdâvemet ve iştigâl olunduğu bî-iştibâhdır. Bâ-husûs efhâm-ı selâtîn-i izâm a'zam-ı havâkîn-i fihâm râfi'-i râyât-ı cihân-dârî câmi'-i âyât-i nasafet ve dîn-dârî muvahhid-i kavâid-i şer'-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî kuvvet-i kâhire-i ser-pençe-i adl ü dâd nîrû-yı bâzû-yı rüşd ü isti'dâd sepîdî-i rû-yi millet-i beyzâ sabâhat-ı vech-i şerîat-i garrâ nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî hulâsa-i hânevâde-i sadr-nişînân-ı mesned-i gîtî-sitânî mugîsü'l-İslâm ve'l-müslimîn mu'înü'l-milleti ve'd-dîn mücehhizü'l-guzât ve'l-mücâhidîn mergam-ı ünûfü'l-keferati ve'l-müşrikîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü kudretlü inâyetlü azametlü mehâbetlü efendim Pâdişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı şehâmet-destgâh lâ-zâlet şümûsu ikbâlihî munsarifeten ani'z-zevâl ve mâ-berihat budûr-i iclâlihî tâli'aten min metâli'i'l-kemâl hazretlerinin zamîr-i ilhâm-semîr-i mülûkâneleri bu hâlet-i muntazara vukû'unu müsteş'ir olmakla mir'ât-ı safâ-makrûn-ı tab'-ı hümâyûn-ı hüsrevânîleri zîyadeten ale'l-gayr mücellâ-yı suver-i sürûr-ı nâ-mahsûr olduğu ve bu keyfiyyetin merâm-ı enâm ve kâm-ı İslâm üzere bu sûretde tahûru ittihâd kılıp cânibeyn ve ittifâk-ı ârâ-yı tarafeyne vesîle-i asîle ve zerî'a-i celîle idüğü *ke'ş-şemsi fî keydi's-semâ'* eğerçi zâhir ve hüveydâ ve mütebâdir ve iclâdır lâkin bu gûne yegânegî-i dîn ü mezheb ve tevâfuk-ı millet ve meşrebden neş'et eden harâir-i muvâhât ve evâmir-i musâfâtın ile'l-ebed te'yîd ve ihkâm ve cümleye i'lân ve ifhâmı için cânib-i atûfet-me'ârib-i mülûkâneden tekabbül ve is'âfı istis'âd olunan mevâdd-ı müstelzimetü'l-ittihâddan süferâ-yı sedâd-ârây-ı müşâr ve mûmâ-ileyhim ile firistâde-i nâdî-i ikbâl-mütemâdî-i İlhanîleri kılınan nâme-i hümâyûn-ı mevhibet-nümûn ve duâ-nâme-i hazret-i şeyhü'l-islâmî ve rakîme-i ihlâs-ı hitâme-i muhlis-devâmî metâvîsinin derc ü tastîr olunduğu üzere üç madde tarafeynin şân u unvânına lâyık ve nizâm u sâmânına muvâfık vechile tetmîm ve tensîk ve levâzım ve zavâbıtı tevkîd ve tevsîk olunup madde-i uhrâda der-kâr olan mehâzîr ve a'zârın kabûl ve teslîmi şîme-i rüşd ve insâf-ı şâhî ve şenşene-i kiyâset-ittisâf-ı devlet-penâhîlerine havâle kılınmağla maksûd-ı bi'z-zât olan te'ennuk ve muvâlâtın esbâb-ı devâm u istihkâmı eğerçi pezîrâ-yı tesviye ve hitâm olmuşdu ma'a hâzâ ba'zı ağrâz-ı fâside ve emânî-i kâsideye binâen sahâbe-i kirâm-ı hayru'l-enâm haklarında ahâlî-i İran'ın me'lûf oldukları akvâl-i nâ-şâyeste ve ef'âl-i nâ-bâyesteden kendileri men' ü terhîb ve tehzîb-i mezheb ü meşrebe sevk u tergîb ile teşeyyüd ve iltihâm-ı mebânî-i devlet-i şâhî ve te'ekküd ve intizâm-ı erkân-ı saâdet-i Cem-câhîleri alâ

merri'd-dühûr mütezâyid ve mütevâfir ve bârgâh-ı şehâmet-destgâhîlerine alâ ekseri'ş-şühûr-i vüfûd ve ikbâl ü iclâl mütevârid ve mütekâsir olarak himmet-i vâlâ-nehmet-i kaanîleri ile revâc-ı dîn ü hullet ve vücûd-ı mes'ûd-ı hidîvâneleriyle intihâc-ı mülk ü saltanat dahi matlûb-ı hümâyûn-ı hüsrevâne ve mergûb-i tab'-ı safâ-makrûn-ı mülûkâne olup ve bu keyfiyyetin hüsn-i sûreti mülâzimân-ı hâssa-i der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı pâdişâhâneden cânib-i feyz-câlib-i cenâb-ı şâhîye bir vezîr-i dirâyet-semîrin tesyîr ü irsâl ile meşâhîr-i ulemâ ve a'lâm-ı fudalâdan iki sâhib-i reviyyetin bi'r-refâka îfâd ve isrâlarına menût olduğuna binâen bu ittihâd u ittifâkın alâ mâ hüve'l-murâd ittisâkı siyâkında cânib-i mekârim-makâ'ib-i hüsrevâneden bi'l-müşâfehe dahi cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri tebrik ve tehniyesin itmâm ve te'diye için rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîde nice müddetden berü mülâzemet-i celîle ve hidemât-ı cemîle ile kâm-bîn ve i'timâd ve i'tidâda istîhâbı müstebîn iken rütbe-i ulyâ-yı vezâret ile dahi şân u unvânı terfî' ve Musul Eyâleti ihsânıyla menşûr-ı i'tibârı tevkî' olunan vezîr-i mükerrem saâdetlü mekremetlü eyâlet-pîrâ Mustafa Paşa hazretleri ve bi'l-fi'l emîn-i şerâyîf-i fetvâ olup Anadolu sadâreti ile mübeccel ve mümtâz olan semâhatlü recâhatlü şerâyi'-nümâ Abdullah Efendi ve sâbıkâ yine emîn-i şerîf-i fetvâ olup dâru'n-nasr ve'l-meymene mahmiye-i Edirne mevleviyeti ile muvakkar fazîletlü ifâdetlü hükûmet-intimâ Halil Efendi dâîleri vezîr-i müşârün-ileyh ile der-bâr-ı mevhibet-medâr-ı hidîvânelerine vefd olmak üzere tahsîs olunmalarıyla taraf-ı ihlâs-kârîden dahi ifâde-i mekâdîr-i vifâk u ittihâd ve ibâne-i me'âsir-i muhâlasat u vidâd zımnında işbu rakîme-i mü'âlefet-müfâd keşîde-i silk-i sevâd ve müşârün-ileyhim ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine isrâ vü îfâd olunmuşdur bi-menni'llâhi'l-Meliki'l-müte'âl havza-i mahrûse-i şâhî ve havme-i me'nûse-i Cem-câhîleri vürûdu ile şeref-yâb-ı âmâl olup müşârün-ileyhime taraf-ı vefîru'ş-şeref-i hazret-i hüsrevâneden yâd u tezkâr ve tenbîh ü iş'âr olunduğu üzere teslîm ve kabûl-i uhûd u şürûta dâir keyfiyyâtı ve sâir merâsim-i vifâdet ve levâzım-ı tebrîk ve tehniyeti bi-hazâfîrihâ muktezâ-yı âdâb ve mübtegâ-yı selâtîn-i menba'u'l-cenâb üzere ba'de'l-edâ ber-vech-i muharrer vicâhen ve şifâhen dahi tefhîm ve takdîmi ehemm olan hâlât-i mûcibetü'l-musâfâtı alâ vechi'l-uhrâ îfâ ve icrâ kıldıklarından sonra taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i kaanîlerinden dahi tasdîk ve imzâsı vâsıtatü'l-akd-i diyânet ve dirayet ve imâme-i sübha-i nazmü'l-umûr-ı saltanat olan hâlâtın tetmîm ve ikmâli zımnında müşârün-ileyhimin makzi'l-âmâl ve münşerihu'l-bâl atebe-i aliyye-i pâdişâhâne cânibine iâde ve irsâlleri ile fîmâ-ba'd muhibb-i encâd cânibinden nesâim-i ârâmiş ü ârâm gül-zâr-ı ahvâl ve mezâri'-i âmâl-i enâma vezân olup dest-i kudret-i mâlik-inân-ı kâm-rânî ve pây-i himmet-i der-rikâb-ı zindegânî oldukca merâ'id-i yegânegî vü ittihâd ve evâmir-i vüsûk u i'timâd bir vechile mübrem ü muhkem ve evâhî-i muvâhât ve zavâbet-i muvâlât bir tarîkle mü'ekked ve müstahkem ola ki kürûr-ı dühûr ve mürûr-ı a'vâm ü şühûr ile halel-pezîr olmayup tarafeynden vesâil ve zerâyi'-i musâfât ve vasâil ü şevâfi'-i muvâsât minvâlî ve mütetâlî olmak husûsları muktezâ-yı şîme-i kerîme-i şâhî ve mübtegâ-yı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri idüğü ta'rîf ü ta'bîr ve tahrîr ü tahbîrden müstağnîdir. Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ve ahter-i âlem-efrûz-ı iclâl-i meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl vâfik-ı haşmet-i bî-zevâlden tâli' ü tâbân ve lâmi' ü dırahşân bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-ethâr ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîn ve'l-ensâr.

9

İran'ın tekliflerinden üçünün kabul edilip Caferiye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak kabulü ve Beytullah'da rükn tayini hususlarına cevaz verilememesi

پذیرش سه مورد از پیشنهادهای ایران و رد مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم، عدم صدور جواز برای تعیین رکن در بیت الله الحرام

İranlı elçilerin Nadir Şah'tan getirdikleri mektupta dindeki bid'atların kaldırılması ve yerine sünnet sancağının dikilmesinden bahsedildiği, İran Devleti'nin görüşmeler yapmak üzere kendi temsilcilerini göndererek iki ülke nizamını ilgilendiren önemli konularda görüşmeler yapmak istedikleri, her iki tarafın mutemet kişiler ikamesiyle karşılıklı olarak Müslüman esirlerin serbest bırakılması ve hac emiri gönderilmesi istendiği; İmam Cafer-i Sadık'ın mezhebinin kabul edilerek beşinci bir mezhep olarak tanınması ve Beytullah'ta diğer mezhepler gibi bu mezhep için de bir bölüm ayrılması hususuna gelince:

Ehl-i sünnet önderlerinin ilk devirlerden bu yana beş vakit farz namazı Mescid-i Haram'da dört rükünden birine uyarak eda edegeldikleri, bunun, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in bir şiarı olduğu, bu yol değiştiği takdirde kargaşa ve fesada yol açacağı; Umut ve dileklerinin, iki ülke arasındaki dostluk ve kardeşlik duygularını geliştirecek girişimlerin sürmesi ve Yüce Allah'ın rızası ile âlemlerin Efendisi'nin şefaatine kavuşmak olduğu, tevhit ehli arasında ihtilafa yol açacak hususlardan uzak durulmaya çalışıldığı ifadesini havi Osmanlı Şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'a gönderilen Arapça mektup

نامه شیخ الاسلام عثمانی به نادرشاه به زبان عربی مبنی بر، دریافت خبر برچیده شدن بدعت ها و برافراشتن پرچم اهل سنت به جای آن طی نامه ایی از سوی نادرشاه توسط سفرای ایران ، دیدار و گفتگو با نمایندگان اعزامی ایران و گفتگو در موضوع های مهمی که مورد توجه نظام هر دو کشور است، درخواست اقامت متقابل اشخاص معتمد هر دو طرف، آزادی اُسرای مسلمان و اعزام امیر حج؛ اختصاص رکن به مذهب جعفری با پذیرش و شناخته شدن مذهب امام جعفر صادق به عنوان مذهب پنجم در بیت الله مانند مذاهب دیگر، به محض رسیدن بحث به این مطلب:

از اعصار اولیه به این طرف رهبران اهل سنت پنج نوبت نماز را در مسجد الحرام با اقتدا به یکی از چهار رکن برگزار می کنند، این امر، یکی از شعائر اهل سنت و جماعت بوده، با تغییر این امر راه فساد و شورش باز خواهد شد؛ امیدواری و درخواست انجام اقداماتی برای بهبود روابط و احساس دوستی و برادری در بین دو کشور با رضایت خداوند بزرگ و کسب شفاعت بزرگ عالمیان، تلاش برای دوری جستن از مسائلی که سبب اختلاف بین اهل توحید می شود

[Arapça]

Saadetli semahatli Şeyhülislam Efendi hazretleri taraflarından saadetli Nadir Şâh hazretleri tarafına yazılan Arabî mektubun suretidir.

Ariflerin kalplerini irfan nuruyla aydınlatan, onları sevdiği ve razı olduğu işlere yönelten Allah'a hamd olsun. Zira Allah onları, delilleri tertip edip burhanları düzene koymak ve din-i mübînin erkânını pekiştirmek suretiyle muvaffak kılmıştır. Bunu da onlara *"müjdeci ve uyarıcı elçiler göndermek"*[67] suretiyle sağlamıştır. *"Mülk O'na aittir"*[68], melekut de O'nundur. *"O, asla ölmeyen diridir."*[69] *"Mülkünü dilediğine verir."*[70] Dine ait işleri, Allah'ın emirlerine itina gösteren dindar ve akıllı kişilerle tamamlar. *"Âlemlere rahmet olarak gönderilen"*[71], *"apaçık anlaşılan bir kitap"*[72] ile ümmetini şeriat sahibinin yoluna davet eden Muhammed'e salât ve selam olsun. İnsanları bir araya getirerek intizama yöneltmiş, kendisine tâbi olanları, İslam'ı desteklemek için dine bağlanmaya teşvik etmiştir. O'nun pek değerli ehl-i beytine ve kıymetli ashabına da salât u selam olsun. Özellikle din-i mübîni ayakta tutan direkler gibi olan, gönül sayfalarında isimleri kazınmış bulunan Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'ye salât ve selam olsun. Kıyamet gününde ümmetin günahkârları için şefaatleri umulan onların hepsinden, diğer âl ve ashabın tamamından Allah Teâlâ razı olsun.

Dillerimizi ihsanı bol Rabb'in hamdiyle şereflendirdikten, gönüllerimizi de önceki dinlerin hükmünü ortadan kaldırana salât ile parlattıktan sonra,

Bu mektup, üzerine oturduğu tahtların kendisiyle övündüğü, devrimizdeki kötü hadiselerin sayesinde defolduğu azametli kralın eşiğine, yüce şahın huzuruna arzedilmiştir. O, âfâkı saran üstün siyaset ve yönetim becerisiyle temayüz etmiş, İlâhî lütfun inayetiyle geniş İran ülkesinde nebevî irşadın doğrultusunda dostluk sancağını yükseklere dikmiştir. Bunu da izzet, ikbal, şeref ve kahramanlık sergileyerek yapmıştır. Böyle yapmakla sünnet-i senniyyenin esaslarını ihya etmiş, heva ve bid'ata ait olanları da imha etmiştir. Dinin esası olan hususlarda görülen ve yaşanan yanlışlıkları dinin aslî usulüne döndürerek müslümanların dostluğunu tekrar tesis etmiştir. Bütün bu sözlerimle kasdittiğim kişi; din ve dünya için değerli, İslam ve müslümanlar için güzellik, milletlerin işlerini düzene koyucu, Acem sultanlarının güneşi, mükemmel ve yüce olan Şâh Hazretleri'dir. Allah Teâlâ onun devletinin temellerini sağlamlaştırsın, destekçilerini arttırsın. İslam ve müslümanların gözünde izzetini ve itibarını var eylesin.

Kiymetli elçiler, yeryüzünün halîfesi, yeryüzünde bulunan insanların işlerini, doğu ve batının en uzak diyarlarına varıncaya kadar Allah'ın dinini ikame etmek suretiyle kendi arzusuyla hâlisâne bir şekilde dirayetle yürüten, saltanat tahtında oturarak iktidarının

[67] el-Bakara Sûresi: 2/213; en-Nisâ Sûresi: 4/164; el-En'âm Sûresi: 6/48; el-Kehf Sûresi: 18/56.

[68] Fâtır Sûresi: 35/13; ez-Zümer Sûresi: 39/6; et-Tegâbün Sûresi: 64/1.

[69] el-Furkan Sûresi: 25/58.

[70] el-Bakara Sûresi: 2/247.

[71] el-Enbiya Sûresi: 21/107.

[72] es-Sâffât Sûresi: 37/117.

hükümlerini her tarafta geçerli kılan, İslam memleketlerinin edeben ve istihkâkan maliki, *"Biz seni yeryüzünde halîfe kıldık!"*[73] hitâbına mazhariyetle İslam ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitleri donatarak her tarafa gönderen, adalet ve insan yaygısını her tarafa yayan, zulüm ve haksızlık yapanları yakalayıp tutan, silsile yoluyla gelen Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'nin parlak güneşi, karaların sultanı, denizlerin hakanı, âdetâ ikinci İskender-i Zülkarneyn, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı, bu iki mutena beldenin hâmisi ve velinimeti, bütün milletlerin güvenli sığınağı olan sultanımıza elçiler geldiler. Allah onun devletinin ilelebed daim eylesin. Bu elçiler, gözleri aydınlatmak ve gönülleri ferahla doldurmak için getirdikleri mektubu bir görüşme vesilesi olarak takdim eylediler. Bu cümleden olarak bu saygın kişi samimi bir gönülle bu nameyi devletimize getirmiştir. Biz de onu büyük bir saygı ve edeple karşıladık, mektupla gözlerimiz aydınlandı, gönüllerimiz şenlendi. Bu mektupta dindeki bid'atlerin kaldırılması, yerine sünnet sancağının dikilmesinden bahsedilmekteydi. Bu cümleden olarak İran Devleti görüşmeler yapmak üzere kendi temsilcilerini göndermiş ve iki nizamını ilgilendiren önemli konularda görüşmeler yapmak istiyorlardı. Bunlar arasında;

Her iki tarafın da mutemet kişileri ikame etmesi, iki tarafın da müslüman esirleri serbest bırakması, o cânipten de emir-i hac gönderilmesinin te'mini gibi hususlar vardı. Sultanımız, iki tarafın emin ve seçilmiş kişileriyle istişareden sonra, iki devlet arasında layıkı vechile kardeşlik ilişkilerini düzene koymak maksadıyla tanzim ve kabulüne işaret edildiği üzere bu konuda yardımcı olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak karşılıklı görüşmeler yapılacaktır. Bu taleplerden birisi de mektupta işaret ediliği üzere, İmam Cafer-i Sâdık'ın mezhebinin kabul edilerek beşinci bir mezhep olarak tanınması ve Beytullah'ta diğer mezhepler gibi bu mezhep için de bir bölüm ayrılması hususudur. Malumlarıdır ki Ehl-i sünnet önderleri ilk devirlerden günümüze gelinceye kadar, beş vakit farz namazı Mescid-i Haram'da söz konusu dört rükünden birinde dört mezhebe mensup imamlardan birine uyarak eda ediyorlar. Bu uygulama eskiden beri yapıla gelerek yerleşmiş ve o mübarek mekanlarda Ehl-i sünnet ve'l-cemaat'in bir şiarı olmuştur. Allah Teâlâ o mekanların şeref ve izzetini daim eylesin. Hiç kimse bu dört rükünden birinin kaldırılması ya da bunlara ilave yapılması konusunda bir şey dillendirmemiştir. Allah Teâlâ bizleri de sizleri de haklarında *"Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır!"*[74] denilen kimselerden eylesin. Cehenneme girecek fırkalar arasından cennet ile müjdelenen fırka hakkında ümmetin benimsediği bu yolu ben değiştirirsem, bu durum dinin yasaklamış olduğu kargaşa ve fesada yol açar. Konunun anlaşılması için bizim gibi idrak sahibi kimselere edeben bu kadar anlatılması yeterlidir. Zira yüksek mevkideki yöneticilere azıcık ifade, o meseleyi gündüzün ortasında parıldayan güneş misali kavramalrını sağlar. Bunun idari ve dini yönden görülen diğer sakıncaların ayrıntıları elçinin mektuplarında bulunmaktadır. Bizim umudumuz, hatta kesinlikle dilediğimiz, dostluk ve iki ülke arasında kardeşlik duygularını geliştirecek girişimlerin sürmesi ve bu yolla Yüce Allah'ın rızasına ve âlemlerin Efendisinin şefaatine nail olmaktır. Bu hususa daha önce de işaret etmiş, aramızdaki ilişkileri en mükemmel düzeye getirerek din kardeşliğinin gereklerini âşikâre yerine getirmek suretiyle

[73] Sâd Sûresi: 38/26.

[74] Yunus Sûresi: 10/26.

anlaşma sağlayarak ümmetin refahını sağlamak gerektiğini belirtmiştik. Bu da Allah Teâlâ'nın bu dinin süsü olarak nitelediği imamlara ittiba etmek suretiyle sağlanabilir. Biz müslümanlar arasında anlaşma sağlanması için dua ediyor ve çaba gösteriyoruz, tevhid ehli arasında ihtilafa yol açacak hususlardan uzak durmaya çalışıyoruz. Kalplerimiz devletinizin devamı için dua etmekte, dillerimiz yaptığınız güzel işleri senâ etmektedir. Kalpleri birbirine ısındırıp uzlaştıran Allah'tan, her iki tarafı da en küçük anlaşmazlığı itebilecek hususlardan korumasını diliyorum.

Veziriazam Mustafa Paşa, Sadr-ı Anadolu Abdullah Efendi, Edirne şehri kadısı Halil Efendi. Bunların hepsi de Devlet-i Aliyye'nin önde gelen yöneticileri olup ayrıca övülmelerine ihtiyaç yoktur. Hepsi de hilafet tarafından belirlenip tayin edilmiş kişilerdir. Allah Teâlâ bu devletin destekçilerini aziz eylesin, şanını ve övgüsünü daim eylesin. Böylece tebrik ve kutlama tamamlanmış, aradaki ilişkileri düzeltme ve yoluna koyma işi kemâle ermiş olacaktır. Bunlar da sevinç ve başarıyı sağlayacak unsurların yerine getirilmesinden sonra olacaktır. Bu idari sakıncalar ve dini mahzurlar ancak dirayet, tarafsızlık ve azami dikkatin iki tarafın delegasyonlarına telkin ile aşılabilir. Eğer akıllara bu önemli konuların meratibi ile sözü edilen Rumeli uleması ve kıymetli muharrirler hakkında soru gelirse, Saltanat-ı Seniyyemiz'in görüşü, bu görüşmelerin uygunluğu ve selamlanması yönündedir. Bunu güzel karşılayarak desteklemeye değer buluyor, tekrarlanarak düşüncelerimizin gerçekleşmesinin buna bağlı olduğunu söylüyoruz. Allah Teâlâ en güzel tevfikiyle bizlerin işlerini başarıya erdirsin, birliğimizi sağlasın. O ne güzel Mevla ve ne güzel yoldaştır.

10

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman fırkalar arasındaki ayrılık ve kavganın, Safevî Şah İsmail'in başkaldırısından kaynaklandığı; kendisinin geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmek üzere Yüce Yaratıcı tarafından görevlendirilmiş olduğu, İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir konseyin Mogan Kışlağı'nda toplanarak onu İran şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi kararlaştırılan musalaha için Abdülbaki Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkasım ile Müderris Molla Ali'nin ona refakatçi tayin edildikleri hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

نامه شاهی ارسالی نادر شاه به سلطان محمود به زبان فارسی مبنی بر، بروز جنگ و جدایی میان فرقه های مسلمان بعد از قیام شاه اسماعیل صفوی؛ ماموریت یافتن شخص وی برای توجه به مشکلات مسلمانان بعد از انجام کارهای مهم در کشور وسیع ایران، اجتماع شورایی مرکب از نمایندگان برجسته مردم و اشراف در دشت مغان و انتخاب وی به عنوان شاه ایران؛ برگزیدن عبدالباقی زنگنه به عنوان ایلچی و میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان به وساطت علی پاشا والی قرامان برای عقد قرارداد در درسعادت و اعزام به استانبول

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından rikab-ı hümayun-ı müstetâba gelen namenin suretidir. *

Bismillahirrahmanirrahim

Övgü ve ihtiramın ziyadesi, Yüce Yaratıcı'nın nimetine mazhar ve "Sizi yeryüzünde halîfe kıldık"[75] buyruğu fehvasınca adaletle hükmeden sultanların yegâne efendisi olan; farklı tabakalar arasında ihtilaf vukuunda anlaşmazlığın giderilmesi için "Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz."[76] emri gereğince varlığını ortaya koyan, muhalefet ve inat karanlığının fecr-i sâdıkı, hak ve adalet melcei, ihtiyaç sahiplerinin kendisine bel bağladığı altın taçların başı üzerindeki tâc, kapı yüzlerine kapanan bağışçıların bağışçısı olan melik, "Aralarında barışı sağlayanlara ne mutlu ki, işte onlar Allah'a yakın kimselerdir" seçkin hadisine kulak veren bütün ümmetlere kulak verilecek müjdede benzeri bulunmayan, bağışların ziyneti, "nübüvvet şubelerinden bir şube olma yolunda sulh u salah" istikametinin ana caddesi, varlık âleminin biricik cevheri, inananlar âleminin kutbu, yeryüzünün güneşi, Peygamberlerin sonuncusu Muhammed (a.s) ve onun mübarek aile efradıyla hayırlı halifeleri ve dağlar gibi ashabının son dayanağı, ve ondan sonra devlet kuşunun yükselen güneşinin reyiyle yücelmiş, âlî-hazretlerin lütufkârlığıyla parlayan güneşin ışıltısının zamîri, felek mertebeli, Süreyya menzilli, Satürn ufuklu, jüpiter saadetli, merih savletli, güneş hasletli, Venüs letâfetli, ay doğuşlu, Süleyman şevketli, İskender insaflı, Nûşirevân adaletli, "Allah'ın yeryüzündeki gölgesi" kabil âdil sultan olduğu tasdikli, cümle yaratılmışlara şefkati mantıklı, cihan sultanlarının en büyüğü, devran hakanlarının zirvesi, azamet ve şehriyarlık tâcının liyâkatlisi, mutluluk ve saltanat bahtının parıltısı, âdetâ İkinci İskender, Osmanoğulları Hanedanı'nın zübdesi, felek-mertebeli padişah, ordunun yıldızı, İslam dininin sultanı, Allah'ın gölgesinin tecelligâhı, iki kıtanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki haremin hizmetkarı, İkinci İskender-i Zülkarneyn; saltanat, şevket, azamet, hilafet, re'fet, merhamet ve ihsan feleğinin yıldızı

* 1 no'lu nâme-i şâhînin kopyasıdır.

[75] Yunus Sûresi: 10/14.

[76] Âl-i İmrân Sûresi: 3/103

olan şanı yüce Sultan Mustafa Han oğlu Sultan Mahmud Han'ın mülk ve saltanatını Yüce Mevla ebedî kılsın. Yüce Allah'ın terbiye ediciliğini tasdik ve kainatın yaratıcısı olduğunu ikrarım, ins ve cin taifelerinin, o hazret tarafından yaratılmış olduklarını dillendirdikleri andan beri malumdur. Peygambere itaat, bize emredilmekle üzerimize farz olmuş ve biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesiyle o önderin zuhurundan beri nasiplenenlerdeniz. Safevî Şâh İsmail'in başkaldırısının başlangıcından itibaren âfâkî hükümler yüz gösterip taassup ve garazın eseri olan bazı sözler, onun tarafından etrafa yayılarak Peygamberlerin efendisinin ümmeti ve Müslüman fırkalar arasında ayrılık ve kavganın çıkışına sebep olmuş, böylelikle Cenâb-ı Mevla, yüce dergâhının kapısındaki duacıyı, iklîmi geniş İran ülkesinin mühim işlerini yoluna koymak ve Müslümanların meseleleriyle ilgilenmek üzere görevlendirmiş, işte bu sebeple bu hayır yolunun yolcusu, İran'da bulunan cümle derecesi yüksek beyleri, bereketi bol alim ve fazilet sahiplerini, taşıdıkları sıfatlarla övgüyü hak eden değerli kimseleri, eyalet beylerini, aksakallı aşiret, oymak, kabile ve hizmetçi sınıfı reislerini mübarek Ramazan ayının ortasında Mogan Kışlağı'nda bir araya getirerek Hak Mezheb'in delil ve bürhanlarını onlara anlatmak suretiyle Hoy'da bulunan makamı yüce ve en güzel sıfatlarla muttasıf veziriazam, ulema ve fudalanın önderi, zamanın müftüsü, devranın kendisine uyduğu Şeyhülislam, buna teveccüh gösterdiler; hepsi bu hayırlı teşebbüsün hata ve noksandan korunması, özü derinlik arz eden rükünlerde bir değişiklik ve farklılaşmanın meydana gelmemesi mülahazasıyla kalben ve lisanen kabul edip benimseyerek bid'atları terk edip, Peygamber'in sünnet-i seniyyesine tâbi oldular. Safevî sülalesinin yolundan gitmeyi terk edip ihsanı bol yaratıcının yüce dergâhının bu duacısını İran padişahı seçtiler. Böylece Saltanat-ı Seniyyece, musalahanın müzakeresine memur edilen makamı yüce Karaman Valisi Vezir Ali Paşa (Allah izzetini artırsın) ile görüşmek üzere benim mutemedim sıfatıyla İran ümerasından ve Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi Abdülbaki Han-ı Zengene, elçilik yapmak ve haber getirmek vazifesiyle Mirza Ebu'l-Kâsım ve benim imamım olan Horasan'ın büyük müderrisi Molla Ali -ki hepsi dereceleri ve faziletleri yüksek seyyidlerin büyüklerinden olarak- mezkur elçiye refakat etmek vazifesi Hoy'da bulunan söz konusu mezkur makam sahiplerine havale edilip Allah'a hamd olsun ki bu duacı, Sultan'ın Devlet-i Aliyyesinin görevlileriyle birlikte yerle göğün arasındaki bu dergâhta din-i mübînin tashihi ve ikiye ayrılmış milletin/ümmetin birliği için çalışma yolunda bir imkan elde etmiş ve bu işin hayırla neticelenmesi haşmetli padişaha havale edilmekle inşallah bu husus âhir zaman Peygamber'i -salat ve selam üzerine olsun- nezdinde makbul ve hayırlı bir iş olarak kabul görür. Bundan gayrı bir şey söylemek lâzım gelmez; aksini söylemek de örf ve edebe ters düşer. Makamı yüce veziriazam ve alimlerin direği şeyhülislam bu şekilde konuyu tafsil ettiler. Âlem kârgâhında yapılan da yapılmayan da kalıcıdır; Onlar için kimi zaman sulh, kimi zaman adalet, dört rükne düşer; Dört rüknün en hayırlısı kaza çivisiyle bağlansın; Âlem için tuzak kurmaya gör, bir başkası da sana kuracaktır.

(mühür makamında)
-Kudret sahibinin seçtiği inci mühür,
cihanda nadir görülür-

11

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Müslüman topluluklar arasında hüküm süren kavga ve uyuşmazlıkların, Safevî Şah İsmail'in kişisel ihtiraslarından kaynaklandığı, şahsi ikbâlinin gerçekleşebilmesi yolunda buna tevessül ettiği; bu kavgaya son vermek üzere İran eşrafından ve temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir heyetin Mogan Kışlağı'nda toplanıp kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te yapılması kararlaştırılan musalaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefîr; Mirza Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه‌ایی از نادرشاه به صدراعظم محمود اول به زبان فارسی مبنی بر: جنگ و مناقشه ایی که بین جوامع مسلمان حاکم در جریان است، از اشتیاق شخصی شاه اسماعیل صفوی نشأت گرفته، برای به تحقق پیوستن اقبال شخصی به این امر توصل کرده؛ برای پایان بخشیدن به این اختلاف هیأتی مرکب از اشراف ایران و نمایندگان برجسته مردم در دشت مغان اجتماع کرده و او را شاه ایل ترکمن انتخاب کرده؛ تعیین عبدالباقی زنگنه به عنوان سفیر در استانبول برای انجام مصالحه نامه به وساطت علی پاشا والی قرامان؛ با بیان تعیین میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان، اختصاص رکن مذهب جعفری در مسجد الحرام برای حجاج ایرانی، اقامت متقابل ایلچی از مقام‌های سلطنتی دو کشور و آزادی اُسرای ایرانی که در شهرهای عثمانی با رضایت شخصی ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh tarafından devletlü inayetli Sadrıazam hazretlerine gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.**

Bismillahirrahmanirrahim

Haşmet ve ikbal sığınağı yüce vezir cenapları, ululuk ve azamet sahibi, cesaret ve yiğitlik timsali, makamı yüce olan, veziriazamların dayanağı ve yüksek rütbeli âmirlerin

** 2 no'lu nâmenin kopyasıdır.

direği; parlak fikirleriyle işleri yoluna koyan, kıvrak zekasıyla cumhurun mühim işlerinin kefili, Hakanlığın Devlet-i Aliyyesi kendine emanet edilen, sultanın göz alıcı saltanat mutemedi, sâfî tedbir sahibi vezir, mülkü süsleyen isabetli müşir, âlemin nizamı muhterem Sadrazam, Allah'ın şanını yücelttiği ve zat-ı hidivânenin mükrimâne ta'zîmâtıyla ve muazzez zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmatıyla ikbalini şahlandırdığı, ıtır kokulu unutulmaz incilerin hepsine mazhar olan ve eşsiz haşmetinin katlanarak devletinin de ziyadesiyle zatına bağışlandığı, "bu senindir" denildiği Veziriazam! Bunları ifade ettikten sonra Rûm ve İran'ın Müslümanları arasında bir süreden beri hüküm süren kavga ve cidalin kaynağının ne olduğu, memlekette fikir sahibi olan herkeslere ayan beyan ortada ve sebebinin de ne olduğu bellidir. Âfâkî arzularının güdümüyle eşzamanlı olarak zuhur eden ve kendi istikrarını, bozguncu garazlarıyla bu kabil fitne-fesadın filizlenmesinde görmüş olan Safevî Şâh İsmail, bugüne değin aynı öndere, aynı kitaba inanıp aynı kıbleye yönelmişlikleriyle hatırlana gelen aynı Peygamber'in ümmeti cümle Müslüman halklar arasında katl ve inadın çıkmasını, şahsî ikbalinin gerçekleşmesi uğrunda bir fırsat saymıştı. İşte şimdi, bölük pörçük milletin bir araya getirilmesi ve İranlıların mirası olan din-i mübînin revaç bulmasının tam zamanı olduğu düşüncesiyle aynı zamanda Müslümanlar arasındaki ceng ü cidalin def'i mülahazasıyla yüksek seviyeli beylerin, faziletli ulemanın, ayan ve eşrafın, eyalet ve aşiret beylerinin tamamı mübarek Ramazan ayının ortalarında Zat-ı Akdes-i İlâhînin te'yidi ve Zat-ı Peygamberînin bâtınî vechesinden neşet eden şüphe ve ihtilaf saikıyla hak mezhepten yüz çevirişleri ortadan kaldırmak maksadıyla Mogan Kışlağı'nda biraraya gelmişler, Safevî sülalesinin bozguncu garazlarından ve seçilmiş Peygamber ile onun saygın ashabının ve temiz imamların sözlerine muhalefetten kaynaklanan bu bâtıl ve faydasız amelleri terkle İran halkının tamamı bu hüccet ve bürhanları tanımış ve hepsi biat etmiş olmakla ancak korkulan o ki, Safevî sülalesine tebaiyetle bizim nâiblerimizi Türkmen ilinin şahı ve serveri tayin etmek suretiyle hadd ü hesaba gelmez inadlar ve yeni yeni fesatlar zuhura getirilmesin. Bu sebeple şerefli Devlet-i Aliyye-i Osmaniye tarafından mükâleme ve musalahaya memur edilen makamı yüce mekremetli vezir, hakanın yüce devletinin tanzimine memur muhterem müşir, Saltanat-ı Seniyye'nin kendisiyle kaim olduğu Karaman Valisi Ali Paşa, sonu hayırla neticelenecek bu emeli tamamlamak ve müzakere edilecek hususları aşamalarıyla birlikte Osmanlı Devleti yetkililerine aktarmak bâbında işaret olunan müşir ile görüşme hususundaki istekliliğini ihsas etti. Bu yüzden mutluluk verici haberleri yüce Saltanat makamına ulaştırmasını teklif ettik. Sözü edilen mekremetli vezir bu konuda yetkisi olmadığını belirterek ancak söz konusu meseleyi Osmanlı Devleti'ne iletmek için süre istedi. Bu hayırlı işin neticeye kavuşması halinde Devlet-i Aliyye zaviyesinden dünyevî ve uhrevî büyük faydaları görüleceğine, adı geçen de kanaat getirdi. Böylelikle Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali'yi ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı

ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacakları öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul edip ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında bunun tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır. Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri, elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Vezirlik günleriniz, haşmet, devlet ve yüceliğiniz devam üzere olsun!

12

İran Şâhı seçilen Nâdir Şâh'ın, Osmanlı Devleti ile musâlaha yapmak için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'yi elçi göndermesi

اعزام عبدالباقی خان زنگنه به عنوان ایلچی از سوی شاه منتخب ایران نادرشاه برای انجام مصالحه با دولت عثمانی

Osmanlı ve İran halkları arasında bir süredir devam edegelen kavga ve ihtilafın, Şah İsmail'in fitnesinin eseri olduğu, Safevî Sülalesi'ne uymaktan vazgeçilerek Sünnet-i Seniyye'ye tâbi olunduğu; bu ayrılıklara son vermek üzere İran eşrafından ve halktan temsil kabiliyeti yüksek kimselerden oluşan bir hey'etin Mogan Kışlağı'nda toplanarak kendisini Türkmen İli'nin şahı seçtikleri; Karaman Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'te akdi

kararlaştırılan musâlaha için Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a sefir tayin edildiği, Mirzâ Ebülkâsım ile Müderris Molla Ali'nin de ona refakatçi tayin edildikleri beyanlarıyla İranlı hacılar için Caferiye Mezhebi'ne Mescid-i Harâm'da rükn tahsisi, iki devletin saltanat makamlarında karşılıklı elçi bulundurmaları ve Osmanlı beldelerinde olup kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerin serbest bırakılmaları hususlarında Nadir Şah'tan Osmanlı şeyhülislamına Farsça mektup

نامه‌ایی از نادرشاه به شیخ الاسلام عثمانی به زبان فارسی مبنی بر: جنگ و اختلافی که بین مردم ایران و عثمانی مدتی در جریان است، متاثر از فتنه شاه اسماعیل بوده، با رهایی از پیروی این سلسله تابع سنت پیامبر اکرم شده؛ برای پایان بخشیدن به این اختلاف هیأتی مرکب از اشراف ایران و نمایندگان برجسته مردم در دشت مغان اجتماع و او را شاه ایل ترکمن انتخاب کرده اند؛ به وساطت علی پاشا والی قرامان برای انجام مصالحه نامه در درسعادت عبدالباقی زنگنه به عنوان سفیر در استانبول تعیین شده؛ انتخاب میرزا ابوالقاسم به همراه ملا علی مدرس برای همراهی به ایشان، اختصاص رکن مذهب جعفری در مسجد الحرام برای حجاج ایرانی، اقامت متقابل ایلچی از مقام‌های سلطنتی دو کشور و آزادی اُسرای ایرانی که در شهرهای عثمانی با رضایت شخصی ازدواج کرده اند

[Farsça]

Nadir Şâh'dan saadetli semahatli Şeyhülislam efendi hazretlerine gelen mektubun suretidir.***

Hüve'llâhu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Şeriat ve dini öğrenmede kendine sığınılan, aklı ve nakli cem‘ eden aslî konularla teferruata dair hususlarda feyiz ve fazilet destâhı, ince anlamları ortaya koyan, zorlukları halleden ve güç meseleleri yorumlayan, mütebahhir ulemanın en olgunu, devranın şekerle beslenmiş müctehid ve fakihlerinin en faziletlisi, alimlerin en bilgini ve faziletlilerin en faziletlisi olan zamanın müftîsi; fazilet, şeriat, din öğretme ve feyz dağıtma güneşi; İslam dininin ve Müslümanların şeyhi olan Fazilet-meâb cenapları! Kıyamet Günü'ne değin dini öğretme ve feyiz dağıtma ameliniz zeval bulmasın! Zat-ı hidivânenin türlü türlü ta‘zîmâtıyla ve Zat-ı hüsrevanenin uçsuz bucaksız tekrîmâtıyla izzet ve ihtirama boğulasın! Ondan sonra şeriata ilişkin görüşümüzü belirtmeye gelince, Şâh İsmail'in hurûcundan ve ortaya koyduğu bid‘atlardan önce Rûm ve İran ahalieri arasında din-i mübîn konusunda bir süreden beri devam etmekte olan kavga ve ihtilafa dair bir eserin dahi bulunmadığı herkeslere zahir ve ayandır. Ümmetin tamamı bir Peygamber'in ümmeti, bir tek kitaba

*** 3 no'lu nâmenin kopyasıdır.

inanmakta ve bir tek kıbleye yönelmişler; aralarında dostluk ilişkileri bulunup birbirlerine gelip gitmekteydiler. Onun icadları yüzünden İslam mezheb anlayışı çerçevesinde inananlar arasında Hoy'da fitne tohumu ekilerek o zamandan günümüze kadar kan döküp, insanları esir etmeyi Tanrı'ya yapılan ibadetin en büyüğü bilmişler, bu şekilde din-i mübîne karşı şekavetlerini ortaya koyan küffâr ve muhalifler, emn ü emân beşiğinde rahat ve huzur içinde uyumakta olanları, bütün Müslümanları belânın pençesine esir düşürmüş, bugün gelinen noktada ise, Allah'ın hükmü cümle İran halkı üzerine hâkim olarak seyyidlerin önde gelenleri, büyük alimler, eyalet ve oymak beyleri, Türk, Tacik, izzet sahibi kimselerle ayanı bir araya getirmek suretiyle Hz. Peygamber'e -ki, salât ü selam üzerine olsun- muhalif olmaktan ve nefsâni garazlardan kaynaklanan bu asılsız sözlere dayanan şüphe ve ihtilafın utancı dürüst milletin alnından silinerek hepsinin hâl ve hatırları gözetildi. Onların hepsi, aralarında bulunan gayr-ı sünnî gidişata kapılmış, gidiyorlarken pişmanlık duyarak Hazret-i Peygamber'in sünnet-i seniyyesi ve Mustafavî tarikat üzere yüzlerini döndürerek ona tâbi oldular. Bu mülahazayla o hata ve noksanlık semtinden hayr iklîmine yelken açarak korundular. Bu yolda herhangi bir farklılık ve değişiklik zuhura gelmesi beklenmemektedir. Onlar, Safevî sülalesine biat etmekten vazgeçtiler. Bizi de Türkmen ilinin mirasçısı konumunda şâh ve komutan seçtiler. Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ve Hakan'ın Saltanat-ı Seniyyesince yapılacak olan musalaha için müzakere memuru seçilen makamı yüce, mekremetli vezir ve muhterem müşir Karaman Valisi Ali Paşa ile hayırla neticelenmesi umulan görüşme tamamlanmış olup sözü edilen yüce makam sahibi, gelinen noktayı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye iletmesi gerektiği yolunda görüşlerini izhar ettiler. Bu sebeple bu güzel haberleri Sultan hazretlerine iletmesi için makamı yüce vezire teklifte bulunduk. Ancak yüce vezir her defasında buna yetkisi olmadığını beyanla şerefli hakanlık katına iletmek üzere beklenilmesini istedi. Ancak bu hayırlı işin sonunda iki Devlet-i Aliyye için dünyevî ve uhrevî büyük faydaları netice vermesi beklentisiyle mezkuru dönmeye razı ederek Kirmanşahlar Ülkesi Hâkimi bulunan haşmet, şevket, azamet ve celâl sahibi Abdülbaki Han-ı Zengene'yi naiblerimizin mutemedi sıfatıyla ve elçilik vazifesiyle Osmanlı Devleti'ne Âsitâne sefiri tayin ettik. Refakatine de makamı yüce seyyidler sülalesinden, nakîblerin ileri gelenlerinden ve memleketler sadrı Mirza Ebu'l-Kâsım; ulema ve fudalanın reisi, Horasan müderrisi, nâiblerimizin imamı, seyyidlerin ve fâzilet erbabının dayanağı, İran ulemasının ve asalet sahibi değerli kimselerin zübdesi konumundaki allâme ve fehhâme Molla Ali Ekber'i ona refakatle görevlendirdik. Bu şekilde din-i mübînin istihkamı ve Hoy'daki bölük pörçük milletin istikrarı, geçen zaman ve çağların ardından usul, erkân ve kanunlar muvacehesinde zamanın zeval buluşuna değin bir kesintiye veya kopukluğa uğramayacak. Bahsi geçen makamı yüce sefire, Sultan'ın iktidar mahalline gitmek üzere refakat ve yol arkadaşlığı etmesini istedik. İnşaallah sabahleyin herhangi bir aksiliğe uğramaksızın bu mutluluğu hayata geçirmenin sevincini yaşarız. Ve bu büyük işin yeniden vücuda gelmesi, bizim temsilcilerimizin eşsiz gayret ve ihtimamlarıyla yapacağı öncülükle mümkün olacaktır. Yüce Devlet-i Aliyye'nin hayır-hâh musalaha erbabının da bu gidişattan razı olmaları, Caferiye Mezhebi'ni Mescid-i Haram'da bulunan dört mezhebin beşincisi olarak kabul ederek ehl-i İslam'dan diğer Müslümanlara olduğu gibi her sene İran ümerasından birini Beytullah-i Haram'da hac erkânından biri sıfatıyla

hac emiri tayin etmek suretiyle İranlı hacıların Beytullah'ı tavaf etmelerini sağlayıp Hazret-i Peygamber'in [salât ve selam üzerine olsun] nurlu merkadi ile Raşid Halîfeler'i [Allah onların hepsinden razı olsun] ziyaret etme şerefiyle şereflendirmeleri lâzım gelir. İran saltanat makamında, Osmanlı Devleti eşik erkânından bir mutemed ile karşılıklılık esası çerçevesinde İranlı bir mutemedin de Rûm'da yüce Halifelik Makamı'nda ikame olunması, aramızdaki ittihad ve görüş birliğinin tesisiyle dünya ve dünyalılar nazarında tezahürünü sağlayacaktır. Geniş Rûm beldelerinde kendi rızalarıyla evlenen İranlı esirlerden hiçbiri oralarda kalmaya razı değiller. Peygamber'in mukaddes şeriatına göre, onlara kölelik yaptırmak haramdır Sâdır olacak bir fermanla her nerede bulunuyorlarsa serbest bırakılsınlar. Bu tarafta olup vatanından uzakta bulunan kimselere de aynı şekilde muamele olunacak. Sair mertebelerle diğer bazı hususlar da inşaallah, gönderilen memur ile şifâhî olarak tafsil olunup hatırlatılacak. Sözü edilen bu memurların din ve milletin tervicini sağlayacak binayı yükseltebilmeleri elbette ki iki tarafın hayır-hâhlıkla üzerine düşeni yapmalarına bağlı ve bu büyük işin sevabını devşirmede kendisini paydaş kılacak. Fazilet günleriniz, din öğretme ve feyz dağıtma filiniz kalıcı ve devamlı olsun!

13

İran'ın Ehl-i Sünnet akidesi üzere Hanefi Mezhebi'ne tabi olarak Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi tayin edilmesi

رویکرد ایران به عقیده اهل سنت با تابعیت مذهب حنفی و تعیین عبدالباقی خان زنگنه به عنوان سفیر در استانبول

İran ülkesi olarak Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesi üzere Hanefi Mezhebi'ne tabi olunup bid'at kanunlarının feshedildiği, Caferî Mezhebi'nin kaidelerinin herkese anlatıldığı; Kirmanşahlar Hâkimi Abdülbâkî Hân-ı Zengene'nin İstanbul'a elçi; Mirza Ebülkâsım ile Horasan Müderrisi Molla Ali-i Ekber'in de ona refakatçi tayin edildikleri; Gurgânî Hânedânı'ndan olan Hindistan Padişahı'nın seçkin bir hediyesinin, diyarın bazı kumaşlarıyla birlikte dostluğun pekişmesine katkı sağlaması adına hediye olarak gönderildiği hakkında Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gelen Farsça name-i şahî

ارسال نامه شاهی از سوی نادرشاه به سلطان محمود اول به زبان فارسی حاوی: کشور ایران با عقیده اهل سنت و جماعت تابع مذهب حنفی شده با حذف قوانین بداعت قواعد مذهب جعفری را به همه روشن کرده؛ تعیین عبدالباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان به عنوان سفیر در استانبول؛ تعیین میرزا ابوالقاسم و ملا علی اکبر مدرس

خراسان به همراه وی؛ هدیه منتخب پادشاه از سلسله گورکانی هندوستان، به همراه
بعضی پارچه های آن دیار برای کمک به تثبیت دوستی

[Farsça]

İran Şâhı Nadir Şâh tarafından rikab-ı hümayun-ı şevket-makrûna gelen namenin suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Varlık âlemini yaratan ve sonsuza kadar cömertlikle feyizler dağıtan Efendi'nin, yüce sığınaklara tepeden bakan padişahlar padişahının adıyla; namı, canlar sığınağı olanın adıyla; onun övgüsü dil kılıçlarının cevheridir. Başı yücelerde olanlar, onun dergâhına bel bağlamışlar; O, âlemdeki efendilerin efendisidir, âlemdeki şahlar onun fazl u rahmetindendir, saltanat tâc ü tahtını ikram edendir, cihanın sahibi olan efendidir, yeryüzü ve gökyüzünün görüp gözeticisidir; muhabbet ismi, onun isminden adını alır, onun ikramıyla Âdemoğlu kerem sahibi olur. Ne mutlu zatıyla kaim ve alîm olan o Yüce Allah'a kim, her güçsüze güç verir. Derinlere dalanların en latif cevheri, tahrir ve beyan erbabının keskin dilli ilim ve irfan denizi, takrir ve ilân sahibi, cevheri irfan olanların en şerefli cevheridir. Hamd, mülkü zeval bulmayan mülk sahibinedir; senâ da ortağı bulunmayan padişahadır ki, nam sahibi sultanlardan farkı, kutup yıldızının diğerlerine farkı gibidir. Ne mutlu o padişaha ki: "Onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık."[77] tâcıyla taçlanmıştır. İzzet ve revaç süsüyle süslenmiş, iktidar sahibi olma şerefiyle şereflenmiş, hakanların kâmet ve kabiliyetiyle şahlanmıştır. "Seni yeryüzünde halîfe kıldık"[78] yüce sancağıyla süslenip "ve onu yüce mekana yücelttik"[79] buyruğu zirvesine erdirilmiştir. "Zatı hakkında kendisi dışındakileri hayrete düşüren kimseye tesbih olsun"[80] ibaresi mısdâkınca düşünce ve akıl, onu kavramaya yol bulamaz; rengarenk güzellikler için yapılan hayır-duaların nefâsetleri ve haddinden ziyade hakkı teslim edişlerin kibarlıklarının latîflikleri, risalet âlemi şâhının ikram ve fedakârlıkları, şeref ve celâl semasının mehtabı, "Sonra O'na yaklaştı, derken sarkıp daha da yakın oldu"[81] kutlu kelâmının arşının sultanı, "(Peygamber'e olan) mesafesi iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu"[82] nidâsındaki gözlerden ırak hânenin halvet-nişîni, "Gece yolculuğu yaptırana tesbih olsun"[83] buyruğundaki miraclara urûc eden, "Resulünü hidayet üzere gönderen O'dur"[84] emrindeki yol gösterici, nübüvvet

[77] İsra Sûresi: 17/70.
[78] Sâd Sûresi: 38/26.
[79] Meryem Sûresi: 19/57.
[80] Kelâm-ı kibâr
[81] Necm Sûresi: 53/8.
[82] Necm Sûresi: 53/9.
[83] İsra Sûresi: 17/1.
[84] Tevbe Sûresi: 9/33; Fetih Sûresi: 48/28; Saff Sûresi: 61/9.

zirvesinin ayın on dördü parlaklığı, mutluluk ve gençlik feleğinin kutbu, âlemlerin yaratıcısının habibi, "Seni ancak âlemlere rahmet olsun diye gönderdik"[85] cömertliğine mazhar olan; her iki âlemin en çok övüleni, din ve dünyanın nizamı olan Âdemoğlu'nun iftiharı, gören gözün parlak çerağı, yaratılış fabrikasının kaidesi, arş divanının iki ayağının tâcı, vahyin emini ve mirac sırrının sahibi, tertemizler ailesi ve hayırlı halîfeler ile Peygamber'in büyük sahabeleri, iki cihanın mutluluk hazinelerinin kapılarının anahtarları; hidayete ve doğru yola çıkaran karanlığın köşkündeki lambalarıdırlar ki, Allah Teâlâ onların cümlesinden razı olsun! Bundan sonra, cihanı süsleyen en mukaddes reyin ilhamı, zamîrindeki mukaddes nurla cihanı yansıtan âyine, felekler kadar yüce, gün doğuşlu, gökyüzü ferahlıklı, Ülker Yıldızı menzilli, Jüpiter saadetli Merih heybetli, Satürn kadar görkemli, Venüs/Çoban Yıldızı kadar güzel, Merkür kadar zeki, Süleyman gibi şevketli, Nûşirevân kadar adaletli, Daryus kadar dirâyetli olan Yüce Hazret! Padişahlığın saltanat semasının güneşi, cihan sığınağı ve hilafet burcunun yıldızı, memleket süsleyen uğurlu tahtın ona layık bahtı, felekler yolcusu devlet mutluluğunun yaraşanı, cihan sultanlarının en büyük efendisi, devran hakanlarının en değerlisi, şanı yüce Osmanlı Hanedanı meşalesinin aydınlık bahşedicisi, cihanı yaratanın zirvelerdeki âlemi aydınlatan güneşi, otağı felekte olan Müslümanların sığınağı padişah! Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan ordunun yıldızı konumundaki hidiv, hükmetme gücüne sahip kudretli hâkim, feleklerde mekan tutmuş dağ gibi vakarlı şehriyar! İki karanın sultanı ve iki denizin hakanı! İki haremin hizmetkarı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Saltanat, şevket, hilafet, azamet, re'fet, merhamet, madelet, mürüvvet ve ihsanın felekteki yıldızı olan Sultan Mustafa oğlu Sultan Mahmud Han! Allah mülkünü ve saltanatını ebedî kılsın! Bundan önce İran ülkesindeki umum ulemanın, cumhurun, ayanın ve önde gelen zevatın din-i mübînin ilk zamanlarına ve Peygamberlerin efendisinin sünnet-i seniyyesine matufen bid'atların bâtıl olduğuna inanarak dededen babaya umumen Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akîdesi üzere Hanefî Mezhebi'ne tâbi olduğumuza ve bu şerefli mezhep üzere sebat ettiğimize bütün işaret ve emâreler şahitlik ederler. Biz İran'da, bid'at kanunların feshiyle hak mezhebin yayılmasını, kendi bünyemizdeki Caferî Mezhebi'nin usul ve kaideleriyle mevcut vaziyetini alim câhil demeden hatırımızı sayan herkese anlattık. İran ümerasının en büyüklerinden olan Kirmanşahlar Hâkimi, şevket, haşmet ve celâl sahibi, eyaletini nizama koyan şevket ve haşmet sığınağı, makamı yüce Abdülbaki Han-ı Zengene'yi vali sıfatıyla Âsitâne'deki Hilafet Makamı'na sefir seçilmeye layık görüp elçi ve hacîb tayin ettik. Bundan sonra seyyidlerin ve ekâbirin istinadgahı; seyyidlik, şeriat, fazilet ve ikbal sığınağı olmasında ümeranın ve efendilerin ittifak ettikleri makamı yüce Mirza Ebu'l-Kâsım'ı ülkenin sadrazamı sıfatıyla; yine alimlerin en bilgilisi, fazilet erbabının önderi ve bu duacılarının imamı olan hak yolunun yolcusu Horasan Müderrisi Molla Ali Ekber'i, iki âlemin birlikteliğinin ne şekilde sağlanacağını görüşmek, kayserlerin en büyüğüne ilân ve beyan etmek üzere Dersaadet yolculuğunda refakatle görevlendirdik. Şüphesiz ki adı geçen elçiler devlet makamının eşiğini öpme şerefine nailiyetle ve felek dergâhının hizmetine erişmenin hicabıyla nasiplenmek suretiyle Hilafet Makamı'nın sâkinlerine arz ü takdim etmişler; bu meymenetli mevzuya ilişkin bir

[85] Enbiya Sûresi: 21/107.

kez olsun bir fil zincirine sahip olunamadıysa da Halîfelik Makamı'nda birlikteliğin tesisi yolunda katedilecek mevki için ihtisas kesbetmek üzere makamı yüce Hindistan Padişahı Gurgânî Hanedanı'nın felekler kadar yüce şu seçkin hediyesini, bu diyardan bazı kumaşlarla birlikte gönderdik. Beklenen o ki, Sultan hazretleri katında hüsn-i kabul görüp bu münasebetle dostluğu pekiştirici, muhabbetle kenetlenmemizi sağlayıcı ve -biz muhteşem sultanlar olarak- aramızdaki dostluğu artırıcı mahiyette dostça üsluplu mektupların yazılması bu güruhun irtibatıyla mümkün kılınıp asayiş içinde günler geçirmemize vesile olur. Yakînen biliriz ki, şerefli Devlet-i Aliyyelerince her daim dostluk hazinelerinin hazine kıymetindeki açılışları, inciler dizen kalemlerin anahtarlarıyla mümkün olduğu gibi dostluk anlaşması da Zat-ı Hidivîlerinin yüksek ahlakı muktezasınca hayâtiyet kazanarak yeşerecektir. Cihanı aydınlatan yüce saltanat güneşiniz bâki ve zeval âfetinden uzak olsun, cihan sahibi hilafetinizin şanı daima Cenâb-ı Mevla'nın te'yidiyle vücud bulma devlet ve saadetine erişsin ve kulların Rabbine olan yakınlığıyla zinetlensin.

14

İran'da Rafizîlik akidesinden vazgeçilmesinden memnuniyet duyulması ve hediyeler için teşekkür edilmesi

اظهار خشنودی از برچیده شدن عقیده رافضی در ایران و تشکر به خاطر هدایا

İran'da Ehl-i Sünnet akidesinin revaç bularak Rafizilik ve bid'atçılığa son verilmesinin dostluk ve rabıtayı pekiştireceğinin daha önce gönderilen elçi ve mektuplarla iletilmiş olduğu; Name-i şâhî beraberinde gönderilen bir fil zinciri ile hediyelerden memnuniyet duyulduğu, teşrifat merasimin icraıyla ve aradaki dostluğa katkı sağlayacağı düşüncesiyle teşekkür mahiyetindeki bu cevabî namenin gönderildiği hakkında Sultan I.Mahmud'dan Nadir Bahadır Şah'a nâme-i hümâyûn

با رواج عقیده اهل سنت در ایران و پایان بخشیدن به رافضی گری و بدعت گرایی برای کمک به استحکام رابطه دوستی که پیش از این بود، دریافت نامه ها و رسیدن سفیر؛ اظهار خشنودی از دریافت زنجیر فیل و هدایای دیگر به همراه نامه شاهی، با اجرای مراسم تشریفات و با اندیشه تاثیر گذاری بر دوستی فیمابین، ارسال پاسخ نامه همایونی در ماهیت تشکر از سوی سلطان محمود اول به نادر شاه بهادر

Rikâb-ı müstetâb-ı şehriyârîden İran Şâhı Nâdir Bahâdır Şâh cenâblarına
nâme-i hümâyûn

Bismillahirrahmanirrahim

El-hamdü li'llâhi'llezî e'azze'l-İslâme ve'l-müslimîn ve şeyyede de'âime'ş-şer'i'l-metîn bi-ittifâkı ecnâdi'l-muvahhidîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedi'l-hâdî ilâ tarîkın müstakîm ve's-sâ'î fî ikâmeti'd-dîni'l-kavîm salâten dâimeten bi-münhellin ve münsecimin ve'l-âlu ve's-sahbu sümme't-tâbi'îne lehüm ehlü't-takâ ve'n-nakâ ve'l-hilmü ve'l-keremu *rıdvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn* ammâ ba'd e'âlî-hazret-i leâlî-nazret şehriyâr-i kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh vâbeste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî şehriyâr-ı Ferîdun-taht-ı Cem-reviş hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'ati ve'ş-şân zahran li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî şârifeten min ufuki'd-diyâneti ve'l-iclâli ve kevâkibü mecdihî lâmi'aten min feleki's-siyâdeti ve'l-ikbâl "bâdâ murassa' ez-güher-ahterân-ı sa'd çetr-i sipihr-i rif'at-i hurşîd-sây-i şah"*[86] cenâblarının savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine vesîle-i iltimâ' neyyir-i vidâd-ı samîmî ve zerî'a-i irtifâ'-ı medâric-i hurşîd-i ittihâd-i dînî olan eltâf-ı le'âlî-da'avât-ı ekîdetü'l-muvâlât muhabbet-efzâ-yı pâdişâhâne ve eşref-i reyâhîn-i tahiyyât-ı şedîdetü'l-musâfât selâmet-nümâ-yı şahane ki perverde-i muhît-i kavîm-i *"tahiyyetühüm yevme yelkavnehû selâm"*[87] ve nümâ-yâfte-i riyâz-ı müstedîm-i *"yulakkavne fîhâ tahiyyeten ve selâmâ"*[88]dır. Şerâyit-i ta'zîm ve kavâid-i mergûbe-i tevkîr ü tekrîm ile merâsim-i ithâf ve îsârı takdim olundukdan sonra mir'ât-ı zamîr-i münîr-i zekken zekkâ secencel-i hâtır-ı âtır-ı mihr-incilâlarına nakş-ı dil-keş suver-i müdde'â bu vechile irâ'e ve ibâne olunur ki neyyir-i vidâd-ı ittihâd-ı dîni *"seyec'alü lehümü'r-rahmânu vüdden"*[89] matla'ından tâli' ü tâbân ve âfitâb-ı muvâhât-mevâsik-i samîmî *"fe'sbahtüm bi-ni'metihî ihvânen"*[90] maşrıkından şârık ve dırahşân olup ber-muktezâ-yı madde-i hürriyet ve hüsn-i vefâ vü mübtegâ-yı cevâhir-i erîhiyyet-i sıdk u safâ temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i me'âkıd-ı muvâlât için sefîr-i memdûhu'l-hısâlleri emâret-me'âb-ı izzet-nisâb Abdülkerim Bey *zîde şânuhû* vesâtatıyla bu hilâlde münba'is olan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb-ı latîfü'l-işâre ve risâle-i kirâmî-i rengîn-elkâb-ı bi-selîsi'l-ibâreleri *"Be-sâ'âtî ki saâdet ez-û burd ahter / Be-tâli'î ki kavlen ber-û-küned takvîm"*[91] bihterîn eyyâm-ı fîrûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı

[86] "Şah'ın güneş kadar yüce bahtının kubbesi, mutluluğa eriştirici talih yıldızlarının cevheriyle bezensin" mealinde Farsça duâ cümlesi.

[87] "Kendisine kavuştukları gün Allah'ın onlara iltifatı "selam"dır." Ahzâb Sûresi: 33/44.

[88] "...Orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır." Furkân Sûresi: 25/75.

[89] "...Allah gönüllerde bir sevgi yaratacaktır." Meryem Sûresi: 19/96.

[90] "...Onun bu nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz...." Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

[91] "Tâlih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devrân ona yeni bir söz hakkı daha tanır" mealinde Farsça beyit.

gîtî-fîrûzda şeref-yâb-ı vusûl ve resîde-i tâkçe-i vâlâ-hâne-i müsûl olup ol gonca-i pîçî-de-i riyâz-ı vidâd nesîm-i tekrîm ile küşâd kılındıkda nükhet-i nikât-ı anber-i bîzî mu'at-târ-sâz-ı meşâmm-ı hullet ve sezâ-yı müşk-sây-i hulûs-engîzi lahlaha-fersâ-yı dimâğ-ı meveddet olmuşdur mukaddemâ cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şahî ve cânib-i eşref ü eltâf-ı diyânet-penâhîlerinin bi-inâyeti'llahi'l-Meliki'l-müste'ân muvâfık-ı marâzâ-i Deyyân olan tervîc-i mezheb-i ehl-i sünnet ve tenvîr-i menâr-ı millet ü cemâ'at ve imâte vü izâ-le-i rafz u bid'at husûsunda muvaffak oldukları âsâr-ı râziyye ve me'âsir-i marziyye bâ'is-i âsâyîş-i ehl-i îmân ve sebeb-i sitâyiş-i zemîn ü zamân olmakdan nâşî tanzîm ü tevsîk ve tetmîm ü tensîki der-miyân olan revâbıt-ı muvâlât u muvâhât ve zavâbıt-ı mü'âlefet ü musâfât vükelâ-yı tarafeynin hüsn-i sa'y ü ihtimâmlarıyla cânibeynin nizâm-ı sâmânlarına elyak ve ahrâ olan vech-i vecîh-i hüsn-i tavr-ı mergûb-i müstahsen üzere nizâm-pezîr-i temşiyet ve bi-mennihî teâlâ miyânede kat' olunan eksiye-i ittihâd u yek-cihet kâmet-i vâlâ-yı dîn-i Muhammedî'ye kisve-i tırâz-ı tarâvet olduğu cânib-i meveddet-câlib-i şâhî-lerine bundan mukaddem irsâl-i rusül ü resâil ile ibâne ve inhâ olunmuşdur. Kâsıd-ı hu-ceste-i makâsıdları mûmâ-ileyh icrâ-yı merâsim-i risâlet ve edâ-yı levâzım-ı sefâret idüp zamâyim-i devâyi'-i ülfet ve netâyif-i şerâif-i hullet ile ber-mûceb-i defter arz eyledüği he-diyye-i behiyyeleri nikme-i iklîl-i kabûl ve mukle-i rağbet ü i'tibâr ile meşmûl ve mashûb-i ketîbe-i ma'iyyeti kılınan yek zencîr-i fil dahi rabt-ı peyvend-i vusûl olup âdet-i hasene-i seniyye-i şâhân ve serîre-i kerîme-i marziyye-i tâcdârân üzere iksâ'-i hil'at-i muvâ'adet ve teşrîfat-ı fâhire-i ruhsat mürâca'at ile hâiz-i mübâhât ve müfâharet olmakla mücerred ter-sî'-i nigîn-i peymân-ı vidâd ve tezyîn-i iklîl-i dostî vü ittihâd için işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâdakat-meşhûnumuz ısdâr ve irsâl kılınmışdır ba'd-ez-în dahi zât-ı diyânet-simât-ı şâhîlerinin kemâl-i ittihâd-ı dînî vü derûnî ile ibrâz-ı levâzım-ı hüsn-i mu'âmele-i dostî vü yek-cihetî ve izhâr-ı merâsim-i gayret-keşî-i dîn-i Muhammedî'ye sarf-ı cell-i ictihâd ve tensîm-i nesîm-i rûh-efzâ-yı *"ve ce'ale beyneküm meveddeten ve rahmeten"*[92] ile ebvâb-ı mürâselâtı küşâde buyurmaları müntakış-ı zamîr-i saâdet-semîr-i hüsrevânemizdir. "*Dâim ez-berk-ı gevher-i tâcet ber-ser mihr u mâh efser bâd / Ez-cihân tâ-buved kürûr u şuhûr nevbet-i kûs-i nev mükerrer bâd*"[93].

[92] "... (Eşlerinizle) aranızda sevgi ve merhamet var etti..." Rûm Sûresi: 30/21.

[93] "Tâcınızın cevherinin ışıltısı sürekli; ay ve güneş başınızın üzerinde tâc olsun / Yeni kösün nöbeti gelip geçen aylar ve yıllar boyu tekrarlanarak cihânda ebedî olsun" anlamında Farsça beyit.

15

İran tarafından, Rusya ile Devlet-i Aliyye arasındaki musâlahanın yenilenmesinin teklif edilmesi

پیشنهاد تجدید مصالحه نامه فیمابین روسیه و دولت علیّه از طرف ایران

Rusya tarafından işgal edilen Gence Sahrası ile bazı vilayet ve derbentlerin Rusya tarafından geri verilmesi neticesinde düzenlenen ahitnameye göre:

Devlet-i Aliyye ile Nadiriye Devleti arasında musalaha akdolunması halinde Rusya'nın da musalahaya dâhil olacağı, bu maksatla Mehemmed Rahim Han ile Nazar Ali Han-ı Kadîmî'yi Devlet-i Aliyye'ye; Mehemmed Tayyib Han ve Mehemmed Rıza Han-ı Kaçarî'yi de Rusya'ya gönderdikleri, elçilerin vürudundan sonra Rusya'ya haber verilip onların, İran elçilerini serdarlarının bulunduğu mahalle ulaştırmaları, orada elçilerin iki taraf serdarlarıyla bir araya gelip Rusya ile Devlet-i Aliyye arasındaki musalahayı yenilemeleri teklifinin i'lâmına dair Nadir Şah'tan Sultan Sultan I.Mahmud'a name-i şahî

اشغال دشت گنجه به همراه بعضی ولایات و دربند از سوی روسیه و عهدنامه ایی که در نتیجه بازپس گیری از روسیه تنظیم یافته:

نامه شاهی از طرف نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: در حین انجام مصالحه نامه فیمابین دولت علیّه با دولت نادریه ورود روسیه نیز به مصالحه، با این هدف ورود محمد رحیم خان با نظر علی خان قدیمی به دولت علیّه ؛ اعزام محمد طیب خان و محمد رضا خان قاجاریه نیز به روسیه، اطلاع از ورود سفرا به روسیه، پیوستن به محله ایی که سرداران سفرای ایران قرار داشتند، ملاقات سرداران دو طرف در آنجا و اعلام پیشنهاد تجدید مصالحه نامه بین روسیه و دولت عثمانی

Rikâb-ı hümâyûn-ı cihân-dârîye Nâdir Şâh tarafından gelen nâmenin sûretidir.

Hüve'llahu sübhânehû

Bismillahirrahmanirrahim

Bu gevher-i rahşende-i kelâm ve lü'lü-i erzende-i beyân ki dürretü't-tâcnâme ve zîb-i fark-ı mübâhât-hâme olmağla kâbiliyeti ola nâm-ı bülend-i hudâvend-i bi-istihkâk u pâdişâh-ı alel-ıtlâkdır ki mehâmm-ı âlem ve umûr-ı cumhûr-ı benî Âdeme ülfet ü vifâk-ı selâtîn-i bâ-dâd ü dîn ile râbıta-i nizâm verdi ve kilîd-i hullet ve iltiyâm-ı pâdişâhân-i ma'delet-âyin ile ebvâb-ı ârâm u emânı rû-yi kâffe-i ehl-i cihâna açdı *"Mer urâ resed kibriyâ vü menî ki mülkeş kadîmest ve zâteş ganî / Ve ber-harf-i şigerf huceste fercâm u makâl-i ferhunde*

âğâz-ı nikû-encâm"[94] ki sultân-ı nâtıkaya fer ve şâhid-i suhene zîver vere, ber-sürûr-ı semme'l-kadrin ism-i sâmîsidir ki sâha-i kişver-i milleti tetâvül-i leşker-i bî-gâne-i şirk ü raybden masûn ve dâru'l-mülk-i dîn-i mübîni dest-endâz-ı cünûd-ı naks ü aybdan me'mûn ve zât-ı şerîfi bâ'is-i ıslâh-ı umûr-ı ibâd ve vücûd-ı akdesi vâsıta-i sulh-i küll-i âlem-i kevn ü fesâddır. Sallâllahu aleyhi ve alâ âlihî ve evlâdihî ve ashâbihî hümü'l-bereratü'l-hıyarati ve kâtilü'l-keferati ve'l-fecerah. Ve ba'd, a'lâ-hazret, felek-rif'at keyvân-rütbet behrâm-savlet müşterî-saâdet sûret-nümâ-yi âyîne-i şevket-i İskenderî zînet-efzâ-yı evreng-i Dârayî vü Kayserî cevher-i şemşîr-i kişver-güşâyî fâris-i mizmâr-ı devlet-i Hudâyî kâli'-i bünyân-ı zulm ü tuğyân râfi'-i râyât-ı adl ü ihsân rîh-i Âsaf-ı deryâ-yı ıztırâb-ı ehl-i nifâk ve berk-i hâtif-i hirmen-hestî-i erbâb-ı bağy ü şikâk ârâm-bahş-i bahr-i tûfân-zâ-yi cihân ve teskîn-dih-i şûriş-i lücce-i âşûb hayyiz-i edvâr ü ezmân matla'-ı subh-i sefîd-i rûzî-i eyyâm be-hîn-i gevher-i sadef-i şühûr u a'vâm ma'den-i dürr-i dürrî-fürûğ-ı saltanat-ı uzmâ ve menba'-ı zülâl-i kevser-misâl-i devlet-i kübrâ ser-efzâyîş-dih-i dîhîm-i tâcdârî ve pâye-efzâ-yı taht-ı fîrûz-baht-ı pâdişâhî vü kâm-kârî hidîv-i nâfizü'l-emr-i iklîm-i devlet-i kavî-bünyâd ve şîrâze-bend-i evrâk-ı perîşân-ı umûr-ı bilâd u ibâd sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn *necmen li-feleki's-saltanati ve'l-hilâfeti ve'l-azameti ve'r-re'feti ve'l-merhameti ve'l-birri ve'l-adli ve'l-ihsân* Sultân Mahmud Han bin Sultân Mustafa Han *halleda'llahu mülkehû ve sultânehû* hazretlerinin mir'ât-ı zâmîr-i münîr-i hurşîd-nazîrlerine müstatî' ola ki, sene-i mâziyyedeki sahrâ-yı Gence makarr-ı ordu-yı zafer-nümûn ve eyyâm-ı inkılâb-ı İran'da tasarruf[ı] Devlet-i Rusya'ya geçen vilâyât, derbend ve gayruhûnun intizâ'ı bu niyâz-mend-i dergâh-ı Îzid-i Bî-çûn'un veche-i himmeti olup tâife-i Rusya vilâyât-ı mezbûreyi ki mülk-i kadîm-i İran idi bilâ-özr ve gadr düstûr-ı sâbık üzere bu devlet-i Hudâ-dâd ümenâsının tasarrufuna verdiler ve hîn-i in'ikad-ı musâlahada pâdişâh-ı zî-câh-ı hurşîd-külâh-ı Rus'un hâhiş ve recâsına binâen ahd ü ikrâr oldu ki her ne vakit ki Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile bu Devlet-i Nâdire beyninde mukaddime-i musâlaha tahakkuk bula ol devlet-i uzmâ ile sulh-i Rusya dahi sulhnâmeye kayd ola ve bundan akdem dergâh-ı felek-pîşgâh-ı hakânîye revâne olan elçi vesâtatıyla mütevâtiren sem'-i âgâhîye vâsıl olacak mertebe mesmû'-i âkifân-ı südde-i azamet ü iclâl oldu ki mukteziyât-ı sipihr-hâdise-i hayyize binâen ol Devlet-i Aliyye ile Devlet-i Rusya beyninde gubâr-ı muhâlefet u nizâ' irtifâ' ve ser-rişte-i teveddüd ve salâh inkıtâ' bulup nâ'ire-i ceng ü cidâl iştiâl üzere ola. Çûn ol ahd ü şart ki Devlet-i Rusya ile vâki' olmuşdu. Âlem-i hüsn-i ahde ana îfâ lâzım ve müfteriz ve ol pâdişâh-ı İslâm-penâh ile şevâib [ü] rayb ve garazdan mu'arrâ olan ittihâd-ı mezheb ve muvâfakat-ı millet ve meşrebe binâen bu hayr-hâhın dostî vü yek-cihetî ve dahi tarîk-i tevâfuk-ı suverî ve ma'nevîsinden farz ve mütehattim oldu ki ol devlet-i vâlânın dostuna dost ve düşmanına düşman ola li-hâzâ bu vakitde eyâlet ve şevket-penâhân-ı haşmet-destgâhân nizâmen li'l-eyâle hâkim-i zemîn-i Dâver Sa'adlü Muhammed Rahim Han'ı ki İran kibâr-zâdelerindendir ve Nazar Ali Han-ı Kadîmî'yi ki merd-i âdâbdandır menzile ile ol âsitân-ı sipihr-bünyâna revâne ve Hezarecât Hâkimi Muhammed Tayyib Han ile Hâkim-i Kerşek Muhammed Rıza Han-ı Kaçarî dahi huzûr-ı pâdişâh-ı vâlâ-câh-ı memâlik-i Rusya'ya

[94] "Onu büyüklük ve benlik duygusu sarmışsa eğer mülkünün kadim ve kendinin zengin olmasındandır. / Bu kutlu neticenin muhteşem bir ifadesiyle iyi sona doğru gidilen yolda mutlu başlangıcın dile gelişidir" anlamında Farsça beyit.

firistâde eyledik ol hidîv-i Cem-iktidâr ki mazhar-ı rahmet ve sâye-i re'fet-i hazret-i Perverdigâr'dırlar ve şer'-i mürüvvet ve millet-i fütüvvetde sefk-i dimâ ve tazyî'-i nüfûs üzerine ârâmiş-i bilâd ve asayiş-i ibâdı râcih addederler süferâ-yı müşârün-ileyhimânın vürûdundan ve hicâb-ı bârgâh-ı izz ü ikbâle lisânen arz edecekleri umûru ısgâdan sonra her gâh re'y-i gîtî-ârâ-yı akdes iktizâ gösterip makrûn-ı salâh bileler mevkıf-ı iclâllerinden fermân-ı hümâyûn karîn-i izz-i nefâz buyurula ki firistâdegân-ı mûmâ-ileyhimâyı mu'asker-i serdârân-ı zafer-esere götüreler ki Devlet-i Rusya'ya i'lâm edip anlar dahi bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhın elçilerini serdârları olduğu mahalle revâne edeler ol mahalde elçiyân serdâr-ı tarafeyne karîb olup inşâ'allahu'l-azîz maslahat-ı Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye lâyık vech üzere tâ'ife-i Rusya ile ol devlet-i ebed-peyvend mâ-beyninde tecdîd-i emr-i sulh amele gelip ber-vech-i mergûb def'-i âşûb evedd-i mekârim-i ahlâk-ı pâdişâhâneden terakkub olunur ki elçiyân-ı müşârün-ileyhimâya temşiyet-i umûr-ı mezbûreden sonra serî'an ruhsat-i insirâf inâyet buyurulup revâyih-i anberîn-fevâyih-i riyâz-ı mekâtîb-i hümâyûn ile meşâmm-ı dostî vü meveddet-i müşk-âyin buyurula *"İlâhî tâ cihân râ âb-ver ne-gest, felek râ dûr ve gîtî râ direngest / Müsellem pertev-i bâ-dîn-i pâdişâhî be-kâm-ı dil be-mân çendân ki hâhî"*[95] hem-vâre âfitâb-ı cihân-tâb-ı saltanat-ı kübrâ âlem-efrûz ve bârika-i samsâm-ı mücâhidîn adüvv-sûz bâd.[96]

16

İran tarafından yapılan Rusya ile musalahanın yenilenmesi teklifinin Osmanlı Devletince kabul edilemeyeceği

پیشنهاد تجدید مصالحه نامه بین ایران و روسیه و عدم پذیرش دولت عثمانی

Göndermiş olduğu dostluk mektubunun alındığı, İran kibâr-zâdelerinden Sa'adlu Mehemmed Rahim Han ile Nazar Ali Hân'ın padişahın huzuruna kabul edildikleri; Rus Çariçesi'ne maslahatgüzar gönderilmiş olmasından, gösterdikleri halis niyet ve samimiyetten mutluluk duyulduğu, ancak devletlerarası kural, kaide ve protokolleri iyi bilen kimseler için bazı hususların sır olmadığı, barış halindeki iki devlet arasında ortaya çıkan anlaşmazlığın menşeinde ırz ve namusunu koruma amaçlı hareket eden bir devletin zalim devletten hakkını talep ve tahsil, ırz ve namusunu tekmil eylemek, devlet şerefini korumanın gereği olduğu, bu hususta daima mazur sayılacağı, kan dökülmeksizin musalaha yoluyla devlet namusunu korumak ve hakkın istihsali mümkün iken ve hiç gereği yokken sırf sınırları genişletmek niyetiyle musalahadan kaçınmanın nefreti mucip bir durum olduğu; Devlet-i

[95] "Ya Rabbi! Cihânı susuz bırakma, değilse feleği bizden uzaklaştır, dünyayı da durdur / Bizim gönlümüzün mutlu olmasını diliyorsan eğer bu padişahlık sana emanet olsun" anlamında Farsça beyit.

[96] "Âlemi aydınlatan yüce saltanatının cihânı aydınlatan güneşi sürekli olsun; mücâhitlerin keskin kılıçlarının çaktığı şimşek düşmanları yaksın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

Aliyye'nin musalaha yapmaya herkesten ziyade istekli olduğu ve bu yoldaki kararlılığını gösterdiği, ancak Rusların saldırgan tutumunu sürdürerek hudutta vaki tecavüzlerini görüşmeye hiçbir şekilde yanaşmadıkları, Devlet-i Aliyye'nin mecbur ve mağdur olduğu hudut anlaşmazlıklarında Rusların bu güne kadar keyfi davrana geldikleri, musalahadan söz etmenin Devlet-i Aliyye'nin şanına yaraşmayacağı, durum bu merkezde iken Deraliyye'ye gönderilen İranlı elçilerin Osmanlı seraskerinin bulunduğu mahalle gönderilmeleri ve Ruslarla o tarafta olan elçileriniz ile yazışma yapılmasının ve gidiş gelişlerin fayda sağlamayacağı, fitneden hiçbir şekilde emin olunmadığı ortada iken İranlı elçilerin beyhude hududa gönderilerek eli boş dönmelerinin münasip görülmediğinin i'lamına dair Sultan I.Mahmud'dan Nadir Şah'a nâme-i hümâyûn

نامه سلطان محمود اول به نادرشاه مبنی بر: نارضایتی از ارسال نامه دوستی، پذیرش خان‌زاده های ایران محمد رحیم خان سعدلو با نظر علی خان به حضور پادشاه؛ اعزام مصلحت گذار به امپراتریس روسیه، خوشوقتی از حس خلوص نیت و صداقت، اما وجود قانون در بین دولت ها، مخفی نبودن بعضی موارد به اشخاصی که قواعد و پروتکل ها را به خوبی می دانند، بوجود آمدن اختلاف فیمابین دو دولت در حال ایجاد صلح با هدف حفظ عِرض و ناموس و درخواست تحصیل حقوق خود، نشأت گرفته از یک دولت ظالم است، تکمیل کردن عِرض و ناموس، ضرورت حفظ دولت شریف خود، معذور شمرده شدن همیشگی در این خصوص، امکان پذیر بودن حفظ ناموس دولت و تحصیل حق دولت از راه مصالحه و بدون خونریزی، اجتناب از مصالحه نامه با هدف غیر ضروری گسترش سرحدات و بوجود آمدن وضعیت نفرت انگیز؛ علاقه مندی دولت علیّه بیش از هر کس برای انجام مصالحه و نشان دادن ثبات قدم در این مسیر؛ خودداری روسها از دیدار و ادامه نگرش تهاجمی و تجاوز در مرزها، تضعیف دولت علیّه تا به امروز از رفتارهای دلبخواهی روسها در مرزها و اجبار به مناقشه های مرزی، بحث از مصالحه نامه در شأن دولت علیّه نبوده، بی فایده بودن اعزام ایلچی های ایرانی به محل اقامت سرعسگر های عثمانی و انجام مکاتبات ایلچی ها در آن سوی با روسها علی رغم وجود این وضعیت در مرکز، بی ثمر بودن این رفت و آمدها، مشخص بودن و عدم اطمینان از وجود فتنه به هیچ شکلی و اعزام بیهوده سفرای ایرانی به مرزها و مناسب نبودن اعلان بازگشت دست خالی آنها

(24 Kasım-3 Aralık 1738)

Rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i şehriyâr-ı âsmân-cenâb câniblerinden
İran Şâhı Nâdir Şâh'a nâme-i hümâyûn müsveddesidir.

Hamd-i bî-adîd ve şükr-i müstelzimü'l-medîd ol te'lîf-fermâ-yı kulûb-i ehl-i îmân ve nusret-bahşâ-yı cünûd-ı İslâmiyân hazretlerinin pîşgâh-ı bârgâh-ı kibriyâ-penâhîlerine sezâ ve ahrâdır ki gayret-keşân-ı dîn-i Ahmedî ve nigehdârân-ı namûs-i şerîat-i

Muhammedî olan havâkîn-i nasafet-âyini hilye-i yümn-âmîziş ve ittisâk ile ârâste ve kisve-i hüsn-i i'tilâf ve ittifâk ile pîrâste idüp nevek-i sinân-ı şîr-âzmâyân-ı muvahhidîni meyl-i çeşm-i iktidâr-ı müşrikîn ve tîğ u tîr-i şa'şa'a-pâş-ı guzât-i müslimîni âteş-endâz-ı hirmen-i'mâr-ı a'dâ-yı dîn eyledi ve mesâbîh-i salât-i sâti'u'l-envâr ve kanâdîl-i selâm-ı bî-kıyâs ve bî-şümâr ol fârisü'l-hayl-i arsa-gâh-ı risâlet ve hâiz-i kasbü's-sebk-i mizmâr-ı nübüvvet-cenâblarının âvîze-i zarîh-i akdes ve âvîhte-i merkad-i mutahhar-ı mukaddesleri kılınır ki *"erkânü'l-mü'mini ke-raculin vâhidin"*[97] lâmi'asıyla terfî'-i revâk-ı dîn ve tevsî'-i nitâk-ı yakîn eyledi sallâllahu aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî ve zürriyâtihî ve ahzâbihî mine'l-muhâcirîn ve'l-ensâri'l-münteşirîn fi'l-bilâd ve'l-emsâr ilâ intihâi'd-dühûr ve'l-a'sâr ve ba'd a'lâ-hazret le'alî-nazret şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh bâyeste-i diyânet ü emânet ü intibâh-ı alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî dâdâr-ı Feridun-taht-ı Cem-reviş hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'âti ve'ş-şân zahren bi'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Bahâdır Şâh *ce'alehu'llahu alâ mefârıkı ehli'l-meşârıkı tâcâ ve entec-i mukaddimât-ı hulletehû bi'l-hayr intâcâ* cenâblarının sûy-i dil-cûlarına cüyûş-ı deryâ-hurûş teslîme-i hulûs-âyîn ve cünûd-ı behcet-nümûd ve ta'zîme-i safvet-mekîn sunûf-i ikrâm ve vüfûr-ı ihtirâm birle reh-âverd-i nâdî-i nüzhet-karîn kılınmak zımnında zamîr-i sedâd-tenvîrlerine hulâsa-i merâm bu vechile ifâde ve i'lâm olunur ki cânib-i saâdet-câlib-i kâm-kârîleriyle hânedân-ı âsmân-sân ve dûdmân-ı hilâfet-unvânımız beyninde mukaddemâ pezîrufte-i istikrâr u istihkâm olan me'âkıd-ı musâfât ve makâsıd-ı muvâlât muktezâsınca firistâde kılınan nâme-i nâmî-i nâfe-küşâd müfâvaza-i sâmî-i gâliye-sâlârı *"Bihterîn-i eyyâm-ı vâzende ki sütû'-ı envâr / Feth u nusret u lümû'-ı ezvâ"*[98] fevz ü fırsatından fürûzân olan âsâr-ı meyâmin-i nûr-efşân kitâbe-i zer-nigâr-ı eyvân-ı âsmân olmağa şâyân idi mu'temedân-ı südde-i şâhîlerinden hâniyyet-nisâb-ı eyâlet-meâb-ı saâdet-iktisâb İran kibârzâdelerinden hâkim-i zemîn-i Dâver Sa'adlu Muhammed Rahim Han ve hem-inân-ı murâfakati kılınan emâret-meâb-ı dirâyet-intisâb Nazar Ali Han dâmâ makrûneyn bi-inâyeti'l-Meliki'l-mennân vesâtatlarıyla şeref-vusûle mevsûl ve nazar-ı iksir-eser-i mülûkânemiz ile manzûr ve meşmûl olup hâvî olduğu hamâil-i sıdk u safâ ve âyât-ı muhkemât-ı mihr u vefâ edell-i delâil-i mücâmelât-i hubb ü vidâd ve ecell-i şevâhid-i müdde'â-yı te'âzud u ittihâd olup lâ-siyyemâ mecbûl ve meftûr oldukları safâ-yı tînet ve nekâ-yı serîret ve ittihâd-ı dîniyyeden iktizâ eden asabiyyet ve gayretlerinden nâşî mukaddemâ irtikâb-ı tavr-ı redî'-i utüvv ü istikbâr ve ahd-i ma'kûdı bilâ-sebeb nakz u ihfâr eden Devlet-i Rusya'nın bu gûne harekât-ı rediyyesi müheyyic-i urûk-ı diyânet ve muharrik-i madde-i hamiyyetleri olmağla ıslâh-ı zâte'l-beyn ve tasfiye-i şûr u şeyne ber-şîve-i deydene-i hasene-i hem-civarî azîmet ve rahnedâr-ı tîşe-i gadr olan esâs-ı musâlahanın mi'mârî-i hüsn-i tedbîr-i dil-pezîrleriyle istihkâm ve isticdâdına bezl-i himmet ve Çârîçe-i Rusiyye cânibine

[97] Müslim, Sahîh, Kitâbü'l-Birr; Hadis "el-Mü'minûne ke-raculin vâhidin" şeklindedir. " Müminler bir tek kişi gibidir" me'âlindedir.

[98] "Nurların her tarafı kapladığı en güzel günler başını alıp gitmesin / Fetih ve nusretin olduğu, ışıkların ortalığı aydınlattığı günler devam etsin" anlamında Farsça beyit.

dahi sefîrân-ı maslahat-güzerân isrâsına mübâderet kılınmış cenâb-ı nasafet-meâb-ı şâhîlerinin bu vaz‘ u hareket ve devlet-i İslâmiyye tarafında olan hüsn-i incizâb ve niyetlerinden fevka'l-melhûz memnun ve mahzûz olmuşuzdur. Muktezâ-yı tînet ve lâzıme-i diyânetleri üzere bundan böyle dahi cenâblarından me’mûl ve melhûz olan her bâbda munsifâne hareket ve merâsim-i mürüvvet ve hakkâniyete riâyetdir. Lâkin kavâid ve rüsûm-i düvele ârif ve âgâh olanlara setîr-i perde-i hafâ değildir ki müsâleme üzere olan düvelden iki devlet beyninde bi-hasebi'l-vakt tekevvün ve hudûs eyleyen münâza‘âtın menşe’ ve mebde’inde ırz u namusunu muhafaza kasdıyla şâh-râh-ı affâf ve insâfa reh-rev olan devlet-i imâle-i licâm-ı sıdk-i‘tizâm ile bâdiye-peymâ-yı te‘addî vü i‘tisâf olan devletden hakkını taleb ve tahsil ve ırz u namusunu îfâ ve tekmîl eylemek vâcibe-i zimmet ve lâzıme-i şân-ı devletî olmakla bu ümniyyede her ne kadar sarf-ı makdûr eder ise ma‘zûr ve mecbur ve bu hilâlde sefk-i dimâ ve ızrâr-ı berâyâ olunmaksızın musâlaha vechile tekmîl-i ırz-ı devlet ve tahsîl-i hak ve tatyîb-i hasârete dest-res mümkin iken bilâ-mûcib tevsî‘-i memleket ve dâiye-i nefsâniyyet zımnında cânib-i musâlahadan mücânebet eylediği hâlde âlemiyân indinde medhûl ve menfûr olacağı âşikârdır. Li-zâlik Devlet-i Aliyye-i dâimü'l-karârımız ile mukaddemâ müeyyeden müsâleme ve mühâdene üzere olan Moskov Devleti'ne taraf-ı hümâyûnumuzdan hilâf-i şürût-ı musâlaha bir türlü vaz‘ u hareket olunmayup levâzım-ı muvâlâta kemâ yenbagi riâyet olunduğuna ve mesfûrların irtikâb-ı dekk ü desîselerinde bir türlü şâ’ibe-i iştibâh olmadığına cenâb-ı ni’me'l-me’âbları ile der-miyân olan akd-i vifâkda kendilerin sulhlarını dahi idhâl için cânib-i şâhîlerinden niyaz ü istid‘â ve ol vakt Devlet-i Aliyyemiz ile müsâleme-i mü’ebbedeyi ikrâr ve iddi‘â eylemeleri delîl-i vâzıh ve bürhân-ı kâtı‘ olmakla bu bâbda her ne kadar tarîk-i hîleye sülûk ile îrâd-i ilel ve a‘zâra ibtidâr ederler ise pezîrâ-yı sem‘-i i‘tibâr olmayacağı zâhir ve bedîdâr olur bu mukaddime dahi bu vechile sübût-yâfte-i cerîde-i tahakkuk oldukdan sonra Devlet-i Aliyye-i hilâfet-medârımız ile Moskovlu beyninde tarh-efgen-i zuhûr olan keyfiyyet-i adâvet ü cidâl alâ mâ hüve'l-vâki‘ bu gûne bast u icmâl olunur ki Moskovlu tâ’ifesi ez-kadîm mecbul oldukları desîse ve hud‘alarından nâşî cenâb-ı vâlâ-câhınız mukaddemâ Gence ve Şirvan câniblerinde iken ber-minvâl-i muharrer Devlet-i Aliyyemiz ile tecdîd-i musâfâta rağbet ü i‘tibâr ve hâhişlerin gûyâ sizin tarafınızdan dahi işrâb ve iş‘âr suretinde hîle vü iğfâl vâdîlerine zâhib ve def‘aten nakz-i ahd ü mîsâk ile ale'l-gafle hudûd-ı memâlik-i İslâmiyyemize te‘addî vü tecâvüze müterassıd u müterakkıb olmalarıyla cenâb-ı safvet-me’âbları dahi Moskovlu'nun bu gûne niyaz ve recâda olduklarını hâlâ Bağdad vâlisi olup o hînde Erzurum cânibi ser-askeri bulunan vezîrim Ahmed Paşa ile mükâtebe vü mürâsele üzereler iken mesfûrlar bağteten Azak Kal‘ası'nın muhâsarasına ictisâr ve dostluk zamânına kıyâsen kal‘a-i merkûmeyi kadr-i kifâye hıfz u hirâsdan hâlî bulmalarıyla nez‘ ü istîlâya ibtidâr hilâlinde dâhil-i havza-i emânîmiz olan fas-nigîn-i iklîm-i Kırım'a dahi bir tarîkle istîlâ dâiyesiyle mâ-hasal kuvvet ve miknetleri olmak üzere tedârik ve tertîb ve Kırım Adası'na tesyîr ü tesrîb eyledikleri tabur-ı meksûr ve gürûh-ı enbûh-ı makhûrlarınının arza-i tefrika-i inkisâr ve müdebbiren ve hâiben âvâre-i beyâbân-ı firâr oldukları meşhûdları oldukdan sonra der-akab cânib-i musâlahaya meyl ü rağbet izhâr ve lâkin cenâb-ı hamiyyet-nisâbınızın indinde dahi bu gûne hîle ve mel‘anetleri zâhir ve âşikâr olup fîmâ-ba‘d bu keyfiyyeti tarafınıza iş‘ârâ cür’etleri olmamakdan

nâşî keyfiyyeti cânib-i dirâyet-câlib-i kaanînize ifâdeden kat'-ı rişte-i âmâl ve mâ-beyne Nemçe Devleti'ni tavsît ve idhâl birle müceddeden akd-i musâlaha bâbında atebe-i ulyâmıza ilticâ ve ikisi ma'an is'âf-ı merâmların niyâz ve istid'â etmeleriyle *"nahnu nuhkimü bi'z-zâhir"*[99] muktezâsınca Azak Kal'ası'nı gümâştegân-ı Devlet-i Aliyyemize teslîm şartıyla ol vakit cânibinden ve Nemçelüden müte'ayyin ve mu'teber murahhas elçiler ta'yîn ve düvel-i selâse hudûdlarından hâric Leh memleketinde vâki' Nemirava nâm mahalde mükâleme tertîb olunup cümle murahhaslar mahalle-i mezbûrda encümen-ârâ-yı cem'iyyet ve mükâlemeye mübâşeret ve işe faysal verilmek hâletleri derdest iken yine mecbûl oldukları hud'a vü iğfâl semtine sülûk ile *"alâ hîni gafletin min ehlihâ"*[100] Kırım'a ve Özi taraflarına müretteb tabur ile itâle-i ikdâm tecavüz etdiklerinde Kırım Adası'na müteveccih olan taburları karîn-i kahr u demâr ve Özi cânibleri kezâlik Azak misillü kifâyet mertebesi asâkir ve mühimmâtdan hâlî bulunduğuna binâen dest-i te'addîlerine giriftâr olduğundan başka mukaddemâ tasfiye-i mâ-beyne tavsît etdikleri Nemçelüyi dahi naks-ı ahde tahrik ve memâlik-i İslâmiyyeye taslît etdikleri bi'l-cümle düvel beyninde meşhur ve ma'rûf olan kazâyâdandır. Ba'de'l-lüteyyâ ve'lletî itfâ'-i nâ'ire-i mazarratlarına sarf-ı kudret-i farîza-i diyânet midrâr-ı suhub-ı himmet-i vâlâ-nehmetimiz olmakla muktezâ-yı gayret-i dîniyye ve lâzıme-i şân ve şükûh-i saltanat-ı seniyyemiz üzere tertîb-i adde vü atâd ve havl ü kuvvet-i müntakim-i cebbâra istinâd ile kudret ve miknet-i şâhânemizi izhâr u ibrâz ve tekmîl-i ırz u nâmûs için iki düşman ile dahi mukâtele ve muhârebeye âğâz idüp Nemçe keferesinin geçen sene âverde-i dest-i ihtilâsları olan Niş Kal'ası zor-ı bâzû-yı intisâr-i Melik-i Kahhâr ile istirdâd ve nice memleketleri harâb u berbâd olduğundan mâ'adâ bu sene-i amîmetü'l-meymenede dahi tabûr-ı mendebûrları birkaç mahalde gereği gibi kahr u tedmîr ve metânet ü mena'atla medâr-ı i'tinâ vü iftihâr ve sedd-i sedîd-i mûcibü'l-iğtirârları olan Ada-i Kebîr Kal'ası tevâbi' ve muzâfâtıyla keşîde-i bend-i kemend-i feth ü teshîr ve bundan başka Moskov keferesinin mecmû'-ı kuvvet u kudret ve mâye-i tâb ü tâkatları olan edevât u mühimmât ve asâkir ü levâzımât ile hudûd-ı memâlik-i mahrûsemizden Bender taraflarına sû'-i kasd dâiye-i fâsile pâ-nihâde-i meydân-ı aceb ü garûr olan tabûr-ı nuhûset-peymâ ve kezâlik Kırım ve o taraflarına berren müteveccih olan ketâ'ib ve serâyâ ve bahren Kırım havâlîsine tertîb etdikleri donanma-yı haybet-intimâları avn ü inâyet-i hazret-i Müntakim-i Kahhâr ile bi'l-cümle müdemmer ve hâk-sâr ve bahren gelen sefâyin-i menhûselerinin ekserî garîk-i lücce-i hezîmet ü hasar ve bakıyyeleri dahi zincir-i kahr u isârâ giriftâr olarak bir kıt'a sefîneleri reh-yâb-ı sâhil-i necât olmamak vechiyle her tarafdan kuvvetü'z-zahr-ı emânîleri pezîrâ-yi şikest u inkisâr olmakla Bender havâlîsinde olan asâkir-i nusret-intimâmız ber-vech-i muharrer tâ'ife-i mesfûrenin mukaddemâ istîlâ etdikleri Özi Kal'ası'nın dahi nez' u istisfâsına tevcîh-i râyet-i âzimet ve sevk-i ketîbe-i heybet ü dehşet üzere oldukları esnâda kal'a-i merkûme ve karşısında vâki' Kılburun Kal'ası'nda mütehassın olan mehâzîl-i müşrikîn mukâbele-i cünûd-ı zafer-mev'ûd-i müslimîne kendilerde yârâ-yı miknet ve istitâat olmadığın cezm-kerde-i yakîn birle ucâleten kal'ateyn-i merkûmeteyni tahliyeye ibtidâ ve rû-be-râh-ı bâdiye-i idbâr u firâr olmuşlardır. İnşâallahu teâlâ bundan böyle dahi tanzîm-i ahvâl-i hudûd ve

[99] "Biz zâhire göre hükmederiz" anlamında Arapça hukûkî bir ibâre.

[100] "Ehlinden birinin gaflette bulunduğu ânı değerlendirmek sûretiyle" anlamında Arapça ibâre.

sınur ve tesviye-i levâzım-ı tuhûm u sugûr hâlâtında şedd-i nitâk-ı azîmet ve sarf-ı nakdîne-i himmet olunmak Devlet-i Aliyyemizin nasb-ı ayn-ı ihtimâm ve vâsıtatü'l-akd-i mehâmmı idüğü bî-iştibâhdır ve bu vechile zikr olunan keyfiyyât ve hâlât esnâsında yine Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmımız tekmîl-i ırz ve tatyîbini müstelzim musâlaha ve musâfâtdan bir türlü nükûl ve ibâ etmeyüp ve Moskovlu ve Nemçelü dahi gûyâ ser-rişte-i musâlahayı elden bırakmayup havâdis-i mezbûrenin ibtidâ-yı vukû'undan berü sûret-i zâhirde bu maslahatın temşiyetine rağbetlerin müş'ir kağıdlar tahrîr ve ulaklar tesyîr ve bâ-husûs Nemçe keferesi cesâret etdikleri hareket-i nâ-hencârın vehâmet ve şe'âmetini müşâhedelerinden nâşî kemâl-i acz ü darâ'at birle haşmetlü dostumuz Françe Pâdişâhı cenâbını dahi bu husûsun akd ü tanzîmine tavsît etmeleriyle Devlet-i Aliyyemiz dahi ber-minvâl-i meşrûh sıdk-ı niyyet ve safâ-yı taviyyet ile bu emr-i hayr-encâmın tekmîl ü itmâmına cümleden ziyâde hâhiş-gerolduğun beyân ve tekbîl-i ırz ve istirdâd-ı hakkı zımnında bu işin bir an akdem temşiyetine kemâl-i germiyyet ile ruhsat ve mümâşâtını ıyân edip lâkin Moskovlu ile menşe'-i mu'âdât ve mûcib-i muhârebât olup ber-muktezâ-yı şân-ı saltanat husûl-i emniyyet husûsunda Devlet-i Aliyyemizin mecbûr ve mağdûr olduğu ba'zı hudûd nizâ'ını Moskovlu bu âna dek bir kalıba ifrâğa mübâderet etmeyüp ve bundan böyle dahi bi't-tav' ve'r-rızâ pezîrâ-yı hüsn-i nizâmında betâ'et üzere hareketleri rû-nümâ olup bu vechile musâlaha olmak ise şân-ı Devlet-i Aliyyemize dahi nâ-şâyân olmakla bu vakte dek bu hâlet bâ'is-i temâdî-i harb ü kıtâl ve mûcib-i imtidâd-ı ceng ü cidâl olmuşdur. Bu sûretde Deraliyyemize münba'is olan elçilerinizin seraskerimiz bulunduğu mahalle irsâlleri ve ol câniblerde Moskovlu ile ve taraflarında olan elçileriniz ile mükâtebe ve mürâseleleri bir emr-i müfîd olmayacağı yani ber-vech-i muharrer miyânede der-kâr olan hudûd nizâ'ı keyfiyyeti bir sûret bulmaksızın hudûd ve sugûr-ı Devlet-i Aliyyemiz nev'an sirâyet-âşûb-ı fitenden emîn olmayacağı zâhir ve bedîdâr olmağla Devlet-i Şâhiye misüllü bir devlet-i azîmenin mu'teber elçileri beyhûde it'âb olunarak re's-i hudûda varup ve bilâ-maslahat avdet eylemek münâsib olmadığından başka dîn-i şehâmet-karîn-i İslâmda olan tekaddüm ve şerâfet ve be-tahsîs Devlet-i Aliyyemizin mazhar olduğu galebe vü nusret muktezâlarınca Moskovlu Devleti'nde olan elçilerinizi mukaddemce onlar kendi hudûdlarına irsâl ve cenâblarınız ile mükâtebe ve muhâbereye taraflarından bed' ü ibtidâr olunmak iktizâ eder iken tâ'ife-i mesfûra ibtidâ-i hudûs-i münâza'ada mâ-beyne Nemçelüyi ve ba'dehû Françe Devleti'ni tavsît ve el-ân Françe Devleti'nin Âstâne-i saâdetimizde mukîm elçilerini bu husûsa taraflarından murahhas ta'yîn etmeleri ve biraz müddetden berü vâki' olan mükâtebât ve mürâselât elçi-i mûmâ-ileyh vesâtatıyla âmed-şüd etdiğinden mâ'adâ kendi taraflarında olan elçilerinizin o cânibe vürûd ve vusûllerinden berü müddet-i vâfire güzerân olmuşiken bu âna dek vâki' olan tahrîrâtda ve el-hâletü hâzihî çend rûz mukaddem mahsûs ulakları ile Moskov başvekîlinin vârid olan kağıdında onları bir dürlü kalem ve lisâna getirmemeleri ve cenâb-ı şehâmet-meâblarının bu gûne irâde ve niyetlerine asla sûret-i rağbet göstermeyip sükût ve iğmâz ile mu'âmele etmeleri tavassut-ı şâhîlerine adem-i ra'iyyetlerin te'kîd ü te'yîd etmekle tavsiye-i şâhîleri üzere sefîrân-ı mûmâ-ileyhimânın sûret-i tenezzülde bed'en re's-i hudûda irsâlleri unvân-ı azamet-nişân-ı devleteyne değil şân u şevket İslâma dahi mûris-i âr u şenâr olacağı zâhir-i bî-irtiyâbdır. Cenâb-ı şâhîlerinin bu vaz'-ı İslâm-pesendleri kemâl-i ta'assub-ı dîniyye ve

nihâyet gayret-i İslâmiyyelerini tahkîk ve haklarında der-kâr olan cümlenin zunûn-ı hasenesini tasdîk etmekle bundan böyle dahi bu himmet-i gayûrâne ve niyyet-i sâdıkâneleri üzerine nice netâyic ü semerât terettübü mukarrer olmakdan nâşî ale'd-devâm tahrik-i silsile-i vidâd ve te'kîd-i mevâdd-ı mü'âlefet ve ittihâda bezl-i ictihâd buyurula ve sefîrân-ı mûmâ-ileyhimâ ecmel-i tarîk ve nesk-i enîk üzere icrâ-yı merâsim-i risâlet ve edâ-yı levâzım-ı sefâret idüp revâbı'-ı hal'-ı kerâmât-ı hilâfet-penâhî mezîd-i nevâziş ve iltifât-ı şehn-şâhîmiz ile müftehir ve mübâhî kılındıklarından sonra savb-ı bâ-savâb-ı şeref-intisâb-ı kaanelerine cevâb-nâme-i müsâlemet-hitâme ile me'zûn-ı avd ü insirâf olmuşlardır. İnşâallahu Teâlâ lede'l-vusûl tafsîl-i keyfiyyet alâ vechi'l-hakîkat ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhîleri oldukda ber-fehvâ'-yı *"inneme'l-mü'minûne ihvetün"*[101] urve-i vüskâ-yı hüsn-i câr u yegânegî ile fîmâ-ba'd dahi mürâ'ât-ı şerâit-i revâbıt-ı hem-sâyegî kılınıp izhâr-ı envâr-ı îmân ve ihmâd-ı nîrân-ı tuğyân için cünûd-ı dâiye ve vüfûd-ı ünsiye ile mürâfedet ü mu'âvenetleri me'mûl ve muntazar-ı pâdişâhânemizdir. Hemîşe neyyir-i âlem-tâb-ı saltanat u cihân-dârî ez-ufk-ı ikbâl-i bî-zevâl ber-vefk-ı me'mûl ve nehc-i mes'ûl tâli' vü lâmi' bâd bi-Rabbi'l-ibâd.[102]

Evâsıt-ı Ş. sene 1151

17

I.Mahmud'un nâme-i hümâyûnunun muhtevasının anlaşılması, iki maddenin mütalaasına dair Ali Merdan Hân ile yeni nâme gönderilmesi

درک محتوای نامه همایونی محمود اول، ارسال نامه جدید توسط علی مردان خان دایر بر مطالعه دو ماده

Musul Valisi Mustafa Paşa, Anadolu Sadrı Kazaskeri Mevlana Abdullah ve Edirne Kadısı Halil'e teslimen gönderilen nâme-i hümâyûnun alındığı, beş maddeden üçünün kabul edilip iki maddenin şer'i mazeretler gerekçe gösterilerek kabul edilmediğinin anlaşıldığı; söz konusu iki maddenin mütala'asını havi dostluk mektubunun Luristan-ı Fili Beylerbeyisi Ali Merdan Han'a teslimen ve refakatinde Herat Müftüsü Molla Mehemmed Han ile Guryan Hâkimi Oğuz Ali Han bulunduğu halde Dersaadet'e gönderildiği beyanını havi Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a name-i şahî tercümesi

[101] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[102] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle saltanatınızın ve cihân sahibi oluşunuzun dünyayı aydınlatan ışıltısı son bulmayan ikbâl ufkundan umulduğu şekilde ve istenen açıklıkta dâimâ doğsun ve ortalığı aydınlatsın." mealinde Farsça duâ cümlesi.

دریافت نامه همایونی ارسالی توسط مصطفی پاشا والی موصل، مولانا عبدالله صدر قاضی عسگر آناطولی و خلیل قاضی ادرنه، پذیرفته شدن سه ماده از پنج ماده آن و استنباط پذیرفته نشدن دو ماده آن به دلیل معذوریت شرعی؛ مطالعه نامه دوستی در خصوص دو ماده مورد بحث که توسط علی مردان خان فیلی بیگلربیگی لرستان به همراهی ملا محمد خان مفتی هرات و اوغوز علی خان حاکم غوریان اعزام شوندگان در درسعادت حضور رسانده و تحویل دادند، ترجمه نامه شاهی ارسالی نادرشاه به سلطان محمود اول

Rikâb-ı kâm-yâb-ı hazret-i cihân-dârîye Nâdir Şâh cenâbı tarafından vezîr-i mükerrem elçi paşa vesâtatıyla tebliğ olunmak üzere vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Hüve'llah

Bismillahirrahmanirrahim

Hüve'llezî ce'aleküm halâife fi'l-arz[103]

Bevârik-i şevârik-i esniye-i seniyye-i müstetâba ki *"seneşüddü adudeke bi-ahîk"*[104] matla'ından leme'ân bulmuşdur. Şa'şa'a-efrûz-ı meclis-i mînû-misâl hüsn-i ahd ü vifâk ola ve revâyih-i nergis-fevâyih-i ed'iye-i müstecâba ki *"ihvânen alâ sürurin mütekâbilîn"*[105] bahâristânından ihtizâz-pezîr olmuşdur. Müşk-rîz ü nükhet-engîz mahfil-i âdem-timsâl hullet ü velâ ola fart-ı mahabbet-i hâss ve kemâl-i sıdk u ihtisâsdan a'lâ-hazret-i kadr-i kudret-i kazâ-tüvân-ı Dâver-i İskender-rütbet Süleyman-şân-ı ser-firâzî dih-i tâc ü dîhîm-i pâdişâhî ayîne-i sûret-nümâ-yı ma'nâ-i cihân-penâhî meş'ale-efrûz-ı hânedân-ı azîmü'ş-şân-ı Osmanî mihr-i cihân-tâb-ı sipihr-i cihân-dârî vü cihân-bânî hisâr-ı üs-tüvâr-ı medine-i emn ü emân mâye-i asâyiş ü ârâmîş-i zemîn ü zemân hidîv-i mülk-i hayl-encüm sipâh-ı cihân-bahş deryâ-dil-i dîn-penâh, *"beher su ilm-i râst sâzed zi-kîn / Şeved râst hem-çûn ilm puşt-i din"*[106] şehriyâr-ı kişver-i hürrem ü vakâr şehsüvâr-ı arsa-i gîr u dâr kaanü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İs-kender-i Zü'l-karneyn es-sultânü'l-a'delü'l-a'zam ve'l-hâkanü'l-ekmelü'l-ekrem es-Sultân el-Gâzî Mahmud Han ibn-i es-Sultân Mustafa Han şeyyeda'llâhu erkâne sultânihî ve refe'a bünyânehû hazretlerinin mahzar-ı pür-nûr ve mevkıf-ı müstelzimü'l-cûd-i hur-şîd-zuhûrlarına iblâğ ve ihdâ olunup meşhûd-ı zamîr-i münîr-i âfitâb te'sîr-i akdes ve mekşûf-ı re'y-i cihân-ârâ-yı mukaddes olunur ki nâme-i hümâyûn-ı fâl-i vâcibü't-ta'zîm ve kitâb-ı anberîn-nikâb-ı lâzımü't-tekrîmleri ki makarr-ı saltanat-ı uzmâ ve müsta-karr-ı hilâfet-i kübrâdan vezîr-i âlî-câh ve mu'azzam ve düstûr-ı mükerrem Musul Vâlisi

[103] "...Öyle ki, sizi yeryüzünde halife kıldık..." Fâtır Sûresi: 35/39

[104] "...Seni kardeşinle destekleyeceğiz (dedi)..." Kasas Sûresi: 28/35.

[105] "...Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklar." Hicr Sûresi: 15/47.

[106] "Doğru ilimle her taraf kin ve öfkeden kurtarılırsa, bu şekilde, ilim dinin ardındaki dürüst destekçisi olur." anlamında Farsça beyit.

Mustafa Paşa ve a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în sadr-ı Anadolu Mevlânâ Abdullah ve fezâil-me'âb ifâdet ve ifâzat-nisâb mahmiye-i Edirne Kadısı Mevlânâ Halil sahâbetleriyle izz-i ısdâr ve irsâl bulmuşdur. Etyâb-ı evkât ve ebrek-i sâatde feyz-resân-ı vürûd ve ol gül-deste-i gül-zâr-ı kuds-nefahât-ı fâyihâtının ıtr-bîzî ve nükhet-engîzliğinden meşâmm-ı cân ve ceyb-i cinân-ı mu'attâr u müşkü'l-vedd ü hedâyâ-yı dostî-nümûn ve tehâyif-i meveddet-meşhûnları zînet-efzâ-yı pîşgâh-ı vusûl ve melhûz-ı ayn-ı kabûl olup gencîne-i meveddete mâye ve cemâl-i muhabbete pîrâye-bahş olmuşdur. Mufâvaza-i hümâyûnlarında mevâdd-ı hamseden üç maddenin nakş-pezîr sûret-i husûl ve madde-i uhrâ me'âzîr-i şer'iyye ve mehâzîr-i mülkiyesi muhavvel ve mevkûl olduğu iş'âr buyurulmuş bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhînin teşyîd-i mebânî-i hullet ü ilti'âmdan ve ülfet ü nizâm-ı millet-i İslâmdan ve behîn-i vedâyi'-i mülk-i allâm olan asâyîş ü ârâm-ı kâffe-i enâmdan gayri me'mûl ve maksûdu olmayup ve ol şey ki bu niyâz-mend-i dergâh-ı Samedânîye müte'allık idi. Sahrâ-yı Mogan şûrâsında kuvvetden fi'le getirmişizdir.

Hâlâ biraz umûr ki ol pâdişâh-ı İslâm-penâha müte'allıkdır, bâkî kalmışdır ki meyâmin-i te'yîd-i ilâhî ve mu'âzadet-i teveccühât-ı pâdişâhî ile gerekdir ki semt-i itmâm ve sûret-i ihtimâm birle eğer bu husûslar mühimmât-ı mülkî ve mâlî olmadı. Elbette devleteynin âlem-i ittihâdında ol pâdişâh-ı zıllu'llaha zahmet ve teklîf sadedine gelmeyüp yegânegî muktezâsınca kendimiz faysal verirdik lâkin makâsıd-ı mezkûre biraz umurdur ki ol pâdişâh-ı Sikender-şânın hayyiz-i fermân ve kudretindedir çûn iki matlab ki rükn-i a'zam-ı bünyân-ı musâlahadır ve nâ-tamâm kalmışdır bunun için vezîr-i müşârün-ileyh ve rüfekâları resm-i sefâreti vech-i pesendîde ve âdâb-ı marziyye üzere ki şâyân-ı şân-ı devleteyn ve sezâvâr-ı meveddet-i cânibeyn edâ ve îfâ etmeleriyle haklarında ruhsat-ı insirâf-ı erzânî ve üserâ-yı memâlik-i Rum'un umûmen ıtlâkları bâbında fermân-ı hümâyûn-ı hâkanîmiz bi-izzin nefâza iktirân buldu.

Ve emîru'l-ümerâ'i'l-izâm Lûristan-ı Fîlî Beylerbeyisi Ali Merdân Hân'ı dahi siyâdet ve şerîat-penâh müftî-i Dâru's-saltana-i Herat Molla Muhammed Muhsin ve eyâlet ve celâlet-penâh Guryan Hâkimi Oğuz Ali Hân refâkatleri ve resm-i sefâret üzere paşa-yı müşârün-ileyh ve rüfekâsı ma'iyyetleriyle revâne-i dergâh-ı sipihr-intibâh-ı sultânî ve mevâdd-ı mezbûrenin keyfiyyetleri ve lüzûm-ı temşiyetleri Ali Merdân Hân'a teslîm olunan nâme-i dostîde mufassal ve meşrûh ma'lûm-ı zamîr-i ilhâm-pezîr-i hakânî kılınmışdır. İnşâallahu'l-aziz atebe-i aliyye-i şâhânelerinin şerâif-i telsîmine irişdikden sonra hakîkat-i umûr-ı matviyyeyi elçiyân dahi ol âsitân-ı sipihr-bünyânın mukîmlerine arz etseler gerekdir.

Mekârim-i ahlâk-ı hidîvânelerinden me'mûldür ki merâm-ı merkûmun encâmına himem-i aliyye-i mülûkâneleri mebzûl ve mürâ'ât-ı resm-i musâfât ve muvâlâtı dâimâ nasb-ı ayn-ı hâtır-ı melekûtı nâzır-ı âtıfet-i mecbûl buyurula ve's-selâm. Du'â makâmında iki Türkî beyit ile hatm-i kelâm olunmuşdur zeylnâmede mastûrdur.

18

Osmanlı Devletince iki maddenin kabulü halinde karşılıklı zıtlaşmaların sona ereceği

پایان یافتن درگیری متقابل با پذیرش دو ماده از سوی دولت عثمانی

İslam'ın namusunun korunmasından, dinin himayesinden, kardeşçe dostluk ilanından gayrı beklentisi olmayın Zât-ı Şahînin rükn tayini ve Caferî Mezhebi'nin tasdiki hususundaki tekliflerinin kabûlü halinde iki toplum arasında asırlardır süregelen zıtlaşmanın sona ereceği, Allah'ın ve peygamberin rızasının da bu şekilde kazanılmış olacağı hakkında Nadir Şah'dan Sultan I.Mahmud'a kaime-i şâhî tercümesi

ترجمه سندِ شاهی ارسالی نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: برای حفظ ناموس اسلام، زیرِ حمایت دین، علی رغم نداشتن هیچ چشم داشتی به غیر از اعلام دوستی برادرانه، با پذیرش پیشنهاد شخص شاه در خصوص تعیین رکن و تصدیق مذهب جعفری به مخالفتی که بین دو جامعه طی اعصار وجود داشته پایان داده، بدست آوردن کسب رضایت خداوند به این طریق

(29 Mart 1740)

Nâme-i merkûme tayyına mevzû‘ bir kıt‘a kâime-i şâhînin tercemesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Zamîr-i münîr-i âfitâb-te’sîr-i akdesdir ki âyîne-i sûret-nümâ-yı âfâk u enfesdir. Nakş-pezîr olur ki teşyîd-i esâs-ı dostî bâbında olan sipârişât-i dostâne ve peygâmât-ı birâderâne ve rümûz-ı hafiyye-i vidâd ve esrâr-ı habiyye-i hullet u ittihâd ki sefîr-i belîğu't-takrîr ve vezîr-i âdâb-semîr Mustafa Paşa ilkâ buyurmuşlar idi. Mecmû‘ı sâmi‘a-efrûz ve hâtır-ı sadâkat-müzâherâtları istimâ‘ ve ısgâdan bî-nihâye mahzûz ve meserret-endûz olmuşdur. Hudâ-yı müte‘âl şâhid-i hâl ü âlem-i mâ fi'l-bâldir ki bu hayriyyet-sigâlin mebâdî-i ahvâlden berü hıfz-ı nâmûs-ı İslâm u dîn-perverî ve i‘lân-ı emr-i muvâhât-ı birâderîden gayri bir manzûrı olmayup ve ta‘yîn-i rükn ve tasdîk-i hakîkat-i Caferî bâbında vâki‘ teklîfât ve mültemisât ki ol pâdişâh-ı İslâm-penâhdan olmuşdur ve hemân bu ma‘nâdan nâşîdir ve ol ki meknûn-ı zamîr ve meknûz-ı hâtır-ı hakkâniyyet-tahmîrdir oldur ki muhâlif ve mu’âlifden âmme-i müslimîn ve kâffe-i selâtîn-i rû-yi zemîn indlerinde bu iki devletin irtibât-ı suverî ve ma‘nevî ve ilti’âm-ı zâhir ü bâtını muhakkak ve ma‘lûm olup cumhûr-ı enâm bu iki devlet-i uzmâyı birbirlerine mümidd ve mu‘âzıd bildiler mâ-beynde esâs-ı meveddet ve i’tilâf bir nev‘le istikrâr bula ki neslen ba‘de neslin bu iki silsile-i aliyyenin a‘kâb u ahlâfı beyninde âsârı bâkî ve pâydâr ve her fitne-i hayyizin rahne-gerî-i serpençe-i âşûbundan ve sipihr-i hâdise-engîzin ihlâl-i destinden masûn ve ber-kenar

ola recâ-yı vâsıkdır ki inşâ'allahu'l-aziz meyâmin-i te'yîd-i Rabbânî ve me'âsir-i eltâf-ı hakânî ile gül-zâr-ı emânî gül-rîz-i husûl ve esbâb-ı meveddet ü vifâk ber-vech-i me'mûl karîn-i vusûl olup dâimâ takviyet-i dîn-i mübîn ve intizâm-ı umûr-ı millet-i müstebînde mazhar-ı tevfîk-i cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn ve mevrid-i rızâ-yı hazret-i seyyidü'l-mürselîn olalar. Bu kâimesi dahi makâm-ı duâda iki Türkî beyit ile hatm olunmuşdur ki zeylde mastûrdur.

Tarih-i kayd: Gurre-i M. Sene [1]153

19

Sumay Kal'ası Beyi Eyyüb tarafından Hüveydür Kalesi'nin kuşatılmasına müsamaha gösterilemeyeceği

عدم مصامحه در محاصره قلعه هویدر از طرف ایوب بیگ حاکم قلعه صوما

Osmanlı Saltanatı ile Nadiriye Devleti arasında var olan milli ve dini birliğin muhafazasına gayret gösteriliyor iken:

Van Beylerbeyisi Osman Paşa'nın Dersaadet'e gönderdiği mektupta, Van Eyaleti'nde Henkari Hükûmeti'ne tâbi' Sumay Kal'ası beyi olan Eyyüb'ün tavırlarından ahali ve re'âyâ rahatsız olup Henkari hâkimine durumu izah etmeleriyle söz konusu hâkimin bir mikdar asker ta'yîn ederek Tebriz Hâkimi'nden yardım isteyip mezkûr Han tarafından kendisine yardımcı olunmak üzere bir mikdar asker toplanıp gönderildiği Henkari hâkiminin ma'lûmu olup Devlet-i Aliyye'ye karşı arabozucu hareketten men edilmiş olduklarından fermana ters düşen bir keyfiyet ortaya çıkmasın diye askerini geri göndermekle Tebriz tarafından gelen askerin de avdetleri lazım gelirken Sumay Kalesi'nden de ileriye Van tarafına geçip Hüveydür Kalesi'ni muhasaraya kalkıştıkları, Tebriz hâkimi olan hâna bu durum izah edildiği halde Şah'tan cevap gelmedikçe askerini geri döndürmeyeceğini söylediği; dostluğu baltalayıcı mahiyetteki böylesi bir harekete müsamaha gösterilemeyeceği beyanına dair Sultan I.Mahmud'un sadrazamından Nadir Şah'ın sadrazamı olan oğlu Nasrullah Han'a mektup

نامه صدراعظم محمود اول به نصرالله خان پسر و صدراعظم نادرشاه مبنی بر: در حالی که به حفظ یگانگی دینی و ملی بین دولت نادریه و سلطنت عثمانی اهتمام نشان داده می شود: در نامه‌ی ارسالی پاشای عثمانی بیگلربیگی وان به درسعادت، از رفتارهای ایوب، بیگ قلعه صوما در ایالت وان تابع حکومت هونکاری اهالی و رعایا ناراحت شده، با توضیح وضعیت به حاکم هونکاری حاکم مورد بحث با تعیین تعدادی سپاهی،

از حاکم تبریز نیز درخواست کمک می کند، جمع آوری و اعزام تعدادی سپاهی برای کمک به وی از سوی خان مذکور، در این بین بر حاکم هونکاری مشخص شده که از حرکت های اختلاف برانگیز با دولت علیّه منع شده، اقدام به بازگشت سپاه برای جلوگیری از صدور یک فرمان اشتباه، ضرورت بازگشت سپاه تبریز، پیشروی سپاه فوق از قلعه صوما به طرف وان و اقدام به محاصره قلعه هویدر، توضیح وضعیت موجود به خان حاکم تبریز، عدم عقب نشینی خان و تاکید وی به دریافت پاسخ از سوی شاه؛ با تاکید بر ماهیت ابعاد شکننده دوستی، نشان ندادن مصامحه به این نوع حرکت ها

Bu def‘a makam-ı sadâret-i uzmâdan Nâdir Şâh'ın i‘timâdü'd-devlesi olan oğlu Nasrullah Hân'a yazılan mektûbdur.

Cenâb-ı saâdet-me’âb vekâlet-iyâb vezâret-intisâb saâdet-iktisâb sâhib-i re’y-i sâ’ib ü hurşîd-menzilet müşîr-i müşterî-tedbîr ü Âsaf-menkabet mümehhid-i kavâid-i erkân-ı memleket ve müşeyyid-i kavâim-i dîvân-hâne-i übbehet ü saltanat nâzım-ı umûr-i memâlik-i İran nâsık-ı mehâmm-ı taht-gâh-ı keyân vâsıta-i emniyyet-i cihân râbıta-i sulh-ı âlemiyân düstûr-ı Aristo-şu‘ûr-ı mekârim-nişân-ı hân-ı hânân hazretlerinin mevrid-i ketâ’ib-i mecd ü ikbâl olan nâdî-i mekârim-iştimâllerine merâsim-i tevkîr ü ikrâm ve levâzım-ı tefhîm ü i‘zâm ile tuhaf-i tahiyyât-ı âliyyât-ı muhâlasat-simât ve taraf-ı teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakat-âyât ithâf u ihdâ ve tefakkud-ı çigûnegî-i tab‘-ı letâfet-intimâları tercümânî-i zebân-ı kalem-i ihlâs-rakam ile mer‘î ve mü’eddî kılınmak siyâkında zamîr-i münîr-i mihr-incilâ ve hâtır-ı âtır-ı beyzâ-ziyâlarına münhâ-yı hâlisu'l-velâlarıdır ki Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyye ile Devlet-i Behiyye-i Nâdiriyye beyninde ittihâd-ı millî vü dînî ıttırâd-ı küllî vü samîmî muktezâsınca pîrâye-i kitâbe-i tâk-iştihâr ve pertev-endâz-ı âfâk u aktâr olan zer-şemse-i musâfât ve muvâlâtın masûn-ı gubâr-ı kedûret ve mahfûz-ı vikâye-i hüsn-i riâyet olunmasında taraf-ı devlet-i ebed-müddet-i hakâniyyeden ne vechile ihtimâm ve dikkat ve bu emr-i hayriyyet-me’âlin te’kîd ü istihkâmında ne gûne hâhiş ü germiyyet der-kâr idüğü *ke'ş-şemsi fî vasati'n-nehâr*[107] cümleye hüveydâ ve bedîdâr olmakla muhtâc-ı tafsîl ü beyân değildir ve metn-i nüsha-i dostî vü âştî olan ma‘nâ-yı bâhiru'l-fehvâ’-yı lafz-ı muvâlât ve madde-i musâfât-ı miyânede dâir[e]-i safvet ü velânın alâ vechi't-tesâvî cânibeynden mürâ‘âtı melhûz olmak hasebiyle bu tarafdan vukû‘ bulan riâyet ol cânibden mislü ile mukâbeleye mübâderet iktizâ eylediği *kazâyâ kıyâsâtuhâ ma‘ahâ*[108] kabîlinden bir kaziyye-i müsellemetü's-sübût idüğü dahi mersûm sahîfe-i zihn-i dekâyık-âşinâlarıdır. Be-tahsîs hâlâ mâlik-i memâlik-i ekâlîm-i İran ve fermân-fermâ-yı taht-gâh-ı keyân a‘lâ-hazret ü mu‘allâ-bârgâh-ı refî‘-menzilet ü hurşîd-külah ferhunde-fâl-i hucesteh-ısâl hidîv-i kişver-i câh ü celâl revnak-efzâ-yı evreng-i Kisrâ vü Cem dâver-i dâd-âver-i memâlik-i Acem tâc ü dîhîm-penâh şâh-ı kaan-câh hazretlerinin hamîr-i mâye-i tıynet ve iksîr-i terkîb-i cibilletleri olan safâ-yı niyet ve tekâ-yı taviyyetleri iktizâsı

[107] "Gün ortasındaki güneş gibi" anlamında Arapça ibâre.

[108] "Hükümlerin kıyâslaması beraberindekilere göre yapılır" anlamında Arapça ibâre.

ez-kadîm irâhe-i ibâd u bilâd ve izâha-i fesâd u inad ile tervîc-i metâ'-ı emn ü âsâyiş ve temhîd-i pister-i râhat u ârâmiş olduğu cây-i iştibâh olmadığı misillü hâlâ serîr-ârâ-yı memleket-i Osmanî ve revnak-efzâ-yı mesned-i kâm-rânî hâmî-i beyzâ-i dîn-i mübîn hâris-i sügûr u bilâd-ı müslimîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i isneyn vâlidü'l-Haseneyn karn-ı yektâ-yı zât-ı Zi'l-karneyn şevketlü kerâmetlü kudretlü mehâbetlü velî-ni'metim efendim pâdişâh-ı zafer-penâh ve şehn-şâh-ı melâ'ik-sipâh hazretlerinin muktezâ-yı hilkat-i hümâyûn-ı kerîmâne ve mü'eddâ-yı fıtrat-ı safâ-makrûn-ı ra'iyyet-perverâneleri üzere dâmen-i reâyâ vü kuttân ve pîrâmen-i memâlik ü buldândan ebyârî-i zülâl-i şefekat ve meded-kârî-i hilâl-i nasafet ile def'-i gubâr-ı havâdis ü fiten ve ref'-i âsâr-ı şehnâ vü ihan aksâ-yı murâd-ı hüsrevâne ve i'lâ-yı mâ fi'l-fuâd-i mülûkâneleri olmakdan nâşî mükedder-i menhelü'l-azeb musâfât olur. Hâlâtuhû vechen mine'l-vücûh rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı tâcdârîleri olmamağla cânibeynden mûhim-i keder ü bürûdet olacak keyfiyyet külliyen mensî ve ber-taraf ve mihr-i münîr-i âlem-tenvîr-i meveddet ü germiyyetin pîrâye-bahş-ı beytü'ş-şeref olması vükelâ-yı sedâd-ârâ-yı tarafeyn ve ukalâ-yı Aristo re'y-i devleteynin ser-nâme-i nekâvîm ve zîver-i tûmâr-ı dûreng-i eyyâm u leyâlleri olmak ümmîd olunur. Hulâsa-i teşbîb ya'ni mukaddimât-ı mastûreye mü'eddî tertîb budur ki ser-hâdd-i memalik-i Osmaniyyeden Van beylerbeyisi olan izzetlü Osman Paşa'nın bu def'a der-i devlet-medâr-ı hakâniyeye tahrîrâtı vürûd idüp hulâsa-i mefhûmunda ez-kadîm Van Eyaleti muzâfâtından Henkâri[109] Hükûmeti'ne tâbi' Sumay Kal'ası beyi olan Eyyüb'ün evzâ' vü etvârından ahâlî ve reâyâ ve sükkân ve berâyâsı mutazarrır ve dil-gîr olmalarıyla Henkâri hâkimi tarafından varup keyfiyyetlerin inhâ ve beyzâdelerinden muhtârları olan Abdi Bey'in Sumay Kal'ası'na temkîn ve takrîrin iltimâs ve istid'â etdiklerine binâen hâkim-i mûmâ-ileyh dahi husûs-ı mezbûrun temşiyeti için tarafından bir mikdâr asker ta'yîn etmekle Sumay beyi merkûm Eyyüb keyfiyyetden habîr oldukda izhâr-ı sûret-i atû[b] ü inad ve der-hâl âlî-câh ve me'âlî-penâh Tebriz Hâkimi ( ) Han'dan istinsâr ve istimdâd idüp hân-ı müşârün-ileyh tarafından dahi merkûma iânet olmak üzere bir mikdâr asker tertîb ve tesyîr olunduğu Henkâr hâkimi mûmâ-ileyhin ma'lûmı olup ve çünki taraf-ı zâhiru'ş-şeref-i Devlet-i Aliyye'den mugâyir-i sulh u salâh hareketden memnû' oldukları ecilden münâfî-i emr u fermân bir keyfiyyet nümâyân olmasın için askerini geri iâde etmekle Tebriz tarafından vürûd eden askerin dahi bu keyfiyyeti müşâhede zımnında geri avdetleri iktizâ eder iken ez-kadîm muzâfât-ı memâlik-i Devlet-i Aliyye'den olan sâlifü'z-zikr Sumay Kal'ası'ndan dahi berü Van cânibine geçip Sumay Hükûmeti tevâbi'inden Hüveydür nâm kal'anın üzerine varup kal'a-i merkûme beyine tahliye ve teslîmin ba'de't-teklîf muhâsarasına ibtidâr etdikleri Van beylerbeyisi paşa-yı mûmâ-ileyhe ihbâr olundukda hey'et-i vâkı'ayı tarafından Tebriz hâkimi han-ı müşârün-ileyhe i'lâm ve bu keyfiyyetin münâfî-i safvet ve müsâlemet olduğun tahrîr ve ifhâm eyledikde bu husûs huzûr-ı hazret-i şâhîye tarafımdan arz olunmağla cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı Cem-câhîden cevâbı gelmedikce ben askerimi iâde etdiremem cevâbı ile paşa-yı mûmâ-ileyhin âdemîsin ircâ' eylediği tahrîr ve inhâ olunmuş ber-minvâl-i muharrer mâye-i nedâret-i hadîka-i dostî olan menba'-ı mâ'-i zülâl-i

[109] Van eyâletinde (هنکاری - Henkâri) ismiyle bir hükûmete rastlanamadı. Bunun Hakkâri olması kuvvetle muhtemeldir.

musâfâta mü'eddî-i keder olur. Hâline cür'etden bi'l-cümle gümâştegân-ı ser-had memnû' ve muhazzer olmaları ile gerek Van beylerbeyisi ve gerek Henkâri hâkimi mûmâ-ileyhimâ taraflarından bir türlü mukâbele ve müdâfa'a ve mu'âraza ve mümâna'a sûretleri irâet olunmayıp mürâ'ât-ı merâsim-i muvâlâta mübâderet olunmuşiken bünyân-ı rasînü'l-erkân-ı âştînin vehn ü halel tatarrukundan siyâneti Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmın nasb-ı ayn-ı ihtimâm ve sebt-i cerîde-i iltizâmı olmakla te'kîd-i hâl için taraf-ı muhlisîden paşa-yı mûmâ-ileyhe ve sâir iktizâ eden muhâfızîn-i ser-hadd ü sugûra mekâtîb-i tenbîh-esâlîb tahrîr ve şürût-ı musâlaha ve uhûd-ı müsâlemenin kemâ-yenbagi riâyetlerinde mezîd-i sa'y ü dikkat eylemeleri terkîm ve tastîr ve ser-i mû hilâfına vaz' u hareketden tenbîh ü tahzîr olunmuşlardır. Madde-i merkûmenin hadd-i zâtında cüz'iyyet ve hakâreti hasebiyle pîşgâh-ı mu'allâ-destgâh-ı cenâb-ı şâhîye arz u i'lâma nâ-çespân ve lâkin bu makûle keyfiyyetin ricâl-i ser-hadd-i tarafeyn miyânında bâ'is-i erâcif-i bî-me'âl ve mü'ezzî-i intişâr-ı kîl ü kâl olacağı zâhir ve nümâyân olmakla i'lâm-ı çigûnegî-i ahvâl ve istitmâm-ı riâyet-i müsâleme-i refâh-iştimâl zımnında cenâb-ı saâdet-nisâb-ı hânîlerine işbu mektûb-ı âştî-mashûb tahrîr ve te'kîd-i merâsim-i meveddet ve te'yîd-i levâzım-ı mihr u muhabbet için hademe-i âstân-ı übbehet-nişân-ı hüsrevâneden ( ) *zîde mecdühû* ile firistâde-i nâdî-i mekremet-semîrleri kılınmışdır. İnşâallahu teâlâ lede'l-vusûl sûret-i keyfiyyet revnak-şiken-i mir'ât-ı gîtî-nümâ olan zihn-i hakâyık-âşinâlarında cilve-ger ve hüveydâ oldukda kasr-ı müşeyyedü'l-erkân-ı tehâbb ü tevâdd ve sarh-ı mümerredü'l-bünyân-ı hüsn-i ittifâk u ittihâd mûris-i tezelzül ve temâyül olur sademât-ı kavârî'-i ekdârdan masûn ve dest-yârî-i mi'mârî-i sa'y ü himmetleriyle bir gûne teşyîd ü ihkâma makrûn ola ki mürûr-ı eyyâm ve dühûr u kürûr-ı a'vâm u şühûr ile pezîrâ-yı inhidâm ü indirâs ve mütezelzilü'l-etrâf ve müteza'zi'u'l-esâs olmayup ilâ mâ-şâallahi teâlâ tarafeynden tarîka-i enîka-i mihr ü meveddet meslûk ve âb-rîz-i hâlisu'l-ayâr ve zü-ülfet kâlib-i hüsn-i sülûk üzere mesbûk olmak husûsları vâbeste-i şîme-i fetânet ve muhavvel-i seciyye-i rüşd ü kiyâsetleri olmakla mûmâ-ileyhi dârû-hâne-i fütüvvetlerinden ta'dîl-i mizâc-ı meveddet ve tervîc-i kuvâ-yı muhâlasat idecek müferrih cevâb-ı taltîf-nisâb ile iâde ve ircâ'a sarf-ı himmet buyurmaları çeşm-dâşt-i hâlisu't-taviyyetleridir. *"Bâkî hemîşe baht-ı gulâm u felek be-kâm / Ahrâ-yı dâm u devlet ü ikbâl ber-devâm."*[110]

20

Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması

لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن تمام منطقه

Hindistan Padişahı Muhammed Şah'ın Afganlılar ve Kandehar'ın şerir adamlarıyla ilgili taahhütlerini yerine getirmemesi sebebiyle Cihânâbâd Şahı üzerine yürünerek Kernal isimli mevki'de Hindistan Ordusu'nun kılıçtan

[110] "Kullarınızın bahtı ve talihiniz dâimâ mutluluk esaslı devam etsin; Devlet ve ikbâl üzerine olan liyâkatiniz kesintiye uğramasın!" anlamında Farsça beyit.

geçirildiği, hazinesinin tamamına el konularak padişah ve ümerasının azarlandığı; o civarda bulunan hâkim ve racaların tamamının itaat altına alındıkları; bölgedeki vilayetlerin fethinden ve yapılan bazı düzenlemelerden sonra Hindistan Padişahlığı'nın yine adı geçen şaha ihalesiyle adına hutbe okutturulduğu ve sikke darbettirildiği; Kâbil, Gazneler, Sind vilayetleri, Tibet ve Keşmir sınırından Büyük Okyanus'a kadar olup Tehteha ismiyle anılan sahanın tüm kale ve benderleriyle birlikte İran toprağına dâhil edildiği; zafer müjdesini İstanbul'a ulaştırmak üzere kıymetli hediyeler ile birlikte yola çıkarılan Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi ulaşınca uhdesindeki vazifenin Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'ya havale edildiği; dostluk mektubunun eli boş gitmemesi için de Hindistan ürünü bazı hediyelerin beraberinde gönderildiği; iki devlet arasındaki dostluğun pekiştirilmesi arzulandığı beyanıyla Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a Farsça name-i şahî

عدم اجرای تعهدات محمد شاه پادشاه هندوستان در مقابل افغانی ها و انسانهای شرور قندهار، حرکت به سمت شاه جهان آباد و کشتار اردوی هندوستان در منطقه ایی به نام کرنال، سرزنش پادشاه و امرایش به دلیل دست بردن به تمام گنجینه؛ به اطاعت در آوردن تمام راجاها و حاکمان آن مناطق؛ بعد از فتح ولایات منطقه و انجام بعضی مقررات، ابقای مجدد فرد مذکور به پادشاهی هندوستان و خواندن خطبه به نامش و ضرب سکه به اسم وی؛ از مرزهای کابل، غزنه، ولایت های سند، تَبَّت و کشمیر تا اقیانوس بزرگ تا منطقه ایی به نام تحتها کل این حوزه با تمام قِلاع و بنادرآن داخل خاک ایران شده؛ حرکت کردن برای علی مردان خان فیلچی به همراه هدایای با ارزش برای رساندن مژده این پیروزی به استانبول، دریافت خبر وفات وی در سیواس، حواله کردن وظیفه ایی که بر عهده داشت به حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ [پیش قراولان سوار قشون]؛ ارسال هدایایی از بعضی محصولات هندوستان به همراهش برای خالی نبودن نامه دوستی؛ با بیان آرزوی تحکیم دوستی بین دو دولت نامه‌ی شاهی از نادرشاه به سلطان محمود اول به زبان فارسی

(5 Nisan 1741)

[Farsça]

Rikab-ı hümayun-ı hazret-i cihandarîye Nadir Şâh tarafından gelen namenin suretidir.
Fî 18 Muharrem Sene [1]154

Bismillahirrahmanirrahim

Vallâhu yu'tî mülkehu men yeşâ'ü vallâhu vâsi'un alîm[111]

Güzel duaların gün yüzüne çıkardığı kıymetler, zevk verici övgülerin ışıldattığı inciler, ay ile birlikte gecenin karanlığını aydınlatan cevher, firuze gibi felekler tâcıyla

[111] Bakara Sûresi: 2/247. "Esirgeyici ve bağışlayıcı olan Allah'ın adıyla; Allah dilediğine mülkü verir; Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir" mealindedir.

beraber nur ve safa incisini dip mahzenden çıkaran, zümrüt-misal hediyelerin hazinelendiği gönül dostunun hazinesi, huzura çıkılmak için İrem gibi az bulunur makam, felek mertebeli yüce hazret, cihanın sahibi olan ve cihanı yaratan makamın cihanı aydınlatan sirâcı, Hilafet ve safa sürme burcunun âlemi nurlandıran güneşi, izzet ve sebatla cihan üzere ayak basan dağ, âlemi ihata eden ve yeryüzünü kapsayan deniz, mutluluk ve vakar ülkesinin şehriyarı, keşmekeş içindeki harp meydanının önde giden atlısı, mülkünü görüp gözeten ve mülkünü besleyen hükümdar, kadri felek gibi ve yıldızlar kadar muhteşem padişah, ufku yüksek önder; Feridun kadar güçlü, Dârâ düşünceli, tâcı ışıldayan hükümdar; Müslümanların sığınağı ve Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan padişah; adaleti bilerek adalet kuran ve adalet yayan; cihan sultanlarının en büyüğü; devran hakanlarının en asili; İslam'ın ve Müslümanların yardımcısı; müşrik ve kafirlerin kökünü kazıyan; iki karanın sultanı, iki denizin hakanı ve iki harem-i şerifin hizmetkarı, ikinci İskender-i Zülkarneyn, Gazi Sultan Mahmud Han! Allah kendi celâliyle yüce hilafetini sağlamlaştırsın! Makamı yüce Hindistan Padişahı Muhammed Şâh'ın taahhüt ettiği hususlar keyfiyetinden önce elçiler tavassutuyla Afganlılar hakkında ve Kandahar'ın şerîr adamları hususunda bir dostluk anlaşması imzalanmış ve daha sonra va'dedilen hususun tersi vücuda gelince o elçiye ilave olarak diğer bir elçi daha Kandahar'dan gönderilmişti. Sultanların görüp gözetmesine dair antlaşmanın hilafına olarak ve cevapname gönderilmeyerek mukavemetçilerin dışarıdan arzlarıyla yüce makama ulaşacaktı. Yapmış olduğumuz takdimden sonra bu hususla ilgili olarak teveccüh gösterme niyetiyle Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısı yüzünü Hindistan'a çevirerek sözünü ettiğimiz padişah kendi ordusunun tamamını Hint şehirlerinden toplamış, yapılan hazırlıkla ve saltanat eşyasıyla Cihanabad Şâhı, bulunduğu yerden hareketle Cihanabad Şâhlığı mevkiine kırk fersah mesafedeki Kernal[112] diye isimlendirilen mahalde sağlam bir kale ve sığınak inşa etmiş, savaşa hazırlık için biraz duraklamış, bu hayır-duacı da Kernal'e on beş fersah mesafedeki Atbala[113] menziline gittiğini sözün gelişinden anlamış oldunuz. Allah'a tevekkülle hücûm için hareketle Zilkade'nin on beşinci günü iki ordu karşı karşıya gelmiş, harp ateşinin parlamasından sonra Allah'ın inayetiyle o gürûh kırılmış, hâinlerin tamamıyla birlikte onun devlet erkânı kırk-elli bin nefer Hindistan Ordusu kılıçtan geçirilmiş olmakla daha sonra canlı olarak ele geçirilen bir bölük itlaf edildi. Hazinelerin tamamı ve diğer mallar ele geçirilerek padişah ve ümerası azarlandı. Muhammed Şâh hezimete uğrayarak güvenli bir kalede saklanmıştı. Üç gün sonra, geriye kalan ümera, komutanları ve ordusuyla birlikte etrafının sarıldığını ve kurtuluş yolunun kalmadığını anladı. Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısı mülakat yapmak, saltanat taç ve mührünü teslim almak üzere adı geçen bu mevkiden Cihanabad Şâhı tarafına gitmek üzere yola çıktık. Cihanabad Şâhı huzuruna vardıktan sonra etraf ve civarda bulunan hâkim ve racaların tamamı itaat altına alındılar. Oradaki vilayetlerin fethinden ve bazı mühim düzenlemelerin yapılmasından sonra her şey olabildiğince güzel ve mükemmel bir hâle geldi. Hadd-i zatında, bu hayır-hâh Türkmen ve izzet sahibi padişah da soy itibarıyla

[112] Kuzey Hindistan'da Haryana Eyaleti'nde bulunan bu şehrin ismi "کرنال" şeklinde yazılıp Hintçe orijinal yazılışı şöyledir: [करनाल] (Çevirenin notu)

[113] Metin'de [انباله] Anbala şeklinde yazılmakla birlikte net üzerinde yaptığımız aramada [اتباله] Atbala şeklinde yazıldığına şahit olundu. (Çev. notu)

Türkmen ulu ağacından ve şerefli Gürgan sülalesinden idiler. Hindistan padişahlığının hangi ilden olacağı mevzuuyla ittihad ve cinsiyet hususlarını kâmilen adı geçen şanı yüce kimseye ihale etmek suretiyle yeniden onun adına hutbe okutturup sikke darp ettirdik. Melikin ikamet ettiği şehir olan Kâbil ve iki Gazneler, Etek[114] Nehri'nin batı kısmında yer almakla kâmilen Horasan'a dahil idiler. Bunun için adı geçen memleketin Sind[115] vilayetleri ve Etek[116] Suyu'nun o tarafında kalan kaleler ve mekanlarla birlikte Tibet ve Keşmir sınırından adı geçen nehre kadar olan kısım Büyük Okyanus'a kadar uzanmaktadır. Tehteha[117] bölgesiyle birlikte ona bağlı benderler ve kaleleri de İran toprağına ilave ettik. Ve böylece yola koyulduk. Bu hayır-duacınız ise, kendi topraklarının hududu olan Etek Nehri havâlîsine gelişimizden sonra dostluğumuzu pekiştirmek amacıyla bu haberi tebliğ etmek, fetih ve zafer müjdesini huzur-ı hümayuna ulaştırmak düşüncesiyle Hindistan'a ait nefis şeylerle bu bahçenin güllerinden Yüce Dergâh'a hediyeler sunmak için elçisini gönderdi. Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi eşiğimizdeki adamlarımıza erişince bu haberi ulaştırmak üzere yiğitlik ve cesaret sığınağı olan yüce saltanat makamımızın eski hizmetkarlarından bulunan Hacı Han-ı Horasanî Sol Çerhacıbaşı'yı sefaret vazifesine ehliyeti sebebiyle tayin edip, Ali Merdan Han merhum uhdesindeki vazifeyi tamamlama işini adı geçen makamı yüce kimseye havale ettik ki, kendileri de Ali Merdan Han ile aynı mertebede bulunan dostlarından olmakla aksayan vazifeyi tamamlamak ve Devlet-i Aliyyelerinin becerikli ve işten anlar memurlarıyla aramızdaki maslahatı dostane bir şekilde neticelendirmek niyetiyle bulundukları yerden yola devam etmek üzere kanat çırptı. Dostlukla neticelenecek mektubun eli boş gitmemesi düşüncesiyle karınca kaderince Hindistan ürünü bazı hediyeler de beraberinde gönderildi. Sultan hazretlerinden ve Ulu Hakan'dan ricamız ve beklentimiz, Zat-ı Sultanîleri katında hediyelerin kabul edilip aramızda karşılıklı olarak elçiler ve mektupların geliş-gidişinin sağlanmasıdır ki, bu, emniyet içinde yaşamanın ve dünyadaki asayişin te'mininin vesilesi; inciler dizen kalemlerin kilitlerinin ve nizamın tekamülünü sağlayan anahtarlarının sadakat ve âfiyet kapılarının açıcısı olacaktır. Birbirinden habersizlik hâli terkedilip, birlikte olmanın zerafetli yolları benimsenerek bu yolda yürünsün. Cihan sahibi hilafet ve saltanatınızın muazzam tenviratı daim, dünyanın dört bucağına ışık bahş eden arsasında vicdan denen pîrin emellerine ulaştırsın. Devranın kayserleri ile zamanın kisrâları herkeslere sığınak ve dayanak olsun!...

[114] اتک şeklinde yazılıdır.

[115] سند Sind, bugünkü Indus.

[116] اتک şeklinde yazılı olup net üzerinden Latinize karakterle yaptığımız aramalarda [اتک] elif,te,kef harflerinden oluşan bir nehre rastlanamayıp, hadisenin geçtiği yerle ilgili olarak Feyz Nehri'nden söz edilmektedir. (Çev. notu)

[117] [تهتها] "Tehteha"Arapça karakterle net üzerinden yapılan aramada [سند] Sind Nehri deltası üzerinde bir şehir olduğu ve Pakistan Ordusunca buranın kazanıldığı zikredilmektedir. (Çev. notu)

21

Nâdir Şâh'ın Hindistan Seferi ve bölgeyi tamamıyla itaati altına alması

لشکرکشی نادرشاه به هندوستان و به اطاعت درآوردن کل منطقه

Hindistan Padişahı Muhammed Şah'ın Afganlılar ve Kandehar'ın şerir adamlarıyla ilgili taahhütlerini yerine getirmemesi sebebiyle Cihânâbâd Şahı üzerine yürünerek Kernal isimli mevki'de Hindistan Ordusu'nun kılıçtan geçirildiği, hazinesinin tamamına el konularak padişah ve ümerasının azarlandığı; o civarda bulunan hâkim ve racaların tamamının itaat altına alındıkları; bölgedeki vilayetlerin fethinden ve yapılan bazı düzenlemelerden sonra Hindistan Padişahlığı'nın yine adı geçen şaha ihalesiyle adına hutbe okutturulduğu ve sikke darbettirildiği; Kâbil, Gazneler, Sind vilayetleri, Tibet ve Keşmir sınırından Büyük Okyanus'a kadar olup Tehteha ismiyle anılan sahanın tüm kale ve benderleriyle birlikte İran toprağına dâhil edildiği; zafer müjdesini İstanbul'a ulaştırmak üzere kıymetli hediyeler ile birlikte yola çıkarılan Filci Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiği haberi ulaşınca uhdesindeki vazifenin Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'ya havale edildiği; dostluk mektubunun eli boş gitmemesi için de Hindistan ürünü bazı hediyelerin beraberinde gönderildiği; iki devlet arasındaki dostluğun pekiştirilmesi arzulandığı beyanıyla Nadir Şah'tan Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

به دلیل بجا نیاوردن تعهدات محمد شاه پادشاه هندوستان در مقابل افغان ها و انسانهای شرور قندهار، کشتار اردوی هندوستان با حرکت به سمت شاه جهان آباد در منطقه ایی به اسم کرنال، سرزنش پادشاه و امرایش به دلیل دست بردن به تمام گنجینه؛ به اطاعت در آوردن تمام راجاها و حاکمان آن مناطق؛ بعد از فتح ولایات منطقه و انجام بعضی مقررات دوباره با احاله مجدد پادشاهی هندوستان به فرد مذکور، خواندن خطبه به نامش و ضرب سکه به اسمش؛ از مرزهای کابل، غزنه، ولایت های سند، تَبّت و کشمیر تا اقیانوس بزرگ با نام تحتها کل این حوزه با تمام قِلاع و بنادر آن داخل خاک ایران شده؛ حرکت کردن علیمردان خان فیلچی به همراه هدایای با ارزش برای رساندن مژده این پیروزی به استانبول، دریافت خبر وفات وی در سیواس، تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ به جای وی؛ فرستادن هدایایی از بعضی محصولات هندوستان به همراهش برای دست خالی نبودن نامه دوستی؛ با بیان آرزوی تحکیم دوستی بین دو دولت در ترجمه عثمانی نامه نادرشاه به سلطان محمود اول

Bir önceki nâmenin Osmanlıca'ya tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallahu yu'tî mülkehû men yeşâ' vallâhu vâsi'un alîm.[118] "

Cevâhir-i zevâhir-i ed'iye-i tayyibe ve le'âlî-i mütelâî-i esniye-i zâkiye ki tele'lü' ve bahâda dürre-i yektâ-yı aftâb ve gevher-i si-çerâğ-ı mâh-tâba beraberlik ve dav' u safâda iklîl-i çerh-i fîrûze-gûne hem-serlik gösterir fahrın derûn ve gencîne-i dil-i dostî-mahzûndan hediyye-i bezm-i mînû-misâl ve tuhfe-i pîş-gâh-ı huzûr-ı irem-timsâl a'lâ-hazret, felek-rif'at mihr-i cihân-tâb sipihr-i cihân-dârî ve cihân-bânî ve hurşîd-i âlem-efrûz evc-i hilâfet ü kâm-rânî kûh-ı pâ-ber-câ-yı cihân-ı izz ü temkîn deryâ-yı muhît-i basît-i ruy-ı zemîn şehriyâr-ı kişve[r]-i hürrem ü vakâr şahsuvâr-ı ma'reke-i gîrûdâr hüsrev-i mülk-perver melek-i huddem-i hidîv-i felek-kader encüm-i haşem-server gerden-firâz-ı mihr-efser şâh-ı zıllu'llâhî-i İslâm-penâh dâdâr-ı dâd-guster-i adl-âgâh a'zam-ı selâtîn-i cihân efhâm-ı havâkîn-i devrân nâsıru'l-İslâmi ve'l-müslimîn kâliu'l-küffâri ve'l-müşrikîn kaanü'l-berreyn u hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İskender-i Zülkarneyn Es-Sultân El-Gâzi Mahmud Han şeyyeda'llâhu erkâne hilâfetihi'l-kübrâ bi-celâil-i mennihî ola levh-i muhabbete tahrîr olunur ki:

Bundan akdem pâdişâh-ı vâlâ câh-ı Hindistan Hazret-i Muhammed Şâh'ın elçiyân tavassutuyla Efâgine ve eşrâr-ı Kandehar'a müte'allık taahhüdâtı ve bundan sonra hulf-ı va'adi zâhir eylemesi ve bunlara ilâve âhar elçimizi ki Kandehar'dan irsâl olunmuşdu. Hilâf-ı kanûn-ı selâtîn ta'vîk idüp nâmemiz cevâbını tahrîr etmediği hâricden ma'rûz sâha-i izz ü câhımız olmakla ol vakit de mukaddemât-ı mezkûre bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhın cânib-i Hindistana bâ'is-i teveccühü olmuşidi. Pâdişâh-ı müşârün-ileyh etrâf-ı Memâlik-i Hind'den askerin cem' ve isti'dâd ve levâzım-ı saltanatıyla Şâh Cihânâbâd'dan hareket ve Şâh Cihânâbâd'a kırk fersah mesafede vâki' Kernal ismiyle mersûm tertîb etdiği hısn-ı hasîn ü hisâr-ı metîne ceng kasdıyla gelip tevakkuf ve bu hayr-hâh dahi mahall-i mezbûre on beş fersah karîb Anbala[119] nam menzile vürûd idüp bu mânaya muttali' olduğumuzda mütevekkilen ale'llâh ılgar ve Zilkade-i harâmın on beşinci günü telâkî-i ferikayn vâki' olup iştiâl-i nâyire-i gîrûdârdan sonra inâyet-i Gird-gâr ile gürûh-ı Hindiyân şikeste ve havânîn ü a'yân-ı devletinden kırk bin neferi arza-i şemşîr ve bir mikdârı dahi hayyen esîr ve dest-gîr olup bi'l-cümle hazâin ü esbâb ve pâdişâh ve ümerâya mensûb tophane tasarrufa gelmişdir. Muhammed Şâh münhezim ve hısn-ı mezkûra tahassun olduğundan üç gün sonra kendisini mahsûr ve çâre-tarîkini mesdûd bulmağla bakıyye-i ümerâ ve ser-gerdegân asker ile ordu-yı hümâyûna vârid olup bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâh ile mülâkât ve tâc u nigîn-i saltanatı teslim eyledi mevzi'-i mezkûrdan Şâh-ı Cihânâbâd'a nehzat olunup vürudûmuzdan sonra ol havâlînin etrâf u eknâfında vâki' sancak beyleri ve ülke hâkimleri dahi makâm-ı itâat ve fermân-berdârîye gelmişlerdir.

[118] "... Allah dilediğine mülkü verir. Allah her şeyi ihâta eden ve her şeyi bilendir." Bakara Sûresi: 2/247.

[119] Metin'de [انباله] Anbala şeklinde yazılmakla birlikte net üzerinde yaptığımız aramada [اتباله] Atbala şeklinde yazıldığına şahit olundu.

Çend-rûz müddetden sonraki ol havâlînin feth-i vilâyât ve nazm-ı mühimmâtı ber-vech-i ecmel ve ekmel amele geldi. Çûn bu hayr-hâh Türkmen olup ve pâdişâh-ı müşârün-ileyh dahi devha-i Türkmânîye ve selîl-i silsile-i Gürgâniyyeden idiler îliyyet ve cinsiyyet âleminde Hindistan padişahlığını kemâ-kân şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyhe tefvîz ve hutbe ve sikkeyi yine kendi nâmına cârî eyledik. Çünki ülkâ-yı dârü'l-mülk Kâbil ve Gazneyn ki Etek Suyu'nun semt-i garbîsinde vâki‘ ve hemîşe memâlik-i Horasan'a dâhildir. Binâenaleyh ülkâ-yı mezbûrı ve Âb-ı Etek'in berü tarafında vâki‘ vilâyât-ı Sind ve kıla‘ u emâkini ki hadd-i Tibet'den ve Keşmir'den nehr-i mezbûrun deryâ-yı muhîta muttasıl olduğu mahalle dek müntehî olur. Ülkâ-yı Tehtehâ ve Niyâder sâir kaleler ilâvesiyle Memâlik-i Mahrûse-i İran'a zamîme kılınıp atf-ı inân-ı azîmet buyurulmasaydı Etek Suyu'nun havâlîsine vürûdumuzdan sonraki bu hayr-hâha muhtass olan memâlikin re's-i hudûdudur, manzûr-ı nazar-ı dostânemiz bu idi ki bu nüvîd-i feth ü zaferin iblâğ ve îsâli için huzûr-ı hümâyûnlarına bir elçi tesyîr ve Hindistan nefâyisinden ve bu serâbistan güllerinden dergâh-ı sipihr-nümûnlarına bir hisse irsâl ve takdîm oluna bu keyfiyyete mukârin Ali Merdân Hân kulunun belde-i Sivas'da vefatı haberi vârid ve bu irâdemizi müeyyid olmakla şehâmet ve besâlet-penâh âlî-câh mukarrib-i bâr-gâh-ı hakânî Hacı Han-ı Horasânî Çarhacıbaşı-i Sol -ki bu dergâhın çâkerân-ı kadîminden olup resm ü râh-ı sefârete âgâhdır- ta'yin ve ol emrin encâmı ki merhûm Ali Merdân Hân'a sipariş olunmuş idi. Elçi-i müşârün-ileyhe müfevvaz eyledik ki Ali Merdân Hân'ın ol tarafda tevakkuf üzere olan rüfekâsı ittifâkıyla umûr-ı mezkûrenin temşiyetine ihtimâm ve umûr-ı meşrûtayı ki ukde-i ta‘vîka kalmış idi. Maslahat-ı Sincan Devlet-i Aliyye ve kâr-âgâhân-ı memleket-i seniyye iânetleriyle pezîrâ-yı sûret-i husûl eyleye ve nâme-i hullet hitâmımız hâlî olmamak için ber-mûceb-i defter bi-resm-i hediyye ba‘zı eşyâ ve tuhaf-ı Hindistan irsâl olunmuşidi. Ricâ ve me'mûl budur ki manzar-ı akdes-i hakânî ve mahzar-ı hazret-i sultânîlerinde mevki‘-i kabûl bula, ol cihetden ki mâbeyn-i selâtîn-i zî-şânda âmed-şüd-i rüsül ü resâil bâsıt-ı bisât-ı emn ü emân ve mûcib-i asâyiş-i cihân olur. Makalîd-i aklâm-ı dürer-irtisam ve mefâtîh-i hâme-i berâ'at-nizam ile fâtîh-i ebvâb-ı sadâkat ü ilti'âm olup resm-i bîgânegî metrûk ve tarîka-i zarîfe-i yegânegî mer‘î vü meslûk buyurula, hem-vâre neyyir-i a‘zam-ı hilâfet ve saltanat u cihân-dârî arsa-i ekâlîm-i cihânda ziyâ-bahş saht-ı âmâl-i pîr ü civân olup melce' ü melâz-ı kayâsıra-i devrân ve ekâsire-i zaman olalar.

22

Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi

وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای

İki devlet arasındaki muhabbet ve irtibatın geliştirilmesi niyetiyle Hindistan'a düzenlenen seferin müjdesi verilmek üzere Hilâfet makamına bir elçi gönderilmesi kararlaştırılmışken elçi Ali Merdan Han'ın yolda vefat ettiği

haberi gelmesi üzerine onun yerine Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı tayin olunup beraberinde Hindistan hediyesi bir fil zincirinin gönderildiği hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'dan I.Mahmud'un sadrazamına Farsça mektup

نامه ایی به زبان فارسی از صدراعظم نادرشاه نصرالله میرزا به صدراعظم محمود اول مبنی بر: اتخاذ اعزام یک ایلچی برای رساندن مژده لشکرکشی هندوستان به مقام خلافت با نیت گسترش ارتباط و محبت بین دو دولت، رسیدن خبر وفات ایلچی علیمردان خان در مسیر راه و تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای وی، ارسال یک زنجیر فیل همراه با وی هدیه ایی از هندوستان

[Farsça]

Hâlâ ferman-fermâ-yı Memalik-i İran olan Nadir Şâh cenabının oğlu ve i'timâdüddevlesi olan Nasrullah Mirza'dan makam-ı sadaret-i uzmâya irsal olunan Farisî mektubdur.

Bismillahirrahmanirrahim

"Allah dilediğine mülkü verir; Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir."[120]

Haşmet ve celâl sığınağı, cesurluk ve yiğitlik makamı, izzet ve ikbal burcunun zirvelerindeki seçkin sadrı, mutluluk ve azamet dergâhı, vasıfları güzel âsaf, fikrinde Aristo gibi isabetli, Yüce Osmanlı Devleti'nin mülkü süsleyen güvenilir vekili, sultanın göz kamaştırıcı saltanatının izzet ve temkin sahibi veziri, kadri büyük vezirlerin en büyüğü olan veziriazamın şanını, vezaret-meâbın mekanını Allah yüce kılsın! Yüce makam sahibi cenaplarına yaptığımız bolca duadan sonra isabetli olmasını düşündüğümüz mesajımız şöyledir. Emsallerinin direği olan Mehemmed Kerim Bey eliyle bir name gönderilmişti. Yüce ordunun Hindastan'a düzenlediği seferden sonra Kağanlık'a bağlı memleketlerin hudut başı ve ebede kadar devam edecek Nadiriye Devleti'ne ait vilayetlerin başlangıç sınırı olan Etek[121] Denizi hududuna vardığında iki hazret arasındaki muhabbet ve iki devlet arasındaki irtibata nazaran bu haberin ulaştırılması ve fetih müjdesinin verilmesi için saltanat ve hilafet makamına bir elçi gönderilmesi mukaddes zatlarınca uygun görülüp durum böyleyken Elçi Ali Merdan Han'ın Sivas'ta vefat ettiğinin de adamlarımızca haber verilmesi bu doğrultudaki iradeyi kuvvetlendirdi. Daha önce Ali Merdan Han-ı Şamlu'nun elçi tayin edildiği halde hastalanarak yatağa düşmesi, celâl sahibi vali Hacı Han Sol Çerhacıbaşı'nın tayin edilmesi hayırlı neticesini mücbir kılmasıyla Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacıları da kadri yüce Mehemmed Rıza Bey Evoğlu'yu kendi tarafımızdan o Yüce

[120] Bakara Sûresi: 2/247. "وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاء وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ"

[121] اتک

Makam'ın huzuruna memur etmek gerekti. Mektubumuzun eli boş olarak gitmemesi için Hindistan hediyesi olan bir fil zincirini de gönderdik. Beklentimiz odur ki, iki devlet arasındaki iyi niyetin gereği olarak yapılacak işlemler tamamlandığında ve sefirlerin geri dönüşünde gerekli ihtimam gösterilsin, mühim hususlar ikmal edilsin, dostluğun gereği yerine getirilmiş olsun. Vezirliğiniz ve celâliniz devamlı olsun.

Mükerrerdir.

Mektub-ı merkumun tercümesidir.

Vezaret- meâb haşmet ve celâlet-penâh şehâmet ü besâlet- destgâh-ı sadr-ı güzîn eyvân-ı izz ü ikbal bâlâ-nişîn sirâce-i saadet ü iclal asaf-ı nîkû sıfât sâib- re'y-i müşîr-i Aristo-tedbir mülk-ârâ-yı vekil-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye vezir-i ba-izz [u] temkîn-i saltanat-ı behiyye-i sultaniyye a'zamü'l-vüzerâ ve kıdvetü'l-küberâ Veziriazam azzama'llâhu şanehû.

23

Yolda vefat eden elçi Ali Merdan Hân yerine Hacı Hân-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı'nın elçi gönderilmesi

وفات علیمردان خان ایلچی در مسیر ماموریت و اعزام حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای

İki devlet arasındaki muhabbet ve irtibatın geliştirilmesi niyetiyle Hindistan'a düzenlenen seferin müjdesi verilmek üzere Hilâfet makamına bir elçi gönderilmesi kararlaştırılmışken elçi Ali Merdan Han'ın yolda vefat ettiği haberi gelmesi üzerine onun yerine Hacı Han-ı Horasanî Sol-Çerhacıbaşı tayin olunup beraberinde Hindistan hediyesi olarak bir fil zincirinin gönderildiği hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'dan I.Mahmud'un sadrazamına gelen mektubun Osmanlıca tercümesi

اتخاذ اعزام یک ایلچی برای رساندن مژده لشکرکشی هندوستان به مقام خلافت با نیت گسترش ارتباط و محبت بین دو دولت، رسیدن خبر وفات ایلچی علیمردان خان در مسیر راه و تعیین حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ به جای وی، ارسال یک زنجیر فیل همراه با وی هدیه ایی از هندوستان، ترجمه عثمانی نامه‌ی صدراعظم نادرشاه نصرالله میرزا به صدراعظم محمود اول

Osmanlıca Tercümesi

Mektub-ı Mezbûrun tercümesidir.

Vezâret-meâb haşmet ve celâlet-penâh şehâmet u besâlet-destgâh-ı sadr-ı güzîn eyvân-ı izz ü ikbâl bâlâ-nişîn-i sirâce-i saâdet ü iclâl asâf-ı nîkû-sıfât sâib-re'y-i müşîr-i Aristo-tedbîr mülk-ârâ-yı vekîl-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye vezîr-i bâ-izz ü temkîn saltanat-ı behiyye-i sultâniyye a'zamü'l-vüzerâ ve kıdvetü'l-küberâ vezîr-i a'zam azzama'llâhu şânehû ve refa'a mekânehû cenâblarına ref'-i da'avât u vâfiyâtdan sonra münhâ-yı re'y-i isâbet-pîrâ oldur ki şol vechile ki sâbıkan umdetü'l-akrân Muhammed Kerim Bey'e mashûben rakam-zede-i kilk-i tahrîr olmuş idi. Mevkib-i hümâyûn-ı kîtî-sitânın sefer-i hayr-eser-i Hindistan'dan insirâfından sonra hudûd-ı deryâ-yı Etek'e vürûdunda-ki Memâlik-i Mahrûse-i Kaanînin re's-i hudûdu ve bu devlet-i Nâdire-i ebed-mebânîye muhtassa olan vilâyâtın ibtidâsıdır. Manzûr-ı nazar-ı iksîr-eser-i akdes [ü] eşref [ü] erfa' bu idi ki iki hazret beyninde olan muhabbet ve iki devlet beyninde olan irtibâta nazaran bu hayrın îsâli ve bu nüvîd-i feth ü zaferin iblâğı için Devlet-i Aliyye-i Kayserî ve der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı İskenderîye elçi revâne buyuralar buna mukârin Ali Merdân Hân elçinin Sivas'da fevti haberi âkifân-ı atebe-i sidre-esâsın arzlarıyla resîde olmakla irâde-i merkûmeyi müeyyid oldu. Eğerçi evvelâ Ali Merdân Han-ı Şamlu elçilik ile memur olmuş idi. Ammâ çünki müşârün-ileyhe illet ârız olup sâhib-i firâş oldu. Binâenaleyh âlî-câh-ı eyâlet ü celâlet-penâh Hacı Hân Çarhacıbaşı-i Sol bu emr-i hayriyyet fercâma tayin olunup ve bu niyâz-mend-i dergâh-ı İlâh dahi şehâmet ve menâ'at-penâh-ı refi'u'l-kadr Muhammed Rıza Bey Evoğlu'yu kendi tarafımızdan o âlî-câhın huzûruna memur etdik. Ve risâlemiz hâlî olmamak için bir zencir-i fil ki Hindistan hediyyesi idi irsâl olundu. Elbette iki devlet beyninde hayr-hâhlık iktizâsıyla umûr-ı meşrûtanın emcâmında ve süferânın insırâfında resm-i ihtimâmı mer'î ve mühimmâtı inhâ ile şart-ı meveddeti ma'mûl tutmak isteyeler. Eyyâm-ı vezâret ü celâlet müstedâm bâd.

24

Nâdir Şâh tarafından gönderilen hediyelere teşekkür, Hindistan Seferi'nin tebriki ve teklif olunan beş madde ile yeniden yazılan cevap

تشکر بابت هدایایی که از سوی نادرشاه ارسال شده بود، تبریک لشکرکشی به هندوستان و نوشتن پاسخی دوباره به 5 ماده پیشنهادی

Sefir Hacı Han-ı Horasani Sol-Çerhacıbaşı ile gönderilen nâme ve beraberindeki hediyelerin alındığı ve çok beğenildiği, Hindistan'a düzenlenen seferin başarıyla sonuçlanıp salimen İran'a dönülmesinden büyük sevinç

duyulduğu; söz konusu beş maddeyle ilgili Devlet-i Aliyye'nin görüşleri, gönderilen namede aktarılmış, iki madde ile ilgili şer'î sakıncalar anlatılmış olmasına rağmen Elçi Han ile gönderilen namede bunların yeniden gözden geçirilmesi teklif olunduğundan yeniden cevap sadır olduğu; Ali Merdan Hân merhumun yol arkadaşları Dersaadet'e ulaşıp elçilik görevlerini eda ettikten sonra söz konusu cevabı havi nâme-i hümâyûn ile dönüşlerine ruhsat verildiği beyanına dair Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

دریافت نامه و هدایایی ارسالی توسط ایلچی حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی چپ و مورد پسند واقع شدن آنها، دریافت خبر موفقیت آمیز بودن لشکر کشی به هندوستان و شنیدن بازگشت سالم شما با مسرت فراون؛ دیدگاه دولت علیّه در موضوع مورد بحث در خصوص پنج ماده، انتقال در نامه ارسالی، علی رغم توضیح موانع شرعی در خصوص دو ماده در نامه ایی که با ایلچی خان ارسال شده، پیشنهاد بازنگری دوباره و صدور دوباره پاسخ؛ رسیدن دوستان مرحوم علیمردان خان به درسعادت و دادن اجازه بازگشت به آنها بعد از انجام وظیفه سفارت، پاسخ به موضوع مذکور در نامه همایونی ارسالی به نادرشاه از طرف سلطان محمود اول

(16-25 Haziran 1741)

Taraf-ı hümâyûn-ı hüsrevâneden übbehetlü Nâdir Şâh hazretlerine hâlâ Âstâne-i saâdetde olup iâdesi musammem olan elçisi Hacı Hân ile gönderilen nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yu'tîhi men yeşâ'"[122]

Ârâyiş-i gûş-ı hûş müsebbihân-ı mele'i a'lâ ve pîrâye-i per u dûş-ı sürûş-ı âlem-i bâlâ olmağa lâyık ve evlâ sad-hezâr gevher-i şehvâr-ı hamd ü sipâs-ı lâ-yuhsâ vü bî-şümâr kâlâ-yı şa'şa'a-i bâr-ı sâtı'u'l-envâr şükr-i bî-intihâ ol sultân-ı azîmu'ş-şân dîhîm-i lütf u atâ ve fermân-fermâ-yı ekâlîm ve *"ellefe beyne kulûbikum fe-esbahtum bi-ni'metihî ihvânâ"*[123] temmet ne'amâ'uhû ve ammet âlâ'uhû hazretlerinin dergâh-ı deymûmet-destgâhına sezâ vü ahrâdır ki mir'ât-ı mücellâ-yı şemşîr-i sâ'ika-te'sîr mü'minîni mücellâ-yı suver-i feth ü zafer ve me'hece-i a'lâm-ı zafer-irtisâm muvahhidîni evc-i kişver-küşâyîde hem-ser-i mihr-i ziyâ-guster eyledi. *Fe-sübhâne men dâme sultânehû bi-mülki kadîm ve izzi mukîm* ve tuhaf-ı salavât-ı zâkiyât ve taraf-ı teslîmât-ı vâfiyât ol mecma'-ı hasâil-i aliyye ve menba'-ı fezâil-i seniyye olan seyyid-i enbiyâ ve sened-i asfiyâ aleyhi esne't-tahâyâ

[122] "Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir..." Cum'a Sûresi: 62/4.

[123] "...O gönüllerinizi birleştirmişti. Onun bu nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz...." Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

mâ-teceddede'l-cedîdân ve teâkubü'l-mülevvân hazretlerinin mazca'-ı müşkîn anber-i ekînlerine dest-âvîz ihdâ olunur ki *"ve'llezîne âmenû eşeddü habben lillâh"*[124] mısdâkınca miyâne-i müslimînde te'sîs-i esâs-ı muvâfakat ve teşyîd-i erkân-ı hubb u musâdakat eyledi *"yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ"*[125] ve revâyih-i midhat ve dürûd ü fevâyih-i tarziye-i müterâdifetü'l-vürûd ashâb-ı zevi't-takâ ve ahbâb-ı uli'n-nikâ *rıdvânu'llâhi te'âla aleyhim ecmaîn* hazretlerinin mevkûf-ı gerdiş-i müşâhid-i münevvereleri kılınır ki *"eşiddâ'ü ale'l-küffâri ruhamâ'ü beynehüm"*[126] evsâf-ı kerîmesi üzere meded-kârî-i tîğ-i vifâklarıyla şukka-i livâ-i felek-fersâ-yı İslâmî ber-efrâşte-i sipihrine tâk eylemişlerdir. Ammâ bâd, âlî-hazret-i le'âlî nazret şehriyâr-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr durre-i yektâ-yı efser-i nâmdarî gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî müessis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer ü gâh mâye-i diyânet ü emânet [ü] intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî Ferîdun-taht-ı Cem-reviş Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dâr[â]-meniş bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'ati ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem felek-câh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu şânehû ve sânehû ammâ şânehû* hazretlerinin savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine eltâf-ı da'avât-ı muhabbet simât-ı mülûkâne ve eşref-i tahiyyât-ı selâmet-nümâ-yıı hüsrevânemiz bedâyi'i ta'zîm ü tekrîm ve kavâid-i tevfîr ü tefhîm ile edâ vü takdîm olundukdan sonra levha-i zamîr-i serîre-dân ve safha-i hâtır-ı diyânet-nişânlarına zîver-i kilk-i sıdk u ihlâs olan nükûş-ı merâm bu vechile tasvîr ü ifhâm olunur ki matla-ı neyyir-i hubb u vidâd ve maşrık-ı âfitâb-ı muvâhât u ittihâddan tâli' ve dırahşân olup ber muktezâ-yı envâr-ı tevâfuk-ı safvet ve mübtegâ-yı âsâr-ı te'ennuk u germiyyet taraf-ı melzûmu'ş-şeref-i kâm-kârî ve cânib-i feyz-câlib-i bahtiyârîlerinden nâmzed-i te'diye-i rüsûm-ı sefâret olan resûl-i râhiyyü'l-bâl ve sefîr-i memdûhu'l-hısâlleri âlî-câh me'âlî-penâh urûmet ü eyâlet-destgâh Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol *dâme makrûnen* bi-lütfi'llahi'l-Mennân vesâtatıyla bu def'a münba'is olan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb ve risâle-i kirâmî-i rengîn-elkâbları eşref-terîn-i ezminede şeref-yâb-ı dîvân-hâne-i vusûl ve ber-mûceb-i defter irsâl buyurulan hediyye-i behiyyeleri mukle-i rağbet ve i'tiyâd ile meşmûl ve tuhaf-ı Hindistan olan ma'lumu'l-aded filler dahi merbût tavîle-i kabul olup mufâvaza-i hullet-alâmelerinin zâmin ü kâmin olduğu me'ânî-i letâfet-mennânîsi bi-tamâmihâ manzûr-ı nazar-ı ayn-ı mülûkânemiz olmuşdur. Lâ-siyyema cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı şâhîlerinin mukaddemâ bi'l-iktizâ tevcîh-i râyet cell-i himmet ve sevk-i ketbiyye-i yümn-i azîmet buyurdukları Hindistan azîmetinden reh-nümûnu rehber-i tevfîk ile mazhar oldukları mehâsin-i cemîlü'l-muhayyir ve müceddeden manzûme-i silk-i eyâlet ü hükûmetleri olan ülke-yi füshat-eserde ve be-tahsîs ihrâz-ı dest-mâye-i ni'am-i bî-şümâr ile mütena'imen ve fâizen mashûben bi's-selâm tahtgâh-ı vâlâ-câh-ı devlet-penâhlarına sarf-ı licâm-ı ric'at ve memleket-i İran'a bast-ı cenâh-ı re'fet ve ma'deletlerinden fevka'l-gâye huzûz u inbisât ve sürûr ü neşât hâsıl olmakla hâssaten bu hareket karînü'l-menkabetleri mübârek ve meymûn ve zât-ı me'âlî-sıfât-ı dâverâneleri hemîşe

[124] "...İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır..." Bakara Sûresi: 2/165.

[125] "...Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin." Ahzâb Sûresi: 33/56.

[126] "...(Beraberinde bulunanlar da) kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler..." Fetih Sûresi: 48/29.

ârâmiş-i ibâd-ı muvahhidîn ve âsâyiş-i ibâd-ı müslimîne makrûn ola derece-i hüsn-i vifâk ü ittifâkda reşk-i fırak-ı dîn olduğu meşhûr-ı âfâk olan işbu devleteyn-i azîmeteynin hıbâle-i âsâr-ı hüsn-i muvâsala ve mücâmeleleri bi-yârî-i te'yîd-i Gird-gâr peyveste-i küngüre-i sipihr-i devvâr ve merbûtı urvetü'l-vüskâ-yı inhâ vü aktâr olduğu cihetden hasbe'l-vakt cenâb-ı şehâmet-nisâb-ı kaanîlerinin muvaffak oldukları menâkıb-ı celîlelerine mesâkıb ve me'âsir-i cezîlelerine mütekârib taraf-ı hümâyûn-ı diyânet-nümûn-ı mülûkânemizden dahi kar'-ı ismâ'-ı âlemiyân etdiği vechile mukaddemâ nakz u ihfâr-ı ahde bilâ-mûcib cesâret ve ke'l-bâhis-i an-hafâin bi-zalefihi celb-i haybet ü hızlânlarına itâle-i eydî-i nuhûset eden mahâzîl-i küffâr-ı hezîmet-şiâr üzerlerine techîz ü tesyîr olunan cünûd-ı zafer-mev'ûdumuzun şiddet-i hecme-i tâkat-güdâz-ı şîrânelerine düşman-i mekkâr u hîle-kâr çendîn-bâr adem-i mukâvemet birle meydân-ı kifâhdan rû-be-râh gürîz ü idbâr olmalarıyla serv-i çemân-ı çemenistân fevz ü fırsat olan livâ-yı hadrâ-yı hazret-i Nebevî mühtezz-i nesîm-i galebe ve nusret ü şedâid-i dübûr-ı edbâr ile râyât-ı şirk u dalâlet-i nigûn-sâr-ı hufra-i mezellet olduğundan gayri pençe-i kılâ'ı menî'a ve bikâ' u ribâ'-ı vesî'a âverde-i kabza-i teshîr ve zamîme-i memâlik-i kişver-gîr-i hakânîmiz kılınmakdan nâşî küffâr-ı tebeh-kâr derhâl bîm-i cân ile dâmen-i afv ü istîmâna âvîzân olmalarıyla *"fe-izâ kaderte alâ aduvvike fec'ali'l-afvu zekâten-li'z-zafer"*[127] mü'eddâsı üzere iltimâs ü ilticâları mevkıf-ı kabûle karîn olup şeref-sudûr bulan izn-i hümâyûnumuz ile deşte-i musâlaha-i dil-hâh-ı şehriyârânemiz üzere gâlibâne ve muzafferâne ukde-pezîr-i itmâm ve istihkâm olmakla ber siyâk-ı meşrûh tarafeynin hareket-i müsmirü'r-refâhiyetleri eyyâm-ı mütekâribede mûcib-i ref'-i niyâz u ihzâm ve müstevcib-i âsâyiş ü ârâm olması hüsn-i ittifâkiyâtdan olan tevâfuk-ı fuâda vesîle-i istidlâl ve tulû'-ı ehille-i hubb u vidâda bedâ'at-i istihlâl-i vâki' olmakla câmi'iyyet-i İslâm muktezâsı ve taraf-ı akdes-i devlet-penâhîlerine olan alâka-i uhuvvet-takâzâsı ile fîmâ-ba'd dahi muhibb-i ittihâd-ı cânibeynden nesâim-i ârâmiş ü ârâm-ı gül-zâr-ı ahvâl ve mezâri'-i âmâl-i enâma vezzân olup dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-rânî ve pây-i himmet-i der-rikâb-ı zindegânî oldukca evâhî-i muvâhât ve zevâbıt-ı müvâlât mü'ekked ve müşeyyed olacağı muvâfık-ı şîme-i kerîme-i şâhî ve mutâbık-ı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri olmak meczûm-ı bi-irtiyâb-ı hüsrevânemizdir.

Bundan akdem tekabbül ü is'âfı iltimâs buyurulan mevâdd-ı hamse-i ma'hûdeden mukaddemâ taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerine ifâde ve i'lâm olunduğu vechile dûçâr-ı ukde-i a'zâr-ı şer'iyye olan iki maddenin is'âfı tekrar îrâd buyurulduğu sâbıkan cânib-i übbehet-menâkıb-ı Cem-cahîlerine irsâl olunan elçimiz vesâtatıyla ve bu def'a dahi Elçi Hân-ı müşârün-ileyh dâîleriyle firistâde buyurulan elûke-i şehâmet-meslûke-i şâhî ve tahrîrât-ı seniyye-i kifâyet-destgâhîlerinden karîn-i yakîn-i hümâyûnumuz olmakla maddeteyn-i merkûmeteynin lâzım gelen cevâb-ı karînu's-savâbları mahsûsan şeref-yâfte-i sudûr olup huddâm-ı vâlâ-makâmımızın sâhib-i dirâyet ü firâset ve vâkıf-ı habâyâ-yı umûr-ı saltanat müteyakkız ve erbâb-ı basîretinden bu def'a kıbel-i eşref-i şâhîlerine ber-vech-i sefâret irsâl olunan sefîr-i mevsûk ve mu'temedimiz vesâtatıyla ba's üîsâl kılınan diğer nâme-i hümâyûn-ı velâ-meşhûnumuzun mezâmîn-i hakîkat-âyininden ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı

[127] "Düşmanının rızkını azalttığında, hiç değilse zaferin zekâtı olarak onu affet."

dâverâneleri buyurulur. Müşârün-ileyh resûl-i firâset şumûlleri ile merhûm Ali Merdan Han-ı Fîlî'nin rüfekâ-yı sadâkat-ârâları kurb-ı bisât-ı kesîrü'l-inbisât-ı şehn-şâhîmizde şeref-vusûle fâiz olup me'mûr oldukları hizmet-i risâleti icrâda ecmel-i tarîk ve nesk-i enîk üzere sa'y-i evfâ ve levâzım-ı sefâreti ve vicâhen tefhîm ü takdîmi ehemm olan hâlâtı a'lâ vechi'l-lâyık îfâ vü icrâ etmeleriyle revâyi'-i hal' u keramât ve mezîd-i nevâziş ve iltifât-ı hümâyûnumuz ile müftehir ve mübâhî kılındıklarından sonra savb-ı bâ-savâb-ı şeref-intisâba işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâlemet-makrûnumuz ile me'zûn-ı avd ü insırâf olmuşlardır. İnşâallahu lede'l-vusûl *"inneme'l-mü'minûne ihvetün"*[128] fehvâsınca cânibeynden mün'akid ve müte'ekkid olan merâ'ir-i yegânegî ve ittihâd-ı mübrem ü muhkem ve evâsır u vüsûk u i'timâd-ı üstüvâr ve müstahkem olup fîmâ-ba'd dahi işbu devleteyn-i azîmeteynin bâ'is-i âsâyiş-i enâm ve mûcib-i ârâmiş-i havâss u avâm olacak hüsn-i muvâlât ve lutf-i musâfâtları zımnında ilâ yevmi'l-kıyâm zikr-i hayrları zîver-i sahâif-i eyyâm olmağa himmet-i şâhâne ve dürriyet-i hidîvâneleri ma'tûf ve masrûf buyurulmak e'azz-i me'mûl-i mülûkânemizdir *bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı saltanat u cihân-dârî ve ahter-i âlem-efrûz-ı devlet-i bahtiyârî ez-ufk-ı ikbâl ü yegânegî tâli' ve lami' bâd bi-Rabbi'l-ibâd.*[129]

Evâil-i R. Sene 1154

25

Nâdir Şâh'ın barışçı çabalarının takdir edilmesi, teklif edilen beş maddeden ikisinin kabul edilmemesinin keyfi değil, şer'i esaslı olması

تقدیر از تلاش های صلح جویانه نادرشاه، خودسرانه نبودن عدم پذیرش دو ماده از پنج ماده پیشنهادی و بر اساس اصول شرعی بوده

Nâdir Şah'ın, Rûm ve İran arasındaki husumet ve intikam hissinin ortadan kaldırılması ve onun yerine samimi bir dostluğun temini hususundaki çabalarının şerefli bir davranış olduğu, beş maddenin kabulü ve tasdik imzası iltimasına dair nameleri ulaştığında, üç maddeye onay verilip iki maddenin şer'i sakıncaları olduğunun beyan edildiği; Hacı Hân-ı Horasani Sol Çerhacıbaşı ile gönderilen nâmede ise tekrar bu maddelerin kâmilen kabulünün talep edildiği; oysa söz konusu iki maddenin keyfî olarak değil, şer'i sakıncalarına binaen kabul edilmediği, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, içinde bulunulan döneme kadar şeriat hükümlerine göre yönetildiği, Şeyhülislam Mevlana Seyyid Mustafa Efendi tarafından mezkûr maddelere

[128] "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

[129] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle saltanatınızın ve cihân sahibi oluşunuzun dünyayı aydınlatan ışıltısı, bahtiyarlık devletinizin âlemi nura boğan talih yıldızı ikbâl ve birlik ufkundan sürekli doğsun ve ortalığı aydınlatsın." anlamında Farsça duâ cümlesi.

cevaz verilemeyeceği belirtildiğinden kabul imkânının bulunmadığı; Devlet-i Aliyye'ye ait dostluk mektubunun, Maliye Tezkirecisi Münif Mustafa Efendi ve İstanbul Mukâta'acısı Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla gönderildiği hususlarında Sultan I.Mahmud'dan Nadir Şah'a nâme-i hümâyûn

برچیدن حس خصومت و انتقام از میان روم و ایران از طرف نادرشاه و شریف بودن رفتار تلاش برای تأمین حس صمیمیت و دوستی به جای آن، وصول نامه هایی حاوی درخواست برای تصدیق و قبول و امضاء پنج ماده، تصویب سه ماده و بیان رد دو ماده به دلیل مشکلات شرعی؛ درخواست دوباره پذیرش کامل این ماده ها در نامه ایی که توسط حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ ارسال شده؛ خودسرانه نبودن موضوع مورد بحث و عدم پذیرش آن بنا به مشکلات شرعی، اداره دولت عثمانی از تاسیس آن تا زمان عصر حاضر براساس شرع، عدم صدور جواز از طرف شیخ الاسلام مولانا سید مصطفی افندی به ماده های مذکور و امکان پذیر نبودن پذیرش آن بر اساس آنچه مشخص کرده؛ نامه دوستی دولت علیّه، فرستادن نامه همایونی محمود اول به نادرشاه در خصوص موارد فوق توسط منیف مصطفی افندی تذکره چی مالیه و مصطفی نظیف افندی مقاطه چی استانبول

(16-25 Haziran 1741)

Taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i hazret-i hilâfet-penâhîden fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olan Nâdir Şâh cenâbına mevâdd-ı hamse-i ma'hûdeye cevâb olmak üzere yazılan nâme-i hümâyûn müsveddesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Ve lehü'l-kibriyâ'u fi's-semâvâti ve'l-arz ve hüve'l-azîzü'l-hakim."[130] *"Mer-u-râ resed kibriyâ vü menî / Ki mülkeş kadîmest ve zâteş ganî"*[131] bahreyn-i ummân-ı lisân ü cenândan ber-âverde-i dest-i gavvâs-ı istikânet ü ihlâs olan le'âlî-i mütelâlî-i kabûl-i ihtisâs-ı hamd ü sipâs ve ferâ'id-i harâid-pesend-i istînâs-ı ubûdiyyet-esâs ol Dâver-i melâ'ik-sipâh hattuhu'l-mülki l'illah ve zûr-âver-i azamet-destgâh dâru'l-hikem-i lâ-rabbe sivâh hazretlerinin dergâh-ı ehadiyyet-i bî-misl ü hemâline ber-dâşte-i keff-i zarâ'at u ibtihâl kılınmağa şâyândır. Mülk-i pehnâ-yı bî-intihâ-yı kudret ve ibdâ'ı ber muktezâ-yı *"kul l'illahi'l-meşriku ve'l-mağribü"*[132] *"Bî-mevedde-i endâze-i vehm ü hayâl / Ve fersûde-i teâkub-ı eşhüb ü edhem-i eyyâm u leyâl"*[133] olmakdan masûn ve hükm-i mutâ'-ı vâcibü'l-ittibâ' tekvîn

[130] "Göklerde ve yerde azamet yalnız O'nundur. O, azîzdir, hakîmdir." Câsiye Sûresi: 45/37.

[131] "Onu büyüklük ve benlik duygusu sarmışsa eğer mülkünün kadim ve kendinin zengin olmasındandır" anlamında Farsça beyit.

[132] "...De ki: Doğu da batı da Allah'ındır..." Bakara Sûresi: 2/142.

[133] "Vehim ve hayal ölçüsünde sevimsiz noktaya gelinmesi, arda arda seyreden parlak yıldızları söndürür; gündüzlerle geceleri büsbütün karartır" mealinde Farsça beyit.

ve ihtirâ'ı bir müeddâ-yı *"innemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehû kün feyekûn"*[134] füshat-sarây-ı vücûd u adem ve vüs'at-fenâ-yı her-bîş ü kemde nefâz ü zuhûra makrûn olup temyîz-i nakîzeyn-i saht u rızâ ve tefrîk-i ferîkayn-i dalâl ü hudâ için dekâyık-ı amîkü'l-fevr-i hikem-i hufyeye mübtenî milel ü şerâyi'-i muhtelifetü'l-fürû' ve mü'telifetü'l-usûl ile irsâl-i rusül ü enbiyâ ve mahtûm-ı mühr-i hitâm olan şerîat-i nasîha-i seyyidü'l-enâm ile *"ve radîytu lekümü'l-islâme dînâ"*[135] ahkâmını tenfîz ve icrâ zımnında istihlâf-ı mülûk u selâtîn ile tanzîm-i ahvâl-i dîn ü dünyâ eyledi. Ve dürûd-ı mevrûd-ı nâ-ma'dûd ve sitâyiş-i mahmûd-ı gayr-i mahdûd bâ'is-i infitâh-ı dahme-i acâyib itâd-i vücûd ve mâye-i iftâh-ı tılsım-ı müşkil-küşâd-ı gayb ü şuhûd besmele-i fâtiha-i hilkat-hâtime-i risâle-i hatemiyyet ille-i gâibe-i tekvîn u îcâd netîce-i behîce-i ibdâ'ı seb'-i şidâd alem-efrâz-ı *"küntü nebiyyen ve Âdeme beyne'l-mâ'i ve't-tîn"*[136] velvele-endâz-ı *"ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-âlemîn"*[137] aleyhi mine's-salavâti ezkâhâ ve mine't-tahiyyâti enmâhâ hazretlerinin merkad-i münevver-i kudsî-makarr ve meşhed-i muattar-ı bihişt-manzarlarına ve umûmen sahâbe-i güzîn-i saâdet-karîn ve husûsan çâr-rükn-i ka'be-i dîn olan çihâr-yâr-ı hilâfet-zamîn cenâblarının ervâh-ı bâhiru'l-inşirâhlarına takdîm ü ihdâ kılınır ammâ ba'd, a'lâ-hazret-i sipihr-iktidâr Utarid râyet-i hurşîd-iştihâr Behrâm-rezm Keyvan-rif'at Nâhid-bezm Bercis-saâdet gurre-i garrâ-yı cebîn-i mecd u ikbâl durre-i yektâ-yı iklîl-i übbehet ü iclâl zînet efzâ-yı erîke-i serverî revnak-bahşâ-yı mesned-i vâlâ-yı dâverî nîrû-yı bâzû-yı rüşd ü kiyâset kuvve-i serpençe-i şehâmet ü besâlet müşeyyid-i erkân-ı kâm-rânî mümehhid-i bünyân-ı dost-kânî şehriyâr-ı sitâre-i sipâh-ı encüm-gürûh cihândâr-ı hurşîd-külâh-ı Cem-şükûh bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn hammâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen[138] li'ş-şecâ'âti ve'l-menâ'ati ve'ş-şân zahren li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem felek-bârgâh u saâdet-destgâh el-Kaan Nâdir Şâh lâ-zâle şümûsu ikbâlihî min-metâlı'ı't-tevfîki tâli'ihî ve mâ-beriha bi-devr-i iclâli min-menâzi'l-te'yîdi lâmi'ıhî[139] hazretlerinin savb-ı mekârim-ittisâf-ı şâhî ve evb-i me'âlî-i'tilâf-ı Cem-câhîlerine vesîle-i iltimâ' neyyir-i tevadd u müvâlât ve zerâ'a-i irtifâ'-ı hurşîd-tehâbb u musâfât olur ebher-i abher-i da'avât-ı anberiyyetü'd-da'avât meveddet-efzâ-yı Hüsrevâne ve ezher-i cevher-i tahiyyât dürriyyetü'l-leme'ât safvet-intimâ-yı şehn-şâhâne ki nümâ-yâfte-i hadîka-i zât-ı behce-i muhabbet ve perverde-i sadef-i sıdk u serîretdir. Vesâtat-ı mezîd-i tevkîr ü ta'zîm ve delâlet-i nüvîd-i tebcîl ü tefhîm ile pîrâye-bahş-ı meclis-i sâmî ve zîver-efzâ-yı mahfil-i kirâmîleri kılındıktan sonra matrah-ı eşi'a-i rüşd ü nühâ ve meclâ-yı dekâyık-ı hakâyık-ı eşyâ olan mir'ât-ı zamîr-i kiyâset-tahmîr-i mihr-incilâ vü levha-i tab'-ı secencel-nazîr-i safvet-intimâlarına bu vechile arz-ı çehre-i müdde'â ve bu yüzden mukâbele-i veche-i inbâ vü inhâ olunur ki bundan esbak rehber-i tevfîk-i cenâb-ı la-yezâl ve bagal-gîrî-i isti'dâd u istihâl

[134] "Bir şey yaratmak istediği zaman Onun yaptığı «Ol» demekten ibarettir. Hemen oluverir." Yâsin Sûresi: 36/82.

[135] "Sizin için din olarak İslâm'ı beğendim." Mâide Sûresi: 5/3.

[136] Câmiu's-Sağir, 8710. "Âdem su ve toprak arasında iken ben nebî idim" me'âlindedir.

[137] "(Resûlüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." Enbiyâ Sûresi: 21/107.

[138] Orijinal metinde "هونًا - hevnen" şeklinde yazılmış.

[139] "Bahtının güneşleri talihinin denk düşürdüğü ufuklardan zâil olmasın ve onun yücelik zamanı, ışıltısının nûra boğduğu menzillerde devam etsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

ile revnak-efzâ-yı erîke-i şâhî ve pîrâye-bahşâ-yı serîr-i Cem-câhî oldukları evân-ı sa'd-iktirânda yani ictimâ-i vücûh u a'yân-ı İran ve ihtifâl-i küberâ vü ümerâ vü hânân ile şirâze-gîr-i şûrâ-yı kübrâ ve tertîb-pezîr-i kûritây-ı uzmâ olan sahrâ-yı Mogan'da ittifâk kılıp ve ârâ vü ittihâd-ı kilem-i pîr u bernâ ile cenâb-ı şehâmet nisâb-ı kaanîlerin fermân-fermâ-yı Memâlik-i İran ve mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı keyâna hasran ve kasran el-yak u ahrâ vü ehakk u evlâ gördüklerinde tînet-i nasafet-tahmîr-i dâverîlerinde merkûz ve cibillet-i hidâyet semîrinin ahterîlerinde mermûz-ı mâye-i diyânet ü safvet ve cevher-i ittisâf u mürüvvet muktezâsınca müddet-i medîd ü ahd-i ba'îdden beri miyâne-i Rûm ve İran'da firûzîne-i tevâtür-i hısâm ve mıskala-i bevâtir-i intikam olan harekât ve keyfiyyâtın kavlen ve fi'len def' ü izâlesin ve beyne'l-İslâm ilti'âm-ı kadîmi ve te'ellüf-i samîmînin hâlet-i ûlâsına ihâlesin emr-i azîm-i saltanata takdîm ile gerden-i kâffe-i müslimîne tahmîl-i minnet-i azîm ve kanât-ı muavvece-i i'tilâfı sikâf-ı hüsn-i himmetleriyle ta'dîl ü takvîm buyurduklarına binâen bi-mahz-ı tevfîk-i hazret-i ehadiyyet hâiz-i şeref-i mazhariyyeti oldukları işbu eser-i celîl ve hayr-ı amîm ü cezîlin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevânemizden hüsn-i telâfîsi olmak üzere mevâdd-ı hamse-i ma'hûdenin pezîra-yı imzâ-yı tasdîk ve kabûl olmaları mahsûs nâme-i anberîn-nikâb-ı nâmî ve süferâ-yı sedâd-âra-yı kirâmîleri vesâtatlarıyla iltimâs ve inhâ buyurulmakla mevâdd-ı merkûmenin hâric-i dâire-i imtinâ' ve dâhil-i hayta-i imkân olan mevâdd-ı selâse-i ma'lûme derece-i hüsn-i incâh ve is'âfa mevsûl ve iki maddesinde der-kâr ve bedîdâr olan meâzîr-i şer'iyye bundan akdem der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemizden ba's ü tesyîr olunan nâme-i hümâyûn ve rüsül-i ihlâs-nümûnumuzun sahîfe-i takrîrlerinden pîrâye-i gûş-ı hakâyık-niyûş-ı şâhâneleri olacak a'zâr-ı sâdıkânemiz karîn-i sem'-i kabûl buyurulmak hâlât-ı şemme-i mürüvvet ve seciyye-i insâf ve hakkâniyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmışidi. Bu def'a dahi taraf-ı eşref-i şâhî ve cânib-i akdes-i şehâmet-penâhîlerinden namzed-i te'diye-i merâsim-i sefâret ve me'mûr-ı te'yîd-i levâzım-ı yegânegî vü meveddet olan sefîr-i sütûde-şemâyil ve resûl-i memdûhu'l-hasâilleri âlî-câh-ı me'âlî-penâh urumet ü eyâlet-destgâh Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol *dâme izzuhû ve sâ'ade cidduhû* vesâtatıyla münba'is olan nâme-i vidâd alâme-i dostî üslûb ve rakîme-i kerîme-i mü'âlefet mashûbları mefhûmundan ve hân-ı müşârün-ileyh ve rüfekâsının vükelâ-yı devlet-i aliyyemize olan şifâhen takrirlerinden yine mevâdd-ı merkûmenin bi-tamâmihâ pezîra-yı nizâm ü encâm olmaları matlûb ve merâm-ı zât-ı mu'allâ makâmları olduğu ma'lûm-ı hümâyûnumuz olmuşdur. Ber-minvâl-i meşrûh cenâb-ı mekârim-nisâb-ı kaanîlerinin himmet-i âlî nehmet-i şâhî ve azîmet-i sâfî-taviyyet-i diyânet-penâhîleriyle beyne't-tâifeteyn bâ'is-i tehâlüf ü tenâfüz ve mûris-i tebâ'üd ü tebâguz olan akvâl-i fâside ve ehvâ'-yı kâsideyi ref' ü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyyeyi bu vesîle-i asîle ile terfîh ü irâhe buyurdukları hizmet-i dîniyye ve menkabet-i dünyeviyyeleri mukâbil-i taraf-ı hümâyûn-ı hâlisânemizden is'âf ve kabûl iltimâsında oldukları umûrdan hayyiz-i imkânda olup şer'an ve mülken ve hâlen ve meâlen hücnet ü mahzûru melhûz[140] ve mukarrer olmayan mevâdda müsâade-i seniyye-i mülûkânemiz bî-dirîğ ve mebzûl ve imkâna makrûn olan is'âf ve iltimâsları mümzâ ve makbûl iken maddeteyn-i ma'hûdeteynde vâki' taharrî ve

[140] Orijinal metinde sehven "محلوظ" "mahlûz" şeklinde yazılmış.

temâsınız hâtır-hâh-ı şâhîlerine min-gayr-i özrin ve adem-i mümâşât ve mücârâtdan neş'et etmeyüp belki gerden-dâde-i itâat ve iğtinâsı olduğumuz ahkâm-ı şerîat-ı garrâya mübtenî a'zâr-ı şer'iyyeden iktizâ etmişdir. Zîrâ kevkeb-i ebediyyü'z-zuhûr-ı Devlet-i Osmaniyye'nin ibtidâ-yı tulû'undan ile'l-ân kâffe-i umûr ve âmme-i hutûbda faysal-bahş-ı miyân ceyyid ü redî olan şerîat-ı mutahhara-i Muhammedîye mürâca'at ve muktezâsı üzere amel ü hareket Devlet-i Aliyyemizin etvâr-ı hasene ve deydene-i müstahsenesinden olmağın bu bâbda dahi de'â'im-i bünyân-ı dîn-i mübîn ve kavâim-i erkân-ı şer'-i metîn olan meşâhîr-i ulemâ-yı a'lâm ve nahârîr-i fudalâ-yı kirâm hazerâtından li-ecli'l-ihtiyât tekrâren istifsâr ve isticvâb olundukda niver-ı hadîka-i saltanat ve nûr-ı hadîka-i ikbâl ve devletleri olup hâlâ i'timâdü'd-devle ve mu'temedü's-saltanaları rütbe-i celîlesiyle hâiz-i şeref-i eşnâ ve fâiz-i mefâhir-i evfâ olan cenâb-ı me'âlî-me'âb-ı mekârim-nisâb müdebbir-i mesâlih u umûr mukarrir-i menâzım-ı ahvâl-i cumhûr-ı vezâret-penâh ve sadâret-destgâh Mirza Nasrullah *dâme mahfûfen bi-eltâfi'llah* tarafından hâlâ Şeyhülislâm ve müfti'l-enâmımız a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudâlai'l-müteverri'în Mevlânâ Seyyid Mustafa *edâma'llahu te'âlâ fezâilehû* cânibine vârid olan mektûb-ı velâ-mashûbuna cevâb olmak üzere mevlânâ-yı müşârün-ileyh tarafından tahrîr ü tesyîr olunan zübde-i sıhhat-vetîrede tafsîl ve tastîr olunduğu vechile maddeteyn-i merkûmeteynin der-kâr olan a'zâr-ı şer'iyye ve kaviyyeye binâen ber-vech-i dil-hâh-ı şâhî tasdîk ve kabûllerine mesâğ-ı şer'î olmadığına ulema-yı müşârün-ileyhimin bu def'a dahi şirâze-bend-i vifâk ve ittifâk oldukları mektûb-ı merkûmun mülâtafa-i mefhûm ve mü'eddâsından ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhîleri olur. Binâen-aleyh bu maddelerin tenfîz ü imzâ ve tekabbül ü icrâlarına ser-rişte-i imkân bulunmamışdır. Ve illâ bu maddeler sûret-i zâhirde nümayân olduğu üzere mücerred bir tasdîk ve kabûl lafzına tevakkuf eden umûrdan olmuş olsalar cenâb-ı hullet-nisâbları misillü bir zât-ı diyânet-simât ve kerrûbî-sıfâtın celb-i hâtır-ı safvet-mezâhirine müsâra'at ve ibtidâr olunmayup da a'zâr-ı sâbıka-i mütehakkıkânın müceddeden îrâd u tekrârı ne vechile ihtiyâr olunur idi. Ve'l-hâsıl beyne'd-devleteyn terakkî ve izdiyâdı melhûz olan hubb u vidâd ve hüsn [ü] mü'âlefet ü ittihâdın riâyet-i merâsimine dâir umûrda bir vakte dek bir cânibden sûret-i kusûr ve fütûr müşâhede olunmayup ve bundan böyle dahi taraf-ı pâdişâhânemizden kemâl-i hulûs-ı taviyyet ve nihâyet-i safâ-yı serîret ile cenâb-ı feyz-câlib-i dâverânelerine meveddet ü muhabbetden gayri zâhiren ve bâtınen bir dürlü irâde vü niyyetimiz olmadığı cenâb-ı âlimü's-sırri ve'l-hafiyyâta zâhir ü bâhirdir. *"İlâhî çû ber-niyetem âgehî / Çû niyyet be-hayrest hayrem dihî."*[141] Ancak sâlifü'z-zikr maddeler îrâd ü beyân olunan a'zâr-ı şer'iyye mektûb-ı müşârün-ileyhden bi-tefâsîlihâ meczûm ve müteyakkın-ı zihn-i derrâk ve mersûm-ı sahîfe-i fehm ü idrâkleri oldukda me'mûldür ki *"el-özrü inde kirâmi'n-nasi makbûlün"*[142] kaziyyesin tasdîk ile vâsıtatü'l-akd silkü'l-le'âl-i kirâm oldukların te'yîd ü tahkîk buyuralar taraf-ı Devlet-i Aliyyemizden ba'de'l-i'tizâr mevâdd-ı hamse-i mezkûrenin bi-ecma'ihâ pezîrufte-i sûreti kabûl olmak iltimâsını bu vechile iâde ve tekrârı gûyâ bu keyfiyyet cenâb-ı devlet-me'âblarının beyne'l-mülûk bâ'is-i imtiyâz ü iftihârı ve ber-taraf-sâz-ı külfet-i hacâlet ü şerm-sârîleri olmak dâiyesine mübtenî idüğü süferâ-yı sedâd-ârâları tarafından vükelâ-yı devletimize

[141] "Ya Rabbi mademki benim niyetimi biliyorsun, benim niyetim hayırlı ise, onu benden esirgeme!" anlamında Farsça beyit.

[142] "Özür kerem sahibi insanlar yanında makbuldür."

iş'âr u işrâb olunmuş mukaddemâ keşîde-i rişte-i intizâm olan ferâid-i mevâddan ta'yînü'l-Hâc maddesi sâir düvel-i İslâmiyye ve şâhân-ı silsile-i Safeviyye'den birinin tükme-i iklîl-i mübâhâtı olmamağla tervîc-i mezheb ü dîn ve tervîc-i umûm-ı müslimînde cilve-ger-i meclâ-yı zuhûr olan hidmet-i müstevcibü'l-menkabetleri mukâbili zât-ı saâdet âyâtlarına pîrâye-i tâc-ı müfâharet ve ilâ mâ-şâallah ahlâf u a'kâb-ı me'âlî-ittisâflarına sermâye-i fevz ü saâdet ve ser-nâme-i menşûr-ı devlet olmakla bu dâiyelerinin etemm vechile pezîrâ-yı husûl olması fî nefsi'l-emr nice mefâhir ü menâkıba mu'âdil ve sûret-pezîr olan maddeler bu iki maddeden melhûz olan menâfi' ve mehâsin-i câmi' ve şâmil olmak hasebiyle adem-i mümâşâtında şer'an ma'zûr olduğumuz maddeteynin fîmâ-ba'd teklîf-i kabûli sahîfe-i müvâlât-ı masûnu'l-âfâtdan sütürdeî kezâlik ferâmûşî vü nisyân buyurulmak vâbeste-i şîme-i insâf-ı şâhîleri olduğundan başka ez-kadîm sâlik-i şâhrâh-ı şer'-i kavîm ve mâ'il-i sülûk-ı tarîk-i müstakîm olanlar ve *"[il]e'lhakki ehakku en yüttebe'a"*[143] eserine iktifâ ile urve-i vüskâ-i müstehiletü'l-infisâm-ı hakka temessük ü i'tisâm ve hilâf-ı şer'-i şerîf mücânebet-i ihtilâf ü ihtisâm etmek zımnında mazhar-ı saâdet-i dünyâ vü âhiret olageldikleri takdîm-i mülâhaza-i avâkıb eden nübelâ-i hamîdetü'l-menâkıb indlerinde[144] zâhir ü hüveydâdır hulâsa-i kelâm ve nekâve-i merâm maddeteyn-i şer'iyyeteyn-i ma'lûmeteynde olan keyfiyyet-i ma'zûriyetimizin i'lâm u iş'ârı siyâkında mecbûl ü meftûr oldukları şenşene-i marziyye-i nasafet ve seciyye-i behiyye-i fütüvvetleri muktezâsınca fâiz-i derece-i hüsn-i kabûl olmak me'mûli ile işbu nâme-i hümâyûn-ı hakâyık meşhûnumuz şeref-yâfte-i sudûr olup huddâm-ı atebe-i sipihr-unvân ve hâcegân-ı dîvân-ı mu'allâ şânımızdan iftihârü'l-emâcid ve'l-ayân Maliye Tezkirecisi Münîf Mustafa Efendi *dâme mecdühû* ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-emsâl İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi *zîde mecdühû* ile gönderilmişdir. İnşâallahu te'âlâ ledâ şerefi'l-vusûl gerek nâme-i hümâyûnumuz mefhûmundan ve gerek Mevlânâ-yı müşârün-ileyhin mektûbu mantûkundan ve ba'zan dahi sefîr-i mûmâ-ileyhin nüvvâb-ı hazret-i şâhîye takrîrinden zîr u bâlâ-yı mevâdd-ı mersûm zihn-i derrâk u vekkâd ve ma'lûm-ı tab'-ı çâlâk u nekkâdları oldukda cell-i himmet-i vâlâ-nehmet-i şâhâneleriyle cânibeynden pezîrâ-yı ibrâm ü istihkâm olan merâ'ir-i müvâlât u hullet ve evâhî-i müsâfât u meveddet mâil-i intikaz ve inkısâm olmağdan sıyânet ile i'lâm-ı ittihâd u yegânegî-i devleteyn ve âsâr-ı ittifâk u yek-cihetî-i hazreteyn resîde-i fark-ı fırka-ı dîn ve meşhûr u meşhûd-ı hâfikîn olmak hâlâtına ihtimâm buyurulmak e'azz-i metâlib-i mülûkâne ve akdem-i me'ârib-i muhlisânemizdir. *"Hemîşe tâ ki buved şehriyâr-ı mihr-i münîr / Be-tahtgâh-ı sipihr-i berrîn-i âlem-gîr / Süğûr-ı ahd ü emân bâd ez-fiten me'mûn / Hudûd-ı mihr u muhabbet şeved zi-rahne masûn"*[145]. Bâkî hem-vâre neyyir-i felek-i şevket ü ikbâl-i hakânî tâli' ve dırahşân ve bedr-i âlem-efrûz-ı übbehet ü iclâl ve kâm-rânî lâmi' ü nûr-efşân bâd![146]

Fî evâil-i R. Sene [1]154

[143] "...Öyleyse Hakka ileten mi uyulmaya en lâyıktır. (Yoksa)..." Yunus Sûresi: 10/35.

[144] Metinde sehven "عنيده لرنده anîdelerinde" şeklinde yazılmış.

[145] "Cihânı fetheden yeryüzü feleğinin tahtgâhına, her dâim nur saçan güneş padişâhı olasın / Ahit ve emniyet sınırların fitnelerden emin olsun; sevgi ve şefkat sınırların delik deşik olmaktan korunsun!" mealinde murabba tarzında Farsça duâ cümlesi.

[146] "Hakanlığının azamet ve ikbal feleğinin nuru sürekli doğsun ve parlasın; yücelik ve sefa sürme yolunuzun âlemi aydınlatan dolunayı sürekli ışıldasın ve parıldasın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

26

İran'dan gönderilen mektup ve hediyenin alınması ve musâlaha şartnamesindeki maddelere vurgu yapılması

دریافت نامه و هدایای ارسالی از ایران و تاکید بر شرایط ماده های مصالحه نامه

Muhammed Rıza Bey Ev oğlu ile gönderilen mektup ve bir fil zinciri hediyesi Deraliyye'ye ulaşıp mektubun muhtevasının anlaşıldığı; muhtevasında, iki devlet arasındaki iyilikseverliğin gereği olarak şartname hususunun hallinden sonra elçilerin geri dönüşünde dostluk ve alâkanın canlı tutulması, önemli hususların yerine getirilmesi, dostluk şartlarının elverişli bir halde bulundurulmasının iltimas olunduğu; Devlet-i Aliyye ile Devlet-i Nadiriye arasında akdolunan dostluğun sıkı bir şekilde muhafazasına çağrı yapıldığı; Rikâb-ı Şâhâne'ye ayak basan elçinin getirdiği nâme ve hediyeleri sunmasından sonra dönüşüne ruhsat verildiği; İşbu dostluk mektubunun Mehemmed Rıza Han ile İran tarafına gönderildiği hakkında Sultan I.Mahmud'un sadrazamınca Nadir Şah'ın sadrazamına yazılan cevabi mektup

پاسخ نامه دوستی ارسالی از طرف ایران به همراه محمد رضا خان توسط صدراعظم سلطان محمود به صدراعظم نادرشاه مبنی بر: وصول نامه و هدیه زنجیر فیل ارسالی همراه محمد رضا بیگ و پسرش به دَرِعلیّه و درک محتوای نامه؛ تاکید بر ضرورت علاقه مندی به بهبود وضعیت فیمابینَ دو دولت در محتوای آن، درآرودن مسائل به شکل مشخص، بازگشت ایلچی ها و علاقه به استحکام بخشیدن به دوستی، به جاآوردن مسائل مهم، انجام دادن شرایط دوستی اظهار شده به شکل مطلوب، انجام فراخوان حفظ دوستی به شکل محکم فیمابین دولت‌علیّه و دولت نادریه؛ دادن اجازه بازگشت به ایلچی هایی که به رکاب شاهانه قدم گذاشته بعد از تقدیم نامه و هدایا

(25 Haziran 1741)

Hâlâ Şâh-ı İran olan Nâdir Şâh'ın i‘timâdü'd-devlesi tarafından cânib-i hazret-i sadrazamîye vârid olan mektubuna cevâb olmak üzere yazılan mektubun müsveddesidir.
10 R. Sene [1]154

Cenâb-ı vezâret-me’âb niyâbet-iyâb vekâlet-intisâb saâdet-iktisâb sâhib-i sâ’ib-re’y-i âlî-menzilet müşîr-i müşterî-tedbîr-i âsaf-menkabet müstecmi‘-i iştât-ı saltanat müstahkim-i erkân-ı memleket nâzım-ı umûr-ı cumhûr-ı Memâlik-i İran nâsik-i mehâmm tahtgah-ı keyân vâsıta-i emniyyet-i cihân râbıta-i salâh-ı âlemiyân düstûr-ı Aristo-şu‘ûr-ı Âsaf-nişân hân-ı hânân-ı celîlü'ş-şân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve mahfil-i münîf-i dil-keşleri savbına revnak-efzâ-yı serîr-i vidâd ve mesned ârâ-yı çâr-bâliş-i

ittihâd olan tuhaf-i tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasat-nümâ ve taraf-ı teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakat-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında zamîr-i münîr-i mir'ât-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı safâ pezîrlerine suver-i îkâr-ı muhâdenet bu gûne ibâne vü irâ'et olunur ki efhâm-ı selâtîn-i izâm a'zam-ı havâkîn-i fihâm râfi'-i râyât-ı cihân-dârî câmi'-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî muvattıd-ı kavâid-i şer'-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî kuvvet-i kâhire-i ser-pençe-i adl ü dâd-nîrû-yî bâzû-yı rüşd ü isti'dâd nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî hânevâde-i sadr-nişînân-ı mesned-i gîtî-sitânî mugîsü'l-İslâm ve'l-müslimîn muraggım-ı unûfü'l-keferati ve'l-müşrikîn sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü kudretlü ınâyetlü azametlü mehâbetlü efendim padişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı nusret-destgâh hazretlerinin âsitân-ı devlet-âşiyân ve atebe-i mekârim unvânlarına hulâsa-i şâhân-ı âvân-ı Hudâvend yegâne-i zemîn-i eyvân-ı râfi'-râyât-ı şehriyârî câmi'-i âyât-ı memleket-dârî hâvî-i mefâhir-i keyâni râvî-i me'âsir-i cemîlü'l-mebânî âlî-hazret-i sipihr-menzilet saltanat-menkabet müşteri-saâdet âfitâb-izâet Utarid-fitnat şâh-ı gerdûn-rif'at hazretlerinin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı şâhânelerinden *"tehaddû ittehabbû"*[147] mazmûn-ı hikmet-nümûnuna riâyet ile te'yîd-i mebânî-i muvâlâta kasd ü himmet zemîninde nâme-i nâmî-i belâgat-unvân ve hediyye-i behiyye-i safvet-nişânlarıyla tesyîr buyurulan elçi-i nâm-dâr ve sefîr-i celîlü'l-i'tibârlarına taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i âsafîlerinden terfîk ve ta'yîn olunan şehâmet ve menâ'at-penâh refi'u'l-kadr Muhammed Rıza Bey Evoğlu vesâtatıyla bu hâlisü'l-fuâd-ı bî-iştibâh ve niyâz-mend-i dergâh-ı ilâh cânibine irsâl buyurulan mektûb-ı meveddet-irtisâm ve bir zencir-i fil-i kûh-endâm hediyye-i behiyye vü yâdgârî cesîme-i seniyyeleri vârid ve vâsıl olup keşîde-i rişte-i sütûr kılınan ferâid-i ta'birât-ı hubb-ı vidâd ve murvârîd-i kelimât-ı safvet inbâları resîde-i târ-nigâh ve kurta-i gûş-ı ezhân ve intibâh-ı muhlisâne olmuşdur. Rakîme-i kerîme-i hânîlerinin hulâsa-i mefhûmunda elbette iki devlet beyninde hayr-hâhlık iktizâsıyla umûr-ı meşrûtanın encâmında ve süferânın insırâfında resm-i ihtimâmın mer'î ve mühimmâtın inhâsıyla şart-ı meveddetin ma'mûr tutulması husûslarında cânib-i muhlis-i bî-murâdın sa'y ü dikkat-i hâletleri iltimâs ve istid'â buyurulmuş işbu Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ile Devlet-i Behiyye-i Nâdiriyye beyninde in'ikad-pezîr olan merâir-i müsâfât ve hıbâle-i müvâlâtın her hâlde muhâfaza ve sıyâneti ile rüsûm-ı hayr-endîşî vü nîk-hâhî nakş-ı kitâbe-i zamîr ve ser-levha-i âmâl-i fuâd-ı ihlâs-semîrimiz olduğu mir'ât-ı tab'-ı tâbnâklerine zâhir ü hüveydâ olmakdan nâşî fezâ'-i arz-ı ihlâs ve sâha-i vedd ü ihtisâsda kemiyyet-i hâmeye izâka-i çâşnî-i mihmîz tafsîl ü ıtnâb olunmayup ancak uhde-i sadâkat ve zimmet-i hulûs ve istikâmetimize müterettib olduğu vechile şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin taraf-ı kâmilü'ş-şeref-i şâhânelerinden mübârek rikâb-ı müstetâb-ı mülûkâneye vârid olan elçi-i bâ-vakâr-ı seniyyü'l-i'tibarları bir hîn-i meymenet-karînde hâmil olduğu nâme-i nâmî ve hediyye-i kirâmîleriyle mübârek serîr-i şevket-masîr-i cihân-dârîye arz u takdîm ve nevâziş ve iltifât-ı hazret-i cihân-bânîye mazhariyet ile levâzım-ı sefâret ve risâleti kemâ-yenbagi riâyet ve tetmîm eyledikden sonra tekrar şeref-i takbîl-i bisât-ı izzet-inbisât-ı Pâdişâhî ile kâm-kâr ve iltifât-ı aliyye-i cihân-bânîden behre-dâr olup taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i hakânîden bâlâ-nişîn-i evreng-i dâverî fermân-fermâ-yı hıtta-i hâverî şâh-ı vâlâ-câh hazretlerine şaref-yâfte-i sudûr olan

[147] "Birbirinizi bırakmayın, birbirinize sarılın!" anlamında Arapça ibâre.

nâme-i hümâyûn-ı şeref-makrûn-ı mülûkâne ile savb-ı übbehet evb-i haşmet kurûn-ı hazret-i şâhîye avd ü insirâfa murahhas ve me'zûn olmalarıyla cânib-i ihlâs-kârîden dahi cenâb-ı sütûde-menkabetlerine te'yîd-i mebânî-i midâd ve tenvîr-i müddeʿâ-yı müsâfât u ittihâd zımnında işbu rakîme-i muhâlasat-tahrîr ve mûmâ-ileyh Muhammed Rızâ Hân ile firistâde-i savb-ı saâdet masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu Teʿâla lede'l-vusûl bu tarafdan idâmet-i mücâmele-i yegânegî vü müvâlât ve ikâmet-i de'âim-i yek-cihetî vü müsâfâta himmet olunduğu minvâl üzere ol cânibden dahi gül-zâr-ı nüzhet fezâ-yı müvâhat u müvâlât âb-yârî-i feyyâze-i mihr ü meveddet ve tensîm-i nesîm-i müsâdakat ile hürrem ü sîrâb ve ser-sebz ü şâd-âb buyurulmak me'mûldür. Hazret-i hazâret-bahş hadîka-i âsâyiş ü ârâm bu iki şehr-i yâr-ı nasafet-ittisâmın ittifâk u ittihâd-ı hayr-âsârların hem-vâre müstedâm ve medâr-ı refah u ârâmiş-i havâss u âmm eylemekden hâlî olmaya.

27

Talep edilen iki maddeyle ilgili şerʿi mahzurların makbul sayılması

مقبول شمردن محظورات شرعی در خصوص دو ماده پیشنهادی

Hacı Hân-ı Horasânî Sol-Çerhacıbaşı ile gönderilen nâmeden ve elçilerin şifâhî takrirlerinden anlaşıldığı üzere beş maddenin kâmilen kabulünün, şahın arzusu olduğunun anlaşıldığı; daha önce de üç maddenin kabul edilerek iki maddenin şerʿi mahzurlarına binaen kabul edilemediğinin bildirilmesine rağmen Şah hazretlerinin tamamının kabulü yönündeki ısrarına karşı:

Şeyhülislam Seyyid Mustafa Efendi'nin mektubunda sıralamış olduğu mahzurların ulemaca aynı şekilde ikrar olunduğunun beyanıyla bu özrün makbul sayılması gerektiği; Hac emiri tayini maddesine ilişkin olarak da diğer İslam devletleri gibi Safevî şahlarından birinin egemenlik hakkı bulunmadığının beyan kılındığı; Kaleme alınan nâme-i hümâyûnu götürmek üzere Maliye Tezkirecisi Münif Mustafa Efendi ile İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi'nin elçi tayin olundukları hususunda Sultan I.Mahmud'un sadrazamınca Münif Efendi aracılığıyla Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya gönderilen mektup

نامه صدراعظم سلطان محمود اول مبنی بر موارد زیر به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه: دریافت نامه‌ی ارسالی توسط حاجی خان خراسانی چرخ چی باشی- چپ و بر اساس آنچه از تقریرات شفاهی ایلچی ها بدست آمد قبول کامل پنج ماده، توجه به

این امر که از آرزوهای شاه بوده؛ علی رغم این که پیش از این نیز عرض شد با قبول سه ماده و ردّ دو ماده بنا به محظورات شرعی بیان شده، در مقابل پافشاری اعلیحضرت شاه برای قبول تمام آن:

همچنان که شیخ الاسلام سید مصطفی افندی در نامه‌ی خود عقیده علما را مبنی بر محظورات به ترتیب آورده، ضرورت پذیرش این معذرت خواهی؛ در خصوص تعیین ماده مربوط به امیرالحاج رفتار کردن مثل کشورهای اسلامی دیگر بیان پذیرفته نشدن حق حاکمیت یکی از شاهان صفوی، تعیین منیف مصطفی افندی تذکره چی مالیه با مصطفی نظیف افندی مقاطعه کار استانبول به عنوان ایلچی برای ارسال نامه همایونی نوشته شده

Nâdir Şâh'ın oğlu ve i‘timâdü'd-devlesi
Nasrullah Mirza'ya Münif Efendi ile giden mektubun müsveddesidir.

Ba‘de'l-elkâb.

Vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mehâmidleri a‘lâ-hazret-i sipihr-iktidâr Utarid-râyet hurşîd-iştihâr felek-bârgâh u saâdet-destgâh şâh-ı vâlâ-câh-ı encüm-sipâh hazretlerinin taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhî ve cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı şehâmet-penâhîlerinden der-bâr-ı atûfet medâr-ı şehn-şâhî ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı hazret-i zıllu'llâhîye bu def‘a namzed-i te’diye-i merâsim-i sefâret ve me’mûr-ı te’yîd-i levâzım-ı yegânegî vü meveddet olan sefîr-i sütûde-şemâil ve resûl-i memdûhü'l-hasâilleri âlî-câh me‘âlî-penâh eyâlet ü haşmet-destgâh nizâmen li'l-emâret-i ve'r-risâle Hacı Han-ı Horasânî Çerhacıbaşı-i Sol dâmet me‘âlîhi ve saâde cidduhû ve mesâîhi vesâtatıyla firistâde-i şâhâneleri buyurulan nâme-i nâmî ve rakam-ı sâmîlerin bir-hîn-i sa‘d ü neşât-ı hüsrevâne ve bir vakt-i feyz ü inbisât-ı mülûkânede sefîr-i su‘âd semîr-i müşârün-ileyh ve rüfekâsının bu muhlis-i sâf-serîret ve ba‘zı mu‘temedân-ı ricâl ve hayr-hâhân-ı devlet-i ebed-müddete şifâhen takrîrlerinden mukaddemâ taraf-ı hümâyûn-ı cihân-dârîden is‘âfı matlûb olan mevâdd-ı hamsenin bi-tamâmihâ pezîrâ-yı nizâm ve encâm olması maksad u merâm-ı zât-ı me‘âli makâm-ı şâhî olduğu ma‘lûm-ı hümâyûn-ı cihân-bânî olmuşdur. Mevâdd-ı hamse-i ma‘hûdenin imzâ pezîr-i tasdîk ve kabûl olmaları bundan akdem nâme-i vidâd alâme-i şâhî ve sefîr-i nasafet tahmîr-i şehâmet-penâhîleriyle iltimâs ve inhâ olundukda mevâdd-ı merkûmeden hâric sûr-ı istihâlet ü imtinâ‘ ve dâhil-i hıtta-i cevâz u imkân olan mevâdd-ı selâse-i ma‘lûme hüsn-i is‘âfa mevsûl ve câiz-i derece-i kabûl ve iki maddesinde der-kâr olan me‘azîr-i şer‘iyye nâme-i hümâyûn-ı Padişâhî ve rüsül-i ihlâs-ı avn-i şehn-şâhî ile ilkâ-ı sâmi‘a-i hazret-i şâhî kılınıp şîme-i mürüvvet ve seciyye-i insâf ve hakkâniyetlerine mevkûl kılınmışidi. Ancak bu def‘a ber-vech-i muharrer mevâdd-ı ma‘hûdenin bi-tamâmihâ is‘âf u encâmı taraf-ı şâhânelerinden tahrîr ve tekrîr buyurulduğuna binâen de’âim-i bünyân-ı dîn-i mübîn ve kavâim-i erkân-ı şer‘-i metîn olan ulemâ-i a‘lâm ve fudalâ-yı kirâm hazerâtından li-ecli'l-ihtiyât tekraren istikşâf u isticvâb olundukda hâlâ şeyhülislâm

ve müfti'l-enâm olan saâdetlü semâhatlü fazîletlü es-Seyyid Mustafa Efendi hazretleri cânibine vârid olan mektûb-ı vâlâ-mashûblarına cevâb olmak üzere mevlânâ-yı müşârün-ileyh tarafından tahrîr ve tesyîr olunan zebîre-i sıhhat-vetirede tafsîl olunduğu vechile maddeteyn-i merkûmeteynin der-kâr olan a'zâr-ı şer'iyye ve kaviyyeye binâen ber-vefk-i dil-hâh-ı şâhî tasdîk ve kabullerine mesâğ-ı şer'î olmadığına ulemâ-yı müşârün-ileyhimin bu def'a dahi şîrâze-bend-i vifâk u ittifâk oldukları mektûb-ı merkûmun mülâhaza-i mefhûm u mü'eddâsından ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhî buyurulup *"el-özrü makbûlun inde kirâmi'n-nas"*[148] kaziyyesin tasdîk ile vâsıtatü'l-akd-i silkü'l-le'âl-i kirâm oldukların tahkik buyurmaları me'mûlünü hâvî ve mevâdd-ı hamsenin bi-ecma'ihâ pezîrüfte-i sûret-i kabûl olmak iltimâsı gûyâ bu keyfiyyet cenâb-ı devlet-meâb-ı şâhînin beyne'l-mülûk bâ'is-i imtiyâzı olmak dâiyesine mübtenî olduğu sûretde mukaddemâ keşîde-i rişte-i is'âf-ı mülûkâne olan ferâid-i cemîlü'l-fevâid-i mevâddan ta'yîn-i mîrü'l-hâcc maddesi sâir düvel-i İslâmiye ve şâhân-ı silsile-i Safeviyeden birinin tükme-i iklîl-i mübâhâtı olmadığına binâen zât-ı saâdet-âyât-ı şâhîye pîrâye-i tâc-ı müfâharet ve ahlâf u a'kâblarına sermâye-i imtiyâz ü saâdet idüğünü müş'ir şeref-yâfte-i sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-meşhûn huddâm-ı atebe-i sipihr-unvân-ı şehriyârî ve hâcegân-ı dîvân-ı bülend-erkân-ı cihân-dârîden iftihârü'l-emâcid ve'l-ayân Maliye Tezkirecisi Münîf Mustafa Efendi *dâme mecdühû* ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-emsâl İstanbul Mukataacısı Nazif Mustafa Efendi *zîde mecdühû* ile tesyîr olunmağla mûcebince i'lâm-ı hakîkat-i hâl zımnında cânib-i muhlisîden dahi mektûb-ı muhabbet-iştimâl tahrîr ü firistâde-i nâdî-i saâdet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âla ledâ şerefi'l-vusûl mevlânâ-yı müşârün-ileyhin sâlifü'z-zikr zebîre-i hakîkat-vetîreleri mantûkından ve ba'zan dahi sefîr-i mûmâ-ileyhin takririnden zîr ü bâlâ-yı mevâdd-ı karîn-i zihn-i derrâk u vakkâd ve ma'lûm-ı tâb-ı çâlâk ve nekkâdları oldukda hakîkat-i keyfiyyeti taraf-ı câniblerinden dahi cenâb-ı nasafet-meâb-ı şâhîye hüsn-i ifâde vü iş'âra himmet ile rişte-i müvâlât ve zer-târ-ı müvâhât ve müsâfâtın masûn-ı mikrâz-ı infisâm olmasına havâle-i dest-i sıyânet buyurulmak vâbeste-i uhde-i nasafet ve mürüvvetleridir.

Baki hemîşe baht-ı gulâm ve felek be-kâm
İcra-yı dâm u devlet ve ikbâl ber-devam.[149]

28

Rıza Hân ile gönderilen mektup ve hediyelere teşekkür edilmesi; iki maddeyle ilgili ulemanın cevabının bulunduğu namenin gönderilmesi

تشکر بابت نامه و هدایایی که با رضا خان ارسال شده بود؛ ارسال نامه ایی حاوی پاسخ علما در خصوص دو ماده

Nadiriye Devleti'nin Dersaadet'teki elçisi maiyetine tayin olunan Rıza Han ile gönderilen mektup ve hediyeler alınıp övgü ve takdirle karşılandığı,

[148] "Özür, kerem sahibi insanlar katında makbuldür" mealinde Arapça ibâre.

[149] " Kulların bahtı ve talih her zaman mutluluk üzere süreklilik arz etsin. Devlet yönetimin ve ikbâlin ber-devâm olsun" anlamında Farsça duâ cümlesi.

muhtevasının da anlaşıldığı; talep olunan iki maddeyle ilgili ulemanın verdiği cevabı havi namenin sefir ile gönderildiği; bu defa gelen namenin cevabının da mezkûr Han ile irsal olunduğu hususlarında Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamınca Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya yazılan İran elçisi maiyyeti Rıza Han ile gönderilen mektup

نامه ارسالی از طرف شیخ الاسلام سلطان محمود اول به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه در معیّت رضاخان مبنی بر: دریافت نامه و هدایای ارسالی به وسیله رضاخان به عنوان سفیر دولت نادریه در درسعادت و تقدیر و ستایش از آن، دریافت محتوای آن؛ ارسال نامه حاوی پاسخ دو ماده قید شده در نامه فوق توسط آن سفیر؛ ارسال پاسخ نامه با خان

Taraf-ı hazret-i Şeyhü'l-islâmî'den
Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi Nasrullah Mirzâ'ya yazılup
elçileri maiyetinde olan Rızâ Hân ile gönderilecek mektûbun sûretidir.

Bu def'a Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrâr tarafına vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mehâmidleri şâh-ı vâlâ-câh-ı mu'allâ-destgâh hazretleri cânibinden meb'ûs elçi-i bâ-vakâr-ı celîlü'l-i'tibârları ma'iyyetine ta'yîn ve terfîk olunan Rızâ Hân aliyyü'l-unvân vesâtatıyla cânib-i dâî-i ihlâs merâ'îye firistâde buyurulan mektûb-ı saâdet-mashûb-ı hânîleri ve hediyye-i behiyye-i kerimâneleri olan sad-dâne ber-rişte seciyye-i murvârîd râha-pîrây-ı vusûl ve zîb-i enâmil-i kabûl olup vesîle-i tezkâr-ı midhat u senâ ve vişâhı's-sadr-ı hubb u velâ kılınmışdır. Hem-vâre müstedâm-ı saâdet ü âfiyet ve erîke pîrâ-yı mesned-i vekâlet ü vezâret olup dest-yârî-i rüşd ü kiyâset ve medetkarî-i nasafet ü diyânet ile rişte-keş ferâid-i kesîrü'l-fevâid-i yegânegî vü ittihâd ve râbıta bend-i silkü'l-leâl-i tehabb ü tevâdd olmakdan hâlî olmayalar akdü'l-ferîd-i mihr ü muhabbet olan rakîme-i kerîme-i hânîlerinin derc-i derûn-ı belâgât-meşhûnunda keşîde-i samt-ı ta'bîr kılınan mevâd ve dürer-i tâbdâr-ı hubb u vidâd resîde-i târ-ı nigâh ve kurta-i gûş-i iz'ân u intibâh-ı muhlisânemiz olup mevâdd-ı hamse-i ma'hûdeden mukaddemâ dûçâr-ı ukde-i a'zâr olan maddeteyn-i matlûbeteynin bu def'a dahi ittifâk-ı ulemâ-i a'lâm ile karar-dâde olan cevâb-ı karînü's-savâbları diğer rakîme-i duâda alâ vechi't-tafsîl tahrîr ü tastîr ve taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebed-müddetden cânib-i feyz-câlib-i hazret-i Şâhîye ba's u irsâl olunan sefîr-i emânet-semîr ile firistâde vü tesyîr olunmağla mahzan i'lâm-ı hâl ve istifsâr-ı tab'-ı safvet-iştimâlleri zımnında bu def'a dahi tahrîr-i nemîka-i muhâlasat ve tekrîr-i zebîre-i musâdakate ibtidâr ve hân-ı mûmâ-ileyh vesâtatıyla firistâde-i savb-ı saâdet-medâr kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl keyfiyyet-i hâl ve hakîkat-i makâl karîn-i zihn-i derrâk-i hânîleri oldukda fîmâ-ba'd dahi karîn-i in'ikad olan şirâze-i mizerr-geştâr-ı kitâb-ı musâfâtın istihkâmı ile ilâ-mâşâ'allahu te'âlâ masûn-ı târayân-ı teferrük ü infisâm olmasına himmet ve tarafeynden resâil-i muvâhât u vesâil ü vasâil-i müvâlâtın tekessür ü izdiyâdı ile tahşiye-i

metn-i meveddet ve tezyîn-i nüsha-i latîfe-i müsâlemete dikkat vâbeste-i dest-i safvet ve muhavvel-i uhde-i nasafet ü diyanetleridir. Bâkî hemîşe saâdet ü kâm-rânî dâim bâd.[150]

29

Kabul edilmeyen iki maddenin şer'i gerekçeleri

واقعیت های شرعی پذیرفته نشدن دو ماده

Dersaadet'teki İran elçisi maiyetine memur edilen Rıza Han aracılığıyla gelen Şah'ın nâmesinin Deraliyye'ye ulaştığı ve muhtevasının anlaşıldığı; Beş maddeden ilki olan Caferiye Mezhebi'nin tasdikiyle dört mezhebe eklenmesi hususu daha önce Şah'a gönderilen namede tafsil olunduğu halde bu meseleye nokta konulması ifadesiyle tekraren iltimas olunduğundan şer'i mazeretlerin tafsili gerekmekle:

Birincisi: Hanefi Mezhebi'nin kaynaklarından çıkarılan hükümler nokta-i nazarından diğer mezheplerin hilâfına Caferiye Mezhebi'nin muhalif düşen hükümleri sebebiyle buna cevaz verilemediği; İkincisi: Caferiye Mezhebi'ne Harem-i Şerif'te beşinci mezhep olarak rükn tayinin kabul edilmeyişi de birinci maddede olduğu gibi Hanefi fıkıh kitaplarında Caferiye Mezhebi'nin sahih kabul edilmemesinden kaynaklandığı; eskiden beri devam edegeldiği şekliyle hac mevsiminde ve diğer zamanlarda dört mezhep imamından birine uyulmak sûretiyle namazların eda edilmesi gerektiği; İranlı Müslüman hacıların Harem-i Şerif'teki salavatlarını Şafiiye rüknüne tabi olarak eda etmeleri beklendiği, ifadesiyle Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamınca Nadir Şah'ın sadrazamı Nasrullah Mirza'ya yazılıp Devlet-i Aliyye sefiriyle gönderilen mektup

وصول نامه شاهی به دَرعلیّه به وساطت رضاخان با عنوان مامور سفیر ایران در درسعادت و درک محتوای آن؛ اولین ماده از پنج ماده آن درخصوص قبول افزدون مذهب جعفری به چهار مذهب در نامه ارسالی به شاه، علیرغم تفصیل کامل آن در نامه ارسالی قبلی به شاه، پایان ندادن به این مسئله و درخواست دوباره آن، ضرورت تفصیل معذوریت های شرعی آن:

نخست: صادر نشدن جواز به مذهب جعفری به دلیل مخالفت احکام بدست آمده از نقطه نظر منابع مذهب حنفی برخلاف مذاهب دیگر؛ دوم : عدم تعیین رکن پنجم

[150] "Mutluluk ve safâ sürmeniz kesintiye uğramasın, ebedî olsun!" mealinde Farsça duâ cümlesi.

برای مذهب جعفری در حرم شریف به همان صورت که در ماده اول ذکر شده، از صحیح نبودن مذهب جعفری بنا به منابع فقهی مذهب حنفی نشأت گرفته؛ ضرورت برگزاری نماز در مراسم حج و دیگر فصل ها با اقتدا به یکی از امامان چهار مذهب اهل سنت همانطور که از قبل در جریان بود؛ انتظار تابعیت حاجیان مسلمان ایرانی در انجام صلوات به رکن شافعی در حرم شریف؛ ارسال متن نامه نوشته شده شیخ الاسلام سلطان محمود اول به نصرالله میرزا صدراعظم نادرشاه با سفیر دولت علیّه

Taraf-ı Şeyhü'l-islâmîden
Nâdir Şâh'ın i'timâdü'd-devlesi Nasrullah Mirzâ'ya yazılıp
Devlet-i Aliyye sefîri [ile] gönderilen mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı devlet-me'âb-ı diyânet-nisâb saâdet-iktisâb nasafet-istihsâb vezâret-penâh ve celâlet-destgâh Aristo-intibâh ve muallâ-bârgâh düstûr-ı Aristo-şu'ûr ve Âsaf-nazîr müşîr-i müşterî-tedbîr ve sâf-zamîr mu'temedü'd-devleti'l-behiyyeti müşeyyedü erkânü'l-mülk-i bi'r-rü'yeti'l-kaviyyeti mükemmilü'l-mehâmmi bi'r-re'yi'l-kâmili mükeffilü'l-umûri bi'l-fikri'ş-şâmili vâsıta-i te'vîl-i cihân-bân râbıta-i salâh-ı âlemiyân hân-ı hânân-ı celîlü'ş-şân *dâme râğıben li-te'sîsi ülfeti ve tehâbbü'l-cenân* hazretlerinin ravzatü's-safâ-yı mihr ü velâ ve hadîkatü'l-vüzerâ-i nîk-ârâ olan nâdî-i devlet-ihtivâlarına rahle-pîrâ-yı hubb u vidâd ve zînet-efzâ-yı bâliş-i ittifâk u ittihâd olan dürer-i da'avât-ı sâfiyât-ı muhâlasat-nümâ ve gurer-i teslîmât-ı selîmât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâ ve şemsü'l-maârif-i mekârim ü letâif olan tab'-ı âlîleri enâmil-i tevkîr ü ihtirâm ile istikşâf u istinbâ kılındığı siyâkında zamîr-i münîr-i mir'ât-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı safâ-pezîrlerine sahîfe-i risâle-i muhâdenet bu gûne ibâne ve irâ'et olunur ki efhâm-i selâtîn-i izâm a'zam-ı havâkîn-i fihâm râfi-i râyât-ı cihân-dârî câmi'-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî şevketlü kerâmetlü şehâmetlü mehâbetlü velî-ni'amım pâdişâh-ı İslâm-penâh ve şehn-şâh-ı nusret-destgâh hazretlerinin der-bâr-ı atûfet-medâr-ı hüsrevâne ve atebe-i sipihr-iktidâr-ı mülûkânelerine vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mahâmidleri e'âlî-hazret ve mu'allâ-bârgâh-ı şâh-ı kaan-câh u keyân-destgâh hazretleri tarafından bu def'a ba's ü tesyîr olunan elçi-i bâ-vakâr-ı celîlü'l-i'tibârları ma'iyyetine ta'yîn ü terfîk olunan aliyyü'l-kadri ve'l-unvân Rızâ Hân vesâtatıyla cânib-i riyâ-sâlib dâî-i ihlâs-mürâ'îlerine irsâl buyurulan mektûb-ı velâ-mashûb-ı hânîleri resîde-i dest-i tekrîm ü mazmûn-ı safvet nümûnu ma'lûm-ı dâî-i hulûs-resîm olmuşdur. Rakam-ı merkûmun hulâsa-i mefhûmunda vâlid-i mâcidleri şâh-ı âlî-câh-ı müşârün-ileyhin bundan akdem taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmdan is'âfını tahrîr ü iltimâs eyledikleri mevâdd-ı hamseden maddeteyn-i merkûmeteynden madde-i ûlâ ki muhtâr-ı ehl-i İran olan mezheb-i Caferî tasdîk olunup mezâhib-i erba'aya ilhâk olunması husûsudur. Bundan akdem taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hazret-i şâhîye irsâl olunan rakîme-i duâda tasdîk-i mezheb-i Caferî ve cemâ'at husûsları için tahrîr olunan cevâb-ı şer'îde tafsîl-i ahvâl ve tomar-ı tavîlü'z-zeyl bahs ü makâl elsine-i süferâya ihâle ile icmâl ü îcâr tarîkası ihtiyâr olunduğu eğerçi iş'âr olunmuşdur. Ancak bu def'a yine emr-i

merkûmda tahrîk-i berâʻa-i tekrîr ve hitâm u itmâmı iltimâs ve tahrîr olunduğuna binâen aʻzâr-ı şerʻiyyemizin serd u tafsîli lâzime-i hâl olmağla muhaddere-i merâmdan bu vechile perde-ber-endâz-ı iʻtizâr olunur ki iʻlâm-ı e'imme-i Hanefiyye ahkâm-ı ferʻiyye husûsunda muhattı'eden olup tasvîb-i meslekleri olmadığından mâʻadâ âmme-i kütüb-i Hanefiyyede mastûr olduğu üzere mezhebimiz ashâbıyla usûl-i akâid-i ehl-i İslâmda müttefik olup baʻzı ahkâm-ı ferʻiyyede ihtilâf üzere evvelâ e'imme-i Mâlikiyye ve Şâfiʻiyye ve Hanâbilenin usûl ü fürûʻu mühezzeb kütüb-i mütedâvilesi olup tahrîc etdikleri mesâil-i ferʻiyyeleri kütüb-i Hanefî'ye derc ü tastîr ve hilâfen li'l-Mâlikiyye ve'ş-Şâfiʻiyye ve'l-Hanbeliyye unvanıyla sebt ü tahrîr ve vücûh-ı delâleti bast u tebyîn olunup nakl-i vesîk ile tashîh-i mezheb ve refʻ-i şübhe-i hisâmda serd olunan vücûh-ı taʻlîl cerh ü taʻdîl ile kütübümüz meşhûn olduğu devleteyn ve hazreteyn ulemâsı miyânında maʻrûf ve meşhurdur. Lâkin tasdîki teklîf olunan mezheb-i Caferînin usûl ü fürûʻu mühezzeb-i mesâil-i hilâfiyyesi ber-nehc-i icmâl u tafsîl kütüb-i Hanifiyyede katʻâ mastûr olmayıp ve tasdîk ü tashîh-i mezheb e'immemizin re'y ü takrirlerine ve anlardan kütüb-i muʻteberede nakl-i sarîha mevkûf olmakla tasdîk-i mezheb-i Caferî husûsunda serd olunan vech-i meşrûʻ üzere iʻtizârımızın telakkî-i bi'l-kabûl buyurulması insâf u kiyâset ile mevsûf-ı fıtrat-ı selîme ve karîha-i sabîhalarına ihâle olunur kaldı ki İmam Caʻfer-i Sâdık hazretleri ve sâir maʻâdin-i kerem ve fütüvvet olan ehl-i beyt-i nübüvvet ve fürû-ı şecere-i tayyibe-i risâlet hazerâtı kurra-i uyûnumuz olup muhabbet ü meveddet ve taʻzîm ü hürmetleri dîn-i Ehl-i Sünnet ve cemâʻat olduğu *ke'ş-şemsi fî-râ'iʻati'n-nehâr*[151] rûşen u âşikârdır. Madde-i sâniye ki rükn-i Şafiʻîde mezheb-i Caferî ashâbına mahsûs akd-i cemâʻat-i hâmise husûsudur. Husûs-ı mezkûr dahi mezheb-i mastûrun sıhhat ve sübûtuna mevkûf olup madde-i ûlâda tahrîr ü tafsîl olunan vech üzere mezheb-i Caferî kütüb-i fıkhiyyemizde sahîh ü sâbit ve menkûl u muharrer olmayup ve Harem-i Şerîf *"inne evvele beytin vuziʻa li'n-nas"*[152] [ayet-i] kerîmesi mü'eddâsı üzere edâ-yı nesk ü taʻât için mevzûʻ-ı makâm-ı münîf olup ve anda erkân-ı erbaʻa evkât-ı hamse ve gayride cemâʻat ile edâ olunan salavât için muidd-i mehârîb-i kadîme ve şeʻâir-i müstedîmeden olmakla mevsim-i hacda ve gayride âmme-i ehl-i İslâm an-kadîmi'l-eyyâm ol erkânda mezâhib-i erbaʻa ashâbından bir imâma iktidâ ile edâ-yı salât idegeldikleri şeʻâir-i kadîmeden olmakla ifâde-i hakîkat-i hâl zımnında nemîka-i hulûs-iştimâl tahrîr ve ( ) ile firistâde-i nâdî-i saâdet-semîrleri kılınmışdır. İnşâallahu teʻâlâ lede'l-vusûl keyfiyyât-ı merkûme muhât-ı ilm-i âlîleri oldukda havza-i himâyet-i aliyye-i şâhânede vâkiʻ memâlik-i fasîhatü'l-mesâlikde sâkin ve zıll u zalîl-i cenâh-ı âtıfetlerinde mustazıll ü mutmain olan hüccâc-ı müslimîn dahi dârü'l-emn-i Harem-i Muhterem'de vâkiʻ erkân-ı erbaʻadan rükn-i Şafiʻîde bâ-erkân-ı bâkiyede tahrîme-bend-i salavât olan maʻâşir-i hüccâc-ı müslimîn ile maʻan edâ-yı salavât olunmağa himmet-i bî-hemtâ-yı şâhâne sudûru emr-i savâb olduğundan fazla şeʻâir-i kadîmeye riâyet ile nâ'il-i ecr u savâb olmaları la-rayb olup ve inşâ'allahu teʻâlâ bu emr-i savâb-ı kadîmin nesk-i muharrer üzere tanzîmi celb-i mesâlih ve dürre-i mefâsidde olan mesâʻî-i meşkûre ile karîn-i hüsn-i hitâm ile me'mûldür.

[151] "Işıl ışıl bir günün güneşi gibi" anlamında Arapça ibâre.

[152] "İnsanlar için kurulan ilk ev (mâbet), Mekke'deki (Kâbe)dir..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/96.

30

Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi

پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده

İran'da Safevî sultanlarından beri devam edegelen bid'atçılığa son verilerek Muhammed Ümmeti arasındaki birlikteliğin sağlanması mutluluğuna, Nadir Şah ve biraderleri Sultan I.Mahmud Han zamanında erişilmesinden büyük sevinç duyulduğu, Osmanlı Devleti ile bu minvalde yapılması planlanan muahede için iki seçkin efendinin İran'a gönderilmesi istendiği hakkında Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahî

نامه به زبان فارسی از طرف نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر، با پایان دادن به بدعت هایی که در ایران از زمان سلاطین صفوی در جریان است و خشنودی به وحدت بخشیدن به امت محمدی، خوشبختی از تحقق این امر در زمان نادرشاه و برادرانش سلطان محمود خان اول، برای ادامه این روند اعزام دو نماینده برگزیده دولت عثمانی جهت بستن معاهده نامه طبق برنامه

[Farsça]

Der-bâr-ı hilafet-medâr-ı hazret-i cihandarîye
İran şâhı Nadir Şâh tarafından vürud eden namesinin aynıdır.

Bismillahirrahmanirrahim

Dostça vefakârlık dualarının gün görmemiş zariflikleri, samimice yapılan en güzel hayır-duaların nahîf letâfetleri, gün doğuyormuşçasına nurlarla dolu huzur pişgâh ının hediyesi olsun. Dârâ dirâyetli, Feridun satvetli, Cem ihtişamlı Yüce Hazret! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, Satürn heybetli, felek makamlı Hidiv! Başına tâc koyanların ve kayserlik tâcı giyenlerin başı dik olanı! İskender'e özge şevketin suretini yansıtan âyine! Cihanı yaratanın ve cihana sahip olanın göklerinin cihanı aydınlatan güneşi! Şanı yüce Osmanlı Hanedanı'nın âlemi aydınlatan çerağı! Dini görüp gözeten cihan sahibi olan Allah'ın, adaleti yayan ve adaletle davranan adaletli padişahı! Yeryüzündeki sultanların en büyüğü! İslam'ın ve Müslümanların yardımcısı, kafir ve müşriklerin kökünün kazıyıcısı! İki Kara'nın kağanı, İki Deniz'in hakanı ve İki Şerefli Harem'in hizmetkarı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Müslümanların sığınağı, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi olan padişah! Madelet destgâhı olmakla âlemi süsleyen varlık sahibi Gazi Sultan Mahmud Han! Allah mülkünü ebedî kılsın! Mukaddes gün ışığı emsal düşüncenin keşfedilmişliği ve mukaddes nura gark edilmişliğimizin gizli öznesinin gözden kaçmadığı malumlarıdır. Bu manadan akıl sahipleri gafil kalamaz ve kalmayacaktır ki, iki şanı yüce padişahın mevcudiyetine yönelik gerçek düşmanlık ve nihâî illet, dünyalıların asayişiyle dünya ve dünyalılar

arasındaki durumun düzeltilmesidir. Raşid Halîfeler döneminde Hz. Peygamber'in hanîflik yolunun binâsı dört mezhep üzerine takarrur etmiş, ehl-i İslam arasındaki kaynaşma ve uzlaşma böylece tahakkuk etmiştir. Onlardan sonra seleflerimiz olan cennet-mekan sultanlar da bu gidişi devam ettirmek suretiyle Müslümanların hudut ve sınırlarını yıkıcı orduların tecavüz niyetiyle uzanan ellerinden korumuşlar; bu kutlu dönemde ve sevinçli zamanda ise Allah'ın yardımıyla Zat-ı Samedânî'nin tevfik ve inayetiyle halîfelik ve cihana düzen verme şerefi, cümle bereketleriyle birlikte cevheri kıymetli biraderimle Yüce Yaratıcı'nın kapısındaki bu duacıya düşmektedir. Ehl-i İslam'ın, öncekinden ziyade rahatlık ve huzur içinde mezheplerini birleştirmelerine, meşreben de uyum içinde olmalarına hiçbir şekilde sıcaklık ve uygun ortam bulunamadığından birbirlerine karşı daima ayrılık-gayrılıkla, zıtlık, nefret ve inatla muamele etmişlerdir; oysa sağduyulu ve cihana renk katıcı bir tercihle bunu aşmaları mümkündür. Bu dostluğun samimi hatırına olarak epeyce bir süredir üzerinde durduğumuz, Muhammed Ümmeti arasında Safevî sultanları zamanında yayılan beyhude gailelerle bâtıl sözlerin ortadan kaldırılması, ihtilaf ve şüpheye dayanan unsurların def' olunması işi, Dergâh-ı İlâhî'nin bu duacısının gayretiyle vücut bulmuş, doğruluk üzere olan millet kendine yaraşır şekilde bu kin ve düşmanlıktan kurtulmuştur. Beklentimiz, sultan babalarımız zamanının düstur ve kanunlarıyla bunun revaç bulmasıdır. Allah'a hamd ederiz ki, gönlümüzdeki gizli sevdamız ve tehlikelerle dolu bu emelimiz, Allah'ın inayetiyle ve İlâhî bir lütuf olarak İran ülkesinde hayat bulmuştur. Eğer ahdedilen şartlardan ve mesul olduğumuz hususlardan bazısı Kağanlığın Yüce Devleti nezdinde gerçekleşmeye yakın bir halde ise onların neticeye kavuşması arzu ve temennimiz olup inşallah, Müslümanların sığınağı olan padişahın iltifat buyurmaları sayesinde rağbet olunduğu şekilde hüsn-i kabul görür. Ancak bazı dinî teferruatlar hususunda bundan önceki ulemanın geliş-gidişleriyle tekemmül etmiş bir ifadeye kavuşulamamasıyla bu durumun gereği olarak iki taraf arasındaki şüphe ve istifham utancına son verilemediğinden ehl-i İslamın sığınağı olan Hidiv hazretlerinden beklentimiz Halîfe Sultan hazretleri tarafından iki büyük efendinin İran'a gelmek üzere yola çıkarılmasıdır ki bu hayır-düşüncelinin huzurunda bu tarafın ulemasıyla söyleşilsin, muhabbet kuşunun kanadı olan zatım da kendi kulaklarıyla iki tarafın sözlerini işitsin ve konuşmalarını can kulağıyla dinlesin! Bu mertebeleri temyiz etmemiz, Müslümanların sulh u salahı açısından çok münasip ve iki Devlet-i Aliyye'nin hayrına en yakın durumdur. Mezhebin/istikametin doğru ve gerçek oluşuyla akîdenin sıhhati, işaret olunan o iki büyük alim tavassutlarıyla sonsuza kadar devam edecek olan o devletin ayanına malum olacak, hatta umumî ve hususî zümrelerine yakîn olması ve vuzuha kavuşması belki de bu yolla mümkün olacaktır. Hilafet güneşi daim olup zeval bulmasın!

Mühür

31

Muâhede yapılmak için İran'a iki elçi gönderilmesi teklifi

پیشنهاد اعزام دو ایلچی به ایران برای انجام معاهده

İran'da Safevî sultanlarından beri devam edegelen bid'atçılığa son verilerek Muhammed Ümmeti arasındaki birlikteliğin sağlanması mutluluğuna Nadir Şah ve biraderleri Sultan I.Mahmut Han zamanında erişilmesinden büyük sevinç duyulduğu, Osmanlı Devleti ile bu minvalde yapılması planlanan muahede için iki seçkin efendinin İran'a gönderilmesi istendiği hakkında Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

ترجمه عثمانی نامه نادرشاه به سلطان محمود اول مبنی بر: با پایان دادن به بدعت هایی که در ایران از زمان سلاطین صفوی در جریان است و خشنودی به وحدت بخشیدن به امت محمدی، خوشبختی از تحقق این امر در زمان نادرشاه و برادرانش سلطان محمود خان اول، اعزام دو نماینده برگزیده از سوی دولت عثمانی برای ادامه این روند و جهت بستن معاهده نامه طبق برنامه

(3 Eylül 1742)

Tercümesi

Bu def‘a der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hazret-i cihân-dârîye
İran şâhı Nâdir Şâh tarafından vürûd eden nâmesinin lafzen bi-lafzin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Tarâyif-i zarâif-i da‘avât-ı vâfiyât-ı dostâne ve letâif-i tahiyyât-ı tayyibât-ı muhlisâne a‘lâ-hazret, Dârâ-dirâyet Ferîdun-satvet, Cem-ihtişâm hidîv-i âfitâb-tal‘at müşterî-saâdet keyvân-mehâbet sipihr-makâm ser-efrâzîde tâc u dîhîm-i kayserî, âyîne-i sûret-nümâ-yı şevket-i İskenderî mihr-i cihân-tâb-ı felek-i cihân-dârî vü cihân-bânî, çerâğ-ı âlem-efrûz-ı hânedân-ı azîmü'ş-şân-ı Osmanî, dâver-i dâd-âver-i adl-guster, dâdâr-ı-cihândâr-ı dîn-perver, a‘zam-ı selâtîn-i rûy-i zemîn, nâsıru'l-İslâmi ve'l-müslimîn, kâmiü'l-küffâri ve'l-müşrikîn, kaanü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, sânî-i İskender-i Zü'l-karneyn, Pâdişâh-ı zıllu'llâhî-i İslâm-penâh, Dârâ-yı âlem-ârâ-yı ma‘delet-destgâh, es-Sultânü'l-Gâzî, Sultân Mahmud Hân *halleda'llahu mülkehû* hazretlerinin hediyye-i pîşgâh-ı huzûr-ı pür-nûr-ı hurşîd-zuhûrları kılındıktan sonra mekşûf-ı zây-ı hurşîd-ziyâ-i mukaddes u meşhûd zamîr-i münîr-i akdesleridir ki bu ma‘nâ erbâb-ı elbâb indlerinde mahfî ve mestûr değildir ki vücûd-ı padişâhân-ı celîlü'ş-şânda garaz-ı aslî ve illet-i gâî âsâyiş-i cihân-bân ve nizâm-ı hâl-i âlem ü âlemiyândır.

Ahd-i hulefâ-yı kirâmdaki binâ-yı mezheb-i hanîf-i Nebevî dört fırka üzere karar tutup mâbeyn-i Ehl-i İslâm'da ülfet ü müvâneset mütehakkık olmuş idi. Onlardan sonra selâtîn-i cennet-mekîn-i sâlife dahi hemân ol tarîkayı mer'î ve melhûz ve hudûd-ı süğûr-ı müslimîni tecâvüz ü ta'addî cünûd-ı halel tatarrukundan masûn ve mahfûz tutmuşlar idi. Bu ahd-i huceste ve zamân-ı ferhundedeki inâyet-i Yezdanî ve tevfîk ü te'yîd-i Samedânî ile evreng-i hilâfet ü cihân-bânî ol birâder-i velâ-güher ve bu niyâz-mend-i dergâh-ı Hudâ-yı vâridin zât-ı bâ-berekâtlarımıza mahsûsdur guncâyiş tutmaz yani lâyık değildir ki her vakt ehl-i İslâm evvelkiden ziyâde ve bihter-i âsâyiş-güzîn mehd-i râhat u ârâm ve ittihâd-ı mezheb ve muvâfakat-ı meşreb ile peyveste-i silsile-i ülfet ve iltisam olmayup birbirleriyle makâm-ı mugâyeret ve tezâdd u münâferet ü inâdda olalar. Ve bir tarîk ile zây-ı gîtî-ârâ-yı mukaddeslerine münkeşefdir; müddetlerdir ki bu halâs-mend-i dostî-kîşin hâtırı ol emre müte'allıkdır ki selâtîn-i Safeviyye vaktinde ümmet-i Muhammediye beynlerinde intişâr bulan gavâil-i beyhûde ve ekâvil-i bâtıla mürtefî ve madde-i ihtilâf ve şübhe miyâneden mündefi' olup fekad millet-i hakka bu niyâzmend-i dergâh-ı ilâhînin sa'yi ile kemâ hüve hakkahû gıll u gış-ı bida'dan tasfiye bulmakla zamân-ı âbâ-i hümâyûn ve kânûn-ı meymûnları düstûruyla revâc bula ve bi-hamdi'llahi te'âlâ ol ki meknûn-ı zamîr ve maksûd-ı hâtır-ı hatîrimiz idi te'yîd-i Îzidî ve eltâf-ı Sermedî ile Memâlik-i İran'da sûret-vukû' buldu. Eğerçi şürût-ı ma'hûde ve umûr-ı mes'ûleden Devlet-i Aliyye-i Kaaniyye'de ba'zısı karîn-i husûl ve anların dahi nâ-tamâmlıkları itmâmı matlûb ve me'mûldür ki inşâ'allahu'l-azîz ol pâdişâh-ı İslâm-penâhın yümn-i iltifâtları ile vech-i mergûb üzere pezîrâ-yı izz-i kabûl olur lâkin ba'zı fürû'ât-ı dîniyye bâbında ulemâ-yı sâbıkın âmed ü reftleri ifâde-i kâmile etmemekle hasbe'l-vâki' cânibeynden def'-i hicâb-ı şübh ü şükûk olmadı. Ol hidîv-i İslâm-penâhdan tevakku' olunur ki der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı sultânîlerinden iki nefer azîm efendiler me'mûr ve bu hudûda revâne buyuralar ki bu hayr-endîşin mahfil-i huzûrunda bu cânibin ulemâsıyla mübâhase ve bu mihnet-kîş-i cânibeynin akvâl ve mükâlemâtını kendim istimâ' ve ısgâ idüp bu merâtibi temyîz buyurmamız salâh-ı hâl-i müslimîne enseb ve devleteyn-i aliyyeteynin hayriyyetine akreb idi. Ve buna bâ'is olsa gerekdir ki hakkiyet ü hakîkat-i mezheb ve sıhhat-i akîdet-i ulemâ-yı a'lâm-ı müşârün-ileyhimâ tevassutlarıyla ol devlet-i ebedü'd-devâmın a'yânına belki zümre-i hâss u âmmına vâzıh ve müteyakkın olur *âfitâb-ı hilâfet lâ-yezâl ü bî-zevâl bâd!*[153]

3 B. Sene [1]155

[153] Sehven "لا يزال و هوو آل باد" şeklinde yazılan ibârenin doğrusu "لا يزال و بيزوال باد" dır "آفتاب خلافت لا يزال و بيزوال باد" yani "hilafet güneşi zevâl bulmasın ve hiç sönmesin" denilmektedir.

32

Nâdir Şâh'ın Anadolu ve İran arasındaki barışa katkı sağlaması, ancak önceki dönemlere ait musâlahalara ve kabul görmüş teamüllere bağlı kalınmasının da barış için gerekli olması

کمک نادر شاه به حفظ صلح بین ایران و آناطولی، ضرورت وفادار ماندن به معاهده ها و شیوه های دوره های قبلی و قبول آنها

Bağdad ve Basra valisi olan Ahmed Paşa tavassutuyla Devlet-i Aliyye'ye gönderilen nâmenin ulaştığı, muhtevasının anlaşıldığı; Ehl-i Sünnet Mezhebi'nin dört fırka olarak ortaya çıkmasıyla Müslümanlar arasındaki dostluk ve kaynaşmanın sağlandığı, huzur ve rahat içinde sınırların korunageldiği, daha sonraki sultanlar döneminde de aynı kaygılarla mevcut yapının muhafazasıyla sınırların her türlü fitneden muhafaza olunduğu; Müslümanların rahat bir şekilde uyuyabilmelerinde Şah hazretlerinin büyük katkısı olduğu, bazı dini ayrıntıların görüşülerek şüphelerin izalesi için seçkin ulemadan iki zatın gönderilmesi hakkındaki taleplerinin hakkaniyet ve dindarlığının göstergesi olduğu; Şah hazretlerinin, Safevîliğin zuhurundan beri süregelen Anadolu ve İran arasındaki düşmanlığın giderilmesine katkı sağladığı, Muhammed ümmetini büyük dağdağalardan kurtardığı, bu dostluk ve anlayış devam ettiği sürece ümmetin rahat edeceğinin aşikâr olduğu; ancak önceki dönemlere ait ahitleşme ve belgelere bağlı kalınması, milletler arası genel-geçer kurallara uyulması da söz konusu barış ortamının sürdürülebilmesi açısından büyük önem taşıdığı, bu kurallara uyulmuş, usul harici tekliflerden vazgeçilmiş olsa, aradaki şüphe ve kuşkulardan eser kalmayacağının açık olduğu, İslam'ın ilk dönemlerinde teferruata ait konularda ihtilaf zuhur edip, öze taalluk eden konularda ihtilaf yaşanmadığı; dört mezhebin seçilmesi hususu da o zamana ait bir usul olduğu; melik ve sultanların musâlaha yapmaları suretiyle mezhep kabulüne ruhsat verilmediği; Daha önce İran'a elçi tayin edilen efendi ile teklif olunan maddelere ilişkin Devlet-i Aliyye'nin ileri sürdüğü şer‘î mazeretler gerekçeleriyle açıklandığı ve niçin kabul edilemediği izah edilmekle bu konunun hüsn-i kabul görmesi bekleniyorken, yeni gelen name ile konunun tekrar görüşülmesi için iki âlim gönderilmesi istendiği, bunun kabul edilmesi dedikodu ve mücadelenin devamı demek olacağından, işleme konulmayıp arz edilen şer‘i mazeretlerin kabul edilmesi ve eski usullere bağlı kalınması lazım geldiği; iki devlet arasındaki huzurun devamı için bunun gerekli olduğunun beyanına dair Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف محمود اول به نادرشاه مبنی بر: دریافت نامه‌ی ارسالی به دولت‌علیّه از سوی احمد پاشا والی بغداد و بصره، درک محتوای آن؛ فراهم شدن

دوستی و انسجام بین مسلمانان با به میان آمدن مذهب اهل سنت به عنوان چهار فرقه، حفظ آرامش و راحتی در مرزها ؛ محافظت مرزها از هر نوع فتنه با همان حساسیت موجود در دوره‌های سلاطین بعدی؛ سهم بزرگ اعلیحضرت شاه در خواب آسوده مسلمانان، اعزام دو عالم منتخب با ویژه گی عدالت و تقوای ایشان برای از بین بردن بعضی شبه های دینی با دیدار و گفتگو؛ سهم اعلیحضرت شاه، در از میان بردن خصومت مداوم بین ایران و آناطولی که از ظهور صفویه تا به این سو ادامه داشته و حفظ وضعیت موجود، نجات امت محمدی از دغدغه های بزرگ، آسودگی امت در ادامه روند این دوستی؛ اما وفادار بودن به عهدها و اسناد مربوط به دوره های قبل، اهمیت فراوان پیروی از قوانین دوجانبه بین ملل از جهت ادامه صلح، مطابق با این قوانین، اگر چه از اصول خارجی چشم پوشی شود، بی اثر شدن شبهه و سوء ظن های فیمابین آشکار شده، اختلاف بوجود آمده در موضوع های فرعی در دوره های صدر اسلام، عدم وجود اختلاف در ماهیت اصلی؛ انتخاب چهار مذهب هم مربوط به اصول آن زمان بوده؛ اجازه ندادن به قبول مذهب با انجام صلح مَلک و سلطان؛ شرح ضرورت محظورات شرعی با تعیین ایلچی افندی به ایران در خصوص ماده های پیشنهادی دولت‌علیّه و توضیح دلایل عدم پذیرش و انتظار پذیرش این موضوع، درخواست دوباره دو عالم برای دیدار و گفتگو در خصوص موضوع فوق با نامه جدید، پذیرش این امر به معنی ادامه شایعات و مبارزه، به کار نگرفتن آن و قبول معذرت های شرعی عرض شده و ضرورت وفادار ماندن به اصول قدیمی

(25 Eylül 1742)

Bu def‘a der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevâneden
Nâdir Şâh kıbeline yazılan nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.
25 B. Sene 1155

Bismillahirrahmanirrahim

"Li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâde"[154]

Sahâif-i şerâif-i teslîmât-ı müsâdakat-âyât-ı pâdişâhâne ve zarâif-i letâif-i tekrîmât-ı muhâlasat-gâyât-ı şehn-şâhâne ol a‘lâ-hazret, mu‘allâ rütbet, leâlî-nazret, Utarid-dirâyet, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, tâc-dâr-ı âfitâb-nazîr, müessis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî, alem-efrâz-ı hıtta-i dâverî, revnak-efzâ-yı evreng-i dâverî, bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn, çâr-bâliş-nişîn-i taht-ı Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek- bârgâh u saâdet-destgâh el-Kaan Nâdir Şâh veffekahu'llâhu melikü'l-allâm limâ yütereccâ minhu'l-hayr ve yurâm hazretlerinin huzûr-ı saâdet nüşûr-ı mînû i‘tilâlarına takdîm ü ihdâ kılındıktan sonra revnak-şiken-i mir’ât-ı gîtî-nümâ olan re’y-i cihân ârâ-yı dekâyık âşinâlarına inbâ ve inhâ olunur ki hâlâ Bağdad ve Basra vâlisi olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ahmed Paşa *edâma'llahu*

[154] "Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır." Yunus Sûresi: 10/26.

te'âlâ iclâlehû tavassutuyla der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânemize teblîğ ü îsâl olunmak üzere pîrâye-i menassa-i tahrîr ve ârâyiş-i mahmil-i tesyîr buyurulan nâme-i nâmî-i anberîn-nikâb ve müşerrefe-i kirâmî-i letâif-nisâbları vezîr-i müşârün-ileyh tarafından ebr-i güzîn-i ezminede şeref-rîz-i vürûd ve feyz-engîz-i su'ûd olmakla bi'l-cümle suver-i mefâhîm-i musâdakat-intimâsı cilve-ger-i mir'ât-ı tâb-nâk-i idrâk-i hüsrevânemiz olup fehâvî-i ta'bîrât-ı dil-keş edâlarından istinbât olunduğu üzere mezheb-i hanîf-i Nebevî ahd u eyyâm-ı hulefâ-yı kirâmda çâr fırka üzere karâr-yâfte olmak hasebiyle miyân-ı Ehl-i İslâm'da bâdî-i müvâneset ü ilti'âm ve mü'eddî-i râhat u ârâm olup ba'dehû serîr-ârâ-yı devlet ü saltanat olan selâtîn-i cennet-mekîn ve havâkîn-i bâ-ferr ü temkîn dahi ol tarîka-i enîkayı mer'î vü melhûz ve hudûd u sügûr-ı müslimîni dest-endâz-ı âşûb u fitenden mahfûz tutmuşlar idi. Binâen-aleyh bu ahd-i ferruh u huceste ve evân-ı fîrûz u bercestede dahi tesâ'üd-i cânibeyn ve te'âzud-ı hazreteyn ile Ehl-i İslâm'ın âsâyiş-güzîn mehd-i ârâm ve gunûde-i pister-i ülfet ve ilti'âm olmaları hâtır-hâh-ı cenâb-ı şâhî ve semîr-i zamîr-i Cem-câhîleri idüğü tahrîr ve ba'zı füru'ât-ı dîniyyede olan şübhe vü şükûkun hall ü izâlesi için der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânemiz ulemâ-yı izâmından iki nefer âlim-i mu'teberin irsâl ü tesyîrleri husûsu tastîr ve tahyîr buyurulmuş çünki mecbûl ü meftûr oldukları tînet-i hakkâniyet ve şîme-i diyânetleri muktezâsı ve bundan akdem bi'd-defe'ât ve be-tahsîs bu def'a vürûd eden tahrîrât-ı seniyyeleri mü'eddâsı üzere Devlet-i Safeviyye'nin ibtidâ-yı zuhûrundan berü ahâlî-i Rûm u İran beyninde bâ'is-i adâvet ü bağdâ ve mûris-i kedûret ü şahnâ olan bida'-ı muhteri'a-i sebb ü rafzı izâle vü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyyeyi dağdağa-i tezâdd ü te'âdîden irâhe eylemeği pîş-nihâd-ı zamîr-i hulûs-i'tiyâd buyurdular *"men yef'alü'l-hayra lâ-yu'dem cevâziyehû lâ yezhebü'l-'urfu beyne'llâhi ve beyne'n-nâs"*[155] sa'y-i cemîl-i şâhâneleri mebrûr u meşkûr ve muktezâ-yı niyet-i hayr-hâtimetleri ile müsâb ve me'cûr olunacakları vâreste-i kayd-ı iştibâhdır ve bu hâlisu'l-fuâdın dahi merâm u murâdı ancak refâh-ı bilâd u ibâd ve sükûn-ı âşûb u fesâd olmakla bu niyyet-i hâlisa-i müstelzimü'l-meymenetde tevâfuk-ı ferîhateyn-i sabîhateyn ve tetâbuk-ârâ-yı rezîne-i hazreteyn kâffe-i ehl-i İslâm haklarında hamd ü şükrü iğtinâm olunacak ni'am-ı cüsâm-ı İlâhiyyeden idüğü mâ-lâ-kelâmdır vâkı'â cenâb-ı übbehet-nisâb-ı şâhîlerinin cây-gîr-i zamîr-i safvet-tahmîrleri olan garaz-ı esnâ ve maksad-ı esmâları beyne'l-müslimîn ilkâ-i hubb u vifâk ve ilgâ-yı mekâyid-i şûr u şikâk olduğu sûretde bi-tevfîkihî sübhânehû bu merâm-ı hayr-encâm etemm vechile hâsıl ve aksa'l-gâye-i kemâle vâsıl olup lâkin de'b-i dîrîn-i mülûk-ı sütûde-sülûk ve beyne'd-düvel tarîk-i mer'î vü meslûk olduğu üzere miyânede mehâ'il-i madde-i müsâfat ve me'âlim-i câdde-i menheli'l-azb-ı müvâlât olan emniyyet vârid ve sâdır-ı cânibeyn ve itmînân-ı râyih ü gârî-i tarafeyne dâir akd-i ravâbıt-ı uhûd ve mevâsik bu vakte dek vâbeste-i ukde-i terâhî vü ta'vîk olmuşidi.

Bu sebîke-i hâlisü'l-ayâr bağînin dahi karîben rîhte-i kâlıb-ı hüsn-i temşît olması ol bülend-câh-ı mu'allâ-cây-gâhın merhûn-ı seciyye-i nasafet ve mevkûf-ı reviyye-i fütüvvetleridir kaldı ki bundan akdem taraf-ı cenâb-ı vâlâ-yı devlet-nisâbınıza inhâ olunduğu üzere kabul ve is'âfında şer'an ma'zûr olup ve beyne'd-düvel bast u temhîd olunan müsâlemât

[155] "Kim ki hayır işlerse, yaptıkları hoşa gitmez, Allah ve kullar arasındaki muarefe zâil olmaz." Bazı Tabakat kitaplarında hadis olarak zikredilmiştir.

ve musâlahâtda de'b-i mersûm olmayup kabûlüne tevakkuf etmeyen tekâlîf dahi kıbel-i âlîlerinden ber-tarâf olsa miyânede şübhe vü şükûkdan bir eser kalmaz idi. Zîrâ mukârenet-i hüsn-i himmetleriyle mabeynden ref' ü tasfiyesi zuhûr eden mu'âdât u mubâgaza keyfiyyetleri mülûk-ı Safeviyye'nin ba'zı ağrâz-ı fâsidesi zımnında ihtirâ' ve ibtidâ etdikleri rafz u ilhâd ve sâir sû-i i'tikâda mebnî bida'-ı seyyi'elerinden nâşî olup bu keyfiyyet ise meyâmin-i himem-i aliyyeleriyle ber-tarâf ve müntefî ve intifâ-i illet, intifâ-i ma'lûlü muktezî idüğü ma'lûm-ı âlîleridir bu da'vâya şâhid ve bu müdde'âyı müeyyiddir ki evâil-i İslâm'da ibtidâ ihtilâf fürû'da olup ba'dehû usûlde vâki' ve ol zamân-ı hayr-iktirân ictihâd-ı asr u evânı olmakla fırka-i nâciye usûlde ittihâd ve fürûda mezâhib-i erba'ayı ihtiyâr idüp ol mezheblerin yedinde bulunan mülûk ve selâtîn miyânında vâki' olan müsâlemât ve musâlahâtda tasdîk ve kabûl-i mezheb şart u medâr kılınmayıp hâl ü şân ilâ hâze'l-ân bu nehc üzere istimrâr ile düvel-i İslâmın istikrâr ve ricâlinin müvâneset ü i'tilaflarına vesîle olduğu muhât-ı ilm-i âlîleridir. Çünki hakîkat-i hâl böyledir. Bundan akdem taraflarına tesyîr olunan efendi ile bâ-ittifâk ulemâ-yı a'lâm taraf-ı şâhânelerine tahrîr olunan cevâb-ı şer'îde mezhebimizin muktezâsı üzere kabûl ve tasdîki teklif olunan madde-i ma'hûde husûsunda fi'l-cümle a'zâr-ı şer'iyye temhîd olunup ve bu bâbda tarafımıza nisbet ile iştibâh bâkî kalmayıp ve lede'l-ittisâf taraf-ı şâhânelerinden dahi hüsn-i kabûl me'mûl iken bu def'a vârid olan nâme-i nâmîlerinde edâ-yı merâmda ibhâm ile mâbeynde vâki' olan şübhe vü şükûkun hâl ü ifhâmına dâir ol cânibin ulemâsıyla mübâhase için a'lâm-ı ulemâ-yı devletden iki âlim irsâli matlûb olup fehm-i merâm ve serd olunan cevâb-ı şer'îde tarafımıza nisbet ile iştibâh olmadığı müte'ayyin olmağın bu bâbda mübâhase için taraf-ı devlet-i ebed-peyvendden ulemâ irsâl olunduğu sûretde ber-muktezâ-yı a'zâr-ı şer'iyye mutâraha-i kîl u kâl bi'l-âhare mücâdeleye mü'eddî olmakla tayy olunmak husûsu ihtiyâr olunmuşdur. Ve'l-hâsıl arz etdiğimiz a'zâr-ı şer'iyye telakkî-i bi'l-kabûl buyurulup düvel-i İslâm miyânında cârî olan rüsûm ve âdât-ı müsâlemât mer'î buyurulmak beyne'd-devleteyn istirâhat-i enâm ve nizâm-ı devlet-i İslâma muktezî olacağı zâhir ü bâhir olmağın inşâ'allahu te'âlâ sinîn-i adîdeden berü rehîn-i derc-i tesvîf ve te'hîr olunan gevher-i girân-kadr müsâfatı pîrâye-i iklîl-i celîl itmâm eylemek maksûd ise teklîf-i mezkûrdan ferâğ ile nizâm-ı devleteyne hüsn-i ihtimâm ve bu maslahat-ı hayriyyeyi ikmâl ü itmâm buyururlar. Bâkî hemîşe kevkeb-i rahşende-i izz u ikbâl, masûn ez-sükût u zevâl bâd![156]

[156] "İzzet ve ikbal burcunda dâim olan parlak yıldızınız kaymaktan ve zevâl bulmaktan korunsun" anlamında Farsça duâ cümlesi.

33

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık için mezhepbaşılık ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip bir mahzuru bulunmadığı halde bundan geri durulmuş olmasından ötürü bu konudaki ısrarın fayda yerine, kötü sonuç vereceği düşünüldüğünden söz konusu tekliften sarf-ı nazar edildiği; İranlı hacıların, eskiden olduğu gibi Harem-i Şerif'te kılınan namazlarda dört mezhep cemaatlerine uymaya devam edecekleri beyanını havi Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman tavassutuyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şâhî

ارسال نامه‌ی شاهی به فارسی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول حاوی: پیش از این در خصوص تعیین رکن مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد و علی رغم نبود محظور این موضوع پذیرفته نشد از آنجا که تصور می شود اصرار به خاطر این موضوع به جای سودمندی، نتیجه نامطلوب بدست دهد، صرف نظر کردن از موضوع مورد بحث؛ پذیرفتن روند اقتدا حاجیان ایران همانند قبل به چهار مذهب جماعت در نماز حرم شریف

(24 Ocak-2 Şubat 1746)

[Farsça]

Rikab-ı hümayun-ı cihandarîye Nadir Şâh tarafından
Fethali Bey Türkmen vesâtatıyla vârid olan Farisî name-i dostî-alâmenin bi-aynihî suretidir.
Evâil-i M. Sene [1]159

Bismillahirrahmanirrahim

İhlastaki ifrat ve ihtisasın kemâl mertebesiyle kabule mazhar olmuş en vefakâr duaların her türlüsü, dostlukla bezenmiş en güzel hayır-duaların bin türlüsü, Yüce Hazret'in tanzim ettiği İrem Meclisi'nin hediyesi olsun! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, Merih heybetli, Satürn görkemli, sırra kadem basanların halîfesi, İkinci İskender-i Zülkarneyn! Hz. Süleyman makamlı birader! Allah'ın yeryüzündeki gölgesi konumundaki İslamların sığınağı olan padişah! Allah mülkünü daimî kılsın! Güneş ışığı gibi dünyayı ışıldatan

görüşlerinize şunu sunmaktayız. Bundan önce, İmam Cafer-i Sâdık'ın -*ki, salât ü selam onun üzerine olsun*- mezhep-başılığı ve rükn tayini hususları Kağanlığın Devlet-i Aliyyesi'ne teklif olunmuştu. Ebediyete kadar devamı arzulanan o devletin ulema ve önde gelenleri nazarında hiçbir mâni' ve mahzuru görülmediği halde öne sürdükleri mazeretlerle ebediyyen bunu kabul etmekten sakındılar, uzak durdular. Kazasker Yeğen Mehmed Paşa hâdisesinden sonra kurduğumuz onca hayallere ve güzel emellere rağmen Müslümanlar arasında dostluk, dirlik-düzenlik tesisinden gayrı bir kastımız da yok iken bu kadar kan döküldü. Bundan sonra bu hususlarda ısrarcı olduğumuz takdirde muhtemeldir ki, daha çok kan dökülecek. Bu sebeple hüsn-i niyet ve dindarlık yolunda daha ziyade cüretkarlığa halimiz elvermeyip mezkur tekliften sarf-ı nazar ederek bu kapıyı kapattık. İranlı hacılar, dört mezhebin cemaatlerine uymak suretiyle hangi tarafta bulunuyorlarsa ona tâbi olarak namazlarını eda edecekler. Allah'a hamd olsun ki, mezhep ve millet hususunda birliktelik sağlanıp dostluk ve sevginin mertebeleri zahirî ve bâtınî olarak tekemmül etmiş bir haldedir. Bütün anlaşmazlık konuları halledilerek sıkıntı ve bıkkınlık verici âmiller ortadan kaldırılmış, dedikoduya mahal tek konu dahi bırakılmamıştır. Allah'ın sonsuz yardımlarıyla bu iki hazret arasında dostluk ve kardeşlik kıyamete kadar sürecek, karşılıklı ülfet ve muvafakat esası devam edecektir. Diğer hususî kaimemizde belirtildiği gibi hizmet-i hümayunlarından rica ve niyaz olunan nesnenin red veya kabulü cihan-bahşedici zatlarının lütuflarına ve âlemi kuşatan reylerine havale olunmuştur. Halîfelik günleriniz devamlı, azametiniz kalıcı olsun!

34

İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi

انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık'ın mezhepbaşılığı ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip aradaki dostluğun pekiştirilmesi için bunun bir fırsat telakki edileceği düşünülüyorken Osmanlı Devleti ricâlinin dökülen kanın devamına rıza göstermelerine anlam verilemediği; İran'da Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin nüfuz ve istikrara kavuştuğu bir dönemde uzatılan dostluk eline Osmanlı Devletince karşılık verilmemesi karşısında ısrarcı olmanın bir lüzumu kalmadığı; Çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının mülkü iken Safevîler yüzünden elden çıkan Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kardeşlik hukukuna binaen İran'a bağışlanması durumunda helâlleşilmiş olacağı ve bunda bir zorlamanın bulunmadığı beyanına dair Nadir Şah tarafından Fethali

Bey Türkman ile Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahîye ekli Farsça kaime

نامه‌ی شاهی با پیوست سند به فارسی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول مبنی بر: پیش از این در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد در حالی که این امر را برای تحکیم دوستی فیمابین یک فرصت تلقی نموده اما رجال دولت عثمانی برای ادامه خونریزی اهمیت نداده؛ در دوره ایی که اهل سنت و جماعت در ایران ثبات و نفوذ بدست آورده، دولت عثمانی به جای ارائه رفتار متقابل به پیشنهاد دوستی، آن را رد کرده و ضرورتی بر تاکید به این امر نمانده؛ یکی از دو مُلک آذربایجان و عراق مُلک پادشاهان ترکمن از دوره های بسیار قدیم به این سو که به خاطر صفویه از ایران جدا شده؛ در صورت بازپس دادن آن بنا به حقوق برادرانه به ایران موجب حلالیت و عدم استفاده از زور در این موضع می شود

[Farsça]

Name-i merkume-i pîçde vürud eden Farisî kaimenin bi-aynihî suretidir.

Her şeyin tasarrufu Yüce Allah'a aittir

Eşi ve benzeri olmayan Allah'ın nurunun ışıltısı Zat-ı Hümayun'un nur saçıcı vicdanından yansıyarak ortaya çıksın, parıldasın ki, Allah'ın verdiği güçle bundan önce İran'da hüküm süren küfür, Rafizîlik ceryanı ve bid'atları perişan ederek hükümsüz kıldıktan sonra dostluğun, bir olmanın ve sevgi yolunun gereği olarak İmam Cafer-i Sâdık'ın (esenlik onun üzerine olsun) mezhep başılığı için rükn ta'yîni hususu, o ebed-müddet devlet tarafına teklif olunmuştu. Bu tekliften kastımız, Müslümanlar arasındaki kanayan yaranın kabuk bağlaması ve Hz. Peygamber'in ümmeti arasında dostluk te'mininden başka bir şey değildi. Büyük bir memnuniyetle kabul ve rıza gösterileceğinden şüphemiz bulunmamaktaydı. Serasker Yeğen Mehmed Paşa'nın çıkışından sonra çokça düşündük taşındık. Tertemiz şeriatla hükmeden eminlerle Devlet-i Aliyye ricalinin bu teklife rıza gösterecekleri yerde bu kadar kanın dökülmesine rıza gösterdiklerini müşahede ettik. Raşid Halîfe Efendilerimiz -ki, Allah onların cümlesinden razı olsun- hazretlerinin hakikatlerini kabul etmek ve bid'atları terk etmekten ibaret olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat Mezhebi Allah'ın yardımıyla İranlılar arasında nüfuz ve istikrara kavuşmuştur. İran ahalisinin çoğunluğu bunu samimi bir kalple beyan ve itiraf etmişlerdir. Bazıları cehaletleri yüzünden razı olmamışlarsa da onları da isteyip istemediklerine bakmaksızın bu canipteki Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'ne tâbi eyleyip taklidî olarak bu inancı taşımalarını sağladık. Bu duacının maksadı iki tarafın hayrına çalışmak olduğundan iki taraf da bu teklife rıza göstermedikten sonra bu hayır-hâh ısrarın hiçbir anlamı ve lüzumu kalmamıştı. Acem

halkının ve İranlıların akılları olsaydı, başlangıçtan bugüne kadar bu tarafa bağlı kalarak Şâh İsmail'in bid'atlarını kabul etmezlerdi. İşin başından beri Muhammed Ümmeti'nin ferahlığı ve kurtuluşu aslî gayemiz olmakla Âlemlerin Efendisi olan Yüce Allah dahi merhamet nazarlarını bizden esirgedi. Ne taraftan bakılırsa bakılsın, çekişme ve nizâ' konusu olan iki tarafın üzerine aldıkları sorumlulukları yerine getirmelerine matuf olduğundan, biz de mezkur vecibelerden ferâgat eyledik. "Her ne zaman iddia olunan şey terk olunur; dava da onunla birlikte terk olunur" "İstediğimden vazgeçince, istenilen şey de bitti." Allah'a şükürler olsun ki, bütün hedefimiz olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi de her tarafa uzanıp ve yayılmaya devam edip şüphe ve çözülme şâyialarından uzaktır. Allah göstermesin! Mademki hayat devam etmededir; bugünden sonra bir daha mal ve mülk için muhalefet kılıcı kınından çıkıp nizâ' ve muhalefet girdabına düştüğümüz takdirde kardeşlik hukukuna binâen şunu biliniz ki, Irak ve Azerbaycan memleketleri çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının olmakla, doğrusu bu hayır-hâh dostunuza mirastır. Şâh İsmail'in hükümdarlığı zamanında o toprakların yarısı ebed-müddet olan devlet[iniz]in tasarrufuna geçmişti. Irak ve Azerbaycan'dan ibaret olan o iki memleketten birisi birlik ve beraberliğin gereği olarak takipçiniz olan bu dostunuza i'tâ ve ihsan olunursa, yarısı tasarruflarında bulunan diğeri de kendilerine helal olsa gerektir. Ve o hazretin ihlas ve samimiyetten yana olan bu biraderleri hakkında vücuda gelen iltifatları cümle âleme zahir ve ayan olur. Ve bu teklifimiz de sevgi ve ittihad cihetiyle olup ısrar ve zorakilikle değildir. Bunu red ya da kabul etmek sizin seçiminizdedir. Her ne şekilde tabiat-ı devletinize uygun düşer, şirin gelirse bu samimiyet-perverlerine de o şirin gelecektir. Daha başka bir şeye hamledilmesin. Hilafet güneşiniz bâki olsun; cihan-sahibi oluşunuz zeval görmesin.

35

Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhün istikrara kavuşturulması arzusu

فسخ شروط عهدنامه با دولت عثمانی و آرزوی پیوستن به استقرار صلح

Osmanlı Devleti ile yapılmış olan ahitname şartnamesinin feshi, sulh antlaşmasının sağlamlaştırılarak istikrara kavuşturulması ve aradaki nizaın def'i için babası Nadir Şah tarafından Veziriazam hazretlerine bir name gönderilmekle memur edildiği; Fethali Bey Türkman'ın bu namenin ulaştırılması göreviyle yola çıkarıldığı hakkında Nadir Şah'ın sadrazamı tarafından sefir Fethali Bey Türkmen ile Osmanlı sadrazamına gönderilen Farsça mektup

نامه ارسالی به فارسی از طرف صدراعظم نادرشاه توسط سفیر فتحعلی بیگ ترکمان
به صدراعظم عثمانی در خصوص: با فسخ شروط عهدنامه انجام شده با دولت عثمانی،
بدست آوردن ماموریت از طرف پدرش نادرشاه برای ارسال یک نامه به اعلیحضرت
وزیر اعظم جهت پیوستن به عهدنامه صلح و حفظ و استقرار آن به منظور دفع نزاع
فیمابین؛ ماموریت فتحعلی بیگ ترکمان و اعزام وی به منظور ارسال نامه

[Farsça]

İnayetli Sadrıazam hazretlerine Nadir Şâh'ın itimâdü'd-devlesi tarafından sefir-i mûmâ-ileyh yediyle gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

Her şeyin tasarrufu Yüce Allah'a aittir

Allah'ın yeryüzündeki gölgesi ve benim velinimetim olan babamın saltanatının kaidelerini Allah yüceltsin!

Feleklerde taht kurmuş padişahın mülkünü Allah ebedî kılsın! İhsânını da feyizlendirsin, bereketlendirsin!

Vezirlik makamının kendine sığındığı, celâlin, şahsına nispet edildiği, azametin zatına tâbi olduğu, istinadgahı olan izzet ve celâl mahfilinin süsleyicisi, saadet ve iclal tahtının zinet bahşedicisi, makamı yüce Destûr-ı Ekrem ve Sadr-ı Efhâm Hazretleri'ne! Allah şanını yüce kılası Veziriazam'a! hayır-dua ve âfiyet dileklerimizin tebliğinden sonra isabetli görüşlerine şurası malum olsun. Bu uğurlu zamanda, İskender hünerli, felekler mertebeli padişahın -ki, Allah onun mülkünü ebedî, ihsanını bereketli kılsın- Süleyman'a yaraşır nurlar dağıtan Ehl-i İslam'ın sığınağı olan halîfenin huzurlarına, velinimetim olan pederim felek rütbeli yüce hazret Nadir Şâh -Allah saltanatının dayanaklarını sağlamlaştırsın- taraflarından ahidname şartnamesinin feshi, musalaha kurallarının sağlamlaştırılarak istikrarlı hâle getirilmesi, külfet ve nizâ' unsurlarının ortadan kaldırılması beyanını hâvi mis kokulu nameleriyle birlikte Fethali Bey Türkman gönderilmekle dostluk dileklerinin hakkaniyet timsali yüce makamlarının malumu olması için yüceltme ve iltifat etme merasimi gereğince üslûbu hayırlıca olan bu mektubumuz yazılıp tezyinat zincirinden geçirilerek yola çıkarılmıştır. Taht-ı şâhânenizin hâtırının icapları her ne ise elbette onları bize bildirmenizi dileriz. Vezaret günleriniz bâki olsun! Yüceliğiniz, yüksek görüşlülüğünüz ve saadetiniz daimî olsun!

36

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Devlet-i Aliyye'ye yöneltilen İmam Cafer-i Sadık'ın mezhepbaşılığı teklifinden, aklen bir mahzuru bulunmadığı halde ayan ve ulemanın gösterdiği ürküntü sebebiyle ve daha fazla kanın akması sonucunu doğurabileceği endişesiyle feragat olunduğu; İranlı hacıların dört mezhebin cemaatlerine uymak suretiyle hangi tarafta bulunuyorlarsa namazlarını orada eda etmeye devam edecekleri; niza konusunun bu şekilde ortadan kaldırılmış olduğu hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektup

نامه‌ی ارسالی به زبان فارسی از طرف مُلا علی شیخ الاسلام ایران به شیخ الاسلام محمود اول در خصوص از بین بردن موضوع مورد نزاع: پیشنهاد ارائه مقام ریاست مذهبی امام جعفر صادق ارائه به دولت‌علیّه، با این که هیچ محظوریت عقلی در این مورد نبود و تنها به دلیل نگاه متحجرانه علما و اعیان بدون نگرانی و فراغت از نتیجه افزایش خونریزی آن؛ اقتدا و برپایی نماز توسط حاجیان ایرانی مانند سابق با توجه به این که در کدام قسمت باشند به یکی از چهار مذهب جماعت

[Farsça]

Sefir-i mûmâ-ileyh vesâtatıyla semahatli Şeyhülislam hazretlerine Mollabaşı Ali Ekber tarafından gelen Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

Din ve milletin esasları ile apaçık şeriat divanının temelleri daimî; kutsî sanatlı zat-ı sâmîlerinin güvenilirliği ile feyz bahşeden mekremetli, mesud mevcudiyetleri sürekli; sağlam ve dimdik ayakta olsun; çöküş âfetinden ve yıkıcı depremlerden uzak olsun! Din-perverlik sofrasının yayıcısı, dillendirme, feyizlendirme ve şeriati yayma kaidelerinin sağlamlaştırıcısı olsunlar! İhlasımızı gösteren kafi ve vâfî dualarımızın tebliğinden ve sadakatimizin nişanesi olarak saf ve dürüstlüğün hakkını teslim ettikten sonra güneş gibi parlayan beyaz ışık misali görüşlerine malum olsun ki; bundan önce ruhum kendisine feda olası şâhlarşâhı Yüce Hazret'in emir ve irşadıyla küfür ve Rafızîlik eseri olan unsurların İran'dan def edilerek Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin yayıldığı ifadesiyle İmam Cafer-i Sâdık'ın -Allah ondan razı olsun- mezhep-başılığı ve rükn tayini hususları o Yüce Devlet'e teklif olunmuştu. Bu teklifi yaparken Müslümanlar arasındaki dostluk ve iyiye doğru gidişi artırmak ve İranlıları hoşnut kılmaktan başka bir kastımız yoktu.

O Yüce Devlet için de bu bağlamda herhangi bir zarar, ziyan ve tehlike söz konusu değildi. Ancak karşı taraf, son derece dehşete kapılarak bunları kabul etmekten yüz çevirdi. Yeğen Mehmed Paşa'nın çıkışı esnasında, bozgunculuk gailesinin ortadan kaldırılması, kavga ve inat ateşinin söndürülmesi konusunda kutsî ve şerefli zat kendi adamlarına emir vermişti. Beklenenin hilafına olarak, bu kadar kanın dökülmesine rıza gösterilip bunu kabul etmekten kaçınıldığı, devletin ileri gelenlerince müşahede edildi. Bu konuda ısrarcı olunması belki daha çok kanın dökülmesi ihtimalini doğuracaktı. Bu yüzden söz konusu tekliflerin geri alınması emredildi. Allah'a şükürler olsun ki, İran halkı eski inançlarından vazgeçerek Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nde karar kıldılar. Söz verilen teklifleri kabul veya reddetmekten dolayı onların güzel inançları bir zarar ve ziyan da görmeyecek. Ancak bununla birlikte mukaddes bendelerince kan dökülmesine razı olundu. Böylelikle kendi reyleriyle bir fırsatı reddetmiş oluyorlardı. Sırf kendi mutluluklarının peşi sıra yollarına devam ettiler. İnsaf buyurunuz ki, eğer bu fırsat değerlendirilmiş olsaydı Zat-ı Padişahî yüzünü ikbal yıldızına dönmüş olacaktı. Hiçbir şey, bu arzunun yerine getirilmesine engel değildi; acze düşürücü bir âmil ve büyü de söz konusu değildi. Bu manayı izhar etmekten kastımız, Zat-ı Sâmî'nin parlak düşüncelerini şüpheden uzak tutarak Zat-ı Şehinşâhî'nin bendelerinin hüsn-i niyetle ve garazsız bir şekilde mesai sarf etmelerinin sağlanmasıdır. Durum bu merkezde iken, karînü'ş-şeref tarafına hitâben, söz verilen maddelerin terk edildiğinin işarıyla Rahman'ın felek-rütbeli halîfesi, Zat-ı Sübhânî'nin gölgesi, Müslümanların sığınağı olan İskender makamlı padişaha -ki, Allah mülkünü daimî kılsın- dostluk ve musalaha şartlarının işlerlik kazandırılması yönünde sâdıkane bir mazeret mektubu yazılarak gönderildi. Onda bazı açıklayıcı maddelerin derciyle hakikat-ı hâl anlaşılacak; dostluk ruhunun ışıltısıyla ortalık aydınlanacaktı. Çünkü sevgi ve dostluk âleminde bu öncülüğün bir şekilde i'lâm olunması hizmet-i sâmîleri için gerekliydi. Bu vesileyle bu mektubun yazımı gerçekleşti. Ve bir hatırlatma yapılmış oldu. Fâidelerle dolu günleriniz bâki, dini görüp gözetmedeki faziletleriniz daimî olsun!

37

Caferiye mezhebbaşılığı ve Harem-i Şerif'te rükn tayini taleplerinden vazgeçilmesi

انصراف از درخواست تعیین رکن و مقام ریاست مذهب جعفری در حرم شریف

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık için mezhepbaşılık ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip bir mahzuru bulunmadığı halde bundan geri durulmuş olmasından ötürü bu konudaki ısrarın fayda yerine, kötü sonuç vereceği düşünüldüğünden söz konusu tekliften sarf-ı nazar edildiği; İranlı hacıların, eskiden olduğu gibi Harem-i Şerif'te

kılınan namazlarda dört mezhep cemaatlerine uymaya devam edecekleri hakkında Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman tavassutuyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen namenin Osmanlıca tercümesi

پیش از این در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد، علی رغم نبود هیچ مشکل شرعی از این امر عقب نشینی شده؛ با عقیده بر اینکه تاکید بر این موضع به جای سودمندی نتیجه نامطلوب می تواند داشته باشد از موضوع مورد بحث صرف نظر شد؛ حاجیان ایرانی همانند قبل در نماز های خود در حرم شریف به پیروی از چهار مذهب جماعت ادامه خواهند داد. ترجمه عثمانی نامه ارسالی از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول

Fethali Bey ile mübârek rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîye vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

A'lâ-hazret, hurşîd-tal'at, müşterî-saâdet, behrâm-salâbet, keyvân-mehâbet, halîfe-i hâfikîn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, birâder-i Süleyman-câh pâdişâh-ı İslâm-penâh zıllu'llâhi hullide mülkühû hazretlerinin bezm-i irem-nazm-ı hümâyûnlarına sunûf-ı da'avât-ı vâfiyât-ı icâbet-nümûn ve ulûf-ı tahiyyât-ı tayyibât-ı dostî-meşhûn fart-ı ihlâs ü kemâl-i ihtisâsdan nâşî ihdâ kılındığı siyâkda meşhûd-ı re'y-i cihân-ârâ-yı âfitâb-ziyâları kılınır ki mukaddemâ rükn için ve İmâm Ca'fer-i Sâdık radıya'llâhu anh hazretlerinin ser-mezhebliğiçün Devlet-i Aliyye-i Kaaniyye'ye teklif olunmuş idi. Anınla bile ki akl indinde anın mâni ve mahzûru görünmez iken ulemâ-yı a'lâm ve a'yân-ı Devlet-i Aliyye-i ebed fercâm îrâd-ı a'zâr ile kabûlünden tehâşî etdiler. Serasker Yeğen Mehmed Paşa kaziyyesinden sonra bu kadar tasavvur ve hayâl eyledik ki ehl-i İslâm beyninde dostluk ve tahsîl-i intizâmdan gayri garaz ve maksûdumuz yoğiken bu kadar sefk-i dimâ vâki' oldu ondan sonra bu bâbda ısrar eder isek ihtimaldir ki sefk-i dimâ ziyâde ola. Binâen-aleyh hüsn-i niyyet ve dindarlık yolundan ziyâdeye hayrât olunmayup mezkûr tekâlifden nükûl ve terk ü ferâgat eyledik. İran'ın hacc-ı şerîfe gidenleri mezâhib-i erba'anın cemâ'atiyle ittifâken kangı tarafda bulunurlar ise namazların edâ ederler ve li'llâhi'l-hamd ittihâd-ı mezheb ü millet hâsıl ve merâtib-i hullet ve muhabbet zâhiren ve bâtınen kâmildir. Her husûsda nizâ gâilesi merfû ve rişte-i külfet ü kelâl munkatı' olmuşdur. Bir dahi da'vâ-yı güft u gû bâkî kalmamışdır. Ve inâyet-i bî-gâyet-i Yezdâni ile beyne'l-hazreteyn dostî ve birâderlik kıyâmete dek ber-karâr ve esâsı mu'âlefet ü muvâfakat pây-dâr olsa gerekdir ki başka kâime-i mahsûsamızda zikr olunduğu üzere hizmet-i hümâyûnlarında ricâ ve niyâz olunan nesnenin redd ü kabûlü lutf u cihân-bahşâ ve re'y-i âlem-güşâlarına havâle olunmuşdur. *Bâkî eyyâm-ı hilâfet ü azamet müstedâm bâd!*[157]

[157] "Halifelik ve yücelik günleriniz hiç bitmeyip bâkî kalsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

38

İran'ın ısrarcı olduğu iki talepten vazgeçmesi, buna karşılık olarak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisini talep etmesi

انصراف ایرانیان از دو ماده تاکید شده، درخواست یکی از ممالک آذربایجان و عراق در مقابل آن

Harem-i Şerif'te İmâm Cafer-i Sâdık'ın mezhepbaşılığı ve rükn tayini hususları daha önce Osmanlı Devleti'ne teklif edilip aradaki dostluğun pekiştirilmesi için bunun bir fırsat telakki edileceği düşünülüyorken Osmanlı Devleti ricâlinin dökülen kanın devamına rıza göstermelerine anlam verilemediği; İran'da Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin nüfuz ve istikrara kavuştuğu bir dönemde uzatılan dostluk eline Osmanlı Devletince karşılık verilmediğinden ısrarcı olmanın bir lüzumu kalmadığı; Çok eski devirlerden beri Türkmen padişahlarının mülkü iken Safevîler yüzünden elden çıkan Irak ve Azerbaycan memleketlerinden birisinin kardeşlik hukukuna binaen İran'a bağışlanması durumunda helâlleşilmiş olacağı ve bunda bir zorlamanın bulunmadığı ifadesine dair Nadir Şah tarafından Fethali Bey Türkman aracılığıyla Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça nameye ekli Farsça kaime

نامه‌ی شاهی با پیوست سند از طرف نادرشاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به سلطان محمود اول: پیش از آن، در خصوص تعیین رکن و مقام ریاست مذهب برای امام جعفر صادق در حرم شریف به دولت عثمانی پیشنهاد شد که برای تحکیم دوستی فیمابین، این اقدام را یک فرصت تلقی نموده و رجال دولت عثمانی برای ادامه خونریزی بها نداده، در دوره ای که اهل سنت و جماعت در ایران ثبات و نفوذ بدست آورده در مقابل رد کردن پیشنهاد دوستی به دولت عثمانی لزومی بر تاکید به این امر باقی نمانده؛ بازپس دادن یکی از دو مُلک آذربایجان و عراق به ایران که مُلک پادشاهان ترکمن از دوره های بسیار قدیم به این سو بوده و از دست رفتن آن به خاطر صفویه، عدم استفاده از زور و حلالیت در صورت بازپس دادن به ایران بنا به حقوق برادری

Derûn-ı nâme-i şâhîde olan Fârisî kâimenin tercümesidir.

Matrah-ı eşi'a-i envâr-ı cenâb-ı Bî-çûn olan zamîr-i münîr-i hümâyûnlarına ma'lûm ve hüveydâ ola ki te'yîdât-ı İlâhî ile mukaddemâ sebb ü rafz ve bid'at eserlerin İran'dan mahv u nesh eyleyüp ve muhabbet ve ittihâd ve dostluğa binâen ta'yîn-i rükn ve İmâm Ca'fer-i Sâdık radıya'llâhu-anh hazretlerinin ser-mezhebliği için ol devlet-i ebed-peyvend tarafına teklîf olunmuşidi. Bu teklifden garazımız mücerred ilti'âm-ı beyne'l-İslâm ve ümmet-i hazret-i seyyidü'l-enâmın ülfetleri için olup çünki andan gayri murâdımız yoğidi. Derece-i kabûl ve irtizâ bulacağı zann-ı küllî olunur idi. Serasker Yeğen Mehmed Paşa'nın

kaziyyesi vukû'undan sonra çok tefekkür idüp ümenâ-yı şer'-i athar ve erbâb-ı Devlet-i Aliyye'nin inkâr ve tehâşî eylediklerini bir mertebe müşâhede eyledik ki bu kadar sefk-i dimâya râzı olup tekâlîf-i mezbûreyi kabûle râzı olmadılar. Hulefâ-yı Râşidîn *rıdvanu'llâhi te'âla aleyhim ecmaîn* hazerâtının hakkiyetlerini kabûlden ibâret olup ve mübtedi'âtı terk ma'nâsına olan Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at Mezhebi el-hâletü hâzihî inâyet-i Bârî ile İrâniyân beyninde kemâl-i rüsûh u şübû' u istikrâr bulmuşdur. Ve ekser ahâlî-i İran an-samîmi'l-kalb tav'an kâil ü mu'terifler olup eğerçi ba'zıları cehlleri hasebiyle râzı olmamışlar idi. Anları dahi hâh u nâ-hâh işbu Mezheb-i Sünnet ve Cemâ'at'e tâbi ve râzı ve mu'tekid ve mukallid eyledik. Bizim maksûdumuz tarafeynin hayriyyet u salâhı olmakdan nâşî çünki iki taraf tekâlîf-i mezbûreye râzı olmayalar. Bizim dahi bu emre ısrârımızın lüzûmu yokdur. Ahâlî-i Acem ve İran halkının akılları olsa idi ibtidâ-yı hâlde bu günkü bid'atları Şâh İsmail'den kabûl etmezler idi. Bizim ibtidâ-yı hâlden ümmet-i Muhammed'in salâhı ve hayriyyetleri maksudumuz olmakla cenâb-ı Hudâvend-i âlem hazretleri dahi niyetimize göre nazar-ı merhametlerin dirîğ buyurmadılar. Alâ eyyi hâlin asl-ı nizâ' ve madde-i da'vâ iki tarafdan tekâlîf-i ma'hûde için olduğundan biz dahi tekâlîf-i mezbûreden ferâgat eyledik müdde'â mevkûf olduğu hâlde da'vâ dahi mevkûf olmak iktizâ eder. *"Güzeştem ez-sırr-ı matlab; tamâm şod matlab"*[158] lillâhi'l-hamd cümlenin maksûdu olan Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at Mezhebi şâyi' ve istimrâr üzere olup şâibe-i rayb u halelden ârîdir. Ve Allahu te'â[lâ] göstermesin madem ki hayâtımız bâkîdir mülk ü mâl için bundan sonra bir dahi bâdî-i nizâ' ve muhâlefet olup tîğ-i hilâf gılâf u niyâmdan çıka velîken karındaşlığa binâen i'lâm olunur ki Irak ve Azerbaycan memleketleri kadîmü'l-eyyâmdan berü Türkmen padişahlarının olmakla muhibb-i hayr-hâhlarının fi'l-hakîka irsidir. Şâh İsmâ'il'in devleti zamanında memâlik-i mezbûrenin nısfları Devlet-i Aliyye'nin tasarruflarına dâhil olmuşidi. Mezbûr iki memleket ki Âzerbâycân ve Irak'dan ibâretdir. İttihâda binâen birisi işbu muhibb-i sâdıku'l-velâlarına i'tâ vü ihsân buyurulur ise o birinin nısfı ki taht-ı tasarruflarındadır Devlet-i Aliyye-i bâhireye helâl olsa gerek ve ol hazretin bu birâder-i ihlâs-perverleri hakkında sünûh eden hüsn-i iltifâtları âlemiyâna zâhir ve müberhen olur. Ve bu teklifîmiz dahi muhabbet ve ittihâd tarîki ile olup ısrâr u ibrâm vechile değildir. Redd u kabûlünde muhtarsız her ne gûne ki tab'-ı hümâyûnlarına güvâr ola bu muhlislerine dahi güvâr olur. Nev'-i dîğere haml buyurulmaya. *Bâkî âfitâb-ı hilâfet ü cihân-dârî la-yezâl bâd!*[159]

[158] "Talep olunan şeyin sırrından vazgeçtim, böylece talep de bitti" anlamında Farsça hikmetli söz.

[159] "Halifelik ve cihân sahipliği güneşiniz bâkî olsun; hiç zevâl bulmasın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

39

Osmanlı Devleti ile yapılan ahitname şartnamesinin feshi ve sulhun istikrara kavuşturulması çabası

فسخ مشخصات توافق شده در قرار داد با دولت عثمانی و تلاش برای استحکام صلح

İ'timâdü'd-devle'nin, Osmanlı Devleti ile yapılmış olan ahitname şartnamesinin feshi, musalahanın sağlamlaştırılarak istikrara kavuşturulması ve aradaki nizaın def'i için babası olan Nadir Şah tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına bir name gönderilmekle memur edildiği; Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından gönderilen, Fethali Bey Türkman'ın ulak tayin edildiği Reis Efendi'ye teslim edilen söz konusu Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

فسخ شروط عهدنامه بسته شده با دولت عثمانی توسط اعتمادالدوله، از طرف پدرش نادرشاه مامور ارسال یک نامه به صدراعظم سلطان محمود اول جهت استحکام بخشیدن به مصالحه و پیوستن به ثبات و برای دفع نزاع فیمابین شده؛ از سوی شاهرخ میرزا نوه نادرشاه ارسال، تعیین فتحعلی بیگ ترکمان به عنوان مامور ابلاغ پیام، تحویل آن به رئیس افندی، ترجمه عثمانی موضوع مورد بحث از نامه فارسی

İran tarafından gelen Sefir Fethali Bey Türkmân'ın
Nâdir Şâh torunu Şahruh Mirzâ'dan olmak üzere bugün taraf-ı çâkerî[ye] getirdiği
Fârisî mektubun tercümesidir.

Saâdetlü reîs efendi hazretleri taraflarına verilmişdir.

Ba'de'l-elkâb re'y-i isâbet ârâya ma'lûm ola ki bu evân-ı meymenet-nişânda huzûr-ı fâ'iz-i nûr-i Süleymân-nişân, halîfe-i İslâm-penâh, İskender-destgâh, pâdişâh-ı felek-bârgâh *halleda'llahu mülkehû ve efâda ihsânehû*nun cânib-i hümâyûnlarına âlî-hazret, felek-rütbet veliyyü'n-ni'amî pederim Şâh-ı Nâdir şeyyeda'llâhu kavâide saltanatihî taraflarından tekâlîf-i ma'hûdenin feshini ve kavâid-i musâlahanın teşyîd ü istikrârını ve külfet ve nizâın ref'ini müş'ir ve mübeyyin bir kıt'a nâmeleriyle Fethali Bey Türkmân ba's ü tesyîr olunmağla mezâmîn-i dostî karîn-i ma'lûm-ı vâlâ-câh-ı hakkâniyet-âyinleri buyurulmak için merâsim-i re'fet ü iltifât muktezâsınca işbu mektûb-ı hayriyyet-üslûbumuz tahrîr ve silsile-i müvâlât tezyîn ve tahrîk olunmuşdur. Elbette meknûnât-ı hâtır-ı nîkû-serîriniz her ne ise iş'âr u i'lân buyurulmak me'mûldür. *Bâkî eyyâm-ı vezâret ü übbehet ve menâ'at ve kâm-rânî dâim bâd!*[160]

[160] "Vezirlik, büyüklük, dayanıklılık ve sefa sürme günleriniz bâkî olsun; hiç bitmesin!" mealinde Farsça duâ cümlesi.

40

Nâdir Şah'ın nâmesinde dile getirdiği hususlar; sınırlara yönelik değinilen taleplerde asla ısrarcı olunmaması, IV.Murad devrindeki musalaha akdinin yenilenmesi

موارد مورد اشاره در نامه نادرشاه؛ عدم تاکید به درخواست های مرزی در نظر گرفته شده، تجدید عقد مصالحه دوره مراد چهارم

Nadir Şah'ın göndermiş olduğu önceki namede, iki devlet arasında mahut iki madde haricinde üzüntü kaynağı olacak bir nesne bulunmadığı halde öne sürülen şer'i mazeretler sebebiyle bu tekliften vazgeçildiğinin bildirildiği; Fethali Bey Türkmân aracılığıyla gönderilen yeni name ile bu iki maddenin feshedildiğinin beyan olunduğu; Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat Mezhebi'nin İran'da mer'î ve muteber kılınmasıyla Müslümanlar arasındaki birlikteliğin gözle görülür hale geldiği, zorluk ve çekincelere götürecek bir nesne kalmadığından halkın tam bir rahatlık içinde bulunacakları dile getirildiği; Sınırlara yönelik bazı hususlara da değinilip ancak bunların kabulü konusunda hiçbir şekilde ısrarcı olunmaması gerektiği, iki hazret arasında Sultan Dördüncü Murad zamanındaki son musalaha akdinin yenilenerek sınırların buradaki esas üzere yeniden düzenlenmesi için sefaret vazifesiyle Deraliyyece gönderilen zâta bu hususta izin ve ruhsat verildiği, kendisiyle irsal olunan diğer nâme-i hümâyûndan bu hususun mütalaa olunabileceği; İran Sefiri Fethali Bey Türkman padişahın huzuruna kabul edilip sefaret vazifesini eda ettikten sonra dönüşüne ruhsat verildiği, diğer nâme-i hümâyûn muvacehesince eski sınır düzenlemesi esas kabul edilerek yeni düzenlemenin yapılması, aradaki dostluk ve yakınlaşmanın arzu edilen düzeye kavuşmasının umulduğu ifadesini havi Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه‌ی همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول به نادرشاه مبنی بر: در نامه ارسالی قبلی نادرشاه، در حالی که در بین دو دولت خارج از دو ماده مأخوذه موضوع دلگیر شونده وجود ندارد، به سبب انتشار موانع شرعی آن از این پیشنهاد خود صرفنظر کرده؛ نامه جدیدی به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان ارسال و فسخ این دو ماده را بیان کرده؛ با آشکار و معتبر کردن بین اهل سنت و الجماعت در ایران وحدت بین مسلمانان را به شکل مشخص و قابل مشاهده درآورده، به دلیل نماندن موضوعی که سبب زور و اعتراض شود مردم در آسایش بسر برده و به این امر اقرار می کنند؛ در خصوص موضوع مرزها بعضی موارد گفته شده اما در مورد قبول این موارد به هیچ وجه نباید پافشاری شود؛ تجدید آخرین قرارداد صلح زمان سلطان مراد چهارم بین دو اعلیحضرت برای تنظیم دوباره مرزها، اذن و اجازه در این خصوص به شخصی که با وظیفه سفارت به دَرعلیّه اعزام شده، امکان مطالبه در این خصوص در نامه همایونی دیگر که همراه وی اَرسال شده ؛ اجازه بازگشت به سفیر ایران فتحعلی بیگ ترکمان بعد از پذیرش به حضور پادشاه و انجام وظیفه سفارت خود، براساس مواجه با نامه

همایونی دیگر، مبنا قرار گرفتن مرزهای قدیمی مورد قبول واقع شده و ایجاد نظم جدید، به امید پیوستن به دوستی و نزدیکی فیمابین در سطحی که آرزو می شود

(13-21 Şubat 1746)

Bismillahirrahmanirrahîm

"Selâmun kavlen min Rabbi'r-rahîm"[161]

Ebhâ mâ yetezeyyenü bihî'l-hitâbi cevâhirün hamden li'l-lâhi'l-meliki'l-vehhâb el-lezî enâra berâhîne intizâmi'd-dünyâ ve'd-dîn ve ebâne sübülehû lisâne nebiyyihi'l-mebʿûsi rahmeten li'l-âlemîn salla'llâhu aleyhi ve alâ âlihî ve ashâbihî ve hulefâihi'l-ekramîne ve ahbâbihî mâ hafaza hudûde'l-İslâmi ve'l-müslimîn ve sıyne sugûrü'l-âdâbi'l-müstetâbeti beyne'l-mülûki ve's-selâtîn[162] ammâ baʿd eʿâlî-hazret, leʾâlî nazret, keyân-ı kamer-tenvîr hidîv-i hurşîd-nazîr gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mümehhid-i bünyân-ı câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz u ikbâl vâye-i tâc [u] kemer u gâh mâye-i fütüvvet ve kiyâset [ü] intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn masdaran li'l-istirâhati ve'l-müsâlemeti ve'ş-şân mazharan li'l-besâleti ve'l-übbeheti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu şânuhû ve sânuhû ammâ şânuhû* cenâblarının endiye-i Dârâ-nizâm ve efniye-i Ferîdun-makâmlarına bedâyiʿ-i tefhîm ü ikrâm ve cevâmiʿ-i taʿzîm ü ihtirâmı hâvî letâif-i teslîmât-ı muhabbet-simât-ı mülûkâne ve şerâif-i tahiyyât-ı behcet-âyât-ı hüsrevânemiz muthaf ve mehdî kılındıkdan sonra levh-i zamîr-i hakâyık-irtisâmlarına zîver-i kilk-i maksad u merâm bu vechile tasvîr ü ifhâm olunur ki

Bundan akdem kerraten baʿde merratin çekîde-i berâʿa-i keşf ü ayân olduğu üzere beyne'd-devleteyn maddeteyn-i maʿhûdeteynden gayr-i mûcib-i vahşet ve keder olacak bir nesne olmayup ve zât-ı mevhibet-âyât-ı keyânîleri dahi bu kadar celâil-i inâyet-i Rabbânî ile fâʾiz-i dest-mâye-i aksa'l-emânî olmakdan nâşî maddeteyn-i mezbûreteynin îrâd olunan maʿâzîr-i şerʿiyyeleri ne ân ki öyle tabʿ-ı tâb-nâka hüveydâ vü rûşen ve teklîfinin fesh ü neshi o gûne zihn-i derrâk-i vehb-iştibâkde emr-i müberhen olmaya deyu ânen fe-ânin intizâr-ı derûn-ı muhabbet-nişânımız der-kâr ve mukarrer ve hâhiş-i ilti'âm-ı İslâm muktezâsınca anın dahi terk ü ferâgatiyle pîrâmen-i memâlik ü mesâlikden izâle-i gubâr-ı şûr u şer ve irâhe-i ümmet-i hayru'l-beşer menkabesine lâ-büdd mazhar olacakları me'mûl ve muntazır iken cenâb-ı emâret-me'âb-ı izzet-iktisâb Fethali Bey Türkmân *zîde mecdühû* vesâtatıyla bu defʿa firistâde kılınan nâme-i nâmî-i sâmî ve derûnuna mevzûh elûke-i

[161] "Onlara merhametli Rabb'in söylediği selam vardır." Yâsin Sûresi: 36/58.

[162] "Bağışlaması bol mülkün sâhibine edilen hamd ile hitâp sâhibinin cevherleri ne de güzel süslendi; dünya ve din işlerini düzene koyan deliller gözle görünür hale geldi; âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebî'nin lisanı ile yolları tebeyyün etti; salât ve selâm o Nebî'ye, O'nun ailesine, ashâbına, kerem sâhibi halifeleriyle İslâm'ın ve Müslümanların hudûdlarını koruyan; melikler ve sultânlar arasındaki güzel edebin korunmasına vesile olan dostları üzerine olsun" me'âlinde Arapça duâ cümlesi.

übbehet-meslûke-i kirâmîleri ba'de'l-vusûl esbâb-ı mûcibe-i ilf-i İslâm mahz-ı tevfîk-i melik-i allâm ile sahîfe-i derûn-ı safvet-nümûn-ı vâlâlarına nikâşte-i vuzûh u incilâ yani inde'llahi ve inde'r-resûl tamâm-ı mergûb u makbûl olan böyle merâm-ı hayriyyet-encâm kıbel-i hazret-i Rabb-i mün'âmdan hâtır-ı feyz-irtisâm-ı kaanîlerine ilhâm u ilkâ olunmak hasebiyle sâlifü'z-zikir tensîkât-ı kaanî-simâtlarının nükûş-ı ibârât-ı behcet-nişânda nigâr-ı şiyâfte-i benân-ı beyân olduğu üzere hâleteyn-i ma'hûdeteyn mefsûh u metrûk ve tarîka-i sedîde-i sünnet ü cemâ'at ülkât-ı İran'da mer'î ve meslûk kılınıp ve fîmâ-ba'd tâk-ı mu'allâ revâk-ı hüsn-i vifâk-ı hibre tih-i çeşm-i erbâb-ı şikâk olacağı tahrîr ve tevsîk olunmağla bu husûs-ı diyânet-mensûs-ı dâverîleri derûn-ı hilâfet-makrûnumuzda meknûn olan me'mûlat-ı pâdişâhânemizi tahkîk ve zât-ı Cem-câhlarına dâir melhûzât-ı hilâfet-penâhımızı tasdîk ederek sebt-i sahâif-i rûzgâr ve ser-nâme-i kitâb faslu'l-hitâb a'sâr olacak etvâr-ı pesendîde-âsâra muvaffak u musaddar oldukları *ke'ş-şemsi fî vasati'n-nehâr*[163] zâhir ü âşikâr olduğundan başka hakkâ ki bu verziş-i diyânet-üslûb ve reviş-i kedûret-meslûbları bâ'is-i revnak-ı âb-ı rûy-ı müslimîn ve mûcib-i ittihâd u yegânegî ile âmme-i muvahhidîn olduğu ahbâb u a'dâya bedîdâr olmuşdur. Zira bu âna dek ber-vech-i muharrer ve beyne'l-hazreteyn maddeteyn-i ma'hûdeteynden gayri tenvîr-i âlem safvet ü germiyyete perde-keş-i mümâna'at olur keyfiyyet-i uhrâ rû-nümâ olmayup şimdi anlar dahi ber-siyâk-ı sâbık dest-yârî-i sıdk-ı niyyet ve meded-kârî-i hüsn-i teveccüh ü himmetleri ile terk ü fesh olunmağla ba'd-ez-în sebeb-i su'ûbet ü hazer ve vesîle-i vahşet ü keder olacak bir nesne olmadığına binâen ibrâm u ihkâmı maksad u merâm-ı cânibeyn olan merâir-i muhabbet ve evâsır-ı ülfet ü müsâlemet tamâm-ı müstahkem ü müşeyyed olmak zamanları nümâyân olmadadır. Ancak sâlifü'l-beyân elûke-i velâ-meslûkelerinde hâliyeteyn-i ma'hûdeteynden başka hudûd u sınura müte'allık müceddeden ba'zı husûsun kaleme getirilmesi eğerçi hüsn-i hitâmı sebeb-i devh-i ibâd u bilâd olan bünyâd-ı hubb u vidâdı sûret-i zâhirde ukde-i terâhîye dûçâr eylemek tahayyül olunur idi. Fe-ammâ anın dahi is'âf u kabûlünde ibrâm u ısrâr vâdîlerine gidilmeyip hakkâniyet vechlerine riâyet olunarak redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyârın kabza-i tasarruf-ı mülûkânemize tefvîz ve teslîm olunması ve o bâbda tab'-ı hüsrevânemize güvâr olunan taraf-ı dâverîlerine dahi güvâr olup nev'-i dîğere haml buyurulmamak ta'bîr-i dil-pezîrlerinin keşîde-i silk-i sütûr olması maksûd-ı aslî olan delâil-i müsâfât u müvâlâtın merkez-i hakîkatde netice-pezîr-i istikrâr olacağı müeyyed olmakla zikrolunan tevsîkât-ı behcet-simâtlarının muktezâ-yı ahkâm-ı şerîat ve mübtegâ-yı kavânîn-i saltanat üzere lâzım gelen cevâb-ı karînü's-savâbları derc ü îrâd olunarak şân-ı azamet-nişân-ı cânibeyn ve unvân-ı şevket-mekân-ı tarafeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn âlem-i kâm-kârîde her dürlü nakîsa vü şeynden ârî vechle amm-i büzürgvârım

Hakân-ı cennet-merâbi' merhûm ve mağfûrün-leh Sultân Murad Han-ı râbi' hazretlerinin zamân-ı meyâmin-iktirânlarında sulh-i âhirinde ibâret olan musâlaha akdinde karar-dâde vü mer'î kılınan hudûd u sınur üzere müceddeden vaz'-ı esâs-ı müsâfât ve tarh-ı kavâid-i bünyân-ı muvâlâta izin ve ruhsat-ı hümâyûnumuz erzânî ve cârî kılındığı taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i hakânîmizden bu def'a hizmet-i sefârete me'mûr-ı mu'temed ve

[163] "Gün ortasındaki güneş gibi" anlamında Arapça ibâre.

mevsûkun-bih resûl-i dirâyet-meşmûlümüz vesâtatıyla ba‘s ü îsâl kılınan diğer nâme-i hümâyûn-ı meveddet-meşhûnumuzun mütâla‘a-i mezâmîn-i hakîkat-âyininden ma‘lûm-ı übbehet mersûm-ı dâverî-temkînleri kılınmak mukarrerdir. Mûmâ-ileyh sefîr-i ferâset semîrleri nezd-i bisât-i feyz-inbisât-ı mülûkânemize şeref-müsûl ü vusûle fâ’iz olup edâ-yı hizmet-i sefâretde şerâit-i âdâb-ı bendegîye mürâ‘ât ve neyl-i mevâhib ü ikrâmât ile ihrâz-ı rütbe-i mübâhât etmegin işbu nâme-i hümâyûn-ı müsâlemet-nümûnumuz ile savb-ı keyânî-ittisâflarına me’zûn-ı avd ü insırâf olmuşdur. İnşâallahu te‘âlâ lede'l-vusûl ber-vech-i muharrer diğer nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-merhûnumuz mü’eddâsınca şân u unvân-ı devleteyn ve ferr-i azamet-nişân-ı cânibeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn bir dürlü bâ‘is-i nâkîsa vü şeyn olacak kedûrâtdan ârî olmak merâmı ve hudûd-ı kadîme-i mezbûre nizâmı üzere müceddeden te’sîs-i esâs-ı müvâlât ve müsâfâta ne vechile izin ve ruhsat-ı pâdişâhânemiz erzânî kılındığı mersûm sahîfe-i zihn-i derrâk-i mevhibet-penâhî ve lem‘a-tırâz-ı tab‘-ı tâb-nâk-i Cem-câhları oldukda siyâk-ı meşrûh üzere sûret-i silm ü velâ mir’ât-ı zamîr-i diyânet-masîr-i keyânîlerinde dahi cilve-ger-i kabûl ve irtizâ‘ olduğu hâlde fîmâ-ba‘d dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-kârî ve pây-i himmet-i zîver-i rikâb-ı bahtiyârî oldukca gerek zamân-ı bâ-unvânlarımızda ve gerek ahlâf u a‘kâb-ı nasafet-nişân evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb ü tevâdd u sarh-ı mümerredü'l-bünyân hüsn-i vifâk u ittihâd bir dürlü kâbil-i indirâs ve mütezelzelü'l-esâs olmayacağı vâreste-i kayd u iştibâhdır. Binâen-aleyh sefîr-i sadâkat semîrimiz ile ba‘s u tesyîr olunan diğer nâme-i hümâyûn-ı hilâfet nümûnumuzda yâd u îrâd olunduğu vechile ilf u ilti’âm-ı ümmet-i seyyidü'l-enâmın zâhiren ve bâtınen pezîra-yı sûret-nizâm u encâm olması husûsuna taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i kâm-rânîlerinden dahi meyl ü rağbet ve itmâmına mübâşeret ü himmet kılınmak vâbeste-i nehâ-yı hakâyık-âşinâ-yı kaanîleridir. *Bâkî hemîşe neyyir-i felek-i tehâbb ü tevâdd tâli‘ u rahşân ve bedr-i âlem-efrûz-ı vifâk ü ittihâd lâmi‘ u nûr-efşân bâd, bi-Rabbi'l-ibâd!*[164]

Fî evâhir-i M. Sene 1159

[164] "Kulların rabbi olan Allah'ın izniyle sevgi ve muhabbet feleğinin ışıltısı sürekli doğsun ve parlasın; uyum ve birlikteliğin cihânı aydınlatan dolunayı, sürekli ışıldasın ve ortalığı aydınlatsın!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

41

Barışın sağlanması adına ısrarcı olunan tekliflerden vazgeçildiği bildirilmişken ve Osmanlı Devletince sınırdaki bazı can sıkıcı hadiselere göz yumulmakta iken İran'ın arazi taleplerinin dostluğu baltalaması ve bundan vazgeçilmesi

انصراف از پیشنهادهای تاکید شده برای حفظ صلح و چشم پوشی دولت عثمانی از بعضی حوادث دلخراش در مرزها، درخواست های ارضی ایران سبب ریشه کنی دوستی می شود، صرف نظر کردن از این امر

Uzun süreden beri iki devlet arasındaki anlaşmazlık ve husumet sebebi olan fasit söz ve davranışlara Şah hazretlerince son verilmesinin Peygamberin ümmetini rahatlattığı, bu hizmetin karşılığı olarak gelip giden elçilerle iltimas talebinde bulundukları beş maddeden üçü, mülki nitelikli olması sebebiyle hüsn-i kabul görüp diğer iki maddesi, şer'î özürleri sebebiyle kabul edilemediği; gönderilen elçilerle bunun ayrıntılarının Şah hazretlerine anlatılmış olduğu; ne var ki, bunun anlaşılamamış olmasından dolayı ulemadan iki büyük zât gönderilerek bunun şerh ve beyanı istendiği, oysa Şeyhülislam'ın tahriratında konu açık seçik bir şekilde açıklanmış olduğu için iki devlet arasında birlik ve kaynaşmanın sağlanacağı düşünüldüğü ve buna çok da gayret edildiği; Sınırlardaki Osmanlı görevlilerinin sıkıntıya yol açacak her şeyden kaçındıkları, bu konuda da güzellikle mukabele beklenirken bazı sınır ihlalleriyle karşılaşıldığı, buna katiyen müsaade edilmemesi beklenirken İran tarafından bu hususa göz yumulmasının dindarlıkla kabil-i telif olunamadığı, aynı şekilde karşılık verilerek bu gaileyi def'etme hakkı bulunduğu ve bu hususta fetva da verildiği halde kan akmaması, fukaranın ziyana uğramaması için misliyle mukabele edilmediği; İkinci defa olarak, şer'i mazeretler hususu teferruatıyla anlatıldığı halde anlaşılamamasına ve yapılan teklife bir anlam verilememişken Fethali Bey Türkman aracılığıyla ulaştırılan namede söz konusu maddelerden vazgeçildiğinin beyan olunduğu; arada mücadele konusu sayılacak bir nesne kalmamışken yeniden kargaşaya sebep olacak sınıra dair hoş olmayan tekliflerin dillendirilmesi, filizlenmesi beklenen dostluğu baltaladığı, iki hakan arasında tatsızlığa sebep olacak hususlardan kaçınılması gerektiği; Amcası Sultan IV. Murad zamanında yapılan sınır düzenlemesi esas kabul edilerek yeni bir musalaha akdedilmek üzere Maliye Tezkirecisi Mustafa Nazif Efendi'nin mutemet tayin edilip İran tarafına gönderildiği ifadesiyle Sultan I.Mahmud tarafından Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

نامه همایونی ارسالی از طرف سلطان محمود اول توسط مصطفی نظیف افندی به نادرشاه مبنی بر: پایان دادن به بعضی سخنان اختلاف برانگیز فیمابین دو دولت که سبب عدم تفاهم و رفتارهای خصومت انگیز می شد توسط اعلیحضرت شاه و راحتی امّت

پیامبر، در مقابل این خدمت سه ماده از پنج ماده درخواست های ملتمسانه ایلچیانی که در رفت و آمد بودند، به سبب شرایط ملکی مورد حسن قبول واقع شده و دو ماده دیگر به دلایل شرعی پذیرفته نشد؛ بیان کردن جزئیات آن به ایلچیان اعزامی به اعلیحضرت شاه؛ اعزام دو شخص از علمای بزرگ و در خواست شرح و بیان آن توسط همان علما بدلیل عدم درک این موضوع؛ در حالی که بدلیل توضیح در نوشته های شیخ الاسلام موضوع به شکل واضح بیان شده و درک حفظ و وحدت و همبستگی در بین دو دولت و تلاش بیشتر به این امر؛ جلوگیری ماموران عثمانی از امکان ایجاد هر نوع مشکل در مرزها، علی رغم انتظار واکنش خوب در این زمینه، نقض بعضی مسایل مرزی؛ در حالی که انتظار می رفت به هیچ وجه به این امر اجازه داده نشود؛ چشم پوشی طرف ایرانی در این خصوص با دینداری هماهنگی ندارد، با این که برای مقابله به همان شکل و برای دفع این غائله فتوا صادر شده بود، مقابله به مثل نشده و برای جلوگیری از خونریزی با خونسردی برخورد شد تا فقرا دچار خسارت نشوند؛ علی رغم شرح جزئیات محظورات شرعی آن باز برای بار دوم درک نشد، پیش از اینکه از پیشنهاد داده شده استنباط نادرست حاصل بشود، از ماده های مورد بحث در نامه ایی که به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان ارسال شده انصراف دهید؛ در زمانی که موضوع مورد نزاع فیمابین دولتین باقی نمانده دریافت پیشنهاد ناخوشایندی که آشوبهای مرزی را سبب می شود، ریشه کنی دوستی اخیر را بدنبال دارد و ضرورت اجتناب از مسائلی که سبب ناخشنودی دو خاقان است؛ با اساس پذیرفتن ترتیب مرزهایی که در زمان عمویش سلطان مراد چهارم اتخاذ شده برای عقد مصالحه جدید مصطفی نظیف افندی تذکره چی مالیه به عنوان معتمد تعیین و به سوی ایران اعزام شد

(13-21 Şubat 1746)

Taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i zıllu'llâhîden bu def‘a
Nâdir Şâh'a yazılacak nâme-i inâyet-alâme-i mülûkânenin
dîbâce ve elkâbâtı zammıyla kaleme alınan tesvîdidir.

Nazîf Mustafa Efendi ile gönderilmişdir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Ya eyyühe'l-lezîne âmenû udhulû fi's-silmi kâffeh"[165]

Bismi'llahi fâtihatü kitâbihî ve'l-hamdü li'llâhi hâtimetü da‘vâ[i] ehli ihtisâsihî ve intihâbihî sümme etemme salavâtü'l-musallîn ve ekrame selâmü'l-müsellimîn alâ men be‘asehû li-intizâmi'd-dünyâ ve'd-dîn fekânet bi‘setuhû rahmeten li'l-âlemîn ve alâ âlihî ve ashabihî ve hulefâihî ve ahbâbihi's-sâlikîne menhecehü'l-kavîm ve't-târikîne mâ yuhâlifu şer‘ahü'l-müstakîm[166]

[165] "Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin." Bakara Sûresi: 2/208.

[166] "Bismillâh, onun kitabının başlangıcıdır, Allah'a hamd etmek de özel kimseler ve seçilmişler için dâvânın hâtimesidir. Sonra dünya ve dîn işlerini düzene koymak ve âlemlere rahmet olmak üzere kendilerine gönderilen kimse üzerine onların salâtları tamâm, selâmları ikrâm olsun! Cümle yaratılmışlarla birlikte ailesine, ashâbına, halîfelerine, onun yolundan hiç sapmadan ilerleyen ahbâbına ve onun dosdoğru yolunu takib ederek yasakları terk eden arkadaşlarına da…!" meâlinde Arapça salvele/duâ cümlesi.

Ammâ ba'd e'âlî-hazret, leâlî-nazret, keyân-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd nazîr, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, dürre-i yektâ-yı iklîl-i kâm-kârî mümehhid-i bünyân-ı câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz u ikbâl, vâye-i tâc ü kemer ü gâh mâye-i fütüvvet ü kiyâset ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn masdaran li'l-istirâhati ve'l-müsâlemeti ve'ş-şân, mazharan li'l-besâleti ve'l-emâneti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i taht-ı Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı Memâlik-i Acem, felek bâr-gâh el-Kaan Nâdir Şâh *etemma'llahu makâsıdehû ve şeyyede bi's-sıdki sâdırahû ve vâridehû* cenâblarının kıbel-i eşref kaanilerine ebher-i abher-i teslîmât-ı anberiyyetü'n-nefehât-ı hüsrevâne ve ezher-i cevher-i dürriyyetü'l-leme'ât-ı mülûkânemiz vesâtât-ı mezîd-i tekrîm ü ta'zîm ve delâlet-i nüvîd-i ten'îm ü tefhîm ile pîrâye-bahş-ı meclis-i sâmî ve zîv[er]-efzâ-yı mahfil-i kirâmîleri kılındıkdan sonra mücellâ-yı âsâr-ı rüşd ü nühâ olan mir'ât-ı zamîr-i mihr-incilâlarına çehre-i hakîkat-mühre-i ma'nâ vü sûret zılliyet-i zînet-i hüsn-i iktifâ bu vech üzere cilve-nümâ-yı inbâ vü inhâ kılınır ki mazhar-ı hilâfet-i kübrâ ve masdar-ı zılliyet-i uzmâ olan selâtîn-i adl-âyin ve havâkîn-i nasafet-temkîn hazerâtının ber-muktezâ-yı hikmet-i Îzid-i bî-niyâzîni nev'inden müterakkî ve mümtâz olmaları ancak ta'zîm-i li-emrillâh ve şefekat-i alâ halki'llah ma'nâlarının îfâ vü icrâsı Ve be-tahsîs şerîat-i hâkka-i vâzıhanın nehc-i istikâmet-i lâyiha üzere infâz u imzâsı maslahatına mebnî olduğu ma'lûm-ı erbâb-ı nühâ olan mukaddime-i lâmi'atü'l-bahâdır binâen-aleyh mukaddemâ bu üslûba dâir nâme-i hümâyûn-ı safvet-müzâhirimiz ile taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i kaanîlerine inbâ vü inhâ olunduğu üzere nice müddetden berü beyne'd-devleteyn bâ'is-i tehâlüf ve tenâkuz ve mûris-i tebâ'ud ü tebâğuz ola[n] akvâl-i fâside ve ef'âl-i kâside yümn-i himmet-i keyâneleriyle ülkâ-yı İran'dan ref' ü izâha ve ümmet-i merhûme-i Nebeviyye bu vesîle-i asîle ile terfîh ü irâhe kılındığı hizmet-i dîniyye ve menkabet-i dünyeviyyeleri mukâbili ol vakt irsâl-i rüsül ü resâil ile taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan is'âf ve istis'âdı iltimâsında oldukları mevâdd-ı hamse-i ma'lûmenin üç maddesi umûr-ı mülkiyeden olmakla ba'de't-tesviye onlar derece-i hüsn-i kabûle mevsûl olup bakıyye iki maddesi şer'-i envere ta'alluk eden umûrdan olduğuna binâen redd ü kabûlü ulemâ-yı a'lâm kesserehumu'llahu te'âlâ ilâ yevmi'l-kıyâm hazerâtının ba'de'l-istiftâ o bâbda beyân olunan a'zâr-ı şer'iyyelerin icmâli tensîkât-ı safvet-simât-ı me'âli-semîrimizden ve tafsîli dahi ol zaman der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemizden meb'ûs olan rüsül-i ihlâs-nümûnumuzun sahâif-i takrirlerinden pîrâye-i gûş-ı hakâyık-niyûş-i kaanîleri oldukda ma'âzir-i şer'iyye-i merkûme karîn-i sem'-i kabûl olmak hâleti şîme-i insâf u hakkâniyyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmışidi. Lâkin keyfiyyetin ma'âzîr-i şer'iyyeleri mücerred indinizde mütecellî olmamak hasebiyle çendîn-müddet mürûrundan sonra ba's-ı rüsül ü resâil ile maddeteyn-i merkûmeteynin mübhem olan ma'âzîr-i şer'iyyeleri tekrâr istîzâh ve istikşâf olunmağın keyfiyyet a'lâm-ı ulemâ-yı müşârün-ileyhimden merreten ba'de uhrâ isticvâb u isticlâ olundukda der-kâr ü bedîdâr olan a'zâr-ı şer'iyyelerini sarâhaten keşf ü ayân ve şerh ü beyânda şîrâze-bend-i vifâk ü ittifâk oldukları ol vakt dahi yine nâme-i hümâyûnumuza mashûben irsâl olunan tahrîrât-ı cenâb-ı şeyhü'l-islâmînin mülâhaza-i mefhûm-ı kirâmîsinden mersûm dîbâce-i zihn-i tab-nâkları oldukda ber muktezâ-yı şîme-i diyânet onların dahi teklîfi nesh ü fesh olunup külliyyen ferâgat ü nükûl birle fîmâ-ba'd beyne'd-devleteyn bâ'is-i vahşet ü keder

olacak nesne kalmamakla her hâlde fâiz-i derece-i hüsn-i kabûl yani miyânede muntazır olan safvet ü müsâlemet-i dîne ve sunûha mevsûl olması akdem-i me'mûl bilinmişdi. Li-zâlik o esnâda taraf-ı hümâyûnumuzdan muktezâ-i ahkâm-ı şerîat-i garrâ ve mübtegâ-yı nizâm-ı hilâfet-intimâ üzere hareket ve takdîm-i emr-i müsâfâta riâyet ve celb-i hâtır-ı safâ-müzâhir-i keyânîlerine mübâderet hâlâtında celâ'il-i himmet-i vâlâ-nehmet-i mülûkânemiz ne vechile mebzûl ve bî-dirîğ tutulduğu vâzıh u zâhir ve hattâ cenâb-ı me'âlî-nisâbınız ol zaman hudûd-ı şimâliyyede bir nice müddet cereyân eden şevâgıl-ı harb u kıtâl ve amâ'il-i tard u cidâl ile rû-nümâyı iştigâl olduğunuz eyyâm-ı ihtilâs-irtisâmda ber-vech-i muharrer mücerred mâbeynde derdest olan merâir-i muvâlât ve evâsır-ı müsâfât kesr ü intikazdan masûn olmak niyyet-i hayr-intiyâba mülâsık-ı hudûd u sınur ve musâkıb-ı tuhûm u sügûr olan gumâştegân-ı ser-haddât-ı seniyyemiz tarafınıza bir türlü müvehhim-i keder olur ednâ hareketden memnû' ve muhazzer oldukları isbât-ı müdde'âmıza delîl-i kâtı' u bürhân-ı bâhir olmakla bu keyfiyyeti müşâhede zımnında tarafınızdan dahi mislü ile mukâbeleye riâyet iktizâ eylediği *"kazâyâ kıyâsâtuhâ ma'ahâ"*[167] kabîlinden bir kaziyye-i müsellemü's-sübût iken o vâdîde tevcîh-i veche-i i'tibâr olunmayıp yine teklifât-ı ma'hûde bahâne ve illet-i şumâr olunarak mugâyir-i safvet ü müsâlemet ve muhâlif-i insâf u hakkâniyet sûret-i adâvet izhâr ve hudûd u tuhûm-ı memâlik-i mahrûsemizden ba'zı mahallere hilâf-ı şer'-i şerîf vaz'-ı akdâm-ı hasar birle ümmet-i merhûmenin târâcına cevâz u ruhsat verilmek hâlâtı bed'en tarafınızdan sudûr u zuhûr etdiğini hudûd u sınurda bulunan vükelâ-yı Devlet-i Aliyyemiz mukaddemâ i'lâm u inhâ etmeleriyle bu hâlet-i gayr-i meşrû'anın vukû' ve bürûzu hayret-efzâ-yı ümenâ-yı şer'-i mutahhar olmuş idi. Çünki kevkeb-i sermediyyü'z-zuhûr devlet-i hilâfet-menkabetimizin ibtidâ-yı tulû'undan ile'l-ân kâffe-i umûr ve âmme-i hutûb-ı cumhûrunda faysal-bahş-ı miyân-ı ceyyid ü reddî olan şerîat-i mutahhara-i hazret-i Muhammedî'ye mürâca'at ve muktezâsıyla amel ü hareket ve etvâr-ı hasene ve âsâr-ı müstahsenedendir. Binâenaleyh bu bâbda dahi vech-i şer'î ne gûne idüğü kerraten ba'de ûlâ a'lâm-ı ulemâ-yı müşarün-ileyhimden istiftâ olundukda ehl-i İslâm ile kıtâle şurû' ve Memâlik-i Mahrûse'ye hücûm için teheyyü' iden asker ile mukâtele-i meşrû'a olduğunu bi'l-ittifâk tahkîk ü iftâ ve tevsîk ü imzâ etmeleriyle li-zâlik gerden-dâde-i itâat ü inkıyâdı olduğumuz ahkâm-ı şerîat-ı garrâya imtisâl ü mutâba'at ve her hâlde muktezâsı üzere amel ü hareket farîza-i zimmet-i mefâhir-menkabet-i hilâfet-penâhîmiz olmak hasebiyle şer'an def'-i sâil ve ref'-i gavâil vâdîlerine sülûk ve kânûnen mukâbele-i bi'l-misl tarafı meslûk kılınmışidi. Yohsa mücerred tevsî'-i dâire-i memleket ve bâ-teba'iyyet-i hevâcis-i nefsaniyyet misüllü keyfiyyet için mugâyir-i şer'-i şerîf ve muhâlif-i kânûn-ı münîf sefk-i dimâ ve ızrâr-ı ibâd u fukarâya cevâz ve ruhsat verilmek münâfi'-i zamîr-i diyânet-semîr-i mülûkânemiz idüğü zâhir ü bâhirdir. Ancak sâlifü'z-zikr maddelerde îrâd u beyân olunan a'zâr-ı şer'iyye def'a-i sânîyede olan şerh ü ayândan sonra mersûm sahîfe-i fehm ü idrâkleri olmamak zâhir-i hâlde emr-i muhâl ve olduğu sûretde dahi bu misüllü teklîf-i nâ-meşrûh için bu kadar sefk-i dimâ ve hetk-i a'râz-ı fukarâya ictirâ eylemeleri hâleti giriftâr-ı ukde-i eşkâl olmakla bu ukde-i mu'dılenin dahi dest-yârî-i rüşd ü dirâyet ve meded-kârî-i vehb-i Rabbü'l-izzet ile hâll ü tevfîki me'mûl ü muntazar-ı hidîvânemiz iken bu def'a cenâb-ı emâret-me'âb-ı

[167] "Kaziyeler, aynı cinsten unsurlarla kıyaslanırlar" anlamında Arapça ibâre.

izzet-iktisâb Fethali Bey Türkmân *zîde mecdühû* vesâtatıyla dergâh-ı muʻallâ-bârgâhımıza mebʻûs olan nâme-i sâmî-i kirâmîleriyle derûnuna pîçîde kılınan zebîre-i safvet-vetîrelerinin hulâsa-i mefhûmlarında mahz-ı tevfîk u inâyet-i Rabbânî ve yümn-i himmet-i mefâhir-menkabet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İraniyân beynlerinde tarîka-i enîka-i sünnet ü cemâʻat mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i maʻhûdeteyn mefsûh ve metrûk kılındığı tevsîk u tahrîr ve binâberîn fîmâ-baʻd mülk ü mâl için bir dahi nizâʻ vü cidâl cihetiyle tığ-ı hısâm gılâf u niyâmdan çıkmak baʻîdü'l-ihtimâl olduğu vücûh-ı ahkâm-ı şerîat ü hakkâniyete tatbîk vechile tensîk ü tastîr olunduğı cihetden işbu muvaffak oldukları hayr-ı cemîl ve zikir-i cezîllerinden *"Ez-sadâ-yı suhen-i mehr ne-dîdem hûşter / Yâdgârî ki derîn künbed-i devvâr be-mand"*[168] mazmûn-ı hikmet-nümûnu tamâm-ı mutâbık-ı hâtır-hâh-ı keyânîleri olduğu eğerçi zâhir ve lâkin zeyl-i zebîre-i hatîrelerinde maʻâzîr-i mülkiye belki mehâzîr-i şerʻiyyesi bâhir-i hudûd u sınura dâir müceddeden baʻzı teklîf îcâd ve ihtirâʻının kaleme getirilmesi sûret-i zâhirde bu mefhûma mugâyir olup ancak bu bâbda dahi ısrâr u ibrâm vâdîleri cenâb-ı dirâyet menâkıb-ı dâverânelerinden metrûk ve mehcûr tutulmak zımnında bu teklîfimiz mücerred muhabbet ü ittihâd resminden nâşî olmakla redd ü kabûlünde muhtârsız; tabʻ-ı hümâyûnunuzda güvârâ olan tarafımızda dahi güvârâdır nevʻ-i dîğere haml buyurulmaya deyü zîver-i sahîfe-i sütûr olan taʻbîr-i dil-pezîrlerinin hakîkat-i meʻâli ferâid-i müsâfâtın keşîde-i reşede-i nizâm u encâm olması işʻâr ve teʼkîd ve bu maʻnâ semîr-i zamîr nasafet-tahmîr-i Cem-câhîleri olduğunu tahkîk ü teʼyîd idüp ve teklîf-i merkûmun dahi redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr-ı dest-i adalet-peyvest-i hidîvânemize tefvîz ü teslîm olunmağın irâde-i aliyye-i mülûkânemiz ile maʻkûd olan encümen-i şûrâda bu keyfiyyetin dahi muktezâ-yı şerʻ ü kânûnîsi cümleden istifsâr ü istinbâ olundukda Memâlik-i Mahrûse-i Devlet-i Aliyye'den bir mahalle taʻarruz olunmayup şerîat-ı mutahharaya mugâyir idüğün aʻlâm-ı ulemâ-yı kirâm keşf ü beyân ve teklîf-i merkûm ez-kadîm düstûrü'l-amel ve merʻî vü muʻteber tutılan nizâma ve kânûn-ı münîfe münâfiʻolduğu dahi bi'l-cümle vüzerâ-yı izâm ve ocaklarım ağâvât u zâbitânı ve müntesibânı atebe-i saltanat-ı ebed-irtisâmım tahkîk ve ayân etdiklerinden başka cenâb-ı meʻâlî-nisâb-ı kaanîlerinin bu âna dek taraf-ı Devlet-i Aliyyemizden isʻâf u kabûlü recâsında oldukları fakat mevâdd-ı hamseden ibâret onlardan mâʻadâ bir dürlü teklîf-i âhar lisân u kaleme belki hayâl ü deme getirilmek melhûz olmadığından katʻ-ı nazar el-hâletü hâzihî bâʻis-i kîl ü kâl olan maddeteyn-i maʻhûdeteynden ferâgat ve nükûl olunmak hasebiyle fîmâ-baʻd miyânede mûcib-i vahşet ü cidâl olacak bir nesne kalmayıp iki devlet beyninde masâlih-i safvet ü germiyyet rehîn-i nizam olmuşiken şimdi yine sâbıkı misüllü mûris-i dağdağa vü hazer olacak bu misüllü teklîf-i nâ-mülâyimin yâd u tezkârı miyânede safvet-pezîr-i iʼtilâf olan âyîne-i velâ vü müsâlemeti tağyîr ve ser-çeşme-i müvâlât u müsâfâtı tekdîr ideceği bedîhî vü bedîdâr ve vücûh ile münâfî metâlib-i rüsûm-ı güvârâ olduğu karîn-i yakîn-i zihn-i derrâk-i keyânîleri oldukda baʻd-ezîn her husûsda *"mezâ-mâ-mezâ"*[169] misüllü mâ-beyni'd-devleteyn pezîrâ-yı tahkîk u imzâ ve mugâyir-i şerʻ ü kânûn

[168] "Bu dönen kubbede, sevgi ifâdesinin dile getirilmesinden daha hoş bir şeyin, yâdgâr kaldığını görmedim" anlamında Farsça bir beyit olup XVI. yy. Türk Divan şairlerinden Mahmud Abdülbâkî'nin: "Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş" dizesiyle bir yakınlık bulunmaktadır.

[169] "مضى ما مضى veya orijinal metindeki مضا ما مضا şeklindeki yazılışıyla -geçen geçti gitti" [sen geleceğe bak!]- anlamında Arapça ibâre.

olan teklîf-i cedîd-i merkûm dahi mâ-sebakları misüllü hâtır-ı me'âlî-mezâhir-i dâverânelerinden endâhte-i vâdî-i ferâmûşî ü insâ kılınarak lâzıme-i kadr ü unvân cânibeyn ü râtıbe-fürûşân-ı tarafeyne lâyık ve beyne'l-hazreteyn bir türlü mûcib-i nakîsa vü şe'n olacak hâletlerden ârî vechile amm-i büzürgvârım hakân-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı saâdetlerinde karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı kadîme ile kemâl-i safveti mûcib ve nihayet dostî vü ülfeti müsteclib mu'âmele-i bi'l-mücâmele zımnında müceddeden akd-i musâlaha-i velâ-intimâya bezl-i cell-i himmet-i evfâ olunmak lâyık-ı şân-ı devleteyn ve muvâfık-ı şükûh u unvân-ı hazreteyn olmağın işbu nâme-i hümâyûn-ı hakâyık-meşhûnumuz şeref-yâfte-i sudûr ve hademe-i saltanat-ı seniyyemizden mu'temed ve mevsûkun-bih kıdvetü'l-emâcid vel-a'yân mâliye tezkirecisi Mustafa Nazif *zîde mecdühû* ile gönderilmişdir. Ledâ şerefi'l-vusûl ber-vech-i muharrer tarafınızdan müvehhim-i bürûdet ü keder ve münâfî-i ahkâm-ı şerîat-ı mutahhar ve muhâlif-i levâzım-ı âdâb-ı saltanat-ı übbehet-eser olan teklîf-i cedîd-i merkûm dahi teklîfeyn-i ma'hûdeyn-i sâbıkeyn misüllü külliyyen mensî vü ber-taraf ve mihr-i münîr-i âlem-tenvîr-i safvet ü germiyyet pîrâye-bahş-ı beyne'ş-şeref kılınması sûreti mir'ât-i zamîr-i hakâyık-âşinâlarında karar-dâde ve cilve-ger olur ise cenâb-ı seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevânemizden dahi takdîm-i ulüvv-i şân-ı hilâfet-i aliyye ve tetmîm-i şükûh ve unvan-ı saltanat-ı seniyyemiz olur vechile amm-ı büzürgvârım müşârün-ileyh Sultân Murad Han-ı Râbi' Hazretlerinin zamân-ı saâdetlerinde sulh-i âhirînden ibâret olunan musâlaha şürûtunda pezîrufte-i istikrâr u üstüvâr olan hudûd u sınur üzere müceddeden vaz'-ı esâs-ı müsâfât ve bast-ı mebânî-i müvâlâta müsâade-i hümâyûn-ı mülûkânemiz bî-dirîğ kılınacağından mâ'adâ bu gûne ma'kûd u müstahkem olan ser-rişte-i sulh u felâhın bundan böyle dahi devlet-i rûz-efzûn-ı hilâfet münîrimiz ile ilâ-mâ-şâ'allahu te'âlâ ahlâf u a'kâb-ı kaanî nisâbınız beyninde bâ'is-i i'tilâf u ârâmiş ve sebeb-i ibtihâc u âsâyiş olacağı vâreste-i kayd-ı güvâh ve bîrûn-ı havsala-zunûn u iştibâhdır. Binâen-aleyh matlûb olan âsâr-ı safvet-medâr tensîkât-ı hümâyûn-ı muhabbet-karârımızdan ve sefîr-i mevsûkumuzun takrîr-i sadâkat-şiârından ma'lûm-nihâd-ı sedâd-i'tiyâd-ı keyânîleri oldukda ber-vech-i muharrer sûret-i merkûme yani hudûd-ı kadîme üzere akd-i esâs-ı müsâfât ve temhîd-i mebânî-i müvâlât-nüvîdi zımnında sefîr-i râst güftârımızı iâde vü ircâ'a himmet-i âlî-nehmet-i Cem-câhîleri der-kâr kılınmak vâbeste-i şîme-i hâkanî temîme-i dâverâneleridir. *Bâkî hem-vâre hurşîd-i gîtî-firûz-ı safvet ü ilti'âm ez-matla'-ı câmi'iyyet-i İslâm şânık u pertev-efşân bâd bi-Rabbi'l-ibâd!*[170]

Evâhir-i M. Sene 1159

[170] "Kulların Rabbi'nin izniyle saflık ve iyiliğin cihânı aydınlatan güneşi, ebediyyen İslâm toplumunun doğduğu yerden doğsun ve sonsuza kadar ışıklar saçmaya devam etsin!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

42

Osmanlı tarafınca eski hududun esas kabul edilerek iki tarafın unvanlarının muhafazası şartıyla musâlaha akdinin münasip görülmesi

پذیرش مبنا قرار گرفتن مرزهای سابق از سوی عثمانی، با شرط حفظ عناوین دو طرف، مناسب بودن عقد مصالحه نامه

Yüce Şah hazretlerinin sıfatlarındaki cümle güzelliklere binaen doğruluk, barış ve huzuru baltalayıcı her türlü şeyin tamamıyla izalesine ilişkin Fethali Bey Türkman aracılığıyla gelen name-i şâhî huzura kabul ile takdim olunduğu,

Şah hazretlerinin söz konusu iki maddeden vazgeçtiği, hiçbir düşmanlığa yol verilmeyeceğinin ifade olunduğu,

Buna istinaden eski hudutların muhafazası, iki tarafın şan ve unvanlarının korunması şartıyla musalaha akdine ruhsat verileceğinin ifadesinden sonra iki kıta nâme-i hümâyûn yazılarak mezkûr sefire teslimen dönüşüne ruhsat verildiği; Osmanlı Sadaret makamınca kaleme alınan ve Mustafa Nazif Efendi ile gönderilen dostluk mektubunda, huzur bozucu hallerin izalesine ilişkin Fethali Bey Türkman vasıtasıyla gönderilen namedeki iyi niyete binaen aynı safiyet ve ihlasla mukabele olunduğu, cümle âlim ve vezirlerle gerçekleştirilen toplantıda Şah hazretlerinin söz konusu iki maddeden vazgeçip aradaki dostluğun hâkim kılınması konusundaki istekliliği beyan olunup yenilenecek olan hudut musalahasının tahkik ve tedkikiyle cümle devlet erkânının buna oybirliğiyle imza koydukları, eski hududun esas kabul edilerek iki tarafın unvanlarının muhafazası şartıyla musalaha akdinin münasip görüldüğüne dair iki kıta nâme-i hümâyûnun, mezkûr sefire teslim edildiği, bundan iyi sonuç alınması ve dostluğun pekiştirilmesine vesile olması arzu edildiği beyanını havi Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza'ya yazılan mektup

با دقت نظر به تمام زیبائی های سفارت اعلیحضرت بلند مرتبه، نامه شاهی در رابطه با از بین بردن هر نوع چیزی که موجب تضعیف صلح و آرامش می شود به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان به حضور شاه تقدیم شد، منصرف شدن اعلیحضرت از دو ماده مورد بحث، بیان اجازه ندادن به هیچ نوع دشمنی، بنا به استناد این امر حفظ مرزهای قدیمی، با شرط حفظ شأن و عناوین دو طرف، بعد از بیان اجازه نوشتن عقد مصالحه و تسلیم دو قطعه نامهٔ همایونی اجازه بازگشت به سفیر مذکور؛ نامه دوستی ارسالی مقام صدارت عثمانی به وساطت مصطفی نظیف افندی، مقابله توأم با صداقت و اخلاص با هر چیزی که موجب تضعیف آرامش و از بین بردن آن می شود بنا به نیت خیری که با نامه ارسالی توسط فتحعلی بیگ ترکمان هست، انصراف اعلیحضرت شاه از دو ماده

و موضوع مورد بحث بیان تحکیم دوستی فیمابین در جلسه ایی با حضور تمامی علما و وزرا، برای تحقق تجدید مصالحه نامه مرزی تحقیق و دقت شد و تمامی ارکان دولت به اتفاق آرا امضاء کرده، مناسب دیدن عقد مصالحه نامه در دو قطعه نامه همایونی با پذیرش اساس قرار گرفتن مرزهای قدیمی با شرط حفظ عناوین دو طرف، تحویل به سفیر مذکور، با بیان آرزوی بدست آوردن نتیجه خوب و وسیله تحکیم دوستی در نامۀ نوشته شده از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به شاهرخ میرزا نوه نادرشاه

(9 Mart 1746)

Sefîr-i İran Fethali Bey Türkmân'a verilen nâme-i hümâyûn mûcebince Şahruh Mirzâ'ya taraf-ı hazret-i sadr-ı a'zamîden tahrîr olunan mektûb-ı âlînin sûretidir.
Fî 15 S. Sene [1]159

Cenâb-ı asâlet-me'âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-âfitâb, saâdet-iktisâb, sâhib-i sâib-i re'y-i âlî menzilet, müşîr-i müşterî-tedbîr-i Âsaf-menkabet, müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi-i esbâb-ı saltanat, ferâzende-i râyât-ı serverî firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-iclâl ü kâm-karî gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî revâ-i rûy-i şükûh u şân Şahruh Mirzâ-yı refî'u'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i basâlet-rahşları savbına revnak-efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i velâ vü ittihâd olan tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasât-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı müsâdakât-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ'i'l-azb-i merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle vü icrâ olunur ki a'zam-ı selâtîn-i cihân, efhâm-ı havâkîn-i zamân muvattıd-ı kavâim-i şer'-i kavîm ve müşeyyid-i de'âyim-i bünyân-ı dîn-i müstakîm, gurre-i nâsıye-i millet-i beyzâ dürre-i tâc-ı şerîat-ı garrâ, nûr-i dîde-i bünyâyî bi-zuviyy-i bâzû-yı tüvânâyî şa'şa'a-i âfitâb-ı cihân-güşâyî pertev-i mâhçe-i ra'yet-i mülk-ârâ-yı fermân-fermâ-yı kişver-i adalet nizâm-bahşâ-yı memleket-i basâlet gülgûn-i sevâdd-ı mâlikiyet-i berreyn feleke-nişîn-i saltanat-ı bahreyn, hâdim-i hıtta-i Haremeyn-i Muhteremeyn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn şevketlü kerâmetlü mehabetlü kudretlü azametlü pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâh-ı hilâfet-destgâh velî-ni'metim efendim hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı mülûkânelerine hâlâ erîke pîrâ-yı Memâlik-i İran revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı hıtta-i şâhî, lem'a pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî nâsih-i ahkâm-ı rafz u bid'at hâmî-i ülkâ-yı dîn ü millet nûr-pâş-ı semâ-i bahtiyârî rûşenî-bahş-ı çeşm-i dâdârî, a'lâ-hazret, keyvân-rütbet, le'âli-nazret, me'âlî-menkabet felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin zât-ı kerrûbî-sıfât-ı keyânîlerinde merkûz ve tıynet-i safvet-mekîne-i kaanilerinde mermûz olan hüsn-i akîdet ü safâ-yı taviyyete binâen münâfî-i sıdk u safâ olur hâlât-ı reddiyenin bi'l-külliye izâle vü imhâsına niyyet-i sâdıka ve azîmet-i fâikalarını hâvî taraf-ı fâizü'ş-şeref-i dâverîlerinden nâme-i sâmî ve kâime-i vidâd-alâme-i kirâmîleriyle ba's u tesyîr buyurulan emâret ü izzet-nişân Fethali Bey Türkmân cenâbı sevk-i sâik-i Îzid-i

müte'âl ve bedreka-i tevfîk-i Hudâ-yı lâ-yezâl ile bir vakt-i feyz-iştimâl ve bir evân-ı meymenet me'âlde südde-i seniyye-i adalet-unvân ve atebe-i aliyye-i şâmihu'l-erkâna dâhil ve sâha-i re'fet-i mübâha-i mihmân-nüvâzî ve istînâsa vâsıl oldukdan sonra taraf-ı şerîflerinden cânib-i ihlâs-kîşlerine irsâl olunan zebîre-i meveddet vetîreleri pîrâye-i dest-i tevfîr ü tebcîl olup zîver-ı silk-i sütûr olan ferâid-i kelimât-ı safvet-âyâtı keşîde-i rişte-i ittikan u iz'ân kılındıkda vedî'a-i derc-i muhâdenet kılınan cevâhir-i muhâlasat u muhâdenetleri imâme-i sübha-i ülfet-i cânibeyn add olunmuşdur. Muktezâ-yı kâide-i Devlet-i Aliyye üzere sefîr-i mûmâ-ileyh bir zamân-ı sa'd-iktirânda dîvân-ı bülend-eyvân-ı hazret-i hilâfet-unvâna da'vet ve tebliğine me'mûr olduğu nâme-i sâmî-i cenâb-ı şâhîyi delâlet-i muhlisânemiz ile huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı İskender-hadîme arz u takdîm idüp fâ'iz-i teşrîfât-ı seniyye ve hâiz-i taltîfât-ı behiyye oldukdan sonra gerek mü'eddâ-yı nâme-i nâmî ve gerek mezâyâ-yı kâime-i şehâmet-dâime-i kirâmî muhât-ı ilm-i âlem-şümûl-i hazret-i zılliyet-nigâhî oldukda bu makûle umûr-ı izâm akd-i encümen-i şûrâ ile pezîrâ-yı nizâm u encâm olmak öteden berü kânûn-ı kadîm-i Devlet-i Aliyye ve deyden-i müstedîm-i saltanat-ı seniyye olduğuna binâen bu def'a dahi cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i şâhîden pîrâye-i sahîfe-i îrâd u beyân kılınan keyfiyyât-ı mu'âlefet-âyât cümleye ifhâm u i'lân ve muktezâ-yı şer'-i şerîf ve mübtegâ-yı kânûn-ı münîf üzere iktizâ-yı hâl istikşâf u isti'lân olunmak için ber-mûceb-i emr-i hümâyûn-ı cihân-dârî bi'l-cümle vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı fihâm ve ocaklar ricâli ve sâir hayr-hâhân-ı Devlet-i ebed-kıyâm ile tarh-ı meclis-i meşveret olunup ve sefîr-i mûmâ-ileyhin teblîğine me'mûr olduğu tensîkât-ı me'âli-simât-ı cenâb-ı şâhînin mefhûm u mü'eddâlarıyla mîr-i mu'azzâ-ileyhin arz eylediği takrîr-i sadâkat-masîri cümleye i'lân ve etrâf u enhâsı gereği gibi ba'de'l-ittikan şer' ü kânûna tatbîk ve zîr ü bâlâları kemâ-yenbagi tedkîk olundukda şâh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin tekâlîf-i ma'hûdeden nükûl ü ferâgat birle cânib-i insâf ve hakkâniyete meyl ü rağbetleri ve ba'd-ez-în kar'-ı bâb-ı mu'âdâta bir dürlü cevâz u ruhsat gösterilmemek hâletleri mâ-fî'z-zamîr-i ihlâs semîr-i Cem-câhîleri idüğünü mutazammın tahrîrât-ı keyânîlerinde münderic olan ta'bîrât-ı dil-pezîrleri müceddeden ba'z-ı şûr u şeyn vukû'ı melhûz olan hâletin ifhâsına dahi delâlet etmekle fîmâ-ba'd miyâneden kedûret ü iğbirâr mündefi' olup ilf ü ilti'âm-ı ümmet-i hayru'l-enâm için hudûd-ı kadîme esâsı ve tarafeynin şân u unvânları muhâfazası şartıyla akd-i musâlahaya ruhsat-ı hümâyûn erzânî kılınmak münâsib idüğü ittifâk-ı ârâ ile tahkîk ü imzâ olunmakla keyfiyyet-i mersûme ma'rûz-ı pişgâh-ı hazret-i zılliyyet-medâr kılındıkda taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i pâdişâhîden şürût-ı merkûmeyi müştemil iki kıt'a nâme-i hümâyûn-ı adalet-makrûn şeref-bahşâ-yı imlâ vü tastîr ve aded-i dîrîn üzere sefîr-i mûmâ-ileyh cenâbına huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı hüsrevânede teslîm ve mûmâ-ileyh cenâbı şerâit-i âdâb-ı risâlete kemâ-yenbagi mürâ'ât ü teşrîfât-ı seniyye-i mülûkâne ile ihrâz-ı müfâharet ve mübâhât eyledikden sonra avd ü insırâfa murahhas ve me'zûn olup cânib-i Devlet-i Aliyye-i sermediyyeden şeref-nifâz-ı sudûr olan diğer nâme-i hümâyûn-ı musâdakat-nümûn ile terhîs ü ta'yîn kılınan izzetlü Mustafa Nazîf Efendi'nin ma'iyyet ve refakati ile ol savb-ı me'âlî evbe tesyîr olunmalarıyla taraf-ı muhibbânemizden dahi mektûb-ı meveddet-üslûb tahrîr olunmuşdur. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl mezâmîn-i nevâmic-i hümâyûn-ı nasafet-makrûndan tafsîl-i keyfiyyet ma'lûm-ı fehâmet-mersûmları ve tahsîl-i râhat-ı ümmet-i Nebeviyye zımnında mûceb-i

eslâf-ı hazreteyn ve sebeb-i emniyyet-i reâyâ-yı cânibeyn olur hâlâtın istihsâli lâzime-i uhde-i hayr-endîşî ve râtıbe-i zimmet-i sadâkat-kîşî idüğü sefîr-i mûmâ-ileyh cenâbının takrîr-i sıhhat-semîrinden mekşûf-ı tab'-ı nukâdları oldukda taraf-ı emîrânelerden dahi istihkâm-ı esâs-ı müsâfât u müvâlât ve istikrâr-ı bünyân-ı tevâdd ü tehâbba dikkat ve ûlâ ve uhrâda bâz-hast u mes'ûl olunmayup belki inde'llah ve inde'r-resûl mergûb u makbûl olmağa bezl-i cell-i himmet vâbeste-i uhde-i rüşd ü reviyyetleridir.

43

Sultan IV. Murad zamanındaki hudud musâlahasının yenilenmesi için Mustafa Nazif Efendi'nin Osmanlı Devletince mutemet tayin edilmesi

انتخاب مصطفی نظیف افندی معتمد دولت عثمانی برای تجدید مصالحه نامه مرزی زمان سلطان مراد چهارم

Şahruh Mirza hazretlerine yapılan övgüden hulûs ve samimiyet ifadesinin belirtilmesinden sonra atası Nadir Şah'ın, nifak unsuru hallerin külliyen imhası ve sadık niyetlerinin ifadesi beyanıyla Fethali Bey Türkman ile gönderdikleri name-i şâhînin saltanat makamına ulaştığı ve elçilik merasiminin icraıyla gönderdikleri dostluk mektubunun okunduğu, muhtevasından memnun olunduğu, şahlık devletinin bu halis niyetlerine cemile olarak, Sultan IV. Murad Han zamanında yapılan hudud musalahasının yenilenmesi için Mustafa Nazif Efendi'nin mutemet tayin edildiği; O tarihte akdedilen sınırlar aynı kalmak ve iki tarafa ait unvanlarda bir değişiklik olmamak şartıyla Şahlıkça bu hususa itina buyrulduğu sürece Osmanlı Devletince de itina gösterileceği, bu niyetle mezkûr efendinin Şah'ın huzuruna varmak üzere yola çıkarıldığı, bu hususta Sadaretçe kaleme alınan samimiyet mektubunun da elçi ile gönderildiği, ele geçtiğinde güzel neticelere ulaşılacağının umulduğu ifadesine dair Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından Nazif Mustafa Efendi tavassutuyla Şahruh Mirza'ya gönderilen mektup

اعلیحضرت شاهرخ میرزا بعد از بیان حمد و ستایش و اظهار صمیمیت بیان کرده که پدرش نادرشاه تمامی عناصر نفاق را از بین برده و نامه شاهانه را با بیان نیّت صادقانه خود با فتحعلی بیگ ترکمان ارسال کرده، وصول آن به مقام سلطنت و قرائت نامه دوستی بعد از اجرای مراسم سفارت، خشنودی از محتوای آن، زیبایی نیّت های خالصانه دولت شاهی، تعیین مصطفی نظیف افندی به عنوان معتمد برای تجدید مصالحه نامه مرزی زمان سلطان مراد خان چهارم؛ حفظ شکل مرزهای تعیین شده در آن تاریخ و با شرط پرهیز از هر گونه تغییر عنوانهای مختص دو طرف، اهمیت دادن دولت عثمانی

به مسئله تا زمانی که شاهنشاه در این خصوص اهتمام فرمایند؛ اعزام افندی مذکور با این نیّت به حضور شاه؛ ارسال نامه صمیمی صدارت در این خصوص با ایلچی مزبور، با بیان امیدواری در رسیدن به نتایج خوب به هنگام وصول در نامه ارسالی از طرف صدراعظم سلطان محمود اول توسط مصطفی نظیف افندی به شاهرخ میرزا

İnâyetlü saâdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i âsafânelerinden Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla Şahruh Mirzâ'ya gönderilen mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı asâlet-me'âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-intisâb, saâdet-iktisâb, sâhib-i sâ'ib-i re'y-i âlî-menzilet müşîr-i müşterî tedbîr-i Âsaf-menkabet müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi'-i eştât-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-i iclâl ü kâm-kârî gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî revâ-i rûy-ı şükûh u şân Şahruh Mirzâ-yı refî'u'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i besâlet-rahşları savbına revnak efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i velâ vü ittihâd olan tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasât-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakât-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ'ü'l-azb-i merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle vü icrâ olunur ki hâlâ fermân-fermâ-yı Memâlik-i İran revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî lem'a pîrâ-yı ufk-i Cem-câhî nâsih-i ahkâm-ı rafz u bid'at, hâmî-i ülkâ-yı adl ü şehâmet-a'nâ vâlid-i mâcid-i büzürgvârları a'lâ-hazret, keyvân rütbet, âfitâb tal'at, me'âlî menkabet, felek-bârgâh-ı şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin zât-ı kerrûbî-sıfât-ı keyânîlerinde merkûz ve tînet-i safvet-tahmîr-i kaanîlerinde mermûz olan hüsn-i akîdet ü safâ-yı taviyyete binâen münâfî'-i sıdk u safâ olur hâlâtın bi'l-külliye izâle vü imhâsı emrinde münba'is-i zamîr-i nasafet-semîrleri olan niyyet-i sâdıka ve azîmet-i câzimelerini hâvî cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverîlerinden nâme-i sâmî ve kâime-i vidâd-alâme-i kirâmîleriyle ba's ü tesyîr buyurulan emâret ü izzet-unvân Fethali Bey Türkmân cenâbı sâ'ik-i takdîr-i İzid-i müte'âl ve bedraka-i tevfîk-i Hudâ-yı lâ-yezâl ile bir vakt-i feyz-iştimâl ve bir zamân-ı meymenet-me'âlde südde-i seniyye-i adalet unvân ve atebe-i aliyye-i şâmihü'l-erkâna dâhil ve hayyiz-i icrâ-yı merâsim-i sefârete vâsıl oldukdan sonra taraf-ı şerîflerinden cânib-i ihlâs redîflerine irsâl olunan zebîre-i meveddet-vetîreleri resîde-i derece-i vusûl olup müeddâ-yı tahrîrleri muhâzî-i nazara itkan ve ferâid-i ta'bîrât-ı muhâlasat-şiârı furta-i gûş-ı îkân-ı muhlisânemiz olmuşdur. Hem-vâre mesned-i güzîn-i şehâmet ü übbehet ve çâr-bâliş-nişîn-i saâdet ü vâlâ-menzilet olalar, rakîme-i velâ-mashûblarının hulâsa-i nâme-i nâmî-i cenâb-ı şâhî ile mîr-i mu'azzâ-ileyhin ba's ü tesyîr buyurulduğu zîver-i tâk-ı beyân kılındığından mâ'adâ pîrâye-bahş-ı kitâbe-i müvâlât olur kelimât-ı ihlâs-âyât îrâdıyla meknûnât-ı zamîr-i safvet-nişânımız tırâz-ı hâme-i i'lân kılınmak hâlâtı ifâde vü îmâ buyurulmuş hâlâ perverde-i ni'met-i bî-minneti olduğum işbu Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâm ile devlet-i behiyye-i şâhiye miyânında

husûl-i sâziş ile vedâyi‘-i hâlikü'l-bedâyi‘ olan ibâd-ı müslimînin her hâlde âsûde-nişîn-i kehfü'l-emân-ı ârâmiş olmaları zübde-i menviyyât-ı derûn-ı ihlâs-meşhûn ve nuhbe-i melhûzât-nihâ-yı sadâkat nümûnumuz olmakla bu merâm-ı hayriyyet-encâm-ı devlet-i şâhiyyenin dahi fi'l-hakîka matmah-ı enzâr-ı nasafet-medârları olduğu tahrîren ve takrîren münfehim olmak hasebiyle sefîr-i mu‘azzâ-ileyh ile ba‘s ü tesyîr olunan mektûb-ı vâlâ-üslûbumuzda keşîde-i silk-i sütûr kılındığı üzere mücerred temşiyyet-i maslahat-ı hayriyye niyyet-i hâlisasıyla der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı hüsrevânîden nâme-i hümâyûn-ı şevket-makrûn ile dergâh-ı adalet-penâh bendelerinden bir mu‘temed kullarının hâssaten ba‘s u tesyîri husûsı için a‘zam-ı selâtîn-i zamân efhâm-ı havâkîn-i devrân câmi‘-i âyât-ı nasafet u din-dârî vâki-i râyât-ı adalet ü kâm-kârî nûr-ı hadeka-i cihân-bânî nevr-i hadîka-i gîtî-sitânî şehriyâr-ı hurşîd-i ilm tâc-dâr-ı kevâkib-i haşem kuvvet-bahşâ-yı pençe-i adl u dâd miknet-fermâ-yı bâzû-yı rüşd ü sedâd müşeyyid-i erkân-ı şerîat-i garrâ mümehhid-i bünyân-ı millet-i beyzâ sultânü'l-berreyn hakânü'l-bahreyn hâdimü'l-Harameyni'ş-Şerîfeyn hâmiyyü'l-beledeyni'l-münîfeyn şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü azametlü pâdişâh-ı sipihr-iktidâr ve hudâvendigâr-ı gerdûn-vakâr velî-ni‘metim efendim hazretlerinin mübârek pâye-i serîr-ârâ-yı zılliyet-nümâlarına cebîn-sâ-yı niyâz ü istid‘â olduğumda sûret-i niyyet-i hâlisânem mir’ât-ı temâsîl-i ilhâm-ı sübhânî olan zamîr-i hurşîd-nazîr-ı hazret-i zıllu'llâhîye pertev-endâz-ı hüsn-i teveccüh ve kabûl olduğuna binâen sefîr-i mûmâ-ileyhin yed-i sefâretine ibdâ‘ olunan nâme-i hümâyûn-ı mülâtafet-makrûnda îrâd olunduğu üzere âyîne-i müsâfâta îrâs-kerd-i fütûr edecek teklîf-i cedîd-i ma‘hûd teklifeyn-i sâbıkayn misüllü derûn-ı diyânet-merhûn-ı şâhîden izâle vü imhâ kılınmak zımnında hakân-ı cennet-merâbi‘ merhûm ve mağfûrün-leh Sultân Murad Han-ı Râbi‘ hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında ma‘kûd u mümehhed kılınıp ile'l-ân mer‘î vü mu‘teber tutulan hudûd u sınur esâs olmak ve kadr ü unvân-ı devleteyn ve şân u şükûh-ı hazreteyn bir dürlü pezîrâ-yı gubâr-ı şeyn olmamak vechile bilâ-külfetin istihkâm-ı merâ’ir-i ülfete cânib-i cenâb-ı şâhîden i‘tinâ buyurulduğu sûretde taraf-ı hümâyûn-ı nasafet-makrûndan dahi istikmâli emrine i‘tinâ buyurulacağı mukarrer idüğünü mübeyyin nâme-i hümâyûn-ı safvet-nümûnlarıyla bir bendelerinin namzed-i emr-i sefâret kılınmasına müsâade-i mülûkâneleri erzânî buyurulup binâen-aleyh ol bâbda dahi bir kıt‘a nâme-i safvet-alâme-i cihân-dârîleriyle hâcegân-ı dîvân-ı bülend-eyvân-ı Süleyman-mekânlarında mâliye tezkirecisi olan izzetlü Mustafa Nazif Efendi terhîs ü ta‘yîn ve mîr-i mu‘azzâ-ileyh cenâbı refâkatıyla ol savb-ı nasafet-evbe ba‘s ü tesyîr olunmağla i‘lâm-ı hâl ve istikşâf-ı gonca-i fuâd nezâret- iştimâlleri zımnında cânib-i muhibb-i ihlâs-semîrlerinden dahi mektûb-ı meveddet tahrîr ve efendi-i mumâileyh ile firistâde-i savb-ı saâdet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te‘âlâ lede'l-vusûl hakîkat-i mezâmîn-i nevâmic-i hümâyûn tahrîrât-ı velâ-simâtımızın mü’eddâlarından ve kezâlik sefîr-i mûmâ-ileyhin takrîr-i sedâd-ihtivâsından ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer idâmet-i mücâmele-i yegânegî vü müvâlât ve ikâmet-i de’âim-i yek-cihetî vü müsâfâtın istihsâli için kerraten-ba‘de-merratin rahsûde-i pîşgâh-ı übbehet-iktinâh-ı hazret-i hilâfet-penâhî olmak zımnında taraf-ı muhlisânemizden zâhir ü bedîdâr olan gûşiş-i bî-şümârımız gibi cânib-i me‘âlî-i hidîvîlerinden dahi şecere-i tayyibe-i dostî vü müvâhât ve devhâ-i bâsika-i vedd ü müsâfatın rîşe-gir-i istikrâr ve pür-berg ü bâr olması

bâbında sâha-i mu'allâ-bâha-i cenâb-ı şâhîye isâle-i cûy-bâr-ı hüsn-i guftâr ve ifâza-i reşehât-ı sa'-yi hayriyyet-simâr buyurmalarıyla bi-avni'l-lahi'l-meliki'l-allâm-ı ilf ü ilti'âm ümmet-i hayru'l-enâmı mûcib ve ilâ mâ-şâallahu te'âlâ beyne'l-hazreteyni'l-izâm ve kezâlik mâ-beyni'l-ahlâfi'l-kirâm gül-zâr-ı nüzhet-fezâ-yı tehabb ü tevâddın ser-sebz ü şâdâb olmasını müstevcib hâlâtın dahi pezîrâ-yı temşiyyet ü husûl olmasında ihtimâm-ı verziş-i guncânîleri masrûf buyurulmak der-hâst-ı muhibbânemizdir.

44

Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverete havale olunması, sultanın ve şeyhülislamın cevabî mektubunun gelen elçiyle gönderilmesi

حواله به مشورت عمومی در خصوص نامه شاه، ارسال پاسخ سلطان و شیخ الاسلام به نامه رسیده با ایلچی اعزامی

Elçi ile Şeyhülislamlığa gelen cevabi mektubun alındığı ve okunmasıyla şeref duyulduğu; Şah hazretleri tarafından Fethali Bey Türkmân aracılığıyla gönderilen mektubun saltanat makamına ulaştığı, muhtevasındaki önemli hususun istikrar ve devamlılık kazanması için umumi meşverete havale olunduğu, Sultan hazretlerinin barış ve dostluk konusuna gösterdiği yakın ilgi ve arzuyu havi ve dostlarının da buna tabi olmaları ricasını muhtevi mektubun mezkûr elçi ile gönderildiği; Şeyhülislamlıkça da padişah hazretlerinin mektubunda yazılı konunun tevsik ve te'yidine tam bir ihtimam gösterilmesi rica olunduğu, elçinin dönüş vakti geldiğinde kaleme alınan bu cevapnamenin gönderildiğini bildirir Sultan I.Mahmud'un Şeyhülislamının Nadir Şah'ın Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e Arapça mektubu

دریافت پاسخ نامه رسیده توسط ایلچی به شیخ الاسلام و احساس غرور با مطالعه آن؛ رسیدن نامه ارسالی اعلیحضرت شاه توسط فتحعلی بیگ ترکمان به مقام سلطنت، برای ثبات و مداومت در خصوص موارد مهم حواله به مشورت عمومی، اعلیحضرت سلطان از نزدیک به موضوع صلح و دوستی علاقه نشان داده، همراه با درخواست و آرزوی تبعیت دوستان از این امر در نامه و ارسال آن با ایلچی مذکور؛ نشان دادن سعی وافر اعلیحضرت در اثبات و تایید درخواست موضوع نوشته شده نامه با نظر شیخ الاسلامی، به تحریر در آوردن پاسخ نامه به عربی و ارسال آن با ایلچی مزبور به هنگام بازگشت از سوی شیخ الاسلام محمود اول به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه

(9 Mart 1746)

[Arapça]

Faziletli Şeyhülislam Efendi hazretlerine Molla Ali Ekber tarafından
Sefir-i mûmâ-ileyh yediyle gelen Farisî mektubun cevapnamesidir.
Fî 15 S. Sene [1]159

Bismillahirrahmanirrahim

Sapasağlam dinin temellerini Melik ve Alîm olan Allah katından teyid ile tesis eden Allah'a hamd olsun. O, mümin kullarının kalplerinin arasını lütfu ve yardımıyla ülfet ettirmekte, birleştirmektedir. Böylece müslümanlar, O'nun tevfiki ve irşadıyla dinin önemli işlerinde görüş birliğine varmış olurlar. Salât ve selam, Peygamberimiz olan, öncekilerin ve sonrakilerin efendisi, şerefli mücahitlerin komutanı, resullerin en şereflisi, nebîlerin sonuncusu Muhammed'e, O'nun mübarek âl ve ashabına, kıyamete kadar güzellikle onlara tâbi olanlara olsun. Allah Teâlâ onların hepsinden de razı olsun. Bu temiz ve müstecap dua hediyelerini takdim ettikten, Saltanat-ı Seniyye'nin selam ve tahiyyelerini kıymetli İran halkına ve seçkin görevlilerine sunduktan sonra, Tarafınızdan cevap olarak bize yazılan kıymetli mektubunuzu başından sonuna kadar okumakla şereflendik. Mektubun satırları arasında barışın ikmali, samimi duyguları haber veriyor, dostluğu açık dille ifade ediyordu. Bu haliyle gönüllerimize şifa olmuştur. Şöyle ki, sultanların ve kralların en büyüğü, yeryüzünde Allah Teâlâ'nın gölgesi, hem irsen hem de istihkâkan saltanat tahtının sahibi ve İslam memleketlerinin maliki, İslam diyarlarında dinin ahkâmının uygulayıcısı, İslam ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitlerin donatıcısı, doğu ve batıdaki herkesin işlerini düzene koymanın kefili, karaların ve denizlerin hâkimi, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı Sultanımız ve Hakanımız Hazretleri'nin *-Allah Teâlâ onun hilafetini kıyamet ve haşir gününe kadar devam ettirsin, devletinin gölgesini fakir ve yoksullar üzerinden eksik eylemesin-* yüksek eşiğine gönderilen mektup erişti. Bu mektup Şâh tarafından elçi olarak gönderilen Fethali Bey Türkman aracılığıyla ulaştırıldı. Mektupta anlatılan konular hilafet makamına arz olundu. Onda bulunan barış, güven ve dostluk konularının tamam ve kemale erdirilmesine dair hususlar mütalaa olundukta, bu önemli maslahatın istikrar ve devamlılık kazanması keyfiyeti umumî meşverete havale buyuruldu. Bütün din ve devlet erkânı sıdk u sebata riayet şartıyla bu işi kabullenip benimseme yolunda görüş birliği ettikleri hilafet makamına arz olunduğundan bu yolda bir Padişah hükmünün yazılması emir buyuruldu. Sultanımızın barış ve dostluk konusuna gösterdiği yakın ilgi ve arzuyu havi ve bağlılarından da buna sıdk ve sebat üzere olmaları talebini muhtevi olan bu mektup mezkur elçi ile birlikte gönderildi. Şu halde bendeniz tarafından da Padişahımızın mektubunda yazılı bulunan konunun tevsik ve teyidine tam olarak ihtimam gösterilmesi rica olunur. Böylece bu barış ve dostluk konusu yüce Allah'ın tevfikiyle zedelenmekten ve yara almaktan korunmuş olur. Burada bulunan elçinin dönüş vakti gelip yola çıkması kesinleşince, tarafınızdan gelmiş olan kıymetli mektubunuza cevap olmak üzere bu mektup yazılmış oldu. Cenâb-ı Hak bizi ve sizi, ehl-i İslam arasında tesis edilecek güzel geçinme ve dostluk ilişikisi kurmaya muvaffak eylesin.

45

Şâh'ın mektubundaki hususların umumi meşverette oybirliğiyle tasvip olunması, şahlıkça buna ihtimam gösterilmesi ricası

تصویب موضوع های نامه شاه در مشورت عمومی به اتفاق آراء، تقاضای نشان دادن اهتمام شاهانه به آن

Fethali Bey Türkmân aracılığıyla İran Meşihatı'ndan gelen mektup Hilafet makamına arz olunup dostluğun ikmaline dair husus mülahaza olunduğunda yapılan meşveretle cümle din ve devlet erkânının bu hususu rey birliğiyle tasvip ettikleri Halifelik makamına arz olunduğunda, Şah'a bir mektup yazılması ferman olunarak Şahlıkça da buna sebat gösterilmesi talebinin sefir aracılığıyla kendilerine gönderildiği, bu hususa rağbet edilip talep olunan ahdin belgelendirilerek sağlamlaştırılmasına ihtimam göstermeleri rica olunduğu, sözü edilen elçilik görevi tamamlanarak Fethali Bey Türkmân'ın yola çıkarıldığı beyanına dair Sultan I.Mahmud'un Şeyhülislamınca İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e yazılan Arapça cevabî mektup

در پاسخ نامه شیخ الاسلام سلطان محمود اول به شیخ الاسلام ایران ملا علی اکبر که به عربی نوشته شده و با پایان یافتن وظیفه سفارت فتحعلی بیگ ترکمان به هنگام عزیمت به ایران ارسال شده حاوی: نامه رسیده از مشهد ایران به وساطت فتحعلی بیگ ترکمان به مقام خلافت عرض شد و بعد از ملاحظه در ادامه دوستی با مشورتی که انجام شد تمام ارکان دولتی و دینی در این خصوص به اتفاق آراء تصویب کرده و به مقام خلیفه عرض شد، فرمان نوشتن نامه از سوی شاه و تقاضای نشان دادن اصرار شاهانه به این امر و ارسال آن به وساطت سفیر، در این خصوص رغبت نشان داده و با ثبت عهدنامه تقاضا شده به تثبیت آن اهتمام کنند

Hâlâ Memâlik-i İran'da reîsü'l-mevâlî Molla Ali Ekber tarafından dâ'î-i Devlet-i Aliyyelerine vârid olan mektûba edâ-yı cevâb zımnında tahrîr olunan mektûb-ı Arabiyyü'l-üslûbun tercümesidir.[171]

Ba'de takdîmi'l-hamdi ve's-senâ cenâb-ı âlîleri kıbelinden tahrîr olunan mektûb-ı müstetâbları ki emr-i savâbı hâvîdir. Tarafımıza vârid olup ibtidâsından intihâsına varınca mütâla'asıyla teşerrüf olundukda derc-i sütûru ikmâl-i silm ü müsâfâtdan inbâ vü itmâm-ı üns ü müvâlâtı ifsâh ile sudûra bâ'is-i şifâ olmuşdur. Şöyle ki sultânüna'l-a'zami'l-efhâm ve'l-hâkanü'l-muazzami'l-mufahham halîfetu'llâhi te'âla fi'l-âlem a'zamü'l-mülûki ve's-selâtîn zıllu'llâhi te'âlâ fi'l-arzeyn mâlikü'l-memâliki'l-İslâmiyye bi'l-irsi ve'l-istihkâk müneffiz-i[172] ahkâmu'ş-şer'i'l-mübîn fi'l-âfâki mu'înü'l-İslâmi ve'l-müslimîn

[171] Arapça'dan Osmanlıca'ya çevrilmiş olan bu mektup içerisindeki Arapça ibâreler, bir önceki mektupta yani Arapça'dan Türkçe'ye yapılan tercümede verildiği için burada tekrarından kaçınılmıştır.

[172] "منقد-münakkıd" şeklinde yazılmış, Arapça aslıyla karşılaştırılarak "müneffiz" olduğuna hükmedildi.

mücehhizü'l-guzât-ı ve'l-mücâhidîn zâmin-i emânü'l-hâfikîn kâfil-i mehâmmü'l-enâmi bi'l-maşrikeyn sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn *halleda'llahu hilâfetehû ilâ yevmi'l-haşri ve'd-dîn ve eyyede zılâle devletihî ale'l-fukarâi ve'l-mesâkîn* hazret-i hilâfet-penâh şevketlü kerâmetlü mehâbetlü efendimiz hazretlerinin atebe-i aliyye-i hüsrevâne ve südde-i seniyye-i mülûkânelerine ol şâh-ı âlî-câh ki *irtefe'at bi-garâyimihî mefâsidü'z-zamân ve zuyyinet bihi'l-erâiki ve't-ticân ellezî fâka* bi'r-riyâseti ve's-siyâseti's-sultâniyye bi'l-memâliki'l-vesî'âti'l-İraniyye durretü iklîli'l-asâleti ve'l-besâle izzetü ciyâhi's-saâdeti ve'l-celâdeti bâsitu bisâti'l-emni ve'l-insafi fâizü ebediyyi'l-cevri ve'l-i'tisâfi ce'ala'llahu kavâime devletihî râsihatün ve mebâniyyü izzihî ve kadrihî şâmihatün hazretleri kıbel-i âlîlerinden ba's ü tesyîr olunan erbâb-ı kadr ü şândan sefîr-i necîb Fethali Bey Türkmân vesâtatıyla vârid olan elûke-i kaanîleri bu emrin tavsîlını nâtık olmakla ol müfâvâza-i sâmiyye sâha-i dârü'l-hilâfe-i sultâna arz olunup anda münderic olan emr-i müsâfât ve silm-i müvâlâtın itmâm ü ikmâline dâir husûs mülâhaza buyuruldukda bu maslahat-ı celîlenin istikrâr u istimrârı keyfiyyeti akd-i meşveret-i âmmeye ihâle buyurulmağın cümle erkân-ı dîn ü devlet sıdk u sebâta riâyet şartıyla bu emr[in] tasvîb ü tahsînine ictimâ' etdikleri ma'rûz-ı atebe-i aliyye-i hilâfet-penâhî oldukda cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i kaanîye ber-vech-i mestûr bir elûke-i fahîme tahrîr olunmak üzere emr-i hümâyûnları şeref-rîz-i sudûr oldukda ol elûke-i sa'îde silm ü müsâfât emrine rağbet-i hümâyûnları ta'allukunu hâvî ve bu ilf u müvâlâtda hazret-i kaanîden dahi sıdk u sebât matlûb olduğunu muhtevî olup sefîr-i necîb-i mezkûr ile mashûben ol hazrete irsâl olunduğu binâen-aleyh cenâb-ı âlîlerinden bu muhlisleri dahi mazmûn-ı nâme-i hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîden mestûr olduğu vech üzere bu emr-i mergûb ve ahd-i matlûbun tevsîk ve te'kîdine ihtimâm-ı tâmları recâ olunur ki bu emr-i silm ü müsâfât bi-tevfiki'l-lâhi'l-Meliki'l-müte'âl zilel ü ihtilâlden sâlim ola, vaktâki vech-i mestûr üzere emr-i sefâret tâm olup sefîr-i necîb Fethali Bey Türkmân taraf-ı hazret-i Kaanîye mashûben bi'l-izzi ve'l-ikrâm âzim olmağa taraflarından vârid olan kitâb-ı müstetâbın hakk-ı cevâbını edâ için taraflarına mektûb tahrîr olundı. Cenâb-ı Hakk bizi ve sizi ehl-i İslâm beyninde bu hüsn-i müvâfakat-ı matlûbe ve mu'âşeret-i mergûbeye tevfîk eyleye.

46

Osmanlı topraklarının kılıçla kazanılmış yerler olması, miras olmaması; itina gösterilmesi gereken asıl hususun, mevcut sınırların korunması olması

موضوع اصلی که باید توجه شود سرزمین‌های عثمانی به نیروی شمشیر بدست آمده، میراث نبوده، ضرورت حفاظت از مرزهای موجود

Tahum bölgesinde bulunan bazı yerlerin ortadan bölünmesi meselesinin yönlendirme ile değil, akl-ı selim ile suret bulacağı; üzerinde hak iddia

edilen yerler, Osmanlı sultanının ataları olan sultanlarca kılıçla kazanılmış yerler olup miras yoluyla kendilerine intikal ettiği, bu bahiste anlaşmaya ve yardımlaşmaya mahal bulunmadığı; itina gösterilmesi gereken yegâne hususun, Sultan IV. Murad zamanında belirlenen sınırların korunması olduğu; bu hususların hatırlatılması için bir nâme-i hümâyûn kaleme alınıp bunu ulaştırmaya Mustafa Nazif Efendi'nin seçildiği; fermanda yazılı esaslar çerçevesinde karşılık görüşmeler yoluyla konunun neticeye kavuşması beklendiği hakkında Osmanlı Şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'ın Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e gönderilen Arapça mektup

مسئله تقسیم بعضی زمین های مرزی تحت حفاظت به دو قسمت از پیش برنامه ریزی شده نبوده، از طریق عقل سلیم امکان پذیر است؛ سرزمین هایی که بر روی آنها ادعا شده، سرزمین هایی است که اجداد سلاطین عثمانی با شمشیر بدست آورده و از طریق میراث به اشخاص منتقل شده، در این بحث محلی برای عدم درک و طلب کمک وجود ندارد؛ یگانه موضوعی که باید توجه شود، حفاظت از مرزهایی است که در زمان سلطان مراد چهارم مشخص شده؛ نوشتن یک نامه همایونی برای یادآوری این موضوع ها، انتخاب مصطفی نظیف افندی برای ارسال آن؛ توقع بدست آمدن نتیجه مطلوب از طریق گفتگوهای متقابل در نامه ارسالی از طرف شیخ الاسلام عثمانی به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه به زبان عربی

[Arapça]

Faziletli Şeyhülislam Efendi hazretleri taraf-ı şerîflerinden Nazif Mustafa Efendi yediyle Molla Ali Ekber tarafına gönderilen mektub-ı müvâlât-üslûbun suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Sıdk ve yakîn ile şerîati teyid eden, yine dini, yönetim ve saltanatı desteklemek suretiyle müslümanlar arasında destekleyen Allah'a hamd olsun. Efendimiz ve dayanağımız olan nebîlerin ve resullerin sonuncusu Muhammed'e, kıymetli ailesine, değerli ashabına ve kıyamet vaktine kadar onlara güzellikle uyanlara da salât ve selam olsun.

Şu anda İran ülkesinde bulunan önde gelen alimlerin ilmi riyaseti makamının şerefli sahibine -*lütufkâr Rabbin nezdinde bu hasletlerinin devamı niyazıyla*- gönülden tertemiz duaları hediye ve sâdıkane selamları ithaf ederek söze başlarız.

Ekteki evrakta, İran Hakanlığıyla ilgili görüşmeler kaleme alınmıştır. Burada, hilafet-i uzmâ sahasına giren ve onu yakından ilgilendiren hudut konusu ele alınmaktadır. Bu da, Tahum bölgesinde bulunan bazı yerlerin ortadan bölünmesi ve bu işlemi de, angajman yöntemiyle değil, Cenâb-ı Hakk'ın inayetiyle Hilafet makamının tercih ettiği ve selim aklın da kabul edeceği şekilde dikkatli bir şekilde sevgi ve dostluk üslubuyla yürütmektir. Bu yazı elimize ulaşıp muhtevasındaki mazeret ve mahzurlar mülahaza edildikten sonra

anlaşıldı ki, bu konu kabul edilebilecek ve üzerinde yardımlaşılabilecek bir konu değildir. Şundan dolayı bu sonuca varılmıştır. Söz konusu yerleri Osmanlı Sultanları *-Allah Teâlâ onların burhanlarını parlak eylesin-* miras ve istihkâk suretiyle elde etmişler, Cenâb-ı Hakk'ın yardım ve inayetiyle muhaliflerinin ellerinden almışlardır. Böylece buralar irsen ve istihkâkan yüce Sultanımızın mülkü olmuş, ülkenin dört bir yanındaki diğer yerleri gibi bir yer olmuştur. Buna aykırı bir tasarrufta bulunma ihtiyarı bulunmamaktadır. Yapılması doğru olan, dikkat ve itina gösterilmesi gereken husus, Sultan IV. Murad Han *-Allah Teâlâ en güzel meskenlerde iskan etsin-* zamanında belirlenmiş olan sınırların korunmasıdır. Hâl böyle olunca, eskiden beri âdet olduğu ve Osmanlı Devleti'nin sürdüregeldiği gelenek üzere, mevcut durum çerçevesinde bu hususların bildirilmesi için Sultan tarafından büyük ve sırf bu konuyla ilgili bir fermanın yazılarak özel bir elçi ile gönderilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Sultanın bu derece önemli fermanını İran Hakanlık makamına ulaştırmaktan ibaret bu şerefli görev için, yetkinlik ve dürüstlük sıfatlarını haiz Divan-ı Âlî'de mevcut kalem erbabından Mustafa Nazif *-Rabbimiz onu daima muhafaza buyursun-* seçilerek hazırlanmıştır. Ayrıca bu elçiye başka belirlenmiş birtakım görevler de tevdi edilmiştir ve bu sebeple bu özel mesaj söz konusu değerli elçi ile gönderilmiştir. Sefir zat-ı âlilerinize ulaştığında, kıymetli mesaileriniz ile fermanda yazıldığı ve belirtildiği şekilde görüşmeler yoluyla neticelendirmenizi bekliyoruz. Bu konunun sonuçlanması için mülkün sahibi ve her şeyi bilen Allah Teâlâ'nın tevfikini ümit ediyoruz.

47

Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması

تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا

Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkmân beraberinde gönderilen nâme-i hümâyûnun dostluğun hatırını yücelttiği; Kuzeydeki harp sebebiyle yardımlaşma ve dayanışmaya en çok ihtiyaç duyulan bir zamanda sınıra asker ve teçhizat yığılarak bunun hissettirilmesinin, sınırdan gelebilecek bir tecavüzün def'ine yönelik olduğu şeklinde yorumlandığı, sevgi ve dostluğu zedeleyici bir anlam yüklenmediği, yüce Padişah hazretlerine karşı hüsn-i niyetin korunduğu; Kendilerine karşı hiçbir art-niyet taşınmadığı halde arazi talebi meselesinin farklı yorumlandığı, oysa Sultan hazretleri yapılan teklifi kabul veya reddetmekte muhtar bırakıldığı, kendi rızalarını kazanmanın esas addedildiği; yapılması planlanan musalahayı kabul veya redde rıza gösterileceği gibi sarf-ı nazar ve istisnalar için de Nazif Efendi'nin tayin

edildiği hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça name-i şahî

افزایش تقاضای دوستی در نامه همایونی ارسالی به همراه مصطفی نظیف افندی و فتحعلی بیگ ترکمان؛ احساس جمع کردن سپاه و تجهیزات در مرزها در زمانی که به دلیل جنگ در شمال احتیاج شدید به کمک و پایداری بود، هدایت به سمت دفع تجاوزی که در مرز صورت بگیرد، نیافزودن مفهومی که به محبت و دوستی صدمه بزند؛ حفظ حُسن نیت در مقابل والاحضرت پادشاه؛ نداشتن هیچ گونه قصد سوء نیت نسبت به خودشان و تفسیر متفاوت از مسئله اراضی، در حالی که اعلیحضرت سلطان در خصوص رد یا قبول تقاضای پیشنهاد شده صاحب اختیار بود، فرض ضرورت بدست آوردن خشنودی خود؛ رضایت دادن برای قبول یا رد مصالحه برنامه ریزی شده و انتخاب نظیف افندی در شرایط استثنایی؛ در نامه شاهی به فارسی ارسالی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

(21 Haziran 1746)

Atebe-i aliyye-i celâdet-medâra Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla
Nadir Şâh tarafından vârid olan Farisî namenin bi-aynihî suretidir.
Gurre-i C. Sene 1159

Bismillahirrahmanirrahim

Karşılık bulmaya layık rahmeti bol duaların en parlak ışıltıları, dostluk mahzeninden ve kusursuz muhabbet zembilinden dostluğa yelken açmış en güzel hayır-duaların âşikâr cevherleri, gökyüzü otağındaki yıldız ordusunun padişahı, ufku felekler katındaki Yüce Hazret'in şerefli bezminin hediyesi olsun! Güneş doğuşlu, Jüpiter saadetli, adaleti yayan cihan sahibi, hakkaniyet melcei, Feridun kadar güçlü, Süleyman makamlı adaletli padişah! Memleketler fatihi hidiv! Felek tahtının tâcı olan üstün meziyetli memleket fatihi! Cihan sultanlarının en büyüğü, inkarcıların kökünü kazıyan devran hakanlarının en değerlisi! Allah'ın iki arz üzerindeki gölgesi! İki karanın sultanı, iki denizin hakanı! İkinci İskender-i Zülkarneyn! Müslümanların sığınağı olan Halîfe! Sultan Gazi Mahmud Han! Allah, muazzam hilafetinizin gölgesine ve celâl sancağınızın yükseklerde dalgalanmasına zeval vermesin! Cihanın zineti olan Zat-ı hümayunlarının malumu olsun ki, itibar sahibi, şerefli ve mertebesi yüksek kimselerin iftiharı konumundaki Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkman ile birlikte göndermiş olduğunuz çok kıymetli ve esin kaynağı mektuplarınız en uğurlu dönemde ve en mutlu zamanda elimize geçmekle bize şeref verdi ve dostluğun hatırını zirvelere taşıdı. Name-i Hümayunlarına da derç olunduğu üzere kuzey tarafta harple iştigalimiz sebebiyle yardımlaşma ve dayanışma içinde bulunduğumuz şu zamanda, zevale ermeyesi Devlet-i Aliyye'nin görevlilerince herhangi bir hareket zuhura gelmemekle birlikte sınıra bazı asker ve teçhizat yığılarak bunun bize hissettirilmesi, sınırlara gelebilecek bir şerrin def' ü izalesi sadedinde ihtiyar olunan şer'-i şerifin muktezası

bir hareket şeklinde algılamamıza sebep olmakla hiçbir şekilde sevgi ve dostluğu zedeleyici, kaygı verici bir anlam yüklenmediği, Yüce Dergâhın bu duacılarının işin başından bugüne değin o kadri yüce Şehriyar hazretlerine karşı hüsn-i niyet taşıdığım ve safasını istediğim malum ve hatta bütün çıplaklığıyla ortada olduğu ve o hazretin de sevgi ve dostluğun dünyayı kuşatan güneşi olduğu, bu samimi dostları hakkında cihanı aydınlatan güneş misali cümleye malum ve âşikâr olmasına binaen Müslümanların hidivi olma sıfatıyla makamı yüce Padişah hazretlerine de ayan olsun ki, bu duacılarının önceden yaptığı teklif ve iltimaslardan maksat ve muradımız, davranışlarımızdaki saflaşma, mezhebin gözle görünür hâle gelmesi, iki devlet arasında muvafakatin sağlanması ve iki tarafın Müslüman halkları arasında dostluk ve kaynaşmanın sağlanması olup bunların dışında külfet ve eziyet verme, kılıç sıyırıp kan dökme gibi mülayim olmayan anlamlar hiçbir şekilde hatıra gelmeyip hatta aklımızın kenarından bile geçmemişti. Ancak takdir-i İlâhî ile iki tarafın istekleri aynada gerçek halleriyle gözükmeyip hatta bunun tersi anlaşıldı. Lâkin işin inceliğine vâkıf ve bu konulardan haberdar olan insaf sahipleri için bu tür hareketlerin iyiye yorularak "*Ameller, niyetlere göredir*"[173] muamelesine havale edildiği de açıktır. Ki, o şey de sözü edilen arazi meselesiydi. İlgili bahiste yazıldığı üzere bu hususu kabul veya retten birini seçmek, padişahlığınızın ihtiyarına bırakılmıştı. İki devletin birlikteliğinin sağlanması adına musalaha hususunun -ebediyyen Cennet'te kalası- padişah Sultan IV. Murad Han zamanlarında olduğu gibi uzlaşmayla sonuçlanması umulmakla bundan sonrası için "Nadiriye Devleti sizden ayrı düşünülmeyerek inşallah iki devlet arasındaki birliktelik istikrara kavuşup iki hazretin halefleri ve takipçileri tarafından da çağlar boyu sürdürülmesi kararlaştırılmıştır" diye irad olunmuştur. Müslümanlar, hilafetin sahibi olma şerefine mazhar olmuş şehriyarın, şiarı ahbaplık olan bu dostlarına karşı, büyük biraderlik muamelesini ihtiyar ederek bu şekilde sevgiyle dopdolu olduklarını idrak edebilmeyi arzu ederler. Gönül mülkünün sahibi, memleket fatihi Sultan ve kalbi aşktan ibaret olan bedeni topraktan yaratılmış sapasağlam Hakan! Bu muhiplerinin, işin çığırından çıkmasını, Yüce Hakan'ın rızası güzergâhından sapmayı hiçbir şekilde rıza göstermediğini ve Zat-ı Devletleri'nin hatırlarının rızasını kazanmayı vacip sayarak o hazretin gönlünün arzusunu imza ile musalaha işini de Devlet-i Aliyyeleri ayanı ne şekilde uygun görürlerse meramın yerine gelmesi için o şekilde hüsn-i kabul ve rıza ile Nazif Efendi'yi de sarf-ı nazar ve istisnalar için tayin eylediğimizi bilmeliler. Mademki, yüzlerce sadakat, dostluğun ziyneti ve levhalar nakşını takdir eden kaleme muhabbet makamı Âdemoğlu'nun kalbidir; inşallah, baştanbaşa salâh olan bu sulh, Âlem'in safhasına nakş olunarak onun imza ve bekası, levha ve kaleminin sebatıyla eşzamanlı olur. Cenâb-ı Mevla'nın yardım ve te'yidiyle Hilafet-i Şehriyarîlerinin cihanı aydınlatması; bahtiyarlık sahalarına nur saçıcılığı ve cihan sahipliği fezalarının etrafı parlatması daimî olur!

-Kâdir'in seçkin mührü, cihanda Nadir bulunur-

[173] "انما الاعمال بالنيات" Buhari, Sahih, Bâbü Bedʻi'l-Vahy 1.

48

Arazi talebi meselesinin Osmanlı Devletince farklı yorumlanması; teklifin kabul ve reddi üzerine zorlama yapılmamış olması

تفسیر متفاوت دولت عثمانی در خصوص تقاضای ارضی؛ عدم استفاده از زور در رد یا قبول تقاضا

Mustafa Nazif Efendi ve Fethali Bey Türkmân beraberinde gönderilen name-i hümâyûnun dostluğun hatırını yücelttiği; Kuzeydeki harp sebebiyle yardımlaşma ve dayanışmaya en çok ihtiyaç duyulan bir zamanda sınıra asker ve teçhizat yığılarak bunun hissettirilmesinin, sınırdan gelebilecek bir tecavüzün def'ine yönelik olduğu şeklinde yorumlandığı, sevgi ve dostluğu zedeleyici bir anlam yüklenmediği, yüce Padişah hazretlerine karşı hüsn-i niyetin korunduğu; Kendilerine karşı hiçbir art-niyet taşınmadığı halde arazi talebi meselesinin farklı yorumlandığı, oysa Sultan hazretleri yapılan teklifi kabul veya reddetmekte muhtar bırakıldığı, kendi rızalarını kazanmanın esas addedildiği; yapılması planlanan musalahayı kabul veya redde rıza gösterileceği gibi sarf-ı nazar ve istisnalar için de Nazif Efendi'nin tayin edildiği hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça namenin Osmanlıca tercümesi

افزایش دوستی در نامه همایونی ارسالی به همراه مصطفی نظیف افندی و فتحعلی بیگ ترکمان؛ احساس جمع کردن سپاه و تجهیزات در مرزها در زمانی که به دلیل جنگ در شمال احتیاج شدید به کمک و پایداری بود، هدایت به سمت دفع تجاوزی که در مرز صورت بگیرد، نیافزودن مفهومی که به محبت و دوستی صدمه بزند؛ حفظ حُسن نیت در مقابل والاحضرت پادشاه؛ نداشتن هیچ گونه قصد سوء نیت نسبت به خودشان تفسیر متفاوت از مسئله اراضی، در حالی که اعلیحضرت سلطان در خصوص رد یا قبول تقاضای پیشنهاد شده صاحب اختیار بود، فرض ضرورت بدست آوردن خشنودی خود؛ رضایت دادن برای قبول یا رد مصالحه برنامه ریزی شده و انتخاب نظیف افندی در شرایط استثنایی، ترجمه عثمانی نامه شاهی فارسی ارسالی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

Mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı hazret-i hilâfet-penâhîye bu def‘a Nazîf Mustafa Efendi ile vârid olan nâme-i şâhînin tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

E‘âlî-hazret, felek-rif‘at, hurşîd-tabî‘at, müşterî-saâdet, dâdâr-ı cihân-dâr-ı adalet-guster, dâver-i Süleyman, câh-ı Ferîdun-fer, hidîv-i memâlik-küşâ-yı kişver-gîr, Hüsrev-i mihr-efser, gerdûn-ı serîr-i a‘zam-ı selâtîn-i cihân, efhâm-ı havâkîn-i devrân, kâmi‘i'l-müşrikîn, zıllu'llâhi fi'l-arzeyn, sultânü'l-berreyn, hâkanü'l-bahreyn, sânî-i İskender-i

Zi'l-karneyn, halîfe-i İslâm-penâh, pâdişâh-ı encüm-sipâh, sipihr-bârgâh, es-Sultân el-Gâzî Mahmud Hân *lâ-zâlet zilâle hilâfetihî mebsûtah ve elviyetü celâletihî merfû'ah* hazretlerinin bezm-i şerîf ve mevkıf-ı münîflerine mahzen-i meveddet ve aybe-i bî-ayb muhabbetden le'âlî-i mütelâlî-i da'avât-ı vâfiyât-ı icâbet[174]-nümûn ve cevâhir-i zevâhir-i tahiyyât-ı tayyibât-ı mü'ellefet-makrûn hediyye olunup, ma'rûz-ı re'y-i cihân-ârâ-yı hümâyûn kılınır ki:

İltimâsımıza binâen irsâl buyurulan iftihârü'l-emâcid ve'l-efâhim Mustafa Nazîf Efendi ve Fethali Bey Türkmân ma'iyyetleriyle firistâde kılınan nevâmic-i behiyye ve müfâvazât-ı aliyye eymen-i evân ve es'ad-ı ezmânda şeref-bahşâ-yı sâhâ-i vürûd ve muhabbet-efzâ-yı hâtır-ı meveddet-mevrûd olup, nâme-i hümâyûn-ı pâdişâhânelerinde yâd u îrâd buyurulduğu vech üzere mevkib-i nusret-iştimâl-i muhlisânemiz cânib-i şimâlde ceng ü cidâl ile meşgûl oldığı esnâda ol Devlet-i Aliyye-i lâ-yezâlin gumâştegân-ı hudûd u sınurlarından hudûdlarımıza dâîr bir nâ-mülâyim hareket zâhir olmadığından başka ser-hadlerimizde ba'zı asker ve edevât cem' ü irâ'et olunması dahi mücerred ber-muktezâ-yı şer'-i pür-nûr hudûd u sınurdan def' ü ref'-i şürûr için ihtiyâr olunmuş ma'nâ olup, yohsa ser-çeşme-i vedd ü muhabbetin nev'an keder-âmiz olması için olmadığı iş'âr u işrâb buyurulmuş. Bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâ[hî] ibtidâ-yı hâlinden ilâ hâze'l-ân o şehriyâr-ı âlî-mikdâr hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı cihân-dârîlerine hüsn-i niyyet ve safâ-yı taviyyet üzere oldığım ma'lûm ve müberhen ve ol hazretin dahi mihr-i cihân-efrûz-ı muhabbet ve meveddetleri bu muhlisleri hakkında mânend-i âfitâb-ı âlem-tâb cümleye hüveydâ vü rûşen oldığına binâen hidîv-i İslâm-penâh olan zât-ı me'âlî-simât-ı pâdişâhânelerine dahi vâzıh u peydâ buyurula ki bu niyâz-mendin mukaddemâ îrâd eylediği teklîf ü iltimâslarımızdan murâd u maksûdumuz ancak tasfiye-i meşreb ve tecliye-i mezheb ve tevâfuk-ı devleteyn ve te'ellüf-i müslimîn-i tarafeyn olup bunlardan gayri meşakkat-engîzlik ve sell-i seyf ve hûn-rîzlik ma'nâları bir vechile hâtıra hutûr ve nâ-mülâyim hâlet-i hâhişî dahi bir dürlü pîrâmen-i zamîrde bürûz u zuhûr eylememişidi. Lâkin bâ-takdîr-i İlâhî cânibeynin sûret-i matlûbları âyîne-i husûmda rû-nümâ olamayup eğerçi hilâfı dahi zuhûr eylemişdir, ancak dekâyık-ı umûra habîr ve rûşen-i zamîr olan erbâb-ı insâfa göre bu gûne umûr vech-i sahîha mahmûl ve *"inneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât"*[175] mu'âmelesine mevkûl oldığı dahi bedîhîdir. Ve dahi ol nesne ki ba'zı arâzî iltimâsı husûsı idi. Nâme-i hümâyûn-ı tâcdârîlerinde merkûm kilk-i dürer-i silk buyurulduğu üzere çûn redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr ser-pençe-i re'y ü rü'yet-i pâdişâhânemize tefvîz ve cerh u ta'dîlinde licâm-ı îrâd ve ısdâr-ı bâzû-yı tedbîr ü iktidârımıza ta'lîk ve teslîm olunmuş devleteynin ittihâdı için emr-i musâlahanın hidîv-i huld-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında olan musâlaha ve âştî üzere nizâm ü encâm bulması mütevakkî' olmağla bu vechile musâlaha pezîrâ-yı hüsn-i hitâm olur ise fîmâ-ba'd Devlet-i Nâdiriyye ayru bilinmeyüp, inşâ'allahu'l-azîz resm-i ittihâd-ı beyne'd-devleteyn pezîrâ-yı istikrâr ve bundan böyle ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi ilâ âhiri'l-edvâr pâydâr u üstüvâr kalması mukarrerdir deyu îrâd u ihbâr buyurulmuş. İslâm-penâhâ çûn mazhar-ı şehriyârî

[174] Metinde "icânet" yazılmıştır.

[175] "Ameller niyetlere göredir." Buhari, Sahîh, Bâbü Bed'i'l-Vahy 1.

olan zât-ı hilâfet-medârîleri bu dostî-şiârlarına büyük birâderlik mu'âmelesin ihtiyâr ve bu gûne muhabbet-pîşeliği va'd ve dâimî dostluğu izhâr buyuralar. Sultân-ı kişver-küşâ-yı dârü'l-mülk-i dil ve fermân-revâ-yı ma'mûre-i beden-i kîlke meveddet-i kalbiyeden ibâretdir. Bu muhibleri dahi hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-yı âlî-hazret-i hâkanîlerinden tahallüfü bir dürlü câiz görmeyip ve hâtır-ı hümâyûnlarının rızâ-cûyluğunu lâzım bilip ol hazretin dil-hâhlarını imzâ ve emr-i musâlahayı a'yân-ı Devlet-i Aliyyelerinin re'y gördükleri vechile ârâyiş-i hüsn-i kabûl ve irtizâ idüp li-hâzâ Nazîf Efendi'yi mukzi'l-merâm insırâf ve avdete murahhas eyledik. Madem ki sâd-ı sadâkat ve lâm-ı ülfet ve hâ-i muhabbet[176] kalem-i takdîr ile nakş-ı elvâh-ı kulûb-ı benî Âdem'dir, inşâ'allahu'r-Rahmân bu sulh ser-â-ser salâh-ı menkûş-safha-i âlem ve ânın sebt ü bekâsı levh ü kalemin sebâtı ile tev'em ola. *Bâkî neyyir-i cihân-tâb-ı hilâfet ü şehriyârî bi-avn-i te'yîd-i cenâb-ı Bârî nûr-pâş-ı arsa-i kâm-kârî ve füruğ-bahş-ı fezâ-yı cihân-dârî bâd!*[177]

49

Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi

اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد

Sadrazamın samimiyet mektubunun ellerine ulaştığı, muhtevasının esaslıca anlaşıldığı; Yüce zatlarının iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönündeki gayretlerine, mutlu sona erişmek yolunda çokça teveccüh ve ihtimam gösterilmek suretiyle karşılık verildiği; güvenlik şartlarının temin edilmesiyle birlikte bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi üzerinde çokça çalışılarak hazırlanan musalaha sureti ve imzaya sunulan temessükün kendisine teslimi suretiyle Nazif Efendi'nin dönüşüne ruhsat verildiği hakkında Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektup

وصول نامه دوستانه به دست صدراعظم، درک اساسی محتوای آن؛ تلاش شخص والا برای افزایش دوستی بین دو دولت، رسیدن به نتیجه رضایت بخش در صورت نشان دادن اهتمام و توجه بیشتر و متقابل؛ همزمان با تلاش و اصلاح و تامین شروط امنیتی

[176] "صلح=ص+ل+ح=sulh" kastedilmektedir.

[177] "Cenâb-ı Allah'ın verdiği güçle hilâfet ve padişahlığın cihânı aydınlatan nuru dâimâ kalıcı olsun ve sefa sürme iklimi sürekli nurlara gark olarak cihân sahibi olmanın fezası hep aydınlık olsun!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

و از بین بردن بعضی ماده هایی که موجب شرارت می شود. صورت سند این مصالحه آماده برای تقدیم به سلطان جهت امضاء، اجازه دادن به نظیف افندی برای بازگشت و تحویل صورت سند به شخص والاحضرت، نامه فارسی از طرف شاهرخ میرزا نوه نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول

[Farsça]

Makam-ı Sadaret-i uzmâya bu defa Nazif Mustafa Efendi ile vârid olan Şahruh Mirza'nın Farisî mektubudur.

Bismillahirrahmanirrahim

Yücelik ve itibar mahfilinin süsleyicisi, izzet ve iktidar sahiplerinin sadelikle tezyin edicisi, Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin güvenilen vekili, Saltanat-ı Seniyye'nin vakar sahibi rüknü, celâl kendisine nispet edilen vezaret-meâb cenaplarına, -Allah yüceliğini ebedî kılası- Sadr-ı ekrem, Veziriazam hazretleri için müşfikâne bir surette resmiyet işlemlerini eda ettikten sonra edebî sanatlarla bezeli mektuplarının önemli bir zamanda elimize ulaştığını, samimiyetin göstergesi olan muhtevasının da esaslı bir şekilde anlaşıldığını belirtmemiz yerinde olacaktır. Makamı yüce zatları, iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönünde büyük mesai sarfettiklerini belirtmişler. Bu taraftan da aynı şekilde hayırlı netice vermesi beklenen bu işin mutlu sona kavuşturulması noktasında çokça teveccüh ve ihtimam gösterildiği, o cenabın yazdığı mektuptan önce bu iyiliksever tarafından da bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi hususunda güvenlik şartları te'min edilip üzerinde çokça çalışıldı. Şimdi Allah'a hamdolsun ki Yüce Mevla'nın tevfiki ve iki hayır-hâh devletin halis niyetlerinin uğuru sayesinde beklentimiz ve hedefimiz olan bu kolay iş ve musalaha sureti görüşlerinize sunulan temessük gereğince kabul ve husûl aynasında yüz gösterip onurluların övünç vesilesi konumundaki Nazif Efendi bahtiyarları ile yüce mertebelere erişip yücelmeye nailiyetle dönüşüne ruhsat verildi. O Yüce Makam, hudutların muhafazası düsturuyla birlikte iki devletin dostluğu devam edecek.

Vezirliğiniz bâki; devletiniz daim olsun!

[Mühür sureti]
Şahruh isminden Rabbin te'yidiyle sevgi tezahür ettiği gibi devletin gücü ve ışıltısı, cihanı yaratanın eserlerinde açıkça gözükür.

50

Güvenlik şartlarının temini ve bazı maddelerin tashihiyle fesadın izalesi üzerine hazırlanan musâlaha sureti ve imzaya sunulan temessükün Nazif Efendi ile gönderilmesi

اصلاح بعضی ماده ها برای تامین نیازهای امنیتی و از بین بردن شرارت در صورت سند مصالحه نامه ایی که برای تقدیم امضاء آماده شده و با نظیف افندی ارسال شد

Sadrazamın samimiyet mektubunun ellerine ulaştığı, muhtevasının esaslıca anlaşıldığı; Yüce zatlarının iki devlet arasındaki dostluğun artırılması yönündeki gayretlerine, mutlu sona erişmek yolunda çokça teveccüh ve ihtimam gösterilmek suretiyle karşılık verildiği; Güvenlik şartlarının temin edilmesiyle birlikte bazı maddelerin tashihi ve fesadın izalesi üzerinde çokça çalışılarak hazırlanan musalaha sureti ve imzaya sunulan temessükün kendisine teslimi suretiyle Nazif Efendi'nin dönüşüne ruhsat verildiği hakkında Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

رسیدن نامه دوستانه به دست صدراعظم، درک اساسی محتوای آن؛ تلاش شخص والا برای افزایش دوستی بین دو دولت، رسیدن به نتیجه رضایت بخش در صورت نشان دادن اهتمام و توجه بیشتر و متقابل؛ همزمان با اصلاح و تامین شروط امنیتی و از بین بردن بعضی ماده هایی که موجب شرارت می شود با تلاش بسیار صورت سند مصالحه آماده برای تقدیم به سلطان جهت امضاء، اجازه دادن به نظیف افندی برای بازگشت جهت تقدیم صورت سند به شخص والاحضرت، ترجمه عثمانی نامه فارسی از طرف شاهرخ میرزا نوه نادرشاه به صدراعظم سلطان محمود اول

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Cenâb-ı vezâret-me'âb, celâdet-nisâb, mesned-ârâ-yı mahfel-i übbehet ü i'tibâr ve visâde-pîrâ-yı encümen-i izzet ü iktidâr, vekîl-i emîn-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, rükn-i rekîn-i saltanat-ı behiyye-i sultâniyye, sadr-ı ekrem, vezîr-i a'zam *edâma'llahu iclâlehû* hazretlerine resmiyyât-ı müşfikâne edâsından sonra münhâ-yı nühâ-yı isâbet-iktizâ oldur ki, mektûb-ı âdâb-üslûbları bir zamân-ı mergûbda vârid-i sâha-i vusûl ve mezâmîn-i hulûs-âyîni mefhûm-ı zamîr-i hakkâniyyet-şümûl oldı. İ'lâm olunmuş ki, ol vâlâ-câh, beyne'd-devleteyn esâs-ı dostînin teşyîdi bâbında mesâ'î-i cezîle izhâr eylemişler. Bu taraf-ı karînü'ş-şerefden dahi bu emr-i hayr-fercâmın encâm u hitâmında bi-kadri'l-imkân

bezl-i teveccüh ve ibrâz-ı ihtimâm oluna. Ol cenâbın tahrîrinden mukaddem bu hayriyyet-nisâbın cânibinden ıslâh-ı mevâd ve izâle-i fesâda şerâit muhâfaza ve sa'y-i mebzûl kılındı. Hâlâ bi-hamdi'llahi tevfîk-i Îzid-i müte'âl ve meyâmin-i sıdk-ı niyyet-i hayr-hâhân-ı devleteyn ile me'mûl ve maksûd olan emr-i müyesser ve sûret-i musâlaha manzûr-ı nazar olan temessük mûcebince âyîne-i kabûl ve husûlde cilve-ger olup, iftihârü'l-emâcid Nazîf Efendi kâm-rânî ile nâ'il-i i'zâz ve ser-bülendî olup, avdete murahhas oldı. Ol vâlâ-câh kâide-i sâbıka üzere hudûd-ı dostî-i devleteyni hıfz etmek gerekdirler. *Bâkî eyyâm-ı vezâret ve devlet dâim bâd!*[178]

51

Türkmen emlâkini talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi, Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi

انصراف کامل از درخواست سرزمین های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی

Fethali Bey Türkmân ve diğer elçiler eliyle gönderilen mektuptaki şifreli ifadeler anlaşılıp, teşekkürle mukabele olunduğu; Mogan'da İranlıların saltanatını üstlenmekten kastlarının, ahaliyi Rafizilik ve bid'atçılıktan kurtarıp Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmak ve halkı irşat etmek olduğu kadar, biraderleri Sultan Mahmud Han'dan, İran halkının Ka'be'de namaz kılabilmeleri için rükn tahsisine müsaade talep edileceğini beyan etmiş oldukları; Bu talep karşısında duraksama gösterildiği gibi "dedelerinden miras kalan Türkmen emlâkini" talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi istendiği; İki devlet arasındaki dostluğun devamı adına bu davadan da tamamen vazgeçildiği, Sultan hazretlerinden barış ve dostluğun devamına himmet etmesi beklendiği hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber tarafından Nazif Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Arapça mektup

استنباط کلماتی که با ایما و اشاره در نامه های ارسالی به دست فتحعلی بیگ ترکمان و ایلچیان دیگر بود، انجام تشکر متقابل؛ بدست آوردن سلطنت ایران در مغان، رها کردن مردم از رافضی گری و بدعت و بدست آوردن مذهب اهل سنت و ارشاد خلق به میزان ممکن، درخواست تقاضای برادرانه خلق ایران از سلطان محمود خان جهت اجازه به اختصاص رکن در کعبه برای اجرای نماز؛ در مقابل این درخواست همچنان که بی تردید نشان دادند از تقاضای "املاک ترکمن که از اجدادشان به ارث رسیده" تماماً صرف‌نظر کرده، انتظار می رود اعلیحضرت سلطان به ادامه صلح و دوستی

[178] "Vezirlik ve devletlilik günleriniz hiç bitmesin!" anlamında Farsça duâ cümlesi.

اهتمام نماید؛ متن نامهٔ ارسالی به عربی از طرف ملا علی اکبر شیخ الاسلام ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول به دست نظیف افندی

(24 Şubat 1743)

[Arapça]

Mesned-ârâ-yı[179] sadr-ı fetvaya sadr-ı memalik-i İran Molla Ali Ekber'den bu defa Nazif Efendi yediyle gelen Arabî mektubun bi-aynihî suretidir.

İslam dinini bize lutfeden, onunla bizleri diğer insanlara üstün kılan, bu dini birbirimize ülfet ve anlaşma için bir vasıta, aradaki ihtilafların kaldırılması için bir ölçü yapan Allah'a hamd olsun. Peygamberler silsilesini kendisiyle sonlandırdığı Resulü'ne, onun kıymetli ailesine, değerli ashabına da salât ve selam olsun. Hayırlı işler, bunu gelenek haline getirenlerin takva üslubu üzere onu hayırla neticelendirmeleri; ıslah anlayışı üzerine tesis edilen çabaların karşılık görmesi, güçlü zayıf herkesi kapsaması böylece devam eder. Rahman'ın rızasına uygun seyreden işlerin sonuçları övgüye değer bulunur; Allah'a senâda bulunan da, kemâl-i lutf ve ihsan ile övgüye değer olurlar. Bülbüller rahatlıkla cıvıldar, düğümlenmiş zorlukların ve sıkıntıların yerini alırlar. Hiçbir kısıtlama olmadan herşeyi selamla kuşatırlar. Bu mübarek övgüler, kıymetli müdekkiklerin ve seçkin faziletli muhakkiklerin nazarında, bütün faziletleri kapsayacak ve en güzel menakıbı muhtevi olarak asırlar boyu sürecek zaman dilimlerini kuşatacak biçimde bütün övgülerin üstüne çıkmayı hak kazanır. Bu yolla her türlü güzelliklerin ortaya çıkarılması, en çetrefilli meselelerin çözüme kavuşturulma imkanı bulur.

Bu münasebetle Sadr-ı âlî Şeyhülislam ve'l-müslimîn olan Mehmed Emin Efendi'yi Allah Teâlâ onu sakındığı şeylerden korusun, dinde temenni ettiği şeylere nail etsin. Değerli elçi Fethali Bey Türkmân eliyle getirilen mektup vasıl oldu. Bu mektubun içinde belirtilen konulara, anlatılan hususlara; sizlerin barış ve dostluğu teşvik, bu uğurda sultanlar sultanı Allah'ın yeryüzündeki halîfesi ve Türkmenlerin Hakanı olan Sultan'ın nezdinde ne denli cehd ve gayret gösterdiğinize dair ifadelerinize muttali olduk. Biz de onun değerli huzurlarında bütün gayret ve çabalarımızı, ısrarlı mesailerimizi, başarının gelmesi için uzun uzadıya yaptığımız çalışmaları bunu gerçekleştirmek için ortaya koyduk. Bu çabalar sonucunda kabul cevabı lütuf buyuruldu. Bu kabul cevabından şunlar anlaşılmaktadır. Mogan'daki büyük şuranın ardından çekinceli olduğumuz İran saltanat ehlinin kabul edilmesi; bid'atları izale etmek, Rafızîliği yok etmek, halkı hak yol olan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat yoluna irşad etmektir. Bu yol, bizden önceki atalarımızın tutmuş olduğu yoldur. Yani ağabeyimiz sultan oğlu sultan hakan oğlu hakan olan, yüce devletin sahibi, dosdoğru sünnet yolunun takipçisi, Allah yolunda gazalar yapmış, karaların ve denizlerin sultanı, Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetkarı, ikinci İskender-i Zülkarneyn, Allah'ın halîfesi Gazi

[179] Orijinal metinde "Sened-ârâ-yı" şeklinde yazılmış.

Sultan Mahmud Han'ı -*Allah onun şerefli gölgesini kıyamete kadar devam ettirsin*- kastediyorum. O sultandan, kendilerine namazlarda Kâbe-i muazzama-i müşerrefenin rükünlerinden birinde bir rükün (bölüm) ayrılarak lütfetmesi istenmişti. Bu mehterem kardeşimiz (Sultan) Kâbe'de rükün tahsis edilmesi konusunda tevakkuf edince, ellerindeki bazı Türkmen yerlerin geri verilmesini iltimas ettik. Bu mesajımız iletilince istişare sonucunda devlet ricali, ulema ve saltanatın ümerası büyük bir rikkatle bu ricaya cevap vermişler; bu talebimizden ve isteğimizden de vazgeçmemizi istemişlerdir. Biz de bu talebimizden vazgeçtiğimizi, anlaşmaya göre barış ve dostluğumuzun kemâl-i muhabbetle sağlam şekilde devamını temenni ettiğimizi beyan etmekteyiz. Şu durumda söz bitmiş, iş tamamlanmıştır; geriye sadece önde gelen ulemanın Sultan'ın, halkın ve yöneticilerin nazarında bu dostluk binasının güçlendirilmesi, buna gelebilecek zararların önlenmesi için bütün gayretlerini sergilemeleri kalmıştır. Çünkü bizim sultanımızın Ehl-i İslam haklarındaki hizmetleri işin ehli tarafından bilinmektedir. Sizlere ve huzurunuzdaki değerli kimselere selam olsun.

Lâ ilâhe illallah
el-Melikü'l-Hakku'l-Mübîn
abduh Ali Ekber
1155

52

Türkmen emlâkini talep etmekten de tamamıyla vazgeçilmesi, Sultan'ın barış ve dostluğun devamına himmet etmesi

انصراف کامل از درخواست سرزمین های ترکمان، اهتمام سلطان به ادامه صلح و دوستی

Fethali Bey Türkmân ve diğer elçiler eliyle gönderilen mektuptaki şifreli ifadeler anlaşılıp, teşekkürle mukabele olunduğu; Mogan'da İranlıların saltanatını üstlenmekten kastlarının, ahaliyi Rafizilik ve bid'atçılıktan kurtarıp Ehl-i Sünnet Mezhebi'ne kazandırmak ve halkı irşat etmek olduğu kadar biraderleri Sultan Mahmud Han'dan İran halkının Ka'be'de namaz kılabilmeleri için rükn tahsisine müsaade talep edileceğine söz vermiş oldukları; Bu talep karşısında duraksama gösterildiği gibi "dedelerden miras kalan Türkmen emlâkini" talep etmekten tamamıyla vazgeçilmesi istendiği; İki devlet arasındaki dostluğun devamı adına bu davadan da tamamen vazgeçilmiş olduğu, Sultan hazretlerinden barış ve dostluğun devamına himmet etmesi beklendiği hakkında İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber tarafından Nazif Efendi eliyle Osmanlı şeyhülislamına gönderilen Arapça mektubun Osmanlıca tercümesi

استنباط کلماتی که با ایما و اشاره در نامه های ارسالی به دست فتحعلی بیگ ترکمان و ایلچیان دیگر بود، انجام تشکر متقابل؛ بدست آوردن سلطنت ایران در مغان از سوی طبقات مختلف مردم، نجات مردم از رافضی گری و بدعت و بازگشت به مذهب اهل سنت و ارشاد خلق به میزان ممکن، درخواست تقاضای از برادر سلطان محمود خان جهت اجازه به اختصاص رکن در کعبه به خلق ایران برای اجرای نماز؛ در مقابل این درخواست همچنان که بی تردید نشان دادند و از تقاضای " املاک ترکمن که از اجدادشان به ارث رسیده" تماماً صرف نظر کرده، برای ادامه دوستی فیمابین دو دولت از این درخواست هم به شکل کامل صرف نظر کنند؛ انتظار می رود اعلیحضرت سلطان به ادامه صلح و دوستی اهتمام نماید؛ متن ترجمه عثمانی نامۀ ارسالی به عربی از طرف ملا علی اکبر شیخ الاسلام ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول به دست نظیف افندی

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Hamdele ve salveleden sonra sonra ba'de'l-elkâbi'l-âdiye sefîr-i azîzimiz Fethali Bey'in Türkmân ve sâir süferâ-yı kirâm yedleriyle firistâde kılınan cerîde-i kerîmenin muhteviye ve müştemile oldığı rumûzât u meknûzât ma'lûmumuz olup, irâde olunan silm ü muvâlât pezîrâ-yı nizâm olması işâret olunduğuna binâen biz dahi es-Sultânü'l-a'zam ve'l-hâkanü'l-mu'azzamu'l-mufahham kutb-ı dâire-i semâ-i saltanat, mihver-i felek-rif'at ü celâdet ü übbehet ü azamet, selîl-i silsile-i selâtîn-i Türkmâniyye el-kaanü'l-a'zam halîfetu'llahi fi'l-âlem eş-Şehn-şâh Nâdir Pâdişâh *halleda'llahu zilâle celâlihî alâ mefâriki'l-âlem* huzûr-ı âlîlerinde incâh-ı merâma ilhâh u ibrâmda cidd-i mevfûr ve sa'y-ı meşkûr eylediğimizde anlar dahi mukaddemâ şûrâ-yı kübrâ-yı Mogan'da bu gûne külfeti kabûlden ba'de't-tehâşî ber-vech-i muharrer İrâniyânın saltanatlarını kabûl etmemiz izâle-i bida' ve izâha-i rafz-ı muhteri' ile âbâ-i eslâfımızın milleti olan Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at tarîkına tavâ'if-i A'câm'ı irşâd için olduğundan gayri ah-i ekberimiz es-sultân ibnü's-sultân ve'l-hâkan ibnü'l-hakân zü'd-devleti'l-bâhire ve elsineti'l-âdile, el-gâzî fî sebîli'llâh, sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, nâmü'l-bürhân, halîfetü'r-Rahmân es-Sultân Mahmud Gâzî Bahâdır Hân *edâma'llahu zilâle celâlihî ale'l-enâm ilâ yevmi'l-kıyâm* hazretlerinin kıbel-i eşref-i mülûkânelerinden Ka'be-i Mükerreme'de edâ-yı salât için rükn tahsîs olunmasını dahi recâ eylememiz ta'ahhüdüni muhtevi olmağla ta'ahhüdümüz[e] binâen bu husûsa müsâade-i aliyye-i cihân-bânîleri erzânî kılınmasını niyâz eylemiş idik. Vaktâ ki bu müsâadede tevakkufları oldı ise bu mukâbelede ba'zan emlâk-ı Türkmâniyye-i mevrûsemizi ihsân buyurmalarını kendilerden iltimâs ve bu recâmızı dahi re'y-i hümâyûnlarına tefvîz etmişidik. Husûs-ı merkûm dahi emr-i hüsrevâneleriyle müşâvere olundukda ricâl-i devlet ve ulemâ-i dâire-i übbehet ve ümerâ-i saltanatları bi-ecma'ihim bu recâmızdan rücû' ve bu müdde'âmızdan keff-i yed eylememizi bi'l-ittifâk müstahsen gördükleri mesmû'umuz ve vâride olan

elûke-i fâhire-i mülûkânelerinde dahi keyfiyyet işâret buyurulup, müddeʿâ-yı merkûmeden fâriğ olmamız muhtâr-ı hümâyûnları oldığı cihetden biz dahi matlab-ı merkûmdan keff-i yed ve ferâgat ve nâmçe-i tayyibe-i mülûkânelerinin hâviye oldığı vuʿûd-ı kerîme-i pâdişâhâneleri muktezâsınca fîmâ-baʿd beyne'd-devleteyn kemâl-i muhabbet ve devâm-ı muvâhât ve ülfet alâ nehci'l-istihkâm pâydâr ve kezâlik aʿkâb u ahlâf-ı cânibeyn miyânelerinde dahi ilâ-yevmi'l-kıyâm ber-karâr ve üstüvâr olması hâleti için daʿvâ-yı mezbûreden külliyen ibrâ-yı zimmet etmişizdir deyu itmâm-ı musâlahaya isʿâfını müşʿir cevâb-ı bâ-savâb buyurmalarıyla tarafımızdan dahi iktizâ iden saʿy ü ihtimâm karîn-i itmâm oldı. Ancak ulemâ-yı aʿlâmdan recâmız oldur ki, havâss u avâm indinde halîfe-i Rahmân olan pâdişâh-ı İslâm-penâh hazretlerinin huzûr-ı hümâyûnlarında bünyân-ı muhâdenenin fîmâ-baʿd hadesân u tavârıkdan ve zilel ü halelden masûn u mahrûs olur vechile teşyîdine bezl-i cehd ideler. Zîrâ şâhımızın ehl-i İslâm haklarında zuhûra gelen hidmeti ehl-i temyîz ü diryetin maʿlûmı oldığı vech üzere cümle indinde zâhir bir emr-i azîz ve bâhirdir. *Ve's-selâmü aleyküm ve alâ men yedûru fî hazretiküm!*[180]

53

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağının Şah'a arzı ile mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه با عرض به شاه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد

Nadir Şah hazretlerinin gönderdiği nâmede ihtilaf konusu iki maddeden vazgeçildiği gibi İran'a toprak bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiğinin beyan olunduğu; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamı arzusu ihsas edildiğinden Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa'ya kendileriyle yapılacak musalaha için ruhsat verildiğini bildirir nâme-i hümâyûnun Tahran ve Kazvin arasındaki Şahın ordugâhına teslim olunduğu; Şah'ın bu hususa rağbet ettiği; böylelikle bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağının Şah'a arz olunduğu, iki tarafça temessük yazılmasına ruhsat vermeleriyle Şah'ın mutemedi Hasanalican ile adı geçen Ahmed Paşa arasında 17 Şaban 1159/4 Eylül 1746 tarihinde mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessükler teati olunmak üzere Hasanali Can'dan

[180] "Size ve zatınızın idaresi altında işleri yürüten kimseye selâm olsun!" anlamında Arapça duâ cümlesi.

teslim alınan temessük mukabilinde Ahmed Paşa ve Nazif Efendi tarafından imzalanıp mühürlenen temessükün de Şahlık makamına havale edildiği; 1160 senesi başlarına isabet eden nevruzda, tasdiknameler ile rütbeleri birbirine eşit büyükelçiler gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Nadir Şah'a gönderilen temessük sureti

به همان صورت که اعلیحضرت نادرشاه از دو ماده اختلاف برانگیز در نامه ارسالی صرف‌نظر کردن برای تحکیم و بهبود دوستی از تقاضای بخشش خاک به ایران هم انصراف خود را اعلام نمودند؛ با آرزوی تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم و ادامه دوستی در طی اعصار، با احساس این امر طی نامه همایونی اجازه بستن مصالحه نامه به احمد پاشا والی بصره و بغداد داده شد، اعلام نمود که در اردوگاه شاهی در بین تهران و قزوین تحویل داده است؛ با توجه به اشتیاق شاه در این خصوص؛ به این ترتیب پیش نویس پیمان صلح که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه به شاه عرض شده؛ صدور اجازه برای نوشتن سند با عقیده پذیرفتن شروط و نوشته های فوق معتمد دو طرف حسنعلیجان به همراه احمد پاشای مذکور در تاریخ 17 شعبان 1159/ 4 سپتامبر 1746 ، سند را برای تبادل از حسنعلیجان دریافت و در مقابل سند مهر و امضاء شده از طرف احمد پاشا و نظیف افندی به مقام شاهی حواله شد؛ در اوایل سال1160 که مصادف است با نوروز، توافق در ارسال متقابل تصدیق نامه ها به همراه رتبه ها به شکل مساوی به ایلچیان بزرگ، صورت سند ارسالی از طرف سلطان محمود اول به دست نظیف مصطفی افندی به نادرشاه

(4 Eylül 1746)

Südde-i şevket-idde-i mülûkâneden murahhas ta‘yîn ve irsâl buyurulan Nazif Mustafa Efendi'nin İran Şâhı tarafına verdiği esâs ü mevâd temessükünün aynî sûretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Lehü'l-hamdü'l-etemm ve's-salavâtü alâ nebiyyihi'l-ekrem ve alâ âlihi'l-ebrâr ve eshâbihi'l-ahyâr[181] ammâ ba‘d; bâ‘is-i kitâb-ı sıhhat-nisâb oldur ki:

Devlet-i Aliyye-i dâimü'l-karâra vürûd iden nevâmic-i behiyye-i şâhîde derc ü iş‘âr buyurulduğu üzere bundan akdem tevfîk-i Cenâb-ı Melik-i Mennân ve ictimâ‘-ı vücûh-ı a‘yân-ı İran ile sahrâ-yı Mogan'da vâki‘ şûrâ-yı kübrâda ittifâk-ı kilem-i pîr ü bernâ ile e‘âlî-hazret, leâlî-nazret, hidîv-i kamer-tenvîr, keyân-ı hurşîd-nazîr bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn şehriyâr-ı encüm-haşem hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i

[181] "Hamdin tamamı O'nadır; salavât da O'nun kerem sahibi nebîsiyle o Nebi'nin çok iyi ailesi ve hayırlı arkadaşlarınadır." anlamında Arapça duâ-niyâz cümlesi.

Kisrâ vü Cem, felek-bârgâh el-Kaan Nâdir Şâh *zâde'llâhü şânehû ve sânehû ammâ şânehû*[182] hazretlerinin zât-ı şehâmet-simât-ı keyânîlerin mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı İran'a hasren ve kasran elyak u ahrâ gördüklerinde mezheb-i Hanîf-i Ehl-i Sünnet ol hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâmları olmakdan nâşî bunların etvâr-ı nâ-marziyyelerinden ibâ birle saltanatlarını kabûlden tehâşî buyurmalarıyla tâ'ife-i merkûme me'lûf oldukları ef'âl-i nâ-şâyestelerinden rücû'a müsâra'at birle emr ü fermânlarına mütâba'at etmişler idi. Şâh-ı vâlâ-câh hazretleri dahi tıynet-i nasafet-i tahmîr-i dâverîlerinde merkûz olan mâye-i diyânet ü mürüvvet muktezâsınca müddet-i medîd ve ahd-i ba'îdden berü miyâne-i Rûm ve İran'da fürûzîne-i tevâtür-i hısâm ve mıskala-i bevâtir-i intikam olan harekât ve keyfiyyâtın bu vechile ref' ü izâlesin ve beyne'l-İslâm ilf u ilti'âm-ı kadîmînin hâlet-i ûlâsına ihâlesin emr-i azîm-i saltanata takdîm ile Devlet-i Aliyye-i hazret-i zıllu'llâhi cânibine ve kâffe-i muvahhidîne tahmîl-i minnet-i azîm buyurduklarına binâen işbu mazhar oldukları eser-i celîlin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hudâvendigârîden hüsn-i telâfîsi olmak üzere tavsîfât-ı sâmiyelerinde mastûr olan vechile beş maddenin pezîrâ-yı imzâ-yı tasdîk ü kabûl olmalarını îrâd u inhâ buyurduklarında mevâdd-ı hamse-i mezkûrenin umûr-ı mülkiyeden olmak hasebiyle dâhil-i hayta-i imkân olan üç maddesi ba'de't-tesviye derece-i hüsn-i kabûle mevsûl olup, bakıyye iki maddesinde der-kâr olan me'âzîr-i şer'iyye-i kaviyye kerraten ba'de merratin cânib-i şehâmet-câlib-i şâhîye tahrîr ü ifâde birle karîn-i sem'-i kabûl olmak hâleti şîme-i insâf ve hakkâniyyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmış idi. Lâkin bi-takdîri'llahi te'âlâ ol vakitlerden berü matlûb olan musâlaha-i hayr-encâm pezîrâ-yı hüsn-i nizâm ü hitâm olmayup, yine tekâlîf-i ma'hûde sebebiyle mâbeynde husûmet hâletleri der-kâr iken bu def'a meb'ûs-ı bârgâh-ı hudâvendigârî kılınan tensîkât-ı şâhîde derc ü tastîr buyurulduğu üzere asıl maksûd ve merâmları mülk ü mâl ve husûmet ü cidâl olmayup, ümmet-i merhûme-i Nebeviyye beynlerini ıslâh birle tarafeynin ârâmiş ü âsâyişleri olmakdan nâşî yümn-i himmet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İran beynlerinde tarîka-i enîka-i sünnet ve cemâ'at mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i ma'hûdeteyn bi'l-külliye mefsûh u metrûk kılınmağla fîmâ-ba'd beyne'd-devleteyn in'ikad-ı silm ü salâh ile inkıtâ'-ı nizâ'ü cidâle irâde-i hayriyyeleri ta'allukı iş'âr ve ifâde buyurulup, eğerçi bu tahrîrât hilâlinde arâzîye dâir ba'zı teklîf-i cedîd dahi îrâd ü tensîk olunmuş idi. Fe-ammâ anın dahi is'âf ve kabûlünde ibrâm u ısrâr vâdîlerine gidilmeyip, ibrâz-ı hakkâniyyete riâyet ile redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr kabza-i tasarruf-ı hazret-i hilâfet-penâhîye tefvîz ve teslîm olundığı tasrîh ü terkim olunmağın bu gûne mu'âmele-i dostâneye binâen taraf-ı hümâyûn-ı zıllu'llâhîden dahi musâlaha ve müsâleme ihtiyârı zımnında akd olunan encümen-i kübrâda karar-gîr oldığı üzere ba'd-ez-în her husûsda *mezâ mâ mezâ*[183] meseli beyne'd-devleteyn pezîrâ-yı tahkîk ve imzâ ve mugâyir-i şer' u kânûn olan teklîf-i cedîd-i merkûm mâ-sebakları gibi tarafeyne bir dürlü mûcib-i nakîsa vü şeyn olacak hâletlerden ârî vechile hakân-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamânlarında karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı kadîme ile akd-i musâlaha-i vilâ-intimâya müsâade-i hümâyûn-ı tâcdârî bî-dirîğ ve cârî buyurulup, minvâl-i muharrer üzere akd-i sulh u salâh karîn-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhîleri

[182] "Allah onun şânını, makâmını korusun; makamından dolayı (gelebilecek tehlikelere karşı) kendisini korusun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[183] "Geçen geçti, geçmişte kaldı" anlamında Arapça ibâre.

oldığı hâlde fîmâ-ba'd dest-i kudret-i mâlik-i inân-ı kâm-kârî ve pây-i himmet-i zîver-i rikâb-ı bahtiyârî oldukca gerek zamân-ı bâ-unvânlarında ve gerek ahlâf u a'kâbları evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb u tevâdd bir dürlü kâbil-i indirâs olmayacağı ta'bîrini hâvî nâme-i hümâyûn-ı tâcdârî tastîr ü tasdîr ve bu bende-i kemîne alâ tarîkü's-sefâre ta'yîn ü tesyîr buyurulup, bu siyâk üzere akd-i ser-rişte-i musâlahaya taraf-ı tâmmü'ş-şeref-i zıllu'llâhîden izn ü ruhsat-ı hümâyûnu müş'ir ve mübeşşir hâlâ Bağdad ve Basra vâlisi ve ol cânîblerin seraskeri devletlü, re'fetlü Âsaf-ı celîlü'l-unvân Ahmed Paşa hazretleri taraflarına dest-i rıkkıyet-peyvest-i çâkerâneme dahi ruhsatnâme-i aliyye-i hilâfet-penâhî ihsân ve teslîm buyurulmağın müşîr-i müşârün-ileyh hazretleri taraflarından ta'yîn olunan dîvân kâtibleri dirâyetlü Veli Efendi ile bi'l-ma'iyye savb-ı me'mûra teveccüh olunmağla bi-mennihî te'âlâ Kazvin ile Tahran beyninde ordu-yı meymenet-pûy-ı hazret-i şâhîye vusûlümüz müyesser olup, nâme-i hümâyûn-ı mevhibet-makrûn-ı hazret-i hilâfet-penâhî huzûr-ı me'âlî-mevfûrlarına levâzım-ı ta'zîm-i azîm birle teblîğ ü teslîm ve her ne ki tavsiye vü fermân buyurulmuş ise arz u takdîm olundukda irâde-i ilhâm-ifâde-i hudâvendigârî üzere akd-i sulh u salâha meyl ü rağbet-i keyânîlerin izhâr ü ifâde buyurmalarıyla mükâlemeye me'mûr nüvvâb-ı kâm-yâblarıyla bu keyfiyyâtı ba'de'l-müzâkere işbu müsâleme-i mübârekenin akd u temhîdine ibtidâr ve esâs u şart kılınan maddeler ve bunlara müteferri' üç madde ve bir tezyîl ile emr-i musâlaha def'aten pezîrâ-yı karâr oldukdan sonra şâh-ı felek-câh taraflarına ba'de'l-arz ol vechle tarafeynden temessükler tahrîrine izn-i âlîleri erzânî buyurulmağın hâlâ Pâdişâh-ı İslâm-penâh ve Şehriyâr-ı adalet-nigâh Dâver-i devrân-ı zıllu'llâhi'l-Meliki'l-Mennân, hakân-ı encüm-sipâh, Hüsrev-i hilâfet-destgâh hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn mâlikü'l-berreyni ve'l-bahreyn es-sultân ibnü's-sultân ve'l-hâkan ibnü'l-hâkan şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü es-Sultân el-Gâzî Mahmud Hân ibnü's-sultân el-Gâzi Mustafa Hân *e'azza'llahu ensârahû ve etâle bi't-te'yîdi a'vâmehû ve a'sârahû* hazretlerinin taraf-ı hümâyûn-ı mülûkânelerinden ber-vech-i muharrer yedimize i'tâ vü teslîm buyurulan ruhsatnâme-i aliyye-i pâdişâhânelerine binâen işbu karâr-dâde olan esâs ve şart-ı evvel maddeleri ve bunlara müteferri' üç madde ile bir tezyîldir ki ilf ü ilti'âm-ı ümmet-i seyyidi'l-enâm için tarafeynden me'mûl ve matlûb oldığı vech üzere makbûl ve mergûb olup, ber-vech-i âtî zikr olunmuşdur.

Esâs-ı mevâdd:

Hâkan-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı râbi' hazretlerinin zamân-ı saâdet-iktirânlarında vâki' sulh-i âhirînden ibâret olan musâlahada akd ü temhîd olunup, ile'l-ân tarafeynden mer'î ve mu'teber tutılan hudûd u sınur fîmâ-ba'd dahi bilâ-halel ve bilâ-tağyîr ü zilel mer'î ve mu'teber tutıla.

Şart-ı Evvel:

Şân u unvân-ı tarafeyn tamâm vech-i lâyıkı üzere icrâ ve îfâ olunmak zımnında cânibeyne gubâr[184]-ı deyn ü şeyn îrâsından ittikâ oluna.

[184] Metinde sehven "ibar" şeklinde yazılmıştır.

Madde-i Ûlâ:

Hüccâc-ı İran Bağdad ve Şâm tarîklerinden âzim-i Beytu'llâhi'l-harâm olduklarında esnâ-yı râhda vâki‘ Devlet-i Aliyye'nin vülât ü hükkâm ve mîrü'l-hâcları bunları sâir hüccâc-ı Rûm misillü her hâlde himâyet ü sıyânet ve âminîn ü sâlimîn birbirlerine îsâle sarf-ı dikkat eyleyeler.

Madde-i Sâniye:

İşbu iki devletin ittifâk u ittihâdını cümleye işâât için üç senede bir tebdîl olunmak üzere dergâh-ı mu‘allâ beynlerinde bir kimesne ta‘yîn olunup, dârü's-saltana-i İran'da ikâmet ve kezâlik İran mu‘temedlerinden bir kimesne dahi Âstâne-i Aliyye'de ikâmet eyleye. Ve tarafeyn misâfirlerinin kifâyet mikdârı masraflarını göreler.

Madde-i Sâlise:

İki tarafın esîrleri murahhas olup, alınıp satılmaya ve bulundukları mahalde ikâmeti murâd etmeyüp, vatanlarına gitmeğe tâlib olanlarına tarafeynden mümâna‘at olunmaya.

Tezyîl:

Tarafeynin hudûd u sınırı bâlâda serd ü beyân olundığı üzere Sultân Murad Han-ı Râbi‘ hazretlerinin zamânlarında oldığı vechile temyîz ü tahdîd olunup, iki tarafın ser-had muhâfızları üslûb-ı kadîme riâyet ve mesâlih-i sınurâ dâir hâletlerde şurût-ı musâlemeye mugâyir hareketlerden tevakkî ü mücânebet eyleyeler. Ve bundan başka lutf-i Hakk'la ahâlî-i İran Safeviyye zamanlarında ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyânı külliyen terk ve usûl-i akâidde ke'l-evvel ehl-i sünnet mezhebine duhûl etmeleriyle Hulefâ-yı Râşidîn ve sâ’îr ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi te‘âlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr u terazzî ile yâd etmelerinden nâşî ahâlî-i merkûmînden fîmâ-ba‘d Ka‘be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere ve sâir bilâd-ı İslâmiyyeye gelip giden hüccâc ü züvvârın mecmû‘una mu‘âmele-i bi'l-mücâmele olunarak, sâir müslimîn misillü merkûmlar dahi her hâlde mer‘îyyü'l-etrâf kılınıp, hilâf-ı şer‘ dahl ü ta‘arruzdan ve kendilerden devirme nâmıyla bir nesne mutâlebesinden hazer ü mücânebet oluna. Tarafeynin tüccârı ke'l-evvel âmin ü sâlim âmed-şüd idüp, getirdikleri emti‘anın iktizâ iden mahallerde gümrüklerin kânûn-ı kadîm üzere edâ eyledikden sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle rencîde olunmayalar. Ve kezâlik Meşhedeynü'ş-Şerîfeyn a‘tâb-ı müteberrikesinin ve Bağdad'da vâki‘ zarâyıh-ı müteyemmenenin ziyaretlerine bilâd-ı İran'dan gelen züvvârın madem ki yedlerinde ticâret mâlı olmaya, hükkâm ve sâir ehl-i örf taraflarından bâc talebi ve âhar tarîkle merkûmûn bî-vech-i şer‘î rencîde vü remîde olunmayalar. Ve işbu iki devletin ahâlî ve reâyâsından olup, bu akd olunan musâlaha târîhinden sonra İran'dan Memâlik-i Mahrûse'ye ve bu tarafdan dahi İran'a firâr ider olur ise himâyet olunmayup, taleb olundukları hâlde vükelâ-yı cânibeyne teslîm olunalar. Ve madem ki şürût-ı mezkûreye tarafeynden mürâ‘ât olundukca bu musâlaha-i hayr-encâm ilâ mâ-şâallah sâbit ü ber-devâm ve ahlâf u a‘kâb-ı tarafeyn zamanlarında dahi temşiyyet ve istikrârına ihtimâm oluna.

Hâtime:

İnâyet-i Bârî ile ber-vech-i bâlâ sulh u salâh pezîrâ-yı hüsn-i hitâm olmağın inşâ'allahu te'âlâ bin yüz altmış senesi evâilinde vâki' nevrûz-ı sultânîde tarafeynden tasdîknâmeler ile rütbeleri birbirine müsâvî büyükelçiler ba's ü tesyîr olunmak üzere dahi karâr verilmekle sâlifü'l-beyân esâs ü şartın ve üç madde ve bir tezyîlin taraf-ı hazret-i şâhîden kabûliyetini mübeyyin mükâlemeye me'mûr hanân-ı zî-şânın mu'teberlerinden mu'în-i memâlik-i İran, devlet-me'âb ve saâdet-iktisâb Hasanalican cenâblarının ruhsatlarına binâen verdikleri memhûr temessük me'mûriyetimize mutâbık olmakdan nâşî ahz u kabûl olundukdan sonra işbu temessük dahi tahrîr ü imlâ ve ruhsat-ı muhakkakamıza binâen Âsaf-ı müşârün-ileyh devletlü, re'fetlü Ahmed Paşa hazretleriyle bu bende-i kemînenin mühr ü imzâlarıyla mahtûm ve mümzâ kılınıp, savb-ı bülend-evb-i şâhîye ref' ü ibdâ' olundı. Tahrîran fi'l-yevmi's-sâbi' aşere min şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene tis'a ve hamsîn ve mi'ete ve elf.

54

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار

Devlet-i Aliyye ricâlinin şeriata mugayir olduğu gerekçesiyle geri çevirdiği rükn tayini hususundan vazgeçildiği gibi Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün geçmişteki aidiyeti sebebiyle İran'a bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiği; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamının arzulandığı; Bunun için bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan musalaha çatısının Devlet Aliyye mutemedi Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile 1159 İranî yıla karşılık gelen Şaban ayında [Eylül 1746] İran tarafının mutemedi Hasanalican'ın bir araya gelmeleriyle mezkûr şart ve kayıtlar kabul edilip hazırlanan temessük İran makamlarınca mühürlenerek Nazif Efendi'ye teslim edilmek suretiyle Halife Sultan'a havale edildiği; Nevruz sonrası karşılıklı büyükelçiler tayiniyle mühürlü tasdiknamelerin gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça temessük sureti

با ردّ تعیین رکن به دلیل مغایرت آن با شریعت از طرف رجال دولت‌علیّه از این موضوع صرف‌نظر کردند، به همان شکل از تقاضای بخشیدن یک قسمت از سرزمین های عراق و آذربایجان بدلیل وابستگی آن در گذشته به ایران برای گسترش و بهبود دوستی نیز صرف‌نظر شد؛ آرزوی ادامه دوستی با تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم در طی اعصار؛ به این منظور در سطح یک مصالحه که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه تشکیل شده با پادرمیانی احمد پاشا معتمد دولت علیّه و والی بغداد و بصره در ماه شعبان سال 1159 تاریخ ایرانی مصادف با [ایلول 1746] با حسنعلیجان معتمد طرف ایران شروط و نوشته های مذکور پذیرفته شده اسناد آماده و از سوی مقامات ایران مُهر شده تحویل نظیف افندی گشته به خلیفه سلطان حواله شد؛ در خصوص ارسال تصدیق نامه های مهر شده بعد از نوروز با تعیین ایلچیان بزرگ با حق تبادل، ارسال صورت سند به فارسی از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

[Farsça]

Rikab-ı müstetâb-ı celâdet-nisâb-ı mülûkaneye Nazif Mustafa Efendi vesâtatıyla akd-i musalaha-i mübarekeyi hâvi İran Şâhı tarafından vârid olan Farisî temessükün aynî suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Sultanların kalplerine ihsan ettiği uyanıklıkla fitnekâr gözleri uyutan; hakanlar ile üstün kişiler arasından övünme alışkanlıklarını gidererek halkın iş kaynaklarını seller gibi akıtan; öğünülesi ahidlerde yapılan bağlantılarla verilen sözleri sağlam kazığı bağlayan; nizâʿ tuzaklarını yerle bir eden ve şu mutlu Nadir Şâh'ın göğsündeki hakiki dostluğu ortaya çıkaran Allah'a hamd; Müslümanların kalp denen kalıplarından bozgunculuk düşüncelerini tam bir boşaltma ile boşaltan, selamet kapısının zincirini kırıp açan ve kılıç anahtarları ve cihatlarla küfür yolunu fetheden Allah'ın elçisiyle onun akıl ve rüşd sahibi aile efradına ve arkadaşlarına salât ü selam olsun! Ondan sonra İran toprağının muktedir hâkimi, Hint ve Turan'ın sahibi, meliklere taç bahşeden, Zat-ı Sübhânî'nin tasdikiyle -yıldırımın harman yakması misal- isyancılar topluluğunun köküne kibrit suyu döken şanı yüce Türkmen hanedanının kahramanı cenaplarının talih ikliminin bahtiyar naipleri, Mogan Sahrası'nda toplanan büyük şûrâda büyük hakan, saygıdeğer kağan, Zat-ı Sübhan'ın gölgesi, cihan şahlarının şahı Sultan Nadir Şâh'tan -*Allah saltanat ve azametini ebedî kılsın*- saltanatı kabul etmesini istediler. Çünkü Safevî Şâh İsmail'in hurûcunun ilk zamanlarında İran'da küfür ve Rafızîlik yayılmış ve bu sebeple Rûm ve İran arasında karşılıklı kin ve düşmanlık vukua gelerek gözle görünür hâle gelmişti. O hazretin şerefli atalarının tercih ettiği Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ilkesine dayanan Hanefî Mezhebi'ne nazaran onların saltanatından ürküntü duyarak o güruhça yapılan mükerrer zorlamalar neticesinde

kendilerine "eğer o taife, kalben ve lisanen bu akîdeyi ve içi boş sözleri bırakıp Raşid Halîfeler'in -*Allah kendilerinden razı olsun*- hilafetini kabul ettikleri takdirde istediklerini elde ederler" denilmesiyle birlikte onlar da mukaddes hükmü kabul ederek önceki inançlarından vazgeçtiler. Çünkü felekler yücelikli, güneş doğuşlu, dünya sultanlarının en büyüğü, cihan hâkimi sultan devranındaki hakanların en değerlisi, Feridun kadar güçlü sultan, iki denizin hakanı ve iki karanın sultanı, İkinci İskender-i Zülkarneyn, Allah'ın [yeryüzündeki] gölgesi olan halîfe, İslam'a inananların padişahı, ehl-i imanın halîfesi ve Türkmen Hanedanı'nın cihanı aydınlatan nuru olan Yüce Hazret! Sultan Gazi Mahmud Han! -*Allah devlet ve hilafetini müeyyed kılsın*- ve Şâhlarşahı'nın naipleri de Türkmen soyundan olup iki hazret arasında dostluğu ilerletme, iki halk arasındaki karışıklık ve arzu edilmeyen sıkıntılı halleri ortadan kaldırmak için Caferi Mezhebi'nin tasdiki, İranlı hacılar için Beytullah-i Haram'da bir rükn tahsisi, Mısır ve Şam için olduğu gibi yüce Nadiriye Devleti'nden de hac emiri tayini, iki taraf esirlerinin serbest bırakılması, iki devlet başşehrinde vekil bulunmasından ibaret olan beş maddeyi talep ettiler. Sefirler ve elçilerin tekrar geliş-gidişlerinden sonra Rûm Müslümanlarının padişahı üç maddeyi kabul edip Beşinci Mezhep takdimi ve rükn tahsisi hususlarını şer'î mazeretlere bağlamak suretiyle bitiş mektupları gereğince özür beyan ederek bu istekten vazgeçilmesini istemişlerdi. Yüce Şehinşâh Hazretleri'nin ilk olarak bu teklifleri yapmaktan muratları, karşılıklı kin ve nefretin ortadan kaldırılması, eksikliklerin giderilmesi ve Ehl-i İslam'ın kaynaştırılması olup bundan başka beklentileri yoktu. Ancak İlâhî takdir neticesi olarak maksadın hâsıl olmasından sakınılması, öyle bir zamana rast geldi ki, garazsız sulh yolunun tomurcuk vermesine, samimiyet ve muhabbet ortamının oluşmasına imkan vermedi. Sadece Allah'ın yeryüzündeki gölgesi konumundaki İskender makamlı padişahın hâtır-ı hümayunlarının rızasını kazanmak ve İslam'ın namusunun korunması bakımından dostluk kapısını çalmak suretiyle ahidleşilen taleplerden vazgeçerek barış yolunu tutmakla bu huzur verici muştuyu, bir ulak eşliğinde felekleri aydınlatan padişaha i'lâm eylediler. Ancak Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün âidiyeti geçmiş dönemde İran'daki Türkmen sultanlarının idiyse de Şâh İsmail'in ihtilafçı kişiliği (=polemikçiliği) sebebiyle Osmanlı Devleti'nin eline geçti. Eğer Müslümanların mukaddes padişahının tabiatlarına ters gelmez ve muvafakate aykırı düşmez ise o iki memleketten birinin hediye olarak Zat-ı Şehinşâhî'nin sahip bulunduğu topraklar havzasına ilavesi bu çerçevede zımnen çıtlatılmakla birlikte bu hususun kabul veya reddi, Müslümanların sığınağı olan padişahın kendi ihtiyarına bırakıldı. Ve bu arada Devlet-i Aliyyece asaletli kimselerin ve akrânlarının en seçkini konumundaki Nazif Efendi cenaplarıyla gönderilen Name-i Hümayun da elimize ulaşıp, muhtevasında şunlar bulunuyordu. Her ne kadar güzel eserlerin birbirinden ayırılmasında ve çıkarılmasında bu tarafça gözle görünür bir çaba ve teşekküre layık bir mesai sarf ediliyorsa da iki Devlet-i Aliyye'nin beraberce hareket ettiği malumumuzdur. Ancak Osmanlı Devleti kanunları muvacehesince bu husus için büyük vezirler ve bilgisi engin alimlerin iştirakiyle gerçekleştirilecek bir meşverette bunun kabulünü şeriate mugayir ve devletin kanunlarına aykırı buldular. Ebediyyen bahar ikliminde kalası hidiv Sultan IV. Murad zamanındaki musalaha gibi bir sulh yapılabilmesi için önceki maddelerin feshedildiği gibi bu istekten de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçilerek bu şekilde dostluk

ve sevgi iki büyük devlet ve bizden sonra gelecek haleflerimiz arasında çağlar boyu devam etmesi hedeflendi. Bu hususun istikrarı için o yüce devlet tarafından makamı yüce mekremetli büyük vezir ve değerli müşir Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile adı geçen şerefli kimselerin iftiharı olan kimse memur ve mezun kılınıp ve sözü edilen makamı yüce kimse de kendi tarafından izzetli ve övgüye layık Divan Katibi Veli Efendi'yi önceki zikredilen efendinin maiyyeti ile birlikte felekler-misal azamet dergâhına gönderip o ikisi, Kazvin ve Tahran arasındaki Şâh'ın ordusuna ulaşıp ulu eşiği öpmekle şeref kazandılar. Ve bu Yüce Devlet tarafından da Zat-ı Şehinşâhî'nin halîfelik makamınının bulunduğu eşiğin en hakiri olan bendeleri memur edilip o mahaldeki Müslümanların sığınağı olan Yüce Padişah, tükenmeyen bir sevgi ve kalıcı bir dostluk vaadinde bulunmuşlardır. Zat-ı Şehinşâhî'nin devletinin naipleri de o hazreti büyük kardeş sayarak devletli hatırlarının rızasını kazanmayı ve Ehl-i İslam'ın huzurunu sağlamayı en mühim arzu ve en büyük hedef saydılar. Bunun için Name-i Hümayunun gelişinden sonra Müslümanların sığınağı olan padişahın arzusunu yerine getirme yoluna koyuldular. Ve kutsî emrin gereği olarak musalahanın çatısı bir esas ve şart ile üç madde, bir zeyl ve sonuç kısmından oluşan şekliyle karara bağlandı.

Esas:

Cennet-mekan Hakan Sultan IV. Murad Han zamanında yapılan sulh, iki devlet arasında yürürlükte ve karara bağlanmış durumdaki hudut ve sınırlara ilişkin kaidenin muteber sayılıp bunun rükünlerine zarar gelmemesi ve değişikliğe uğramaması.

Şart:

Bundan böyle uyuyan fitne ve kınındaki kılıcın -tarafeynin şanına layık bir şekildekınında kalarak her şeyin iki devletin kurtuluş ve hayrına olacak bir surette vücut bulması, ortalığı toza dumana bulayıcı kederlerden, barış ve huzuru baltalayıcı davranışlardan kaçınılması.

Birinci Madde

Bağdad veya Şam yolundan Beytullah-i Haram'a giden İranlı hacıların yol üzerindeki vali ve hâkimlerce bir mahalden diğer mahalle salim ve emin bir şekilde ulaşımlarının sağlanarak kendilerinin korunmaları, görüp gözetilmeleri.

İkinci Madde:

Dostluğun perçinlenmesi ve iki devlet arasındaki birliğin sağlanması için her üç senede, bir şahsın o devletten memuriyetle İran'da ve bir şahsın da İran'dan memuriyetle o devlette bulunarak onların ihraçlarının iki taraftan verilmesi.

Üçüncü Madde:

İki tarafın esirleri salıverilip onların alınıp-satılması reva görülmeyip vatanına dönmek isteyen hiçbirisine mani olunmaması.

Zeyl:

Sultan Murad Han zamanında çizilen hudut ve sınırın tahkik olunup sınırlarda bulunan hâkimlerin dostluğa ters hareketlerden sakınmaları ve bundan başka İran ahalisinin Safevîler Dönemi'nde ihdas olunan uygunsuz davranışları tamamıyla terk ederek Ehl-i Sünnet inancını benimsemek suretiyle Raşid Halîfeleri hayr ve rıza ile anmaları ve o cemaatin bundan sonra Kabe-i Muazzama'ya, Medine-i Münevvere'ye ve diğer İslam memleketlerine gelip gidebilmeleri, Rûm ve sair yerler ahalisinden ziyaretçilerin ve kaidesince o taraftan geliş gidişlerin yapılarak onlardan **devirme** ile şer'-i şerif ve kanuna aykırı başka şeylerin istenmemesi ve bu şekilde atebe-i ulyâlarda [Kerbela, Necef, Kâzımiye] da bulunacakların ellerinde ticaret malı bulunmaması, Bağdad'da bulunan hâkim ve mübaşirlerin bâc [gümrük ve alış-veriş vergisi] istenmemesi, elinde ticaret malı bulunduran herkesten malı ölçüsünce vergi istenip fazlasının istenmemesi, bu taraftan da tüccar ve Rûm [Anadolu] ahalisine karşı aynı şekilde davranılması, sulh antlaşmasının akdedildiği tarihten sonra İranlılardan Rûm'a [Anadolu'ya], Rûm [Anadolu] ahalisinden İran'a gelenlerin himaye edilmeyerek birbirlerinin vekillerine teslim edilmeleri ve bu dostluk ve sevginin iki büyük devlet ve iki büyük hanedanın takipçileri tarafından kalıcı bir şekilde devam ettirilmesinin temenni olunduğu.

Hâtime:

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'den gelmiş bulunan Nazif Efendi şu an itibarıyla İranî yıla karşılık gelen Bin yüz elli dokuz Hicrî senesinin Şabanü'l-Muazzamasında mezkur şart ve kaydları kabul ile elindeki ruhsatname-i hümayun gereğince işaret olunan makamı yüce kimse ile temessükü mühürleyip Zat-ı Şehinşâhî'nin halîfeliği katına havale etti. Böylelikle kutlu Zat-ı şerifleri tarafından sözü edilen hususun nihayete kavuşturulması için memur edilen halîfelikleri katının en âciz hizmetçisi, bu temessükü mühürleyip teslim etti. Bundan sonra protokolde birbirine eşit büyükelçiler tayiniyle nevruzun hemen öncesi veya nevruzdan sonra mezkur ahidnamede yazılı hususların kabulü için delil teşkil edecek tasdiknamelerle birlikte gönderilmesi, bununla birlikte şarta bağlandı. Bu hadise belgede yazılı uğurlu seneye karşılık gelen mezkur ayda gerçekleşti.

İmza:

Hilafet makamının en hakîr bendeleri,
Hasan Ali Mu'ayyiru'l-Memalik

55

Bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan sulh antlaşması taslağındaki mezkûr şart ve kaydların kabulüyle hazırlanan temessüklerin teati olunması, mühürlü tasdiknamelerinin gönderilmesi

پیش نویس پیمان صلحی که عبارت از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل و خاتمه و با پذیرش شرط مذکور، نوشته ها پیش نویس آماده برای تبادل اسناد، ارسال تصدیق نامه های مُهردار

Osmanlı devlet adamlarının şeriata mugayir olduğu gerekçesiyle geri çevirdiği rükn tayini hususundan vazgeçildiği gibi Irak ve Azerbaycan memleketlerinden bir bölümünün geçmişteki aidiyeti sebebiyle İran'a bağışlanması talebinden de dostluğun geliştirilmesi ve iyileşmenin sağlanması adına vazgeçildiği; Sultan IV. Murad zamanında yapılan musalahanın yenilenerek dostluğun çağlar boyu devamının arzulandığı; bunun için bir esas, bir şart, üç madde ve bir zeyl ile hatimeden ibaret olmak üzere oluşturulan musalaha çatısının Devlet Aliyye mutemedi Bağdad ve Basra Valisi Ahmed Paşa ile 1159 İranî yıla karşılık gelen Şaban ayında [Eylül 1746] İran tarafının mutemedi Hasanalican'ın bir araya gelmeleriyle mezkûr şart ve kayıtlar kabul edilip hazırlanan temessük İran makamlarınca mühürlenerek Nazif Efendi'ye teslim edilmek suretiyle Halife Sultan'a havale edildiği; Nevruz sonrası karşılıklı büyükelçiler tayiniyle memhur tasdiknamelerin gönderilmesi kararlaştırıldığı hakkında Nadir Şah tarafından Nazif Mustafa Efendi eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen Farsça temessük suretinin Osmanlıca tercümesi

با ردّ تعیین رکن به دلیل مغایرت آن با شریعت از طرف رجال دولت‌علیّه از این موضوع صرف نظر کردند، به همان شکل از تقاضای بخشیدن یک قسمت از سرزمین های عراق و آذربایجان بدلیل وابستگی آن در گذشته به ایران برای گسترش و بهبود دوستی نیز صرف نظر شد؛ آرزوی ادامه دوستی طی اعصار با تجدید مصالحه نامه زمان سلطان مراد چهارم؛ به این منظور در سطح یک مصالحه که عبارت از یک اساس یک شرط و سه ماده و یک ذیل و خاتمه تشکیل شده با پادرمیانی احمد پاشا معتمد دولت‌علیّه و والی بغداد و بصره در ماه شعبان سال 1159 تاریخ ایرانی مصادف با [ایلول 1746] با حسنعلیجان معتمد طرف ایران شروط و نوشته های مذکور پذیرفته شده اسناد آماده و از سوی مقامات ایران مُهر شده تحویل نظیف افندی گشته به خلیفه سلطان حواله شد؛ در خصوص ارسال تصدیق نامه های مهر شده بعد از نوروز با تعیین ایلچیان بزرگ با حق تبادل، ترجمه عثمانی صورت سند فارسی ارسال شده از طرف نادرشاه به دست مصطفی نظیف افندی به سلطان محمود اول

Temessük-i merkûmun lafzen bi-lafzin tercümesidir.

Baʿdel-hamdele ve's-salvele ammâ baʿd, şûrâ-yı kübrâ-yı sahrâ-yı Mogan'da nüvvâb-ı kâm-yâb-ı sipihr-cenâb-ı kahramân-ı dûdmân-ı refîʿü'ş-şân-ı Türkmâniyye berk-i harman-sûz-ı vücûd-ı serkeşân bi-te'yîdât-ı sübhâniye tâc-bahş-ı mülûk-ı mâlik-i Hind ü Turan, dâver-i dâd-ârâ-yı arsa-i İran, el-hâkanü'l-azîm, ve'l-kaanü'l-ekrem, zıll-ı sübhân, şâh-ı şâhân-ı cihân, es-Sultân Nâdir Pâdişâh *halleda'llahu saltanatehû ve şevketehû'*[185]dan ahâlî-i İran kabûl-i saltanatı istidʿâ eylediler. Çünki Şâh İsmail-i Safevî'nin ibtidâ-yı hurûcundan İran'da sebb ü rafz şâyiʿ ve bu sebeb ile Rum ve İran mâbeyninde buğz u muʿâdât zâhir ü vâkiʿ oldı. Ol hazretin âbâ-i kirâmının muhtârı olan mezheb-i Hanîf Ehl-i Sünnet ve Cemâʿat'e nazaran anların saltanatından tehâşî eyleyüp, ol gürûhdan ilhâh-ı mükerrer vâkiʿ oldukdan sonra buyurdular ki:

Eğer ol tâ'ife lisân ü cenân ile bu akâ'id ü akvâlü'l-etâ'ili târik ve hilâfet-i hulefâ-yı râşidîn *radiya'llâhü teʿâlâ anhüm*ün hakkıyetine kâil olurlar ise husûl-i mes'ûllerine nâ'il olurlar. Anlar dahi hükm-i akdesi kabul ve hâlât-ı sâlifeden nükûl eylediler. Çünki aʿlâ-hazret, felek-rifʿat, hurşîd-talʿat, aʿzam-ı selâtîn-i cihân ve efhâm-ı havâkîn-i devrân, hüsrev-i cihân, dâver-i hidîv-i Ferîdun-fer, hakânü'l-bahreyn ve sultânü'l-berreyn, sânî-i Sikender-i Zi'l-karneyn, halîfe-i zıllu'llâh ve pâdişâh-ı İslâm-penâh, halîfe-i ehl-i îmân, vüfûr-ı cihân-efrûz-ı hânedân-ı Türkmân, es-Sultânü'l-megâzî Mahmud Hân *ebbeda'llâhü hilâfetehû ve devletehû*[186] ve nüvvâb-ı hümâyûn-ı şehn-şâhî dahi selîl-i silsile-i Türkmâniyye olup, mâbeyn-i hazreteynde mezîd-i ülfet ve miyâne-i ferîkaynden gavâil-i şûr u şeyni refʿ için tasdîk-i millet-i Caferî ve hüccâc-ı İran'a erkân-ı Beytu'llâhi'l-harâm'dan bir rükn ihtisâs ve Mısır ve Şam kâidesi üzere Devlet-i Aliyye-i Nâdiriyye'den emîr-i hâcc taʿyîn ve üserâ-yı cânibeyn ıtlâk ve pâyitaht-ı devleteynde vekîl bulunmakdan ibâret olan metâlib-i hamseye hâhiş-mend oldılar. Süferâ ve elçiyânın tekrâr âmed-şüdlarından sonra ki pâdişâh-ı İslâm-penâh-ı Rum, üç madde-i ahîreyi kabûl ve mukaddime-i tahmîs-i mezheb ve tefvîz-i rüknü meʿâzîr-i şerʿiyyeye mevkûl buyurup, nevâmic-i nevâfih-i hitâm mûcebi üzere intizâran bu merâmın feshine tâlib olmuşlar idi. Eğerçi aʿlâ-hazret-i şehn-şâhî ki bu tekâlifin münşi'i oldılar, refʿ-i tebâguz ve defʿ-i tenâkuz ve iltiyâm-ı ehl-i İslâmdan mâʿadâ bir manzûr tutmadılar. Lâkin çünki takdîr-i İlâhî ile husûl-i maksûd, ukde-i imtinâʿda kalıp, bir vakitde ki karʿ-ı bâb-ı istislâh-ı bî-garazî ve hulûs u muhabbetden gayri bir mahmil tutmadı. Mahzâ, pâdişâh-ı zıllu'llâh-ı Sikender-makâmın rızâ-cûyî-i hâtır-ı hümâyûnları ve nâmûs-ı İslâm'ın hıfzı cihetinden halka-i bâb-ı dostîyi tahrîk idüp, metâlib-i maʿhûdeyi metrûk ve tarîk-i müsâlemeti meslûk tutup, bu nüvîd-i ârâm-bahşî-i çâpâr-ı sahabetî ile pâdişâh-ı felek-rahşâ iʿlâm eylediler.

Ammâ çünki memâlik-i Irak ve Azerbaycan'da baʿzı ezmine-i sâlifede selâtîn-i Türkmâniyye'ye müteʿallık idi ki Şâh İsmail'in ihtilâf-engîzliği sebebi ile Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'ye intikal eyledi. Zımnen izhâr olundı ki, eğer tabʿ-ı akdes-i pâdişâh-ı İslâm-penâha şâkk u muhâlif resm-i vifâk olmaz ise ol iki memleketden biri atiyye tarikiyle

[185] "Allah saltanatını ve şevketini ebedî kılsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[186] "Allah hilâfetini ve devletini ebedî kılsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

havza-i memâlik-i şehn-şâhîye munzamm ola. Ve pâdişâh-ı İslâm-penâhı ol emrin redd ü kabûlünde muhtâr eylediler. Ve bu esnâda Devlet-i Aliyye'den Devlet-i Nâdiriyye iltimâsına müsâade birle irsâl buyurulan zübdetü'l-efâhim ve'l-akrân Nazif Efendi cenâbları ile izz-i vusûl bulan nâme-i şerîf-i hümâyûnda münderic olmuş ki, eğerçi âsâr-ı bidaʿın izâle vü izâhasında bu tarafdan zuhûra gelen meʾâsir-i mechûre ve mesâʿî-i meşkûreye nazaran devleteyn-i aliyyeteyni müttehid biliriz. Lâkin kanun-ı Devlet-i Osmaniyye'ye nazaran bu husûsun vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı aʿlâm ile meşveret emr eyledik. Anın kabûlünü münâfî-i şerʿ ve mugâyir-i nizâm-ı devlet bildiler. Mevâdd-ı sâbıka mefsûh olduğu vechile bu matlabdan dahi mezîd-i ilf ü iltiyâm için geçip hidîv-i huld-merâbiʿ Sultân Murad Han-ı Râbiʿ zamânında olan musâlaha üzere binâ ü vazʿ oluna, tâ ki dostî vü muhabbet iki devlet-i uzmâ ve ahlâf-ı kirâm meyânında arsa-i rüzgârda bâkî kala. Ve bu emrin istikrârı için ol devlet-i vâlâ-cânibinden âlî-câh vezîr-i muʿazzam ve düstûr-ı mükerrem ve müşîr-i mufahham Bağdad ve Basra Vâlisi Ahmed Paşa ve iftihârü'l-emâcid müşârün-ileyh meʾmûr ve meʾzûn olup, ve âlî-câh-ı müşârün-ileyh dahi kendi tarafından izzet-nisâb mahmedet-iyâb Dîvân Kâtibi Veli Efendi'yi efendi-i sâlifü'z-zikr maʿiyyeti ile der-bâr-ı azamet-dâr-ı sipihr-nümûna revâne buyurup, mûmâ-ileyhimâ Kazvin ve Tahran mâbeyninde ordu-yı muʿallâya vârid ve telsîm-i südde-i seniyye-i ulyâ ile şeref-endûd oldılar. Ve bu Devlet-i Aliyye cânibinden dahi kemterîn-bende-i âsitân-ı hilâfet-nişân-ı şehn-şâhî muʿayyirü'l-memâlik Hasanali meʾmûr olup ol mahaldeki aʿlâ-hazret-i pâdişâh-ı İslâm-penâh muhabbet-i dâimî ve dostî-i muhalled vaʿd buyurmuşlar. Nüvvâb-ı hümâyûn-ı şehn-şâhî dahi ol hazreti büyük birâder bilip, hıfz-ı rızâ-yı hâtır-ı hümâyûnlarını ve ârâmiş-i Ehl-i İslâm'ı ehemm-i metâlib ve aʿzam-ı meʾârib add eylediler. Binâʾen-aleyh nâme-i hümâyûnun vusûlünden sonra meʾmûl-i pâdişâh-ı İslâm-penâhı kabûle mevsûl buyurdular. Ve mûcib-i emr-i akdes ile binâ-yı musâlaha bir esâs ve şart ve üç madde ve tezyîl ve hâtime üzere bu üslûb ile karâr-dâde buldu.

Esâs:

Hâkan-ı cennet-merâbiʿ Sultân Murad Han-ı Râbiʿ zamânında vâkiʿ olan sulh mâbeyn-i devleteynde merʿî ve miyânede mukarrer olan hudûd u sınur ol kâide üzere muʿteber olup anın erkânına halel ve tağyir yol bulmaya.

Şart:

Min-baʿd fitne nâʾim ve tığ niyâmda olup, tarafeynin şânına lâyık ve devleteynin salâh-ı hayriyyetine makrûn olan emr, cemîʿ-i mevâdda maʿmûl ve müheyyic gubâr-ı kedûret ve münâfî-i musâlaha vü müsâleme olan umûrdan ictinâb oluna.

Madde-i ûlâ:

Bağdad ya Şam yolundan Beytü'l-harâma âzim olan hüccâc-ı İran'ı yol üzerinde olan vülât ve hükkâm mahal-be-mahal sâlimîn [ü] âminîn birbirlerine îsâl idüp, anların sıyânet-i hâl ve mürâʿât-ı ahvâllerini manzûr tutalar.

Madde-i sâniye:

Te'yîd-i dostî ve ittihâd-ı devleteyn için her üç senede bir şahıs ol devletden İran'da, ve bir şahıs dahi İran'dan ol devlette olup, anların ihrâcâtı tarafeynden verile.

Madde-i Sâlise:

Tarafeynin üserâsı murahhas olup ve anların bey'leri revâ görülmeyip, her biri ki vatanına gitmek istese mümâna'at olunmaya.

Tezyîl:

Sultân Murad Hân zamanında olan hudûd u sınur tahkîk olunup, hükkâm-ı ser-haddât münâfî-i dostî olan harekâtdan ihtirâz eyleyeler. Ve andan mâ'adâ ahâlî-i İran zamân-ı Safeviyye'de ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyesteyi külliyen târik ve usûl-i akâidde mezheb-i Ehl-i Sünnet'e sâlik olup, Hulefâ-yı Râşidîn'i hayr u terazzî ile yâd eyleyeler. Ve ol cemâ'at ki bundan sonra Ka'be-i Mu'azzama'ya ve Medîne-i Müşerrefe'ye ve sâir memâlik-i İslâm'a âmed-şüd eylerler. Hüccâc ve züvvâr-ı Rûm ve ahâlî-i sâir bilâd üslûbu üzere ol tarafdan cemâ'at-i mezbûre ile sülûk olunup, anlardan devirme ve sâir hilâf-ı şer' u kânûn nesne mutâlebe olunmaya. Ve bu vechile Atebât-ı Âliyât'da dahi madem ki ol cemâ'atin yedinde mâl-ı ticâret olmaya, hükkâm ve mübâşirîn-i Bağdad bâc taleb etmeyeler. Ve her biri ki mâl-ı ticâret tuta, anlardan mâl hesâbı istenip, ziyâde taleb olunmaya ve bu tarafdan dahi tüccâr ve ahâlî-i Rûmiyye'ye bu minvâl üzere amel oluna.

Ve dahi târih-i in'ikad-ı sulhdan sonra ehl-i İran'dan Rûm'a ve Rûm'dan İran'a gelenler himâyet olunmayup, birbirlerinin vekillerine teslîm eyleyeler. Ve *inşâ'allahu te'âlâ* bu dostî vü muhabbet iki devlet-i uzmâ ve bu iki hân-vâde-i kübrânın a'kâbı miyânesinde muhalled ve ber-karâr ola.

Hâtime:

Çün Nazîf Efendi cenâbı ki Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'den gelmişidi. Hâlâ ki Pâris[î] yıla mutâbık bin yüz elli dokuz sene-i hicrînin şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzamıdır. Şürût ve kuyûd-ı mezkûreyi kabûl ile yedinde olan ruhsatnâme-i hümâyûn mûcebince âlî-câh-ı müşârün-ileyh ile temessük mühürleyüp, ber-kâr-ı hilâfet-medâr-ı şehn-şâhîye verdi. Binâ'en-aleyh taraf-ı karînü'ş-şeref-i akdesden emr-i mezbûrun encâm u hitâmına me'mûr olan kemterîn-bende-i âsitân-ı hilâfet-nişân bu temessüki mühürleyüp, teslîm eyledi. Bununla meşrût ki; bundan sonra tarafeynden mertebede müsâvî olan büyükelçi ta'yîn ve nevrûza mukârin ya andan sonra husûsât-ı mestûre ve uhûd-ı mezkûrenin kabulüne dâll tasdiknâmeler ile irsâl oluna. Ve kâne zâlike fî şehri'l-mezkûr ve mutâbık li's-seneti'l-meymûneti'l-mastûr.[187]

Bende-i âsitân
Hasanali
Mu'ayyirü'l-memâlik

[187] "Bu husus sözü edilen ayda gerçekleşip yukarıda yazılı uğurlu senede tatbik olundu" anlamında Arapça ibâre.

56

Devlet-i Aliyye'nin naipleri ile Muayyirü'l-Memâlik Hasanalican arasında gerçekleşen müzâkere neticesinde musalaha şartnamesinin kabul edilmesi, temessükler alınıp verilmesi ve tasdiknamelerin tayin edilecek büyükelçilerle gönderilmesi

پذیرفتن شرط نامه مصالحه در نتیجه مذاکرات موفقیت آمیز فیمابین نایبان دولت‌علیّه و حسنعلیجان مُعیرّالملک، ردو بدل شدن اسناد و ارسال تصدیق نامه ها توسط ایلچیان بزرگ منتخب شده

Caferî Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tasdiki ve Mekke-i Mükerreme'de bu mezhep için rükn tahsisi taleplerinden ibaret olan iki maddeden musalaha akdi niyetiyle Şahlıkça tamamen vazgeçildiği gibi arazi talebinden de vazgeçildiği beyanı üzerine Sultan IV. Murad zamanında yapılan sınır anlaşmasının şartlar ve sınırlar aynı kalmak üzere yenilenmesine karar verilerek bunun için Bağdad ve Basra Seraskeri Vezir Ahmed Paşa'nın mutemet tayin olunduğuna dair yazılan nâme-i hümâyûn ve ruhsatnamenin Maliye Tezkirecisi Mustafa Nazif Efendi ile Şah'a ulaştırılmak üzere Kazvin ve Tahran arasındaki Şah'ın ordugâhına teslim olunduğu; Devlet-i Aliyye'nin naipleri ile Muayyirü'l-Memâlik Hasanalican arasında gerçekleşen müzâkere ile bir esas, bir şart, üç madde, bir tezyilden oluşan musalaha şartnamesi kabul edilerek Şah'a sunulduktan sonra 17 Şaban 1159 / 4 Eylül 1746 tarihinde temessükler alınıp verilmek suretiyle tarafeynce makbul ve muteber tutulmasında sözleşilip 1160 senesinde vaki nevruzda [Mart 1747] rütbeleri eşit büyükelçiler tayiniyle tasdiknamelerin gönderileceği hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Sivas Valisi el-Hac Ahmed Paşa eliyle Nadir Şah'a gönderilen ahitname sureti

همچنان که از تقاضای دو ماده یعنی تصدیق مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم و اختصاص رکن به عنوان مذهب در مکه مکرمه به نیت عقد مصالحه از طرف شاه به شکل تمام صرف‌نظر شد از تقاضای ارضی خود نیز صرف نظر کرده و خواهان بستن پیمان نامه با شروط عهدنامه مرزی زمان سلطان مراد چهارم و عدم تغییر مرزها و تجدید عهدنامه فوق هستیم؛ به این منظور طی نامه همایونی مبنی بر تعیین سرعسکر بغداد و بصره وزیر احمد پاشا به عنوان معتمد با تذکره چی مالیه مصطفی نظیف افندی مجوز گرفته برای رساندن به شاه در اردوگاه شاه بین قزوین و تهران تحویل داده؛ با مذاکره واقعی فیمابین نایبان دولت‌علیّه و حسنعلیجان معیرالممالک شرطنامه این پیمان که از یک اساس، یک شرط، سه ماده و یک ذیل تشکیل یافته پذیرفته شد بعد از تقدیم به شاه در تاریخ 17 شعبان 1159/ 4 سپتامبر 1746 با مبادله صورت اسناد از سوی طرفین پذیرفته و برای اعتبار آن قول داده شده که در سال 1160 به وقت نوروز [مارس 1747] ایلچی های بزرگ در رتبه های مساوی انتخاب و تصدیق نامه ها ارسال شود صورت عهدنامه ارسالی از طرف سلطان محمود اول بدست الحاج احمد پاشا به نادرشاه

Rikâb-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûndan İran Şâhı tarafına şeref-bahş-ı sudûr olan ahid-nâme-i müsâlemet-alâmenin müsveddesidir ki aslı sefâret-i kübrâ ile me'mûr Sivas Valisi Vezîr-i mükerrem Kesriyeli el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleriyle irsâl olunmağla bu mahalle bi-aynihî kayd u sebt olunmuşdur.

Bismillahirrahmanirrahim

"Zâlike fazlu'llahi yü'tihî men yeşâ'"[188]

El-hamdülillahi'l-mahmûdi fi'âluh el-memdûdi alâ hulefâ'ihi birruhû ve efdâluhû ellezî hassa kesîran mine's-selâtîn bi-tâci'l-izzi ve't-temkîn gayra enne hamîde'l-avâkibi fîhim sa'îdü'l-mevâhibi ve'l-menâkıb min beynihim azîzi Nâdirin ve raggabe ale's-silmi kâffete'l-mü'minîn siyyemâ esâtîni mülûki hâze'd-dîni'l-mübîn beyde ennehü lâ-yuvaffıku bihî illâ men istinâde lehu'z-zamîrü ve safâ minhu's-serâ'irü sübhânü sübhânehû mâ-a'zama şânuhû ve etemme burhânühû haysü ebraza beyne'd-devleteyni mâ-estârra min uhûdi'l-vifâki ba'demâ übdiye'ş-şikâku nevâcizuh ve enceze li'l-hazreteyn mâ'ntezara min vu'ûdi'l-îtilâfi haysü-mâ[189] *keşfi musâfi'l-hilâfi sügûrahû ve menâfizehû fe-nez'a bi-lutfihî mâ-fi's-sudûri min gıllin ve nüfûrin ve sümme ellefe beyne'l-kulûbi ve sarafe'l-kürûbe an sükkâni'l-cüyûbi "hattâ esbahû bi-ni'metihî ihvânen"*[190] *alâ sürüri'l-emni ve'l-musâfât ve emset uyûnü'l-fiteni umyânen ba'demâ kehhalethâ merâvidü esinneti'l-bida' ve'l-münâvât neşküruhû alâ mâ-sehhele li-evedâtihi turuka'l-cihâd fî sebîlihî alâ a'dâihî ehli'ş-şirki ve kabîlihî bi-tahkîki ve tergîbi ecelli'l-mürselîn ümmetehû fi'l-ittihâdi li-tahsîni havzati'l-müslimîne haysü erşedehüm ilâ i'lâ-i kelimetihî ve livâhüm bi-kavlihî "ve'l-mü'minûne yedün vâhidetün alâ men sivâhüm"*[191] *ve eyyedehüm bi-ihbârihi "ıslâha zâti'l-beyni şu'betün min şu'abi'n-nübüvveti"*[192] *ve beşşerahüm bihi mede'd-dehrü âsâlihî ve guduvvihî salla'llâhu aleyhi ve alâ sahbihî ve âlihi't-tâhirîne ve cündihi ve hizbihî ve selleme ve şerrefe ve kerreme mâ-tesâlaha min tıbâ'ihî havâkîni'l-âlem.*[193] Pes hakâyık-ı câmi'ati'l-âsâr-ı minnet ü sipâs ve rekâyık-ı lâmi'ati'l-envârdır. Dürûd-ı bî-kıyâs ol pâdişâh-ı lâ-yezâl ve mâlikü'l-mülk-i bî-zevâl celle an derki'l-idrâki

[188] "...Bu Allah'ın dilediğine verdiği bir lütuftur..." Mâide Sûresi: 5/54.

[189] Sehven "غَيّما" şeklinde yazılmış.

[190] Kur'ân, Âl-i İmrân Sûresi: 3/103 "...فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا..." "O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler oldunuz."

[191] Hadîs-i Şerîf "المؤمنون يدٌ واحدةٌ على من سِوَاهُم." Kâdî Iyâz, Tertîbü'l-medârik, el-Mesâlik fî şerhi Muvatta'ı Mâlik, V, 45. Aynı hadîsin bir diğer versiyonu da şu şekildedir: "الْمُسْلِمُونَ يَدٌ وَاحِدَةٌ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ" Şâfiî, el-Ümm, VII, 370; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 133; Mizzî, Tuhfetü'l-eşrâf, VIII, 463.

[192] Hadîs-i Şerîf "اصلاح ذات البين شعبة من شعب النبوة" Ebû Dâvud, Kitâbu'l-Edeb, Bâbu fi Islâh; Şiî hadîs kaynaklarından "عوالى اللئالى ، جلد : ١ ، صفحه : ٢٦٦" Avâliyyü'l-Le'âlî, Cild-1, Bölüm-266.

[193] "Cümle yaptıklarıyla övülen Allah'a hamd olsun ki onun iyilik ve faziletleri halifeleri olan insanlara kadar uzanmıştır; yücelik ve güçlülük tâcıyla sultânlardan birçoğunu husûsî kılmıştır; onlar arasında âkıbeti iyi olan, ihsân ve övgüye değer vasıflarıyla mutlu olan aziz kimseler ise pek "Nâdir" dir. Sultânlara, takipçileri olan övülmüşlerden, izzet ü ikramda bulunulmuş olan diğerlerinden ziyâde olarak yücelik ve güçlülük tâcı bahşetmek gibi cömertçe ihsanlarda bulunmuştur. Özellikle bu apaçık dîne müntesip meliklerin en büyükleri başta olmak üzere mü'minlerin tamâmı barışa rağbet etmişlerdir. Bununla birlikte sâdece vicdânı aydınlanan kimseler başarıya ulaşırlar ve onlara bütün sırlar ayân olur. Şânı yüce olan ve bütün delilleri tamamlayan Allah'a tesbîh olsun ki, yaşanan onca ihtilâftan sonra, iki devlet arasında karşılıklı olarak kabûl gördüğü hâlde ahidlerden gizli kalmış hususları ortaya çıkarmış ve iki hazret, dostluk için yapılan andlaşmaya imzâ koymuşlardır. Sınırlarda ve geçitlerde zuhur eden ihtilâflar keşfedilip sınırlarda sâkin ahâlî rahatlatılmış, gerçekleşmesi beklenen dostluk va'adleri yerine gelmiştir. Sadırlarda bulunan nefret, kin ve garezler onun lütfuyla def' edildikten sonra kalpler arasında yakınlık peydâ olmuştur. "Allah'ın verdiği ni'metle kardeş olmuşlardır" (Âl-i İmrân Sûresi: 3/103) Bid'at ve düşmanlığın mızrak uçlarıyla çekilen sürmeden sonra fitnelerin gözleri kör olmuştur. Cihâd yolu üzerinde bulunan şirk ehli destekçilerine karşı cihâd edenlerin yolunu kolaylaştıran Allah'a şükürler olsun

menâlü zâtihî ve azze men en yeblügahu's-simâk kemâlü sıfâtihî hazretlerinin dergâh-ı celâl ü azamet ve bâr-gâh-ı cemâl ü vâhidiyyete takdîm olunur ki:

İstiksât-ı ecnâs-ı mümkinât ve usûlât-i envâ'-ı mâhiyâtı îcâd ve ibdâ' ve mazhar-ı imtiyâz-ı ahsen-i takvîm olan nev'-i kerîm-i insânı inşâ vü ihtirâ' idüp, ber-mûceb-i medlûl *"ve refa'nâ ba'zaküm fevka ba'z"*[194] derecât-ı takdîr-i merâtib ü kemâlât ile temyîz-i tefâvüt-i zevât eyledi. *"Cihân müttefik ber ilâhiyyeş / füru mânde der künh-i mâhiyeş / Ne ber evc zâteş pered murg fîhim ne ber zeyl vasfeş"*[195] rüşd-i dest-i vehm ü nükûd salât-i salavât-ı muttasılatü'l-vürûd u ukûd neyyirât-ı tahiyyât-ı müşk-endûd ol server-i enbiyâ ve kâfile-sâlâr-ı ma'şer-i asfiyâ vâzı'-ı ahkâm-ı şerîat ü dîn kâid-i ketîbe-i enbiyâ vü mürselîn aleyhi mine't-teslîmâti esnâhâ ve mine't-tekrîmâti a'lâhâ ve enmâhâ hazretlerinin menba'-ı feyezân-ı envâr-ı hidâyet ve menhel-i feverân-ı enhâr-ı inâyet olan türbe-i münevvere ve ravza-i mutahharalarına nisâr kılınır ki; *"el-mü'minûne ke-raculin vâhid"*[196] fassı ile tarsî'-i erkân-ı kasr-ı vifâk-ı müslimîn ve *"el-mü'minu li'l-mü'minîne ke'l-bünyâni yeşeddü ba'zahüm ba'zan"*[197] nassı ile terfî'-i eyvân-ı ittifâk-ı muvahhidîn eyledi. "*Resûl-i Arab şâh-ı ümmî-lakab delîl-i Acem, reh-nümâ-yı Arab ez-û hüccet-i dîn mükemmel şude bi-mühr-i nübüvvet müseccel şude"*[198] ve dürer-i dürûd-ı nâ-ma'dûd ve özr-i garâib-sürûr-ı ta'zîmât-ı gayr-i mahdûd ol yeke-tâzân-ı *"es-sâbikûne's-sâbikûn"*[199] ve pişvâyân-ı evvelînin el-mukarrabûn olan ashâb-ı ahyâr ve muhâcirîn ü ensâr hazerâtının meşâhid-i münevvere ve merâkid-i mu'attaralarına îsâr olunur ki, hafâyâ-yı mezâyâ-yı sünen-i seyyidü'l-mürselîni tavzîh ü tebyîn ile tevkîd-i deâim dîn ve temhîd-i kavâid-i yakîn eylediler. "*Hem el-nücebâü'l-izzi min âl-i Ahmed'in ve hem bâ-ya'ûhû tâbiîne lede'ş-şeceri aleyhim selâmu'llâhi mâ-nâha tâ'irün ve mâ-lâha li's-sâdîni fi'z-zulmi'l-kamer"*[200] ammâ ba'd *çûn* izhâr-ı şe'âir-i şerîat-ı garrâ ve îzâh-ı me'âsir-i Hanefiyye-i semhâ ile îfâ-yı hukûk-ı ahkâm-ı ilâhî ve icrâ-yı umûr-ı evâmir ü nevâhî için bi-hasebi't-te'âkübi'l-edvâri ve'l-a'sâr ve tebâ'idü'l-aktâri ve'l-emsâr hıyâr-ı ibâd-ı hakkâniyyet-mu'tâddan bir bende-i saâdet-i'tiyâdın ıstıfâ vü ihtiyâr kılınması ve pîşânî-i menşûr-ı liyâkat ve istîhâlinin tuğrâ-yı garrâ-yı *"innî câ'iluke lin-nâsi imâmâ"*[201] ile

ki, peygamberlerin en değerlisi olan Peygamberimiz, ümmeti arasında birliği teşvik etmesiyle, İslâm havzasının sağlamlaşması yolunda ismini ve sancağını i'lâ-i kelimetu'llah ile yüceltmeyi öğütlemiş, "Mü'minler bir tek el gibidir" hadisiyle onlara hedef göstermiştir. "İki grubun arasını düzeltmenin nübüvvet şubelerinden bir şube" olduğunu söyleyerek bunu te'yîd etmiştir. Salât ve selâm o peygamberin, arkadaşlarının, tertemiz ailesinin, onun askerinin ve bütün onun yolundan gidenlerin üzerine olsun ki, çağlar boyunca tâ kıyâmete kadar sabah-akşam onları böylece müjdeler. Âlemde onun yolundan giden, barışı sağlayan hakânları selâmlar, onları şereflendirir ve onlara karşı çok cömert davranır" me'âlinde Arapça girizgâh.

194 "Kimini ötekine derecelerle üstün kıldık." Zuhruf Sûresi: 43/32 "ve refe'nâ ba'zaküm fevka ba'z" sehven şeklinde yazılmıştır.

195 "Onun ilâhî oluşunda herkes aynı fikirde olmakla birlikte gerçek kimliğinin künhüne vakıf olmada aciz kalınmıştır. Onun kendisi zirvelerde uçan değil, içlerindeki kuştur; bu, onun vasfına yapılmış bir ekleme de değildir" me'âlinde Farsça beyit.

196 Müslim, Sahîh, Kitâbü'l-Birr.

197 Buhari, Sahîh, Kitâbü'l-Mezâlim, Bâbü Nasri'l-Mazlûm.

198 "Ümmî lakaplı şâh olan Arap peygamber, Acem'in delili, Arab'ın yol göstericisi ki, dinin hücceti onunla mükemmel oldu, nübüvvet mührü onunla tescil olundu" anlamında Farsça ibâre.

199 "(Hayırda) önde olanlar (ecirde de) öndedirler." Vâkıa Sûresi: 56/10.

200 "Hem Ahmed'in ailesinden olan asil kimseler ve hem kendine biat eden tâbi'în için O, (dayanılacak) bir ağaç gibidir. Allah'ın selâmı ay karanlığında (yol göstermek için) öten bir kuş ve ışıldayan bir yıldız hükmündeki kimseye olsun" me'âlinde Arapça-Farsça karışımı bir ibâre.

201 "...Seni insanlara önder kılacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

pîrâye-i dâr-ı kuvvet ü iktidâr olması muktezâ-yı hikmet-i bâliğa-i Samedânî ve mübte-gâ-yı meşiyyet-i sâbıka-i Rabbânîdir. Binâ'en-aleyh cenâb-ı Hudâvend-i Hallâk-ı celle celâlühû an vasmeti'l-intikal ve'l-iftirâk delîl-i akvâ-yı *"i'dilû hüve akrabü li't-takvâ"*[202] ile menâfi'-i ecille-i adalet ü insâfı isbât ve ta'rîf ve fermân-ı vâcibü'l-iz'ân *"etıy'u'llâhe ve etıy'u'r-rasûle ve uli'l-emri minküm"*[203] birle âmme-i enâma kabûl-i rıbka-i mutâva'atların teklîf etmekle sâlik-i tarîka-i adl ü iktisâd ve mâlik-i meleke-i rüşd ü sedâd olan mülûk-ı marziyyü's-sülûk-ı İslâm'a dahi *"ve ce'ale beyneküm meveddeten"*[204] muktezâsınca safâ-yı mevârid-i safvet ü muvâlâtı tahbîb ve müzâhir-i ittihâd-ı *"inneme'l-mü'minûne ihve"*[205] olan saâdet-mendân-ı îmânı vukû'-ı şakk-ı asâdan sıyânet birle ber-mûceb-i *"fe-eslihû beyne ahaveyküm"*[206] ve tesaykal-ı merâyâ-yı tevâdd ü tehâbba tergîb zımnında musâdakât ve musâfât-ı selâtîn-i dîn ve muvâf[ak]at u muvâlât-ı mülûk-ı mü'minîni bâ'is-i âsâyiş-i bilâd ve mâye-i ârâmiş-i ibâd eyleyüp, husûsan rütbe-i âlîye-i saltanat-ı kübrâ ve tabaka-i sâmi-ye-i hilâfet-i ulyâmızı menşûr-ı imtiyâz *"innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-arz"*[207] ile mün-tehîü'l-gâye-i cemî'-i tabakât ve zât-ı kudsî simâtımızı hidmet-i bülend-mertebet-i Hare-meyni'ş-Şerîfeyn *şerrefehüma'llâhü te'âlâ ilâ-şettâti'l-ferkadeyn* saâdeti ile vâsıl-ı rütbe-i i'lâ-yı menâzil ü derecât idüp mutâba'at-ı sünnet-i seniyye-i hazreti Resûlü's-sakaleyn *sal-la'llâhu te'âlâ aleyhi ve sellem* ve muhabbet-i âl ü ashâb-ı İmâm-ı kıbleteyn ile serfirâz ve emr-i vâcibü'l-imtisâl *"ve câhidû fi'llahi hakka cihâhidî"*[208] mûcebince edâ-yı farîza-i gaz[â] vü cihâd ile hâiz-i kasbü's-sebk-i meydân-ı imtiyâz etmekle eyyâm-ı rûz-efzûnumuzu karîn-i sebât ü devâm ve silsile-i saltanat-makrûnumuzu rehîn-i istikrâr ü istihkâm eyledi. *"Felâ-cerame şükran alâ hâzihi'n-ni'am ta'zîmü li-emri'llâhi ve şefekat alâ halki'llahi"*[209] levâzı-mını icrâ ve îfâya dikkat-i zât-ı kirâmî-sıfâtımıza lâzime-i zimmet ve vâcibe-i uhde-i him-met olmağın li-zâlike çemen-edâyî-i istirâhat-i ibâd ve bahâr-pîrâyî-i safvet-i memâlik ü bilâd olan âlî-hazret, leâlî-nazret, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâm-dârî gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî mü'essis-i mebânî-i câh u celâl müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl şâyeste-i tâc u kemer u gâh, bâ-beste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî[210] Ferîdun taht-ı Cem reviş Hüsrev-i hümâyûn baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâmi ve'l-müslimîn avnen li'ş-şecâ'ati ve'l-menâ'ati ve'ş-şân gavsen li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-câh el-Kaan Nâdir Şâh *zâde'llâhu şânehû ve sânehû ammâ şânehû*[211] cenâblarının kıbel-i akdes ve ecmel-i şâhî ve taraf-ı enfes ve ekmel-i sipihr-iştibâhîlerinden bundan

---

202 "...Adaletli olun; bu, Allah korkusuna daha çok yakışan (bir davranış) tır..." Mâide Sûresi: 5/8.

203 "...Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülülemre (idarecilere) de itaat edin..." Nisâ Sûresi: 4/59.

204 "... (Eşlerinizle) aranızda sevgi ve merhamet var etti..." Rûm Sûresi: 30/21.

205 "Müminler ancak kardeştir..." Hucurât Sûresi: 49/10.

206 "...Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin..." Hucurât Sûresi: 49/10.

207 "...Biz seni yeryüzünde halife yaptık..." Sâd Sûresi: 38/26.

208 "Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

209 "Şüphesiz ki Allah'ın verdiği bunca nimetlere şükretmek, Allah'ın emirlerine ta'zim ve yarattıklarına şefkat göstermekle olur" anlamında Arapça ibâre.

210 "Üveysî" şeklinde yazılmıştır.

211 "Allah onun şânını, makâmını korusun; makamından dolayı (gelebilecek tehlikelere karşı) kendisini korusun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

esbak ve akdem der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı sultânî ve bârgâh-ı gerdûn-iştibâh-ı hâkanîmize kerraten ba'de merratin vâride olan nevâmic-i behiyye-i şâhîlerinde derc ü iş'âr olundığı üzere rehberî-i tevfîk-i lâ-yezâl-i Hudâ-dâd ve bagal-gîrî-i isti'dâd ve istîhâl-i mâder-zâd ile revnak-efzâ-yı erîke-i şâhî ve pîrâye-bahşâ-yı serîr-i Cem-câhî oldukları evân-ı behcet-iktirân ya'nî şûrâ-yı kübrâ-yı sahrâ-yı Mogan'da ittifâk kılıp dârâ vü ittihâd-ı kilem-i pîr ü bernâ ile cenâb-ı şehâmet-nisâb-ı kaanîlerin fermân-fermâî-yi memâlik-i İran ve mesned-ârâ-yı taht-gâh-ı keyâna hasran ve kasran elyak u ahrâ ve evfak u evlâ gördüklerinde mezheb-i Hanîf-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at o âlî-hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâm ve mâye-i hamîr-i fıtrat-ı diyânet-irtisâmları olmakdan nâşî Şâh İsmail-i Safevî vaktinde hudûs u zuhûr idüp miyâne-i Rûm ve A'câm'da fîrûzîne-i nevâ'ir-i hısâm olan sebb ü rafz bid'atlarının terk ü izâle vü def' ü izâhasın emr-i azîm-i saltanata takdim eylemeleriyle ekser ricâl-i İraniyân teklîf-i mezkûru kabûl ve teslîm eyledikleri cihetden anlar dahi tahammül-i külfet-i şâhî ve tekabbül-i unvân-ı mu'allâ-câhî idüp, li-zâlik işbu mazhar oldukları eser-i cemîlin hüsn-i telâkîsi olmak üzere cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı mülûkânemizden ol vakt is'âf u istî'âdını iltimâs eyledikleri mevâdd-ı hamse-i ma'hûdenin üç maddesi ba'de't-tesviye derece-i kabûle mevsûl ve bâkî iki maddesi ki biri tasdîk-i mezheb-i Caferî ve diğeri Mekke-i Mükerreme'de tahsîs-i dergeh maddeleridir. Anların der-kâr olan me'âzir-i şer'iyyeleri bi'd-defa'ât taraf-ı eşref-i kaanîlerine ifâde vü inhâ birle metrûk ve menkûl olması şîme-i insâf ve hakkâniyetlerine müfevvaz ve mevkûl kılınmış idi. Lâkin bi-takdîri'llahi te'âlâ ol vakitlerden berü matlûb u merâm olan musâlaha-i hayriyyet-encâm pezîrâ-yı sûret-i nizâm u hitâm olamayup teklîfeyn-i mezkûreyn nümâyiş-i çehre-i mevâdd-ı musâlemeye perde-keş-i mümâna'at olmuşiken bundan mukaddemce tekrâren savb-ı eltâf-ı fütüvvet-penâhîlerinden südde-i seniyye-i sidret-gâhımıza meb'ûs olan tensîkât-ı behiyye-i dâverânelerinde derc ü tastîr olundığı üzere fi'l-asl makâsıd u âmâlleri tahsîl-i mülk ü mâl ve takrîr-i husûmet ü cidâl olmayup, ancak ümmet-i merhûme-i Nebeviyye beynlerini ıslâh birle tarafeyn reâyâsının husûl-i sâmân u felâhları olmak hasebiyle yümn-i himmet-i keyânîleriyle umûmen ahâlî-i İran beynlerinde tarîka-i enîka-i Sünnet ve Cemâ'at mergûb ve meslûk ve maddeteyn-i ma'hûdeteyn dahi bi'l-külliye mefsûh[212] u metrûk kılınmağla fîmâ-ba'd beyne'd-devleteyn in'ikad-ı silm ü salâh ile inkıtâ'-ı nizâ' u kifâha irâde-i seniyye-i mûcibü'l-irtibâhları ta'alluk eylediği ifâde vü iş'âr ve lâkin zeyl-i tahrîrâtda arâzîye dâîr müceddeden ba'zı teklîf dahi eğerçi îrâd u tezkâr kılınıp, fe-ammâ anın dahi is'âf u kabûlünde ibrâm u ısrar vâdîlerine gidilmeyip, tab'-ı hümâyûnumuza güvârâ olan taraf-ı şâhîlerine dahi güvâr olmak üzere redd ü kabûlünde zimâm-ı ihtiyâr ve müsellem-i kabza-i tasarruf-ı hilâfet-medâr-ı mülûkânemiz olduğu tasrîh ü ihbâr olunmağın bu gûne cilve-ger-i mir'ât-ı zuhûr olan sûret-i mu'âmele-i diyânet-mevfûrlarına binâen taraf-ı hümâyûnumuzdan dahi ma'kûd olan encümen-i şûrâda karâr-dâde oldığı vechle teklîf-i cedîd-i merkûm dahi mâ-sebakları gibi endâhte-i vâdî-i ferâmûşî ü insâ ve her bâbda *mezâ-mâ- mezâ*[213] meseli beyne'd-devleteyn tahkîk ve imzâ kılınıp, şân u unvân-ı cânibeyne mûceb-i nakîsa vü şeyn olacak hâletlerden her gûne ârî ve berî olmak vechile hâkan-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında karâr-dâde olan hudûd u sınur-ı

[212] Metinde sehven "mesfûh" şeklinde yazılmıştır.

[213] "Geçen geçti gitti" anlamında Arapça ibâre.

kadîme ile akd-i musâlahaya müsâade-i hümâyûn-ı hüsrevânemiz erzânî ve cârî kılınmağla bu siyâk üzere akd-i sulh u salâh o âlî-hazretin dahi karîn-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhîleri oldığı sûretde ber-vech-i muharrer emr-i musâlaha temhîd ve tevkîd olunup, fîmâ-ba'd gerek zamân-ı bâ-unvânlarında ve gerek ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn evânlarında kasr-ı müşeyyedü'l-erkân tehâbb ü istînâs bir dürlü kâbil-i tezelzül ü indirâs olmayacağını hâvî şeref-efzâ-yı sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı nasafet-meşhûnumuz ile hâcegân-ı dîvân-ı mu'allâ-unvânımızdan Mâliye Tezkirecisi iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân Mustafa Nazîf *dâme mecdühû* ba's ü irsâl ve akd ü teşyîd-i bünyân-ı musâfâta başka başka ruhsâtnâme-i hümâyûnumuz ile gerek mûmâ-ileyh ve gerek Bağdad ve Basra eyâletlerine mutasarrıf olup, ol câniblerin seraskeri olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezirim Ahmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû* murahhas tayin olunmalarıyla mûmâ-ileyh o vech üzere ol savb-ı saâdet-evbe tesyîr ü îsâl olundığına binâen darü's-sedâd-ı Bağdad'a ba'de'l-vusûl vezîr-i müşârün-ileyhin tarafından ta'yîn olunan Dîvân Kâtibi kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Veli *zîde mecdühû* ile bi'l-ma'iyye savb-ı me'mûra teveccüh ve azîmet ve Kazvin ile Tahran beyninde ordu-yı meymenet-pûy-ı cenâb-ı şâhîlerine vaz' u hâl-i ikâmet eyledikden sonra nâme-i hümâyûn-ı hüsrevânemizi nezd-i keyânîlerine teblîğ ü teslîm ve tavsiye-i hümâyûnumuz olan hâlâtı pişgâh-ı me'âlî-penâhlarına arz u takdîm eyledikde irâde-i hilâfet-ifâdemiz üzere akd-i sulh u salâh ve feth-i ebvâb-ı silm ü necâha ol sâmî-câh cenâbları taraflarından dahi meyl ü rağbet zuhûr etmeğin cânib-i saltanat-ı seniyyemizden ta'yîn olunan mûmâ-ileyhimâ taraf-ı şâhîlerinden mükâlemeye me'mûr olan nüvvâb-ı kirâmîlerinden cenâb-ı hâsiyet-me'âb, saâdet-iktisâb, devlet-intisâb mu'ayyir-i memalik-i İran Hasanali Han *dâme mahfûzen bi-inâyeti'llahi'l-Meliki'l-mennân* ile mevâdd-ı müsâlemeyi ba'de'l-müzâkere esâs u şart kılınan maddelerden başka bunlara müteferri' olan üç madde ve bir tezyîl ile emr-i musâlaha-i hayriyyet-âsâr vükelâ-yı tarafeynin rızâ vü ittifâklarıyla def'aten pezîrâ-yı hüsn-i karâr oldıkdan sonra mevâdd-ı merkûme huzûr-ı lâzımü'l-cuyûr-ı keyânîlerine ba'de'l-arz taraf-ı eşref-i kaanîlerinden kabûl dahi pîrâye-i kabûl ü istikrâr olmağla işbu bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa'bânü'l-mu'azzamının on yedinci günü târihiyle müverrah cânibeynden ma'mûlün-bih temessükler alınıp verilmeğin zikrolunan temessükler tarafeynden makbûl ü mu'teber ve mer'î vü mukarrer tutuldığın müş'ir sâl-i bâ-ikbâl-i sittîn ve mi'ede vâki' nevrûz-ı fîrûzda mübâdele olunmak şartıyla rütbeleri müsâvî büyük elçiler ba's ü irsâliyle tasdiknâmeler getirdilip, anlar dahi Âstâne-i sa'd-âşiyânelere teblîğ ü teslîm eylemeleri kavl ü karâr olunmağın cânib-i me'âlî-câlib-i keyhânîlerinden verilen memhûr ve ma'mûlün-bih temessük murahhas-ı mûmâ-ileyh Mustafa Nazîf *dâme mecdühû*ya terfik kılınan vâkıf-ı huzûr-ı şâmî, emâret-me'âb-ı fütüvvet-nisâb Mihmandâr Muhammed Hüseyin Bey *zîde mecdühû* vesâtatıyla Bağdad ve Basra eyâletleri mutasarrıfı vezir-i müşârün-ileyh tarafına vâsıl ve anın cânibinden dahi der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı mülûkânemize vârid ve dâhil olup, kâide-i kadîme-i devlet-i rûz-efzûn ve deydene-i müstedîme-i saltanat-ı ebed-makrûnumuz üzere düstûr-ı ekrem, müşîr-i efhâm, nizâmü'l-âlem, nâzım-ı menâzımü'l-ümem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr, bi'l-fikrü's-sâkıb, mütemmimü mehâmi'l-enâm, bi-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyâni'd-devletihî ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-saâdeti ve'l-iclâl mükemmilü nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ mürettibü merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ el-mahfûfu bi-sunûfi

avâtıfi'l-Meliki'l-a'lâ hâlâ Vezîr-i a'zam sütûde-şiyem ve vekîl-i mutlak, kaviyyü'l-himem el-Hâcc Mehmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârehû ve ikbâlehû*[214] ma'rifetiyle zikrolunan temessük ve dergâh-ı mu'allâ-penâhımıza arz ve telhîs olunmağla derûnunda sebt ü tahrîr ve imlâ vü tastîr olunan kelimât ü mevâdda ilm-i âlem-şümûl-i mülûkânemiz muhît ve şâmil oldukda cümlesi nezd-i hümâyûn-ı pâdişâhânemizde karîn-i kabûl olmağın şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı talebet-makrûnumuz mûcebince işbu tasdiknâme-i sedâd-alâme-i hüsrevânemiz ısdâr ve lafz-be-lafz yerlü yerinde riâyet ve sıyânet olunmak için zikrolunan mevâd ve tezyîldir ki aynıyla serd ü tezkâr olunur.

Esâs:

Hâkan-ı cennet-merâbi' Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı saâdet-iktirânlarında vâki' olan musâlaha devleteyn beyninde mer'î tutulup ve musâlaha-i mezbûrede olan hudûd u sınur yine o minvâl üzere kalıp i'tibâr oluna. Ve erkânına tağayyür ü halel isâbet eylemeye.

Şart:

Min-ba'd fitne-i nâi'me ve tığ-ı hısâm der-niyâm olup, ol nesne ki tarafeynin şânına lâyık ve devleteynin hayriyyet ve salâhlarına muvâfık ola. Cemî'-i mevâdda ma'mûl ola. Ve müheyyic-i gubâr-ı kedûret ve münâfî-i musâlaha vü müsâlemet olan umûrdan ictinâb oluna.

Madde-i Ûlâ:

Hüccâc-ı İran Bağdad ya Şam taraflarından âzim-i Beytu'llâhi'l-harâm olalar. Yol üzerinde vâki' olan vülât ü hükkâm ve mîrü'l-hâclar mezbûrları mahal-be-mahal âminîn ü sâlimîn birbirlerine îsâl idüp, mürâ'ât-ı hâl ve sıyânet-i ahvâllerin manzûr tutalar.

Madde-i Sâniye:

İşbu iki devletin dostluğun te'yîd ve ittihâdların işâât için her üç senede bir şahıs Devlet-i Aliyyemden İran'da ve bir şahıs dahi İran'dan Âstâne-i Aliyyemde olup, anların ihrâcâtları tarafeynden verile.

Madde-i Sâlise:

Tarafeynin esîrleri murahhas olup alınıp satılmaya ve vatanlarına gitmeye tâlib olanlara tarafeynden mümâna'at olunmaya.

Tezyîl:

Sultân Murad Han-ı Râbi' hazretlerinin zamanlarında olan hudûd u sınur tahkik olunup, ser-had muhâfızları dostluğa münâfî harekâtdan ihtirâz eyleyeler. Ve andan mâ'adâ ahâlî-i İran Safeviyye zamanlarında ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyesteyi külliyen târik ve usûl-i akâidde Ehl-i Sünnet mezhebine sâlik olmalarıyla, hulefâ-yı râşidîn *rıdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtını hayr u terazzî ile yâd ideler. Ve ahâlî-i İran'dan fîmâ-ba'd Ka'be-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere ve sâir bilâd-ı İslâmiyeye gelip gidenlere hüccâc ve züvvâr-ı Rûm ve ahâlî-i sâir bilâd-ı İslâmiye misillü bu cânibden mu'âmele-i

[214] "Allah Teâlâ yüceliğini devamlı kılsın, iktidâr ve ikbâlini kuvvet vererek artırsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

bi'l-mücâmele olunup, kendilerden devirme nâmıyla ve hilâf-ı şer' u kânûn sâir vechile nesne mutâlebe olunmaya. Ve kezâlik Atebât-ı Âliyyât züvvârının mâdâm ki yedlerinde ticâret malı olmaya, Bağdad'ın hükkâm ve mübâşirleri anlardan bâc taleb etmeyeler. Ve yedinde ticâret mâlı olanların hesâbı üzere iktizâ iden gümrükleri ber-mu'tâd-ı kadîm alınıp, ziyâde taleb olunmaya ve o tarafdan dahi Devlet-i Aliyye'm tüccârına ve ahâlîsine bu minvâl üzere mu'âmele oluna.

Ve dahi târih-i in'ikad-ı sulhden sonra İran'dan Memâlik-i Mahrûse'ye ve bu tarafdan dahi İran'a firâr ider olur ise himâyet olunmayup, taleb olundukları hâlde vükelâ-yı cânibeyne teslîm olunalar. Ve *inşâ'allahu te'âlâ* şürût-ı mezkûreye tarafeynden mürâ'ât olundukca işbu muhabbet ve dostluk bu iki devlet-i uzmâ ve hânevâde-i kübrânın ve ahlâf u a'kâblarının beynlerinde muhalled ve ber-karâr ola.

Hâtime:

İşbu musâlaha-i mübârekede vâki' husûsât-ı mestûre ve uhûd-ı mezkûre in'ikadının tarafeyndan kabûlünü müş'ir bin yüz almış senesi evâilinde vâki' nevrûz-ı sultânîde veya andan sonraca tasdîknâmeler ile rütbeleri birbirine müsâvî büyükelçiler ba's ü tesyîr olunmak üzere karâr verilmeğin cânibeynden alınıp verilen mevsûkun-bih temessükler mûcebince Devlet-i Aliyye-i râsihü'l-erkânımız ile şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh cenâbları beyninde kıbel-i eşref-i hazreteynden vekâlet-i muhkiyeler hasebiyle işbu musâlaha-i hayr-encâm ve bu müsâleme-i dost-kâm bi-tevfîki'llahi'l-Meliki'l-min'âm ârâyiş-i hüsn-i itmâm ü encâm olmağla imdi şâh-ı kaanî-destgâh cenâbları ve a'kâb-ı husûsiyet-intisâbları cânîblerinden madem ki işbu ma'kûd olan musâlaha-i mübâreke şerâitine riâyet oluna, taraf-ı hümâyûn-ı hilâfet-makrûnumuzdan dahi ahd ü sevgend ü mîsâk-ı berûmend ile te'yîd-i revâbıt-ı sulh-dâştî ve te'kîd-i zavâbıt-ı silm ü dostî ideriz ki min-ba'd cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevâne ve kezâlik ahlâf-ı nasafet-ittisâf-ı mülûkânemizden ve vüzerâ-yı izâm ve hüddâm-ı âlî-makâmımızdan *kâinen-men-kân*[215] hiç ferd ser-i mû hilâfına hareket eylemeye. "*Tâ ez berây-ı nazm-ı mesâlih-i derîn cihân kesr-âverden-i perde-i takdîr nîst kâr, devrân-ı âştî ki nizâm-ı cihân ez-ûst bâdâ çû fazl-ı hakk-ı ebedü'd-dehr pâyidâr, hem-vâre tevâlî-i inâyet-i bî-gâyet-i ilâhî karîn-i rûz-gâr ve rüsûm u âyîn-i velâ-cûyî vü mûk-hâhî ber-devâm u ber-karâr-bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-athar ve sahâbetihi'l-ahyâr mine'l-muhâcirîne ve'l-ensâr.*[216]

İmzâ-yı hümâyûn

El-mütevekkilu ale'llâhi'l-Kerîmi'l-mennân,
el-müfevvizu emrahû ileyhi fî külli hâl ü şân

Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Hân ibnü's-Sultân el-Gâzî Mustafa Hân[217]

---

[215] "كائناً من كان" "her kim varsa" anlamında Arapça ibâre.

[216] "Bu dünyadaki işleri yoluna koymak için takdir perdesini ortadan kaldırmak iş değildir. Dünyanın düzenini sağlamak yolunda barış yapmak, hakkın üstünlüğünü zamanın sonuna kadar ayakta tutmaya vesiledir. Allah'ın sonsuz yardımının kesintiye uğramadan sürmesi; Hz. Peygamber ve O'nun temiz ailesi, muhâcirîn ve ensardan hayırlı arkadaşları istikâmetinde zamanın dost olduğu, resmi işlerin geleneklerin, törenlerin yâr olduğu, dostluk arayışı ve iyilikseverliğin kararlı bir şekilde devam ettiği bir gelecek duâmızdır" me'âlinde Farsça duâ ve niyâz cümlesi.

[217] "Kerîm(=çok cömert) ve Mennân(=çok ihsân edici) olan Allah'a tevekkül eden; her hâl ve şartta işini O'na havâle eden ve iki Haremin hizmetkârı olan Sultân Gâzî Mustafa Hân oğlu Sultân Gâzî Mahmud Hân" anlamında Arapça imzâ-yı hümâyûn.

57

Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması

تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان سفیر برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه

Anadolu Muhasebecisi Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla gönderilen name-i şâhînin alındığı, Şah hazretlerince "büyük birader" şeklinde hitap olunmakla birlikte haddi aşmaya ve istikametten sapmaya asla göz yumulmayacağı; sulh görüşmelerinin Şah'ın kabul ve rızası çerçevesinde ve kendi gözetiminde yürüdüğü takdirde iki tarafın halefleri arasında dostluğun filizlenerek devam edeceği; Daha önce İran'da husûle gelen Rafizilik sebebiyle kılıç kınından sıyrılmışsa da Nadiriye Devleti ile birlikte bid'atların terkedilip Ehl-i Sünnet akidesine dönülmesinden ziyadesiyle hoşnut olunduğu; Şimdi iki hazret arasında ve iki tarafın iyiliğine olarak 17 Şaban 1159 tarihiyle alınıp-verilen temessükler gereğince yazılı şartlar ve mukarrer zabıtlar iki devletçe makbul ve muteber sayılmakla eski ahitnamedeki sınırlar ve şartlar aynı kalmak üzere yenilenerek kabul ve tasdik olunmasıyla iki tarafın takipçileri arasında da dostluğun devamı sağlanmış olacağı; Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarıldığı ve bu dostluk antlaşmasının en iyi şekilde sonuçlanması beklendiği hakkında Sultan I.Mahmud tarafından Nadir Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

دریافت نامه پادشاهی ارسالی با وساطت مصطفی نظیف افندی محاسبه چی آناطولی، در عین حال که خطاب کردن به صورت "برادر بزرگ" توسط اعلیحضرت شاهنشاه انحراف از اصول بوده و چشم پوشی نمی شود؛ جریان مذاکرات صلح فیمابین جانشینان دو طرف و در چهارچوب پذیرش و رضایت و زیر نظارت شخصی شاه جریان داشته، رابطه دوستی شکوفا و ادامه خواهد یافت؛ پیش از این بدلیل بوجود آمدن جریان رافضی گری در ایران اگر چه شمشیر از غلاف خود خارج شده، با روی کار آمدن دولت نادریه بدعت ها ترک شده و از بازگشت به عقیده اهل سنت بسیار خشنود هستیم؛ در حال حاضر مبادله اسناد فیمابین دو حضرت و در جهت منافع دو طرف در تاریخ 17 شعبان 1159 شروط نوشته شده و صورت مجلس مقرر از طرف دو دولت پذیرفته و معتبر شناخته شده به منظور تثبیت مرزها بر اساس عهدنامه قبلی و پذیرش و تایید آن توسط دو طرف موجب حفظ و ادامه دوستی خواهد شد؛ از طرف دولت عثمانی جهت ارسال تصدیق نامه امضاء شده و بمنظور به اتمام رساندن کار مصالحه احمد پاشا روزنامه چی به عنوان ایلچی بزرگ انتخاب و اعزام شد و انتظار به نتیجه رسیدن این پیمان به بهترین نحو در نامه ارسالی همایونی از طرف سلطان محمود اول به نادرشاه

(25 Aralık/3 Ocak 1746-47)

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallâhü alâ mâ nekûlü vekîl"[218]

El-hamdüli'llahi'llezî nevvera âleme'l-i'tilâfi ba'demâ vukibet fî semâ'ihi gavâsıkı'l-fiteni ve besseme sügûra'l-izdilâfi essera mâ-kutibet vücûhehâ min dabâbi'ş-şehnâi ve'l-ahen haysü atla'a şümûse'l-vifâki fî âfâkı esâtîni'l-İslâmi ve esâle zülâle'l-i'tilâfi fî riyâzi ittihâdi selâtîni'l-enâmi fe-ehyâ bihî ma'âlime'd-dîni ve's-sünne ve serâ minhü fî ecsâdi'l-ibâdi ve'l-bilâdi rûhu'l-emni ve'l-münne sümme's-salâtü ve's-selâmü'l-i'timân ve't-tahiyyetü ve's-senâ'ü'l-i'timân alâ men ba'sehû rahmeten li'l-âlemîn ve hüccetün bâligatün ale'n-nâsi ecmaîn. Feraggabnâ ile't-temessüki bi-sünneti ve't-tesellüki fî tarâyiki sahâbetihî ve itretihî Muhammedün seyyidü'l-kevneyni ve's-sakaleyni ve'l-ferîkayni min Arabin ve min Acemin ve alâ âlihî ve eshâbihî mesâbîhü'd-dücâ ve yenâbî'ü'l-hüdâ ve'l-hücâ mâ-şemeleti'l-ülfete havâkîni'd-dîn ve refe'ati'l-külfete mimmâ-beyne selâtîni'l-muvahhidîn.[219] Ammâ ba'd âlî-hazret-i leâlî-nazret, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, hidîv-i hurşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâm-dârî gurre-i garrâ-yı cibîn-i bahtiyârî, müessis-i mebânî-i câh u celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü iclâl, şâyeste-i tâc u kemer ü gâh, bâyeste-i diyânet ü emânet ü intibâh alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî, Ferîdun-taht-ı Cem-reviş, Hüsrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş, bahâ'ü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâm ve'l-müslimîn, avnen li'ş-şecâ'ati ve'l-menâ'ati ve'ş-şân, gavsen li'l-besâleti ve'r-rif'ati ve'l-unvân, hâlâ câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem felek-câh, el-Kaan Nâdir Şâh *zeyyena'llâhü serîr-i saltanatü'z-zâhirati bi-bekâi âsâri zâtihî ve nevvir uyûne devletihi'l-bâhireti bi-bekâi envâri sıfâtihî*[220] hazretlerinin ser-kâr-ı übbühet-şiâr-ı şâhî ve nâdî-i nasafet-mebâdî-i Cem-câhîleri savb-ı feyz-nâkine tarâif-i nezâif-i tahiyyât-ı verdiyyetü'ş-şemîm-i musâdakât-âyât ve sahâif-i mesâhif-i teslîmât-ı ıtriyyetü'n-nesîm-i muhâlasât-gâyât ki fevâyih-i vefâ ve revâyih-i anberîn-nüketî-i mu'attar-sâz-ı dimâğ-ı hullet ve lahlaha-sây-ı meşâmm-ı uhuvvetdir; *Selâmün yefûhu'l-miske min nefahâtihi / Ve ye'tî şemîmü'l-ünsi min nesemâtihî / Selâmün mine's-salsâli ve'ş-şehdi a'zeb / Ve min nefehâti'l-verdi ezkâ ve etyab*[221]. Mürâ'ât-ı levâzım-ı tebcîl ve tefhîm ile ithâf u ihdâ kılındıktan sonra matla'-ı

---

[218] "...Söylediklerimize Allah şahittir." Yusuf Sûresi: 12/66.

[219] "Fitne karanlıklarını semâlarına gömdükten sonra barış ve huzur âlemini aydınlatan; düşmanlık girdapları, kin ve haset kumkumaları sebebiyle yüzlerin ekşimesinden sonra dostluk limanındaki el sıkışmayla yüzleri güldüren Allah'a hamd olsun ki, O, İslâm'ın sütunları üzerine kurulu ufuklarda uzlaşı güneşlerinin bir anda doğmasını sağladı. Âdemiyet sultânlarının birlik beraberlik gülistanlarında dostluğun ballı sularını sel gibi akıttı. Dîn'e ve Sünnet-i Seniyye'ye ait nerede bir iz varsa onunla hayat verdi. Emniyet ve kudret ruhuyla bendelerin ve beldelerin cesetleri arasından geçip gitti. Bundan sonra, güven aşılayan salât ve selâm ile -dâim makâmında kâ'im- olan tahiyye ve senâ (=hayır dua ve övgü) âlemlere rahmet olarak gönderilen kimse üzerine olsun ki, O, bütün insanlığın aşkın bir kılavuzudur. Sünnet-i Seniyye'ye sımsıkı sarılmayı, ashâb ve Ehl-i Beytinin yollarında yürümeyi O, bizlere sevdirdi. İşte O, gece ile gündüzün, ins ve cinnin Arap ve Acem'den ibâret iki fırkanın efendisi olan Muhammed (as.)'dir. Müslüman hâkanların gönül dostluğunu elinde bulunduran, Allah'ın birliğine inanmış sultânlar arasındaki zorlukları ortadan kaldıran ve karanlıkları aydınlatan lambalar, hidâyet ve sevgi pınarları olan âl ve ashâbına da salât ve selâm olsun" meâlinde Arapça girizgâh.

[220] "Allah onun apaçık saltanatının tahtını, kendi eserlerini bâkî kılarak süslesin; göz kamaştırıcı devletinin gözlerini de kendi sıfatlarının nurlarının bekâsıyla nurlandırsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[221] "Rüzgârlarıyla misk kokuları yayan kimseye ve esintileriyle ünsiyet kokuları verene selâm olsun! Tatlı sudan ve baldan daha tatlısını sunana ve gül kokularından daha kesîf ve daha güzelini ikrâm edene selâm olsun" me'âlinde Arapça şiir.

nâhid-i izz ü ikbâl ve maşrık-ı hurşîd-i câh u celâl olan tab'-ı nekkâd-ı beyzâ-ziyâ ve zihn-i vekkâd-ı berk-âsâlarına bu gûne îmâ vü inbâ olunur ki:

Cevâhir-i hürriyet ve hüsn-i vefâ ve zevâhir-i rîhiyet-i sıdk u safâ muktezâsınca temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i me'âkıd-ı muvâlâtı hâvî bu def'a iftihârü'l-emâcid ve'l-a'yân Anadolu Muhâsebesi mansıbı kendiye tevcîh ve ihsânım olan Mustafa Nazif *zîde mecdühû* vesâtatıyle meb'ûs olan nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve risâle-i kirâmî-i selîsü'l-ibâreleri ki envâr-ı berâ'aten lutf-i beşâreti ve rûşen-sâz-ı çeşm-i vilâ ve ezvâ'-i berâ'a-i hüsn-i delâleti nûr-bahş-ı dîde-i vefâdır. *"Be-sâ'atî ki saâdet ez-û burd ahter / Be-tâlîî ki kavlen ber-û kuned takvîm."*[222] Bihterîn-i eyyâm-ı firûz ve huceste-terîn-i hengâm-ı gîtî-firûzda râha-nüvâz-ı vusûl ve resîde-i tâkçe-i bâlâ-hâne-i müsûl olup, ol gevher-i tâbdâr-ı derc-i meveddet-takdîm resm-i tekrîm ile manzûr-ı nazar-ı muhabbet oldukda müştemil oldığı âb u tâb u tarâvet ve pertev-i lem'a-rîz-i safvetî şâyeste-i hırz-ı bâzû-yı müsâlemet ve bâyeste-i temîme-i gerden-i musâdakat olmuşdur. Lâ-siyyemâ zât-ı kudsî-simât-ı mülûkânemizi büyük birâder add etmekle hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-cûlukdan tahallüfü bir dürlü câiz görmeyerek muvâfık-ı şân-ı azamet-nişan-ı devleteyn ve mutâbık-ı unvân-ı gerdûn-mekân-ı hazreteyn üzere mütemessikân-ı menâşir-i ruhsat olan vükelâ-yı cânibeynin mükâlemeleri nezd-i ferd-i kaanîlerinde pezîrâ-yı imzâ vü ârâyiş-i hüsn-i kabûl ü irtizâ olması husûslarında nevk-i hâme-i meveddet ile tasvîr ü tahrîr olunan nukûş-ı âlem-pesend ü dil-pezîrleri bir kat dahi teshîr-i kişver-i hüsn-i ülfet ve tezyîn-i tâk-ı mu'allâ-revâk-ı hullet etdiğinden gayri fîmâ-ba'd ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi teşyîd-i mebânî-i muvâneset ve te'kîd-i kavâim-i bünyân-ı muhâdenet ideceği cây-i kelam değildir. Fi'l-asl âfitâb-ı ikbâl-i Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâmım ibtidâ-i tulû' u bürûzundan ilâ hâze'l-ân tekallüd-i seyf-i gazâ ve i'zâz ve te'yîd-i şerîat-ı garrâ ile mümtâz ve müstesnâ olmakdan nâşî dâimâ i'lâ-yı kelime-i ulyâ-yı dîn-i mübîn ve himâyet-i hümâ-yı şer'-i Hâtemü'n-nebiyyîn için kefere ve müşrikîn ile ikâmet-i farîza-i gazv u cihâda mübâderet ve erbâb-ı dîn ü millet ve ashâb-ı yakîn ü sünnet olan mülûk-ı sütûde-sülûk hazerâtı ile dahi tarh-ı encümen-i ülfet ü muvâneset üzere iken mukaddemâ diyâr-ı İran'dan ser-zede-i hudûs ve zuhûr olan âriza-âyin-i sahîf-i sahîfe-i hüsn-i musâdakatı temzîk ve tashîf etdiği cihetden seyf-i gazâ vü cihâda bir müddet gayr-i mâ-vuzi'a lehinde i'mâl ve icrâ ve bu takrîble ibâd-ı muvahhidîn giriftâr-ı bend-i izdirâ olmuşlar idi. Fe-ammâ ahâlî-i İran haklarında inâyet ve ihsân-ı Bârî her bâbda yâver ve yârî olmakdan nâşî rahmen lehüm "*üd'u ilâ sebîli Rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izeti'l-haseneti*"[223] matla'ından tâbân olan kevkeb-i iclâl-i devlet-i behiyye-i Nâdiriyye pertev-endâz-ı derîçe-i kulûb-ı İraniyân oldukda yümn-i azîmet-i kaanî ve hüsn-i himmet-i keyânîleri ile ahâlî-i merz-bûm-ı merkûm me'lûf oldukları bida'-ı seyyi'eden nükûl ve ol hazretin muhtâr-ı âbâ-i kirâmları olan tarîka-i enîka-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ'ate duhûl eyledikleri hâleti vâkı'â cenâb-ı me'âlî-nisâb-ı dâverîlerinin dîn-i mübîne ve umûmen ibâd-ı muvahhidîne ilâ âhiri'l-edvâr nikâşte-i sahâif-i rûzgâr ve şîrâze-bend-i mecmu'a-i leyl ü nehâr olan minnet-i azîme ve mevhibet-i cemîleleri idüğü vâzıh u âşikâr olduğundan

[222] "Talih yıldızının mutluluğu ondan esirgediği bir anda, devran ona yeni bir söz hakkı daha tanır" me'âlinde Farsça beyit.

[223] Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır..." Nahl Sûresi: 16/125.

kat'-ı nazar bu hizmet-i müstelzimü'l-mefharetleri âmme-i müslimîni dil-şâd ve husûsan zât-ı me'âlî-simât-ı hilâfet-âyâtımızı mahzûz ve hâtır-âbâd etmekle *el-hubbu bi's-sem'i mislü'l-hubbi bi'l-basar*[224] müdde'âsı üzere ol vakit merâ'ir-i yegânegî ve ittihâd ü evâsır-ı tevâfuk ve i'timâd-pezîrâ-yı istikrâr ü in'ikad olmuş idi. Velâkin *el-umûru merhûnetün bi-evkâtihâ*[225] mefhûmunca tasfiye-i çeşme-sâr-ı devleteyn ve tesviye-i nazmü'l-umûr-ı hazreteyn bu vakte tesvîf ü tevkîf olunmağla mesâkîn-i hâk-sârân-ı ra'iyyet-i tarafeyn ve sevâkin-i mesâkîn-i aceze-i cânibeynin âsâyiş-i hâlleri ber-mübtegâ-yı şefekat-fermâ-yı *"ve küllüküm mes'ûlün an ra'iyyetihî"*[226] vâcibe-i uhde-i e'âzım-ı mülûk u ikbâl ve miyâne-i ma'âşir-i mü'minînde *"va'tesîmû bi-habli'llâhi cemî'an"*[227] mü'eddâsı üzere tathîr-i mevârid-i musâfât akvâ-yı vesâil-i marâzî-i Melik-i Müte'âl oldığı muharrik-i silsile-i merâhim-i kâmile-i hazreteyn ve müheyyic-i dâiye-i mekârim-şâmile-i cânibeyn olmağla mahz-ı nikâ-i niyyet ve ayn-ı safâ-yı taviyet ile vükelâ-yı tarafeynin bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa'bânı'nın on yedinci günü târihiyle müverrah ahz u i'tâ eyledikleri temessükât-ı memhûrenin şerâit-i muharrere ve zavâbıt-ı mukarreresi bi'l-cümle makbûl-i devleteyn oldığı cihetden temessüklerde şart kılındığı vechle de'b-i pîşîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere tecdîd-i libâs-ı mihr ü vilâ ve temhîd-i esâs-ı sıdk u safâ için mutarrız-ı tırâz-ı kabûl ü tasdîk olup, şeref-efzâ-yı imlâ vü ısdâr kılınan ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn-ı hüsrevânemizde ta'yîn ü tasrih ve tebyîn ü tavzîh olunduğu üzere mâbeynde mün'akid olan sulh u salâh-ı müstetbi'ü'l-fevz ve'l-felâhın *"ve men evfâ bimâ âhede aleyhi'llâhe feseyu'tîhi ecran azîmâ"*[228] medlûlünce deâim istihkâm-ı mebânî-i umûr ve ahkâmın tezyîn ü takvîm ve fîmâ-ba'd ilâ mâ-şâallahu te'âlâ ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn beynlerinde dahi bâ'is-i tezâ'üf-i esbâb-ı hoş-dârî ve mûceb-i terâdüf-i âsâr u istikârî olacak vech-i cemîl üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için rütbeleri müsâvî büyük elçiler ba's ü tesyîri ile ref'-i hicâb-ı mübâyenet ü bîgânegî ve feth-i bâb-ı mübâsetat ve yegânegî kılınmak lâzım ve lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i ikbâl-i şehriyârân ve mev'il-i âmâl-i tâcdârân olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâh ve rütbe-i aliyye-i şevket-şiâr-ı cihân-penâhımızda hâcegân-ı mu'allâ-unvân-ı dîvâniyemizden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-âzmâ ve sadâkat-kâr ve savâb-âşinâ olup, bu def'a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ıs'âd olunan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem vezirim el-Hâcc Ahmed Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû*[229] büyükelçi ta'yîn olunmağın taraf-ı eşref-i şâhîlerinden ba's olunan büyükelçileri Âstâne-i saâdet-nisâb-ı me'âlî-me'âbımıza ve taraf-ı hümâyûnumuzdan meb'ûs olan sefîr-i müşârün-ileyh dahi cânib-i menî'ü'l-cevânib-i mu'allâ-câhîlerine müteveccih ve rû-be-râh olup, bi-avni'llâhi te'âlâ işbu nâme-i hümâyûn-ı mülâtefet-mazmûn-ı pâdişâhânemiz ile vusûl buldukda mâ-beynde esâs-ı müstehîlü'l-indirâs ittihâd-ı dînî ve bînâ-yı rasânet-mâss-ı i'tikâd-ı yakînî üzere mânend-i İrem-i zâtü'l-imâd tevkîd olunan me'âkıd-ı muvâlât-ı saht-bünyâd-ı

[224] "Bir şeyi duyarak sevmek, görerek sevmek gibidir" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

[225] "İşler vakitlerinin gelişini beklerler" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

[226] "Ve her biriniz emri altındakinden sorumlusunuz." Buhari, Sahîh, Kitâbü'l-Cum'a, Bâbü Cum'a.

[227] "Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/103.

[228] "...Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükâfât verecektir." Fetih Sûresi: 48/10.

[229] "Allah Teâlâ kuvvet ve kudresini devam ettirsin" anlamında Arapça duâ.

velâ vü vedâd *"ve lâ-tenkuzü'l-eymâne ba'de tevkîdihâ"*[230] mazmûn-ı münîfine i'timâd ü inkıyâd ile bi-lutfihî te'âlâ ilâ yevmi't-tenâdd ke-*"seb'in şidâdün"*[231] pâ-ber-cây-i mekânet ü istibdâd ve kâmin-i mekâmin-i sevâb u sedâd olan âsâr-ı hasene ve etvâr-ı müstahsenesi fîmâ-ba'd ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi neslen ba'de-neslin râkî-i merâkî-i terakkî vü izdiyâd olup, müteferri'-i yek-cihetî-i dîn ü millet ve müterettib-i yek-rengî-i vedd ü hullet olan meveddetü mütekavvimeti'l-usûl ve hüccetü mütehattimeti'l-husûlün irtifâ'-ı âsâr-ı vahşet ü külfet ve iltimâ'-ı envâr-ı ülfet ü uhuvvet ile ânen fe-ânin semerât-ı hayr u berekâtı cümleye müşâhid ve nümâyân olacağı müstağnin ani'l-beyân olmağla bu mu'âhede-i mü'ebbede-i murassafatü'l-erkân ve bu mu'âkade-i muhallede-i murassasatü'l-bünyân mürâ'ât-ı zavâbıt-ı şürût u kuyûd ve muvâfât-ı revâbıt-ı rüsûm u hudûd ile istitbâ'-ı letâif-i dost-dârî ve istibdâ'-ı tarâif-i nîkû-kârî buyurulup, müşârün-ileyh büyükelçimiz memur olduğu üzere tevfiye-i mühimmât-ı risâlet ve te'diye-i hidemât-ı sefâret eyledikden sonra şâyeste-i resm ü râh-nevâzî vü tehâbb olan vech-i mergûb üzere bir gün mukaddem cânib-i hümâyûn-ı hüsrevânemize iâde vü ircâ' buyurulmak me'mûldür. *Bâkî hemîşe meyâmin-i eyyâm-ı şehâmet ü kâm-kârî ve mehâsin-i âsâr-ı menâ'at ü bahtiyârî rûz-efzûn tetâbu' ve tevâlî bâd bi-Rabbi'l-ibâd.*[232]

Fî Evâsıt-ı Z. Sene [1]159

İmzâ-yı hümâyûn
El-müeyyedü'l-müsta'îni bi'llâhi'l-Meliki'd-deyyân
el-müstemeddü minhü'l-avni fî külli hînin ve zamân
Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Han ibnü's-Sultân el-Gâzî Mustafa Hân[233]

58

Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarılması

تعیین و اعزام احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ برای ارسال تصدیق نامه امضا شده از طرف دولت عثمانی و پایان دادن به کارهای مصالحه

Osmanlı Devletince Nadiriye Devleti'ne gönderilen temessükün karşılığı olarak Devlet-i Aliyye sefiri sıfatıyla İran'a gönderilen Anadolu Muhasebecisi

[230] "...Pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın..." Nahl Sûresi: 16/91.

[231] "...Yedi kurak yıl..." Yusuf Sûresi: 12/48

[232] "Kulların Rabbi'nin inayetiyle mutluluk ve yiğitlikle dolu günlerin uğurları sürekli olsun; cesaret ve bahtiyarlık dolu eserlerin güzellikleri ardı arkası kesilmeyen günlerce birbirini takiple devam etsin" anlamında Farsça duâ cümlesi.

[233] "Melikü'd-Deyyân(=mükâfât ve ceza veren melik) olan Allah'ın yardımıyla güçlenen ve her zaman onun yardımından meded bulan iki Haremin hizmetkârı Gâzî Sultân Mustafa Hân oğlu Gâzî Sultân Mahmud Hân" anlamında Sultân I. Mahmud'un Arapça ibâreli imzâ-yı hümâyûnu.

Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla o taraftan gelen temessükün Saltanat makamına tebliğ olunduğu; Şah tarafından "büyük birader" diye hitap olunmasının yanında karşılıklı münasebetlerde sınırların aşılması ve normal istikametten sapılması hiçbir şekilde onaylanmayıp iki devletin şanına yaraşır bir şekilde Şahlığın hüsn-i kabul ve rızası muvacehesinde görüşmelerin yapılması ve imzaların atılmasının iki hazret ve onların halefleri arasında da dostluğun devamlılığı adına önem taşıdığı; Daha önce İran'da husule gelen Rafizilik sebebiyle kılıç kınından sıyrılmışsa da Nadiriye Devleti ile birlikte bid'atların terkedilip Ehl-i Sünnet akidesine dönülmesinden ziyadesiyle hoşnut olunduğu; Şimdi ise iki hazret arasında ve iki tarafın iyiliğine olarak 17 Şaban 1159 / 4 Eylül 1746 tarihiyle alınıp-verilen temessükler gereğince yazılı şartlar ve mukarrer zabıtlar iki devletçe makbul ve muteber sayılmakla eski ahitnamedeki sınırlar ve şartlar aynı kalmak üzere yenilenerek kabul ve tasdik olunması, iki taraf ve halefleri arasında dostluğun devamını sağlayacağı; Osmanlı Devleti tarafından imzalanan tasdiknameyi götürmek ve musalaha işlemini tamamlamak üzere Ruznamçe-i Evvel Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayin edilip yola çıkarıldığı ve bu dostluk andlaşmasının en iyi şekilde sonuçlanmasının beklendiği hakkında Veziriazam Mehmed Paşa tarafından Nadir Şah'a yazılan mektup

اسناد ارسالی متقابل دولت عثمانی به دولت نادریه، به وساطت مصطفی نظیف افندی محاسبه چی آناطولی با عنوان سفیر دولت علیّه به ایران اعزام و تقدیم اسناد رسیده از آن سوی به مقام سلطنت؛ درکنار مورد خطاب قرار گرفتن به صورت "برادر بزرگ" از طرف شاه رعایت حدود در روابط دوجانبه و انحراف از راه طبیعی به هیچ وجه مورد تایید نبوده، انجام گفتگوها باید در شأن دو دولت و برای اهمیت دادن به ادامه دوستی و با مواجه بصورت حسن پذیرش شاه رضایت وی و امضای دو حضرت و در بین جانشینان آنها صورت بگیرد؛ پیش از این بدلیل بوجود آمدن جریان رافضی گری در ایران شمشیر از غلاف خود خارج شده با روی کار آمدن دولت نادریه ترک بدعت شده و از بازگشت به عقیده اهل سنت بسیار خشنود شدیم؛ در حال حاضر فیمابین دو حضرت و در جهت منافع دو طرف مطابق با اسناد مبادله شده در تاریخ 17 شعبان 1159 / 4 سپتامبر 1746 شروط نوشته شده و صورت مجلس مقرر از طرف دو دولت پذیرفته و با معتبر شمردن مرزهای عهدنامه قبلی تجدید و تصدیق و پذیرفته شد، در بین دو طرف و جانشینانشان دوستی را حفظ و تداوم خواهند داد؛ برای ارسال تصدیق نامه های امضاء شده از طرف دولت عثمانی و برای کامل کردن این کار احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ انتخاب و عازم شد و انتظار به نتیجه رسیدن این معاهده به بهترین نحو در نامه ارسالی از طرف وزیراعظم محمد پاشا به نادرشاه

[Vezîr-i a'zam Mehmed Paşa'dan Nâdir Şâh'a yazılan mektûb]

Mâdem ki mihr-i sipihr-i hubb u vilâ ve âfitâb-ı âsmân-ı vedd ü ihâ, envâr-ı esbâb-ı sadâkat ve eşi'a-i levâzım-ı muvâfakat ile matla'-ı ihlâs-zamâyirden tâli' ve meşrık-ı

safvet-havâtırdan sâtı‘ olup, âfâk-ı kulûb-ı dostî-tıynetâna rûşenî-bahş-ı hullet ve aktâr-ı ef’ide-i yek-cihetî menkabetâna pertev-pâş-i meveddet ola. Ol mâh-ı gerdûn-saltanat u tâcdârî ve neyyir-i felek-baht u kâm-kârî ârâyiş-dih-i mesned-i bahtiyârî zîbende-sâz-ı evreng-i dâdârî, a‘lâ-hazret ü mu‘allâ cây-gâh, refi‘-menzilet ve Cemşîd-destgâh fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lem‘a-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, nûr-pâş-ı semâd-ı ânâyî, rûşenî-bahş-ı çeşm-bünyâyî ferhunde-fâl, huceste-hısâl, hidîv-i iklîm-i câh u celâl, İsfendiyâr-ı ser-bülendî, şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî, dâver-i dâr-ı şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem, avnen li'l-hamâseti ve'l-celâleti, savnen li'd-diyâneti ve'l-emâneti, gerdûn-ı bârgâh-ı hilâfet-penâh, şâh-ı valâ-câh, Ferîdun-destgâh, *lâ-zâlet neyyirâtü devletihî şârikaten min meşâriki's-saâdeti ve'l-ikbâl ve mâ-infekket şümûsu şehâmetihî tâli‘aten min metâli‘i'l-mecdi ve'l-iclâl*[234] hazretlerinin zât-ı me‘âlî-simât ve vücûd-ı mekârim-âyâtları erîke-pîrâ-yı fermân-rânî ve ziynet-efzâ-yı serîr-i gîtî-sitânî olup, levâmi‘-i ahkâm-ı ma‘delet-ittisâmları asâyiş-bahşâ-yı derûn-ı cihân-yân ve sevâtı‘-ı evâmir-i nasafet-irtisâmları ârâmiş-fermâ-yı fuâd-ı zîr-i destân olmak de‘avâtı muvâzebet-kerde-i zamîr-i ihlâs-semîr-i ikbâl-cûyları idüğü merfû‘-ı pîşgâh-ı devlet-meâb ve ma‘rûz-ı destgâh-ı saâdet-intisâb kılındıktan sonra meclâ-yı ilhâmât-ı Rabbânî ve temessül-gâh-ı inâyet-i sübhânî olan mir’at-ı tab‘-ı pâk-i şâhâne ve levh-i zihn-i tâbnâk-i dâverânelerine ifâde-i senâkâr-ı sadâkat-nişân bu üslûb-ı ihtirâm-mashûb ile menkûş-ı sahîfe-i zikr ü beyân kılınır ki; cevâhir-i hürriyet ve hüsn-i vefâ ve zevâhir-i erîhiyyet-i sıdk u safâ muktezâsınca iş‘âr-ı temhîd-i mebânî-i musâfât ve izhâr-ı âsâr-ı tevâfuk ve muvâlât zımnında cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverânelerinden Devlet-i Aliyye sefiri olup, bu def‘a kendiye avâtıf-ı aliyye-i hüsrevâneden Anadolu Muhasebesi mansıbı ihsân buyurulan izzetlü Mustafa Nazîf Efendi sahâbetiyle firistâde buyurulan nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve müfâvaza-i kirâmî-i karînü'l-beşâreleri ve beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn zemîn-i muvâlât üzere pezîrâ-yı sûret-i hüsn-i nizâm olan bünyân-ı rasînü'l-erkân-ı müsâlemenin mebnâ-aleyhini müş‘ir taraf-ı Devlet-i Aliyye'den i‘tâ olunan temessük misillü cânib-i me‘âlî-mekânib-i kaanîlerinden verilen vesika-i mansûsü'l-ibâreleri eşref-terîn-i ezmine vü es‘ad-terîn-i âvinede behcet-efzâ-yı vürûd ve şeref-bahş-ı hayyiz-i su‘ûd olup, bir vakt-i meymenet-karîn ve bir zamân-ı saâdet-rehînde a‘zam-ı selâtîn-i izâm ekrem-i havâkîn-i kirâm a‘del-i kayâsıra-i devrân, eşref-i fermân-râyân-ı cihân, râfi‘-i râyât-ı cihân-dârî câmi‘-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî muvattıd-ı[235] kavâid-i şer‘-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim kanûn-ı müstedîm-i Ahmedî seyyidî-i rûy-i millet-i beyzâ, sabâhat-i vech-i şerîat-ı garrâ nigeh-dâr-ı kişver-i ahd ü vefâ hırâset-bahş-ı iklîm-i hubb u vilâ nekâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî, hânevâde-i sadr-nişînân-ı gîtî-sitânî, sultânü'l-berreyn ve hakânü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, inâyetlü, azametlü velî-ni‘metim efendim pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh, lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî masûneten ani'z-zevâli ve-mâ berihat lâmi‘âtü iclâlihî tâli‘aten an metâli‘i'l-kemâl hazretlerinin huzûr-ı lâmi‘u'n-nûr-ı cihân-dârîlerine vesâtet-i hayr-endîş-i

[234] "Onun devletinin nurlarının saâdet ve ikbâl ufuklarından doğuşu zâil olmasın; yiğitlik güneşinin ışıltılarının şeref ve şan ufuklarından tulû‘ edişi de hiç kesilmesin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[235] Sehven " مواطيدّ - mevâtîdd" şeklinde yazılmış.

sâfi-serîretleriyle teblîğ olunup, ol sanduka-i cevâhir-i mihr ü vidâd olan kalemî-i sâmîlerinin meknûn-ı derûn-ı safvet-meşhûnı kılınan karâyid-i kelimât-ı hakîkat-âyât nezd-i hümâyûn-ı hilâfet-penâhîde şâyeste-i insilâl-i silk-i müsâlemet ve bâyeste-i indirâc-ı derc-i musâdakat olup, husûsan zât-ı kudsî-simât-ı mülûkâneyi büyük birâder add buyurmağla hudûd-ı emrden tecâvüzü ve menhec-i rızâ-cûyîden tahallüfi bir dürlü tecviz buyurmayarak muvâfık-ı şân-ı azamet-nişân-ı devleteyn ve mutâbık-ı unvân-ı gerdûn-vakâr-ı hazreteyn üzere mütemessikân-ı menâşir-i ruhsat olan vükelâ-yı cânibeynin mükâlemeleri nezd-i ferd-i kaanîlerinde pezîrâ-yı imzâ ve ârâyiş-i hüsn-i kabûl ve irtizâ olması husûslarında nevk-i hâme-i meveddet ile tasvîr ve tahrîr buyurulan nukûş-ı âlem-pesend-i dil-pezîrleri ilâ âhiri'd-dehr ahlâf u a'kâb-ı hazreteyn miyânelerinde dahi teşyîd-i mebânî-i muvâneset ve te'kîd-i kavâim-i bünyân-ı muhâdenet etmek vechile ser-â-ser teshîr-i kişver-i ülfet ve tezyîn-i tâk-ı mu'allâ-revâk-ı hullet etmekle bu gûne cilve-nümâ-yı mir'ât-ı zuhûr olan suver-i hasene-i azîmet-i Cem-câhîleri taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i dâverânelerine efzâyiş-dih-i incizâb-ı hâtır-ı ilhâm-müzâhir-i mülûkâne ve füzûnî-bahş-ı meveddet-i fuâd-ı nasafet-mu'tâd-ı hüsrevâne olduğundan gayri hakk-ı cenâb-ı me'âlî-nisâb-ı şâhânelerinde der-kâr olan hüsn-i i'tikâd sığâr u kibârı tasdîk ü te'yîd ve gayret-keşî-i dîn-i mübînde melhûz olan niyyet-i sâdıkânelerin tahkîk ve te'kîd eylemişdir. Hem-vâre cenâb-ı iltiyâm-bahşâ-yı kulûb-i hayr-endîşân ve ittihâd-fermâ-yı zamâir-i ihlâs- kîşân celle şânuhû ve behere burhânühû hazretleri zât-ı sütûde-sıfât-ı mekârim-âyâtların mukârenet-i tevfîk ve te'yîd ile zîver-efzâ-yı serîr-i übbehet-masîr-i iclâl ve mesned-ârâ-yı eyvân-ı devlet-âşiyân-ı ikbâl eyleye. Âmin. Bundan akdem ahâlî-i İran'ın me'lûf oldukları bida'-ı seyyi'eden nükûl ve tarîka-i enîka-i ehl-i sünnet ve cemâ'ate duhûl eylemeleri husûsunda ser-zede-i merz-bûm-ı zuhûr olan mesâ'î-i cemîle-i kaanîleri âmme-i müslimîni dil-şâd ve husûsan zât-ı me'âlî-simât-ı hüsrevâneyi mahzûz ve hâtır-âbâd etmekle ol vakt merâ'ir-i yegânegî vü ittihâd ve evâsır-ı tevâfuk u i'timâd eğerçi pezîrâ-yı istikrâr ve in'ikad olmuşidi. Ve lâkin ber-fehvâ'-yı "*küllü emrin bi-vaktihî*"[236]-merhûn tasfiye-i çeşme-sâr-i devleteyn ve tesviye-i nazmü'l-umûr-ı hazreteyn rehîn-i zuhûr-ı devâ'î-i takdîr olmağla mesâkîn-i hâk-sârân ra'iyyet-i tarafeyn ve sevâkin-i mesâkîn-i aceze-i cânibeynin asâyiş-i hâlleri vâcibe-i himem-i e'âzım-ı mülûk u ikbâl ve miyâne-i me'âşir-i mü'minînde tathîr-i mevârid-i musâfât akvâ-yı vesâil-i merâzî-i Melik-i Müte'âl olduğu muharrik-i silsile-i merâhim-kâmile-i hazreteyn ve müheyyic-i dâiye-i mekârim-şâmile-i cânibeyn olmakla mahz-ı nikâ-i niyyet ve ayn-ı safâ-yı taviyyet ile vükelâ-yı tarafeynin bin yüz elli dokuz senesi mâh-ı Şa'bân'ının on yedinci günü tarihiyle müverrah ahz ü i'tâ eyledikleri temessükât-ı memhûrenin şerâit-i muharrere ve zevâbıt-ı mukarreresi bi'l-cümle makbûl-i devleteyn olduğu cihetden temessüklerde şart kılındığı vechile de'b-pîşîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere tecdîd-i libâs-ı mihr ü vilâ ve temhîd-i esâs-ı sıdk u safâ için mutarrız-ı tırâz-ı kabûl ü tasdîk olup, şeref-rîz-i sudûr olan ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn-ı hüsrevânede ta'yîn ve tasrîh olundığı üzere mâ-beynde mün'akid olan sulh u salâh-ı müstetbi'ü'l-fevzi ve'l-felâhın deâim miyânî-i nusûs u ahkâmın tezyîn ü takvîm ve fîmâ-ba'd ilâ maşâ'a'llâhü te'âlâ ahlâf u a'kâb-ı

[236] "Her işin bir zamanı vardır" anlamında Arapça ibâre.

hazreteyn beynlerinde dahi bâ'is-i tezâ'üf-i esbâb-ı dostî vü muvâhât olacak vech-i cemîl üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için rütbeleri müsâvî büyükelçiler ba's u tesyîri ile sedd-i tarîk-i mübâyenet ü bîgânegî ve feth-i bâb-ı mübâsetat ü yegânegî kılınmak lâzım ve lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i erbâb-ı mecd ü ikbâl ve metâf-ı ümmîd-vârân-ı câh u iclâl olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâh ve atebe-i aliyye-i şevket-şiâr-ı cihân-penâhda hâcegân-ı mu'allâ-unvân-ı dîvâniyyeden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-azmâ vü sadâkat-kâr u savab-âşinâ olup, bu def'a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ıs'âd olunan Vezîr-i Mükerrem saâdetlü el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleri büyükelçi tayin olunup merâtib-i mezbûreyi hâvî ve levâzım-ı hullet ü meveddeti muhtevî şeref-efzâ-yı sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı safvet-makrûn ile savb-ı übbehet olup, haşmet-füzûnlarına rû-be-râh-ı azîmet kılınmağla cânib-i senâkâr-ı ihlâs-şiârlarından dahi te'yîd-i mebânî-i vifâk u ittihâd ve teşekkür-i şîrîn-kâmî-i tehâbb u tevâdd zımnında işbu rakîme-i muhâlasat-intimâ hâme-i sıdk u hulûs ile keşide-i silk-i imlâ ve vezîr-i müşârün-ileyh ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine arz u isrâ kılınmışdır. Fîmâ-ba'd muhibb-i eslâf-ı cânibeynden habâyâ-nizâr-ı âmâle vezâyiş-i nesîm-i kabûl-i dil-keş-i hubûb ittifâk-pezîrâ-yı tezâyüd ü efzâyiş olup, pertev-i dâver-i iklîm-i hâverî tâb-efgen-i riyâz-ı cihân-yân oldukca envâr-ı neyyir-i meveddet-i hazreteyn küşâyiş-bahşâ-yı gülistân-ı ittihâd ü yegânegî-i devleteyn olup, tarafeynden vesâil ü zerâyi'-i muvâhât ve resâil ü vesâil-i muvâlât-ı mütetâbi' ü mütevâlî ü müte'âkıb u mütetâlî olmak husûsları muktezâ-yı şîme-i kerîme-i şâhî ve mübtegâ-yı seciyye-i marziyye-i fütüvvet-penâhîleri idüğü vâreste-i tavsîf ü tahrîr ve müstağnî-i ta'rîf ü ta'bîrdir. *Bâkî hemîşe âfitâb-ı cihân-tâb-ı ikbâl ve neyyir-i âlem-efrûz-ı iclâl meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl ve matla'-ı haşmet-i bî-zevâlden tâli' ü tâbân ve lâmi' ü dırahşân bâd bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd.*[237]

El-mütevekkilu ale'llâhi'l-Meliki'l-Ekrem
El-Hâcc Mehmed el-Vezîrü'l-a'zam

59

Ruznamçe-i Evvel el-Hâc Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayiniyle zabıtnamenin tasdikini havi ahitname ve diğer bir nâme-i hümâyûnla birlikte yola çıkarılması

تعیین و اعزام الحاج احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی اول به همراه عهدنامه حاوی تصدیق صورت مجلس و نامه دیگر همایونی

Devlet-i Aliyye büyükelçisi sıfatıyla İran'a gönderilen Anadolu Muhasebicisi Mustafa Nazif Efendi'nin, Şah'ın musalaha işleminin gönül rızasıyla

[237] "Hz. Peygamber ve onun değerli ailesinin istikametinde, talihin cihânı aydınlatan güneşi ve büyüklüğün âlemi ışıldatan nurları, batmayan devletin ve zevâl bulmayan haşmetin ufuklarından doğsun, lem'alansın, ışıldasın, parlasın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

tamamlandığına dair nâmesiyle döndüğü, getirdiği mektubun Padişaha takdim olunduğu, muhtevasındaki dostluğa yapılan vurgudan Padişah hazretlerinin memnun olduğu, Sadaret makamına yazdıkları mektuptan da ziyadesiyle hoşnut kalındığı, bazı maddelerin ıslahı ve bozgunculuğun ortadan kaldırılmasına ilişkin sarf ettikleri gayret, iki hazret ve iki devlet arasındaki dostluğun ilerlemesine vesile olacağı; İki hakan ve iki devlet arasında sonuna gelinen musalahanın madde ve şartlarını havi alınıp-verilen temessüklerde şart koşulduğu veçhile rütbeleri birbirine eşit iki büyükelçinin yola çıkarılmaları prensip kararı gereğince Ruznamçe-i Evvel el-Hâc Ahmed Paşa'nın büyükelçi tayiniyle zabıtnamenin tasdikini havi ahitname ve diğer bir nâme-i hümâyûnla birlikte yola çıkarıldığı hakkında Sultan I. Mahmud'un sadrazamı tarafından Nadir Şah'ın torunu Şahruh Mirza'ya yazılan mektup

اعزام مصطفی نظیف پاشا محاسبه چی آناطولی با عنوان ایلچی بزرگ دولت‌علیّه به ایران، بازگشت وی به همراه نامه شاه مبنی بر به پایان رسیدن کارهای پیمان صلح با طیب خاطر شاه، تقدیم نامه همراه وی به پادشاه، خشنودی اعلیحضرت از بیانات محتوای دوستی در آن، خشنودی بیش از اندازه از نامه ارسالی مقام صدارت، به خرج دادن اهتمام ویژه برای از میان برداشتن بعضی ماده های اختلاف برانگیز و اصلاح بعضی از آنها، وسیله ایی برای گسترش دوستی فیمابین دو حضرت و دو دولت خواهد بود، ماده و شروط مصالحه نامه ایی که بین دو خاقان و دو دولت به تکمیلش نزدیک شده بنا به شرایط ذکر شده در اسناد مبادله شده دو ایلچی بزرگ در یک سطح مساوی طبق قاعده قرار احمد پاشا روزنامه چی اول به عنوان ایلچی بزرگ تعیین و به همراه تصدیق صورت جلسه حاوی عهدنامه به همراه نامه همایونی عازم شد، نامه از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به شاهرخ میرزا نوه نادرشاه

Taraf-ı hazret-i sadr-ı a‘zamîden Şahruh Mirzâ'ya yazılan mektûbun sûretidir.

Cenâb-ı asâlet-me’âb, niyâbet-nisâb, vekâlet-intisâb, saâdet-iktisâb sâhib-i sâ’ib-i re’y-i âlî-menzilet, müşîr-i müşterî-tedbîr-i Âsaf-menkabet, müstahkim-i erkân-ı memleket, müstecmi‘-i esbâb-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, firûzende-i çerâğ-ı mehterî, nihâl-i hadîka-i iclâl ü kâm-kârî, gonca-i gülistân-ı ikbâl ü bahtiyârî, revâ-i rûy-i şükûh u şân Şahruh Mirzâ refi‘ü'l-unvân hazretlerinin meclis-i şerîf-i saâdet-nakş ve meydân-ı münîf-i besâlet-rahşları savbına revnak-efzâ-yı serîr-i hubb u vidâd ve mesned-ârâ-yı çâr-bâliş-i vilâ vü ittihâd olan tuhaf-i tahiyyât-ı âliyât-ı muhâlasat-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâsı siyâkında ravza-i zamîr-i letâfet-semîrlerine mâ’ü'l-azb merâm-ı bâhiru's-safâ unbûbe-i hâme-i râstî-alâmeden bu vechile isâle ve icrâ olunur ki; tevfîk u inâyet-i hudâvend-i cihân ve hüsn-i azîmet-i hayr-endîşân

ile sûret-i matlûbe-i musâfât-ı nîkû-encâm cilve-ger-i mir'ât-ı husûl ü nizâm oldukdan sonra a'zam-ı selâtîn-i zamân, efhâm-ı havâkîn-i devrân, muvattıd-ı kavâim-i serîr-i şer'-i kavîm, müşeyyid-i deâim bünyân-ı dîn-i müstakîm gurre-i nâsiye-i millet-i beyzâ, dürre-i tâc-ı şerîat-ı garrâ, himâyet-fermâ-yı hıtta-i ahd ü vefâ, hırâset-bahşâ-yı memleket-i sıdk u safâ, şa'şa'a-i âfitâb-ı cihân-güşâyî, pertev-i mâhçe-i râyet-i mülk-ârâ-yı fermân-revâ-yı kişver-i adalet, zîver-efzâ-yı tahtgâh-ı hilâfet, gülgûn-ı süvâr-ı mâlikiyyet-i berreyn, feleke-nişîn-i saltanat-ı bahreyn, hâdimü'l-Haremeyn-i Muhteremeyn, sânî-i İskender-i Zü'l-karneyn, şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh, velî-ni'metim efendim hazretlerinin taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hüsrevânelerine hâlâ erîke-pîrâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı evreng-i şâhî, lem'a-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, hâmî-i ülkâ-yı dîn ü millet, hâris-i iklîm-i kuvvet ü himmet, nûr-pâş-ı semâ-i bahtiyârî, rûşenî-bahş-ı çeşm-i dâdârî, a'lâ-hazret, keyvân-rütbet, leâlî-nazret, me'âlî-menkabet, felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverânelerinden bünyân-ı rasînü'l-erkân-ı muvâlâtın zemîn-i dil-hâh-ı mülûkâne üzere pezîrâ-yı hey'et-i hitâm oldığını hâvî nâme-i nâmî-i latîfü'l-işâre ve binâ-yı musâfâtın mebnâ-aleyhini muhtevî vesîka-i mansûsü'l-ibâre ile me'zûn-ı avd ü insırâf olup, bu def'a kendiye avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânîden Anadolu Muhasebesi mansıbı ihsân-ı hümâyûn buyurulan Devlet-i Aliyye Sefîri izzetlü Mustafa Nazîf Efendi bir zamân-ı sa'd-iktirânda südde-i seniyye-i adalet-âşiyâna dâhil olup, hâmil oldığı kalemî-i sâmî-i hazret-i şâhîyi huzûr-ı lâmi'u'n-nûr-ı hüsrevâneye teblîğ etmekle mazmûn-ı nâme-i belâgat-üslûb ve mantûk-ı vesîka-i hayriyyet-mashûb muhât-ı ilm-i âlem-şümûl-i mülûkâne oldukda hâvî oldıkları mukaddemât-ı hulûs-âyât ve şerâit-i muvâlât ve musâfât-ı ber-müntehâ(!) makbûl-tab'-ı mekârim-teb'-i hazret-i hilâfet-penâhî olup ve taraf-ı şerîf-i devlet-redîflerinden makâm-ı sadâret-i uzmâya olan kitâb-ı müşkîn-nikâbları dahi dest-i hulûs-peyvest-i hayr-endîşlerine vâsıl olmağla ol sahîfe-i latîfenin manzûm-ı silk-i sütûru olan le'âlî-i âb-dâr-ı safvet-iktirân ferden ferdâ keşîde-i rişte-i nigâh-ı dikkat ü îkân kılındıkdan sonra zât-ı sütûde-sıfâtları cânibinden ıslâh-ı mevâd ve izâle-i fesâd emrinde şerâit-i muhâfaza ve ictihâd-ı mebzûl ve masrûf kılındığı cevâhir-i zâhiresi ârâyiş-i kılâde-i idrâk ü infihâm olmağla cevheriyyet-i zât-ı fütüvvet-âyâtları muktezâsı üzere miyâne-i devleteyn ve mâbeyn-i hazreteynde bu vechile akd-i peyvend-i musâfât u muvâhât olunması husûsunda ser-zede-i menassa-i zuhûr olan mesâ'î-i cemîle-i hayr-hâhîleri cânib-i me'âlî-menâfîlerine bâ'is-i füzûnî-i hüccet ve sebeb-i efzâyiş-i meveddet olmuşdur. Hem-vâre süvâr-ı semend-i âfiyet ve müttekâ-yı visâde-i ikbâl ü saâdet olalar. Âmin. Ber-minvâl-i muharrar inâyet-i cenâb-ı nizâm-bahşâ-yı merâtib-i neş'eteyn ve kemâl-i hulûs-ı niyyet-i hayr-hâhân-ı hazreteyn ile mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn sûret-pezîr-i sahîfe-i nizâm ve nakş-gîr-i hâtem-i hitâm olan musâlaha-i hayr-encâmın mevâdd u meşrûtunu hâvî cânibeynden ahz u i'tâ olunan temessüklerde şart kılındığı vechle de'b-i dîrîn-i selâtîn-i musâdakat-âyin üzere merâsim-i hubb u muvâlâtı icrâ ve tetmîm için tarafeynden rütbeleri müsâvî büyükelçiler ba's u tesyîri lâ-büdd olmakdan nâşî kıble-i erbâb-ı mecd ü ikbâl ve mutâf-ı ümmîd-vârân-ı devlet ü iclâl olan dergâh-ı devlet-medâr-ı azamet-destgâhda hâcegân-ı mu'âllâ-unvân-ı dîvâniyeden Rûznâmçe-i Evvel rütbesiyle emekdâr ve kâr-azmâ ve sadâkat-kâr ve savâb-âşinâ

olup, bu def'a mertebe-i esnâ-yı vezâret-i ulyâya ıs'âd olunan Vezîr-i Mükerrem saâdetlü el-Hâcc Ahmed Paşa hazretleri büyükelçi tayin olunup ve taraf-ı fâ'izü'ş-şeref-i mülûkâneden zavâbıt-ı mukarrere-i müsâlemenin kabûl ü tasdîkini müş'ir bir kıt'a ahid-nâme-i hümâyûn-ı mücâmelet-meşhûn ve merâsim-i dostî vü muvâlâtı îfâ vü icrâ zımnında diğer bir kıt'a nâme-i hümâyûn-ı muhâlasat-makrûn tastîr ü imlâ ve vezîr-i müşârün-ileyh sahâbeti ile tesyîr ü isrâ olunmağla ifâde-i hülâsa-i hâl ve istikşâf-ı gonca-tab'-ı letâfet-iştimâlleri siyâkında cânib-i muhlisânemizden dahi cenâb-ı fütüvvet-nisâblarına işbu mektûb-ı velâ-mashûb tahrîr ve vezir-i müşârün-ileyh ile firistâde-i savb-ı nebâhet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl zât-ı me'âlî-simâtları dahi mecbûl u mevsûf oldukları hayr-hâhî vü hamiyyet-perverî muktezâsınca işbu muvâlât-ı ser-â-ser-musâfât ilâ âhiri'l-edvâr mâbeyn-i a'kâb-ı hazreteynde bâkî ve pâydâr olmak vech-i cemîli üzere levâzım-ı şerâit ü muvâhâtın kemâ hüve hakkuhâ îfâ vü icrâsına dikkat ile istihkâm-ı merâ'ir-i ilf ü iltiyâma i'tinâ ve resâil-i meveddet vesâil-i mütevâliye ile tahrîk-i hablü'l-metîn-i yek-cihetîye sa'y-ı evfâ buyurmaları mübtegâ-yı şîme-i asâlet-i vesîmeleridir.

Ahlasü'l-fuâd
El-Hâcc Mehmed
el-Vezîrü'l-a'zam

60

İki devlet arasında yürürlüğe konan anlaşmanın, iki hakanın halefleri tarafından da devam ettirilmesi beklentisi; Caferiyye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tanınması ve Kâbe'de rükün tahsisi konularında emir ve yetkinin padişaha ait olması

جریان یافتن عهدنامه فیمابین دو دولت، انتظار ادامه آن از سوی جانشینان دو خاقان؛ عدم شناخت مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم و اختصاص رکن در کعبه که در حوزه قدرت و اختیار پادشاه است

Mustafa Nazif Efendi aracılığıyla gönderilen mektubun ulaştığı, muhtevasının Sultan hazretlerince mütalaa olunduğu; Peygamberin sünnetinin gereği ve dostluğun ispatı olarak anlaşmanın tamamlandığı; bu konuyu en iyi şekilde sonuçlandırmanın övgüye değer şerefli bir iş olduğu Sultan hazretlerince beyan olunduğu; Şah hazretleri bu hizmetleriyle adaletin önünü açmış, haksızlıklara set çekmiş ve peygamberin sünnetini teşvik ve terviç etmiş oldukları; Yapılan görüşmelere ait bilgiler adı geçen sefir eliyle Sultan'a arz edilmiş, Sadrazam el-Hâc Mehmed Paşa ile yapılan toplantı neticesinde padişahın hoşnutluğunun anlaşılmasıyla sadrazamın da hoşnut

olduğu; şu halde, üzerinde anlaşmaya varılmış bu maslahatların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, şartlarına bağlı kalınması, güzel bir şekilde benimsenerek yerleşmesinin sağlanmasına çaba gösterilmesinin Sultan hazretlerinin arzusu olduğu; İki devlet arasındaki bu dostluk ve itilafın tekemmül ettirilip kesinleştirilmesinin ardından vesikanın maddeleri yazılarak anlaşma konularının beyan kılındığı; zamanın halifesi ile İran hanedanının iradeleriyle iki devlet arasında yürürlüğe konan bu mükemmel anlaşmanın, iki hakanın halefleri tarafından da devam ettirilmesi umulduğu; Ancak Caferiyye Mezhebi'nin beşinci mezhep olarak tanınması, Kâbe'de bir rükün tahsisi konularındaki İran'ın talepleriyle diğer hususlarda emir ve yetkinin sahibine ait olduğu; Allah Teâlâ'nın, bu iki devletin sevinç ve neşesini her tarafa yayması, iki devletin sultanlarının kemerlerini kardeşlik ve vefa mücevherleriyle süslemesi için duacı olunduğu hakkında Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamı tarafından Nadir Şah'ın şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e elçi paşa ile gönderilen Arapça mektup

رسیدن نامه ارسالی به وساطت مصطفی نظیف افندی از طرف اعلیحضرت سلطان، مطالعه محتوای آن؛ کامل کردن عهدنامه بنا به سنت پیامبر و ضرورت آن برای اثبات دوستی؛ به پایان رسیدن این موضوع به بهترین شکل از نظر اعلیحضرت سلطان که بدون مبالغه کار بسیار شرافتمندانه ایی بوده؛ هموار کردن عدالت با این خدمت اعلیحضرت شاه، جلوگیری از بی عدالتی ها و تشویق و ترویج سنت پیامبر؛ اطلاعات مربوط به مذاکرات انجام شده بدست سفیر مذکور به عرض سلطان رسید، در نتیجه جلسه ایی که با حضور صدراعظم الحاج محمد پاشا بود مراتب خشنودی پادشاه مشخص و صدراعظم نیز خوشحال بودند؛ به این ترتیب، آنچه که بر اساس آن توافق شده به شکل سالم ادامه پیدا بکند، پایبندی به شروط، اعلیحضرت سلطان آرزومند است که به شکل خوبی پذیرفته و برای تثبیت آن تلاش شود؛ دوستی و ائتلاف فیمابین دو دولت تکمیل و سپس برای قطعی کردن آن موارد توافق شود؛ انجام این عهدنامه کامل بین خلیفه زمان و با اراده سلسله ایی از ایران فیمابین دو دولت، امیدواری به ادامه آن از طرف جانشینان دو خاقان؛ فقط عدم شناخت مذهب جعفری به عنوان مذهب پنجم، در مورد تقاضای ایران برای اختصاص یک رکن در کعبه و موارد دیگر از این دست قدرت و اختیار صدور آن به صاحب امر مربوط است؛ از طرف خداوند تبارک و تعالی انتشار شادی و نشاط در این دو دولت، دعاگویی برای تزئین کمر سلاطین دو دولت با جواهرات برادری و وفا، در نامه ارسالی به عربی از طرف شیخ الاسلام سلطان محمود اول به ملا علی اکبر شیخ الاسلام نادرشاه بدست ایلچی پاشا

(23 Ocak/1 Şubat 1747)

[Arapça]

Semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerinin taraflarından sadr-ı memalik-i İran Molla Ali Ekber'e makam-ı fetvaya gelen mektuba cevap olmak üzere bu defa Elçi Paşa hazretleri ile gönderilen Arabî mektubun suretidir.
Fî Evâsıt-ı M. Sene 1160

Allah'a hamd olsun ki ancak O'nun nimetleri ile salih ameller tam olabilir, yine ancak O'nun re'fetiyle bereketler her tarafı kuşatabilir. O, ilmi aydınlık kılmış, ilim ehlini de en yüksek makama, en şerefli mevkiye yükseltmiş, enfüs ve âfâkta herşeyin anlaşılıp zandan bilgi mertebesine geçmeyi buna bağlamıştır. *"Bunları ancak alimler kavrayabilirler."*[238] Alimler bütün cehd ve gayretlerini ülkenin ve insanların durumunu açıklığa kavuşturmak ve bunların sınırlarını belirlemek için kullanırlar. Onların çabaları sonucunda İslam ülkelerinin ittifak imkanlarının mukaddimeleri ortaya çıkar. Onların yönlendirmesi, düzenlemeleri ile devletler ve sultanlar arasındaki anlaşmazlık konuları çözüm yoluna girerek ittifaklar sağlanır. O'nun yardımı ve himayesiyle arzulanan hedeflere varılır. Alimlerin çabası ve irşadıyla insanları kaynaştıran, ayrılıkları birleştiren Allah'a şükürler olsun. Onların himmetleri ile buğz ve nefret zail olup, dinin güzel gelenekleri güneş gibi parıldar. Bundan sonra, en temiz salavat ve en nezih selamlar hidayet ve doğrulukla gönderilmiş, yüklendiği nübüvvet ve risalet akdi ile halkı hakka davet göreviyle nitelenmiş efendilerin efendisi, önderlerin önderi, Peygamberimiz, seyyidimiz, doğru yolun davetçisi, kulların dostluk ve kardeşliği için hep gayret gösteren Muhammed'e olsun. Ayrıca kurtuluş yolunun anahtarı olan onun temiz âline, kurtuluş ve ıslahın kandilleri yerinde olan ashabına da salât ve selam olsun. O yüce Peygamber, ümmetin birliğini bozan ve ondan ayrılanların izzet ve şereflerini kaybederek küçüleceklerini bildirmiş, birlik içinde olmaktan uzak duranları sakındırmıştır. Bu yüce meselenin kemâliyle yerine getirilmesi konusunda ilim sahiplerinin müstesna mevkiine işaretle buyurmuşlardır ki; *"Ümmetimin alimleri İsrailoğullarımn Peygamberleri gibidir."*[239] Çünkü o alimler vasıtasıyla ümmet görüş birliği sağlar ve kendilerine yönelmiş olan tehlikelere karşı yekvücut olurlar. Hz. Peygamber de ümmeti için bu hususu şu sözleriyle aydınlığa kavuşturmuştur: *"İnsanların arasım düzeltmek, nübüvvete ait işlerden bir şubedir!"*[240] O Peygamber, efendilerin efendisi, önderlerin önderi, Peygamberimiz, efendimiz Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'dir. Dosdoğru olmaya davet etmiş, Allah'ın kulları arasında ülfet ve muhabbetin devamını sağlayacak hususları gerçekleştirmeye gayret göstermiştir. Allah teâlâ O'na salât ve selam eylesin, şerefini ve yüceliğini arttırsın. Ayrıca, kurtuluşun anahtarı mesabesinde olan tertemiz ailesine salât u selam olsun. Yine, ümmetin birbirine ülfet etmesi hususunda âşikâr olarak görülen üstün gayretlerini esirgemeden sergileyen, salâh ve ıslahın kandilleri, ümmetin semasına doğmuş güneşler gibi karanlıkları ortadan kaldırarak aydınlığa dönüştüren, ümmetin en

[238] el-Ankebut Sûresi: 29/43.

[239] Münâvî, Feyzü'l-kadîr, I, 9; IV, 383; Ali el-Kârî, Mirkâtü'l-mefâtîh, V, 1874.

[240] Yakın lafızla rivayeti için bkz., Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XLV, 500; Ebû Davud, Sünen, IV, 280; Münâvî, Feyzü'l-kadîr, II, 39; III, 106.

hayırlıları olan O'nun ashabına da salât ve selam olsun. Tahiyyâtların en parlak ve en temizleri, selamların en nurlu ve en pak olanları hep onların üzerine olsun.

Şerefli mektubunuz, parlak saltanatımızın hakanının yüce makamına *-Allah onun destekçilerini ve yardımalarım daima yüceltsin-* izzetli ve şerefli Mustafa Nazif vâsıtasıyla tarafımıza vasıl oldu. Mektubun muhtevası sultanımızın değerli nazarlarıya mütalaa edilerek incelendi. Bunun neticesinde aradaki anlaşmazlık ve ihtilaf konuları çözüme kavuşturularak Peygamber Efendimiz'in Nebevî sünnetinin muktezası olan kardeşlik ve dostluk nişanelerinin ispatı olarak anlaşma sağlanmış oldu. Aynı zamanda bu, kardeşler arasında görüş birliğini sağlamanın müşahhas örneğinin bir icrası kabul edilebilir. Bu husus aynı zamanda, kralların ve sultanların en büyüğü yüce sultanımız, muazzam hakanımızın irade ve arzusuna da uygun olandır. Bizim Sultanımız denizlerin ve karaların kahramanı, İslam memalikinin irsen ve istihkâkan maliki, İslam topraklarının her bir yanında şeriat ahkâmının destekçisi, İslam'ın ve müslümanların yardımcısı, gazi ve mücahitleri teçhiz edip donatıcı *-Allah Teâlâ onun gölgesini üzerimizden eksik etmesin-*, karaların Sultanı, denizlerin Hakanı, Harameyn-i Şerîfeyn'in hâdimi, bu iki şerefli beldenin hâmisi, övgüye değer eserlerin sahibi Sultan oğlu Sultan, üstün tavırların sahibi Hakan oğlu Hakan *-Allah Teâlâ kıyamete kadar onun hilafetini muhalled, saltanatım dünya durdukça müebbed eylesin-,* o da şu hususu açıkça beyan eylemiştir: Bu meseleyi kemale erdirerek sonuçlandırmanın övgüye değer şerefli işlerden olduğu tasrihten varestedir. Bu yolla içeride saklı bulunan meramın İslam'ın başarısı için sarfına gayret gösterilmiş, bu himmetler ile daha önce var olan ihtilaf zehrinin yerine itilâf bahçeleri vücuda getirilmiş, sınırlar gülistanlık olacaktır ki, kendileri geniş İran memleketinde devleti içindeki riyaset ve siyasetleriye, tıpkı sultanların başındaki asil ve muhteşem taç üzerinde parıldayan eşsiz bir inci gibi üstünlük sağlamışlardır. Bütün enginliğiyle insaf ve adaletin önünü açmış, tam anlamıyla zulüm ve haksızlıklara set çekmiştir. Yaratılmışların Efendisi'nin sünnetini teşvik ve terviç etmiştir. Dünya ve dinin değerlisi, İslam ve Müslümanlar için güzellik, dostluk ve kardeşliği muhafazada övünç vesilesi, parlak sünneti muhafaza konusunda benzeri nadir bulunan bu şahsiyetin devletinin destekçilerini ve muhafızlarını daim eylesin. Yapılan bu görüşmelere ait bilgilerle ilgili yukarıda adı geçen sefirin eliyle getirilmiş olan yazılı metin sultanın şerefli nazarlarına arzedilip huzurunda okunduğunda sultanımız bunun muhtevası hakkında bilgi sahibi olmuştur. Buradaki bilgilerden, şartlara gerekli saygı ve teslimiyet gösterildiği, eskiden beri bütün ehl-i İslam arasında devam edegelen ülfet ve muhabbetin sürdürülmesi hakkındaki bilgiler de anlaşılmıştır. Sonra şerefli taraflarından sâdır olan emirle, önde gelen alimlerin Sultan'ın mutlak vekili olan Sadrazamın yanında toplanması istenilmiştir. Sözünü ettiğim, görüş ve fikir sahibi, etkili ve tenkitçi zihin yapısıyla zamanının Eflatun'u, asrının Âsaf'ı, köklü devletin işlerini tertip eden, Saltanat-ı Seniyye'nin gidişatını düzene koyan, önemli bütün işlerin mercii, her türlü umurun kendisine dayandığı, vezirler için övünç kaynağı, muhterem vükela için kamer hükmünde olan Sadrazam el-Hâc Mehmed Paşa'dır. *Allah Teâlâ, ne diliyor ve istiyorsa ona kolay getirsin.* Karar mercii olan ve her önemli işleri yürürlüğe konmasını sağlayan mecliste bu hususlar açıklanmış, bunun muhtevi olduğu hususlar teessüs etmiş sağlam şurût onlara okunmuştur. Bunun muhtevi olduğu hakikatleri bilip

içindeki ince manaları anladıktan sonra, ayrıca Sultan hazretlerinin de, herkesin arzuladığı ve teşvik ettiği bir durum olan bütün İslam ehli arasında barış ve ülfeti sağlayacak olan bu durumdan razı ve hoşnut olduğunu gördüklerinde, Sultanların Sultanı'nın razı ve hoşnut olduğu işten onlar da hoşnut ve memnun olmuşlar; bu sağlam ve metin görüşe itaat göstermişlerdir. Bu görüş aynı zamanda din ve dünya için de bir neşe ve huzur kaynağıdır. Zira Allah'ın nurlu burhanı, şeriat ve kanunu nerelerde yürürlükteyse oralarda deveran eder; Rabbânî ilhamlarla onlara müjdeler erişir. Şu halde üzerinde anlaşmaya varılmış bu maslahatların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, şartlarına bağlı kalınması, güzel bir şekilde benimsenerek yerleşmesinin sağlanmasına çaba gösterilmesi aynı zamanda Halîfenin arzusudur. *"Bizden tasayı gideren Allah'a hamd olsun. Doğrusu Rabbimiz çok bağışlayan, şükrün karşılığını verendir."*[241] Daha sonra, iki devlet arasındaki bu dostluk ve i'tilafın tarafların huzurunda son haline getirilerek kesinleştirilmesinin ardından vesikanın maddeleri yazılmış, anlaşma konuları layıkı vechile beyan edilmiştir. Zamanın halîfesi ile İran hanedanının iradeleriyle iki devlet arasında şu anda yürürlüğe konan bu mükemmel ve tam anlaşma, inşaallah bunların halefleri tarafından da icra edilmeye devam edilecektir. Muhterem Sultanımızın, devletin vezirlerinin, saltanattaki ulemanın, ordusundaki komutanlarının ve ülkesinde bulunan önde gelen kişilerin bu husustaki görüşü, dileği ve arzusu bu istikamettedir. Bizler de, bunları hiç yoktan bizlere ikram edip faydalandıran Allah Teâlâ'dan nimetinin bekasını ve devamını diliyoruz. Ancak beşleme (Caferiye'nin beşinci mezhep olarak tanınması) ve erkân (Caferiye için Kâbe'ye bir rükün konması) konularındaki talebiniz ve diğer hususlara gelince, bu hususta emir, yetki sahibine aittir. Nitekim Allah Teâlâ *"Allah, geçmiş olanları bağışlamıştır."*[242] buyurmaktadır. İlmin hizmetkarları olan biz ulema sınıfı olarak, Allah Teâlâ'dan gizli ve açık olarak bu iki devletin sevinç ve neşesini her tarafa yayması; iki devletin sultanlarının kemerlerini kardeşlik ve vefa mücevherleriyle süslemesi temennimizdir. Cenâb-ı Hak bu ülfet ve ünsiyeti, daha sonra gelecek olan haleflerin zamanında da devam ettirsin. Böylece meram tamamlanmış, misk ile hitam bulmuş oldu. Bu şerefli ve kıymetli musalaha iki devlet arasında sağlandıktan sonra, Devlet-i Seniyye'nin âdeti vechiyle elçilik vazifesine pek şerefli Vezir Ahmed Paşa Hazretleri -*Allah Teâlâ onu dilediği hususlarda mevaffak eylesin*- tayin edilmiştir. Allah Teâlâ her iki tarafın çabalarını da mükafatlandırsın ve her ikisine de bol ecirler versin. Allah'tan icmali ve tafsili bütün muvaffakiyetler diliyoruz. Söylediklerimize Allah Teâlâ şahittir.

Rabbânî inayetlere nail
olmuş kullardan duacınız,
Memalik-i Osmaniye Müftüsü
Es-Seyyid Mehmed b. Zeynelabidin
Allah onu affeylesin.

[241] Fâtır Sûresi: 35/34.

[242] el-Mâide Sûresi: 5/95.

61

İki devlet arasındaki muhabbetin devamlılığını sağlayacak şekilde ilişkilerin devam etmesi, elçilerin ve mektupların gelip gitmesi

ادامه روابط به صورتی که محبت فیمابین دو دولت را نشان دهد، تبادل ایلچیان و نامه ها

Nadir Şah ile ilgili meseleden Devlet-i Aliyye idarecilerinin haberdar oldukları; Nadir Şah'ın İran'da tahta geçmesiyle birlikte halkın asayiş ve sükûnetini temin etmesinin örnek bir davranış olduğu; dua ve iyi niyet ifadeleriyle birlikte takdir hissiyatını İran devlet ricaline ulaştırma yönündeki istekliliğin, bu samimiyet mektubunun acele kaleme alınmasında ve elçi Kerim Han ile acele gönderilmesinde temel saik olduğu; İslam Halifesinin, iki devlet arasındaki muhabbetin devamlılığını murâd ettiği; ilişkilerin açık bir şekilde yürütülmesini, elçilerin geliş-gidişini önemli bulduğu; bu hususta bir değişiklik düşünülmediğinin beyanından sonra beklenti ve niyazın, karşılıklı anlaşma uyarınca, Allah'ın rızasını kazandıracak ve peygamberinin ümmetinin refahını sağlayacak bir şekilde bu yoldaki kararlılığın devam etmesi, elçilerin ve mektupların gelip gitmesi ve Şah'ın şanına yaraşır bir şekilde bu işlerin sekteye uğratılmadan yürütülmesi ve üstesinden gelinebilmesi olduğu hakkında Alikuli Han tarafından Mehemmed Kerim Han eliyle Sultan I.Mahmud'a gönderilen name-i şahînin Osmanlıca tercümesi

خبردار شدن دولت‌علیّه از مسئله مربوط به نادرشاه توسط اداره کنندگان؛ به همراه به تخت نشستن نادرشاه در ایران رفتار نمونه وی در تامین آسایش و امنیت و ثبات مردم؛ به همراه دعا و قصد نیکو و درخواست رساندن احساس تقدیر و تشکر خود به رجال دولت ایران، انگیزه اصلی در تحریر با عجله این نامه دوستی و ارسال آن به همراه ایلچی کریم خان با شتاب؛ مراد خلیفه اسلام ادامه محبت بین دو دولت بوده؛ اداره و روند روابط به شکل شفاف، اهمیت دادن به رفت و آمد ایلچیان؛ بعد از بیان هیچ گونه تغییر در این خصوص انتظارها و نیازها، مطابق با درک متقابل، جدیت در ادامه راهی که خشنودی خداوند را کسب و به صورتی که رفاه امت پیامبر را بدست می آورد، رفت و آمد ایلچیان و نامه ها و به وجهی که شایسته شأن شاه است ادامه این کارها بدون مواجه با توقف و توان انجام آن، ترجمه عثمانی نامه شاهی ارسالی از طرف علیقلیخان بدست محمد کریم خان به سلطان محمود اول

Bu def'a mübârek rikâb-ı müstetâb-ı hazret-i cihân-dârîye İran tarafından Muhammed Kerim Hân sefâretiyle vürûd iden nâmenin tercümesidir.

Hüve'llahu'l-Mahmûdu fi külli fi'âlihî

Bismillahirrahmanirrahim

"Tebârakellezî bi yedihi'l-mülk ve hüve alâ külli şey'in kadîr."[243] *"Ellezî yu'ti'l-mülke men yeşâ' ve yu'izzu men yeşâ' ve lehü'l-azametü ve'l-kibriyâ'ü innehû bi-zâlike cedîr"*[244] add ü hisâbdan efzûn niyâyiş ve havsala-i defter ü kitâbdan bîrûn sitâyiş bir hudâvendigâr-ı mahmûde-sezâdır ki, bi-medlûl-i kerîme-i "*asâ en yeb'aseke rabbüke makâmen mahmûdâ*"[245] taht-ı fîrûz-baht-ı selâtîn-i bâdâd u dînî zîver-i le'âlî-i buzürgî ve büzürgvârî ve dirâri-yi saltanat u şehriyârî ile reşk-fermâ-yı erîke-i süreyyâ eyledi. Ve hamd-i bî-hadd ü şükr-i bî-add bir pâdişâh-ı aliyy-i azîm vedûde yaraşur ki bi-mantûk-ı âyet-i vâfî hidâye-i "*Ve refa'nâhu mekânen aliyyâ*"[246] mertebe-i fermân-fermâyân-ı ma'delet-âyini zirve-i berterîye i'lâ ve derece-i serverîye ıs'âd ile karîn-i kumme-i kubbe-i semâ buyurdu. Ve katarât-ı emtârdan berter na't hitâb-ı "*levlâk*"[247] ile mu'azzez ve teşrîf-i "*vemâ erselnâke*"[248] ile müşerref olan seyyid-i ebrâr Ahmed-i muhtârın revân-ı cân-perver ve rûh-ı pür-fütûh-ı feyz-gusterine olsun ki vücûd-ı zî-cûdı illet-i gâibe-i âferînişi-i cihân ve menşe'-i nizâm ü iltî'âm-ı âlem-i imkândır dahi evlâd u ahyâr ve ashâb-ı kibârı üzerlerine olsun ki âlem-i sûret ve ma'nâ kumaşının târ u pûdı nesc ü te'lîfi vaktinden berü "*yuhibbuhüm ve yuhibbûnehû*"[249] müfâdı ile tahbîb ü teveddüd-i ümmet-i hayru'l-enâma bâ'is ve beyne'l-hâs ve'l-âm ref'-i gubâr-ı tebğîz ü ta'ânda mûcebdirler. Bast-ı bisât-ı safvet-simât da'avât-ı muhâlasat-alâmât-ı sâfiye-i vâfiyeden sonra a'lâ-hazret, felek-rif'at, gerdûn-bisat-ı âsûmân-şevket, âfitâb-tâb-ı kamer-rikâb, Behrâm-intikam, Müşterî-gulâm, Süreyyâ-serîr Utârid-debîr Zuhal-çâker Zühre-râmiş-ger felek-saltanat u kâm-kârînin neyyir-i âlem-efrûzî ve evc-i azamet ü bahtiyârînin kevkeb-i fîrûzı, fass-ı hâtem-i şehriyârî, nass-ı kitâb-ı hudâvendigârî, gülistân-ı îcâdın nihâl-i pür-şükûfe-i rahmet ü hudâsı, bostân-ı âlem-i imkânın şahsâr-ı bâ-berg ü bâ-re'fet ü sehâsı sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, sânî-i İskender-i Zi'l-karneyn, aynü'l-insân ve insânü'l-ayn, pâdişâh-ı dîn ü devlet-i serverî, zemîn-i şehriyâr-ı mülk-i millet, zıll-ı Hakk, sultân-ı dîn, sultân-ı sultân-nişân, hudâvendigâr-ı âsumân-şân, halîfe-i İslâm, *lâ zâle kevkebu devletihî fî veted-i semâi'l-garrâti ve'l-irtikâ'i tâli'aten ve necmü saâdetihî fî beyti şerefi's-saltanati ve'l-i'tilâ'i sâti'aten*[250] hazretlerinin

[243] "Mülk elinde olan Allah, yüceler yücesidir ve onun her şeye gücü yeter." Mülk Sûresi: 67/1.

[244] "O mülkü dilediğine verir, dilediğini üstün kılar, ululuk ve yücelik ona aittir" ifadesi ile Mülk Sûresi 1. ayet tefsir edilmiştir.

[245] "...Rabbinin seni övgüye değer bir makama getireceği umulur." İsrâ Sûresi: 17/79.

[246] "Ve onu üstün bir makama yükselttik." Meryem Sûresi: 19/57.

[247] Bu rivâyetin tamamı "Levlâke levlâk ve mâ halaktü'l-eflâk şekindedir." Ali el-Kârî, Şerhu'ş-Şifâ, I, 13, 77.

[248] "Seni (âlemlere rahmet olmaktan başka şey için) göndermedik..." Enbiyâ Sûresi: 21/107.

[249] "...Allah sevdiği ve kendisini seven (bir kavim getirir)..." Mâide Sûresi: 5/54.

[250] "Onun devletinin yıldızı nurlu gökyüzünün direğine bağlansın da batmasın, tâli'i yükselsin de yükselsin; onun mutluluk yıldızı da şerefli saltanat sarayında yörünge tutarak yüceldikçe yücelsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

câm-ı gîtî-nümâ-yı suveri her gûne müddeʿâ olan reʾy-i rezîn-i güzîn ve zamîr-i münîr-i atûfet-karîn-i bendegân-ı Dârâ der-bân-ı sipihr-şâdırvânlarına merfûʿ ve mekşûf olan oldur ki:

Bi-muktezâ-yı hikmet-i cenâb-ı Rabbü'l-ibâd pîrâyiş-i bahâr îcâd âlem-i kevn-i fesâd ol vechiledir ki; her bir gülşen kâbil-i neşv u nemâ ola gül-i raʿnâ-yı mihnet ü râhat ile pür-berg ü bârdır ve tayy-ı mürûr-ı dühûr-ı âlem-i gayb u şühûdda her bir sâl ki geçmekdedir, der-fasl-ı hazân ü bahâr niʿmet ü nikmet ile şümâr olmakdadır. Her zahmete rahmet ve her teraha ferah karîndir. Kaziyye-i hâile-i pâdişâh-ı kavî-destgâh ammim Sultân Nâdir Şâh ki makrûʿ-ı mesâmiʿ-i ümenâ-yı Devlet-i Aliyye-i Sultâniyye olmuşdur. Vukûʿundan sonra inâyet ü meşiyyet-i kâmile-i hâlık-ı arz u semâ ve kâdir-i Kayyûm-ı tuvânâ ile bu niyâz-mend-i dergâh-ı ilâhî ve muhlis-i bilâ-iştibâh irsen ve istihkâkan ve icmâʿan tahtgâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs u temekkün bulup, âsâyiş ü ârâm-ı havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâm ki vedâyiʿ-i bedâyiʿ-i Melik-i Allâmdır, sarf-ı himmet olunmuşdur. Çünki bu merâtibin ol Devlet-i Aliyye'nin savb-ı saâdet-evbine ve ol südde-i seniyye-i behiyyenin cânib-i hayriyyet-menâkıbına iʿlâmı levâzımdan idi. Bu evân-ı meymenet-iktirânda irâdet-i bâtınî ve akîdet-i sâfî ve mezîd-i istihkâm-ı bünyân-ı ittihâd u iltiyâma nazaran bu zerîʿa-i muhlisâne ve nemîka-i yek-cihetâne tahrîr ü tersîline mübâderet ve kadîmi ve muʿtemed ve âşinâ-yı râh ve resm-i âdâb-ı sefâret ü risâlet olan âlî-câh-ı şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Hân ile mashûben müstaʿcelen irsâl olunmuşdur. Ol mihr-i fürûzân sipihr-i saltanat u serverî ve bedr-i kâmilü'n-nûr-ı âsumân übbehet ü bülend-ahterî, halîfe-i İslâm ve mazhar-ı âsâr-ı rahmet ve mekremet-i hazret-i Melik-i Allâm ve menhec-i makâsıd u merâm-ı kâtıbe-i enâm-ı havâss u avâm olup ve kadîmü'l-eyyâmdan ile'l-ân şâriʿ-i dostî // ve muhabbet bu iki devlet-i ebed-müddet-i uzmâ ve saltanat-ı devrân-ı iddet-i kübrâ miyânında meftûh ve tarîk-i âmed-şüd-i süferâ ve elçiyân-ı nükte-dân heme-vakt mâbeyninde meslûk ve resm-i mugâyeret ü mübâyenet metrûk oldığı ecilden bu muhlis-i bilâ-iştibâhın dahi mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhâneden terakkub ve istidʿâsı öyledir ki muvâfık-ı şân-ı büzürgî ve büzürgvârî ve büzürg-i münşî oldığı üzere düstûr-ı sâbık şîme-i kerîme ve kâide-i müstahsene-i ittihâd ü îtilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn ki elbette mûcib-i rızâ vü hoşnûdî-i cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn ve refâh-ı hâl-i ümmet-i hazret-i Seyyidü'l-mürselîn salavâtu'llâhi ve selâmühû aleyhi ve alâ âlihî ve eshâbihi't-tâhirîne'l-ahyâri'l-encebîndir, merʿî vü melhûz ve peyveste âmed-şüd müfâvazât-ı müşfikâne ve irsâl ü iblâğ-ı mekâtibât u rakîme-cât-ı dostâne ile şâriʿ-i şefekat ü reʾfet ve atûfet-i yegânegîyi mugâyeret ü bî-gânegî tatarrukundan masûn u meʾmûn u mahfûz buyuralar. İnşâallahu'l-Azîz tâ hayme-i zengâr-gûn-ı sipihr-tınâb ve sütûn-ı irâdât ve meşiyyet-i Kâdir-i bî-çün ile ber-pâ vü çihâr anâsır arza-i ahşîcân-ı sultân-ı hestî-i rûha müttekâ oldukca ber-vefk-i temennâ-yı kulûb-ı muhlisân-ı akîdet-nişân ve muhibbân u yek-cihetân-ı sadâkat-bünyân ve atnabân-ı şadırvân-ı âsumân-ı sâyebân-ı hilâfet ü cihân-bânî ve âlem-i midâdî vü serâdık-ı sipihr-masâdık-ı saltanat u kâm-kârî vü şehriyârî evtâd-ı hulûd-ı übûd ile müşeyyed ve âfitâb-ı âlem-tâb-ı devlet ü azamet ü iktidâr u kâm-rânî vasatü's-semâ-i saâdet ü ferhunde ki ve fîrûzî ü ikbâl-i bî-zevâlden tâbân u rahşân ve sâye-i

bülend-pâye-i çetr-i himâyet ve inâyet-i hünkârî mefârik-i İslâm ve İslâmiyân üzere muhalled ü müeyyed ola.

Bi-hakkı Ka'be ve ân-kutbây-ı Ka'be nihâd.[251]

Nakş-ı mühür

Bende-i

Şâh-ı Velâyet

Ali

62

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelevvel 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları; dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında Alikuli Han'ın kardeşi İbrahim Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektup

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه، فاتح سرزمین ایران شد اما در سالهای اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقانیت منحرف شده، از توجه به مردم صرف‌نظر کرده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و حتی پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزارش شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 1160/ 20 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد بحث، مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در نامه فارسی ارسالی از طرف ابراهیم میرزا برادر علیقلیخان به صدراعظم سلطان محمود اول

[251] "Ka'be ve Ka'be'nin uğurlu yiğidi hakkı içün bu tahrirat yazıldı (= bu mühür vuruldu) anlamında Farsça imza kaydı.

[Farsça]

İran Elçisi Mehemmed Kerim Han ile Şâhın karındaşı İbrahim Mirza'dan sâhib-i devlet hazretlerine vârid olan Farisî mektubun bi-aynihî suretidir.

İsimlerin Hayırlısı Olan Allah'ın Adıyla

Vezaret, şevket, azamet, muzafferiyet ve ikbalin parlayan; haşmet, fazilet, saadet ve yüceliğin aydınlatan yıldızları olmakla kalmayıp; mutluluk, bahtı-güzellik ve kâm alıcılık ufkundan doğarak etrafa nurlar saçan, Yüce Mevla'nın te'yid ettiği uğurlar ve falında mutluluk yazan bahtın imdadı ile sadaret, devlet ve güzellik aynasının süs kaynağı; izzet, mekremet ve hidayet yayıcılığında kaim oldukları makamın süsleyicisi olsunlar inşallah! Dostluğun delili olan en güzel duaların nurlarının neşrinden, çiçek kokularının en üst perdeden esenlik dileyen rayihasının etrafa savrulmasından sonra ayna misali görüşleriniz anlaşılıp gün ışığıyla ışıtan iç dünyanız keşfedildi. Merhamet ve mağfiretle eşanlamlı padişah, tahtı sağlam olan Sultan Nadir Şâh'ın başa geçtiği ilk zamanlarından itibaren ahvalinin gerçekçi oluşu, ikbal yıldızının yükselmesi, her şeye üstün gelmesi ve ülke fatihi olması yüce cenaplarıyla dünyanın ileri gelenlerince âşikâre bir şekilde bilinmekle son zamanlarında ise sevdasının galip gelişinin heyecanından, mal hulyası gibi bir hastalığa yakalanmasından; tabiatı, adalet ve hakkaniyeti her tarafa yaymanın en zayıf noktasında olmasından; şefkatten ve ahaliyi görüp gözetmekten vazgeçmesiyle zulüm ve teaddî yoluna sapması, İran'ın bilcümle yüksek ve düşük tabaka halkları üzerinde katlanılması zor bir mesele haline gelip Irak Vilayeti tarafından avdetle Horasan'a geldiği bu yıla kadar halka yaptığı zulüm eskisinden ziyadeleşip öyle bir dereceye ulaştı ki, gece gündüz Nadir Şâh'ın ordusunda, çadırların etrafında kendisini koruyup kollayan Afşar Kabilesi ayanından birçoğu diğer asker sergerdeleriyle birlikte Nadir Şâh'ı öldürmek konusunda gönül birliği ederek Nadir Şâh'tan, oğul ve torunlarından en ileri derecede getirdikleri ikrahla nefret ettiler. İşin hakikatinde onlarda da büyük işleri sevk ve idare edebilecek kabiliyet ve birikim yoktu. Nadir Şâh'ı itlaf için yapılan ittifak ve toplantıdan sonra Süreyya mekanlı, Feridun düşünceli, Dârâ yetiştirmesi, Cemşid makamlı, Süleyman haşmetli padişah, şevket kağanı olan âlem destgâhının efendisi, azamet burcunun dünyayı fetheden güneşi, saltanat semasının aydınlatıcısı olan nurlandırıcının mutluluğu, Allah'ın kitabının rahmetinin delili olan hükümdarlık makamı, uçsuz bucaksız şefkat güneşinin merhametinin yansıması, imkan gülistanının lutf ve ihsan bulutu, varlık âlemine merhamet ve rıza esintisi, Süleyman şanlı padişah, Sultan Ali Padişah -Yüce Allah yardım ve nusretiyle makamını güçlendirsin- cenaplarının mutluluktan ibaret olan huzurlarına sözü geçen keyfiyeti arz ederek zulümden yakındılar. Ve o sırada kendisinden bahsedilen şâh, Sistan ve Ferah memleketinde o bölgeyle ilgili konuları yoluna koyma işine girişmişlerdi. *Mukaddes Kullar[Sultan Ali],* bu zulüm ve düşmanlığı ortadan kaldırmak için kendisinden daima yardım dilenen Cenâb-ı Mevla'nın yâr ve yardımıyla Meşhed Vilayeti istikametine yöneldi. O sırada Nadir Şâh, mezkur vilayette duraklamış ve halkı zorlama konusunda ileri gitmişti. Hidiv, yüce arzu ve himmetini bu hususta sarf etti. Ordu mensupları her yönüyle âciz,

güçsüz ve mecalsiz kaldıklarından, Sultan'ın geleceği vakte kadar tahammül göstermeksizin Afşar Kabilesi'nin gazileri Cemaziyelahir ayının on birinci gecesi[252] mezkur padişahı [Nadir Şâh'ı] katledip o sırada *Mukaddes Kulları* yakında, civar bölgede bulunmaları hasebiyle üç-dört gün içerisinde devlet ve saadet ile teşrif ederek mukaddes Meşhed beldesine geldiler. Bu keyfiyetin vukuundan sonra İran'ın bilcümle öncüleri, sergerdeleri ve büyük kimseleri, illerin ayan, ümera ve hizmetkarları mezkur beldede hazır bulunarak mukaddes ayak öpme töreninin izzetiyle başımız yücelerek kendi işlerinin yoluna konulmasını, kırıklıkların giderilmesini ve dağınıklıklarının bir araya getirilmesini âciz bir halde, yana yakıla rica etmeleriyle bu büyük iş ve muazzam mesele "büyük işleri yoluna koyan" Zat'ın te'yid ve lütfuna bağlı olmakla sözü edilen şâhta ezelî hidayet, kişisel üstünlük, hak ediş, kabiliyet ve en büyük evlat olma vasıfları bulunmasına binaen bu feyizli zamanda muzafferiyet ve uğurla saltanat ve sürur tahtına oturarak birkaç yıldan beri mezkur şâhın [Nadir Şâh'ın] zulüm ve bid'at güneşinin/ateşinin hararetine maruz kalmaktan âciz düşen İranlı cumhurun başının üstünde rahmet ve şefkat kanatlarını çırparak zulüm ve teaddîyi ortadan kaldırmak suretiyle ve hadde hesaba gelmeyen kanun ve nizam dışı vergileri yasaklamış olduktan başka üç senelik aslî vergiyi de hafifletmek suretiyle Allah'a şükürler olsun ki şimdi cümle İran ahalisi "iyi mi-kötü mü" düşüncesinden uzak, refah ve güvenlik içinde huzur yastığına baş koyarak uyuyabilmekle her türlü elem ve kederden uzaktırlar. Çünkü bu iki yüce devlet arasındaki birlik ve kaynaşma her surette daim ve kaimdir. Bu bapta, devletten yana olan güvenilir kimseler cümlesinden olan cesaret timsali makamı yüce Mehemmed Kerim Han'ı süratli bir şekilde Osmanlı Hanedanı Devlet-i Aliyyesi'ne göndererek dostluk mektubunu ulaştırmış olduklarına binaen hulûs ve inanç âleminde dostluk vesilesi olarak bu yazı kaleme alındı. Destgâhı yükseklerde olan siz -*Yüce Makam*-da cömertlik sahibi güzel ahlakınıza binâen Hazret-i Mevla'nın rızasını kazanmak ve iyilik timsali Efendi'nin ümmetinin refah ve huzurunu elde etmek demek olan iki Devlet-i Aliyye'nin dostluk ve ilişkilerindeki iyileşmeyle aralarında sevgi ve dostluğun tesis edilerek muhkem hâle getirilmesi yolunda her yönüyle önceden olduğu gibi en iyi şekilde mesai sarf ederek Merkür kadar şanlı yazıcıların sevgi ve dostluk bahçeleri, sürekli kalem yüklü bulutların yağdırdığı yağmurlarla/rahmetlerle şenlenip yeşerecektir. Vezaret, sadaret, azamet, haşmet ve mutluluk baharıyla gül bahçesi ebediyen kaim olsun; merhamet bulutunun yağdırdığı bereket yağmurları, arzuları ve bakışları her şekilde reyhanlarla çiçekler üzerine çevirsin!

-Peygamber ve O'nun şerefli Ehl-i Beyti'yle-
-Mühür sureti-
-Cömert Yaratıcı'nın yardımlarıyla
İbrahim umduğu rahmete kavuşur-

[252] 20 Haziran 1747 gecesi

63

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle ve mal hülyasının sevkiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, neticede mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; nihayet Cemaziyelahirin on birinci [20 Haziran 1747] gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında Alikuli Han'ın kardeşi İbrahim Mirza tarafından Sultan I.Mahmud'un sadrazamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه فاتح سرزمین ایران شد؛ اما در سال‌های اخیر با غلبه جنون و مالیخولیایی از عدالت و حقیقت منحرف شد، از دیدن خلق منصرف شد در مسیر ستم حرکت کرد، بدین ترتیب محافظان و حتی پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزار شدند؛ در نتیجه در شب یازدهم جمادی اول 1160 [20 ژوئن 1747] نادرشاه را به قتل رسانده و به جایش سلطان علی را به مقام سلطنت نشاندن و خلق ایران از ستم نجات یافته به آرامش و رفاه پیوستند، اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت علیّه در ترجمه عثمانی نامه فارسی ارسالی از طرف ابراهیم میرزا برادر علیقلیخان به صدراعظم سلطان محمود اول

(25 Nisan 1748)

İran Elçisi Muhammed Kerîm Hân ile Şâhın karındaşı İbrahim Mirzâ'dan sâhib-i devlet hazretlerine vârid olan Fârisî mektûbun tercümesidir.
Tahrîran Fî 26 R. Sene 1161

İnşâallahu teʻâlâ dâimâ kevkeb-i dırahşende-i vezâret ü übbehet-i fîrûzî ü ikbâl ve ahter-i fürûzende-i haşmet ü nebâlet ü bihrûzî ve iclâl-i matlaʻ-ı saâdet-i nîk-bahtî ve kâm-revâyîden-i tâliʻ ü lâmiʻ olup, meyâmin-i teʼyîdât-ı Îzid-i müteʻâl ve imdâd-ı baht-ı ferhunde-fâl ile mesned-ârâ-yı sadâret ve devlet-i nîkû-mahzarî ve visâde-pîrâ-yı izzet ü mekremet ve hidâyet-gusterî olalar. Azvâ-i daʻavât-ı tayyibât-ı dostî-âyât neşrinden ve revâyih-i tahiyyât-ı gâliyât-ı miskiyyetü'l-fevehât neseminden sonra meşhûd-ı

re'y-i mir'ât-simâ ve mekşûf-ı zamîr-i münîr-i mihr-incilâ kılınır ki merhamet ve mağfiret-me'âl-i padîşâh-ı kaviyy-destgâh Sultân Nâdir Şâh'ın ibtidâ-yı zuhûrundan hakîkat-i ahvâli ve ihtirâ-ı ikbâlinin urûcı ve galebe ve kişver-küşâlığı cenâb-ı âlîlerine ve cumhûr-ı âlemiyâna zâhir olup, evâhir-i hâlinde galebe-i sevdânın heyecânından mâl-ı hulyâ misillü bir maraza mübtelâ olup tab'ı adl-i dâd-gusterî haddinden ve re'fet ve ra'iyyet-perverî zâbıtasından inhirâf ve tarîka-i zulm u ta'addîye meyl idüp, umûm e'âlî vü edânî-i İran üzerine kâr-ı sa'b u düşvâr olup, bu sâle dek ki semt-i vilâyet-i Irak'dan mu'âvedet ve Horosan'a vürûd eyledi. Halk üzerine ta'addîsi sâbıkdan ziyâde olup, bir mertebeye vâsıl oldu ki Nâdir Şâh'ın ordusunda şeb ü rûz etrâf-ı hıyâmında kendiyi hıfz u hırâset iden, Afşar kabilesi a'yânından cem'-i kesîr sâir asker sergerdeleriyle Nâdir Şâh'ı itlâf ve tazyî' emrinde yek-dil olup ve Nâdir Şâh'dan ve evlâd u ahfâdından kemâl-mertebe ikrâh u inzicâr tutdılar. Ve fi'l-hakîka anlarda dahi temşiyet-i umûr-ı azîmeye kâbiliyyet ve istihkâk yok idi. Ve Nâdir Şâh'ı tazyî'de olan ittifâk u icmâ'dan sonra Süreyyâ-mekân, Ferîdun-re'y, Dârâ-derbân, pâdişâh-ı Cemşîd-câh, Süleyman-haşmet, hudâvendigâr-ı gerdûn-destgâh kaan-ı şevket, âfitâb-ı âlem-gîr, burc-ı azamet ü kâm-kârî, neyyir-i fürûzân-ı âsmân-ı saltanat u şehriyârî, âyet-i rahmet-i kitâb-ı ilâhî, sâye-i re'fet-i hurşîd-i atûfet-i nâ-mütenâhî, gülistân-ı imkâna sehâb-ı lutf u ihsân, âlem-i vücûda nesîm-i merhamet ü imtinân, pâdişâh-ı Süleymân-şân, es-Sultân Ali pâdişâh *eyyeda'llahu te'âlâ bi-avnihî ve nusretihî* cenâbının huzûr-ı saâdet-mevfûruna keyfiyyet-i mezbûreyi arz u tazallüm etdiler. Ve ol esnâda Şâh-ı müşârün-ileyh Sistan ve Ferah memleketinde ol tarafların intizâm-ı umûrlarına müteveccih idiler. Şâh-ı müşârün-ileyh bu zulm ü udvânı ref' için yârî-i hazret-i Bârî ve avn-ı cenâb-ı Müste'ân ile vilâyet-i Meşhed tarafına atf-ı inân eyledi. Ve ol vakt Nâdir Şâh vilâyet-i mezbûrede tevakkuf ve halkı zecre ısrâr etmişidi. Ve şâh-ı müşârün-ileyh himmet-i vâlâ-nehmeti bu husûsda sarf eylediler. Ehl-i ordu her bâbda bî-tâkat ve aciz kaldığına binâen şâh-ı müşârün-ileyhin vürûdu vaktine dek tahammül etmeyüp Afşar kabilesinin gâzîleri şehr-i Cemâziye'l-âhirenin on birinci gecesi[253] Nâdir Şâh'ı katl idüp ve ol esnâda şâh-ı müşârün-ileyh kurb ü civârda olmalarıyla üç dört gün içinde devlet ve saâdet ile belde-i mukaddese dâhil oldılar. Ve bu keyfiyyet vâki' oldukdan sonra bi'l-cümle İran'ın sergerdegân ü ümerâsı ve a'yân-ı kabâili belde-i mezkûrede hâzır olmalarıyla şâh hazretlerinin pâ-bûsluğu izzetiyle serfirâz olup, kendilerinin intizâm-ı umûr ve iltiyâm-ı şikestegî ve ictimâ'-ı perâkendegîlerin aczen ve tazallümen recâ ve istid'â idüp, bu emr-i cesîm ve kâr-ı azîm te'yîdât ve tefazzûlât-ı vehhâb-ı ale'l-azîme menût olmağla şâh-ı müşârün-ileyhde hidâyet-i ezelî ve ulviyyet ve istihkâk-ı zâtî ve isti'dâd ve ekberiyyet-i evlâd cihetleri bulunduğuna binâen bu zamân-ı feyz-nişânda fîrûzî ve mübârekî ile taht-ı saltanat ve serverî üzere temekkün ve cülûs ve birkaç seneden berü Nâdir Şâh'ın harâret-i âfitâb-ı[254] zulm ü bid'atında aciz kalan cumhûr-ı ehl-i İran'ın mefârıkı üzere bast-ı cenâh-ı rahmet ve re'fet buyurup zulm ü ta'addîyi ref' ü bî-hesâb vücûh-ı bâtıla ahzını men' eylediklerinden mâ'adâ üç senelik asl-ı hukûk-ı dîvânîyi dahi tahfîf idüp, bi-hamdi'llahi te'âlâ şimdi cümle ahâlî-i İran karîn-i refâh u âsâyiş ve nîk ü bedden gunûde-i pister-i ârâmiş olup, hiçbir vechile elem ü keder tutmazlar. Çünki bu iki devlet-i ulyâ mâ-beyninde dâimâ

[253] 20 Haziran 1747 gecesi

[254] Metinde "afitat" şeklinde yazılmıştır.

esâs-ı ittihâd ü iltiyâm kâim ve dâimdir. Bu bâbda cümle-i mu'temedân-ı devlet-hâhdan olan âlî-câh, şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Han'ı isti'câl üzere Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye'ye revâne ve nâme-i dostî hıtâme irsâl buyurduklarına binâen âlem-i hulûs u akîdetde tahrîr-i vesîletü'l-meveddete mübâderet olundı.

Bedîhîdir ki; siz âlî-câh-ı refî' destgâh dahi hüsn-i ahlâk-ı kerîmenize binâen rızâ-yı hazret-i Gird-gâra ve refâh u âsudegî-i ümmet-i Seyyid-i ebrâra makrûn olan devleteyn-i aliyyeteynin ilf ü iltiyâmları ve mâbeynde olan bünyân-ı muhabbet ü dostînin istihkâmı emrinde her vechile üslûb-ı sâbık üzere mesâ'î-i cemîle izhâr buyurup, hem-vâre riyâz-ı meveddet ve vilâyî-i münşiyân-ı Utârid-şânın sehâb-ı kilk-i dürer-bârları bârânıyla karîn-i hurremî ve hadâret buyuralar. Bâkî gül-zâr hemîşe bahâr-ı vezâret ve sadâret-i übbehet ü haşmet ü kâm-kârî âb-yârî-i ebr-i merhamet-bârîden reyâhîn ü ezhâr her gûne merâm u enzâr ile meşhûn ola.

Mektûb-ı mezbûrun mührü
Ez-inâyât-ı Gird-gâr-ı kerîm
Dâred ümmîd-i rahmet İbrahîm[255]

64

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelahir 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere elçi Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında İran Mollabaşısı tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektup

با درخشیدن ستاره اقبال نادرشاه فاتح سرزمین ایران شد اما در سال‌های اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقیقت منحرف شده، از توجه به مردم صرف‌نظر کرده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش

[255] "Cömert Yaratıcı'nın yardımlarıyla İbrahim beklediği rahmete kavuşur" anlamında Farsça mühür ibâresi.

بیزار شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 1160/ 20 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد بحث مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت‌علیّه در نامه فارسی ارسالی از طرف ملاباشی ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول

[Farsça]

Aslı müşârun-ileyh tarafına verilmiştir.

Saadetli, semahatli Şeyhülislam Efendi hazretlerine elçi
Mehemmed Kerim Han ile Mollabaşı'dan vürud iden Farisî mektubun suretidir.

Sunduğu fazilet ve talim ettiği ders ile melekler âleminin: *"Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur."*[256] zikir ve dersini tekrar ile vazife edindikleri, kemâl medresesinde ve fazilet havzasında çok bilenlerin en bilgilisi olan Hazret! İçinde bulunduğumuz zamanın hâdiseleri ile gece ve gündüzün değişkenliğinde onların göze çarpan aldatıcılığı, olgunluk sahibi kişiliğinizi ve sahip olduğunuz yüksek vasıflı güzelliklerin bolluğundaki derecenizi bozamasın, muhafaza buyurulsun! Fazilet, şeriat, ifade etme, feyizlendirme, hidayet ve irşad etmenin sadeliğinin ziyneti artsın! Karşılık bulmaya yaraşır vefakâr dualaların tebliğinden, anber kokuları esintili samimi niyazların takdiminden sonra ayna gibi berrak görüşlerinize ve nurlar yansıyası vicdanınızın algısına sunulur ki, merhamet ve mağfiretle eşanlamlı padişah, tahtı sağlam olan Sultan Nadir Şâh'ın başa geçtiği ilk zamanlardan ahvalinin gerçekliği ve ikbal yıldızının yükselmesi, her şeye üstün gelmesi ve ülke fatihi olması, yüce cenaplarına ve dünyanın ileri gelenlerine zahir olup son zamanlarında ise sevdasının galip gelişinin heyecanından, mal hulyası gibi bir hastalığa yakalanmasından; tabiatı, adalet ve hakkaniyeti her tarafa yaymanın en zayıf noktasında olmasından; şefkatten ve ahaliyi görüp gözetmekten vazgeçme kaynaklı olarak zulüm ve teaddî yoluna sapması, İran'ın bilcümle yüksek ve düşük tabaka halkları üzerine katlanılması zor bir mesele haline gelip Irak beldeleri tarafından avdetle Horasan'a geldiği bu yıla kadar halka yaptığı zulüm eskisinden ziyadeleşip öyle bir dereceye ulaştı ki, gece gündüz Nadir Şâh'ın ordusunda çadırların etrafında kendisini koruyup kollayan Afşar Kabilesi ayanından birçoğu diğer asker sergerdeleriyle birlikte Nadir Şâh'ı öldürmek konusunda gönül birliği ederek Nadir Şâh'tan, oğul ve torunlarından en ileri derecede getirdikleri ikrahla nefret ettiler. İşin hakikatinde onlarda da büyük işleri sevk ve idare edebilecek kabiliyet ve birikim yoktu. Nadir Şâh'ı itlaf için yapılan ittifak ve toplantıdan sonra Süreyya mekanlı, Feridun düşünceli, Dârâ yetiştirmesi, Cemşid makamlı, Süleyman haşmetli padişah, şevket kağanı olan âlem destgâhının efendisi, azamet

[256] Bakara Sûresi: 2/32.

burcunun dünyayı fetheden güneşi, saltanat semasının aydınlatıcısı olan nurlandırıcının mutluluğu, Allah'ın kitabının rahmetinin delili olan hükümdarlık makamı, uçsuz bucaksız şefkat güneşinin merhametinin yansıması, imkan gülistanının lutf ve ihsan bulutu, varlık âlemine merhamet ve rıza esintisi, Süleyman şanlı padişah, Sultan Ali Padişah -*Yüce Allah ezelî te'yidiyle makamın güçlendirsin*- cenaplarının mutluluktan ibaret olan huzurlarına sözü geçen keyfiyeti arz ederek gördükleri zulümden yakındılar. Ve o sırada kendisinden bahsedilen şâh, Sistan ve Ferah memleketinde o bölgeyle ilgili konuları yoluna koyma işine girişmişlerdi. *Mukaddes Kulları*[Sultan Ali], bu zulüm ve düşmanlığı ortadan kaldırmak için kendisinden daima yardım dilenen Cenâb-ı Mevla'nın yâr ve yardımıyla Meşhed Vilayeti istikametine yöneldi. O sırada Nadir Şâh, mezkur vilayette duraklamış ve halkı zorlama konusunda ileri gitmişti. Şanı yüce arzu ve himmetin özellikle bu hususu dikkate almasıyla bu doğrultuda mesai sarf edildi. Ordu mensupları her yönüyle âciz, güçsüz ve mecalsiz kaldıklarından, Sultan'ın geleceği vakte kadar tahammül göstermeksizin Afşar Kabilesi'nin gazileri Cemaziyelahir ayının on birinci gecesi[257] mezkur padişahı [*Nadir Şâh'ı*] katledip o sırada *Mukaddes Kulları* yakında, civar bölgede bulunmaları hasebiyle üç-dört gün içerisinde devlet ve saadet ile teşrif ederek mukaddes Meşhed beldesine geldiler. Bu keyfiyetin vukuundan sonra İran'ın bilcümle öncüleri, sergerdeleri ve büyük kimseleri, illerin ayan, ümera ve hizmetkarları mezkur beldede hazır bulunarak mukaddes ayak öpme töreninin izzetiyle başımız yücelerek kendi işlerinin yoluna konulmasını, kırıklıkların giderilmesini ve dağınıklıklarının bir araya getirilmesini âciz bir halde, mukaddes "Süreyya Yıldızı makamlı" hazretten yana yakıla rica edip hizmet dilemeleriyle bu büyük iş ve muazzam mesele "büyük işleri yoluna koyan" Zat'ın te'yid ve lütfuna bağlı olmakla sözü edilen şâhta ezelî hidayet, kişisel üstünlük, hak ediş, kabiliyet ve en büyük evlat olma vasıfları bulunmasına binaen bu feyizli zamanda, muzafferiyet ve uğurla saltanat ve sürur tahtına oturarak birkaç senedir önceki şâhın [*Nadir Şâh'ın*] zulüm ve bid'at güneşinin/ateşinin hararetine maruz kalmaktan âciz düşen İranlı cumhurun başının üstünde rahmet ve şefkat kanatlarını çırparak zulüm ve teaddîyi ortadan kaldırmak suretiyle ve hadde hesaba gelmeyen kanun ve nizam dışı vergileri yasaklamış olduktan başka üç senelik aslî vergiyi de hafifletmek suretiyle Allah'a şükürler olsun ki şimdi en üst seviyedekilerden en alt seviyedekilere kadar Hakanlığın iyiliksever kanatları altında gölgelenenlerin tamamı refah ve güvenlik içinde huzur yastığına baş koyarak uyuyabilmekle hepsi devletin devamından yana dua ile meşguldürler. Sonsuza kadar kesintiye uğramaksızın devam edecek olan devletten ve bu hükümdarın şevket ve saltanat sancağının yükselmesinden şüpheleri bulunmamakla her türlü elem ve kederden uzaktırlar. Çünkü bu iki Devlet-i Aliyye arasında daimî surette birlik-beraberlik ve kaynaşma prensip kabul edilmekle devletin iyiliğinden yana güvenilir kimseler cümlesinden bulunan inanç ve samimiyet üssü konumundaki makamı yüce Mehammed Kerim Han'ı, Name-i Hümayun ile bir sevinç vesilesi olan bu haberi, mutluluğu görüp gözeten makama ve adaleti yaygınlaştıran Devlet-i Aliyye'ye ulaştırmak üzere yola çıkarmakla "iki kerem sahibi devletin duacısı" da kendisini bu gelişmelerin seyrini kaleme almakta buldu. Şanı ve makamı yüce zatınızca dünyayı

[257] 20 Haziran 1747 gecesi

tanımada ve hayrı istemede dostluk ve muvafakat esasının te'kidi için gerekli görülen şey ne ise onun öne çıkarılarak bu yolda çalışılacağı ve buna özen gösterileceği açıktır. Beraberlik gülistanları misk kokulu kamışların kalemi hükmündeki bulutların yağdırdığı yağmurlarla/rahmetlerle şenlenip yeşerecektir. Neticesi mutluluk olan günleriniz bâki olsun, şeriat, fazilet, hidayet, ifade etme, feyz dağıtma ve dini görüp gözetme esası üzere "nun" ve "sad" ile[258] devam etsin!

Mühür sureti:
Ve rafa'nâhu mekanen aliyyâ"[259]
[Ve biz O'nu yüce makama yükselttik]

65

Nâdir Şâh'ın katledilmesi ve yeğeni Alikuli Hân'ın saltanat naibi tayin edilmesi

قتل نادرشاه و تعیین علیقلیخان به نیابت سلطنت به جای وی

Sultan Nadir Şah'ın ikbâl yıldızının parlayarak İran ülkesinin fâtihi olmasının yanında son zamanlarında sevdasının galip gelmesiyle adalet ve hakkaniyetten saptığı, ahaliyi görüp görmekten vazgeçerek zulüm yoluna yöneldiği, sonuçta mensubu bulunduğu ve kendini daima koruyup kollayan Afşar Aşireti bile şah ve ailesinden nefret eder hâle geldikleri; Nihayet 11 Cemaziyelahir 1160 / 20 Haziran 1747 gecesi Nadir Şah'ı katledip onun yerine, Sultan Ali'nin saltanat makamına oturmasıyla İran halkının söz konusu zulümden kurtularak huzur ve refaha kavuştukları, dostluk mektubunu Devlet-i Aliyye'ye iletmek üzere Mehemmed Kerim Han'ın süratle yola çıkarıldığı hakkında İran Mollabaşısı tarafından Sultan I.Mahmud'un şeyhülislamına gönderilen Farsça mektubun Osmanlıca tercümesi

با درخشیدن ستاره اقبال سلطان نادرشاه ضمن این که فاتح سرزمین ایران شد در سال‌های اخیر با غلبه جنون از عدالت و حقیقت منحرف شده، از توجه به مردم چشم پوشی نموده و در مسیر ستم حرکت کرد، در نتیجه محافظان و پیشروان طایفه افشار نیز از وی و خانواده اش بیزار شدند؛ در نهایت در 11 جمادی الاول 20/1160 ژوئن 1747 نادرشاه را کشته و به جای وی، سلطان علی را به مقام سلطنت نشانده و موضوع مورد

[258] Nun ve Sad harflerinin birleşmesinden oluşan "nass" kelimesi kastedilip; "Kur'an ve Sünnet-i Seniyye'den ayrılmayasın" denilmek isteniyor. [Mütercim notu]

[259] Meryem Sûresi: 19/57.

بحث مردم ایران را از ظلم نجات داده و به آرامش و رفاه رساندند؛ اعزام سریع محمد کریم خان برای رساندن نامه دوستی به دولت علیّه در ترجمه به نامه فارسی ارسالی از طرف ملاباشی ایران به شیخ الاسلام سلطان محمود اول

Mektûb-ı mezbûrun tercümesidir.

Ol hazret-i alîm-i allâm ki medrese-i kemâl ve havza-i fadl u efdâlinde müsebbihân-ı mele-i aʿlâ *"sübhâneke lâ ilmelenâ illâ mâ allemtenâ"*[260] zikr ve dersini tekrâr ile vazîfe-i iştigâl tutalar. Zât-ı kâmilü's-sıfât-ı mevfûru'l-hasenât-ı âlî-derecâtınızı havâdis-i rûzgâr ve mekkâre-i leyl ü nehârın inkılâbından masûn ve mahrûs idüp, zînet-efzâ-yı visâde-i fazîlet ü şerîat ü ifâdet ü ifâzat ü hidâyet ü irşâd olalar. Daʿavât-ı vâfiyât-ı icâbet-âyât ve tahiyyât-ı zâkiyât-ı anberîn-nesîmât teblîğ ü tersîlinden sonra meşhûd-ı reʾy-i mirʾât-simâ ve mekşûf-ı zamîr-i münîr isâbet-iktizâ kılınır ki; merhamet ü mağfiret-meʾâl pâdişâh-ı kavî-destgâh Sultân Nâdir Şâh'ın ibtidâ-yı zuhûrunda hakîkat-ı ahvâli ve ahter-i ikbâlinin urûcı ve galebe ve cihân-gîrliği cenâb-ı âlîlerinin ve cumhûr-ı âlemiyânın maʿlûmları olup, evâhir-i hâlinde galebe-i sevdânın heyecânından mâl-ı hulyâ misillü bir maraza mübtelâ olup tabʿı adl ü dâd-gusterî haddinden ve reʾfet ü raʿiyyet-perverî zâbıtasından inhirâf ve tarîka-i zulm ü taʿaddîye meyl idüp, umûm eʿâlî vü edânî-i İran üzerine kâr-ı saʿb u düşvâr olup, bu sâle dek ki semt-i vilâyet-i Irak'dan muʿâvedet ve Horasan'a vürûd eyledi. Halk üzerine taʿaddîsi sâbıkdan ziyâde olup, işi bir mertebeye irişdirdi ki Nâdir Şâh'ın ordusunda şeb ü rûz etrâf-ı hıyâmında kendiyi hıfz u hırâset iden Afşar kabilesi aʿyânından cemʿ-i kesîr sâir asker sergerdeleriyle Nâdir Şâh'ı itlâf ve tazyîʿ emrinde yek-dil olup ve Nâdir Şâh'dan ve evlâd u ahfâdından kemâl-mertebe ikrâh u inzicâr tutdular. Ve fi'l-hakîka anlarda dahi temşiyyet-i umûr-ı azîmeye kâbiliyyet ve istihkâk yok idi. Nâ-çâr Nâdir Şâh'ı tazyîʿde olan ittifâk u icmâʿdan sonra Sürreyyâ-mekân, Ferîdun-reʾy ve Dârâ-derbân pâdişâh-ı Cemşîd-câh, Süleyman-haşmet, hudâvendigâr-ı gerdûn-destgâh, kaan-ı şevket, âfitâb-ı âlem-gîr, burc-ı azamet ü kâm-kârî, neyyir-i fürûzân-ı âsmân u saltanat u şehriyârî, âyet-i rahmet-i kitâb-ı ilâhî, sâye-i reʾfet-i hurşîd, atûfet-i nâ-mütenâhî, Gülistân-ı imkâna sehâb-ı lutf u ihsân, âlem-i vücûda nesîm-i merhamet ü imtinân, pâdişâh-ı Süleymân-şân es-Sultân Ali pâdişâh *eyyeda'llahu bi-teʾyîdâtihi'l-ezeliyye* cenâbının huzûr-ı saâdet-mevfûruna keyfiyyet-i mezbûreyi arz ü tazallüm eylediler. Ve ol esnâda şâh-ı müşârün-ileyh Sistan ve Ferah memleketinde ol tarafların intizâm-ı umûrlarına meşgûl idiler. Şâh-ı müşârün-ileyh bu zulm u udvânı refʿ için yârî-i hazret-i Bârî ve avn-ı cenâb-ı Müsteʿân ile vilâyet-i Meşhed tarafına atf-ı inân eylediler. Ve ol vakt Nâdir Şâh vilâyet-i mezbûrede tevakkuf ve halkı zecre ısrâr etmişdi. Ve şâh-ı müşârün-ileyh himmet-i vâlâ-nehmeti bu husûsda sarf eylediler. Ehl-i ordu her bâbda bî-tâkat ve aciz kaldığına binâen şâh-ı müşârün-ileyhin vürûdı vaktine dek tahammül etmeyüp, Afşar kabilesinin gâzîleri şehr-i

[260] "(Melekler:) Yâ Rab! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur (dediler)..." Bakara Sûresi: 2/32.

Cemâziye'l-âhirenin on birinci gecesi[261] Nâdir Şâh'ı katl idüp ve ol esnâda şâh-ı müşârün-ileyh kurb ü civârda olmalarıyla üç dört gün içinde devlet ü saâdet ile belde-i Meşhed-i mukaddese dâhil oldılar. Ve bu keyfiyyet vâki‘ oldukdan sonra bi'l-cümle İran'ın ser-gerdegân ve ümerâsı ve a‘yân-ı kabâili belde-i mezkûrede hâzır olmalarıyla şah hazretlerinin pâ-bûsluğu şerefiyle ser-efrâz olup, kendilerinin intizâm-ı umûr ve iltiyâm-ı şikestegî ve ictimâ‘-ı perâkendegîlerin aczen ve tazallümen huzûr-ı şâhîden recâ vü istid‘â idüp, ve bu emr-i cesîm ve kâr-ı azîm te’yîdât u tafazzulât-ı aliyy-i azîme menût olmağla şâh-ı müşârün-ileyhde tevfîkât-ı ezelî ve ulviyyet ve istihkâk-ı zâtî ve isti‘dâd ve ekberiyyet-i evlâd cihetleri bulunduğuna binâen bu zamân-ı feyz-nişânda fîrûzî ve mübârekî ile taht-ı saltanat ve serverî üzere cülûs ve birkaç seneden berü Nâdir Şâh'ın harâret-i âfitâb-ı şiddet ve kahrında kalan umûm ehl-i İran'ın müfârıkı üzere bast-ı cenâh-ı rahmet ü re’fet buyurup, zulm ü bid‘ati ref‘ ve vücûh-ı bâtıla ve bî-hesâb ahzını men‘ eylediklerinden mâ‘adâ ziyâde şefekat ve inâyet-i bî-nihâyet-i pâdişâhîlerinden nâşî üç senelik asl-ı hukûk-ı dîvânîyi dahi tahfif idüp, bi-hamdi'llahi te‘âlâ cümle e‘âlî ve edânî ve karîb ü ba‘îd kâffe-i cumhûr karîn-i refâh u âsâyiş ve günûde-i pister-i ârâmiş olup, şâh hazretlerinin devâm-ı devlet ve irtikâ-yı şevket ve saltanatı duâsına meşgûldürler. Hiçbir vechile elem u keder tutmazlar. Çünki bu iki devlet-i ulyâ mâ-beyninde dâimâ esâs-ı ittihâd u iltiyâm kâim ve dâimdir. Cümle-i mu‘temedân-ı devlet-hâhdan olan âlî-câh-ı akîdet ü ihlâs-destgâh Muhammed Kerîm Hân'ı nâme-i hümâyûn ile bu haber-i meserret-eseri îsâl için ol savb-ı saâdet-perver ve Devlet-i Aliyye-i ma‘delet-gustere revâne olmağla bu dâî-i devleteyn-i kerîmeteyn dahi bu merâtibi tahrîre ibtidâr eyledi. Bedîhîdir ki, siz âlî-câh-ı mu‘allâ-şâh-ı âlem-âgâhî ve hayr-hâhîde te’kîd-i esâs-ı dostî ve muvâfakat için lâzım bildikleri emri takdîme sa‘y u ihtimâm buyurup, riyâz-ı ittihâdı bârân-ı sehâb-ı midâd hâme-i müşkîn hitâme ile karîn-i hadâret u nedâret ve hurremî ü sebzî buyuralar. *Bâkî eyyâm-ı ferhunde-encâm şerîat ve fazîlet ü hidâyet ve ifâdet ü ifâzat ve dîn-perverî müstedâm bâd. Bi'n-nûn ve's-sâd.*[262]

66

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

Mehemmed Kerim Hân aracılığıyla Şah'ın naibi tarafından saltanat makamına gönderilen nâmenin alındığı, irsen ve istihkakan, icmâ ve ittifâken

[261] 20 Haziran 1747 gecesi

[262] "Neticesi mutluluk olan günleriniz bâkî olsun, şerî‘at, fazîlet, hidâyet, ifâde etme, feyz dağıtma ve dini görüp gözetme esâsı üzere "nun" ve "sad" ile (yani nass demek olup kitap ve sünnet yolunda) devam etsin" anlamında Farsça duâ cümlesi.

İran Saltanat makamına cülus vâki‘ olmakla âsâyişin sağlanması ile birlikte avam ve havâssın mühim işlerinin yoluna konulduğunun anlaşıldığı, taç ve tahtın kendileri için mübarek ve uğurlu olmasına duacı olunduğu; sözü edilen nâmede eskisi gibi iki devlet arasında yürürlükte olan mektup teatisi ve elçilerin gidiş-gelişlerinin dostluk ve birliktelik esası üzere devam etmesi arzulanarak her türlü yabancılaşma ve ayrışmadan korunulması arzu ve iltimas olunmakla Saltanat makamının buna riayet ettiği, dostluk ve birlikteliğin devamı için üzerine düşeni yapmakta olduğu, yeni şâhın, amcaları Nadir Şah ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalacaklarına inanılmakla huduttaki İranlılara yönelik vukuu muhtemel tecavüzlere karşı hudut boyunda görevli Osmanlı vâli ve hâkimlerinin dikkatli olmaları hususunda uyarıldıkları; Bundan sonra da birliktelikten sapılmayıp ayrışmaya gidilmemesi için iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklendiği; sefirin, huzura kabul edilip teşrifat merasiminin ifa olunmasıyla dönüşü için ruhsat verilerek cülûs-ı hümayun tebriki için kaleme alınan nâme-i hümâyûnun elçiyle birlikte gönderildiği; aradaki dostluğun en iyi şekilde devamı arzulandığı hakkında Sultan I.Mahmud tarafından, Şah'ın naibi Alikuli Han'a gönderilen cevabî nâme-i hümâyûn

دریافت نامه ارسالی از طرف نایب شاه و مقام سلطنت به وساطت محمد کریم خان، جلوس به مقام سلطنت ایران بطور ارثی و استحقاقی، با اجماع و اتفاق، همراه با حفظ آسایش انجام کارهای مهم عوام و خواص استنباط شد، برای تبریک و فرخنده بودن تاج و تخت به ایشان دعاگو هستیم؛ جریان و تبادل نامه مورد بحث همانند پیش از این فیمابین دو دولت و رفت و آمد ایلچیان با اساس قرار دادن دوستی و همبستگی، خواستار ادامه این روند و جلوگیری از هر گونه بیگانگی و جدایی، با آرزو و تمنای رعایت این امر توسط مقام سلطنت؛ انجام هر کاری برای ادامه دوستی و همبستگی، با ایمان به وفاداری در شروط عهدنامه دوستی عقد شده با نادرشاه عموی شاه جدید، در عین حال هشدار به ماموران و حاکمان و والیان عثمانی در طول مرزها در خصوص دقت و مقابله با هر گونه تجاوز احتمالی ایرانیان در مرزها؛ از این پس نیز از همبستگی پرهیز نکرده انتظار می رود با ادامه افزایش دوستی و صداقت از جدایی بین دو طرف جلوگیری به عمل آورند؛ سفیر در کمال آرامش و طی مراسم تشریفاتی برای تبریک جلوس همایونی پذیرفته و سپس برای بازگشت اجازه صادر شد، ارسال نامه همایونی تحریر شده به همراه ایلچی؛ پاسخ نامه همایونی ارسالی همراه با آرزوی ادامه دوستی فیمابین به بهترین نحوه از طرف سلطان محمود اول به نایب شاه علیقلیخان

(8/17 Haziran 1748)

Mübârek rikâb-ı hurşîd-tâb-ı hazret-i zıllu'llâhîden şâh-ı İran'a inâyet ve ihsân buyurulan cevâb-nâme-i hümâyûn-ı atûfet-meşhûnun kaleme aldırılan suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"Vallâhü yu'tî mülkehû men yeşâ'"[263]

Hamd ü senâ-yı lâ-yuhsâ ve şükr ü sipâs-ı bî-intihâ seyyâh-ı cihân-gerd berk-i şitâb-ı vehm ü hayâl resîde-i ser-hadd-i künh-i zâtî vâsıl-ı ülkâ-yı Hakk ma'rifeti olmayan cenâb-ı Melik-i Müte'âl ve hudâvend-i bî-misl ü lâ-yezâl dergâhına sezâ vü halîkdır ki; iktizâ-yı hikmet-i ezeliyye ve istid'â-yı meşiyyet-i lem-yezeliyyesiyle vakten fe-vakten pertev-i isti'dâd-ı mâder-zâd ile şârık-ı meşârık-ı imkân u şuhûd olanların kabâ-yı endâm-ı istîhâllerin tırâzı "*ve refe'nâ hu mekânen aliyyâ*"[264] ile mutarrız ve müte'âlî ve ser-i ibtihâcların tâc-ı vehhâc ve "*âtâhu'llâhü'l-mülk*"[265] ile müzeyyen ü mütelâlî idüp, hall ü akd-i mesâlih-i îl ü ülkâ-yi dest-i nasafet ü i'tidâllerine i'tâ ile vesîle-i intizâm-ı şevârid-i umûr ve bâ'is-i asâyiş ü sükûn-ı ahâlî vü cumhûr eyledi. Ve nu'ût u tahiyyât-ı bî-add ü bî-hemtâ simurg-ı bülend-pervâz-ı akl-ı küll hevâ-yı idrâk-i câh u celâletde süst-i cevelân ve yek-rân-ı germ-inân, zebân-ı na't-ı zât-ı bâ-kemâlinde teng-i meydân olan habîb-i Hudâ ve Resûl-i kibriyâ *aleyhi mine's-salavâti ezkâhâ ve enmâhâ hazretlerinin* meşhed-i pâk u mu'attar ve merkad-i mukaddes ü münevverlerine şâyeste ve hakîkdir ki; mantûka-i "*lâ yü'minü ehadüküm hattâ yuhibbe li-ahîhi mâ-yuhibbu li-nefsih*"[266] ile ref'-i madde-i mübâyenet ve ta'lîm ve irâ'et-i merâsim-i yegânegî ve uhuvvet kıldı. Ve esnâf-ı tardiye ve dürûd-ı nâ-ma'dûd umûmen âl ü ashâb-ı kirâm ve husûsan çihâr-rükn-i bârû-yı İslâm olan Hulefâ-yı Râşidîn ve nücebâ-i mücâhidîn-i dîn hazerâtının tuyûr-ı hudr-ı cinân olan ervâh-ı tayyibe-i huld-âşiyânlarına olsun ki her biri ber-hasb-i mefhûm-ı "*ashâbî ke'n-nücûm*"[267] reh-nümâ-yı sebîl-i hudâ, hazr-ı tarîk-i saâdet-ihtivâdır, ammâ-ba'd e'âlî-hazret, sipihr-iktidâr, Utârid-dirâyet, hurşîd-iştihâr Behrâm-rezm keyvan-rif'at nâhid-bezm bercîs-saâdet, zînet-efzâ-yı erîke-i serverî, revnak-bahşâ-yı mesned-i dâverî, tîr-verî-bâzû-yı rüşd-i kiyâset, kuvvet-i ser-pençe-i şehâmet ü besâlet, müşeyyid-i erkân-ı kâm-rânî, mümehhid-i bünyân-ı dost-kânî avnen li'l-hamâseti ve'l-adâleti, savnen li'd-diyâneti ve'l-asâleti hayru'l-halef-i evreng-nişînân-ı Kisrâ vü Cem, ni'me'l-bedel, serîr-i ârâyân-ı memâlik-i Acem, felek-bârgâh el-Kaan Ali Şâh *lâ zâlet neyyirâtü necdetihi tâli'aten min meşârki'l-izzi ve'l-ikbâl ve mâ-berihat şümûsu izzetihî masûneten an vasameti'l-husûfi ve'z-zevâl*[268] hazretlerinin matla'-ı neyyir-i hubb u vilâ ve meşrık-ı âfitâb-ı silm ü safâ olan savb-ı me'âlî-evb-i şâhîlerine zîver-i efser-i mihr ü vidâd ve pîrâye-i iklîl-i dostî ü ittihâd olmağa sezâ ferâ'id-i tahiyyât-ı muhabbet-âyât ve mervârid-i teslîmât-ı meveddet-gâyât ithâf u ihdâsıyla zamîr-i münîr-i mihr-i tenvîr ve hâtır-ı âtır-ı hurşîd-nazîrlerine suver-i müdde'â-yı

[263] "... Allah dilediğine mülkü verir..." Bakara Sûresi: 2/247.

[264] "Ve onu üstün bir makama yükselttik." Meryem Sûresi: 19/57.

[265] "...Allah ona hükümdarlık verdi..." Bakara Sûresi: 2/251.

[266] Buhârî, Sahîh, Kitâbü'l-İman, 6; Hadiste "lâ yü'minü" şeklindeki ibâre, metinde "lâ yuslimü" şeklindedir.

[267] "Ashâbım yıldızlar gibidir" Hadîs-i Şerîf, Şeybânî, es-Sünne, Bâbü fi Zikri Havzi'n-Nebi.

[268] "Onun kahramanlık ışıltılarının izzet ve ikbâl ufuklarından doğuşu hiç eksilmesin; izzetinin güneşleri de zevâl bulma ve tutulma utancından korunsun" anlamında Arapça duâ cümlesi.

tehâbb u muhâdenet bu vechile irâ'et olunur ki; der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hakânîmize hânân-ı sütûde-nişânlarından âlî-câh, şehâmet-destgâh Muhammed Kerîm Hân *dâme mahfûfen bi-inâyeti'l-Meliki'l-Mennân* sefâret ve vesâtatıyla tesyîr olunan nâme-i nâmî-i şâhî ve müfâvaza-i kirâmî-i Cem-câhîleri bir vakt-i fîrûz ve hîn-i behcet-endûzda sefîr-i müşârün-ileyh vesâtatıyla rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevânemize mevsûl ve mefhûm-ı muhabbet-mersûmuna ıttılâ'-i mülûkânemiz meşmûl olup mehebb-i kelimât-ı letâfet-âyâtından vezân olan nesîm-i me'ânî-i kabûlîsi revzen-i idrâk-i pâdişâhânemizden ubûr ile nefha-nisârı kâşâne-i zamîr-i safvet-semîr-i hümâyûnumuz oldukda revâyih-i anberiyyetü'l-fevâyih, sıdk-ı niyyet ve hulûs-ı serîretleri mu'attar-sâz-ı dimâğ-ı istînâs u ülfet ve kuvvet-bahş-ı kuvâ-yı nâmiye-i mihr ü meveddet oldığından başka tafsîl-i keyfiyyete dâir nüvvâb-ı kâm-yâbları tarafından ümenâ-yı Devlet-i Aliyye ve vükelâ-yı Saltanat-ı Seniyyemize arz u iş'âr olunan vâkı'a-i fâkı'a ve bâdire-i nâdireden nâşî zât-ı me'âlî-simâtları irsen ve istihkâkan ve icmâ'an ve ittifâkan taht-gâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs ü temekkün bulup, asâyiş ü ârâm-ı havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet üzere oldıkları tahrîr ü işrâb buyurulmağla çünki maksûd-ı aslî salâh-ı hâl-i İslâmiyân ve râhat u sâmân-ı hilye-dârân-ı îmân olup ve cenâb-ı me'âlî-nisâblarının dahi bu ma'nâlar menvî-i fuâd ve umde-i metâlib ü murâdlarıdır; ber-vech-i muharrer cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri şîrâze-i risâle-i tevâfuk u ilti'âm ve mikrâz-rişte-i tenâfür ve tezâdd-ı mâbeyn-i İslâm olmak mülâhazasıyla tab'-ı hümâyûn-ı cihân-bânîmize îrâs-ı keyfiyyet inbisât ve îdâ'-ı madde-i hubûr u neşât eylemişlerdir. Cenâb-ı Hudâvend-i Bî-çûn tâc u taht-ı şâhânelerin mübârek ve meymûn ve her hâlde a'mâl ü harekâtınızı tevfîk ü rızâsına makrûn eyleye. Âmin.

Zikrolunun nâme-i sâmiyelerinde mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhânemizden düstûr-ı sâbık şîme-i kerîme ve kâide-i müstahsene-i ittihâd u i'tilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn mer'î ve melhûz ve peyveste-i âmed-şüd müfâvazât-ı müşfikâne ve irsâl-i mekâtibât ve rakîme-cât-ı dostâne ile şâri'-i şefekat ü re'fet ve atûfet ü yegânegî, mugâyeret ü bîgânegî tatarrukundan masûn ve mahfûz olması husûsı iltimâs u istid'â buyurulmuş. Hilâfetu'llâhi'l-kübrâ ve hüccetü'l-Hakki alâ kâffeti'l-verâ olan işbu devlet-i Hudâ-dâd ve saltanat-ı şer'-i bünyâdımızın öteden berü her hâlde ta'zîm-i li-emri'llâh ve şefekat-i alâ halki'llah merâsimine riâyet ve "*evfû bi'l-ahdi inne'l-ahde kâne mes'ûlen*"[269] fermânına imtisâl ve itâat şiâr-ı şân-ı şevket ü übbehetleri olmakdan nâşî tarh u te'sîs-i mebânî-i musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta tahrîk-i dest ve enâmil-i hâhiş ü rağbet ve min külli'l-vücûh merâsim-i hüsn-i akîdet ü ihlâsa mübâderet idenler cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hilâfet-penâhîmizden nâ'il-i nisâb-ı müsâade vü is'âf mazhar-ı mefâhir-i teveccühât u eltâf olageldikleri bedîhî olup ve hattâ amminiz merhûm Nâdir Şâh ile kubeyl-i vefâtında in'ikad-pezîr olan merâir-i musâfâtın uhûd u kuyûdunı tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd u mîsâka kemâl-i i'tinâ vü dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûsemiz câniblerinden îsâl-i zarar u hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ü tasaddî ve ahâlîsine vechen-mine'l-vücûh cevr ü ta'addî etmemek ve idenler olur ise derhâl ahz u bilâ-emânin sezâ oldukları cezâları verilmek

[269] "...Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir." İsrâ Sûresi: 17/34.

üzere vulât ü hükkâm-ı kılâ' ve ser-haddât-ı hâkaniyyemize hutût-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânemizle mu'anven evâmir-i cihân-mutâ'ımız ile tenbîh ü te'kîd olunduğundan gayri pey-der-pey keyfiyyet-i mersûmeye mezîd-i dikkat ve itâre-i hamâme-i basîret eylemeleri tehdîd ü telkîn olunmadan hâlî olunmayup, binâen-aleyh siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı kâmilü'ş-şeref-i hümâyûnumuzdan muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevânemiz mebzûl ve der-kâr idüğü ma'lûm-ı dûr u nezdîk-i Türk ü Tâcik olmağla tafsîlden müstağnîdir. Bi-mennihî te'âlâ zât-ı nasafet ü fütüvvet-simâtlarının mebâdî-i hâl ve garrâ-i nâsiye-i hakkâniyyet ü i'tidâllerinde nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet ve envâr-ı diyânet ü emânet muktezâları üzere fîmâ-ba'd dahi şâhrâh-ı silm ü yegânegî has ü hâr-ı mugâyeret ve bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü muvâlât âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ve efzûn olması melhûz-ı tab'-ı mülûkânemizdir. Bu def'a sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı hümâyûnumuza şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-âsâr-ı mülûkânemiz ile meşmûl olup, merâsim-i sefâreti kemâl-i âdâb u ta'zîm ile edâ ve levâzım-ı hidmet-i risâleti vüfûr-ı âgâhî vü tefhîm birle tekmîl ü îfâ idüp, hâiz-i teşrîfât-ı behiyye-i mu'âvedet ve fâ'iz-i nisâb-ı ruhsat-ı mürâca'at olmağla tebrîk-i cülûs-ı meymenet-me'nûsları tebrîk siyâkında işbu nâme-i hümâyûnumuz ısdâr ve sefîr-i müşârün-ileyhe mashûben irsâl olunmuşdur. İnşâallahu te'âlâ ledâ şerefi'l-vusûl ber-siyâk-ı mezkûr mi'mârî-i himmet-i bülend-rütbet-i şehriyârânemiz ile bünyân-ı kaviyyü'l-erkânı ahd ü mîsâk-ı "*inne'l-uhûde ledâ ehlu'llahi zimemün*"[270] mısdâkınca râsî ve râsih ve sâmî ve şâmih idüğü karîn-i zihn-i derrâk-i keyânîleri oldukda merâtib-i mezbûre cânib-i me'âlî-câlib-i hüsrevânemizden mer'î vü mu'teber oldığı misillü fîmâ-ba'd dahi taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerinden nesîm-i ihlâs u meveddet ve kabûl-i hüsn-i akîdet ve niyyet-i vezân ve zülâl-i sâf-ender-sâf musâdakat ü muhâdenet pezîrâ-yı cereyân ü feyezân oldukca gülşen-i serî'ü'n-nümâ-yı ittihâd ü ülfet tef ü tâb-ı mugâyeret ve sarsar-ı berg ü bâr-efken-i bîgânegî vü münâferetden masûn ve me'mûn olup, ictinâ-yı simâr-ı muvâlât ü musâfât ile ahâlî vü sükkân-ı tarafeyn âsûde-hırâm hıyâbân-ı ârâm u âmed-şüd-i müfâvazât-ı müşfikâne bî-infisâm olmak mukarrerdir. *Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ez-ufk-ı dost-dârî ve rast-kârî tâli' ü tâbân ve lâmi' ü dırahşân bâd, bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd.* [271]

Evâsıt-ı C. Sene 1161

İmzâ-yı hümâyûn
El-mümehhidü'd-de'â'imi'ş-şer'i'l-müstebân
el-müşeyyidü'l-kavâimi'l-uhûd ve'l-eymân
Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn es-Sultân el-Gâzî
Mahmud Hân ibnü's-Sultân Mustafa Hân[272]

[270] "Ahidler ehlullah için te'mînâttır."

[271] "Hz. Peygamber ve onun değerli aile fertlerinin hakkı içün bahtlılığın cihânı aydınlatan nurları sürekli dostluk ve doğruluk ufkundan doğsun ve etrafı sonsuza kadar nurlara boğup aydınlatsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

[272] "Apaçık şeriatın yayıcısı, ahid ve yeminlerin sağlam kazığa bağlayıcısı İki Haremin hizmetkârı Sultân Mustafa Han oğlu Sultân Gâzî Mahmud Hân" anlamında Sultân I.Mahmud'un Arapça imzâ-yı hümâyûnu.

67

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

Sefaret vazifesiyle gönderilen Mehemmed Kerim Han'ın beraberinde getirdiği şahın namesini sunmasıyla muhtevasından büyük memnuniyet duyulduğu, bundan başka keyfiyetin ayrıntısına dair İbrahim Mirza'nın yazmış olduğu nemikada ise İran'da tahta cülus işleminin nasıl gerçekleştiğinin anlatıldığı; sahibi olduğu tâç ve tahtın hayırlı uğurlu olması temenni edildiği; Sözü edilen sadrazamın namesinde iki devlet arasındaki dostluk ve birlikteliğin eskiden olduğu gibi devamına vurgu yapılıp geliş-gidişlerin devamıyla ayrışmaya ve yabancılaşmaya meydan vermeyecek şekilde birlikteliğe sahip çıkılmasının iltimas olunduğu; bu da zaten Allah'ın emri gereği olduğundan ve Sultan'ın farklı bir yöne yönelmesi düşünülemeyeceğinden sözü edilen birlikteliğe sahip çıkacağının açık olduğu; Nadir Şah ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı umulmakla hudutta İranlılara yapılabilecek tecavüzlere karşı hudut boyunda görevli Osmanlı vali ve hâkimlerinin dikkatli olmaları hususunda uyarıldıkları; Bundan sonra da birliktelikten sapılmayıp ayrışmaya gidilmemesi için iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklendiği; sefirin huzura kabul ve teşrifat merasiminin ifasıyla birlikte dönüşü için ruhsat verilerek cülûs-ı hümayun tebriki için kaleme alınan nâme-i hümâyûnun elçiyle birlikte gönderildiği; aradaki dostluğun en iyi şekilde devamı arzulandığı ifadesini havi Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından şahın naibi Alikuli Han'a gönderilen mektup

با دریافت نامه‌ی شاه از سوی محمد کریم خان که با وظیفه سفارت فرستاده شده، بعد از تقدیم و درک محتوای آن بسیار خشنود شدیم، در نامه ایی که ابراهیم میرزا پیش از این با کیفیت دیگر نوشته بود چگونگی کارهای جلوس به تخت سلطنت را با جزئیات بیان کرده بود؛ امیدواریم تاج و تختی که بدست آورده فرخنده و نیکو باشد؛ در نامه مربوط به صدراعظم بر ادامه دوستی و همبستگی بین دو دولت همانند قبل تاکید شده با ادامه این رفت و آمدها به بیگانگی و جدایی فرصت نداده و از این همبستگی طرفداری کنیم؛ این امر نیز چون فرمان خداوند است و سلطان نیز در اندیشه جهت گیری به سمت دیگری نیست از موضوع مورد بحث یعنی همبستگی حمایت خواهد کرد؛ با امید به وفاداری شما به شروط عهدنامه دوستی با نادرشاه، به والیان و ماموران و حاکمان عثمانی در طول مرزها هشدار داده شده که در مقابل هر گونه تجاوز احتمالی ایرانیان مقابله کنند؛ برای عدم به انحراف رفتن این همبستگی و جلوگیری از جدایی انتظار می رود دوستی و صداقت بین دو طرف افزایش یابد؛

پذیرفتن سفیر در کمال آرامش و طی مراسم تشریفاتی و سپس صدور اجازه برای بازگشت، تحریر نامه همایونی برای تبریک جلوس همایونی و ارسال آن به همراه ایلچی؛ پاسخ نامه ارسالی صدراعظم سلطان محمود اول همراه با آرزوی ادامه دوستی فیمابین به بهترین نحوه به علیقلیخان نایب شاه

Devletlü, inâyetlü Sadr-ı a‘zam u efhâm hazretlerinden
Şâh-ı İran'a yazılan mektûbun bi-aynihî sûretidir.

Mâdem ki mihr-i sipihr-i hubb u vilâ ve âfitâb-ı asmân-ı vedd ü ihâ, envâr-ı esbâb-ı sadâkat ve eşi‘a-i levâzım-ı muvâfakat ile matla‘-ı ihlâs-ı zamâirden tâli‘ ve meşrık-ı sâf-ender-sâf-ı havâtırdan sâtı‘ olup, âfâk-ı kulûb-ı dostî tînetâna rûşenî-bahş-ı hullet ve aktâr-ı ef’ide-i yek-cihetî menkabetâna pertev-pâş-i meveddet ola. Ol mâh-ı gerdûn-ı salatanat u tâcdârî ve neyyir-i felek-baht u kâm-kârî ârâyiş-dih-i mesned-i bahtiyârî zîbende-sâz-ı evreng-dâdârî, a‘lâ-hazret ü mu‘allâ-câygâh, refi‘-menzilet ü Cemşîd-destgâh, fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı tahtgâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lem‘a-pîrâ-yı ufk-ı Cem-câhî, nûr-pâş-ı semâ-i dânâyî, rûşenî-bahş-ı çeşm-i bînâyî, ferhunde-fâl, huceste-hısâl, hidîv-i iklîm-i câh u celâl, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî, şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî, dâver-i Dârâ-şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem avnen li'l-hamâseti ve'l-celâleti savnen li'd-diyâneti ve'l-emâneti, gerdûn-bârgâh, celâdet-penâh, şâh-ı vâlâ-câh, Ferîdun-destgâh, *lâ-zâlet neyyirâtü devletihî şârikaten min meşârıki's-saâdeti ve'l-ikbâl ve mâ-infekket şümûsü şehâmetihî tâli‘aten min metâli‘i'l-mecdi ve'l-iclâl*[273] hazretlerinin zât-ı ma‘delet-simât ve vücûd-ı mekârim-âyâtları serîr-ârâ-yı fermân-rânî ve zîb-efzâ-yı erîke-i cihân-bânî olup, levâmi‘-i ahkâm-ı şefekat-ittisâmları âsâyiş-bahş-ı derûn-ı cihân-yân ve sevâtı‘-ı evâmir-i nasafet-irtisâmları ârâmiş-fermâ-yı fuâd-ı zîr-i destân olmak da‘avâtı muvâzabet-kerde-i zamîr-i ihlâs-semîr-i ikbâl-cûyları idüğü merfû‘-ı pîşgâh-ı devlet-penâh ve ma‘rûz-ı destgâh-ı saâdet-iktinâh kılındıkdan sonra meclâ-yı suver-i hakâyık ve temessül-gâh-ı temâsîl-i dekâyık olan mir’ât-ı tab‘-ı pâk-i şâhâne ve âyîne-i zihn-i tâb-nâk-i dâverânelerine suver-i tibyânât-ı senâkâr-ı sadâkat-nişân bu üslûb-ı âdâb-mashûb ile menkûş safha-i zikr ü beyân kılınır ki; mûda‘-i zât-ı me‘âlî-simât-ı tâcdârîleri olan cevher-i sıdk-âşinâyî ü vefâ-perverî ve iksîr-i hakîkat-şinâsî ü dostî-gusterî muktezâsını îfâ vü icrâ zımnında a‘zam-ı selâtîn-i izâm, ekrem-i havâkîn-i kirâm, a‘del-i kayâsıra-i devrân, eşref-i fermân-râyân-ı cihân, bâsit-i adl ü insâf, kâşit-i zulm ü i‘tisâf muvattıd-ı kavâid-i şer‘-i kavîm-i Muhammedî müşeyyid-i deâim-i kânûn-ı müstedîm-i Ahmedî, sepîdî-i rûy-i millet-i beyzâ, sabâhat-ı vech-i şerîat-ı garrâ, nigehdâr-ı kişver-i[274] ahd ü vefâ hırâset-bahş-ı iklîm-i hubb u vilâ, nukâve-i dûdmân-ı selâtîn-i Osmanî, hânevâde-i erîke-pîrâyân-ı gîtî-sitânî, sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn hâdimü'l-Harem[eyn]i'l-Muhteremeyn, şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü,

[273] "Onun devletinin ışıltılarının saâdet ve ikbâl burcundan doğuşu hiç zevâl bulmasın; yiğitlik ve cesâret güneşlerinin de kıymet ve azamet ufuklarından doğuşu hiç eksilmesin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

[274] Metinde "küsûr" şeklinde yazımıştır.

kudretlü, inâyetlü, azametlü velî-ni'metim efendim pâdişâh-ı İslâm-penâh ve zıllu'llâhi hilâfet-destgâh *lâ-zâlet neyyirâtü ikbâlihî sâti'aten an tavâli'i'l-ikbâl ve mâ-berihat lâmi'âtü iclâlihi tâli'aten an metâli'i'l-kemâl*[275] hazretlerinin der-bâr-ı hilâfet-karâr-ı sultânî ve bârgâh-ı inâyet-iştihâr-ı hâkanîlerine hânân-ı sütûde-nişânlarından eyâlet-me'âb ve şehâmet-unvân izzetlü Muhammed Kerîm Hân cenâbları sefâret ve vesâtatıyle tesyîr buyurulan nâme-i nâmî-i şâhî ve müfâvaza-i kirâmî-i Cem-câhîleri bir vakt-i fîrûz ve bir hîn-i behcet-endûzda deydene-i dîrîne-i Devlet-i Aliyye ve kâide-i müstedîme-i saltanat-ı seniyye üzere bu hayr-endîş-i sâfî serîretlerinin hüsn-i delâleti ve sefîr-i müşârün-ileyhin vesâtati ile huzûr-ı fâ'izü'n-nûr-ı hüsrevânelerine arz u teblîg olunup, gül-destehâ-yı mezâmîn-i fıkarât-ı safvet-âgîninden vâsıl-ı şâmme-i ıttılâ'-ı mülûkâneleri olan revâyih-i anberiyyetü'l-fevâyih-i sıdk-ı niyyet-i şâhîleri mu'attar-sâz-ı dimâğ-ı istînâs u ülfet oldığından mâ'adâ tafsîl-i keyfiyyete dâir asâlet-me'âb ve penâhet-nisâb-ı âlî-câh u mu'allâ-câygâh İbrahim Mirzâ-yı saâdet-destgâh cenâbları tarafından cânib-i hayr-hâhlarına tahrîr olunan nemîka-i hakîkat-vesîkada zât-ı me'âlî-simâtları irsen ve istihkâkan ve icmâ'an ve ittifâkan taht-gâh-ı selâtîn-i keyân olan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs ile temekkün-i bâb-ı şâhî ve asâyiş-i havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet ile ma'delet-bahş-ı Cem-câhî oldukları tastîr ü imlâ buyurulmağla çünki maksûd-ı aslî salâh-ı hâl-i İslâmiyân ve râhat u sâmân-ı hilye-dârân-ı îmân olup ve cenâb-ı me'âlî-nisâb-ı dâverânelerinin dahi bu ma'nâlar menvî-i fuâd ve umde-i metâlib ü murâdlarıdır. Ber-vech-i muharrer cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri şîrâze-i risâle-i tevâfuk u iltiyâm ve mikrâz-ı rişte-i tenâfür ve beyn-i ehlü'l-İslâm olmak mülâhazasıyla tab'-ı hümâyûn-ı cihân-bânîye bâ'is-i küşâdegî vü neşat ve sebeb-i hoş-vaktî ü inbisât olmuşdur. Hem-vâre Cenâb-ı Hudâvend-i Bî-çûn tâc u taht-ı şâhânelerin mübârek ve meymûn ve her hâlde irâdât u harekât-ı Cem-câhîlerin tevfîk ve rızâsına makrûn eyleye. Âmin. Zikr olunan nâme-i sâmîlerinde mekârim-i ahlâk-ı mülûkâne ve mehâmid-i evsâf-ı pâdişâhâneden düstûr-ı sâbık-ı şîme-i kerîme üzere ittihâd u i'tilâf-ı beyne'd-devleteyni'l-aliyyeteyn mer'î vü melhûz ve peyveste-i âmed-şüd-i müfâvazât-ı müşfikâne ile şâri'-i şefekat ü yegânegî, mugâyeret ü bîgânegî tatarrukundan masûn u mahfûz olması husûsı iltimâs ve istid'â buyurulmuş. Mazhar-ı hilâfet-i kübrâ olan işbu devlet-i Hudâ-dâd ve saltanat-ı şer'-bünyâd-ı hüsrevânenin öteden berü her hâlde ta'zîm-i emr-i Hudâ ve şefekat-i hâl-i berâyâ merâsimine riâyet ve havza-i vefâ-yı ahd ü mîsâkı sıyânet, şiâr-ı şân-ı şevket ve übbehetleri olmakdan nâşî bast-ı bisât-ı musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta meyl ü rağbet idenler cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hilâfet-penâhîden nâ'il-i müsâade vü is'âf olageldikleri bedîhî olup ve hattâ vâsıl-ı mağfiret-i İlâhî amm-i cenâb-ı mekârim-nisâbları merhûm Nâdir Şâh ile kubeyl-i vefâtında üslûb-ı kadîm üzere in'ikad-pezîr olan merâ'ir-i musâfâtın uhûd u kuyûdunu tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd ü mîsâka kemâl-i i'tinâ ve dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûse câniblerinden îsâl-i zarar ve hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ve tasaddî ve ahâlîsine vechen mine'l-vücûh cevr ü ta'addî etmemek ve idenler olur ise cezâ-yı sezâları icrâ olunmak üzere vülât ü hükkâm-ı kılâ' ve ser-haddât-ı hâkaniyyeye hutût-ı hümâyûn-ı

[275] "Onun ikbâlinin nurlarının şans ve talih ufuklarından doğuşu zevâl bulmasın; yüceliğinin parlayışı da kemâl ufuklarından doğmaya devam etsin" anlamında Arapça duâ cümlesi.

ma'delet-makrûn-ı mülûkâne ile mu'anven evâmir-i cihân-mutâ' ile tenbîh olunduğundan gayri pey-der-pey işbu emr-i mu'teniyyün-aleyhe mezîd-i dikkat eylemeleri dahi te'kîd olunmağla siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hümâyûndan muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevâne mebzûl ve der-kâr idüğü ma'lûm-ı enâm olup ve bi-mennihî te'âlâ zât-ı nasafet ü fütüvvet-simâtlarının mebâdî-i hâl-i hayriyyet-me'âllerinden nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet muktezâları üzere fîmâ-ba'd dahi şâhrâh-ı silm ü yegânegî-i hes u hâr-ı mugâyeret ü bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü muvâlât âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ü efzûn olması melhûz-ı zamîr-i ilhâm-semîr-i hazret-i zıllu'llâhî olmağla bu def'a sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı sâtı'ü'n-nûr-ı hümâyûna şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-asâr-ı mülûkâne ile meşmûl olup, merâsim-i sefâreti kemâl-i âdâb u ta'zîm ile edâ ve levâzım-ı hidmet-i risâleti vüfûr-ı âgâhî vü tefhîm ile tekmîl ü îfâ idüp, hâiz-i teşrîfât-ı behiyye-i mu'âvedet ü mürâca'ât olmağla tebrîk-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı şâhîleri siyâkında nâme-i hümâyûn-ı ma'delet-makrûn şeref-rîz-i sudûr olup, sefîr-i müşârün-ileyhe mashûben irsâl-i cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı dâverîleri kılınmağın taraf-ı hayr-endîş-i sadâkat-kîşlerinden dahi îfâ-yı levâzım-ı senâkârî zımnında işbu zebîre-i ihlâs-intimâ keşîde-i silk-i imlâ ve sefîr-i müşârün-ileyh ile dergâh-ı sipihr-iştibâh-ı şâhânelerine arz u isrâ kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ ledâ şerefi'l-vusûl ber-siyâk-ı mezkûr mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn bünyân-ı ahd ü mîsâk-ı kaviyyü'l-esâs râsih ü şânih ü gerdûn-ı mümâs idüğü karîn-i zihn-i tâb-nâk-ı Cem-câhîleri oldıkda merâtib-i mezbûre cânib-i me'âlî-câlib-i hüsrevâneden mer'î vü mu'teber tutuldığı misillü fîmâ-ba'd dahi taraf-ı zâhirü'ş-şeref-i şâhîlerinden nesîm-i ihlâs ü meveddet-vezân ve zülâl-i sâf-ender-sâf-ı musâdakat-i dâimü'l-cereyân oldukca gülşen-i serî'ü'n-nümâ-yı ittihâd ü ülfet tef ü tâb-ı mugâyeretden masûn olup, ictinâ-yı simâr-ı muvâlât ile ahâlî ü sükkân-ı tarafeyn şîrîn-kâm-ı âsudegî vü râhat ve âmed-şüd-i müfâvazât-ı müsâlemet-âyât-ı mütevâliye ile hıyâbân-zâr-ı dostî vü ittihâd-ı devleteyn-i aliyyeteyn pezîrâ-yı revnak efzâyiş-i mihr ü muhabbet olmak muktezâ-yı şîme-i kerîme-i fütüvvet-penâhîleri idüğü vâreste-i tavsîf ü tahrîr ve müstağnî-i ta'rîf ü ta'bîrdir. *Bâkî hemîşe âfitâb-ı cihân-tâb-ı ikbâl ve neyyir-i âlem-i efrûz-i iclâl, meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl ve matla'-ı haşmet-i bî-zevâlden tâli' ü tâbân ü dırahşân bâd. Bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd. Temme.*[276]

El-mütevekkil ale'llâhi'l-Meliki'l-Ekrem
Es-Seyyid Abdullah el-vezîr-i a'zam[277]

Mektûb-ı mezbûrun kapağıdır:

A'lâ-hazret ve mu'allâ cây-gâh, refî' menzilet ve Cemşîd destgâh, fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, sadr-ârâ-yı kişver-i şâhî, lem'a-pîrâ-yı

[276] "Nebî (a.s) ve O'nun değerli aile efradı hakkı için, ikbâlin cihânı aydınlatan güneşi ve iclâlin (yiğitliğin) âlemi nurlara gark eden ışıltıları batmayan devletin ve zevâl bulmayan haşmetin ufuklarından doğarak sonsuza kadar sürekli ışıldayıp parlasın" anlamında Farsça duâ ve "bitti" kaydı.

[277] "Allah'a tevekkül eden kerem sahibi melik, Vezîr-i a'zam Seyyid Abdullah" me'âlinde Sadrazam Abdullah'ın Arapça imzâ kaydı.

ufk-ı Cem-câhî, İsfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bülendî şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî, dâver-i Dârâ-şiyem, tensîk-fermâ-yı memâlik-i Acem, gerdûn-bârgâh, celâdet-penâh, şâh-ı vâlâ-câh, Ferîdun-destgâh hazretlerinin pişgâh-ı devlet-penâh ve destgâh-ı saâdet-iktinâhlarına.

68

Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınması; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi; cülûs-ı hümâyûn tebriki

با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقده با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

İran vukuatı hakkında bilgi vermek ve iyi dilekleri aktarmak üzere İran Sadrazamı İbrahim Mirzaca yazılan mektubun alındığı, muhtevası incelendiğinde Nadir Şah'ın durumunun beyanı ve yeni şahın uğurlu bir şekilde tahta geçmesiyle birlikte özündeki şefkat ve insafın bir yansıması olarak havas ve avam için hayırlı teşebbüslerde bulunduklarının ihlaslı mektuplarından anlaşıldığı; Şah'ın bu uğurlu cülusları, iki yüce devlet arasındaki dostluk ve uyuşuma şiraze oluşturmasından başka iyi ilişkilerin göze gözükür hale gelmesi arzusunun bir samimiyet mektubu yazılması düşüncesine dayanak teşkil ettiği; İki yüce devlet arasında dostluk ve muhabbetin sağlamlaştırılması için önceki üslup üzere güzel mesai sarf etmek yolunda bir hulus mektubu yazılmak istendiği; Nadir Şah'ın vefatı sırasında eski üslup üzere yapılan muahede ve şartlara halel gelmemesi için azami dikkat sarf edildiği, İran sınırında bir kimseye tecavüz ya da ahaliye hiç bir şekilde sıkıntı verilmemek ve buna tevessül edenlerin cezalandırılmaları için sınırlardaki vali ve hâkimlere ve sınır görevlilerine tembihlerde bulunulduğu; Şah hazretlerince söz konusu birlikteliğin devamına çalışılıp ayrışmadan kaçınıldığı takdirde iki taraf arasındaki dostluğun gelişip serpilmesinin kaçınılmaz olduğu; Mehemmed Kerim Han huzura çıkıp sefaret merasimi tamamlandıktan sonra şahın cülusunun tebriki sadedinde kaleme alınan nâme-i hümâyûnu beraberinde götürmek üzere dönüşüne ruhsat verildiği, aynı mealde Sadaret makamınca kaleme alınan mektubun da sefir ile gönderildiği, aradaki dostluk, samimiyet ve iyi niyetin eskiden olduğu gibi geliştirilmesine ihtimam gösterilmesi beklendiği ifadesini havi Sultan I.Mahmud'un sadrazamı tarafından İran sadrazamı olan Şah'ın kardeşi İbrahim Mirza'ya gönderilen mektup

دریافت نامه صدراعظم ایران ابراهیم میرزا و اطلاع از حوادث ایران با ابلاغ بهترین خواسته ها، با بررسی محتوای آن و بیان وضعیت نادرشاه به همراه به تخت نشستن فرخنده شاه جدید، استنباط نامه توام با صدق و صفا و بازتاب مهربانی و انصاف و تشبث کردن به امور خیر برای عوام؛ با این جلوس فرخنده شاه، آرزومندیم شیرازه تفاهم و دوستی بین دو دولت بلند مرتبه تشکیل یافته و کارهای پسندیده و قابل توجه انجام گیرد که با تکیه بر اندیشه نوشتن نامه یکدلی فراهم شده؛ برای تقویت محبت و دوستی در بین دو دولت بلند مرتبه بر اساس شیوه پیش از این، درخواست نوشتن نامه یکدلی برای صرف اهتمام در این راه؛ بکار بردن دقت عظیم برای بدست آوردن معاهده بر اساس شیوه پیشین و رسیدن به شروط معاهده به هنگام وفات نادرشاه؛ برای جلوگیری از هر نوع تجاوز و هر گونه مشکل به اهالی در مرزهای ایران و برای مجازات کسانی که به این امر توصل کنند به والیان و حاکمان و ماموران مرزی هشدار داده شد؛ از دیدگاه اعلیحضرت شاه در صورت تلاش دو طرف برای عدم جدایی و سعی در گسترش همبستگی فیمابین دوستی شکوفا خواهد شد؛ محمد کریم خان به حضور پذیرفته شد و بعد از انجام مراسم سفارت و تبریک جلوس شاه، در مورد بحث اصلی نامه همایونی نوشته شد و ارسال آن با همراه سفیر به هنگام بازگشت و صدور اجازه مراجعت، به همان شکل نامه نوشته شده مقام صدارت نیز توسط سفیر ارسال شد؛ دوستی فیمابین، با بیان انتظار نشان دادن اهتمام بیشتر جهت گسترش صداقت و نیت خیری که از پیش بوده در نامه ایی از طرف صدراعظم سلطان محمود اول به صدراعظم ایران ابراهیم میرزا برادر شاه

Devletlü inâyetlü Sadr-ı a‘zam u efhâm hazretlerinden İran Şâhı'nın karındaşı İbrahim Mirzâ'ya yazılan mektûbun bi-aynihî müsveddesidir.

Cenâb-ı asâlet-me’âb, penâhet-nisâb, şehâmet-intisâb, saâdet-iktisâb, pîrâye-bahş-ı mesned-i uluvv-menzilet, revnak-dih-i eyvân-ı sümûvv-mertebet bâ‘is-i istihkâm-ı erkân-ı devlet ve nîrû-yı bâzû-yı yâverân-ı saltanat, firâzende-i râyât-ı serverî, fürûzen-de-i çerâğ-ı mehterî, nahl-i berûmend-i hadîka-i ikbâl ü kâm-kârî ve nihâl-i sâye-guster-i gülistân-ı iclâl ü bahtiyârî, ruvâ-yı rûy-i şükûh u şân İbrahim Mirzâ-yı refi‘ü'l-unvân haz-retlerinin nâdî-i saâdet-karâr ve meclis-i besâlet-medârları savbına ârâyiş-i serîr-i hubb u vidâd ve pîrâye-i mesned-i hullet ü ittihâd olmağa şâyân tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât-ı muhâ-lasat-nümâ ve nutef-i teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakat-intimâ ithâf u ihdâ kılındığı siyâk-da gül-zâr-ı zamîr-i letâfet-semîrlerine selsâl-ı merâm-ı safvet-nümâ, mîzâb-ı kalem-i dostî-rakamdan bu zemîn-i dil-nişîn üzere isâle vü icrâ olunur ki, a‘zam-ı selâtîn-i zamân, efhâm-ı havâkîn-i devrân câmi‘-i âyât-ı nasafet ü dîn-dârî, râfi‘-i râyât-ı adalet ü kâm-kârî nûr-ı hadeka-i cihân-bânî, nevr-i hadîka-i gîtî-sitânî, şehriyâr-ı hurşîd-alem, tâcdâr-ı kevâkib-haşem, kuvvet-bahşâ-yı pençe-i ıdâl u dâd, miknet-fermâ-yı bâzû-yı rüşd ü sedâd, müşeyyid-i erkân-ı şerîat-ı garrâ, mümehhid-i bünyân-ı millet-i beyzâ, sultânü'l-berreyn ve hâkanü'l-bahreyn, hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn, hâmiyyü'l-beledeyni'l-münîfeyn,

şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, azametlü pâdişâh-ı sipihr-iktidâr ve hudâvendigâr-ı gerdûn-vakâr, velî-ni'metim efendim hazretlerinin der-bâr-ı hilâfet-medâr ve südde-i seniyye-i saâdet-karârlarına hâlâ fermân-fermâ-yı memâlik-i İran, revnak-efzâ-yı taht-gâh-ı keyân, mihr-i sipihr-i saltanat u tâcdârî, neyyir-i tâbende-i evc-i übbehet ü kâm-kârî, a'lâ-hazret, keyvân-rütbet, bercîs-fitnat, hurşîd-tal'at, ferhunde-fâl, hucesteh-ısâl, felek-bârgâh, şâh-ı vâlâ-câh hazretlerinin te'kîd-i mebânî-i hubb u vilâ zımnında irsâl buyurdukları nâme-i sâmî-i şâhîlerini teblîğ ü îsâl için nâmzed-i sefâret ü risâlet olan hânân-ı sütûde-nişândan eyâlet-me'âb ve şehâmet-unvân izzetlü Muhammed Kerîm Hân cenâbıyla tasvîr-i tefâsîl-i vekâyi'-i hâl ve ta'bîr-i hâhiş-i muvâlât-ı hayriyyet-me'âl siyâkında irsâl buyurulan rakîme-i muhâlasat-vesîmeleri bir zamân-ı sa'd-iktirân ve bir evân-ı fîrûzî-nişânda vesâtat-ı sefîr-i müşârün-ileyh ile resîde-i hayyiz-i vusûl olup, münderic-i zurûf-ı kelimât-ı hakîkat-âyâtı kılınan fevâid-i mezâmîn-i safvet-âgîni yegân yegân zîver-i silk-i nigâh-ı ittikan kılındıkda merhûm Nâdir Şâh'ın çigûnegî-i netîce-i hâli beyânıyla hâlâ fermân-fermâ-yı memâlik-i İran olan Şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin irsen ve istihkâkan ve icmâ'an ve ittifâkan evreng-i saltanat-ı İran üzere cülûs-ı meymenet-me'nûs ile temekkün-yâb-ı şâhî ve zât-ı me'âlî-simât-ı tâcdârîlerinde meknûz olan cevher-i şefekat ve nasafet muktezâsınca âsâyiş-i havâss u avâm ve nizâm-ı mehâmm-ı kâffe-i enâma sarf-ı himmet ile ma'delet-bahş-ı Cem-câhî oldukları levâmi'-i hayriyyet-sevâtı'ı le'âlî-i fıkarât-ı mektûb-ı saâdet-mashûblarından rûşen ü tâbân olmağla şâh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin işbu cülûs-ı meymenet-me'nûsları şîrâze-i risâle-i tevâfuk u iltiyâm-ı devleteyn-i aliyyeteyn olmak melhûzuyla vesîle-i küşâyiş-i ef'ide-i hayr-endîşân oldığından mâ'adâ cenâb-ı fetânet-nisâblarının ârâyiş-i tâk-ı meveddet ve tezyîn-i kitâbe-i kasr-ı dostî vü safvet siyâkında tahrîk-i hâme-i muhâlasat-alâme buyurmaları bâ'is-i inbisât-ı derûn-ı vilâ-meşhûn ve sebeb-i inkişâf-ı tab'-ı muhabbet-makrûn olmuşdur. Hem-vâre mesned-i güzîn-i şehâmet ü übbehet ve çâr-bâliş-nişîn-i saâdet-i vâlâ-menzilet olalar. Sâlifü'z-zikr zebîre-i sadâkat-vetîrelerinden rızâ-yı Hazret-i Gird-gâr ve refâh u âsûde-gî-i ümmet-i seyyid-i ebrâra makrûn olan devleteyn-i aliyyeteynin ilf ü iltiyâmı ve mâ-beynde olan bünyân-ı muhabbet ü dostînin istihkâmı emrinde cânib-i sâfî-serîretlerinden üslûb-ı sâbık üzere mesâ'î-i cemîle izhâr ve nahlistân-ı hubb u vidâd, âb-yârî-i sehâb-ı kilk-i hulûs-ı midâd ile pür-berg ü bâr kılınmak matlûb-ı hayr-hâhâneleri idüğü tahrîr ü inbâ buyurulmuş. Öteden berü bast-ı bisât-ı musâfât ve rabt-ı peyvend-i ittihâd u muvâlâta meyl ü rağbet idenler cânibine izhâr-ı rû-yı mülâtafet ve tevcîh-i vechi-i mü'âlefet tarîka-i enîkası meslûk-ı şîme-i kerîme-i devlet-i ebed-müddet olup ve hattâ merhûm şâh-ı müşârün-ileyh ile kubeyl-i vefâtında üslûb-ı kadîm üzere in'ikad-pezîr olan merâ'ir-i musâfâtın uhûd ve kuyûdunı tatarruk-ı halelden sıyânet ve vefâ-yı ahd ü mîsâka kemâl-i i'tinâ vü dikkat olunarak gümâştegân-ı ser-haddât-ı memâlik-i mahrûse câniblerinden îsâl-i zarar u hasâret kasdıyla bir ferd hudûd-ı İraniyye'ye bir hatve tecâvüz ve tasaddî ve ahâlîsine vechen mine'l-vücûh cevr ü ta'addî etmemek ve idenler olur ise cezâ-yı sezâları icrâ olunmak üzere vülât ü hükkâm-ı kılâ' ve ser-haddât-ı hâkaniyyeye hutût-ı hümâyûn-ı ma'delet-makrûn-ı mülûkâne ile mu'anven evâmir-i cihân-mutâ' ile tenbîh olunduğundan gayri pey-der-pey işbu emr-i mu'tenâ-aleyhe mezîd-i dikkat eylemeleri dahi te'kîd olunmağla siyâk-ı meşrûh üzere taraf-ı fâizü'ş-şeref-i hümâyûndan

muhâfaza-i uhûd u mevâsik emrine ne gûne himmet-i vâlâ-nehmet-i hüsrevâne mebzûl ve der-kâr idüğü ma'lûm-ı enâm olup ve bi-mennihî te'âlâ şâh-ı vâlâ-câh-ı müşârün-ileyh hazretlerinin mebâdî-i hâl-i hayriyyet-me'âllerinden nümûdâr olan âsâr-ı hulûs u safvet muktezâları üzere fîmâ-ba'd dahi mâ'ü'l-azb-i yegânegî gubâr-ı mugâyeret ve bîgânegîden masûn ve semere-i şecere-i mihr ü vilâ âb-yârî-i hüsn-i niyyet-i tarafeyn ile mütezâyid ve efzûn olması melhûz-ı zamîr-i ilhâm-semîr-i hazret-i zıllu'llâhî olmağla bu def'a sefîr-i müşârün-ileyh huzûr-ı sâtı'ü'n-nûr-ı hümâyûna şeref-yâb-ı müsûl ve pertev-enzâr-ı inâyet-âsâr-ı mülûkâne ile meşmûl olup, merâsim-i sefâretî kemâl-i âdâb u ta'zîm ile edâ vü îfâ eylediğine binâen tebrîk-i cülûs-ı meymenet-me'nûs-ı hazret-i şâhî siyâkında şeref-rîz-i sudûr olan nâme-i hümâyûn-ı ma'delet-makrûn ile me'zûn-ı avd ü insırâf olmağla cânib-i muhlis-i sâfî-taviyyetlerinden dahi te'kîd-i mebânî-i hubb u vidâd ve istikşâf-ı tab'-ı hakîkat-i'tiyâd zımnında mektûb-ı muhâlasat-üslûb tahrîr ve sefîr-i müşârün-ileyh ile firistâde-i nâdî-i şehâmet-masîrleri kılınmışdır. İnşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl ber-min-vâl-i sâbık mâbeynü'd-devleteyni'l-aliyyeteyn mübrem ve müstahkem olan merâ'ir-i muvâlât ve musâfâtın siyânet-i uhûd u mevâsiki ile müstevceb-i takviyyet ü istihkâmî olur hâlâtın istikmâline taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrârdan i'tinâ olunduğu misillü cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hazret-i şâhî ve sıdk-ı niyyet-i zât-ı hayr-hâhîlerinden dahi kemâ-yenbagi ihtimâm u ibtidâr olunup, pey-der-pey irsâl-i resâil-i mütevâliye ile efzâyiş-i hubb u meveddet ve füzûnî-i safvet ü muhâlasata sa'y-ı evfâ buyurmaları mübtegâ-yı asâlet-vesîmeleridir. *Bâkî hemîşe neyyir-i saâdet ü nebâhet ve envâr-ı rif'at ü şehâmet tâli'-i meşrık-ı ikbâl ve sâtı'-ı ufk-ı lâ-yezâl bâd!*[278]

Ahlasü'l-fuâd
Es-Seyyid Abdullah, el-Vezîrü'l-a'zam[279]

Mektûb-ı mezbûrun kapağıdır:

Cenâb-ı asâlet-me'âb, nebâhet-nisâb, şehâmet-intisâb, saâdet-iktisâb, ferâzende-i râyât-ı serverî, fürûzende-i çerâğ-ı mehterî, nahl-i berûmend-i hadîka-i ikbâl-i kâm-kârî ve nihâl-i sâye-guster-i gülistân-ı iclâl ü bahtiyârî, rüvâ-i rûy-i şükûh u şân İbrahim Mirzâ-yı refî'u'l-unvân hazretlerinin nâdî-i saâdet-karâr ve meclis-i besâlet-medârlarına.

[278] "Saadet, şan ve şeref ile ululuk ve yiğitlik ışıltıları dâimâ ikbâl ufkundan doğarak zevâli olmayan ufuklarda sonsuza kadar ışıldasın" anlamında Farsça duâ.

[279] "En sâfî kalpli Vezîr-i azam Seyyid Abdullah" meâlinde Sadrazam Abdullah'ın Arapça imza kaydı.

69

Alikuli Hân'ın cülûsunun tebrikiyle kendisine duâcı olunması; Nâdir Şâh ile akdedilen dostluk anlaşmasının şartlarına bağlı kalınacağı inancı; iki taraf arasındaki dostluk ve samimiyetin artarak devam etmesi beklentisi

با تبریک جلوس علیقلیخان و دعاگویی؛ با اعتقاد به وفاداری به شروط عهدنامه منعقد با نادرشاه؛ انتظار ادامه و افزایش دوستی و همبستگی فیمابین دو طرف؛ تبریک جلوس همایونی

İran Şeyhülislamı Molla Ali'den gelen mektubun ulaştığı, sevgi ve dostluğa yapılan atıftan memnun olunduğu; elçi Mehemmed Kerim Han'dan cülus-ı hümayunla ilgili malumatın alındığı ve bundan duyulan mutluluğu, en güzel cümlelerle ifade etme arzusu içinde bulunulduğu; Nadir Şah'ın ölümü arifesinde bazı ham hayallere kapılıp bununla kendi sonunu hazırlamış olduğu da gelen mektuptan öğrenildiği; yeni şâhın vaziyeti kavrayıp İran'ın birliğini koruma yolunda gerekli adımları atmasıyla yönetme ehliyetinin en yüksek düzeyde bulunduğuna İran cumhurunun itimadı sebebiyle ittifakla vazifeyi kendisine tevdi etmiş bulundukları; Zât-ı Şâhâne'nin cülûslarıyla ülkede nizamın sağlanıp halkın tamamının huzura kavuşmuş bulunması, şeyhülislam cenaplarıyla İran ricalini tebrike vesile olduğu; saltanat tahtında sâbit-kadem olmaları için Cenâb-ı Hak'tan duacı olunduğu; Nadir Şah'ın vefatından önce gerçekleşen iki taraf sefirlerin geliş-gidişleriyle mektuplar teatisi, sağlam dostluk tesisi yanında güven duygusu da aşılanmış olduğundan bunlara riayet edilerek gelebilecek zararlara karşı yeterli ihtimamın gösterileceğine inanıldığı; Devlet-i Aliyye tarafından bu hususa en üst düzeyde alâka gösterildiği; İran sefirinin güzel bir cevap ile dönmekte olduğu ve karşıdan gelen malumatla gerçeğin anlaşıldığı; haklarındaki halis niyetin bilinmesi için bu mesajın iletildiği; burada belirtilen hakikatler ve doğruluğundan şüphe edilmeyecek olan inceliklerden haberdar olunduğunda, Devlet-i Aliyye olarak dostluk ve güven duygularını muhafaza etmek ve sürdürmek konusunuda kararlı bulunulduğunun bilinmesi gerektiği; bunu sağlamak için en iyi şekilde çalışılıp, elden gelen bütün gayretler sarf edilerek ülkelerin ve halklarının durumlarını düzene koymak arzulandığı ifadesiyle Sultan I. Mahmud'un Şeyhülislamı Mehmed Zeyni Efendi tarafından İran Şeyhülislamı Molla Ali Ekber'e gönderilen Arapça mektup

دریافت نامه ارسالی شیخ الاسلام ایران ملا علی، خشنودی از وجود مهر و دوستی؛ بدست آوردن اطلاعات در خصوص جلوس همایونی از ایلچی محمد کریم خان و خشنودی از این امر، بیان آرزوها با زیبا ترین جمله ها، از نامه ارسالی مطلع شدیم که نادرشاه در آستانه مرگ به رویاهای خام گرفتار شده و همین امر هم سبب فراهم

شدن پایان کارش گشته؛ باز هم با درک وضعیت شاه در راه تمامیت ارضی ایران قدم های ضروری برداشته در بهترین وضعیت قرار گرفته، به دلیل اعتماد و موافقت جماعت مردم ایران این وظیفه را به عهده گرفته بوده؛ با جلوس شخص شاه نظم کشور فراهم شده و تمام مردم به آرامش رسیده، از رجال ایران وسیله ایی برای تبریک جناب شیخ الاسلام شد و دعاگویی از خداوند برای ثابت قدم بودن در تخت سلطنت؛ تبادل نامه های نوشته شده و ادامه آن در سایه رفت و آمد سفرا مانند پیش از وفات نادرشاه، در کنار بنیاد دوستی محکم، احساس اطمینان نیز تضمین شده بود، با توجه به این موارد باور داریم که به اندازه کافی از سوی شما نیز سعی و تلاش خواهد شد؛ واقعیت اطلاعات بدست آمده از طرف مقابل فهمیده شده و با یک پاسخ خوب سفیر ایران در حال بازگشت است؛ برای فهم نیت صادقانه در موردشان این پیغام را می فرستیم؛ حقیقت های مشخص شده در اینجا و به صحت و جزئیات آن هیچ تردیدی نیست، ضرورت درک تصمیم راسخ به حفظ و ادامه حس دوستی و اعتماد از سوی دولت‌علیّه؛ تلاش برای فراهم کردن آن به بهترین شکل، با بیان آرزوی تلاش تا حد ممکن جهت به نظم در آوردن وضعیت مردم و کشور طی نامه ارسالی از سوی شیخ الاسلام سلطان محمود اول محمد زینی افندی به ملا علی اکبر شیخ السلام ایران به عربی

[Arapça]

Semahatli Şeyhülislam Efendi hazretleri tarafından kendilere gelen mektuba cevap olmak üzere hâlâ mesned-nişîn-i Meşihat-ı İran olan Molla Ali cenaplarına ber-vech-i mutad yazılan Arabî mektubun suretidir.

Dinini ebedî, onun destekçilerini azîz kılan, hüküm ve kurallarını muhkem kılıp bunu aydınlatan alâmetleri ortaya koyan Allah'a hamd ederiz. Elbette bunun göstergesi, *"Adaletli olun! Çünkü bu, takvaya daha yakındır!"*[280] âyetinin mefhumuna uygun olarak bütün bölgelerde avam ve havâss tebaadan olan herkesin ahvalini yoluna koyacak siyasî bir otoritenin kabul edilip benimsenmesiyle gerçekleşmiş olmasıdır. Arkasındaki insanlara, helal ve haramı tanıma konusunda temel direkleri kabul edilen ümmetinin alimlerini en büyük mucizelerinin bakiyesi olarak bırakan muttaki, necîb, halîm ve kerim olan Nebî'sine, âl ve ashabına, onlara tâbi olanlara da salât u selam olsun.

Ammâ ba'd;

Gönderdiğiniz mektubunuz elimize ulaştı. Mektupta, değerli gönül aynanıza yansıyan asla şek ve şüphe taşımayan sevgi ve meveddeti ifade etmişsiniz; biz de bunları tazimle kabul ettik. Özellikle de sizinle ilgili bize örnek bilgiler vermesi, bu mektubun büyük sultanların en değerlisi, hakanların en büyüğüne gönderilmiş olması önemlidir. Ki o sultan, din-i mübînin sancağını göklere yükselten, müslümanlara karşı adalet ve insaf ölçülerini şah-

[280] el-Mâide Sûresi: 5/8.

sında toplamış, insanlara karşı Cenâb-ı Hak'ın İlâhî rahmetinin bir gölgesi ve insanlar için vaz' ettiği ahkâmı uygulayan halîfesi; onun izzetini sair İran beldelerinin de tanıyıp kabul ettiği şahlara mahsus yüce tahtında oturan muazzam sultanımız, muhteşem yöneticimizdir. Mektubu, muhterem Mehemmed Kerim Han *-hep lütufkâr Rabb'in inayetleriyle dolu olsun-* şâhın mübarek cülûs haberlerini muhtevi haberlerle getirdi. Bu hususu öğrenmiş olmaktan dolayı duyduğumuz sonsuz mutluluğu, gerdanlığa dizilmiş inciler gibi parlak sözler ve bu hâli ifade için söylenebilecek en güzel cümlelerle ifade etmek isteriz. Yine bu mektuptan şuna da muttali olduk. Merhum Nadir Şâh, ömrünün sonlarına doğru sonuç alınması zor olan bazı hayallere kapıldığının belirtilerini verdi. Bundan dolayı geçerli bir yönteme dayanmadan evhamın çöllerine sapmak durumunda kaldı. Öyle ki, âkil adamlar onun bu tasavvurlarını görünce, bu âkil adamlar ittifakla ona karşı tedbir aldılar ve bu durum onun ölümüne kadar devam etti.

Bu ahvalde, Cenâb-ı Hakk'ın engin lütuflarına mahzar olmuş yeni Şâh ordugâh yakınlarında duruma vâkıf olup ceddinin kibirli tavrının onları yüceltmeyeceğini müşahede edince, İran Devleti'nin komutanları ve ileri gelenleri devleti ileriye götürmek ve bahtiyar kılmak yolunda adımlar atılması ve bu yolda girişimlerde bulunulması konusunda ittifak ettiler. Onlar asilzâde tavrıyla gün gibi âşikâr biçimde öncelikli olarak, Şâh'ın bu göreve zatı itibariyle layık olduğunu -ki ondan başkası buna layık değildir-, anladılar ve görevi, vâris olması, ondan başkasına görevin teklifi düşünülemeyeceği hasebiyle ona tevdi ettiler. Bu işlerin tedviriyle görevli herkes ittifakla ona yönelmiş oldu. Böylelikle Şâh saltanat tahtına oturmuş oldu. Güzel siyasetinden dolayı kendisine övgüler yapıldı. Zira Allah Teâlâ onun sayesinde reaya, önde gelenler ve eşraf üzerine çökmüş olan zulüm ve haksızlığı ortadan kaldırdı. Sizler de bu muhabbet ve ittifakı ayakta tutan unsurları desteklemek uğrunda büyük gayret ve himmet gösterdiniz. Sizin basiretli görüşlerinizin parıltıları ile bu sıkıntılar aşılmış oldu. Hiç şüphesiz Allah Teâlâ'nın takdirleri, kavlinin muktezasınca zuhur etmektedir; ne zaman gökteki yıldızlardan biri kaybolursa yeni bir yıldız onun yerini alır. Her halükârda, bütün müslümanlar ve reayanın tamamının gönlü huzur ve ferah içindedir. Zat-ı şâhânelerinin cülûslarının gerçekleşmesiyle ülkede nizam sağlanmış, halkın tamamı da huzura kavuşmuştur. Bütün bunlar, sizlere tebrik duasının vesilesi olmuştur. Cenâb-ı Hak'tan dileğimiz, saltanat tahtında sabit kadem olmalarıdır. Allah Teâlâ'dan bu cülûsun sürekli olarak ümmetin salâhına vesile olmasını, asla bozulmayacak bir düzen içinde refahla dolu olarak devam etmesini; Allah'ın emrini yüceltme uğrunda asırlardan beri devam ede gelen ve devam edecek olan Devlet-i Aliyye, gayretlerin, Allah'ın yarattığı emanetin halka gösterilen şefkatin daha da yaygınlaştırılması, onlara yapılacak muamelenin, ahde vefa duygusu içinde yürütülmesi gerektiğini kabul etmektedir. Bu yol adalet ve ihsanı yerine getirmenin en uygun yöntemidir. Müşarunileyhin vefatından önce, tarafeynin sefirleri ve eminleri vasıtasıyla iki devlet arasında mektuplar gönderilmişti. Böylece en sağlam dostluk ve güven duyguları tesis edilmiş oldu. Oluşmuş bulunan bu ahde ve dostluğa riayet edilmesi, bundan herhangi bir tarafa sapılarak halel görmesinin engellenmesi, bunun rükünlerinden birinin fesada ve sarsıntıya uğramaması için, yüce sultanımız muazzam hakanımız tarafından, Devlet-i Aliyye'nin sınırları içinde olağanüstü ihtimam

gösterilmektedir. Devlet-i Aliyye'nin sınırları dahilinde bu ahdin muhafazası, buna aykırı hallerin oluşmasının engellenmesi için azami ihtimam gösterilmektedir. Bunun için ilgili yerlere gerekli emir ve talimatlar verilmiştir.

Bütün bu ifadelerden maksadımız, geçmiş dönemlerden bu âna gelinceye kadar, Sultanımız Hazretleri aradaki dostluk ve ülfetin muhafazası hususunda, hiçbir delil ve burhana ihtiyaç göstermeyecek derecede âşikâr surette ihtimam göstermektedir. Keza, sizin Şâh-ı âlîniz cânibinden de dostluk ve içtenlik, samimiyet ve iyiniyet duygularının gösterildiği müşahede olunmaktadır. Hiç kuşkusuz, dostluğun pekiştirilmesi ve muhabbet yollarını engelleyen sıkıntıların bertaraf edilmesi, ancak âlî himmet sahibi sultanımızın müsaade ve girişimleriyle ortaya çıkmaktadır. Onun lütfu ile aradaki ülfet tesis edilmiş, gösterdiği sevgi ile aradaki kuşku ve şüpheler dağılmıştır. Biz bu tutulan yolun müslümanların salah-ı hallerini ve ehl-i tevhidin gönüllerini huzura kavuşturmasını müstelzim olduğundan şüphe duymuyoruz. Bütün gayretimiz ve olanca çabamızla bu uğurda uğraşıyoruz. Çünkü salâh ve işleri düzene koymanın bunda yattığına inanıyoruz. Şu anda, sizin sefir-i müşarun-ileyhiniz mademki bizim sultanımız tarafından mezunen, Şâh cânibinden yazılmış fermanla birlikte güzel bir cevap ile dönmektedir. Sizin bildirdiğiniz şekilde hakikat-i hâle aşina olduk. Biz de kalbimizden gelen samimi duygularla şunları ifade ediyor ve bahtiyar meclisinizde bu iyi niyetimizin bilinmesi için değerli insanların toplanma yeri olan huzurlarınıza gönderiyoruz. Burada belirtilen hakikatler ve doğruluğundan şüphe edilmeyecek olan inceliklerden haberiniz olduğunda biliniz ki, biz temelleri muhkem şer'î esaslara dayalı olan Devlet-i Aliyye olarak dostluk ve güven duygularını muhafaza etmek ve sürdürmek konusunuda kararlıyız. Bunu sağlamak için var gücümüzle çalışmakta, elimizden gelen bütün gayretleri bezlederek ülkelerin ve halklarının ahvalini düzene koymayı arzu etmekteyiz. Bunu sağlayacak güzel sözler, arada ülfeti, kaynaşmayı sağlayacak ifadelerin sarfedilmesi ve karşılıklı olarak duyurulması ehl-i İslam'ın kaynaşmasını ve rahata erişmelerini sağlayacaktır. Zaten gerçek ve sağlam kaynaşma da ancak böyle sağlanabilir. Tarafımızdan bu hususlarda herhangi bir eksiklik ve geciktirmeye mahal verilmeyeceği gibi, aynı şekilde sizlerin cânib-i âlîsinden ümit edilen de, bu hususların yürürlüğü konulmasıdır. Zira benzersiz güzellik ve tatlılıktaki bu sözlerin uygulamaya konulması muhabbet bahçelerinin, gözümüzü aydınlatacak dostlukların oluşmasını sağlayacak, ehl-i İslam'ın bu güzel bahçelerde kemâl-i meserretle gezinmelerini sağlayacaktır. Çünkü siz, *"Kulları içinde, Allah'tan gerçek anlamda ancak alimler korkarlar!"*[281] âyetinin muhtevasıyla muttasıfsınız. *"Alimler, Allah'ın kulları için güvencedir!"*[282] sözü (hadisi) de sizin vasfınıza uymaktadır. Alimler sebat ederler, Allah seni bu faziletli sözlerde sebat ettirsin.

[281] Fâtır Sûresi: 35/28.

[282] İbnü'l-Arabî, el-Mu'cem, I, 307; Kudâ'î, Müsnedü'ş-Şihâb, I, 100; Süyûtî, el-Câmiu'l-ehâdîs, XIV, 366; Kurtubî, Ahkâmu'l-Kur'ân, IV, 41; İbn Âdil, el-Lübâb, V, 95; Ebû Zehre, Zehretü't-tefâsîr, III, 1147.

İşbu mektub-ı belâgat-üslûba yazılan kapağın suretidir:

Mevla'nın lütfuyla doğan güneşin parıltılarını taşıyan en yüksek gezegenine ve İran'ın önde gelen fudalasının dilinden düşmeyen, Süreyya yıldızının övündüğü yüce meclise… Allah Teâlâ onun izzetini daim eylesin.

Mektub-ı mezburun imzası:
Kadîm muhibbiniz ve sürekli dostunuz
Es-Seyyid Mehmed Zeynî'den,
Osmanlı Memalik-i Aliyye Müftüsü
Allah onu affeylesin.

70

Afgan Ahmed Şâh'ın cülûsu; Hind Padişahı'nın imdadına koşarak Hindistan'daki Mecûsîler üzerine yürümesi; Alikuli Hânı mağlup ederek bütün emvaline el koyması ve Ceyhun'a kadar Türkistan'ı fethetmesi; gözüne mil çekilerek tahttan indirilmiş olan Şahruh Mirza'yı tekrar İran tahtına oturtması; Timur sülâlesinden Âlemgîr Şah'ı yeniden Hind padişahlığına getirmesi, ancak daha sonra bu şâhın şehit edilmesi; kendi oğlu Timur Şah üzerine yürüyen Mecûsîlere yönelerek üst üste yapılan savaşlarda hepsini kılıçtan geçirmesi; bir süre Cihanabad'da kalarak Alemgir Şâh'ın oğlunu Hind padişahı tayin etmesi; Osmanlı Devleti'nden İran konusunda hareket beklentisi; Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında cami inşası için arsa verilmesi

جلوس احمد شاه افغان؛ رفتن برای کمک به پادشاه هند جهت اقدام بر علیه مجوسیان هندوستان؛ غلبه بر علیقلیخان و تصرف تمام اموالش و فتح ترکستان تا جیحون؛ از تخت به زیر کشیدن شاهرخ میرزا با میل کردن به چشمانش و به تخت ایران نشاندن دوباره وی؛ به تخت نشاندن دوباره عالمگیر شاه از ثلاله تیمور در هندوستان؛ سپس شهید کردن این شاه؛ حرکت به سمت تیمورشاه پسر خود و با حرکت به سمت مجوسیان و کشتن همه آنها طی جنگ های پی در پی؛ تعیین پسر عالمگیرشاه به عنوان پادشاه هند در زمان ماندن در جهان آباد؛ توقع حرکت از دولت عثمانی در موضوع ایران؛ دادن زمین برای ایجاد مسجد در جوار روضه مطهر مدینه منوره

Safevî Devleti'nin külliyen ayakaltında kalarak İran toprağının ihtilallerle iç içe bulunması "emr-i bi'l ma'rûf nehy-i ani'l-münker" ilkesine bağlı kalınmamasından kaynaklandığı, bu yüzden İlahi bir cezalandırmayla Na-

dir Şah'ın İran ahalisine musallat olarak İran, Turan, Hind, Horasan, Irak, Azerbaycan ve Türkistan taraflarına hasar verdiği, Rûm ülkesine zarar vermeye niyetlenmekle birlikte Anadolu ahalisini onun zulmünden Allah'ın koruduğu; Nadir Şah'ın irtihalinden sonra yeğeni Alikuli Han, "Adil Şah" ismiyle tahta çıkıp halka zulm etmesi üzerine Afganlılarla Kâbil, Gazneler, Peşâver ve o bölgede bulunan diğer hân ve komutanların el birliği ederek Afgan Ahmed Şah'ın tahta çıkmasını talep ettikleri, bunun üzerine saltanat devralınıp İran'a doğru yönelme niyeti hâsıl olduğu, ancak Hindistan'ın, daha geniş ve oraya verilmek istenen zararın daha büyük olması hasebiyle küffârın oradan defiyle mahsur durumdaki Hint padişahını kurtarmak için Hindistan'da Pencap isimli mahalle varıldığı, Ahmed Şah'a karşı Lahor'da çok sayıda asker ve teçhizatla savaşa girişen Mir Mannu'nun mağlubiyete uğratıldığı, yirmi civarında fil sürücü komutanlarının idam olunduğu, kendisi firar ederek askerinin tamamıyla perişan olduğu, bütün askeri teçhizatının ele geçirildiği, Pencap, Multan ve Keşmir zapt edildikten sonra tekrar İran'a yönelmek üzere Kandehar'a geri dönüldüğü; Nadir Şah'ın nesli kesilip Şahruh Mirza tahta çıkmış iken gözüne mil çekilerek tahttan indirildiğini öğrenen Ahmed Şah'ın Horasan'a yönelip Herat Kalesi'ni feth ve ahalisini affederek kalede bulunan her türlü emval ve teçhizatı ele geçirip ahaliyi zulümden kurtarmış olduğu, daha sonra Ceyhun Nehri'ne varıncaya kadar Türkistan memleketlerini tasarrufuna alıp hâkimler atayarak askeriyle Şah'ın üzerine yürüyüp bütün mal ve teçhizatına el koyduğu, akabinde Meşhed Kalesi'ni teslim alıp ve Şahruh Mirzayı yeniden tahta oturttuğu, Kandehar'a döndüklerinde Hindistan'daki küffarın Hint hilafet merkezi olan Cihanâbâd'a hücum ve istila ettiklerini duyan Ahmed Şah bu kez Hindistan'a yönelip Hint askerini bozguna uğrattığı, sonra Cihânâbâd'a ulaştığında Timur sülâlesinden Âlemgîr Şah'ın kendisini hediyelerle karşılayıp sevgi ve tazîmde bulunması üzerine Âlemgîr Şah'ı yeniden Hint padişahlığına getirdiği, küffârın puthane ve ibadethanelerini yıkıp birçok Mecûsî'yi katl edip İslâm hâkimiyetini ilan ettiği, Serhend ve Lahor'dan Multan'a kadar kendi oğlu Timur Şah'a verdikten sonra Irak, Horasan, Fars, Azerbaycan vs. Türkistan memleketlerini düzene koymak için Kandehar'a dönmüş iken Dekan tarafını karargâh edinen Mecûsîlerin tekrar Hint Hilâfet merkezine hücum edip Alemgîr Şah'ı şehit ve şehirlerini zaptettiklerinden başka Ahmed Şah'ın oğlu Timur Şah'ın elindeki şehirleri de işgale kalkıştıklarını işitince Hindistan'a dönmeye mecbur kaldığı, işgalci Mecûsîleri perişan etmekle birlikte onlar bu durumu komutanlarının reisi olan Cenguy isimli Mecûsî'ye haber verince O ve amcası olan Tatbil isimli Mecûsî bütün ordu, cephane ve teçhizatlarıyla Ahmed Şah'ın üzerine varmak için herkesi seferber ettiği, mezkûr Tatbil çok kalabalık askeriyle Şah'ın üzerine baskın düzenlemekle büyük çarpışma meydana geldiği, Tatbil'in askerlerinin birçoğu kırılıp kalanları Cenguy'un yanına

kaçtıkları, Vezîrâbâd isimli bölgede var güçleriyle yeniden hücum ettikleri ve meydana gelen çarpışmada Tatbil ölüp Cenguy'un da yaralı bir şekilde Melhar isimli reislerinin yanına kaçtığı, askerlerinin büyük çoğunluğunun helak olduğu, bilcümle emval ve teçhizatlarının Ahmed Şah'ın eline geçtiği, yakalanan askerinden bir kısmının idam olunduğu, mezkûr Mecûsîlerin reisleri olan Melhar, Tanita, Cenguy ve diğer komutanları tekrar bir araya gelmek suretiyle yeniden saldırmışlarsa da yenilgiye uğradıkları; Bu hadise, Mecûsî kavmi reislerinin başı hükmündeki Nana Balacı Rav isimli racaya haber verildiğinde altı yüz bin asker, birçok hazineler sarfıyla dört bir yandan yardımlar alarak Hindistan'da bir tek Müslüman kalmayıncaya ve Timur nesli tamamen kırılıncaya kadar savaşma emrini vererek Ahmed Şah'ın üzerine sürdüklerinde iki taraf askerinin birbirine karışmasıyla gün boyu süren çarpışma sonunda komutanları ve padişah tayin ettikleri kişi helak olup pek çok Mecûsî askeri kılıçtan geçirildikten sonra Şah ve askerinin muzaffer bir şekilde bütün ganimetlere el koydukları; Şah, bir müddet Cihânâbâd'da kalarak müteveffa Alemgîr Şah'ın oğlunu Hind Sultanlığı'na tayin ettikten sonra kendisi Kâbil ve Kandehar tarafına döndüğünde Hindistan'da mücadele verdiği sırada İran'ı karışmış bir halde bulmasıyla Osmanlı Devleti tarafından da İran'a herhangi bir hareket vukua gelmediğini öğrenince "inşallah en yakın zamanda Devlet-i Aliyyece İran'a bir çeki düzen verilir, Hindistan'da yaptığımız bu fütuhat benzeri hayırlı faaliyetlere de inşallah ortak olunur" şeklinde niyet ve beklenti izhar edildiği; Bundan başka Medine-i Münevvere'de Ravza-i Mutahhara civarında Ahmed Şah tarafından bir cami inşaı maksadıyla münasip miktar arsa verilmesi için emr-i âlî çıkarılması talep edildiği, iki devlet arasındaki mevcut dostlukla yetinilmeyip birbirlerinin dostunun dost; düşmanının da düşman addedilmesi, karşılıklı nâme gönderilmesi suretiyle dostluğun pekiştirilmesi arzu edildiği mesajını havi Kandehar'da ikamet eden Afgan Ahmed Şah'ın Bağdad'a gönderdiği üç sefiriyle Sultan III.Mustafa'ya ilettiği name

بوجود آمدن به دنبال هم شورش ها در ایران با زیرپا ماندن کل دولت صفویه در خاک، ناشی شدن این امر با قطع ارتباط با اصل "امر به معروف و نهی از منکر"، تسلط نادر شاه بر مردم ایران و وارد کردن خسارت به سرزمین های ایران، توران، هند، خراسان، عراق، آذربایجان و ترکستان عذاب الهی برای مردم ایران محسوب می شود، قصد خسارت زدن به سرزمین روم را داشت که خداوند مردم آناطولی را از ظلم وی نجات داد؛ بعد از ارتحال نادرشاه علیقلیخان برادرزاده وی با نام "عادل شاه" به تخت نشست و به همراه افغان‌های کابل، غزنه، پیشاور و به کمک خان و فرماندهان آن مناطق خواستار به تخت نشستن احمد شاه افغان شده، در این زمان سلطنت تغییر کرده و هدف حرکت به سمت ایران ایجاد شد، اما با حساب وسعت زیاد هندوستان و گسترده گی خسارتی که به آنجا باید وارد کرد با دفع کفار از آنجا برای نجات پادشاه هند به محلی به نام پنجاب رسیدند، در لاهور مقابل احمد شاه با

تعداد زیاد سپاهی و تجهیزات وارد جنگ شده از طرف میرمنّون شکست خورده، در حدود بیست فیلچی از فرماندهانش اعدام شده، با فرار خودش بیشتر سپاهش داغون شد، از دست دادن تمام تجهیزات سپاهی، بازگشت دوباره به قندهار بعد از تصرف پنجاب، کشمیر، مولتان، برای حرکت به سوی ایران؛ از بین رفتن نسل نادرشاه و به تخت نشستن شاهرخ میرزا و به زیرکشاندن از تخت سلطنت با میل کشیدن به چشمانش، حرکت احمد شاه با شنیدن این خبر به سمت خراسان و فتح قلعه هرات، تصرف تجهیزات و اموال داخل قلعه ضمن بخشیدن اهالی و نجات مردم آنجا از ظلم، سپس تا رسیدن به رود جیحون سرزمین‌های ترکستان را به تصرف درآورده با عزل حاکمان با سپاه خود به سمت شاه حرکت کرده تمام ثروت و تجهیزات وی را تصرف نمود، تسلیم قلعه مشهد به دنبال آن و به تخت نشستن دوباره شاهرخ میرزا، شنیدن اخبار هجوم کفار هند به مرکز خلافت در جهان آباد هندوستان و استیلا بر آنجا به هنگام بازگشت احمد شاه به قندهار، رفتن به سمت هندوستان و متلاشی نمودن سپاه هند، سپس به هنگام رسیدن به جهان آباد، خود عالمگیر شاه از نسل تیمور با هدایا به استقبال آمده علاقه و احترام نموده و دوباره عالمگیر شاه را پادشاه هند نمود؛ از بین بردن بتخانه و عبادتگاه کفار و به قتل رساندن بسیاری از مجوسیان و اعلام نمودن حاکمیت اسلام، بعد از اینکه از سرهند و لاهور تا مولتان را به پسر خود تیمور شاه داد برای به نظم درآوردن سرزمین‌های عراق، خراسان، فارس، آذربایجان، ترکستان و غیره به قندهار برگشت بخش دکن را قرارگاه نموده، حمله دوباره مجوسیان به مرکز خلافت هند و با تصرف شهرهایشان به شهادت رساندن عالمگیر شاه، با شنیدن قصد تصرف شهرهای تحت حکومت تیمورشاه فرزند دیگر احمد شاه مجبور به برگشت به هندوستان شده؛ به همراه پریشان کردن مجوسیان اشغالگر، خبر دادن وضعیت موجود از سوی مجوسان به رئیس فرماندهان خود به نام جنگوی، بسیج او و عمویش تاتبیل با تمام اردوی مجوس و مهمات و تجهیزات برای مقابله با احمد شاه، به میان آمدن جنگ بزرگ بر علیه شاه از سوی تاتبیل مذکور با سپاه و تجهیزات فراوان؛ کشته شدن عده زیادی از سپاه تاتبیل و فرار بخشی نیز به سوی جنگوی، حمله دوباره با نیروهای باقیمانده در منطقه ایی به نام وزیرآباد و کشته شدن تاتبیل و زحمی شدن جنگوی در این جنگ، فرار جنگوی زحمی شده نزد رئیس خود ملهار، هلاک شدن بخش اعظم سپاه، به تصرف درآمدن اموال و تجهیزاتشان به دست احمد شاه، دستگیر و اعدام شدن بخشی از سپاه، شکست دوباره ملهار، تانیتا، جنگوی و فرماندهان مشهور دیگر علیرغم اتحاد با هم و حمله دوباره؛ رسیدن خبر این حادثه به رئیس قبیله مجوسی راونانابالاجی ، او با شش صد هزار سپاهی، صرف گنجینه بسیار و با کمک گرفتن از چهار سو دستور کشتن تمام مسلمانان هند و از بین بردن تمام نسل تیمور به سوی احمد شاه حمله برد سپاه دو طرف به هم برخورده و جنگ در طول روز ادامه یافت و در نهایت با هلاک فرماندهان و فردی که به عنوان پادشاه تعیین کرده بودن بسیاری از سپاه مجوسی از تیغ شمشیر گذشتند شاه و سپاهش به شکل پیروز تمام غنایم را بدست آوردند؛ شاه بعد از مدتی اقامت در جهان آباد پسر عالمگیر شاه را سلطان هند تعیین کرده و سپس خودش به طرف کابل و قندهار برگشت، به هنگام جنگ در هندوستان وضعیت ایران آشفته و علی‌رغم این وضعیت از سوی دولت عثمانی هیچ نوع حرکتی مغایر صورت نگرفت، با اطلاع از این امر "به امید خداوند در کوتاه ترین زمان به وضعیت ایران نظم و ترتیب داده، شبیه فتوحات فرخنده ایی که در هندوستان داشتیم با همکاری انجام دهیم" توضیح دادن قصد و انتظار خود به این صورت؛ به غیر از این به

قصد بنای مسجد به نام احمد شاه در مدینه منوره در کنار روضه مطهر برای دادن زمین
به مقدار مناسب تقاضای صدور امر عالی هستیم، برای ادامهٔ دوستی موجود بین دو
دولت اکتفا نکرده و دوست دوستم دوست و دشمن دوستم دشمن پذیرفته می شود،
با آرزوی استحکام دوستی و درخواست ارسال نامه متقابل، در نامه به سلطان مصطفی
سوم از سوی احمد شاه مقیم در قندهار توسط سه سفیر اعزامی احمد شاه افغان

Asıl Fârisi nâmesi nâme cüz'ünde mukayyed olmağla bu mahalle işâret olmuşdur.

İran ve Hindistan taraflarını zîr-i dest-i hükûmetine aldıkdan sonra hâlâ Kandehar'da ikâmet üzere olan Afgan Ahmed Şâh'ın Bağdad tarafına gelen üç nefer sefirleriyle taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârîye irsâl eylediği nâmenin hülâsa-i tercümesidir.

Şâh-ı müşârün-ileyh evâil-i hâlinde i'lâ-yı livâ-yı dîn-i Muhammedî'ye arzû-keş ve kûşe-i inzivâda vakt-i fırsat zuhûruna müterakkıb olup, hânedân-ı devlet-i Safeviyye külliyen pâ-mâl ve zemîn-i İran'ın pür-ihtilâl olması ahâlî-i İran'ın emr-i ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker etmediklerinden neş'et etmekle taraf-ı Hakk'dan Nâdir Şâh ahâlî-i İran'a musallat olup, memâlik-i İran ve Turan ve Hind ve Horasan ve Irak ve Azerbaycan ve Türkistan taraflarına îsâl-i envâ'-ı hasâr eylediğinden mâ'adâ Rûm-ı cennet-rüsûm tarafına dahi eğerçi itâle-i dest-i cevr ü sitem etmişiken cenâb-ı Perverdigâr ahâlî-i Rûmı dest-i ta'addîsinden masûn ve mahfûz idüp Nâdir Şâh-ı müşârün-ileyhin cevr ü ta'addîsinden kavm ü kabîle ve tevâbi' ve levâhıkı cân be-leb resîde olup, âhir-i kâr sitem-dîdeleri yediyle diyâr-ı ademe irtihâl eyledikde şâh-ı müşârün-ileyh Kandehar'a varup, ikâmet eylediğin ve ol esnâda müşârün-ileyh Nâdir Şâh'ın birâder-zâdesi Alikulu Hân, Âdil Şâh nâmıyla taht-ı İran'a cülûs idüp, reâyâ ve berâyâya envâ'-ı zulm u ta'addî etmekle İran ve Kandehar havâlîsinde nice yüz bin tâ'ife-i Afgan ile Kâbil ve Gazneyn ve Pişaver ve sâir ol havâlîde olan hânîn-i izâm ve ser-gerdegân-ı kirâm-ı Afgan bi'l-ittifâk müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın evreng-i saltanata cülûs eylemesini niyâz eylediklerinde şâh-ı müşârün-ileyh dünyâ-yı denîye rağbet ve iltifâtdan i'râz ve kûşe-i inzivâyı ihtiyâr eylediğini beyân idüp, da'vâ-yı saltanata rağbet eylemediğini tavâ'if-i merkûme müşâhede eylediklerinde hulefâ-yı râşidîn dahi nizâm-ı umûr-ı cihândan fâriğ olmadıklarını ve eben-an-ceddin saltanat-ı Afgan kendinin olduğunu zikr ü beyân iderek evreng-i saltanata cülûsa tergîb ü tahrîs etmeleriyle cümlenin ittifâkı üzere gazâ vü cihâd iderek kefere ve mübted'înin vücûd-ı habâset-alûdların rûy-ı arzdan tathîr niyyetiyle taht-ı saltanata cülûs idüp, İran tarafına azîmete kasd ü niyyet etmişiken memâlik-i Hindistân sâir memleketlerden vâsi'-ter olup ve husûsan Emîr Timur'un hurûcundan mukaddem Afgâniyânın nâmdârlarından Behlül ve İskender ve Fîrûz Şâh ve Şîr Şâh ve İbrahim Şâh misillü yirmi dokuz nefer kimesne memâlik-i Hindistan'a pâdişâh olduğuna binâen ibtidâ-yı emrde Hindistan tarafına

azîmet ve saltanat-ı Hind'e vehn-i küllî târî olmasına sebeb olan küffârın def'-i tasallut-ı galebeleriyle eyâdî-i kefere-i Hindistan'da mahsûr misâli olan Hind pâdişâhını tahlîs niyyetiyle asâkir-ı vâfire ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve edevât-ı sâire-i kesîr ile cânib-i Hind'e azîmet idüp, memâlik-i Hindistan'da Pencab nâm mahalle vusûlünde darb-ı destiyle mahall-i mezbûre mutasarrıf olan sâbıkan Hindistan pâdişâhı vezirinin oğlu Mîr Mannu yüz bin mikdârı süvârî ve piyâde asker ve katî vâfir tophâne ve cebehâne ile Lahor nâm mahalde şâh-ı müşârün-ileyh ile muhârebeye müheyyâ olup, tarafeynin askeri mukâbil olduklarında kırk gün mikdârı muhârebe olunup, âhirü'l-emr Mîr Mannu-yı mûmâ-ileyhin askeri münhezim olup yirmi nefer fil-süvâr nâm-dâr ümerâsı i'dâm olunmağla mîr-i mûmâ-ileyh dahi firâr idüp, bi'l-külliye askeri perâkende vü perîşân olmağla mecmû'-ı tophâne ve cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olunup bu takrîble zikrolunan Pencab ve Multan ve Keşmir şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olundukdan sonra tekrâr İran cânibine teveccüh ü azîmet için Kandehar tarafına avdet eyledigin ve mezbûr Alikulu Hân, Nâdir Şâh'ın bi'l-cümle hazâin ü emvâl ü eşyâsın zabt eyledüğinden mâ'adâ Nâdir Şâh'ın bi'l-cümle evlâd u ahfâdını i'dâm idüp, ancak Sultân Hüseyin-i Safevî neslinden Nâdir Şâh'ın nebîresi Şahruh Mirzâ'yı alıkoyup, kendi dahi helâk oldukdan sonra karındaşı İbrahim Hân dahi az müddet pâdişâhlık da'vâsı idüp, ol dahi i'dâm olundukdan sonra Nâdir Şâh'ın nesli külliyen münkatı' olmağla ahâlî-i İran'ın ittifâklarıyla Şahruh Mirzâ taht-ı saltanat-ı İran'a iclâs olunmuşiken ahâlî-i İran'ın habîs tıynetleri muktezâsınca şâh-ı müşârün-ileyhin gözlerine mil çeküp, serîr-i saltanatdan hal' eyledikleri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın mesmû'ı oldukda ahâlî-i İran'ın te'dîb ve gûşmâllerine kasd u niyyet ile Horasan tarafına azîmet idüp, Herat Kal'ası'nı muhâsara vü tazyîk ve üç ay müddetde kal'a-i merkûmeyi feth ü teshîr ve ahâlîsinin cerâyim-i sâbıkalarını afv ve derûn-ı kal'ada olan emvâl ü eşyâ ve tophâne vü cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl-i bî-şümârı ahz u zabt ve reâyâyı pençe-i kahr u zulümden tahlîs ve etrâf-ı Horasan ve Türkistan'a asâkir-i vâfire tesyîr idüp, memâlik-i Türkistan'ı tâ nehr-i Ceyhun'a varınca kabza-i tasarrufuna idhâl ve tarafından hükkâm nasb eyledikden sonra Türkistan tarafından yüz bin mikdârı asker şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine gelip, ba'de'l-muhârebe münhezimen firâr ve ekser tu'me-i şimşîr-i âb-dâr oldukdan sonra münhezim olan tâ'ifenin hazâin-i bî-şümâr ve tophâne vü cebehânelerin ve katî vâfir fillerin zabt idüp ba'dehû müşârün-ileyh Şahruh Mirzâ'yı taht-ı saltanat-ı İran'a iclâs kasdıyla Meşhed-i mukaddes hisârını muhâsara ve tazyîk etmegin ahâlîsi istîmân ile kal'a-i merkûmeyi teslîm etmeleriyle cerâyim-i sâbıkalarını afv ve Şahruh Mirzâ'yı kemâl-i i'zâz ü ihtirâm ile iclâs-ı evreng-i saltanat idüp, ol havâlî ahâlîsi kemâl-i emn ü emân ile asûde-i hâl olduklarından sonra yine Kandehar'a avdet eyledikde Hindistan küffârı dârü'l-hilâfe-i Hind olan Şâh-ı Cihânâbâd'a hücûm ve izhâr-ı bağy u tuğyân ve zabt u istîlâ idüp, ezân-ı Muhammedî'yi ve zebh-i nev'-i bakarı men' ve ehl-i İslâm'a îsâl-i envâ'-ı hasâr eyledikleri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın mesmû'ı oldukda tekrâr Hindistan cânibine azîmet idüp, ol makûle keferenin def'-i fesâdların murâd eylediği kefere-i Hind'in mesmû'ı oldukda üç yüz bin süvârî ve iki yüz bin piyâde asker ve iki bin aded top ve beş bin aded bân dedikleri âlât-ı harbî ve iki bin zenberek ve iki bin fil ve sâir bî-hadd ü bî-şümâr edevât-ı harb ü kıtâl ile şâh-ı müşârün-ileyhin sedd-i râhına mübâderet etmeleriyle şâh-ı

müşârün-ileyh dahi asâkir-i kesîre ile varup, mukâtele ve muhârebe eyledikde zafer-yâb olup, Hindistan askeri münhezim ü perîşân ve ol mikdâr edevât u emvâl şâh-ı müşârün-ileyhin kabza-i tasarrufuna dâhil olup, kemâl-i sürʿat ile dârü'l-hilâfe-i Hind olan Cihânâbâd'a azîmet idüp, beş konak mikdârı tekarrüb eylediği Hind pâdişâhı olan sülâle-i Tîmuriyye'den Âlemgîr Şâh'ın mesmûʿı oldukda ümerâ vü erkân-ı devleti ile şâh-ı müşârün-ileyhi istikbâl ve lâzıme-i muhabbet ü meveddeti edâ vü îfâ ve hedâyâ-yı azîme arz u ihdâ etmekle kemâ-fi's-sâbık müşârün-ileyh Âlemgîr Şâh'ı taht-ı saltanat-ı Hind'e iclâs ve ümerâ vü erkân-ı devleti tertîb ve âsâr-ı küfr olan baʿzı esnâm u evsân ve kenâyis ü puthânelerini hedm ile hâke yeksân ve kefere ve mecûsdan katî vâfirini îsâl-i dereke-i nîrân ve âsâr-ı dîn-i Muhammedî'yi iʿlân idüp, Serhend ve Lahor tâ Multan'a varınca kendi oğlu Timur Şâh'a iʿtâ eyledikden sonra Irak ve Horasan ve Fars ve Azerbaycan ve sâir memâlik-i Türkistan'ın nizâm-ı umûrlarîçün Kandehar'a avdet eylediğin ve bu esnâda memâlik-i Hindistan'dan Dekan tarafına makarr u meʾvâ-yı Mecûs ve mecmaʿ-ı sergerdegân-ı kefere-i Hünûd'dır, ol tarafda olan kefere-i Mecûs cemʿiyyet-i kesîre ile dârü'l-hilâfe-i Hind'e hücûm idüp, pâdişâh-ı Hind olan Âlemgîr Şâh'ı şehîd ve kâffe-i eyâlât ve elviye-yi memâlik-i Hindistan'ı zabt eylediklerinden gayri müşârün-ileyh Ahmed Şâh'ın oğlu Timur Şâh'ın zîr-i dest-i hükûmetinde olan Serhend ve Lahor ve sâir memâlike itâle-i dest-i taʿarruz eyledikleri mesmûʿı oldukda tekrâr Hindistan cânibine azîmeti lâzım gelip, yetmiş iki senesi lâ-yuʿad ve lâ-yuhsâ asâkir ve hadden efzûn tophâne istishâbıyla Hindistan tarafına azîmet eyledikde Pencab'a ve Lahor tarafına îsâl-i hasâr iden kefere-i Mecûs müteferrik ve perîşân olup, mesfûrlar keyfiyyeti Dekan tarafında olan serdârlarına haber verdiklerinde Merehte dedikleri kavm-i Mecûs'un sergerdelerinin reisi olan Cenguy nâm Mecûs iki yüz bin piyâde ve süvâri şehr-i Cihânâbâd'ın muhâfazasıçün ol havâlîye irsâl ve memerr ü maʿberleri sedd etdirdüğinden mâʿadâ rüʾesâ-yı kavm-i mezkûrdan mesfûrun ammi[si] olan Tatbil nâm Mecûs altmış bin süvârî ile şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine ılgâra irsâl ve memerr ü maʿberlerde vâkiʿ kemîn-gâhlara asâkir-i vâfire ihfâ eylediği haberi şâh-ı müşârün-ileyhe vâsıl oldukda katʿâ himmetine fütûr virmeyüp, muhârebe iderek şehr-i Cihânâbâd'a kurb mesâfesi olan nehr-i azîme vâsıl oldukda kesret-i bârândan nâşî nehr-i mezbûrdan ubûr mümkün olmayup, birkaç gün nehr-i mezkûrun öte cânibinde tevakkufu esnâsında mesfûr Tatbil asâkir-i deryâ-misâl ile bağteten şah-ı müşârün-ileyhin askeri üzerine hücûm eyledikde tarafeynden ceng-i azîm vâkiʿ olup, asâkir-i Mecûsdan bî-nihâye kefere üftâde-i hâk-i helâk ve bakıyyetü's-süyûfı hezâr mihnet ü meşakkat ile Cenguy-ı mesfûrun yanına firâr eyledikleri sonra şâh-ı müşârün-ileyh mansûr u muzaffer nehr-i mezkûrdan ubûr ve Cihânâbâd'a iki fersah mesâfe bir karyeye nüzûl eyledikde karye-i merkûmeye kurb ü civârda vâkiʿ Vezirabad nâm mahal asâkir-i Mecûs ile memlû olduğundan mâʿadâ şâh-ı müşârün-ileyhin sedd-i râhı için meʿâbir ve menâfize meterisler alıp ve katî vâfir tophâne ve edevât-ı harb u kıtâl hâzır etmeleriyle bî-muhâbâ şâh-ı müşârün-ileyh üzerelerine varup, muhârebe ve mukâteleye şurûʿ eylediklerinde Tatbil-i mesfûr mürd ü helâk olup, Cenguy mesfûr dahi mecrûhan Melhar nâm reislerinin yanına firâr etmekle iki yüz bin süvârî askerinden ekall-i kalîl necât bulmağla firâr idüp, mâʿadâsı esnâ-yı harb ü kıtâlde helâk olmağla hadd ü hasrdan efzûn hazâin ve tophâne ve cebehâne ve sâir edevât-ı harb ü kıtâl şâh-ı müşârün-ileyhin kabza-i tasarrufuna vâsıl olup, firârîler

dahi ta'kîb olunmağla katî vâfiri i'dâm olunduğun ve andan sonra şâh-ı müşârün-ileyh şehr-i Cihânâbâd tarafından âdemler ta'yîn idüp, ahâlî ü a'yân ve reâyâ vü berâyâyı te'mîn ve tatmîn zımnında lâzıme-i emr-i muhafazaya ihtimâm etdirdiğin ve ol esnâda rü'esâ-yı kavm-i Mecûs'dan Melhar ve Tanita ve Cenguy ve sâir sergerde-i gürûh-ı Mecûs ile ittifâk idüp, dört kerre yüz bin süvârî cem' ve Cihânâbâd tarafına irsâl eyledikleri şâh-ı müşârün-ileyhin mesmû'ı olup, ılgâr ile bir gecede yirmi fersah mesâfeyi kat' ile üzerlerine varup, beynlerinde ceng-i azîm vaki' olmağla asker-i küffâr bergeşte vü pâ-mâl ve münhezimen firâr eyledikleri re's-i rüesâ-yı kavm-i Mecûs olan Nana Balacı Rav nâm Raca'ya haber verildikde var kuvveti bâzûya getirip, sergerde ve söz sâhiblerin etrâfdan cem' ve ebvâb-ı hazâinin küşâd ve emvâl-i bî-nihâye sarfıyla müselmân ve kavm-i Merehte ve Raçbot ve Brehmen ve ahâlî-i Dekan ve Rûm ve Fireng ve Habeş ve Jenk ve ehl-i Buhârâ ve Bedahşan ve Türkistan'dan ve İran taraflarından asâkir-i cem'ile altı kerre yüz bin süvârî ve beş kerre yüz bin piyâde tüfengci tedârik eylediğinden mâ'adâ üç bin top ve beş kerre yüz bin bân ve kırk bin furre âteş-bâzîde mehâreti olan asker cem' ve Bahuci ve İbrahim Hân nâmân kimesneler ile kendi birâderini asâkir-i mezkûre üzerine serdâr ta'yîn ve on yedi yaşında oğlunı Hindistan pâdişâhı nasb etmek üzere asâkir-i mezkûre ile ma'an irsâl ve ehl-i İslâm'dan arâzî-i Hind'de kimesne kalmayıp, nesl-i Tîmûriyye'yi külliyen münkatı' etmek husûnunu kendilere tenbîh ve kırk bin kîse akçe nakden teslîm eylediğinden gayri yüz bin kîse akçe dahi havâle ve şâh-ı müşârün-ileyhin üzerine tesyîr etmekle tarafeyn askeri birbiri mukâbelesinde nasb-ı hıyâm idüp, beynlerinde cârî olan nehr-i azîm tuğyân üzere olduğuna binâen birkaç gün muhârebe ve kıtâl dûçâr-ı ukde-i te'hîr olup, nehr-i mezkûrun geçit mahalli kimesnenin ma'lûmı değil iken ilhâm-ı Rabbânî ile şâh-ı müşârün-ileyhe işâret olundukda ertesi gün ol mahalden mürûr olunup, iki tarafın askeri muhârebe ve mukâteleye âgâz etmeleriyle tarafeynden top ve tüfeng cengi iki saat mikdârı mütemâdî oldukdan sonra tarafeyn askeri birbirine karışıp sabahdan ikindi vaktine dek kılıç cengi olarak nice sergerdeleri üftâde-i hâk-i helâk ve niceleri esîr olduğundan gayri Hind pâdişâhlığı kasdıyla getirdikleri mesfûr dahi mecrûh ve ba'dehû helâk olup, bakıyyetü's-süyûf olan asker-i Mecûs etrâfa perâkende vü perîşân olmalarıyla şâh-ı müşârün-ileyhin askeri ta'kîb idüp, ekserini tu'me-i şemşîr-i âb-dâr etmeleriyle şâh-ı müşârün-ileyh mansûr u muzaffer olup, asâkir-i Mecûs'un bî-hesâb ordularında olan hazâin ve tuhaf ve sâir esbâb-ı harb ü kıtâl ve beş bin fil şâh-ı müşârün-ileyh tarafından zabt olunup, sâir emvâl-i eskâli şâh-ı müşârün-ileyhin askeri ganîmet etdiklerinden sonra şâh-ı müşârün-ileyh Cihânâbâd'a varup, taht-ı saltanat-ı Hind'e bir müddet cülûs eyledikden sonra müteveffâ-yı müşârün-ileyh Âlemgîr Şâh'ın oğluna saltanat-ı Hind'i tefvîz ve kendisi Kâbil ve Kandehar tarafına avdet eyledikde ve şâh-ı müşârün-ileyh ol havâlînin feth ü teshîri ve küffâr-ı Hind'in def'-i fesâd ve şekâvetleriyle meşgûl ve İran tarafı bu mertebe muhtell ve müşevveş olup, Devlet-i Aliyye tarafından cânib-i İran'a bir serdâr ta'yîni ile ahâlî-i İran'ı te'dîb ü gûşmâl me'mûl iken ba'd-i hitâmi'l-maslaha makarr-ı saltanatına avdet eyledikde İran havâlîsinin keyfiyyetini su'âl idüp, Devlet-i Aliyye tarafından bir hareket vâki' olmadığı mesmû' olmağla inşâ'allahu te'âlâ an-karîbi'z-zamân Devlet-i Aliyye cânibinden İran'ın te'dîb ve gûşmâllerine irâde buyurulur. Zîrâ ma'lûmdur ki; dünyâ bir misâfir-hâne olup, ancak dünyâda bu misillü âsâr-ı hayriyyeye muvaffak olmağa sa'y ile

ecr-i cezîle nâ'il olmak lâzımdır. Ümmîd ider ki şâh-ı müşârün-ileyhin muvaffak oldığı fütûhât misillü âsâr-ı hayriyyede de Devlet-i Aliyye dahi şerîk ola. Bundan mâ'adâ Medine-i Münevvere'de civâr-ı Ravza-i Mutahhara'da şâh-ı müşârün-ileyh tarafından bir câmi' binâ olunmasıçün bir münâsib mahalde bir mikdâr arsa şâh-ı müşârün-ileyhin âdemlerine verilmek bâbında emr-i âlî ısdâr olunması istid'âsı olup, bundan böyle devleteyn beynlerinde dostluk ve muhabbet cârî oldığından mâ'adâ birbirlerinin dostuna dost ve düşmanına düşman olmak merâsimine riâyet ve vakit vakit tarafeynden nâme irsâliyle lâzıme-i tehâbb ü tevâddı îfâ ve icrâya mürâ'ât olunmak matlûb ve müsted'âsı idüğün tahrîr ider.

71

Nâdir Şah'ın ölümünden sonra Mirza Şahruh'un tahta çıkarılmasıyla yakılan fitne ateşinin söndürülmesinde Afgan Ahmed Şâh'ın himmetinin takdire şayan olması; Hindistan'ı Mecûsî istilasından kurtarıp İslâmiyet'i orada egemen kılmasının, gönderilen mektuptan anlaşılması; İslâm dininin yücelmesi yolundaki hizmet ve küffârın kırılmasındaki katkılarının Devlet-i Aliyye katında her türlü övgüye lâyık olması; Medine-i Münevvere'de cami inşa olmak yerine, her sene Haremeyn ahalisine surre gönderilmesi; İran ahalisine zarar vermenin Devlet-i Aliyye'nin sıfatına yakışmayacağının ve karşılıklı andlaşmalara bağlı kalındığının ifade olunması

با به تخت نشستن شاهرخ میرزا بعد از مرگ نادرشاه آتش فتنه‌ایی که شعله ور شده بود به همت شایان احمدشاه افغان خاموش؛ نجات هندوستان از استیلای مجوسیان و برقراری حاکمیت اسلامی در آنجا، استنباط آن از نامه ارسالی؛ خدمتی در راه ارتقای دین اسلام و سهم شما در شکست دادن کفار شایسته هر گونه ستایش در نزد دولت علیّه است؛ به جای بنای مسجد در مدینه منوره، ارسال همه ساله صُرّه (کیسه پول) به اهالی حرمین؛ چیزی که در شأن صفات دولت علیّه نیست ضرر رساندن به مردم ایران و بیان وفاداری به عهدنامه دو جانبه فیمابین

Selefleri olan ataları zamanından beri Devlet-i Aliyye ile olan din kardeşliği ve birlik beraberlik sebebiyle dostluk ve samimiyetin daha sağlam hale getirilmesi babında Ahmed Şah'ın Bağdad Valisi Ali Paşa aracılığıyla Dersaadet'e gönderdiği namenin alınıp incelendiği; Afgan Tahtı'na çıktıklarından beri Hindistan'ı istila eden küffarın haddini bildirmeleri, Mecûsîlerin kökünü kazımaları, İran'da Nadir Şah'ın ölümünden sonra Mirza Şahruh'un tahta çıkarılmasıyla yakılan fitne ateşinin söndürülmesinde büyük himme-

ti görüldüğünün anlaşıldığı; O esnada, Mecûsîlerin tasallutuna uğrayarak şehit düşen Âlemgîr Şah'ın haberini almasıyla birlikte o tarafa yönelip üç kere üst üste küffarı bozguna uğratarak zaferlerle Cihanabad'a döndükleri; şehit şâhın oğlunu tahta geçirdikleri ve neticede Hindistan'ı Mecûsî istilasından kurtarıp İslâmiyet'i orada egemen kıldıklarının gönderilen mektuptan anlaşıldığı; İslâm dininin yücelmesi yolunda ettikleri hizmet ve küffârın kırılmasında sağladıkları katkı Devlet-i Aliyye katında her türlü övgüye lâyık olduğu; Müslümanların kurtuluşları yolunda isabetli bir irade ortaya koymaları Mevla'nın takdirini kazanmaya elverişli bulunduğu; İran'daki ihtilâlin savuşturulması için asker ve komutan gönderilmesi babında irade-i seniyye çıkarılmasının Şah'ın arzusu olduğu; Ravza-i Mutahhara'da cami bina etmek üzere arsa verilmesi iltimas olunmakla birlikte Peygamberin hicretinden bu yana orada mescit inşa olunmayıp Medine dışında inşa olunan mescitlerin de ashab-ı kirâm zamanında inşa olunan mescitler oldukları; Mescid-i Nebevî'nin yeterli büyüklük ve genişlikte olması hasebiyle Osmanlı ecdâdın orada mescit inşası için irade çıkarmadıkları; Gerçek maksat, Hz. Peygamber'in eşiğine yüz sürmek olduğuna göre, her sene Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsine surre göndermek suretiyle yardım eriştirilmesi bu meramın sağlanması için en uygun yol olduğu ve buna ruhsat verileceği; İran'a asker göndermeme ve memleket zapt etmeye meyletmeme sebebi ise, Nadir Şah öncesinden beri iki devlet arasında imzalanan dostluk antlaşmalarının daha sonrakileri de kapsamasının gereği olduğu kadar uzun zamandır ihtilallerden harap ve bîtap düşmüş olan İran ahâlîsine zarar vermek, yuvalarını yıkmak Devlet-i Aliyye'nin şerefli sıfatına yakışmadığından buna tevessül edilmeyerek karşılıklı sözleşmelere bağlı kalındığı; Bu hususlar Şah hazretlerinin malumu olması için işin esası ifade edilerek aradaki sevgi ve samimiyet unsurlarının kuvvetlendirilmesi için bu dostluk mektubunun yazıldığı ve dostluğun devamı doğrultusunda bilinen ilkelere bağlı kalındığı sürece dostluğun gereklerine harfiyen bağlı kalınacağı ifadesini havi Sultan III.Mustafa tarafından Kandehar'da mukim Afgan Ahmed Şah'a gönderilen nâme-i hümâyûn

از دوره اجداد سلف به این طرف به سبب وجود رابطه برادری و برابری دینی، در باب ایجاد رابطه مستحکم دوستی و صداقت، دریافت و بررسی نامه ارسالی احمد شاه بوساطت علیشاه والی بغداد در درسعادت؛ با آغاز سلطنت در افغانستان نشان دادن چشم زخم به کفاری که در هندوستان استیلا دارند، برکندن ریشه مجوسیان؛ همت شایان در خاموش کردن آتش فتنه ایی که با به تخت نشستن شاهرخ میرزا بعد از مرگ نادرشاه شعله ور شده بود؛ در طی آن با دریافت خبر تسلط مجوسیان و شهادت عالمگیر شاه به آن سمت توجه کرده با شکست دادن پی درپی و هزیمت کفار و بازگشت پیروزمندانه به جهان آباد؛ به تخت نشاندن پسر شاه شهید و نجات هندوستان از استیلای مجوس و برقرار ساختن حاکمیت اسلام از نامه دریافتی استنباط شده؛

خدمت و سهمی که در جهت اعتلای دین اسلام و از بین بردن کفار انجام شده در نزد دولت علیّه شایان هر نوع تقدیر است؛ بدست آوردن تقدیر مولی به جهت ارائه و بکار گیری اراده مناسب برای نجات مسلمانان؛ در خصوص سرکوب شورشی که در ایران بوجود آمده صدور فرمان سلطنتی برای اعزام سرباز و فرمانده آرزوی شاه بوده؛ همراه با درخواست زمین در روضهٔ رضوان برای ایجاد بنای مسجد لازم به ذکر است که از زمان هجرت پیامبر به این سو در آنجا مسجدی بنا نشده، خارج از مدینه مساجدی که بنا شده مساجدی است که در زمان اصحاب کرام بوده؛ عدم صدور فرمان بنای مسجد توسط اجداد عثمانی به جهت بزرگی و گستردگی مسجد نبوی؛ چون هدف واقعی چهره مالیدن بر آستان حضرت پیامبر است، همه ساله اهالی حرمین محترم با ارسال صُرّ برای رساندن کمک که بهترین راه برای انجام این مرام است، صدوره اجازه به این امر؛ دلیل سوق ندادن سپاه به سمت ایران و عدم تمایل به ضبط خاک آن بخاطر وجود عهدنامه امضاء شده دوستی فیمابین دو کشور پیش از دوره نادرشاه، همانطور که پیمان های بعد از وی نیز این موضوع را پوشش می دهند و خواهان ضرر رسیدن به اهالی ایران که مدت زیادی است از شورش ها و جنگ ها ناتوان شده نبودیم، تخریب منازل آنها در شأن صفات با شرف دولت علیّه نیست از اینرو به آن توسل نجسته به تعهدات دو جانبه متعهد ماندیم؛ برای اطلاع اعلیحضرت در این خصوص اساس کار بیان شده و برای تقویت عناصر دوستی و صمیمیت بین طرفین این نامه دوستانه نوشته برای ادامه این دوستی ضروری است که رسماً به این اصول مطابق و وفادار باشیم نامه همایونی ارسالی از سوی سلطان مصطفی سوم به احمد شاه افغان مقیم در قندهار

(28 Aralık-6 Ocak 1762-63)

Taraf-ı hümâyûn-ı hazret-i cihân-dârîden Kandehar'da ikâmet üzere olan Afgan Ahmed Şâh'dan Bağdad vâlisi vesâtatıyla gelen nâmesine cevâb olmak üzere tesrîr olunan nâme-i hümâyûnun müsveddesidir.

Hüve'l-hallâkü'l-bâkî

Bismillahirrahmanirrahim

Le'âlî-i Ahmed ve sipâs-ı bî-hadd ve derârî-i şükr ü sitâyiş-i lâ-yu'ad ol mâlikü'l-mülk-i lâ-yezâl ve hudâvend-i bî-misâl temmet na'amâuhû ve ammet âlâ'uhû hazretlerinin dergâh-ı azamet-penâhlarına ahrâ ve sezâdır ki; cevâhir-i mâhiyât-ı mümkineyi hızâne-i kemâl-i ınayetinden ibdâ' vü ihtirâ' ile ref'-i rüsûm-ı bid'at ve kam'-ı kavâid-i küfr ü dalâlet ve izhâr-ı şe'âir-i şerîat ve îzâh-ı sâlik-i mülk ü millet için her dem-i sa'ad-tev'emde havâss-ı ibâd-ı re'fet-mu'tâdlarından bir bende-i ferhunde-ahterîni "*innî câ'iluke li'n-nâsi imâmâ*"[283] ile tahliye vü tebeşşür "*ve câhidû [fi'llahi] hakka cihâdihî*"[284] fermân-ı vâcibü'l-iz'ânı ile farziyyet-i gazâyı emr ü tahrîs eyledi. Ve ukûd-ı ferâ'id-i vürûd-ı nâ-ma'dûd ve sumût-ı cevâhir-i mehâmid-i nâ-mahdûd ol server-i hayl-i enbiyâ ve kâfile-i sâlâr-ı asfiyâ, imâ-

[283] "...Ben seni insanlara imam yapacağım..." Bakara Sûresi: 2/124.

[284] "...Hakkını vererek cihad edin..." Hac Sûresi: 22/78.

mü'l-Hudâ şefi'ü'l-verâ *Hazret-i Ebe'l-Kâsım Muhammede[ni]'l-Mustafa aleyhi mine's-salavâti esnâhâ ve mine't-teslîmâti ezkâhâ*[285] nın ravza-i mutahhara-i fâizetü'l-envâr ve türbe-i mutahhara-i behişt-âsârlarına nisâr-ı îsâr olunur ki; "*Hayru'n-nâsi racülün mümessikun bi-inâni fersihi fî-sebîli'llah*"[286] kelâm-ı hikmet-nizâmlarıyla tervîc-i cihâd u gazâ ve i'lâ-i kelimeti'l-lahi'l-ulyâ için miyâne-i müslimînde te'sîs-i esâs-ı muvâfakat ve teşyîd-i erkân-ı hubb u musâdakat eyledi. Ve tahiyyât-ı zâkiyât-ı müşk-endûd-ı hulefâ-i râşidîn ve âl ü evlâd-ı ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecmaîn*[287] hazerâtının pişgâh-ı firdevs-âsâlarına olsun ki şehsuvârân-ı mizmâr "*es-sâbikûne's-sâbikûn*"[288] ve reh-nümâyân-ı mesâlik-i "*bi-eyyihim ıktedeytüm ihdeytüm*"[289] ile ser-efrâz olmuşdur. *Ammâ ba'd*:

Âlî-hazret, sâmî-rütbet, gerdûn-bestat, kamer-tal'at, utarid-fitnat, hurşîd-izâ'at, me'âlî-menkabet, bercîs-menzilet, keyvân-rif'at, şehriyâr-ı Harzemeyn, hidîv-i Gîv-temkîn, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı serîr-i dâverî, zîb-efzâ-yı erîke-i devlet, müttekâ-pîrâ-yı evreng-i saâdet, mü'essis-i mebânî-i kâm-rânî, müşeyyid-i erkân-ı kişver-sitânî el-Kaan Ahmed Şâh-ı mu'âllâ-destgâh, *lâ zâlet şümûsü ikbâlihî meşrıkaten fi'l-âfâki mâ tala'a bedrü iclâlihi an metâli'i'l-vifâk*[290] hazretlerinin savb-ı bâ-savâb-ı âlî ve evb-i müstetâb-ı mütelâlîlerine eltâf-ı da'avât-ı mehabbet-simât-ı mülûkâne ve eşref-i tahiyyât-ı selâmet-nümâ-yı hüsrevânemiz bedâyi'-i ta'zîm ü tekrîm ve kavâid-i tevki' u tefhîm ile edâ vü takdîm olundukdan sonra âyîne-i zamîr-i münîr-i mihr-incilâlarına bu vechle arz-ı sûret-i merâm olunur ki:

Eslâf-ı saâdet-ittisâfları ahdinden berü Devlet-i Aliyyemiz ile miyânede sâbit ve kâim olan uhuvvet-i dînî ve ittihâd-ı yakînî hasebiyle temhîd-i kavâid-i musâfât ve te'kîd-i bünyân-ı hulûs u muvâlât zımnında hâlâ Bağdad Vâlisi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem vezirim Ali Paşa *edâma'llahu te'âlâ iclâlehû*[291] vesâtatıyla Dersaâdet'imize ba's u tesyîr olunan nâme-i anberîn-nikâb-ı şâhâneleri eşref-terîn-evânda karîn-i izz ü vusûl olup, müfâvaza-i hullet-alâmelerinin şâmil oldığı me'ânî-i letâfet-mebânisi bi-tamâmihâ manzûr-ı nazar-ı im'ân-ı mülûkânemiz olmuşdur. Cenâb-ı ni'me'l-me'âbları câlis-i taht-ı saltanat-ı Afgâniyye olduklarından berü inân-ı sıdk-azîmeti "*ve câhedû fî-sebîli'llahi*"[292] semtine ma'tûf ve şerâ'if-i evkâtı memâlik-i Hindistân'a istîlâ iden küffâr-ı hâk-sâr ve Mecûs-ı menhûs-ı dalâlet-şiârın tedmîr ü istîsâllerine masrûf kılıp ve memleket-i İran'da dahi Nâdir Şâh'ın fevtinden sonra Mirzâ Şahruh'ı serîr-i saltanat-ı İran'a iclâs ile âteş-i fitne vü ihtilâlin izâle vü itfâsına himem-i şâhîleri mebzûl oldığı esnâda memâ-

---

285 "Kâsım'ın babası Hz. Muhammed Mustafa'nın üzerine salavâtı ihsân eylesin, selâmı da çoğaltsın" anlamında Arapça duâ cümlesi.

286 "İnsanların hayırlısı Allah yolunda atını (=nefsini) dizginiyle sımsıkı bağlayandır" anlamında Arapça kelâm-ı kibâr.

287 "Allah onların hepsinden râzı olsun" me'alinde Arapça duâ cümlesi.

288 "(Hayırda) önde olanlar (ecirde de) öndedirler." Vakı'a Sûresi: 56/10.

289 "Onların hangisine uyarsanız, hidayeti bulursunuz." Eş-Şerî'atü, el-Âcurriyyü el-Bağdâdî, Babü Zikri Fazl-ı Cemî'i's-Sahâbe.

290 "Vifâk ve rızâ ufuklarından onun yiğitlik dolunayının doğuşu gibi tâlih güneşlerinin de ufuklardan yükselişi hiçbir zaman zevâl bulmasın" anlamına Arapça duâ cümlesi.

291 "Allah yiğitliğini dâim kılsın" anlamında Arapça duâ.

292 "... Allah yolunda savaşanlar..." Bakara Sûresi: 2/218.

lik-i Hindistan'a abede-i evsân ve Mecûs-ı dûzah-mekânın tasallut ve tegallüb ile îsâl-i envâʿ-ı hasâret ve Hind Şâhı Âlemgîr'i kûşe-i güzîn-i âlem-i şehâdet eyledikleri haberi resîde-i sâmiʿa-i hakânîleri oldukda cenâb-ı besâlet-me'âblarının meftûr u mecbûl oldukları gayret ü diyânetleri ol cânibe tevcîh-i râyet-i cell-i himmet ve sevk-i ketîbe-i yümn-i azîmet olunmasını îcâb ile "*ve me'n-nasru illâ min indi'llah*"[293] habl-i metînine teşebbüs ve iʿtisâm ve üç defʿa mükemmel ve müretteb âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı peykâr u cidâl ve bî-hadd ü kıyâs ecnâd-ı vegâ-iʿtiyâd ve şîrân-ı şecâʿat-nihâd ile memleket-i Hind'e tahrîk-i rikâb ikdâm olunmağla her defʿasında nesîm-i feth ü zafer cünbüş-bahşâ-yı aʿlâm-ı İslâmiyân ve katâm-ı sarsar-ı hizy ü hazelân gûr-sâz-ı dîde-i dûzahiyân olup, dâîre-i tahrîrden bîrûn düşman-i dîn felâket-medâr tuʿme-i şemşîr-i bevâr ve havsala-i taʿbîrden hâric küffâr-ı hâk-sâr giriftâr-ı zencîr-i seby ü isâr olup, mansûru'l-livâ ve muzafferen ale'l-aʿdâ dârü's-saltana-i Cihânâbâd'a hıtta-i ruhhâl-i ikbâl ve bast-ı bisât-ı iclâl olunmağla Şâh-ı şehîd Âlemgîr'in oğlunı saltanat-ı mevrûsesine iclâs ve takrîr ve memleket-i Hind'i levs-i vücûd-ı kefere vü mecûsdan tasfiye vü tathîr ve kenâislerini hâke yeksân ve şeʿâ'ir-i İslâmiyyeyi iʿlâ vü iʿlân ile ebsâr-ı müslimîn envâr-ı dîn-i Muhammedî'den münevver ve edmiga-i muvahhidîn fevâyih-i şerʿ-i Ahmedî'den muʿattar kılındığı mazmûn-ı nâme-i müşkîn-hitâmelerinden müstefâd olmağla beynehümâda olan câmiʿiyyet-i İslâm ve dîn-dârî lâzımesi üzere iʿlâ-i kelîme-i tevhîd-i Bârî ve icrâ-i hükm-i temcîd-i Gird-gârî için bu gûne himâyet-i beyzâ-i İslâm ve kesr-i ünûf-ı kefere-i li'âm emrinde cilve-ger-i meclâ-yı zuhûr olan himmet-i seniyye-i şâhâne ve azîmet-i sârıme-i sâdıkâneleri nezd-i muhibbânemizde envâʿ-ı sitâyişe karîn ve mazhar-ı sınûf-ı sâbâş u tahsîn olup, semere-i mesâʿî-i hamîdeleri olan fütûhât-ı adîdeleri bâʿis-i hubûr u neşât ve vesîle-i sürûr u inbisât olmuşdur. Hem-vâre salâh-ı ahvâl-i müslimîne müteʿallık olan irâde-i hayriyyeleri muvâfık-ı takdîr-i sübhânî ve harekât-ı mahmûde-i seniyyeleri mukârin-i tevfîk-i Samedânî ola. Himmet-i meʿâlî-menkabet-i hidîvâneleri tevsiʿ-i memleket ve tekmîl-i levâzım-ı tâcdârî vü şehâmet tarafına mâ'il ve müteʿallık olduğuna binâen hâtime-i nâme-i sâmîlerinde zât-ı besâlet-simâtları küffâr-ı Hind'in defʿ-i fesâd ve refʿ-i şekâvetlerine iştigâlleri esnâsında İran tarafının defʿ-i ihtilâliçün Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûnumuz tarafından memleket-i İran'a mükemmel asker ile serdâr taʿyîn ve tesyîrine irâde-i celîle-i hüsrevânemizin taʿalluk eylemesi me'mûl-i tabʿ-ı safâ-makrûn-ı şâhîleri idüğü ve bundan mâʿadâ te'sîs-i bünyân-ı mesûbât-ı uhreviyyeye hâhiş ve rağbetleri oldığına binâen Medîne-i Münevvere'de civâr-ı Ravza-i Mutahhara-i hazret-i seyyidü'l-enâm *aleyhi ekmeli't-tahiyye ve's-selâmda* câmiʿ binâsıçün bir mikdâr arsa verilmesi husûsı mültemes-i şâhâneleri oldığı işâret-i seniyye buyurulmuş. Hicret-i nebeviyye vâkiʿ olalıdan bu vakte gelinceye dek tayyibe-i tayyibede Ravza-i Mutahhara'yı müştemil olan câmiʿ-i şerîfden gayri câmiʿ ve mescid binâsı mesbûk olmayup, hâric-i Belde-i Münevvere'de baʿzı mevcûd olan mesâcid-i şerîfe dahi ashâb-ı güzîn *rıdvânu'llâhi teʿâlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtının kendi hayâtlarında binâ olunmuş âsâr-ı hayriyyeleri olup ve mescid-i münîf-i hazret-i Nebevî'nin füshat ü vüsʿati kemâlde olduğundan mescid-i âhara ihtiyâcdan muğnî olduğuna binâen âbâ-i kirâm ve ecdâd-ı izâmımız *enâru'llahu teʿâlâ merkadehum* hazerâtının dahi civâr-ı Ravza-i Mutah-

[293] "...Zafer ancak Allah katındandır..." Âl-i İmrân Sûresi: 3/126.

hara'da mescid binâsına ta'alluk irâdeleri sebk etmeyüp, maksûd-ı aslî intisâb-ı atebe-i aliyye-i hazreti server-i kâinât *aleyhi ekmelü't-tahiyyât* oldığı cihetden bu merâmın husûliçün ahâlî-i Haremeyn-i Muhteremeyn'e beher sene galâl ve surre irsâliyle iktifâ eyledikleri karîn-i ilm-i hakâyık-âşinâ-yı dâverâneleri oldukda taraf-ı zâhirü'ş-şereflerinden dahi ba'zı sinîn-i münâsebede sükkân-ı Belde-i Tayyibe'ye irsâl-i sadakât ile celb-i mesûbâta rağbet olunur ise bu sûrete ruhsat-ı hümâyûnumuz bî-dirîğ ve erzânîdir.

Kaldı ki taraf-ı Devlet-i Aliyye-i ebed-karârımızdan İran'a asker tesyîrine ve memleket zabtına adem-i meyl ü rağbete bâ'is budur ki; Nâdir Şâh'ın vefâtından mukaddemce Saltanat-ı Seniyyemiz ile İran Devleti beyninde akd ve temhîd olunan mevâdd-ı musâfât u muvâlât yalnız kendiye ve vaktine maksûr olmayup, belki musâlaha-i mezbûre beyne'd-devleteyn ilâ mâ-şâallahu te'âlâ sâbit ve ber-devâm ve ahlâf u a'kâb-ı tarafeyn zamanlarında dahi istimrâr ve istikrârı manzûr-ı nazar-ı riâyet ü ihtimâm olmak üzere evtâd-ı râsiha-i mevâsıka merbût olduğundan başka müddet-i medîdeden berü memleket-i İran'da alem-efrâz-ı istiklâl olan serdârların vâki' olan muhârebeleri hasebiyle memleket-i merkûmenin ricâl ü reâyâsı hasâret-i müte'âkibeye dûçâr ve ekseri arsa-i telef ü dimâr ve bâkîleri dahi bî-tâb u bî-karâr olmağla avn u inâyet-i Sübhâniyye ile Devlet-i Aliyyemizin hazâin ü ecnâd u mühimmât ve edevât-ı cihâd cihetlerinden kuvvet-i kâmilesine nazaran zabt u teshîr-i memleket-i İran her ne kadar sehl ü âsân ise dahi böyle zu'afâ-yı ra'iyyet üzerlerine taslît-i leşker ile hânümânların harâb u sûzân eylemek münâfî-i tab'-ı şefekat-tab'-ı mülûkânemiz idüğü ve bu keyfiyyet miyânede müstahkem olan uhûd u mevâsikin bilâ-mûcib nakz u feshini müstelzim olmakdan nâşî muktezâ-yı mürü'etden kat'-ı nazar-ı hareket-i mezbûreye mesâğ-ı[294] şer'î dahi olmadığı ma'lûm-ı kaanîleri buyurulmak için ifâde-i hakîkat-i hâl ve te'kîd-i mebânî-i muhabbet-i hulûs-iştimâl siyâkında nâme-i meveddet-alâme-i hüsrevânemiz ısdâr olunmuşdur. Bi-menni'llahi'l-Meliki'l-vedûd lede'l-vusûl câmi'iyyet-i İslâm hasebiyle beyne'l-hazreteyn ebvâb-ı dostî vü muvâlâtın meftûh ve mekşûf olması zîr-i destân-ı tarafeyne müstetbi'-i meyâmin ve hayrât oldığında iştibâh olmamağla fîmâ-ba'd dahi cânib-i me'âlî-menâkıb-ı şâhânelerinden îfâ-yı levâzım-ı hubb u vilâya riâyet buyuruldukça taraf-ı hakîkat-perver-i hümâyûnumuzdan dahi icrâ-i muktezâ-yı kadr-dânî ve mürü'et-mendîye riâyetde tecvîz-i kusûr olunmayacağı müstağnin ani'l-beyândır. *Bâkî hemîşe neyyir-i cihân-tâb-ı ikbâl ez-meşrık-ı devlet ü iclâl tâli' u dırahşân bâd!*[295]

Evâsıt-ı C. Sene 1176

[294] Metinde "mesa'" şeklinde yazılmıştır.

[295] "Tâli'in cihânı aydınlatan ışıltıları dâimâ devlet ve iclâl ufkundan yükselerek ortalığı sürekli aydınlatsın" anlamında Farsça duâ cümlesi.

İNDEKS

İNDEKS

A

A'câm 191
a'dâ-yı dîn 45
a'yan 68
—-ı Devlet-i Aliyye 136, 166
—-ı İran 174
—-ı kabâil 224
a'zâr-ı şer'iyye 110, 116, 120, 128, 146, 147
A'râf Sûresi 36
Abdi Bey, Henkâri hâkiminin beyzâdelerinden 92
Abdullah Efendi, Anadolu kazaskeri, fetva emîni 60, 64
Abdullah, Es-Seyyid, Veziriazam 232, 236
Abdülbâkî Han-ı Zengene, Kirmanşahlar Ülkesi Hakimi, İran elçisi 28, 31, 34, 38, 44, 47, 49, 53, 58, 66, 68, 71, 74
Abdülhüseyin Bey, İran şahının hüddamı 56
Abdülkerim Bey, İran elçisi 76
Âb-ı Etek, bkz. Etek Suyu
Acem 189
— ahâlîsi 138
— beldeleri 42, 55
— halkı 132
— memleketi / memâliki 38, 44, 49, 52, 54, 58, 76, 82, 91, 104, 108, 126, 141, 146, 190, 196, 201, 226, 230, 233
— sultanları 62
— üsârâsı 41
Ada-i Kebîr Kal'ası 84
adalet 29, 53, 66, 95, 148, 154, 164, 190, 205, 209, 215, 220, 234, 238, 239
Âdem, Hz., Peygamber 44, 108
Âdemoğlu 73, 74, 163
Âdil Şâh, bkz. Alikulu Hân
Afgan 245
— saltanat tahtı 252
— saltanatı 245
Afganlılar / Afgâniyân 95, 245
âfitâb 154
Afşar kabilesi
— a'yânı 215, 218, 220, 223
—'nin gazileri 216, 218, 223
ahâlî-i Rûm 245
ahâlî-i Rûmiyye, Anadolu ahâlîsi 186
Ahidler 228
ahid-nâme 36, 40, 50, 55, 56, 133, 182, 188, 198, 202, 206
ahkâm-ı fer'iyye 120
ahkâm-ı hümâyûn 56
ahkâm-ı şerî'at 189
Ahmed b. Hanbel 44, 208
Ahmed Paşa, el-Hâcc, Kesriyeli, Sivas Valisi 188
Ahmed Paşa, el-Hâcc, Vezir, Ruznamçe-i Evvel, Büyükelçi 198, 203, 206, 210
Ahmed Paşa, Vezir, Bağdad ve Basra Valisi, Erzurum cânibi seraskeri 83, 126, 176, 178, 181, 185, 192
Ahmed Şâh, el-Kaan, Afgan 245, 246, 247, 252
Ahzâb Sûresi 76, 104
akâid-i bâtıla 39, 45
akd-i cemâ'at-i hâmise 120
Âlemgîr Şâh, Hind Padişahı, Timur sülalesinden 247, 253
Âlemgîr Şâh'ın oğlu, Hindistan padişahı 248

Ali Ekber, Molla, Horasan Müderrisi, İran uleması, Reîsü'l-mevâlî, İran sadr-ı fetvası 34, 38, 44, 49, 53, 58, 71, 74, 134, 157, 158, 160, 170, 171, 208
Ali el-Kârî 208, 212
Âl-i İmrân Sûresi 27, 36, 43, 47, 76, 103, 120, 188, 198, 253
Ali Merdan Hân-ı Şamlu, Lûristan-ı Fîlî Beylerbeyisi, İran elçisi 88, 96, 99, 100, 102, 106
Ali Padişah, Sultan, İran Şâhı 215, 218, 221, 223
Ali Paşa, Vezir, Bağdad Valisi 252
Ali Paşa,Vezir, Karaman Valisi, Osmanlı Elçisi 28, 31, 34, 66, 68, 71
Ali Şâh, el-Kaan 226
Ali Şâh, İran Şâhı 240
Ali, Hz., [Haydar], halîfe, Şâh-ı Velâyet 37, 44, 62, 214
Ali, Molla, Horasan Müderrisi, İran uleması, Nadir Şâh'ın imamı 29, 31, 66, 68
Alikulu Hân [Âdil Şâh], İran Şâhı, Nâdir Şâh'ın birader-zâdesi 245, 246
alim 122
alimler 33, 70, 71, 160, 180, 208, 209, 240
Allah 36, 37, 44, 45, 48, 50, 53, 76, 94, 98, 103, 104, 107, 143, 166, 188, 190, 194, 196, 198, 212, 226, 232, 253
Anadolu Muhasebesi mansıbı 197, 205
Anadolu sadâreti, Anadolu Kazaskerliği 39, 50, 60
Anbala 95, 98
anlaşma 209, 210
Arabî mektub 62, 170, 208, 238
Arabiyyü'l-üslûb 158
arazi
— iltimâsı 165
— meselesi 163
Aristo 91, 92, 100, 101, 102, 112, 119
Âsaf 79, 91, 112, 119, 151, 154, 176, 178, 204, 209
asâkir, bkz. asker
ashâb-ı güzîn/-ı kirâm 42, 62, 68, 177, 253, 226
Âsitâne 31, 34, 41, 71, 74, 85, 103, 177, 192, 193, 198
— sefiri 31, 68
asker [asâkir] 54, 84, 246
— ve edevât cem'i 165
aslî vergi 216, 221
aşere-i mübeşşere 42
aşere-i mübeşşere 44
aşiret 28, 66
Atbala menzili 95, 98
Atebât-ı Âliyât, Kerbela, Necef, Kâzımiye 84, 182, 186, 194
atiyye 184
Avâliyyü'l-Le'âlî 188
ayak öpme töreni 216, 221
Azak 84
— Kal'ası 53, 83, 84
Azerbaycan 45, 132, 138, 180, 184, 245, 247

B

Bâbü Bed'i'l-Vahy 1 163, 165
Bâbü Cum'a 198
Bâbü fi Islâh 188
Bâbü fi Zikri Havzi'n-Nebi 226
Bâbü Nasri'l-Mazlûm 189
Babü Zikri Fazl-ı Cemî'i's-Sahâbe 37, 252
bâc 42, 177, 182, 186, 194
Bağdad 40, 83, 126, 176, 177, 181, 182, 185, 186, 192, 193, 194, 245
— vâlisi 83, 251, 252
— ve Basra vâlisi 126, 176, 181, 185
Bahuci, Mecus komutanlarından 248
Bakara Sûresi 38, 42, 50, 62, 94, 98, 100, 104, 107, 145, 189, 220, 223, 226, 251, 252, 253
bân, Hind savaş aleti 246, 248
barış 157
— ve dostluk 157, 170, 171
— ve huzur 181
Basra 126, 176, 181, 185, 192
Bedahşan 248
Behlül 245
Behrâm 79, 108, 212, 226

Bender 84
Bercis 108
beşâret 50
Beşinci Mezhep 180
beşleme, Caferiye mezhebinin beşinci mezhep olarak tanınması 210
beyt-i mükerrem, Kabe-i muazzama 55
Beytullah
Beytullah-i Haram 31, 34, 42, 63, 69, 71, 72, 177, 180, 181, 184, 193
bi'atü'r-rıdvân taht-ı şecere 42
biat
— akdi 45
— etmek 33, 68, 71
bid'at(lar) [bida'] 28, 33, 39, 46, 62, 63, 66, 70, 74, 77, 131, 137, 138, 170, 191, 224, 251
— ı terk etmek 131
— kanunları 74
—-ı kabîha 38
—-ı seyyi'e 202
bida', bkz. bid'at
bilâd-ı İslâmiye 177, 193
bozgunculuk gailesi 135
Brehmen 248
buğz u mu'âdât, kin ve düşmanlık 184
Buhârâ ahâlîsi 248
Buhari 37, 163, 165, 189, 198, 226
büyük birâder, Osmanlı padişahı 163, 166, 185, 197, 202
Büyük Okyanus 96
büyük şura 170
büyükelçi 198, 203, 206
— gönderilmesi 178, 192, 194, 198, 203, 205
— ta'yîni 186

C

Caferî 89
— Mezhebi [Caferiye Mezhebi] 31, 34, 69, 71, 74, 119, 120, 191
— Mezhebi ashâbı 120
— Mezhebi'nin tasdiki 120, 180
— milletinin tasdiki 184
Cafer-i Sâdık, İmam 63, 120, 130, 131, 134, 136, 137
Caferiye Mezhebi, bkz. Caferî mezhebi
câmi' 249, 253
Câmiu's-Sağir 108
Câsiye Sûresi 107
cebehâne 246, 247
cehalet 131
Cehennem 63
Cem (-câhî /-iktidâr/-reviş /-şükûh)38, 44, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 60, 76, 80, 82, 91, 92, 104, 105, 108, 109, 121, 123, 126, 127, 141, 142, 143, 146, 148, 149, 151, 152, 154, 175, 190, 191, 196, 201, 202, 205, 226, 227, 230, 231, 232, 233, 235
Cemşîd 52, 58, 201, 215, 218, 220, 223, 230, 232
ceng 248
— ü cidâl 30, 79, 85, 165
—-i azîm 247, 248
Cenguy, Merehte mecusilerinin reisi 247, 248
cennet 41, 63, 122, 124, 127, 142, 149, 155, 175, 176, 185, 191, 193, 245
cerîde-i kerîme 172
cevâb-nâme 86, 95, 157, 226
Ceyhun nehri 246
cidal 30
cihâd 37, 45, 197
— u gazâ 252
Cihânâbâd 247, 248, 253
— Şâhı 95, 98
— Şâhlığı 95
— şehri 247, 248
—, Hindistan hilafet merkezi 246
cisr-i azîm 54
Cum'a Sûresi 103
cülûs 224, 227, 231, 232, 235, 239, 245, 248
— tebriki 228
cünûd-ı İslâmiyân 81

Ç

Çârîçe-i Rusiyye 82
Çerhacıbaşı-i Sol 102, 104, 109, 115
Çoban Yıldızı 74

D

Dârâ 38, 44, 49, 52, 58, 76, 79, 82, 95, 104, 121, 123, 141, 190, 196, 213, 215, 218, 220, 223, 230, 233
dârü'l-hilâfe-i Hind, Cihânâbâd 246, 247
Daryus 74
defter 41
Dekan, Hindistan mecusilerinin merkezi 247
— ahâlîsi 248
Deraliyye 41, 48, 55, 85
der-bâr-ı hilâfet-medâr-ı İskenderî 102
derbend 79
dergâh-ı mu'allâ 148, 177, 193
— kapıcıbaşıları 40
dergeh tahsisi, rükn tahsisi 191
Dersaadet 74, 252
devirme, vergi, haraç 177, 182, 186, 194
devlet(ler) 63, 83, 93, 134, 148, 181, 208, 239
— erkânı 95
— ricali 171
—-i ebed-kıyâm 152
—-i hilâfet-makâm 40
—-i Hudâ-dâd, İran devleti 79
—-i İslâmiyye 83, 128
—-i Safeviyye 127
—-i Şâhiye 85, 154
devleteyn 184, 185, 193, 232, 235, 236, 249
Devlet-i Aliyye 29, 31, 33, 37, 38, 41, 53, 55, 56, 58, 63, 64, 66, 68, 71, 75, 79, 83, 84, 85, 92, 93, 96, 99, 110, 117, 119, 138, 147, 148, 152, 154, 162, 163, 165, 166, 174, 175, 177, 180, 185, 193, 194, 197, 201, 213, 221, 224, 227, 231, 236, 239, 240, 248, 249, 252, 253, 254
— hududu 85
— ricali 131
— sefîri 119, 201, 205
— ser-bâzları 54
—-i Kaaniyye 124, 136
—-i Kayserî 102
—-i Nâdiriyye 79, 91, 102, 113, 165, 184, 185, 197
—-i Osmaniye 31, 34, 63, 68, 71, 79, 80, 101, 102, 110, 113, 167, 168, 182, 184, 186, 210, 219
—-i Sultâniyye, Safevi Devleti 213
din 49, 50, 59, 62, 63, 69, 70, 111, 121, 134, 170, 189, 196, 199
—-i Ahmedî 81
—-i Muhammedî 77, 245, 247, 253
—-i mübîn, İslam dini 29, 30, 31, 33, 38, 39, 45, 46, 53, 58, 62, 68, 70, 71, 74, 79, 90, 92, 110, 115, 197, 238
Dîvân
— Kâtibi 176, 181, 185
— şairi 148
—-ı Âlî 161
dostî vü muhabbet 185
dostluk 75, 130, 131, 136, 157, 162, 166, 167, 181, 182, 216, 239, 240
— anlaşması 75, 95
— binası 171
— mektubu 216
— ve güven 239, 240
— ve i'tilaf 210
— ve kardeşlik 130
— ve kaynaşma 163
— ve muhabbet 249
— ve sevgi 130, 181, 182
— ve ülfet 240
dört mezheb 34, 63, 71, 122, 130
dört rükün 63
du'â-nâme 40, 46, 56, 59
düşman-i dîn 54, 253
düvel-i İslâmiye 111, 116, 128

E

Ebû Dâvud 188, 208
Ebûbekir, Hz., Halîfe 37, 44, 62

Ebu'l-Kâsım, Mirza 28, 34, 38, 44, 49, 53, 58, 66, 68, 71, 74
Ebvâbü'l-İman 37
Ebvâbü't-Ticârât 36
edâ-yı salavât 120
Edirne mevleviyeti 39, 50, 60
Efâgine 98
Eflatun 209
ehl-i beyt 42, 62, 120, 196, 216
ehl-i İran 119
ehl-i İslâm 31, 34, 38, 69, 71, 120, 122, 124, 127, 133, 136, 147, 157, 159, 173, 181, 185, 209, 240, 246, 248
Ehl-i ordu 218, 223
ehl-i örf 42, 177
Ehl-i Sünnet 175
— inancı 182
— mezhebi 177, 186, 193
— önderleri 63
— ve Cemâʿat Mezhebi 42, 49, 55, 63, 120, 131, 132, 134, 135, 138, 170, 172, 179, 184, 191, 197, 202
— ve'l-Cemâʿat akîdesi 28, 66, 74
ekâbir 74
el-Âcurriyyü el-Bağdâdî 37, 252
Elçi Hân, İran elçisi 43, 52, 56, 105
Elçi Paşa, Vezir Mustafa Paşa, Osmanlı elçisi 87, 208
elçi(ler) [elçiyân] 40, 41, 46, 47, 56, 62, 63, 66, 74, 79, 80, 85, 88, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 105, 113, 117, 119, 157, 161, 170, 180, 220
— tavassutu 98
elçilik 28, 31, 34, 38, 44, 66, 68, 71, 102, 184, 210
elçiyân, bkz. elçi
el-Mesâlik fî şerhi Muvattaʿı Mâlik 188
el-Müsned 208
elûke 39, 45, 105, 142, 159, 173
el-Ümm 188
emir-i hac [mîrü'l-hâc] 40, 54, 63, 193
— taʿyîni 184
—, İran hac emiri 40
emlâk-ı Türkmâniyye 172
emtiʿa 177
Enʿâm Sûresi 62
Enbiyâ Sûresi 39, 46, 57, 62, 74, 108, 212
encümen-i kübrâ 175
encümen-i şûrâ 148, 191
erbâb-ı küfr ü dalâl 37, 54
erkân, Caferilere Kâbe'de rükn tahsisi 210
erkân-ı devlet 247
erkân-ı erbaʿa 120
Erzurum 83
esîr(ler) 98, 177, 180, 181, 193
—, İranlı 31
esnâm u evsân, putlar 247
eşik erkânı 31, 69, 72
eşraf 68
Eş-Şerîʿatü 37, 252
Etek Suyu / Nehri / Denizi [Âb-ı Etek] 96, 99, 100, 102
evreng-i saltanat 213, 227, 231, 235, 245, 246
eyalet beyleri 66
—, İran 28
eyalet ve aşiret beyleri 30, 68
eyalet ve oymak beyleri 71
Eyyüb, Sumay Kal'ası Beyi 92

F

fakihler 33, 70
Farisî 30
— kaime 131, 137
— mektub 67, 100, 133, 134, 139, 157, 167, 215, 217, 220
— nâme 129, 162, 245
— temessük 179
Fars memleketi 247
Fâtır Sûresi 36, 62, 87, 210, 240
fecr-i sâdık 65
Ferah memleketi 215, 218, 221, 223
Ferîdun 38, 39, 44, 46, 49, 52, 58, 76, 82, 95, 104, 121, 123, 141, 162, 164, 180, 184, 190, 196, 201, 215, 218, 220, 223, 230, 233

ferman 34, 38, 41, 49, 69, 72, 76, 80, 82, 88, 92, 141, 161, 196
fesad 63
fesadın izalesi 167
Fethali Bey Türkmân, Sefir, İran Elçisi 129, 133, 136, 139, 141, 148, 151, 154, 157, 159, 162, 165, 170, 172
Fetih Sûresi 73, 104, 198
fetvâ emîni 39, 50, 60
Feyz Nehri 96
Feyzü'l-kadîr 208
fil(ler) 104, 246, 248
— zinciri 101
Fireng 248
Fîrûz Şâh 245
fitne tohumu 33, 71
fitne-fesad 30
Françe
— Devleti 85
— Pâdişâhı 85
fudala 28, 66
Furkân Sûresi 76
fütûhât 249, 253

G

gayr-ı sünnî gidişat 33, 71
gazâ vü cihâd 37, 53, 54, 190, 197, 245
gazi 63
Gazneler 96
Gazneyn 99, 245
Gence 83
— sahrası 79
gözlerine mil çekme 246
Gurgânî Hanedanı, Hindistan 75
Guryan Hâkimi 88
gümrük 42, 177, 182, 194
güneş 28, 63, 65, 77, 163, 180
Gürgan sülalesi 96
Gürgâniyye silsilesi 99

H

Habeş 248
hâc 46, 111, 136
— emiri 31, 34, 69, 72, 180
— erkânı 31, 34, 69, 71
— mevsimi 120
Hac Sûresi 45, 55, 190, 251
hâcegân-ı dîvân 116, 192
hâcegân-ı mu'allâ 198, 205
Hacı Han-ı Horasanî, Sol Çarhacıbaşı, İran elçisi 96, 99, 100, 102, 103, 104, 109, 115
hacıların Beytullah'ı tavaf etmeleri 31
hacîb 74
Hadîd Sûresi 48
Hadîs-i Şerîf 82, 188, 226
hak mezheb 28, 31, 66, 68, 74
hakân 33, 53, 71, 87, 157, 158, 163, 175, 176, 193, 209
hakanlık katı 34, 71
Hakânü'l-azîm, Nâdir Şâh 184
hâkimler 74, 181, 182
Hakkâri 92
hal' eyleme 246
Halîfe 162, 210
Halîfe Sultan 122
halîfe(ler) 28, 54, 62, 65, 73, 74, 133, 135, 139, 158, 165, 172, 180, 184, 212, 239
halîfelik
Halîfelik Makamı 31, 34, 69, 72, 75, 122, 181
halîfetu'llahi fi'l-âlem, Nâdir Şâh 172
Halil Efendi, Mevlânâ, Edirne Kadısı, Sabık Fetva Emini, Edirne Mevleviyeti pâyeli 39, 50, 60, 64, 88
Hanâbile, Hanbeli imamları 120
Hanbeliyye, Hanbeli mezhebi 55, 120
hanedân 37, 55, 245
—-ı Osmanî 123
Hanefi
— imamları 120
— kitapları 120
— Mezhebi 55, 74, 179, 189
hanîflik 122

Haremeyn-i Muhteremeyn /-i Şerîfeyn 37, 53, 55, 59, 63, 120, 120, 121, 151, 190
— hidmeti 55
— huddâmı 56
—'in hâdimi 79, 87, 92, 98, 113, 123, 155, 159, 172, 176, 194, 199, 201, 205, 209, 212, 228, 234
—'in hizmetkarı 157, 170
harp 95
Haryana Eyaleti, Kuzey Hindistan 95
Harzemeyn'in şehriyarı 252
Hasanali [Hasanalican], Muʿayyirü'l-Memalik, İran temsilcisi 178, 182, 185, 186
Hasanalican bkz. Hasanali
Haseneyn 92
Haşr Sûresi 55
Haydar, bkz. Ali, Hz., halife
hayr u terazzî ile yâd etme 177, 186, 193
hayr ve rıza ile anma 182
hazâin, bkz. hazineler
Hazîne-i Âmire 56
hazineler [hazâin] 95, 247, 248, 254
hediye(ler) 75, 77, 95, 96, 99, 113
Henkâri
— Hâkimi 92, 93
— Hükûmeti 92
Herat 88
— Kalʿası 246
Hezarecât Hâkimi 79
Hicaz ahâlîsi 55
Hicr Sûresi 87
Hicret-i nebeviyye 253
hidîv 38, 44, 49, 52, 58, 74, 76, 79, 80, 82, 87, 98, 104, 121, 122, 123, 124, 141, 146, 162, 164, 165, 174, 184, 185, 190, 196, 201, 215, 230, 252
hilâfet 46, 53, 65, 74, 95, 96, 98, 124, 142, 146, 163, 164, 166, 180, 184, 201, 205, 227, 227, 231
— güneşi 122
— makamı 74, 157, 160
—-i kübrâ 87
—-i Şehriyarî 163
—-i uzmâ 160
himaye 182
himâyet 194
Hind 55, 179, 184, 245
— arazisi 248
— canibi 246
— küffarı 248, 253
— memaliki 98
— memleketi 253
— Okyanusu 99
— pâdişâhı 246, 247, 248
— saltanatı 246, 247, 248
— Şâhı 253
— şehirleri 95
— ve Sind beldeleri 55
— ve Turan'ın sahibi, Nadir Şâh 179
Hindçe 95
Hindistan 75, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 104, 245, 246, 247
— askeri 247
— hediyesi 101, 102
— küffârı 246
— memâliki 245, 246, 247, 252
— memâliki 245, 252
— nefâyisi 99
— Ordusu 95
— pâdişâhı 75, 95, 96, 98, 99, 246, 248
— ürünü 96
Hindiyân 98
hisâr 98
Horasan 28, 31, 34, 66, 68, 71, 74, 96, 99, 215, 218, 220, 223, 245, 246, 247
— memleketi 45
— müderrisi 31, 68, 71, 74
Hoy 28, 31, 33, 34, 66, 69, 71
Hucurât Sûresi 42, 86, 106, 190
hudûd
— nizâʿı 85
— u sınur 142, 165, 176, 177, 181, 182, 193
— u sınur-ı kadîme 149, 175
—-ı İraniyye 235
—-ı kadîme 152

—-ı memâlik-i İslâmiyye 83
Hulefâ-yı Râşidîn 37, 42, 138, 177, 186, 184, 193, 226, 245
hulûs-nâme 41
hûn-rîzlik, kan dökücülük 165
hutbe 99
— okutturmak 96
hüccâc 40, 42, 177, 185, 193
— ve züvvâr-ı Rûm, 186
hüccâc-ı müslimîn 120
hükkâm-i enâm 37
Hüseyin-i Safevî, Sultân 246
Hüsrev 38, 44, 49, 104, 164, 176, 190, 196
Hüveydür Kalesi 92

I

Indus 96
Irak 132, 138, 180, 218, 220, 223, 245, 247
— memaliki 184
— Vilayeti 215
Isfahan 41, 45

İ

i'timâdü'd-devle 42, 91, 110, 112, 115
i'timâdü'd-devleler 42
i'timâdü'-devle 119
i'timâdüddevle 100
İbn Mâce 36
İbrahim Hân, İran Şâhı, 246
İbrahim Hân, Mecus ordusu komutanlarından 248
İbrahim Mirzâ, İran Şâhı'nın kardeşi 215, 216, 217, 219, 231, 234, 236
İbrahim Şâh, Hindistan 245
ihlâsnâme 40, 46
ihtilaf 64, 70, 122
İkinci İskender 28, 65, 74
İmâm Ali tarîkı 40, 41
ins ve cin taifeleri 28
İran 25, 28, 30, 33, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 49, 52, 53, 62, 66, 68, 70, 74, 79, 91, 109, 112, 122, 131, 134, 136, 137, 139, 151, 170, 175, 177, 179, 180, 181, 184, 185, 186, 193, 194, 197, 212, 215, 218, 220, 221, 223, 232, 241, 245, 246, 248, 252, 253, 254
— a'yânı 39, 45, 109
— ahâlîsi 42, 49, 50, 54, 55, 59, 127, 131, 138, 148, 175, 177, 182, 184, 186, 191, 193, 197, 202, 216, 218, 224, 245, 246, 248
— beldeleri 177, 239
— Devleti 63, 239, 254
— Elçisi 215, 217
— fermân-fermâlığı 53
— hacıları 41
— Hakanlığı 160
— Hakanlık makamı 161
— halkı 31, 33, 68, 71, 135, 138, 157
— hanedanı 210
— havâlîsi 248
— hududu 227, 231
— hükümdarlığı 59
— kibâr-zâdeleri 79, 82
— memâliki 38, 39, 45, 53, 59, 107, 124, 151, 154, 158, 159, 178, 191, 201, 205, 230, 235, 235, 245
— memleketi 42, 52, 59, 91, 104, 209, 253, 254
— mîru'l-hâccı 41
— mu'temedi 41, 177
— Müslümanları 30
— padişahı 28, 66
— ricâli 191
— saltanat ehli 170
— saltanat makamı 31, 34, 69, 72
— saltanat tahtı 246
— saltanatı 50, 213, 227, 231, 235, 252
— şâhı 41, 121, 123, 174, 188
— şâhının karındaşı 234
— Şahlığı 39, 45
— taht-gâhı 175
— tahtı 245
— toprağı 96, 179

— uleması 31, 68, 71
— ülkesi 66, 74, 122, 142, 146, 160
— ümerası 28, 31, 34, 40, 69, 71, 74
— zemîni 46
—'ın kadim mülkü 79
—'ın ser-gerdegân ve ümerâsı 224
İranî yıl 182
İranîler, bkz. İranlı(lar)
İraniyân, bkz. İranlı(lar)
İranlı(lar) [İranîler] [İraniyân]31, 30, 42, 131, 132, 134, 138, 172, 182, 197
— cumhur 216, 221
— esirler 31, 34, 69, 72
— hacılar 34, 69, 72, 130, 177, 180, 181, 184, 193
— hacıların Beytullah'ı tavaf etmeleri 31
— mutemed 34, 72
İsakçı 53, 54, 58
İsfendiyâr 52, 58, 201, 230, 233
İskender 28, 65, 79, 87, 121, 133, 135, 139, 152, 180, 245
İskender-i Zülkarneyn [Sikender-i Zi'l-karneyn] 28, 63, 65, 74, 79, 87, 95, 98, 121, 123, 129, 136, 151, 162, 165, 170, 172, 180, 184, 205, 212
İslâm 28, 33, 37, 44, 48, 49, 51, 53, 54, 55, 59, 62, 76, 82, 85, 89, 95, 105, 108, 109, 113, 121, 123, 127, 128, 137, 141, 142, 146, 149, 157, 165, 170, 171, 174, 175, 180, 184, 185, 189, 196, 201, 205, 209, 212, 213, 214, 226, 227, 231, 253, 254
— âlemi 253
— beldeleri 42, 55
— devleti 51
— dini 28, 33, 65, 70
— diyarları 157
— ehli 210
— kanunu 37
— melikleri 55
— memaliki 209
— memleketleri 45, 63, 157
— mezheb anlayışı 33, 71
— Sultânları 45
— toplumu 149
— toprakları 209
— ülkeleri 208
— ve müslümanların yardımcısı 63
İslâmiyân 45, 46
İslâm-penâh 98
İsmail, Şâh, Safevî, İran Şâhı 28, 30, 33, 66, 68, 70, 132, 138, 179, 180, 184, 191
—'in bid'atları 132
İsrâ Sûresi 73, 212, 227
İsrailoğullarının Peygamberleri 208
İstanbul Mukataacısı 116
istîlâ 53, 83
istîmân 246
istişare 63
itimâdü'd-devle 133
ittifâk u ittihâd 177
ittihâd ve dostluğa 137
ittihâd-ı mezheb 79, 136
Îzid 79, 146, 151, 154, 169, 217

J

Jenk 248
Jüpiter 28, 65, 74, 121, 129, 162

K

Ka'be-i Mükerreme /Mu'azzama 171, 172, 177, 182, 186, 193, 214
— rükunları 55
kâ'ime-i şâhî 89
Kaan 38, 44, 49, 58, 59, 60, 82, 84, 87, 98, 123, 141, 146, 175, 190, 196, 223, 226, 252
—, Afgan Ahmed Şâh 254
—, İran Şâhı 109, 154, 192, 201, 202, 218
Kaanü'l-a'zam, Nâdir Şâh 172
Kaanü'l-ekrem, Nâdir Şâh 184
Kâbil 96, 99, 245, 248
kabile 28, 66
Kâdî Iyâz 188
kafirler 95

Kağanlık, İran Şâhlığı 100
kâime 90, 130, 136
kalem erbabı 161
kan dökme 135, 163
Kandehar 95, 98, 245, 246, 247, 248, 251
kânûn
—-ı Devlet-i Osmaniyye 185
—-ı kadîm 42, 152, 177
—-ı müstedîm-i Ahmedî 113, 201, 230
kapıcıbaşı 41
Karaman Valisi 28, 31, 66, 68
kardeşlik
— hukuku 132
— ilişkileri 63
— ve dostluk 209
— ve vefa 210
kargaşa 63
Kasas Sûresi 87
Kâsım, Hz. Muhammed'in oğlu 252
kassâd 42
Kâşân 45
kavga 30, 70
— ve cidal 30, 68
— ve inat ateşi 135
Kayser 74, 79
Kazasker 130
Kazbin 45
Kazvin 176, 181, 185, 192
kefere 46, 247
—-i Hind 246
—-i Hünûd 247
—-i Mecûs 247
—-i mesfûre 54
Kehf Sûresi 62
kenâyis ü puthânelerini hedm, Hindistan 247
Kernal 95, 98
Kerşek Hakimi 79
Keşmir 96, 99, 246
keyân 38, 39, 46, 52, 59, 91, 112, 119, 141, 146, 151, 154, 174, 201, 205, 213, 227, 230, 232, 235
keyvân 52, 58, 108, 154
kıble 30, 33, 68, 71
kıbleteyn 37, 190
Kılburun 54
— Kal'ası 84
kılıç 181
— cengi 248
Kırım 54, 83, 84
— Adası 83, 84
— havâlîsi 84
kışlak 54
kıtâl 147
kıyâfet 42
Kıyamet günü 33, 62, 70
kin ve düşmanlık 179
Kirmanşâh 44
— Beylerbeyi 53, 58
— Hâkimi 74
— Ülkesi Hakimi 28, 31, 68, 71
Kisrâ 38, 39, 44, 46, 49, 52, 54, 58, 76, 82, 91, 104, 108, 126, 141, 146, 175, 190, 196, 226
Kitâbü'l-Birr 82, 189
Kitâbü'l-Cum'a 198
Kitâbü'l-Edeb 188
Kitâbü'l-İman 226
Kitâbü'l-Mezâlim 189
Kitâbü's-Salâ 37
komutan(lar) 71, 95, 210, 239
Kostantıniyye 44
kölelik 31
— yaptırmak 69, 72
Kudâî 188
kumaşlar 75
Kur'an 188, 222, 240
kuyûdât 56
Kuzey Hindistan 95
küffâr 33, 71, 105, 252, 253
— askeri 248
küfür 131, 134, 179
— ü dalâlet 251
— ü Rafızîlik 179
külfet

— ve eziyet verme hatõra gelmemek 163
— ve nizâ‘ unsurlarının ortadan kaldırılması 133
— ve nizâ‘ın ref‘i 139

L

Lahor 246, 247
Lahsa 40, 41
Leh memleketi 84
Lûristan-ı Fîlî Beylerbeyisi 88

M

ma‘âzir-i şer‘iyye 146
mahalle imâmları 41
Mahmud Abdülbâkî, Divan şairi 148
Mahmud Gâzî Bahâdır Hân, Sultân, Sultân Mustafa Han'ın oğlu, Osmanlı padişahı 28, 66, 74, 79, 87, 95, 98, 121, 123, 162, 165, 171, 172, 176, 180, 184, 194, 199, 228
mahrûse-i şâhî, İran ülkesi 50
mahzûrât-ı şer‘iyye 56
Mâide Sûresi 43, 44, 57, 108, 188, 190, 210, 212, 238
mal hulyası 215, 220, 223
Mâlikiyye, Mâliki mezhebi 55, 120
— imamları 120
Mâliye tezkirecisi 116, 155
Mannu, Mîr, Hindistan vezirinin oğlu 246
mazeret mektubu 135
me‘âzîr 54, 56
—-i şer‘iyye 88, 175, 184
meclis 209
—-i meşveret 152
Mecûs 247, 252
— asâkiri 247, 248
— askeri 248
— gürûhu 248
— kavmi 247, 248
Medîne-i Münevvere / Müşerrefe 42, 177, 182, 186, 193, 249, 253
Mehammed Kerim Han, İran elçisi 221
mehâzîr 40, 46, 59
—-i hafiyye 56
—-i mülkiyesi 88
—-i şer‘iyye 148
Mehemmed Kerîm Hân, bkz. Muhammed Kerîm Hân
Mehemmed Rıza Bey, Evoğlu, bkz. Muhammed Rıza Bey, Evoğlu
Mehmed b. Zeynelabidin, es-Seyyid, Memalik-i Osmaniye Müftüsü, Şeyhülislam 210
Mehmed Emin Efendi, Şeyhülislam 170
Mehmed Paşa, el-Hâc, Sadrazam 39, 45, 193, 200, 203, 206, 209
Mehmed Paşa, Yeğen, Kazasker, Serasker 130, 131, 135, 136, 137
Mehmed Zeynî, es-Seyyid, Memalik-i Aliyye Müftüsü, Şeyhülislam 241
mekâtîb-i hümâyûn 80
Mekke-i Mükerreme 55, 120, 191
mektûb(lar) 52, 63, 75, 96, 112, 116, 117, 152, 157, 158, 162, 167, 168, 170, 200, 209, 230, 236, 238, 239
— kapağı 232, 236
—-ı müstetâb 158
Melhar, Mecus Reisi 247, 248
melik 65, 96
Memâlik-i (Mahrûse) 41, 42, 147, 148, 177, 194, 227, 231, 235
—-i Acem 38, 44, 49, 196, 230
—-i İran 99, 100, 109
—-i İslâm 84, 158, 186
—-i Kaanî 102
—-i Osmaniye 92
—-i Osmaniye Müftüsü 210
—-i Rum 88
—-i şehn-şâhî, İran memleketi 185
merâkid-i mu‘attara 189
Merehte, Hindistan'da bir Mecusi kavmi 247, 248
Merih 28, 65, 74, 129
Merkadeynü'l-Münîfeyn 42

Merkür 74, 216
Meryem Sûresi 73, 76, 212, 222, 226
mesâğ-ı şer'î 116, 254
mescid 253
—-i Haram 31, 34, 63, 69, 71
—-i Nebevî 253
meşâhid, bkz. Meşhed
Meşhed [meşâhid] 221, 223, 224
— beldesi 216
— hisârı 246
— vilâyeti 215, 218, 221
—-i münevvere 189
Meşhedeynü'ş-Şerîfeyn 42, 177
Meşihat-ı İran 238
meşveret 180, 185
meterisler 247
Mevla 28, 64, 66, 215, 241
Mevlânâ Abdullah, Fetva Emini, Anadolu Kazaskeri 39, 50, 88
mezâhi, bkz. mezheb
mezheb [mezâhib] 33, 45, 49, 50, 54, 55, 59, 63, 71, 74, 77, 79, 111, 120, 128, 130, 163, 186
— başılığı 131, 134
— tehzîbi 50, 53, 58, 59
— tervîci 77
—-i erba'a 55, 119, 120, 136
—-i gayr-i me'lûf 55
—-i Hanîf 184, 191
—-i Hanîf-i Ehl-i Sünnet 175
—-i hanîf-i Nebevî 124, 127
—-i Sünnet ve Cemâ'at 138
—lerin birleştirme 122
Mısır 180, 184
Mihmandâr 192
millet 69, 71, 79, 130, 134, 199
—in birliği 29, 66
mirac 73, 74
mîr-âlem 41
Mirkâtü'l-mefâtîh 208
mîrü'l-hâc, bkz. emir-i hâc
Mirza Ebu'l-Kâsım, seyyidler sülalesinden, nakîb 31
Mizzî 188
Mogan 28, 31, 39, 45, 54, 55, 170, 172
— Kışlağı 28, 31, 39, 45, 66, 68
— sahrası 88, 109, 174, 179, 184, 191
— şûrâ-yı kübrâsı 54
Molla Ali, İran Şeyhülislamı 238
Mollabaşı 134, 220
Moskov(lu) 83, 85
— başvekîli 85
— Devleti 83, 85
— keferesi 84
— tâ'ifesi 83
mu'âdâ, düşmanlık 184
mu'âmele-i dostâne 175
mu'asker 80
—-i hümâyûn 53, 58
Mu'ayyirü'l-memâlik 186
mu'temed(ler) 40, 41, 46, 54, 105, 142, 149, 155
— ikâmeti 46
—ü's-saltana 110
muhakkikler 170
muhalefet kılıcı 132
Muhammed [Mehemmed] Kerîm Bey / Han, İran elçisi 56, 100, 102, 212, 213, 215, 216, 217, 219, 220, 224, 227, 231, 235, 239
Muhammed [Mehemmed] Rıza Bey / Han, Evoğlu, İran elçisi 100, 102, 113, 114
Muhammed Hüseyin Bey, Mihmandâr 192
Muhammed Muhsin, Molla, müftî-i Dâru's-saltana-i Herat 88
Muhammed Mustafa (sav), Hz., Ebu'l-Kâsım, [Nebî/ Seyyidü'l-enâm/ Seyyidü'l-mürselîn], peygamber 28, 37, 44, 45, 49, 53, 62, 65, 76, 90, 108, 141, 157, 160, 174, 196, 208, 238, 251, 252
— Ümmeti 122, 132
Muhammed Rahim Han, Dâver Sa'adlu, İran kibarzadelerinden, İran elçisi 79, 82
Muhammed Rıza Han-ı Kaçarî, Kerşek Hâkimi 79
Muhammed Şâh, Hindistan Padişahı 95, 98
Muhammed Tayyib Han, Hezarecât Hâkimi 79

muhârebe(ler) 84, 246, 247, 254
— ve kıtâl 248
— ve mukâtele 247, 248
muhâsara 246
mukâtele 84
— ve muhârebe 247
mukîm elçiler 85
Multan 246, 247
Murad Han, IV., Sultan, Osmanlı padişahı 41, 142, 149, 155, 161, 163, 165, 175, 176, 177, 180, 181, 182, 185, 186, 191, 193
murahhas(lar) 84, 85, 174, 192
— elçiler 84
musâlaha 31, 34, 53, 66, 68, 69, 71, 79, 83, 84, 85, 93, 105, 133, 135, 139, 163, 165, 167, 169, 175, 176, 177, 180, 181, 185, 191, 192, 193, 194, 205, 210, 254
— akdi 84, 142, 149, 175, 179, 192
— erbabı 34, 71
— ve müsâleme 175, 185, 193
Mustafa Efendi, es-Seyyid, Şeyhülislam 116
Mustafa Hân, II., Gâzî, Sultân, Osmanlı padişahı 66, 74, 79, 87, 176, 194, 199, 228
Mustafa Nazîf Efendi [Nazif Mustafa Efendi], Anadolu Muhasebecisi, Mâliye Tezkirecisi, İstanbul Mukât'acısı, Osmanlı elçisi 111, 116, 145, 149, 152, 154, 155, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 174, 179, 182, 185, 186, 192, 197, 205, 209
Mustafa Paşa, Vezir, Musul Valisi, Osmanlı elçisi 36, 39, 48, 50, 57, 60, 88, 89
Mustafa Paşa, Veziriazam 64
Mustafa, es-Seyyid, Mevlânâ, Şeyhülislam 39, 45, 110
Mustafavî tarikat 33, 71
Musul Eyâleti 50, 60
muvahhidîn 39, 42, 46, 76, 105, 142, 189, 196, 197, 253
muvâtât 42
mübâşirler 41, 182
mücahid 63
müctehid 33, 70
müftî 28, 39, 45, 66, 70
mühimmât 84, 254
—-ı cebehâne 246
mükâleme 31, 68, 84, 176, 178, 192
mülhidîn 46
Mülk Sûresi 36, 212
mülûk
—-ı İslâm 37, 44, 50, 51
—-ı mü'minîn 190
Müminler 86, 104, 106, 190
Münâvî 208
Münîf Mustafa Efendi, Maliye Tezkirecisi, Osmanlı elçisi 111, 115, 116
müsâleme 53, 83, 176, 194, 206
müsâleme şartları 177
Müslimîn, bkz, Müslümanlar
Müslüman(lar) [Müslim(în)] 28, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 42, 44, 45, 49, 50, 53, 55, 59, 62, 64, 66, 68, 71, 74, 76, 82, 89, 92, 95, 98, 104, 105, 108, 111, 113, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 130, 131, 134, 141, 142, 146, 157, 158, 160, 163, 165, 170, 174, 177, 179, 189, 196, 202, 209, 238, 239, 240, 252, 253
— esirleri 63
— fırkalar 66
— halklar 30, 68, 163
—ın hidivi 163
—ın sığınağı 122, 135, 162, 180, 181
—ın şeyhi 33, 70
Müsned 44
Müsnedü'ş-Şihâb 188
müşîr 30, 34, 68, 71, 176, 181
müşrik 95
Müşterî 79, 91, 113, 212
müzâkere 176

N

Nâdir Bahâdır Şâh, el-Kaan, eş-Şehenşah, İran Şâhı 27, 30, 33, 38, 44, 48, 49, 62, 65, 67, 70, 73, 76, 78, 81, 82, 87, 91, 94, 100, 103, 104, 107, 108, 112, 115, 117, 119, 121, 123, 126, 129, 133, 139, 141, 145,

146, 162, 172, 175, 179, 184, 190, 196, 200, 213, 215, 218, 220, 221, 223, 224, 227, 231, 235, 239, 245, 246, 252, 254
—'ın nesli 246
—'ın ordusu 215, 218, 220, 223
Nadiriye Devleti 100, 163, 180
Nâhid 108
Nahl Sûresi 53, 197, 199
nakîb 31
naks-ı ahd 84
namaz 63
nâme
— cüz'ü 245
—-i dostî 88, 219
—-i Hümâyûn 25, 39, 43, 45, 48, 50, 54, 59, 63, 65, 76, 76, 77, 78, 81, 82, 87, 89, 94, 98, 105, 107, 109, 111, 113, 114, 115, 126, 131, 133, 139, 141, 143, 145, 146, 148, 149, 151, 152, 154, 155, 159, 162, 165, 176, 181, 185, 186, 192, 197, 198, 201, 203, 205, 206, 212, 221, 224, 227, 228, 231, 232, 236, 245, 251, 252, 253, 254
—-i şâhî 87, 137, 164
nâmûs-ı İslâm 184
Nana Balacı Rav, Raca, Mecus rüesasından 248
Nasrullah Hân / Mirzâ, İ'tamdü'd-devle, Nâdir Şâh'ın oğlu 91, 100, 110, 115, 117, 119
Nazar Ali Han, İran elçilik heyetinden 79, 82
Nazif Mustafa Efendi, bkz. Mustafa Nazîf Efendi
Nebevî sünnet 209
Nebî, bkz. Hz. Muhammed Mustafa (sav)
Necm Sûresi 73
Nemçe(lü) 84, 85
— Devleti 84
— keferesi 84, 85
Nemirava, Leh memleketinde 84
nevâmic 152, 165, 174, 184, 191
nevrûz-ı sultânî 178
Nisâ Sûresi 36, 37, 44, 50, 62, 190
Niş Kal'ası 84
Niyâder 99
nizâ' ve muhalefet girdabı 132
Nûşirevân 28, 65, 74
nüvvâb 176

O

Oğuz Ali Hân, Guryan Hâkimi 88
ordu 79, 95
—-yı hümâyûn, İran ordusu 98
ordugâh 239
Osman Paşa, Van Beylerbeyisi 92
Osman, Hz., Halîfe 44, 37, 62
Osmanlı
— Devleti 31, 34, 68, 71, 100, 161, 180
— Devleti eşik erkânı 31, 34, 69, 72
— Hanedanı 74, 87, 121, 216
— Memalik-i Aliyye Müftüsü 241
— Sultanları 59, 161
Osmanlıca 158
Osmanoğulları Hanedanı 28, 65
oymak 28, 33, 66, 71

Ö

Ömer, Hz., Halife 44, 37, 62
örf 29
— ve edeb 29
Özbek ülkeleri 55
Özbekiyye 55
Özi 84
— Kal'ası 84

P

pâ-bûsluk 218, 224
Pâdişâh 28, 29, 56, 65, 66, 74, 79, 95, 119, 121, 122, 123, 129, 135, 136, 151, 157, 162, 163, 165, 166, 173, 176, 180, 181, 184, 185, 201, 205, 212, 231, 235
— hükmü 157
—, Nadir Şâh 216, 221
Pakistan Ordusu 96
Pârisî yıl 186

pâyitaht 184
Pencab 246, 247
Peygamber(ler) 28, 30, 31, 33, 34, 42, 46, 47, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 122, 157, 190, 194, 203, 208, 209, 216, 228
— silsilesi 170
—'in mukaddes şeriatı 31
—'in ümmeti 131
Pişaver 245
piyâde 246, 248
— ve süvâri 247
puthânelerini hedm, Hindistan 247

R

Raca(lar) 95, 248
Raçbot 248
Rafızîlik 131, 134, 170, 179
rafz 184, 191
— u bid'at 77, 151, 154
rakîme 235
Ramazan ayı 28, 30, 66, 68
Raşid Halîfeler 31, 34, 69, 72, 122, 131, 180, 182
Ravza-i Mutahhara 189, 249, 252, 253
re's-i hudûd 85
refakat 31
reîs efendi, Reisülküttâb 139
reîsü'l-mevâlî 158
resm-i sefâret 88
Rızâ Hân, İran elçisi 117, 119
ricâl-i devlet 172
Rikâb-ı hümâyûn 27, 65, 94, 129, 188
risâlet 50, 56, 86, 113, 199
ruhsatnâme 176, 182, 192
Rûm (Anadolu) 30, 31, 33, 41,45, 50, 68, 69, 70, 72, 109, 175, 179, 182,184, 186, 191, 193, 245, 248
— ahâlîsi 127, 182, 245
— beldeleri 31, 34, 69, 72
— esirleri 41
— hacıları, Osmanlı hacıları 177
— Müslümanlarının padişahı 180
— ulemâsı 50
— ve İran ahâlîleri 70
— ve İran'ın Müslümanları 68
Rûm Sûresi 77, 190
Rumeli uleması 64
Rus 79
— keferesi 53
Rusya 79
— Çariçesi 82
— Devleti 79, 80, 82
— memleketi 79
— taifesi 79, 80
Rûznâmçe-i Evvel 198, 203, 205
rükn 55, 136, 184
— ta'yîni 55, 131, 134, 137
— tahsîsi 171, 172, 180, 184
— tefvîzi 184
—-i evvel 55
—-i sânî 55
—-i Şafi'î 120

S

Sâd Sûresi 37, 38, 54, 63, 73, 190
sadâret 215
— makamı 91
—-i uzmâ 167
sadr
—-ı âlî, şeyhülislam 170
—-ı Anadolu, Anadolu kazaskeri 40, 88
—-ı ekrem 167, 168
—-ı fetva 170
—-ı memalik-i İran 208
Sadrazam 30, 39, 40, 45, 46, 68, 67, 112, 133, 204, 209, 230, 232, 234, 236
— mektubu 52, 57
Safevî(ler) [Safeviyye] 28, 30, 41, 42, 45, 66, 177, 179, 186, 193
— Dönemi 182
— Devleti hânedânı 245
— Hânedânı 41

— kedûreti 45
— melikleri 128
— silsilesi 39, 45, 111, 116
— sultânları 124, 122
— sülalesi 28, 31, 33, 66, 68, 71
— sülalesinin bozguncu garazları 31
— şeceresi 38, 45
Safeviyye, bkz. Safevî(ler)
Saff Sûresi 37, 53, 73
Sâffât Sûresi 62
sahâbe (-i güzîn /-i kirâm) 49, 50, 59, 74, 108
Sahîh 37, 82, 163, 165, 189, 198, 226
salât-i subh 55
saltanat 62, 65, 74, 96, 209, 212, 246
— davası 245
— makamı 31, 68
— mutemedi 30
— taç ve mührü 95
— tahtı 239, 245
—-ı uzmâ 87
—ın ümerası 171
Saltanat-ı Seniyye 31, 34, 38, 64, 66, 68, 71, 84, 91, 152, 157, 167, 209, 231, 254
— vükelâsı 227
Satürn 28, 65, 74, 121, 129
sebb ü rafz 137, 184, 191
Sebe Sûresi 38
sefâret 53, 86, 96, 104, 109, 113, 155, 159, 199, 231, 236
sefâyin, bkz. sefîne
sefîne [sefâyin] 84
—-i menhûse 84
sefîr(ler) [sefîrân / süferâ] 31, 34, 47, 56, 69, 71, 74, 76, 80, 85, 86, 89, 101, 104, 105, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 133, 139, 143, 149, 152, 155, 157, 159, 161, 172, 180, 184, 198, 209, 227, 228, 231, 235, 236, 239, 240, 245
—-ı maslahat-güzerân 83
—-yı kirâm 172
sefîrân, bkz. sefîr
sefk-i dimâ 80, 83, 136, 138, 147
selâtîn, bkz. Sultan
serâbistan gülleri 99
serasker 85, 136, 176, 192
serdâr ta'yîni 248, 253
serhad muhâfızları 177, 193
Serhend 247
ser-mezheblik 137
seyyidler 31, 34, 68, 71, 74
— sülalesi 31, 68
Seyyidü'l-enâm, bkz. Muhammed Mustafa (sav)
Seyyidü'l-mürselîn, bkz. Muhammed Mustafa (sav)
sınır 162
—ın korunması 161
Sikender-i Zi'l-karneyn, bkz. İskender-i Zül-karneyn
sikke 99
— darbı 96
silsile-i Türkmâniyye 184
Sincan 99
Sind 55, 96, 99
— Nehri 96
— vilayetleri 96
Sistan 215, 218, 221, 223
Sivas 96, 99, 100, 102, 188
— Valisi 188
siyaset 239
Sol Çerhacıbaşı 96, 99, 100
sulh 29, 66, 79, 80, 142, 163, 166, 176, 180, 181, 185
— u salâh 46, 198, 202
— u salâh akdi 175, 176, 192
sulhnâme 79
Sultân [selâtîn] 28, 34, 41, 53, 63, 65, 66, 69, 71, 75, 87, 96, 122, 149, 155, 157, 158, 161, 162, 163, 170, 171, 172, 175, 176, 179, 186, 199, 208, 209, 210, 212, 215, 220, 238, 240, 240
—, Ali Şâh 216
—, İran Şâhı 218, 221
—, Nâdir Şâh 213
—, Osmanlı padişahı 31
—-i Osmanî 113, 201, 230
—-i Türkmâniyye 172, 184

Sumay
— beyi 92
— Hükûmeti 92
— Kal'ası 92
süferâ, bkz. sefîr
Süleyman, Hz., Peygamber 28, 65, 87, 129, 133, 136, 139, 162, 164, 215, 220, 221, 223
Sünen 36, 37, 208
sünnet(-i seniyye) 33, 37, 38, 39, 45, 46, 62, 66, 71, 74, 190, 196, 209, 222
— ve cemâ'at nuru 54
— ve cemâ'at tarîkı 39, 45, 148, 175, 191
—-i nebeviyye 46
Süreyyâ yıldızı 28, 65, 212, 218, 220, 221, 223, 241
süvârî 246, 247, 248
— askeri 247
— ve piyâde asker 246

Ş

Şâfi'iyye 55, 120
— imamları 120
Şâfiî 188
Şâh 33, 62, 71, 76, 83, 117, 157, 175, 176, 189, 194, 205, 215, 216, 218, 221, 223, 224, 235, 236, 239, 240, 245
—, Afgan Ahmed Şâh 245, 246, 247, 248, 249
—, Nadir Şâh 62
—-ı İran 112, 226, 230
—-ı Velâyet 214
—ın askeri, Afgan Ahmed Şâh'ın ordusu 248
—'ın ordusu 181
Şâh Âlemgîr'in oğlu 253
Şâh İsmail, bkz. İsmail, Şâh, Safevî
Şahruh Mirzâ, Nâdir Şâh'ın torunu, İran Şahı 139, 151, 154, 167, 204, 246, 252
şahsuvâr 98
Şam 40, 41, 177, 180, 181, 184, 185, 193
Şam beldeleri ahâlîsi 55
Şâmi beldeleri 55
şe'â'ir-i İslâmiyye 253
Şefî', Vak'a-nüvîs, Mirza, İran Şâhı'nın hüddamı 56
şehn-şâh 54, 113, 119, 135, 180
şehriyâr 38, 44, 49, 52, 58, 74, 76, 81, 82, 87, 98, 104, 108, 111, 126, 155, 163, 165, 174, 176, 190, 196, 201, 212, 230, 233, 234
şehsüvâr 87
şer'
—-i Ahmedî 253
—-i kavîm-i Muhammedî 113, 201, 230
şer'î mazeretler 180
Şerhu'ş-Şifâ 212
şerîat (-ı garrâ /-ı mutahhara /-i Muhammedî) 33, 34, 37, 59, 62, 69, 70, 72, 82, 88, 108, 110, 134, 142, 146, 147, 148, 151, 155, 180, 189, 197, 201, 205, 209, 210, 223, 224, 230, 234, 251
Şeybânî 226
Şeyhülislâm 28, 29, 39, 40, 45, 46, 56, 59, 62, 66, 70, 110, 115, 117, 119, 134, 170
— Efendi 33, 157, 160, 208, 220, 238
şeytan 145
Şiî hadîs kaynakları 188
Şîr Şâh 245
Şirvan 83
şûrâ-yı kübrâ 39, 45, 54, 109, 172, 174, 179, 184, 191

T

ta'addî 218
ta'assub 55, 66
Tâcik 228
Tacik 33, 71
Tâhâ Sûresi 39, 48
tahmîs-i mezheb 184
Tahran 176, 181, 185, 192
Tahum bölgesi 160
taklidî 131
Tanita, Mecus reislerinden 248
Tanrı 33, 71
tasdîknâme(ler) 178, 186, 193, 194

Tatar askeri 54
Tatbil, Hind Mecusi komutanı 247
tavaf etmek 31, 69, 72
tavassut 85
tebrîk 50, 64, 228
— duası 239
—-i cülûs 232, 236
Tebriz 92
— Hâkimi 92
Tegâbün Sûresi 62
tehniye 50
Tehtehâ bölgesi 96, 99
temessük(ler) [temessükât] 169, 174, 178, 179, 182, 184, 186, 192, 193, 194, 198, 202, 205
temessükât, bkz. temessük
— tahrîri 176
Tertîbü'l-medârik 188
Tevbe Sûresi 48, 73
tevhid ehli 64
Tibet 96
— hududu 99
ticâret 42, 182
— mâlı 42, 177, 186, 194
Timur Şâh, Afgan Ahmed Şâh'ın oğlu 247
Timur, Emîr, Timurlenk 245
— nesli 248
— sülâlesi 247
Tirmizî 37
top 246, 248
— ve tüfeng cengi 248
tophâne 98, 246, 247
— mühimmâtı 246
— vü cebehâne 246, 247
Tuhfetü'l-eşrâf 188
Tuna Nehri 54
Turan 179, 184, 245
tüccâr 42, 177, 186, 194
tüfeng 248
türbe-i münevvere 189
Türk 33, 71, 148, 228
Türkçe 158
Türkî beyi 90
Türkistan 245, 246, 248
— memâliki 246, 247
Türkmân hânedânı 184
Türkmânîye 99
— nüvvabı 184
Türkmen 95, 99
— Hanedanı 180
— ili 31, 45, 71
— ilinin mirasçısı 33
— ilinin şahı 68
— padişahları 132, 138
— soyu 180
— sultanları 180
— ulu ağacı 96
— yerleri, Irak, Azerbaycan 171
—in Hakanı, Osmanlı padişahı 170

U

uhuvvet 199
ulak(lar) 85, 180
ulemâ 28, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 44, 45, 46, 50, 53, 56, 58, 60, 64, 66, 68, 70, 71, 74, 88, 110, 115, 116, 117, 124, 127, 128, 130, 136, 146, 148, 152, 171, 172, 173, 185, 210
Ulu Hakan 96
umumî meşveret 157
usûl-i akâid 120, 177, 186, 193
Utarid 108, 113, 115, 126, 212, 219, 226, 252

Ü

Ülker Yıldızı 74
ümenâ 138, 213
ümerâ 95, 98, 224, 246, 247
ümmet 30, 33, 39, 40, 45, 49, 55, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 109, 137, 141, 152, 156, 208, 212, 213, 219, 235, 239
—-i merhûme-i Nebeviyye 127, 146, 175, 191
—-i Muhammed 124, 138

—-i Nebeviyye 152
—-i seyyidü'l-enâm 143, 176
—-i Seyyidü'l-mürselîn 39, 45
—in birliği 29
üsârâ / üserâ 40, 41, 46, 54, 184, 186
—-yı memâlik-i Rum 88
Üveysî 190

V

Vâkıa Sûresi 189, 252
vali 74, 181
Van 92
— beylerbeyisi 92, 93
— eyâleti 92
vekîl-i mutlak 39
Veli Efendi, Dîvân Kâtibi, Osmanlı elçisi 176 181, 185, 192
Venüs 28, 65, 74
vergi(ler) 182, 216, 221
vesika 201
vezâret 60, 117, 119, 215
vezîr(ler) [vüzerâ] 28, 30, 31, 34, 39, 40, 40, 41, 44, 46, 48, 50, 60, 67, 68, 71, 87, 88, 89, 101, 101, 102, 119, 127, 148, 152, 180, 181, 185, 192, 194, 203, 206, 209, 210
Vezirabad 247
veziriazam 28, 29, 30, 41, 42, 66, 68, 100, 101, 102, 133, 167, 168, 193, 232, 236
Vezirlik 169
— makamı 133
vilâyât 79
vükela 209
vüzerâ, bkz. vezîr

Y

Yâsin Sûresi 108, 141
yeryüzü 54, 65
Yezdân 48, 53
Yunus Sûresi 27, 48, 52, 57, 63, 65, 111, 126
Yusuf Sûresi 196, 199

Z

zarâyıh-ı müteyemmene 177
Zat-ı Hidivî 75
zenberek 246
zencir-i fil 102
Zevrâ 42
Zuhal 212
Zuhruf Sûresi 36, 189
zulm ü ta'addî 215, 216, 218, 220, 221, 223, 245
Zühre 212
Zümer Sûresi 62
züvvâr 42, 177, 186, 193

3 NUMARALI
NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİ

TIPKIBASIM

278

مواد مصافات و موالات یاکز کندر به روقتة مقصود اولمیوب بلکه مصالحه مزبوره بین الدولتین الی ماشاء الله تعالی
ثابت و برقرار دام و اخلاف و اعقاب طرفین زمانلرنده دخی استمرار و استقراری منظور نظر رعایت و اهتمام اولمق اوزره
اوتاد راسخه موافقه مربوط اولدوغندن بشقه مدت مدیدن دن بری مملکت ایرانده علم افراز استقلال اولان
سردار ترک واقع اولان محاربه لری حسبیله مملکت مزقومه نک رجال و رعایاسی غارت متعاقبه یه دوچار و اکثری
عرصهٔ تلف و دمار و باقیلری دخی جناب و بیقرار اولمغله عون و عنایت سبحانیه ایله دولت علیه مزک خزائن و اجناد
و مهمات و ادوات جهاد جهتلرندن قوت کامله سنه نظرا ضبط و تسخیر مملکت ایران هر قدر سهل و آسان ایسه دخی
بویله ضعفای رعیت اولدقلرینه تسلط لشکر ایله خانمانلرین خراب و سوزان ایتمک منافی طبع شفقت تبع ملوکانه مز ایدوکی
و بو کیفیت میانده مستحکم اولان عهود و مواثیقک بلا موجب نقض و فسخنی مستلزم اولمقدن ناشی مقتضای مروتدن
قطع نظر حرکت مزبوره یه مساغ شرعی دخی اولمدیغی معلوم قاآنیلری بیورلمق ایچون افادهٔ حقیقت حال و تاکید مبانی
محبت خلوص اشتمال سیاقنده نامهٔ مودت علامهٔ خسروانه مز اصدار اولنمشدر بمن الملک الودود ولدی الوصول
جامعیت اسلام حسبیله بین الحضرتین ابواب دوستی و موالاتک مفتوح و مکشوف اولمسی زبردستان طرفینه
مستتبع میامن و خیرات اولدیغنده اشتباه اولمامغله فیما بعد دخی جانب معالی مناقب شاهانه لرندن ایفای
لوازم حب و ولایه رعایت بیورلدقجه طرف حقیقت پرور همایونمزدن دخی اجراء مقتضای قدردانی و مروت و تمشیت
رعایتدن تجویز قصور اولنمیه جغی مستغنی عن البیاندر باقی همیشه نیر جهانتاب اقبال از مشرق دولت و اجلال طالع و درخشان باد

اوائل سنه ١١٧٦
ح

میانه ده ثابت و قائم اولان اخوت دینی و اتحاد یقینی حسبیله تمهید قواعد مصافات و تأکید بنیان خلوص و موالات
ضمننده حالا بغداد والیسی دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم علی پاشا ادام الله تعالی اجلاله و ساطتیله در سعادتمزه بعث
و تسییر اولنان نامهٔ عنبرین نقاب شاهانه لری اشرف قرین اوانده قرین عز وصول اولوب مفاوضهٔ خلت علامه لرینک شامل
اولدیغی معانی لطافت مبانیسی تمامها منظور نظر امعان ملوکانه مز اولمشدر جناب نعم المآبلری جالس تخت سلطنت افغانیه اولدقلرندن
بر و عنان صدق عزیمتی و جاهدوا فی سبیل الله سمتنه معطوف و شرائف اوقاتی ممالک هندوستانه استیلا ایدن کفار خاکسار
و مجوس منهوس ضلالت شعارک تدمیر و استیصاللرینه مصروف قیلوب و مملکت ایرانده دخی نادرشاهک فوتندن صکره میرزا
شاه رخی سریر سلطنت ایرانه اجلاس ایله آتش فتنه و اختلالک ازاله و اطفاسنه هم شاهیلری مبذول اولدیغی اثناده
ممالک هندوستانه عبده اوثان و مجوس دوزخ مکانک تسلط و تغلب ایله ایصال انواع خسارت و هند شاهی عالمگیری گوشه
گزین عالم شهادت ایدکلری خبری رسیدهٔ سامعهٔ خاقانیلری اولدقده جناب بسالت مآبلرینک مفطور و مجبول اولدقلری
غیرت و دیانتلری اول جانبه توجیه رایت جل همت و سوق کتیبهٔ یمن عزیمت اولنمسنی ایجاب ایله وما النصر الا من عند الله
حبل متینه تشبث و اعتصام و اوج دفعه مکمل و مرتب آلات حرب و قتال و ادوات پیکار و جدال و بیحد و قیاس اجناد و غا
اعتیاد و شیران شجاعت نهاد ایله مملکت هنده تحریک رکاب اقدام اولنمغله هر دفعه سنده نسیم فتح و ظفر جنبش نجای
اعلام اسلامیان و قتام صرصر خزی و خذلان کورساز دیدهٔ دوزخیان اولوب دائرهٔ تحریردن بیرون دشمن دین
فلاکتمدار طعمهٔ شمشیر بوار و حوصلهٔ تعبیردن خارج کفار خاکسار گرفتار زنجیر سبی و اسار اولوب منصور اللوا و مظفرا
علی الاعدا دار السلطنهٔ جهان آباده حط رحال اقبال و بسط بساط اجلال اولنمغله شاه شهید عالمگیرک اوغلنی سلطنت
موروثه سنه اجلاس و تقریر و مملکت هندی لوث وجود کفره و مجوسدن تصفیه و تطهیر و کنایسلرینی خاکه یکسان و شعائر
اسلامیه لی اعلا و اعلان ایله ابصار مسلمین انوار دین محمدیدن منور و ادمغهٔ موحدین فوایح شرع احمدیدن معطر قلندیغی
مضمون نامهٔ مشکین ختامه لرندن مستفاد اولمغله بینهما ده اولان جامعیت اسلام و دین داری لازمه سی اوزره اعلاء کلمهٔ
توحید باری و اجراء حکم تمجید کردگاری ایچون بو گونه حمایت بیضهٔ اسلام و کسر انوف کفرهٔ لئام امرنده جلوه گر مجلای ظهور
اولان همت سنیهٔ شاهانه و عزیمت صارمهٔ صادقانه لری نزد محبانه مزده انواع ستایشه قرین و مظهر صنوف شاباش
و تحسین اولوب ثمرهٔ مساعی حمیده لری اولان فتوحات عدیده لری باعث حبور و نشاط و وسیلهٔ سرور و انبساط
اولمشدر همواره صلاح احوال مسلمینه متعلق اولان ارادهٔ خیریه لری موافق تقدیر سبحانی و حرکات محمودهٔ سنیه لری مقارن
توفیق صمدانی اوله همت معالی منقبت خدیوانه لری توسیع مملکت و تکمیل لوازم تاجداری و شهامت طرفنه مائل و متعلق اولدوغنه
بناء خاتمهٔ نامهٔ سامیلرنده ذات بسالت سماتلری کفار هندک دفع فساد و رفع شقاوتلرینه اشتغاللری اثناسنده ایران
طرفنک دفع اختلالیچون دولت علیه روز افزونمز طرفندن مملکت ایرانه مکمل عسکر ایله سردار تعیین و تسییرینه ارادهٔ جلیلهٔ
خسروانه مزک تعلق ایلمسی مأمول طبع صفا مقرون شاهیلری ایدوکی و بوندن ماعدا تأسیس بنیان مثوبات اخرویه یه خواهش
و رغبتلری اولدیغنه بناء مدینهٔ منوره ده جوار روضهٔ مطهرهٔ حضرت سید الانام علیه اکمل التحیه و السلامده جامع بناسیچون بر مقدار
عرصه ویرلمسی خصوصی ملتمس شاهانه لری اولدیغی اشارت سنیه بیورلمش هجرت نبویه واقع اولدن بو وقته کلنجیه دک
طیبهٔ طیبه ده روضهٔ مطهره یی مشتمل اولان جامع شریفدن غیری جامع و مسجد بناسی مسبوق اولمیوب خارج بلدهٔ منوره ده
بعض موجود اولان مساجد شریفه دخی اصحاب گزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنک کندی حیاتلرنده بنا اولنمش
آثار خیریه لری اولوب و مسجد منیف حضرت نبوینک فسحت و وسعتی کمالده اولدیغندن مسجد آخره احتیاجدن مغنی
اولدوغنه بناء آباء کرام و اجداد عظامز انار الله تعالی مرقدهم حضراتنک دخی جوار روضهٔ مطهره ده مسجد بناسنه تعلق ارادهلری
سبق ایتمیوب مقصود اصلی انتساب عتبهٔ علیهٔ حضرت سرور کائنات علیه اکمل التحیات اولدیغی جهتدن بو مرامک حصولیچون
اهالی حرمین محترمینه بهرسنه غلال و صره ارسالیله اکتفا ایلدکلری قرین علم حقایق آشنای داورانه لری اولدقده طرف
زاهر الشرفلرندن دخی بعض سنین مناسبه ده سکان بلدهٔ طیبه یه ارسال صدقات ایله جلب مثوبات رغبت اولنور ایسه بو صورته
رخصت همایونمز بیدریغ و ارزانیدر قالدیکه طرف دولت علیهٔ ابد قرارمزدن ایرانه عسکر تسییرینه و مملکت ضبطنه عدم میل
و رغبته باعث بودر که نادرشاهک وفاتندن مقدمجه سلطنت سنیه مز ایله ایران دولتی [illegible] عقد و تمهید اولنان

مشغول و ایران طرفی بو مرتبه مختل و مشوش اولوب دولت علیه طرفندن جانب ایرانه بر سردار تعیینی ایله
اهالی ایرانی تأدیب و کوشمال مأمولی ایکن بعد ختام المصلحه مقر سلطنته عودت ایلدکده ایران حوالیسنک کیفیتنی
سؤال ایدوب دولت علیه طرفندن بر حرکت واقع اولمدیغی مسموعی اولمغله ان شاء الله تعالی عن قریب الزمان
دولت علیه جانبندن ایرانک تأدیب و کوشماللرینه اراده بیوریلور زیرا معلومدرکه دنیا بر مسافرخانه اولوب انجق
دنیاده بو مثللو آثار خیریه یه موفق اولمغه سعی ایله اجر جزیله نائل اولمق لازمدر امید ایدرکه شاه مشار الیهک موفق
اولدیغی فتوحات مثللو آثار خیریه ده دولت علیه دخی شریک اوله بوندن ماعدا مدینه منوره ده جوار روضه مطهره ده
شاه مشار الیه طرفندن بر جامع بنا اولنمسیچون بر مناسب محلده بر مقدار عرصه شاه مشار الیهک ادملرینه ویرلمک
بابنده امر عالی اصدار اولنمسی استدعاسی اولوب بوندن بویله دولتین بینلرنده دوستلق و محبت جاری اولدیغندن
ماعدا بربرلرینک دوستنه دوست و دشمننه دشمن اولمق مراسمنه رعایت و وقت وقت طرفیندن نامه ارسالیله
لازمه تحاب و توادی ایفا و اجرایه مراعات اولنمق مطلوب و مستدعاسی ایدوکن تحریر ایدر

طرف همایون حضرت جهانداریدن قندهارده اقامت اوزره اولان افغان احمد شاهدن بغداد والیسی
وساطتیله کلان نامه سنه جواب اولمق اوزره تسوید اولنان نامه همایونک مسوده سیدر

(٧١)

هو الخلاق الباقی

بسم الله الرحمن الرحیم

لآلی احمد و سپاس بیحد و دراری شکر و ستایش لایعد اول مالک الملک لایزال و خداوند بیمثال تمت نعمائه
و عمت آلاؤه حضرتلرینک درگاه عظمت پناهلرینه احرا و سزادرکه جواهر ماهیات ممکنه یی خزانه کمال عنایتندن ابداع
و اختراع ایله رفع رسوم بدعت و قمع قواعد کفر و ضلالت و اظهار شعائر شریعت و ایضاح مسالک ملک و ملت
ایچون هردم سعد توامده خواص عباد رأفت معتادلرندن بر بنده فرخنده اختر بنی انی جاعلک للناس اماما ایله
تحلیه و تبشیر و جاهد و احق جهاده فرمان واجب الاذعانی ایله فرضیت غزایی امر و تحریض ایلدی و عقود فرائد درود
نامعدود و سموط جواهر محامد نامحدود اول سرور خیل انبیا و قافله سالار اصفیا امام الهدی شفیع الوری حضرت
ابی القاسم محمد المصطفی علیه من الصلوة اسناها و من التسلیمات ازکاها نک روضه مطهره فائضة الانوار و تربه معطره
بهشت آثارلرینه نثار ایثار اولنورکه خیر الناس رجل ممسک بعنان فرسه فی سبیل الله کلام حکمت نظاملریله ترویج
جهات و غزا و اعلاء کلمة الله العلیا ایچون میانه مسلمینده تأسیس اساس موافقت و تشیید ارکان حب و مصادقت
ایلدی و تحیات زاکیات مشک اندود خلفاء راشدین و آل و اولاد و اصحاب گزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضراتنک پیشگاه فردوس اساسلرینه اولسونکه شهسواران مضمار السابقون السابقون و رهنمایان مسالک
بایهم اقتدیتم اهتدیتم ایله سرافراز اولمشلردر اما بعد عالیحضرت سامی رتبت گردون بسطت قمر طلعت
عطارد فطنت خورشید اضائت معالی منقبت برجیس منزلت کیوان رفعت شهریار خاور زمین
خدیو کیو تمکین علم افراز خطه سروری رونق بخشای سریر داوری زیب افزای اریکه دولت متکا پیرای اورنگ سعادت
مؤسس مبانی کامرانی مشید ارکان کشورستانی القان احمد شاه معلا دستگاه لازالت شموس اقباله مشرقة فی الآفاق
ما طلع بدر اجلاله عن مطالع الوفاق حضرتلرینک صوب باصواب عالی و اوب مستطاب متلالیلرینه الطف دعوات محبت سمات
ملوکانه و اشرف تحیات سلامت نمای خسروانه مز بدایع تعظیم و تکریم و قواعد توقیع و تفخیم ایله ادا و تقدیم اولندقدن صکره
آیینه ضمیر منیر مهر انجلالرینه بو وجهله عرض صورت مرام اولنورکه اسلاف سعادت اتصافلری عهدندن برو دولت علیه فرایه

قرب دهوارده واقع وزیرآباد نام محل عساکر مجوس ایله مملو اولدوغندن ماعدا شاه مشار الیه‌نک تدارکی ایچون
معابر و منافذه متسلط اولوب وقتی وافر طوپخانه و ادوات حرب و قتال حاضر ایتدیریله بیجا پاشاه مشار الیه اوزرلرینه
واروب محاربه و مقاتله یه شروع ایدیکلرنده تابیل مسفور مرد و هلاک اولوب جنگلوی مسفور دخی مجروح و حاملهار نام رئیس نیک
یانه فرار ایتمکله ایکیوز بیک سواری عسکرنده اقل قلیل نجات بولمغله فرار ایدوب ماعدا سی اثنای حرب و قتالده هلاک
اولمغله حد و حصردن افزون خزاین و طوپخانه و جبه خانه و سائر ادوات حرب و قتال شاه مشار الیه‌نک قبضه
تصرفنه واصل اولوب فرار ایدن دخی تعقیب اولنمغله فتح و افری اعدام اولندوغن و اندن صکره شاه مشار الیه
شهر جهان اباده طرفندن اوطمر تعیین ایدوب اهالی و اعیان و رعایا و برایا نی تأمین و تطمین ضمننده لازمه امر و محافظه
اهتمام ایتدردیکن و اول اثناده روسای قوم مجوسدن طهار و تانیتا و جنگلوی و سائر سرکرده کروه مجوس ایله
اتفاق ایدوب درت کره یوزبیک سواری جمع و جهان اباد طرفنه ارسال ایدیکلری شاه مشار الیه‌نک مسموعی اولوب
ایلغار ایله برکیجه ده یکرمی فرسخ مسافه‌یی قطع ایدوب اوزرلرینه واروب بیلدرنده جنگ عظیم واقع اولمغله عسکر کفار برکشته
و پایمال و منهزما فرار ایدیکلری رأس روسای قوم مجوس اولان نانا بالاجی راو نام راجه یه خبر ویرلدکده وار قوتنی بازو ایدوب کندوسی
سرکرده و سوز صاحبلرین اطرافدن جمع و ابواب خزاینک کشاده و اموال بی نهایه صرفیله مسلمان و قوم مرهته و راجپوت
و برهمن و اهالی دکن و روم و فرنک و حبش و ترک و اهل بخارا و بدخشان و ترکستاندن و ایران طرفلرندن عسکر
جمعیله الفی کره یوزبیک سواری و بش کره یوزبیک پیاده تفنکچی تدارک ایدیکندن ماعدا اوچ بیک طوپ و بش کره
یوزبیک بان و قرق بیک فوج اتشبازین مهارتی اولان عسکر جمع و باهوجی و ابراهیم خان نامان یکنه لر ایله کندو برادرینی
عساکر مذکوره اوزرینه سردار تعیین و اول بدی بخشنده اوغلنی هندوستان پادشاهی نصب ایتمک اوزره عساکر مذکوره ایله
مقارسال و اهل اسلامدن اراضی هندده کمسنه قالمیوب نسل تیموریه‌یی کلیتا منقطع ایتمک مخصوصنی کندولره تنبیه و قرق
بیک کیسه اقچه نقد تسلیم ایدیکندن غیری یوزبیک کیسه اقچه دخی حواله و شاه مشار الیه‌نک اوزرینه تسییر ایتمکله طرفین
عسکری برابری مقابله‌سنده نصب خیام ایدوب بیلدرنده جاری اولان نهر عظیم طغیان اوزره اولدوغنه بناء هر قاچ
کون محاربه و قتال دوچار عقده تأخیر اولوب نهر مذکورک کچیدلمکی کمسنه‌نک معلومی دکل ایکن الهام ربانی ایله شاه مشار الیه
اشارت اولندقده ایرتسی کون اولمکلین مرور اولنوب ایکی طرفک عسکری محاربه و مقاتله یه اغاز ایتدیریله طرفیندن طوپ
و تفنک جنکی ایکی ساعت مقداری متمادی اولدقدن صکره طرفین عسکری برابرینه قاریشوب صباحدن ایکندی وقتنه‌دک
قلیج جنکی اولدرق بنجه سرکرده‌لری افتاده خاک هلاک و بنجه‌لری اسیر اولدوغندن غیری هندپادشاهلغی قصدیله کتورد کلری
مسفور دخی مجروح و بعد هلاک اولوب بقیة السیوف اولان عسکر مجوس اطرافه پراکنده و پریشان اولمله پادشاه مشار الیه‌نک
عسکری تعقیب ایدوب اکثرینی طعمه شمشیر ابدار ایتمله پادشاه مشار الیه منصور و مظفر اولوب عساکر مجوسک بی حساب
اردولرنده اولان خزاین و تحف و سائر اسباب حرب و قتال و بش بیک فیل شاه مشار الیه طرفندن ضبط اولنوب
سائر اموال ثقالی شاه مشار الیه‌نک عسکری غنیمت ایتدیکلرندن صکره شاه مشار الیه جهان اباده واروب تخت
سلطنت هندده بر مدت جلوس ایلدکدن صکره متوفای مشار الیه عالمکیر شاهک اولغه سلطنت هندی تفویض و کندوسی
کابل و قندهار طرفنه عودت ایلدیکین و شاه مشار الیه اول حوالیک فتح و تسخیری و کفار هندک دفع فساد و شقاوتلریله

اموال و اشیا و طوپخانه و جبه خانه و سائر ادوات حرب و قتال بیشماری اخذ و ضبط و رعایایی پنجهٔ قهر ظلمه دن تخلیص
و اطراف خوراسان و ترکستانه عساکر وافره تسییر ایدوب ممالک ترکستانی تا نهر جیحونه وارنجه قبضهٔ تصرفنه ادخال و طرفندن
حکام نصب ایلدکدن صکره ترکستان طرفندن یوز بیک مقداری عسکر شاه مشار الیهک اوزرینه کلوب بعد المحاربه منهزماً فرار
و اکثر طعمهٔ شمشیر ابدار اولدقدن صکره منهزم اولان طائفه نک خزاین بیشمار و طوپخانه و جبه خانه لرین وقتی وافر فیلرین ضبط
ایدوب بعده مشار الیه شاهرخ میرزایی تخت سلطنت ایرانه اجلاس قصدیله مشهد مقدس حصارینی محاصره و تضییق ایتمکین
اهالیسی استیمان ایله قلعهٔ مرقومه یی تسلیم ایتملریله جرایم سابقه لرینی عفو و شاهرخ میرزایی کمال اعزاز و احترام ایله اجلاس
اورنک سلطنت ایدوب اولحوالی اهالیسی کمال امن و امان ایله آسوده حال اولدقلرندن صکره ینه قندهاره عودت ایلدکده
هندوستان کفاری دار الخلافهٔ هند اولان شاه جهان آباده هجوم و اظهار بغی و طغیان و ضبط و استیلا ایدوب اذان محمدی یی
و ذبح نوع بقری منع و اهل اسلامه ایصال انواع خسار ایلدکلری مشار الیه احمد شاهک مسموعی اولدقده تکرار هندوستان
جانبنه عزیمت ایدوب اولمقوله کفره نک دفع فسادلرین مراد ایلدیکی کفرهٔ هندک مسموعی اولدقده اوچیوز بیک سواری
و ایکیوز بیک پیاده عسکر و ایکی بیک عدد طوپ و بش بیک عدد بان دیدکلری آلات حربی و ایکی بیک زنبرک و ایکی بیک
فیل و سائر بیحد و بیشمار ادوات حرب و قتال ایله شاه مشار الیهک سد راهنه مبادرت ایتملریله شاه مشار الیه دخی
عساکر کثیره ایله واروب مقاتله و محاربه ایلدکده ظفریاب اولوب هندوستان عسکری منهزم و پریشان و اولمقدار
ادوات و اموال شاه مشار الیهک قبضهٔ تصرفنه داخل اولوب کمال سرعت ایله دار الخلافهٔ هند اولان جهان آباده عزیمت
ایدوب بش قوناق مقداری تقرب ایلدیکی هند پادشاهی اولان سلالهٔ تیموریه دن عالمگیر شاهک مسموعی اولدقده امرا
و ارکان دولتی ایله شاه مشار الیهی استقبال و لازمهٔ محبت و مودتی ادا و ایفا و هدایای عظیمه عرض و اهدا ایتمکله کما فی السابق
مشار الیه عالمگیر شاهی تخت سلطنت هنده اجلاس و امرا و ارکان دولتی ترتیب و آثار کفر اولان بعض اصنام و اوثان
و کنائس و پوتخانه لرینی هدم ایله حاکه یکسان و کفره و مجوسدن قتی وافرینی ایصال درکهٔ نیران و آثار دین محمدی یی
اعلان ایدوب سرهند و لاهور تا ملتانه وارنجه کندو اوغلی تیمور شاهه اعطا ایلدکدن صکره عراق و خوراسان و فارس و آذربایجان
و سائر ممالک ترکستانک نظام امورلریچون قندهاره عودت ایلدیکن و بو اثناده ممالک هندوستاندن دکن طرفکه مقر
و مأوای مجوس و مجمع سرکرده کان کفرهٔ هنود در اول طرفده اولان کفرهٔ مجوس جمعیت کثیره ایله دار الخلافهٔ هنده هجوم ایدوب
پادشاه هند اولان عالمگیر شاهی شهید و کافهٔ ایالات و الویه یی ممالک هندوستانی ضبط ایلدکلرندن غیری مشار الیه
احمد شاهک اوغلی تیمور شاهک زیر دست حکومتنده اولان سرهند و لاهور و سائر ممالکه اطالهٔ دست تعرض ایلدکلری
مسموعی اولدقده تکرار هندوستان جانبنه عزیمتی لازم کلوب یتمش ایکی سنه سی لا یعد و لا یحصی عساکر وحدتدن افزون
طوپخانه استصحابیله هندوستان طرفنه عزیمت ایلدکده پنجاب و لاهور طرفنه ایصال خسار ایدن کفرهٔ مجوس متفرق و پریشان
اولوب مسفورلر کیفیتی دکن طرفنده اولان سردارلرینه خبر ویردکلرنده مرهته دیدکلری قوم مجوسک سرکرده لرینک رئیسی اولان
جنکوی نام مجوس ایکی یوز بیک پیاده و سواری شهر جهان آبادک محافظه سیچون اولحوالی یه ارسال و ممر و معبرلری
سد ایتدردیکندن ماعدا رؤسای قوم مذکوردن مسفورک عمی اولان تانبیل نام مجوس التمش بیک سواری ایله
شاه مشار الیهک اوزرینه ایلغاره ارسال و ممر و معبرلرده واقع کمینکاهلره عساکر وافره اخفا ایلدوکی خبری شاه مشار الیه
واصل اولدقده قطعا همتنه فتور ویرمیوب محاربه ایدرک شهر جهان آباده قرب مسافه سی اولان نهر عظیمه واصل اولدقده
کثرت باراندن ناشی نهر مزبوردن عبور ممکن اولمیوب برقاچ کون نهر مذکورک اوته جانبنده توقفی اثناسنده مسفور تانبیل
عساکر دریا مثال ایله بغتةً شاه مشار الیهک عسکری اوزرینه هجوم ایلدکده طرفیندن جنک عظیم واقع اولوب عساکر
مجوسدن بی نهایه کفره افتاده خاک هلاک و بقیة السیوفی هزار محنت و مشقت ایله جنکوی مسفورک یانینه فرار ایلدکلرندن صکره
شاه مشار الیه منصور و مظفر نهر مذکوردن عبور و جهان آباده ایکی فرسخ مسافه بر قریه یه نزول ایلدکده قریهٔ مرقومه یه

ایران و هندوستان طرفدرین زیر دست حکومت الوزن عسکره حاکم قندهار ده اقامت اوزره اولان افغان احمد شاه
بغداد طرفنه کلان اوچ نفر سفیر لریه طرف همایون حضرت جهانداری به ارسال ایدوکی نامه سنک خلاصه ترجمه
شاه مشار الیه اولمق حالنده اعلای لوای دین محمدی یه ازروکش و کوشه انزواده وقت فرصت ظهور نیه مترقب اولوب خاندان
دولت صفویه کلیا پامال و زمین ایرانک هر اختلال اولسی اهالی ایرانک امر معروف و نهی عن المنکر ایتمدکلرنی نشان
ایتمکله طرف حقدن نادرشاه اهالی ایرانه مسلط اولوب ممالک ایران و توران و هند و خوراسان و عراق و آذربایجان ایچون
طرفدرین ایصال انواع خسار ایدیکندن ماعدا روم جهت رسوم طرفنه دخی اگرچه اطاله دست جور و ستم ایتمشکن جناب
پروردگار اهالی روم دست تعدیسندن مصون و محفوظ ایدوب نادرشاه مشار الیهک جور و تعدیسندن قوم و قبیله
و توابع و لواحقی جان بلب رسیده اولوب اخر کار سنمدیده لری یدیله دیار عدمه ارتحال ایلدکده شاه مشار الیه قندهار ده اقامت
ایلدیکنی و اول اثناده مشار الیه نادرشاهک برادرزاده سی علیقولی خان عادل شاه نامیله تخت ایرانه جلوس
ایدوب رعایا و برایایه انواع ظلم و تعدی ایتمکله ایران و قندهار حوالیسنده اولان نیجه یوزبیک طایفه افغان ابدالی کابل
و غزنین و پیشاور و سائر اولوالیده اولان حوانین عظام و سرکرده کان کرام افغان بالاتفاق مشار الیه احمد شاهک
اورنک سلطنت جلوس ایلمسنی نیاز ایدکلرنده شاه مشار الیه دنیای دنیه یه رغبت و التفاتی اعراض و کوشه انزوانی
اختیار ایدکینی بیان ایدوب دعوای سلطنته رغبت ایلمدکینی طوایف مرقومه مشاهده ایلدکلرنده خلفای راشدین دخی
نظام امور جهاندن فارغ اولمقدرینی و اباعن جد سلطنت افغان کندوکنک اولوغنی ذکر و بیان ایدرک اورنک سلطنته
جلوسه ترغیب و تحریص ایتملریه جمله کنک اتفاقی اوزره غزا و جهاد ایدرک کفره و مبتدعیک وجود خباثت الودلرین روی
ارضدن تطهیر ایتمکلریه تخت سلطنته جلوس ایدوب ایران طرفنه عزیمت قصد و نیت ایتمشکن ممالک هندوستان سائر ممالکندن
و اسعتر اولوب و خصوصا امیر تیمورک خروجندن مقدم افغانیانک نامدار لرندن بهلول و اسکندر و فیروز شاه و شیر شاه
و ابراهیم شاه مثللو بکری طقوز نفر کسنه ممالک هندوستانه پادشاه اولدوغنه بناء ابتدای امرده هندوستان طرفنه عزیمت
و سلطنت هنده و هن کلی طاری اولمسنه سبب اولان کفارک دفع تسلط غلبه لریه ایادی کفره هندوستانده محصور مثالی اولان
هند پادشاهی تخلیص ایتملریه عساکر وافره و مهمات جبه خانه و طوپخانه و ادوات سائره کثیر الیه جانب هنده عزیمت ایدوب ممالک
هندوستانده پنجاب نام محله وصولنده حرب و ستیزه محل مزبوره منصرف اولان سائقا هندوستان پادشاهی وزیر بیک اولغی
میر منو یوزبیک مقداری سواری و پیاده عسکر و فیل و افر طوپخانه و جبه خانه ایله لاهور نام محلده شاه مشار الیه بجاربه یه مهیا اولوب
طرفینک عسکری مقابل اولدقلرنده قرق کون مقداری محاربه اولنوب اخر الامر میر منو موی الیهک عسکری منهزم اولوب یکرمی نفر
قبل سوار نامدار اولسی اعدام اولنمغله میر موی الیه دخی فرار ایدوب بالکلیه عسکری پراکنده و پریشان اولمغله مجموع طوپخانه و جبه خانه
و سائر ادوات حرب و قتال شاه مشار الیه طرفندن ضبط اولنوب بو تقریبله ذکر اولنان پنجاب و ملتان و کشمیر شاه مشار الیه
طرفندن ضبط اولندقدن صکره تکرار ایران جانبنه توجه و عزیمت ایچون قندهار طرفنه عودت ایدوکن و مزبور علیقولی خان نادرشاهک
بالجمله خزاین و اموال و اسباب ضبط ایدوکندن ماعدا نادرشاهک بالجمله اولاد و احفادینی اعدام ایدوب ایچون سلطان حسین صفوی
نسلندن نادرشاهک نبیره سی شاهرخ میرزانی البقه یوب کندودخی هلاک اولدقدن صکره فرزندی ابراهیم خان دخی اثر تخت پادشاهی
دعواسی ایدوب اولدخی اعدام اولندقدن صکره نادرشاهک نسلی کلیا منقطع اولمغله اهالی ایرانک اتفاقلریله شاهرخ میرزانی تخت سلطنت
ایرانه اجلاس ایلمشکن اهالی ایرانک خبث طینتلری مقتضاسنجه شاه مشار الیهک کوزلریه میل چکوب صریر سلطنتدن خلع ایدوکلری
مشار الیه احمد شاهک مسموعی اولوقده اهالی ایرانک تادیب و کوشمالدینه قصد و نیت ایله خوراسان طرفنه عزیمت ایدوب
هرات قلعه سنی محاصره و تضییق و رواج ایدوب قلعه مرقومه نی فتح و تسخیر ایلیسنک جرایم سابقه لریچون عفو و درون قلعه ده اولان

ان المرحوم نادرشاه قد عرض له في اواخر عمره تخيل مقدمات عسرة النتايج سلك بسببها فيما في اوهام غير
بينة المناهج وانه لما تراى العقلاء من نصوره اياها اختلال معاقد نظام الجمهور لمعت تدابير المشرفية
عن اتفاق آراء العقلاء حتى جعلته مجاورا لاهل القبور وفي هذه الحال لما وجد الشاه الجديد المحفوف
بصنوف عواطف الملك المجيد في اقرب مكان الى المعسكر وهو المشهد المسعود ولاح من مخايل جده ان نجم
مجده لا ينفك متحركا الى جهة الصعود اتفق الامراء ووجوه الاعيان الايرانية على السعي للتشرف والاستسعاد
بتقبيل مواطئ اقدامه العلية وقد ابصروا من جبينه اشراق شموس الاولوية والتوفيق وعلموا له الاستحقاق
الذاتي الذي بغيره لا يليق فوسد الامر اليه بوراثة التعصيب التي لم يفرض لغيره بها نصيب فانعقدت الكلمة
عليه وتوجهت خواطر اهل الحل والعقد اليه وصار جالسا على اسرة السلطنة واطلقت بالثناء على حسن سيرته
منهم الالسنة حيث رفع الله به اعباء الظلم والاعتساف عن مناكب اولاد الرعايا والاكابر والاشراف وانتم
في تشييد دعائم المحبة والاتفاق بينهم صرفتم السعي والهمة وانجلت بلوامع آرائكم غياهب تلك الشدائد المدلهمة
ولا شك ان المقدر لدى الالهية ظهرت على مقتضى قوله نجوم سماء كلما غاب كوكب بدا كوكب تاوي اليه
كواكبه وعلى كل حال فكافة الاسلام وعامة الرعايا من الانام قد اصبحوا في اغم بال وارفه حال ولما كان
حصول هذه الحال لهم عمدة مطالبه الشاهية واجل شيء عقدت عليه من صدور المحرومين النية غدا جلوسه
المانوس يلحظ منه انه صار موجبا لنظام البلاد ومستلزما لراحة كافة العباد وكان ذلك اجل ذريعة
لادائنا اياه ادعية التبريك وسؤالنا ثبوت قدمه في سرير الملك من الله المليك فنرجو من واهب الامال
سبحانه ان يكون هذا الجلوس على الدوام وسيلة لصلاح الامة وانتظامهم في سلك الرفاهية الذي لا يخشى
عليه الانفصام وننهي ان دولتنا العلية الدائمة من الاعصار السالفة والاعوام المتقادمة زمام اهتمامها
وسعيها الى تعظيم لامر الله مصروف والى الشفقة على خلق الله معطوف وان حركاتها ومعاملاتها
ثابتة على مقتضى اثر حسن العهد من الايمان وان ذلك من اجل ما يحافظ عليه من العدل والاحسان
وقد كان قبيل وفاة المشار اليه بوساطة سفراء الطرفين وامناء حمل الرسائل بين الدولتين قد تشييد محكم
بناء المصافاة وانعقدت عرى المودة والموالاة ولاجل رعاية تلك العهود والقيود من ان يتطرق اليها
الخلل او يحصل في اركانها شيء من الفساد والزلل حصل من جانب سلطاننا الاعظم وخاقاننا المفخم
اهتمامه العالي في المنع والتحذير لمن هو في حدود مملكته العامرة خشية ان لا تكون على تلك العهود محافظة
مثابرين فكتبت وارسلت بذلك للذين يقومون في ثغورنا المحروسة المناشير الخسروانية متحلية بالخطوط
السلطانية والغرض المقصود من كلامنا هذا ان من الزمان السابق الى هذا الاوان حضرة سلطاننا الاكرم
مهتم في ابراز صيانة الوداد اهتماما لا يحتاج ظهوره الى برهان فمن جانب شاهكم العالي ايضا يكون كذلك
صدق الطوية ومزيد خلوص السريرة والنية فانه اذا شيد معاقد الخلة وسد مناهج المودة التي يكون الاكدار
مضمحلة لا يكون من عالي همة سلطاننا الا المساعدة والاسعاف واللطف الذي به كمال الائتلاف والود الذي
هو من كدر الريب والشك صاف ولا شك انا فيما يلزم منه صلاح حال المسلمين وفراغ بال اهل عباد الموحدين
ضربنا بذل كل الهمة والاجتهاد اذ في ذلك تمام الصلاح والسداد والآن لما كان سفيركم المحترم المشار اليه ماذونا
من طرف سلطاننا الاعظم بالعود بحسن جواب ما استصحبه من الاوكرة الشاهية ومستصحبا للسامة الجليلة
السلطانية ومعززا مكرما بالملاطفة الكريمة الخسروانية شرعنا لاعلامكم بحقيقة الحال وتصديقا لاستقلالكم
الشامل للمعالي والافضال فكتبنا هذه الجملة الناشئة عن اخلاص الفؤاد وارسلناها الى ردصفوة مناهل مجلسكم
السعيد الذي هو مزدحم مناكب فضلاء العباد وبعد ما علمتم منها الحقائق المرسومة والدقايق التي هي بالصدق
موسومة فلتعلم اننا في المحافظة على بقاء حدود المصافاة والمثابرة على مواثيق عهود الموالاة من جانب الدولة العلية
الابدية التي قد بنى اساسها على محكم الدعائم الشرعية صرفنا مزيد السعي والاجتهاد وبذلنا الوسع فيما يكون به
انتظام احوال البلاد والعباد من الكلمات الحكمية التي في بسطها وتبليغها ائتلاف اهل الاسلام وحصول الراحة
التي بها تمام الالتئام كما انعدم من طرفنا التراخي والقصور كذلك من جانبكم العالي ربحي ان تجري هذه الامور
فان بجريان ذلك يكلامكم البديع تصبح حدائق المحبة والموالاة نضرة مخضرة ويحصل بتسريح الطرق في دياتها
لاهل الاسلام كمال الحبور والمسرة لانكم بفحوى قوله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء متصفون وعلى
قدم الوفاء بصريح العلماء امناء الله على خلقه ثابتون ثبتك الله على افادة الفضل الذي غدق به رياض تلك الجهات
معمورة مخضلة الارجاء بمزن افاداتك ممطورة ودم كما شئت من عمر تمد الى العلياء باعا يسامي هامة الفلك
ما استقبلت بمزيد الغرائبية بالود من ملك تاتي الى ملك

اشبو مكتوب بلاغت اسلوبه بازيلان قباقلك صورتيدر

الحالي النادي الذي سامى باشراق شمس فضائل المولى فلك كيوان والمجلس الذي يفخر على الثريا بحث غدا ملتقا الشفا افاضل ايران
العلي باحتوائه على سمي مستعرض الصفوف بيد رومبيد بحوم عظمان ادام الله له العز لا نفسها ائتلف الفرقدان واختلف الجديدان

مكتوب مزبورك امضاسيدر
من النجب القديم والمخلص الكريم
السيد محمد زيني المفتي
بالممالك العلية لنيه
العثمانية عفي
عنه

٨٤

مرائر مصافاتك عهود وقيودنى تطرق خللدن صيانت ووفاء عهد ومياثقه كمال اعتنا ودقت اولنه رق كماشتكان
سرحدات ممالك محروسه جانبلرندن ايصال ضرر وخسارت قصديله برفرد حدود ايرانيه يه برخطوه تجاوز
وتصدى واهاليسنه وجهاً من الوجوه جور وتعدى ايتمامك وايدنلر اولور ايسه جزاى سزالرى اجرا اولنمق
اوزره ولاة وحكام قلاع وسرحدات خاقانيه يه خطوط همايون معدلت مقرون ملوكانه ايله معنون اوامر
جهانمطاع ايله تنبيه اولنديغندن غيرى بيدرپى اشبو امر معتنى عليهه مزيد دقت ايلملرى دخى تاكيد اولنمغله
سياق مشروح اوزره طرف فايز الشرف همايوندن محافظه عهود ومواثيق امرينه نه كونه همت والانهمت
خسروانه مبذول ودركار ايدوكى معلوم انام اولوب وبمنه تعالى شاه والاجاه مشار اليه حضرتلرينك
مبادى حال خيريت مآللرندن نمودار اولان آثار خلوص وصفوت مقتضالرى اوزره فيما بعد دخى
ماء العذب يكانكى غبار مغايرت وبيكانكيدن مصون وثمره شجره مهر وولا آبيارى حسن نيت طرفين ايله
متزايد وافزون اولمسى ملحوظ ضمير الهام سمير حضرت ظل اللهى اولمغله بودفعه سفير مشار اليه حضور
ساطع النور همايونه شرفياب مثول وپرتو انظار عنايت آثار ملوكانه ايله مشمول اولوب مراسم سفارتى
كمال آداب وتعظيم ايله ادا وايفا ايلديكنه بناءً تبريك جلوس ميمنت مأنوس حضرت شاهى سياقنده شرفريز
صدور اولان نامه همايون معدلتمقرون ايله مأذون عود وانصراف اولمغله جانب مخلص صافى طويتلرندن
دخى تاكيد مبانى حب ووداد واستكشاف طبع حقيقت اعتياد ضمننده مكتوب مخالصت اسلوب تحرير وتسفير
مشار اليه ايله فرستاده نادى شهامتمصيرلرى قلنمشدر ان شاء الله تعالى لدى الوصول برمنوال سابق
ما بين الدولتين العليتين مبرم ومستحكم اولان مرائر موالات ومصافاتك صيانت عهود ومواثيقى ايله
مستوجب تقويت واستحكامى اولور حالانك استكمالنه طرف دولت عليه ابدى الاستمراردن اعتنا اولنديغى
مثللو جانب سنى المناقب حضرت شاهى وصدق نيت ذات خيرخواهيلرندن دخى كما ينبغى اهتمام وابتدار
اولنوب بيدرپى ارسال رسائل متواليه ايله افزايش حب ومودت وفزونى صفوت ومخالصته سعى
اوفى بيورملرى مبتغاى اصالت وسيمه لريدر باقى همیشه نير سعادت ونباهت وانوار رفعت وشهامت
طالع مشرق اقبال وساطع افق لايزال باد

اخلص الفؤاد
السيد عبد الله الوزير الاعظم

مكتوب مزبورك قياغيدر

جناب اصالت مآب نباهت نصاب شهامت انتساب سعادت اكتساب فرازنده رايات سرورى فروزنده
چراغ مهترى نخل برومند حديقه اقبال كامكارى ونهال سايه گستر گلستان اجلال وبختيارى رواء روى شكوه
وشان ابراهيم ميرزاى رفيع العنوان حضرتلرينك نادى سعادت قرار ومجلس بسالتمدارلرينه

٦٩

عربى

سماحتلو شيخ الاسلام افندى حضرتلرى طرفلرندن كندولره كلان مكتوبه جواب اولمق اوزره حالا مسندنشين مشيخت
ايران اولان ملا على جنابلرينه برلوجه معتاد يازيلان عربى مكتوبك صورتيدر

نحمد الله الذى ايد الشرع واعز انصاره واحكم قواعده واشاد مناره بانعقاد الكلمة فى كل اقليم من الاقاليم
الاسلاميه على سلطان تنتظم به احوال الخاص والعام من الرعيه ناشر الوية العدل فى الورى بفحوى قوله
تعالى واعدلوا هو اقرب للتقوى ونصلى على نبيه الذى من اعظم معجزاته الباقية فى الانام علماء امته الذين
هم اعلام الاهتداء الى معرفة الحلال والحرام والآل والصحب ثم التابعين لهم اهل التقى والنقى والحلم والكرم
اما بعد فنهدى الى مجلسه الرفيع الذى منه مبدأ الفضائل واليه منتهى رغبات ذوى المجد من الاذكياء والاماثل
دعوات ترجى من الله اجابتها لصدورها عن كامل المودة واردة منا على ذلك المجلس ورود الفرح والمحبه
وتحايا مبدأ ارجها طيب الخلة وغايته صدق المصادقة المشعرة بالوفاق يتضوع بها ذلك النادى اذا فضت
عن مسكى ختامها الاوراق هذا وقد ورد علينا كتابكم المعبر عما فى مرآة خاطركم الجليل من الود الذى لا شبهة
فيه فقابلناه بالتبجيل سيما وقد تضمن اخباركم ايانا بانموذج الالوكة المرسلة الى باب اجل السلاطين العظام
وافخم الخواقين الكرام رافع رايات الدين المتين جامع آيات العدل والنصفة للمسلمين ظل الله الذى قد تفيأه الانام
وخليفته فى الارض لتنفيذ ما شرع من الاحكام سلطاننا المعظم وولى امرنا المفخم من المجلس السامى الذى جلس
على سرير الشاهيه ودانت لعزه سائر البلاد الايرانيه صحبة السفير الجليل محمد كريم خان دام محفوفا بعناية الملك
المنان متضمنة للاخبار بالجلوس الميمون الشاهى المقرون بحركة السعد التى دورها ليس بمتناهى وبعد ما فهمنا
ما انتظم فى سلكه من درر العبارات الرائقه والجمل التى حررت على مقتضى الحال متناسقه واطلعنا منه على

رونق افزایش مهر و محبت اولمق مقتضای شیمهٔ کریمهٔ فتوت پناهیلری ایروکی وآرستهٔ توصیف وتحریر ومستغنی تعریف وتعبیردر باقی
همیشه آفتاب جهانتاب اقبال ونیر عالم افروز اجلال مشرق دولت لایزال ومطلع حشمت بی زوالدن طالع وتابان ودرخشان باد
بالنبی واله الامجاد تم

المتوکل علی الله الملک الاکرم
السید عبد الله الوزیر الاعظم

مکتوب مزبورک قیاغیدر

اعلیحضرت ومعلا جایگاه رفیع منزلت وجمشید دستگاه فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای کشور شاهی
لمعه پیرای افق جمجاهی اسفندیار دیار سربلندی شهریار با اقتدار ملک ارجمندی داور دارا شیم تنسیق فرمای ممالک عجم گردون بارگاه
جلادت پناه شاه والاجاه فریدون دستگاه حضرتلرینک پیشگاه دولت پناه ودستگاه سعادت اکتناهلرینه

دولتلو عنایتلو صدر اعظم وافخم حضرتلرندن ایران شاهینک قرنداشی ابراهیم میرزایه یازیلان مکتوبک بعینه مسودهسیدر

جناب اصالت مآب نباهت نصاب شهامت انتساب سعادت اکتساب پیرایه بخش مسند علو منزلت ورونق ده ایوان
سمو مرتبت باعث استحکام ارکان دولت ونیروی بازوی یاوران سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ
مهتری نخل برومند حدیقهٔ اقبال وکامکاری ونهال سایه گستر گلستان اجلال وبختیاری رواء روی شکوه وشان
ابراهیم میرزای رفیع العنوان حضرتلرینک نادی سعادت قرار ومجلس بسالتمدارلری صوبنه آرایش سریر حب ووداد
وپیرایهٔ مسند خلت واتحاد اولمغه شایان تحف تحیات عالیات مخالصتنما ونتف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف
واهدا قلندیغی سیاقده گلزار ضمیر لطافت سمیرلرینه سلسال مرام صفوت نما میزاب قلم دوستی رقمدن بوزمین
دلنشین اوزره اساله واجرا اولنورکه اعظم سلاطین زمان افخم خواقین دوران جامع آیات نصفت ودینداری
رافع رایات عدالت وکامکاری نور حدقهٔ جهانبانی نور حدیقهٔ گیتی ستانی شهریار خورشید علم تاجدار
کواکب حشم قوت بخشای پنجهٔ عدل وداد مکنت فرمای بازوی رشد وسداد مشید ارکان شریعت غرا ممهد
بنیان ملت بیضا سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین حامی البلدین المنفیین شوکتلو کرامتلو مهابتلو
قدرتلو عظمتلو پادشاه سپهر اقتدار وخداوندگار گردون وقار ولی نعمتم افندم حضرتلرینک دربار خلافتمدار وسدهٔ
سنیهٔ سعادت قرارلرینه حالا فرمانفرمای ممالک ایران رونق افزای تختگاه کیان مهر سپهر سلطنت وتاجداری
نیر تابندهٔ اوج ابهت وکامکاری اعلیحضرت کیوان رتبت برجیس فطنت خورشید طلعت فرخنده فال خجسته خصال
فلک بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینک تأکید مبانی حب وولا ضمننده ارسال بیوردقلری نامهٔ سامی شاهیلرینی
تبلیغ وایصال ایچون نامزد سفارت ورسالت اولان خانان ستوده نشاندن ایالتماب وشهامت عنوان عزتلو
محمد کریم خان جنابیله تصویر تفاصیل وقایع حال وتعبیر خواهش موالات خیریت مآل سیاقنده ارسال بیوریلان
رقیمهٔ مخالصت وسیمه لری برزمان سعد اقتران وبر آوان فیروزی نشانده وساطت سفیر مشار الیه ایله رسیدهٔ
حیز وصول اولوب مندرج ظروف کلمات حقیقت آیاتی قلنان فرائد مضامین صفوت آگینی یکان یکان
زیور سلک نگاه اتقان قلندقده مرحوم نادرشاهک چگونگی نتیجهٔ حالی بیانیله حالا فرمانفرمای ممالک
ایران اولان شاه والاجاه مشار الیه حضرتلرینک ارثاً واستحقاقاً واجماعاً واتفاقاً اورنگ سلطنت ایران
اوزره جلوس میمنت مأنوس ایله تمکن باب شاهی وذات معالیسمات تاجداریلرنده مکنوز اولان جوهر شفقت
ونصفت مقتضاسنجه آسایش خواص وعوام ونظام مهام کافهٔ انامه صرف همت ایله معدلت بخش جمجاهی اولدقلری
لوامع خیریت سواطعی لآلی فقرات مکتوب سعادت مصحوبلرندن روشن وتابان اولمغله شاه مشار الیه حضرتلرینک
اشبو جلوس میمنت مأنوسلری شیرازهٔ رسالهٔ توافق والتیام دولتین علیتین اولمق ملحوظیله وسیلهٔ گشایش
افئدهٔ خیر اندیشان اولدیغندن ماعدا جناب فطانت نصابلرینک آرایش طاق مودت وتزیین کتابهٔ قصر دوستی
وصفوت سیاقنده تحریک خامهٔ مخالصت علامه بیورملری باعث انبساط درون ولا مشحون وسبب انکشاف
طبع محبت مقرون اولمشدر همواره مسندگزین شهامت وابهت وچار بالش نشین سعادت والا منزلت اوله لر
سالف الذکر زبیرهٔ صداقت وتیره لرنده رضای حضرت کردگار ورفاه وآسودگی امت سید ابراره مقرون
اولان دولتین علیتینک الف والتیامی ومابینده اولان بنیان محبت ودوستینک استحکامی امرنده جانب صافی
سریرتلرندن اسلوب سابق اوزره مساعی جمیله اظهار ونخلستان حب ووداد آبیاری سحاب کلک خلوص مداد ایله
بربرک وبار قلنمق مطلوب خیرخواهانه لری ایدوکی تحریر وانبا بیورلمش اوته دن برو بسط بساط مصافات وربط
پیوند اتحاد وموالاته میل ورغبت ایدنلر جانبنه اظهار روی ملاطفت وتوجیه وجههٔ موالفت طریقهٔ انیقه سی مسلوک
شیمهٔ کریمهٔ دولت ابد مدت اولوب وحتی مرحوم شاه مشار الیه ایله قبیل وفاتنده اسلوب قدیم اوزره انعقاد پذیر اولان

و ولتلو عنا تلو صدر اعظم وافخم حضرتلرنده شاه ایران یازیلان مکتوبك بعینه صورتیدر

مادامکه مهر سپهر حسب وولا وآفتاب آسمان وفا واخا انوار اسباب صداقت واشعهٔ لوازم موافقت ایله مطلع اخلاص ضمایردن
طالع ومشرق صاف اندر صاف خواطردن ساطع اولوب آفاق قلوب دوستی طینتانه روشنی بخش خلقت واقطار افئدهٔ بکجهتی منقبتانه
پرتو پاش مودت اوله اولماه گردون سلطنت وتاجداری ونیر فلك بخت وکامکاری آرایش دهِ مسند بختیاری زیبنده سازِ اورنك
داداری اعلیحضرت ومعلا جایگاه رفیع منزلت وجمشید دستگاه فرمانفرمای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدرآرای
کشورشاهی لمعه پیرای افق جهانجاهی نورپاش سماء دانایی روشنی بخش چشم بینایی فرخنده فال خجسته خصال خدیو اقلیم جاه وجلال
اسفندیار دیار سربلندی شهریار یا اقتدار ملك ارجمندی داور دارا شیم تنسیق فرمای ممالك عجم عونا للحماسة وللجلالة صونا
للدیانة والامانة گردون بارگاه جلادت پناه شاه والاجاه فریدون حشمتگاه لازالت نیرات دولته شارقة من مشارق السعادة
والاقبال ومّا انفکت شموس شهامته طالعة من مطالع المجد والاجلال حضرتلرنك ذات معدلت سمات ووجود مکارم یاتری
سریر آرای فرمانروای وزیب افزای اریکهٔ جهانبانی اولوب لوامع احکام شفقت انتسا ملری آسایش بخش درون جهانیان وسواطع
اوامر نصفت ارتسا ملری آرامش فزای فؤاد زیردستان اولدقدن معدلت صکره مجلای صور حقایق وتمثلگاه تماثیل دقایق اولان مرآت طبع بالان
دولت پناه ومعروض حشمتگاه سعادت اکتناه قلندقدن صکره مجلای صور تبیانات ثناکار صداقت نشان بو اسلوب آداب مصحوب ایله منقوش صحیفهٔ ذکر
شاهانه وآیینهٔ ذهن تابناك داورانه لرینه صور تبیانات ثناکار صداقت نشان بو اسلوب آداب مصحوب ایله منقوش صحیفهٔ ذکر
وبیان قلنورکه مودع ذات معالیسمات تاجدارلری اولان جوهر صدق آشنایی ووفاپروری واکسیر حقیقت شناسی ودوستی
کستری مقتضای ایفا واجراضننده اعظم سلاطین عظام اکرم خواقین کرام اعدل قیاصرهٔ دوران اشرف فرمانروایان جهان
باسط عدل وانصاف کاشف ظلم واعتساف موطد قواعد شرع قویم محمدی مشید دعایم قانون مستدیم احمدی سپیدیٔ روی ملت
بیضا صباحت وجه شریعت غرا نگهدار کسور عهد ووفا حراست بخش اقلیم حب وولا نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی خانوادهٔ
اریکهٔ پیرایان گیتی ستانی سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرم المحترمین شوکتلو کرامتلو مهاتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو
ولی نعمتم افندم پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت حشمتگاه لازالت نیرات اقباله ساطعة عن طوالع الاقبال ومابرحت لآمعات
اجلاله طالعة عن مطالع الکمال حضرتلرنك دربار خلافتقرار سلطانی ومارگاه عنایت اشتهار خاقانیلرینه خانان ستوده هر
نشانلرنده ایلك مآب وشهامت عنوان عزتلو محمد کریم خان جنابلری سفارت ووساطتیله تسیر بوریلان نامهٔ نامیٔ شاهی
ومفاوضهٔ کرامی جهانجاهیلری بروقت فیروز وبرحین بخت اندوزده دیدهٔ دیرینهٔ دولت علیه وقاعدهٔ مستدیمهٔ سلطنت سنیه
اوزره بوخیر اندیش صافی سریرتلرنك حسن دلالتی وسفیر مشار الیهك وساطتیله حضور فائض النور خسروانه لرینه عرض
وتبلیغ اولنوب کلدستهای مضامین فقرات صفوت آگینندن واصل شامهٔ اطلاع ملوکانه لری اولان روایح عنبریة الفوایح
صدق نیت شاهیلری معطر ساز دماغ استیناس والفت اولدیغندن ماعدا تفصیل کیفیته دائر اصالت مآب وبناهت نصاب عالیجاه مومی
جایگاه ابراهیم سرزای سعادت حشمتگاه جنابلری طرفندن جانب خیرخواهلرینه تحریر اولنان نمیقهٔ حقیقت وثیقه ده ذات معالیسماتری
ارتنا واستحقاقا واجماعا واتفاقا تختگاه سلاطین کیان اولان اورنك سلطنت ارکان اوزره جلوس ایله تمکن باب شاهی واسایش
خواص وعوام ونظام مهام کافهٔ انامه صرف همت ایله معدلت بخش جهانجاهی اولدقلری تسطیر وملا بور لجنه چونکه مقصود اصلی صلاح
حال اسلامیان وراحت وسامان حلیه داران ایمان اولوب وجناب معالی نصاب داورانه لرینك دخی بومعنا لرمنوی فؤاد وعمدهٔ مطالب
ومرادلریدر بروجه محرر جلوس میمنت مانوس شاهیلری شیراز رسالهٔ نزانی والتیام ومقراض رشتهٔ تنافر بین اهل الاسلام اولوب
ملاحظه سیله طبع همایون جهانبانی یه باعث کشادگی ونشاط وسبب خوشوقتی وانبساط الاشد همواره جناب خداوندیجون تاج وتخت
شاهانه لرین مبارك وسیمون وهرحالده ارادات وحرکات جهانجاهیلرین توفیق ورضاسنه مقرون ایلیه امین ذکر اولنان نامهٔ سامیلرنده
مکارم اخلاق ملوکانه ومحامد اوصاف پادشاهانه ده صدور سابق نیتهٔ کریمه اوزره اتحاد واتلاف بین الدولتین العلیتین مرعی
وملحوظ وپیوسته آمد شد مفاوضات مشفقانه ایله شارع شفقت ویکانگی مغایرت وبیگانگی نظر قدندن مصون ومحفوظ اولسی
خصوصی التماس وآرزو بیورلمش مظهر خلافت کبری اولان اشبو دولت خداداد وسلطنت شرع بنیاد خسروانك اوتردن بری
هرحالده تعظیم امر خدا وشفقت حال برایا مراسمنه رعایت وحوزهٔ وفای عهد ومیثاقی صیانت شعارشان شوکت وابهتلری
اولمقدن ناشی بسط بساط مصافات وربط پیوند اتحاد وموالاته میل ورغبت ایدنلر جانب سنی المناقب خلافتپناهیدن نائر مساعده
واسعاف اوله کلدکلری بدیهی اولوب وحتی واصل مغفرت آله عم جناب مکارم نصابلری مرحوم نادرشاه ایله قبیل وفائده کاسلوب
قدیم اوزره انعقاد پذیر اولان مراثر مصافاتك عهود وقیودنی نظر تدقیق خلدن صیانت ووفاء عهد ومیثاقه کمال اعتنا ودقت اولندوقی
کاشتکان سرحدات ممالك محروسه جانبلرنده ایصال ضرر وخسارت قصدیله برفرد حدود ایرانیه برخطوه تجاوز وتصدی واهانتیه
وجهانمز اوجون جور وتعدی ایتمامك وایدنلر اولورایسه جزای سزالری اجرا اولنمق اوزره ولاة وحکام قلاع وسرحدات خاقانیه یه خطوط
همایون معدلت مقرون ملوکانه ایله معنون اوامر جهانمطاع ایله تنبیه اولندیغندن غیری بیدربی اشبو امر معتنی علیهه مزید دقت ایلدی
دخی المدد للمغله سیاق مشروح اوزره طرف فائز الشرف همایونده محافظهٔ عهود ومواثیق امرنه نکونه همت والا نهمت خسروانه مبذول
ودرکار ایدوکی معلوم انام اولوب وبمنه تعالی ذات نصفت وفتوت سمات لرینك مبادی حال خیریت مآلدرنده نمودار اولان آثار خلوص
وصفوت مقتضاسی اوزره فیما بعد دخی شاهراه سلم ویکانگی خس وخار مغایرت وبیگانگیدن مصون وثمرهٔ شجرهٔ مهر وموالات آبیاری حسن
نیت طرفین ایله متزاید وافزون اولسی ملحوظ ضمیر الهام سیر حضرت ظل اللهی اولمغله بودفعه سفیر مشار الیه حضور ساطع النور همایونه
ترفیاب مثول وبرتو انظار عنایت آثار ملوکانه ایله مشمول اولوب مراسم سفارتی کمال آداب وتعظیم ایله ادا ولوازم خدمت رسالتی وفور
آگاهی وتفخیم ایله تکمیل وایفا ایروب حائز تشریفات بهیهٔ معاودت ومراجعت اولمغله تبریك جلوس میمنت مانوس شاهیلری سیاقنده
نامهٔ همایون معدلتمقرون شرفریز صدور اولوب سفیر مشار الیهه مصحبا ارسال جانب سنی المناقب داوریلری قلمغین طرف خیراندیش
صداقت کیشلرنده دخی ایفای لوازم ثناکاری ضمننده اشبو زبدهٔ اخلاص انتما کشیدهٔ سلك املا وسفیر مشار الیه ایله درگاه سپهر
اشتباه شاهانه لرینه عرض واسرا قلنمشدر ان شاء الله تعالی لری شرف الوصول برسان مذکور مابین الدولتین العلیتین بنیان عهد
ومیثاق قوی الاساس راسخ وشامخ وگردون مماس ایدوکی قرین ذهن تابنان جهانجاهیلری اولدقده مراتب مزبوره جانب معالی جانب
خسروانه دن مرعی ومعتبر طوتلدیغی مثلو فیما بعد دخی طرف زاهر الشرف شاهیلرنده نسیم اخلاص وموده وزان وزلال صافی اندر صاف
مصادقت دائم الجریان اولدیغجه گلشن سریع النمای اتحاد والفت نف وتاب مغایرتدن مصون اولوب اجتنای ثمار موالات ایله اهالی وسکانه
طرفین شیرینکام آسوده گی وراحت وآمد شد مفاوضات مسالمت آیات متوالیه ایله خیابان تزاید دوستی واتحاد دولتین علیتین پذیرای

عوناً للحماسة والعدالة صوناً للديانة والاصالة خير الخلف اورنك نشينان كسرى وجم نعم البدل سرير آرايان ممالك عجم
فلك بارگاه القاآن على شاه لا زالت نيرات نجدته طالعة من مشارق العز والاقبال وما برحت شموس عزته مصونة
عن وصمة الخسوف والزوال حضرتلرينك مطلع نير حب وولا ومشرق آفتاب سلم وصفا اولان صوب معالى ادب
شاهيلرينه زيور افسر مهر ووداد وپيرايهٔ اكليل دوستى واتحاد اولمغه سزا فرائد تحيات محبت آيات ومرواريد تسليمات
مودت غايات اتحاف واهدا سيله ضمير منير مهر تنوير وخاطر عاطر خورشيد نظيرلرينه صور مدعاى تحابدن
ومهادنت بو وجهله ارائت اولنوركه درباب خلافتقرار سلطانى وبارگاه عنايت اشتهار خاقانيمزه خانان ستوده نشانلرن
عاليجاه شهامت دستگاه محمد كريم خان دام محفوفا بعناية الملك المنان سفارت ووساطتيله تسيير اولنان نامهٔ
نامى شاهى ومفاوضهٔ گرامى جمجاهيلرى بر وقت فيروز وحين بهجت اندوزده سفير مشار اليه وساطتيله ركاب مستطاب
خسروانه مزه موصول ومفهوم محبت مرسومنه اطلاع ملوكانه مز مشمول اولوب مهب كلمات لطافت آياتندن وزان اولان
نسيم معانى قبوليسى روزن ادراك پادشاهانه مزدن عبور ايله نفحهٔ نثار كاشانهٔ ضمير صفوت سمير همايونمز اولدقده روايح
عنبرية الفوايح صدق نيت وخلوص سريرتلرى معطر ساز دماغ استيناس والفت وقوت بخش قواى ناميهٔ مهر ومودت
اولديغندن بشقه تفصيل كيفيته دائر نواب كامياب لرى طرفندن امناى دولت عليه ووكلاى سلطنت سنيه مزه عرض واشعار
اوقان واقعهٔ فاقعه وبادرهٔ نادره دن ناشى ذات معالى سماتلرى ارثاً واستحقاقاً واجماعاً واتفاقاً تختگاه سلاطين
كيان اولان اورنك سلطنت ايران اوزره جلوس وتمكن بولوب آسايش وآرام خواص وعوام ونظام مهام كافهٔ انامه
صرف همت اوزره اولدقلرى تحرير واشراب بيورلمغله چونكه مقصود اصلى صلاح حال اسلاميان وراحت وسامان
حليه داران ايمان اولوب وجناب معالى نصابلرينك دخى بو معنالر منوى فؤاد وعمدهٔ مطالب ومرادلريدر بر وجه محرر جلوس
ميمنت مانوس شاهيلرى شيرازهٔ رسالهٔ توافق والتيام ومقراض رشتهٔ تنافر وتضاد ما بين الاسلام اولمق ملاحظه سيله
طبع همايون جهانبانيمزه ايراث كيفيت انبساط وايداع مادهٔ حبور ونشاط ايلمشدر جناب خداوند بيچون تاج وتخت شاهانه لرين
مبارك وميمون وهر حالده اعمال وحركاتكزى توفيق ورضاسنه مقرون ايليه امين ذكر اولنان نامهٔ ساميه لرنده مكارم
اخلاق ملوكانه ومحامد اوصاف پادشاهانه مزدن دستور سابق شيمهٔ كريمه وقاعدهٔ مستحسنهٔ اتحاد وائتلاف
بين الدولتين العليتين مرعى وملحوظ وپيوسته آمد شد مفاوضات مشفقانه وارسال مكاتبات ورقيمجات دوستانه
ايله شارع شفقت ورأفت وعطوفت ويگانگى مغايرت وبيگانگى تطرفندن مصون ومحفوظ اولمسى خصوصى التماس
واستدعا بيورلمش خلافة الله الكبرى وحجة الحق على كافة الورى اولان اشبو دولت خداداد وسلطنت شرع بنيادمزك
اوته دن برو هر حالده تعظيم لامر الله وشفقت على خلق الله مراسمنه رعايت واوفوا بالعهد ان العهد كان مسئولا فرمانه امتثال
واطاعت شعار شان شوكت وابهتلرى اولمقدن ناشى طرح وتأسيس مبانى مصافات وربط پيوند اتحاد وموالاته تحريك
دست وانامل خواهش ورغبت ومن كل الوجوه مراسم حسن عقيدت واخلاصه مبادرت ايدنلر جانب سنى المناقب خلافت
پناهمزدن نائل نصاب مساعده واسعاف ومظهر مفاخر توجهات والطاف اوله گلدكلرى بديهى اولوب وحتى عمكز مرحوم
نادرشاه ايله قبيل وفاتنده انعقاد پذير اولان مرائر مصافاتك عهود وقيودنى تطرق خللدن صيانت ووفاء عهد
وميثاقه كمال اعتنا ودقت اولنه رق كماشتگان سرحدات ممالك محروسه مز جانبلرندن ايصال ضرر وخسارت قصديله بر فرد
حدود ايرانيه يه بر خطوه تجاوز وتصدى واهاليسنه وجهاً من الوجوه جور وتعدى ايتمامك وايدنلر اولورايسه درحال اخذ
وبلا امان سزا اولدقلرى جزالرى ويرلمك اوزره ولاة وحكام قلاع وسرحدات خاقانيه مزه خطوط همايون شوكتمقرون شاهانه مزله
معنون اوامر جهانمطاعمز ايله تنبيه وتأكيد اولنديغندن غيرى پيدرپى كيفيت مرسومه يه مزيد دقت واطارهٔ حمامهٔ بصيرت ايلملرى
تهديد وتلقين اولنمدن خالى اولنميوب بناءً عليه سياق مشروح اوزره طرف كامل الشرف همايونمزدن محافظهٔ عهود ومواثيق
امرنه نه گونه همت والا نهمت خسروانه مز مبذول ودركار ايدوكى معلوم دور ونزديك ترك وتاجيك اولمغله تفصيلدن مستغنيدر
بمنه تعالى ذات نصفت وفتوت سماتلرينك مبادى حال وغرهٔ ناصيهٔ حقانيت واعتداللرندن نمودار اولان آثار خلوص
وصفوت وانوار ديانت وامانت مقتضالرى اوزره فيما بعد دخى شاهراه سلم ويگانگى خس وخار مغايرت وبيگانگيدن مصون وثمرهٔ
شجرهٔ مهر وموالات آبيارى حسن نيت طرفين ايله متزايد وافزون اولمسى ملحوظ طبع ملوكانه مزدر بو دفعه سفير مشار اليه حضور
همايونمزه شرفياب مثول وپرتو انظار عنايت آثار ملوكانه مز ايله مشمول اولوب مراسم سفارتى كمال آداب وتعظيم ايله ادا ولوازم
خدمت رسالتى وفور آگاهى وتفخيم برله تكميل وايفا ايدوب حائز تشريفات بهيهٔ معاودت وفائز نصاب رخصت مراجعت اولمغله
تبريك جلوس ميمنت مانوسلرى سياقنده اشبو نامهٔ همايونمز اصدار وسفير مشار اليهه مصحوباً ارسال اولنمشدر ان شاء الله تعالى
لدى شرف الوصول بر سياق مذكور معمارى همت بلند رتبت شهريارانه مز ايله بنيان قوى الاركان عهد وميثاق ان العهود لدى
اهل النهى ذمم مصداقنجه راسى وراسخ وسامى وشامخ ايدوكى قرين ذهن دراك كيانيلرى اولدقده مراتب مزبوره جانب معالى
جالب خسروانه مزدن مرعى ومعتبر اولديغى مثللو فيما بعد دخى طرف زاهر الشرف شاهيلرندن نسيم اخلاص ومودت وقبول حسن عقيدت
ونيت وزان وزلال صاف اندر صاف مصادقت ومخادنت پذيراى جريان وفيضان اولدقجه گلشن سريع النماى اتحاد والفت تف وتاب
مغايرت وصرصر برك وبارافكن بيگانگى ومنافرتدن مصون ومأمون اولوب اجتناى ثمار موالات ومصافات ايله اهالى وسكان
طرفين آسوده خرام خيابان آرام وآمد شد مفاوضات مشفقانه بى انفصام اولمق مقرردر باقى هميشه نير جهانتاب
اقبال از افق دوستدارى وراستكارى طالع وتابان ولامع ودرخشان باد بالنبى وآله الامجاد

اواسط ١١٦١ سنه

امضاى همايون
الممهد لدعائم الشرع المستبان المشيد لقوائم العهود والايمان
خادم الحرمين الشريفين السلطان الغازى محمود خان بن السلطان مصطفى خان

جنابنك حضور سعادتموفورینه کیفیت مزبوره‌یی عرض وتظلم ایدیلر واول اثناده شاه مشارالیه سیستان
وفراه مملکتنده اولطرفلرك انتظام امورلرینه مشغول ایدیلر شاه مشارالیه بوظلم وعدوانی رفع ایچون یاری
حضرت باری وعون جناب مستعان ایله ولایت مشهد طرفنه عطف عنان ایلدیلر واول وقت نادرشاه ولایت
مزبوره‌ده توقف وخلقی زجره اصرار ایتمشدی وشاه مشارالیه همت والانهمتی بوخصوصده صرف ایلدیلر اهل اردو
هربابده بی طاقت وعاجز قالدیغنه بناءً شاه مشارالیهك ورودی وقتنه‌دك تحمل ایتمیوب افشار قبیله‌سنك غازیلری
شهر جمادی الآخره‌نك اون برنجی کیجه‌سی نادرشاهی قتل ایدوب واول اثناده شاه مشارالیه قرب وجوارده اولملریله
اوچ درت کون ایچنده دولت وسعادت ایله بلدهٔ مشهد مقدسه داخل اولدیلر وبوکیفیت واقع اولدقدن صکره بالجمله
ایرانك سرکردان وامرآسی واعیان قبائلی بلدهٔ مذکوره‌ده حاضر اولملریله شاه حضرتلرینك یابوسلغی شرفیله
سرافراز اولوب کندولرینك انتظام امور والتیام شکستکی واجتماع پراکنده کیلرین عجزاً وتظلماً حضور شاهیدن رجا
واستدعا ایدوب وبوامر جسیم وکار عظیم تأییدات وتفضلات علی عظیمه منوط اولمغله شاه مشارالیهده توفیقات
ازلی واولویت واستحقاق ذاتی واستعداد واکبریت اولاد جهتلری بوذریعه بناءً بوزمان فیض نشانده
فیروزی ومبارکی ایله تخت سلطنت وسروری اوزره جلوس وبرقاچ سنه‌دن برو نادرشاهك حرارت
آفتاب شدت وقهرنده فلان عموم اهل ایرانك مفارقی اوزره بسط جناح رحمت ورأفت بیوروب ظلم وبدعتی رفع ووجوه
باطله وبیحساب اخذینی منع ایلدکلرندن ماعدا زیاده شفقت وعنایت بی نهایت پادشاهیلرندن ناشی اوچ سنه‌لك
اصل حقوق دیوانی بی دخی تخفیف ایدوب بحمدالله تعالی جمله اعالی وادانی وقریب وبعید کافهٔ جمهور قرین رفاه
واسایش وغنودهٔ بستر آرامش اولوب شاه حضرتلرینك دوام دولت وارتقای شوکت وسلطنتی دعاسنه مشغولدرلر
هیچ بروجهله الم وکدر طوتمزلر چونکه بوایکی دولت علیا مابیننده دائما اساس اتحاد والتیام قائم ودائمدر جمله معتمدان
دولتخواهدن اولان عالیجاه عقیدت واخلاص دستگاه محمد کریم خانی نامهٔ همایون ایله بوخبر مسرت اثری
ایصال ایچون اولصوب سعادت پرور ودولت علیهٔ معدلت گستره روانه اولمغله بوداعی دولتین کریمتین
دخی بومراتبی تحریره ابتدار ایلدی بدیهی درکه سز عالیجاه معلا شاه عالم آگاهی وخیرخواهیده تأکید اساس دوستی وموافقت
ایچون لازم بلدکلری امری تقدیمه سعی واهتمام بیوروب ریاض اتحادی باران سحاب مداد خامهٔ مشکین ختامه ایله
قرین خضارت ونضارت وخرمی وسبزی بیورهلر باقی ایام فرخنده انجام شریعت وفضیلت وهدایت
وافادت وافاضت ودین پروری مستدام باد بالنون والصاد

مبارك رکاب خورشید تاب حضرت ظل اللهیدن شاه ایرانه عنایت واحسان بیوریلان جوابنامهٔ همایون عطوفت مشحونك قلمه الدریلان
صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

والله یؤتی ملکه من یشاء

حمد وثنای لایحصی وشکر وسپاس بی انتها سیاح جهانگرد برق شتاب وهم وخیال رسیدهٔ سرحد کنه ذاتی
وواصل الکای حق معرفتی اولمیان جناب ملك متعال وخداوند بی مثل ولایزال درگاهنه سزا وخلیقدرکه اقتضای حکمت
ازلیه واستدعای مشیت لم یزلیه سیله وقتاً فوقتاً پرتو استعداد مادرزاد ایله شارق مشارق امکان وشهود اولنلرك
قبای اندام استیهاللرین طراز ورفعناه مکاناً علیاً ایله مطرز ومتعالی وسرابتهاجلرین تاج وهاج واتاه الله الملك ایله
مزین ومتلالی ایدوب حل وعقد مصالح ایل والکابی دست نصفت واعتداللرینه اعطا ایله وسیلهٔ انتظام شوارد امور
وباعث آسایش وسکون اهالی وجمهور ایلدی ونعوت وتحیات بی عد وبی همتا سیمرغ بلند پرواز عقل کل هوای ادراك
جاه وجلالنده سست جولان ویکران کرم عنان زبان نعت ذات باکمالنده تنك میدان اولان حبیب خدا ورسول
کبریا علیه من الصلوات ازکاها وانماها حضرتلرینك مشهد پاك ومعطر ومرقد مقدس ومنورلرینه شایسته وحقیقدرکه
منطوقهٔ لایسلم احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه ایله رفع مادهٔ مباینت وتعلیم وارائت مراسم یگانگی واخوت
قیلدی واصناف ترضیه ودرود نامعدود عموما آل واصحاب کرام وخصوصاً چهاردکن باروی اسلام اولان خلفای
راشدین ونجبای مجاهدین دین حضراتنك طیور خضر جنان اولان ارواح طیبهٔ خلد آشیانلرینه اولسونکه هربری برحسب
مفهوم اصحابی کالنجوم رهنمای سبیل هدی وخضر طریق سعادت احتوادر اما بعد اعالیحضرت سپهر اقتدار عطارد درایت
خورشید اشتهار بهرام رزم کیوان رفعت ناهید بزم برجیس سعادت زینت افزای اریکهٔ سروری رونق بخشای مسند
داوری تیروری بازوی رشد وکیاست قوت سرپنجهٔ شهامت وبسالت مشید ارکان کامرانی ممهد بنیان دوستکانی

در تضییع پادشاه مذکور ایمراب را بخدمت سراسر سعادت بندگان ثریامکان فریدون رای دارا دربان پادشاه
جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندگار کردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب عالمگیر برج عظمت وکامکاری
نیّر فروزان آسمان سلطنت وشهریاری آیهٔ رحمت کتاب الهی سایهٔ رأفت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان
امکان را سحاب ریزش واحسان عالم هستی را نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شان السلطان علی
پادشاه ایده الله بتأییداته الازلیه که دران اوان در مملکت سیستان وفراه مشغول انتظام امور انجا بودند
عرض وتظلم نمودند بندگان اقدس بجهت رفع این ظلم وعدوان بیاری حضرت باری وعون جناب مستعان
عطف عنان بصوب ولایت مشهد مقدس وتوابع که در آنوقت پادشاه مذکور در ولایت مزبور توقف
وزجر واضرار مردم کمال اصرار داشت معطوف بهمت والانهمت در تخصیص مصروف داشتند تا ورود ولایات
جاه وجلال سلطانی اهل اردو را دیگر در هر باب طاقت طاق وزیاده برین تاب مقاومت نیاورده غارتیات
مذکوره افشار بتاریخ شب یازدهم شهر جمادی الثانی پادشاه مذکور را بقتل آورده بندگان اقدس که دران
روزها در قرب وجوار نزول اجلال داشتند در عرض سه چهار روز بدولت وسعادت تشریف آورده
داخل بلدهٔ مشهد مقدس وبعد از وقوع این مقدمه تمامی امرا وسرکردگان وبزرگان وامرا واعیان ایلات واخشام
ایران در بلدهٔ مزبور حاضر بودند بشرف پای بوس اقدس مشرف وسرافرازی یافته انتظام امور والتیام شکستگی
واجتماع پراکندگی خود را عجزاً وتظلماً از خدمت ثریامنزلت اقدس استدعا وجا نمودند از انجا که این امر بزرگ
وکار خطیر منوط بر تأییدات وتصادف علی عظیم ومالک واجب التعظیم است بنابر توفیقات ازلی واولویت
واستحقاق ذاتی وجبلت استعداد واکتسابت اولاد در دین اوان سعادت نشان بفیروزی وخجستگی وفرخندگی
جلوس میمنت مانوس براورنگ سلطنت وسروری وبسط جناح رأفت ورحمت بر مفارق عموم اهل ایران دیوی چند
سال در حرارت آفتاب یاس وسطوت پادشاه سابق الذکر مانده بودند فرموده رفع ظلم وبدعت ومنع اخذ
وجوه باطله وبیحساب واز فرط شفقت وعنایت بی نهایت پادشاهی سه ساله نیز اصل حقوق دیوانی را در کل
ممالک محروسهٔ سلطانی تخفیف داده بحمدالله والمنه تمامی مستظلان ظل جناح مکرمت خاقانی از اعالی وادانی
وکافهٔ جمهور از نزدیک ودور قرین رفاه وآسایش وغنوده بستر راحت وآرامش ومشغول دعای دوام وابد
دولت ابد مدت لایزال وارتقای لوای شوکت وسلطنت این خدیو بی شبه وهمال می باشند وازهیچ دهکده الم
ونکدری ندارند از انجا که پیوسته اساس اتحاد واتلاف ومیانهٔ دو دولت علیه عظمی قرین استحکام ودوستی والتیام
حضرتین سبب حصول مرضیات جناب اقدس ملک علام ورفاه وآسایش امت حضرت سید الانام علیه الصلوة
والسلام میباشد عالیجاه عقیدت واخلاص پناه سنگاه محمد کریم خان که از جملهٔ معتمدان دولتخواه است بانامه
همایون برای رسانیدن این خبر مسرت اثر روانهٔ آن صوب سعادت پرور ودولت علیه معدلت گستر وان دانی
دوام دولتین کریمتین نیز لازم ودیده بحریر ایمراب پردازد بر بی است که آن عالیجاه معلاشان در عالم آگاهی
وخیرخواهی آنچه لازم دانند در تأکید اساس دوستی ومواضعت بتقدیم سعی واهتمام خواهند پرداخت ودیار خوشبخت
بهاد یگانگی را بریزش سحاب مداد خامهٔ مشکین ختام قرین خصارت وضعادت وخرمی وسرسبزی خواهند ساخت
باقی ایام فرخنده انجام شریعت وفضیلت وهدایت وافادت وافاضت ودین پرودی مستدام باد بالنبی وآله

صورت مرقوم
ودفعنا مکانا علیا

مکتوب مزبور ترجمه سیدر

اول حضرت علیم علام که مدرسهٔ کمال وحوزهٔ فضل وافضالند سبحان ملاء اعلی سبحانک لا علم لنا
الا ما علمتنا ذکر ودرسی تکرار ایله وظیفهٔ اشتغال طوتدلر ذات کامل الصفات موفور الحسنات عالی درجاتکری
حوادث روزگار ومکارهٔ لیل ونهار انقلاب بندن مصون ومحروس ایروب زینت افزای وسادهٔ فضیلت
وشریعت وافادت وافاضت وهدایت وارشاد اولدلر دعوات وافیات اجابت آیات وتحیات زاکیات
عنبرین نسمات تبلیغ وترسیلندن صکره مشهود رای مرآت سیما ومکشوف ضمیر منیر اصابت اقتضا قلنورکه
مرحمت ومغفرت مآل پادشاه قوی دستگاه سلطان نادرشاهک ابتدای ظهورندن حقیقتاً حالی واختراقات
عروجی وغلبه وجهانگیرلکی جناب عالیلرینک وجمهور عالمیانک معلومی اولوب اواخر حالنده غلبهٔ سودانک
هیجانندن مالیخولیا مثالو برمرضه مبتلا اولوب طبع عدل ودادگستری حدندن ورأفت ورعیت پروری ضابطه سندن
انحراف وطریقهٔ ظلم وتعدی یه میل ایروب عموم اعالی وادانی ایران اوزرینه کار صعب ودشوار اولوب بو سالهٔ دلکی
سمت ولایت عراقده معاودت وخراسانه ورود ایلدی خلق اوزرینه تعدیسی سابقدن زیاده اولوب ایشی
برمرتبه یه ایرشدردکی نادرشاهک اردوسنده شب وروز اطراف خیامنده کذوبی حفظ وحراست ایدن افشار
قبیله سی اعیانندن جمع کثیر سائر عسکر سرکرده لریله نادرشاهی اتلاف وتضییع امرنه یکدل اولوب ونادرشاهدن
واولاد واحفادندن کمال مرتبه اکراه وانزجار طوتدلر وفی الحقیقه اندره دخی تمشیت امور عظیمه یه قابلیت واستحقاق
یوق ایدی ناچار نادرشاهی تضییعده اولان اتفاق واجماعدن صکره ثریامکان فریدون رای ودارا دربان پادشاه
جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندگار کردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب عالمگیر برج عظمت وکامکاری نیّر فروزان
آسمان وسلطنت وشهریاری آیهٔ رحمت کتاب الهی سایهٔ رأفت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان امکان سحاب
لطف واحسان عالم وجوده نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شاه السلطان علی پادشاه ایده الله بتأییداته الازلیه

بو ظلم وعدوانی رفع ایچون باری حضرت باری وعون جناب مستعان ایله ولایت مشهد طرفنه
عطف عنان ایلدی واول وقت نادرشاه ولایت مزبوره ده توقف وخلقی زجره اصرار ایتمیدی
وشاه مشار الیه همت والانهمتی بو خصوصده صرف ایلدیلر اهل اردوهر بابده بی طاقت وعاجز
قالدیغنه بناءً شاه مشار الیهك ورودی وقتنه دك تحمل ایتیوب افشار قبیله سنك غازیلری
شهر جمادی الاخره نك اون برنجی کیجه سی نادرشاهی قتل ایدوب واول اثناده شاه مشار الیه
قرب وجواردهاولملریله اوچ درت کون ایچنده دولت وسعادت ایله بلدهٔ مقدسه داخل اولدیلر
وبو کیفیت واقع اولدقده نصکره باجمله ایرانك سرکردکان وامراسی واعیان قبائلی بلدهٔ مذکوره ده حاضر
اولملریله شاه حضرتلرینك بابوسلغی عزتیله سرفراز اولوب کندولرینك انتظام امور والتیام شکستکی
واجتماع پراکنده کیلرك عجزاً ونظماً رجا وسندعا ایدوب وبوامر جسیم وکار عظیم تأییدات وتفضلات
وهاب علی العظیمه منوط اولمغله شاه مشار الیهده هدایت ازلی واولویت واستحقاق ذاتی
واستعداد واکبریت اولاد جهنلری بولندیغنه بناءً بوزمان فیض نشانده فیروزی ومبارکی ایله
تخت سلطنت وسروری اوزره تمکن وجلوس وبرقاج سنه دن برو نادرشاهك حرارت
آفات ظلم وبدعتنده عاجز قالان جمهور اهل ایرانك مفارقی اوزره بسط جناح رحمت ورأفت
بیوروب ظلم وتعدی بی دفع وبی حساب وجوه باطله اخذنی منع ایلدکلرندن ماعدا اوچ
سنه لك اصل حقوق دیوانی بی دخی تخفیف ایدوب بحمد الله تعالی شمدی جملهٔ اهالی ایران
قرین رفاه وآسایش ونیل وبدن غنودهٔ بستر آرامش اولوب هیچ بروجهله الم وکدر طونمزلر
چونکه بوایکی دولت علیا مابینده دائماً اساس اتحاد والتیام قائم ودائماً در بو بابده جملهٔ معتمدان
دولتخواهدن اولان عالیجاه شهامت دستکاه محمد کریم خانی استعجال اوزره دولت علیهٔ عالیهٔ
عثمانیه به روانه ونامهٔ دوستی خامه ارسال بیوردقلرینه بناءً عالم خلوص وعقیدتنده تحریر
وسیلة المودة نه مبادرت اولندی بدیهیدرکه سز عالیجاه رفیع جنکاه دخی حسن اخلاق کریمه کزه
بناءً رضای حضرت کردکاره ورفاه وآسودکی امت سیدابراره مقرون اولان دولتین
علیتینك الف والتیاملری ومابینده اولان بنیان محبت ودوستینك استحکامی امرنده هر
هروجهله اسلوب سابق اوزره مساعی جمیله اظهار بیوروب همواره ریاض مودت وولایتی
ملتشیان عطارد شانك سحاب کلك دربارلری با رانیله قرین خرمی وخضرت بیوره لر باقی
کلزار همیشه بهار وزارت وصدارت ابهت وحشمت وکامکاری آبیاری ابر مرحمت باریدن دیاجین
وازهار هرکونه مرام وانظار ایله مشحون اولهٔ

مکتوب مزبورك مهری
ازعنایات کردکار دکریم
دارد امید رحمت ابر کرم

اصلی مشار الیه طرفنه ویرلمش

سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه الحجی محمد کریم خان ایله ملاقی باشیدن ورود ایدن فارسی مکتوبك
صورتیدر

حضرت علیم علامی که در مدرس کمال وحوزهٔ فضل وافضالش سبحان ملأ اعلی تکرار ذکر ودرس سبحانك لا علم لنا
الا ما علمتنا وظیفهٔ اشتغال دارند ذات کامل الصفات موفور الحسنات عالی درجات سامی دا از تقلبات حوادث
روزکار ومکاره لیل ونهار مصون ومحروس داشته زینت افزای وسادهٔ فضیلت وشریعت وافادت وافاضت
وهدایت وارشاد باشند بعد از تبلیغ دعوات وافیات اجابت آیات وترسیل تحیات زکیات عنبرین نسمات
مشهود رای مرآت سیما ومکشوف ضمیر منیر اصابت اقتضا میدارد که از اول حال حقیقت احوال مرحمت غفران مآل
پادشاه قوی دستکاه سلطان نادرشاه وعروج اختر اقبال وغلبه وجهانکیری او معلوم رای ذیشان ایشان وهکامه
کردیده نادر اواخر حال از هیجان مادهٔ سودا آزاری مثل مالیخولیا عارض اوشده طبعنی از حد عدل وداد کستری
وضابطهٔ زلت ورعیت پروری انحراف ومیل بطریقهٔ ظلم واعتساف نموده کار بر عموم اعالی وادانی ایراده صعب
ودشوار وتا امسال که از سمت ممالك عراق معاودت ووارد خراسان کردید زیاده بر اول با مردم تختکری
وکار را بحدی رسانیده که جمع کثیری از اعیان وبزرکان طائفهٔ جلیلهٔ افشار که دزار روز وشب وروز در روز وحوش
خیام پادشاه مشار الیه قرینت کشیك وحراست داشتند با جمع دیکر از مردم وسرکردکان سپاه در فکر واتلاف
وتضییع پادشاه مزبور کمدل وهکار کردیده از انجاکه از پادشاه مذکور واولاد واحفاد او در هر باب کمال کراهت وانزجار
ومنابوی داشتند وفی الحقیقه ایشانرا نیز قابیت واستحقاق تمشیت امور عظیمه نبود ناچار بعد از اجماع واتفاق

واحشام ایران در بلدهٔ مذکوره حاضر بودند بعزّ پای بوس اقدس سرافرازی یافته انتظام امور والتیام شکستگی
واجتماع پراکندگی خود را عجزاً و تظلماً رجا واستدعا نموده از آنجا که این امر بزرگ و کار عظیم منوط بر تأییدات
وتفضلات وهّاب علی العظیم است بنا بر هدایت ازلی واولویت واستحقاق ذاتی واستعداد واکبریت اولاد
درین اوان فیض نشان بفیروزی وخجستگی ومبارکی بر فراز اورنگ سلطنت وسروری تمکن وجلوس
وبسط جناح رحمت ورأفت بر مفارق جمهور اهل ایران که درین چند سال در حرارت آفتاب ظلم وبدعت
پادشاه مذکور مانده بودند فرموده رفع ستم وتعدی ومنع اخذ وجوه باطل وبیحساب وسه ساله نیز اصل
حقوق دیوانی را تخفیف داده بحمد الله تعالی وتأییداته حال تمامی اهل ایران فرش رفاه واسایش وهمگی از نیک
وبد غنودهٔ بستر آرامش واز هیچ رهگذر الم وکدری ندارند چون مابین این دو دولت علیا همواره اساس
اتحاد والتیام قائم وبرپاست درین باب عالیجاه شهامت دستگاه محمد کریم خان که از جملهٔ معتمدان
دولتخواه بود برسم استعجال روانهٔ دولت علیه عالیهٔ عثمانیه ونامهٔ دوستی ختامه ارسال میفرمودند
در عالم خلوص عقیدت بتحریر وسیلة المودة مبادرت شد بدیهی است که از جانب وکلاء آنعالیجاه رفیع
دستگاه بنا بر حسن اخلاق کریمه در باب الفت والتیام حضرتین کریمتین واستحکام بنیان محبت ودوستی
بین الدولتین العلیتین که هر آینه مقرون برضای حضرت کردگار ورفاه وآسودگی امت سید ابرار است بدستور
قبل مساعی جمیله در هر باب بظهور خواهد رسید وهمواره ریاض مودت وولا را بریزش سحاب کلک درر نثار منشیان
عطارد نشان سرکار قرین خرمی وخضرت خواهند داشت باقی گلزار همیشه بهار وزارت وصدارت وشوکت
وابهت وحشمت وکامکاری بابیاری ابر مرحمت باری مشحون بریاحین وازهار هر گونه مرام وانظار باد
بالنبی وآله الامجاد

صورت مهر
از عنایات کردگار کریم
دارد امید رحمت ابراهیم

٦٣

ایران ایلچیسی محمد کریم خان ایله شاهک قرنداشی ابراهیم میرزادن صاحب دولت حضرتلرینه
وارد اولان فارسی مکتوبک ترجمه سیدر

ترجمه سی

ان شاء الله تعالی دائما کوکب درخشندهٔ وزارت وابهت فیروزی واقبال واختر فروزندهٔ حشمت ونبالت
وبهروزی واجلال مطلع سعادت نیکبختی وکامروایدن طالع ولامع اولوب میامن تأییدات
ایزد متعال وامداد بخت فرخنده فال ایله مسند آرای صدارت ودولت نیکو محضری ووساده
پیرای عزت ومکرمت وهدایت گستری اوله لر اضواء دعوات طیبات دوستی آیات
نشرندن وروایح تحیات غالیات مسکیة الفوحات نسیمندن صکره مشهود رأی مرآت سیما
ومکشوف ضمیر منیر مهر انجلا قلنور که مرحمت ومغفرت مآل پادشاه قوی دستگاه سلطان نادر
شاهک ابتدای ظهورندن حقیقت احوالی واختر اقبالنک عروجی وغلبه وکشورکشالغی جناب
عالیلرینه وجمهور عالمیانه ظاهر اولوب اواخر حالنده غلبهٔ سودانک هیجانندن مال خولیا مثللو
بر مرضه مبتلا اولوب طبعی عدل دادگستری حدندن ورأفت ورعیت پروری ضابطه سندن
انحراف وطریقهٔ ظلم وتعدی یه میل ایدوب عموم اعالی وادانی ایران اوزرینه کار صعب ودشوار
اولوب بو ساله دک که سمت ولایت عراقدن معاودت وخرسانه ورود ایلدی خلق اوزرینه تعدیسی
سابقدن زیاده اولوب بر مرتبه یه واصل اولدیکه نادرشاهک اردوسنده شب وروز اطراف
خیامنده کندوبی حفظ وحراست ایدن افشار قبیله سی اعیانندن جمع کثیر سائر عسکر سرکرده لریله
نادرشاهی اتلاف وتضییع امرنده یکدل اولوب ونادرشاهدن واولاد واحفادندن کمال مرتبه
اکراه وانزجار طوتدیلر وفی الحقیقه آنلرده دخی تمشیت امور عظیمه یه قابلیت واستحقاق یوق
ایدی ونادرشاهی تضییعده اولان اتفاق واجماعدن صکره ثریا مکان فریدون رأی دارا دربان
پادشاه جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندکار گردون دستگاه قاآن شوکت آفتاب
عالمگیر برج عظمت وکامکاری نیر فروزان آسمان سلطنت وشهریاری آیت رحمت کتاب الهی
سایهٔ رأفت خورشید عطوفت نامتناهی گلستان امکانه سحاب لطف واحسان عالم وجوده
نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شان السلطان علی پادشاه ایده الله تعالی بعونه ونصرته
جنابنک حضور سعادت موفورینه کیفیت مزبوره یی عرض وتظلم ایتدیلر واول اثناده شاه
مشار الیه سیستان وفراه مملکتنده اولطرفلرک انتظام امورلرینه متوجه ایدیلر شاه مشار الیه

٩

ومحبت بوابکی دولت ابد مدت عظمی وسلطنت دوران عدت کبری میاننده مفتوح وطریق امد شد سفرا وایلچیان
نکته دان همه وقت مابینده مسلوک ورسم مغایرت ومباینت متروک اولدیغی اجلدن بو مخلص بلا اشتباهک
دخی مکارم اخلاق ملوکانه ومحامد اوصاف پادشاهانه دن ترقب واستدعاسی اویله درکه موافق شان بزرکی
وبزرکواری وبزرک منشی اولدیغی اوزره دستور سابق شیمه کریمه وقاعده مستحسنه اتحاد وایتلاف بین الدولتین
العلیتین که البته موجب رضا وخشنودی جناب رب العالمین ورفاه حال امت حضرت سید المرسلین صلوات الله
وسلامه علیه وعلی آله واصحابه الطاهرین الاخیار الانجبین در مرعی وملحوظ وپیوسته امد شد مفاوضات مشفقانه
وارسال وابلاغ مکاتبات ورقیمجات دوستانه ایله شارع شفقت ورافت وعطوفت یکانکی بی مغایرت وبیکانکی
تطرفندن مصون ومامون ومحفوظ بیوره لر ان شاالله العزیز تا خیمه زنکارکون سپهر طناب وستون ارادات ومشیت
قادر بیچون ایله بربا وجهار عناصر عرضه اخشیجان سلطان هستی روحه متکا اولدقجه بر وفق تمنای قلوب مخلصان
عقیدت نشان ومحبان ویکجهتان صداقت بنیان اطنبه شادروان آسمان سایبان خلافت وجهانبانی وعالم مداری
وسرادق سپهر مصادق سلطنت وکامکاری وشهریاری اوتاد خلود وابود ایله مشید وافتاب عالمتاب دولت وعظمت
واقتدار وکامرانی وسط السماء سعادت وفرخنده که وفیروزی واقبال بیزوالدن تابان ورخشان وسایه
بلند پایه چتر حمایت وعنایت خنکاری مفارق اسلام واسلامیان اوزره مخلد ومؤبد اوله

نقش مهر
شاه ولایت
علی

بحق کعبه وانکو بنای کعبه نهاد

فارسی

(٦٢)

ایران ایلچیسی محمد کریم خان ایله شاهک قرنداشی ابراهیم میرزادن صاحب دولت حضرتلرینه وارد اولان فارسی
مکتوبک بعینه صورتیدر

بسم الله خیر الاسماء

ان شاء پیوسته کوکب درخشنده وزارت وشوکت وابهت وفیروزی واقبال واختر فروزنده حشمت ونبالت
وبهروزی واجلال از مطلع سعادت ونیکبختی وکامروائی طالع ولامع بوده بمیامن تاییدات ایزد متعال
وامداد بخت فرخنده فال مسند آرای صدارت ودولت ونیکو محضری ووساده پیرای عزت ومکرمت وهدایت
کستری باشند بعد از نشر اضواء دعوات طیبات دوستی آیات ونسیم روایح تحیات غالیات مسکیة الفوحات
مشهود رای مرآت سیما ومکشوف ضمیر منیر مهر انجلا میدارد که از اول حال حقیقت احوال مرحمت ومغفرت مآل
پادشاه قوی دستکاه سلطان نادرشاه وعروج اختر اقبال وغلبه وکشورکشای او معلوم رای ذیشان انشاء وهمکنان
کردیده تا در اواخر حال از هیجان غلبه سودا آزاری مثل مالیخولیا عارض او شده طبعش از حد عدل وداد کستری
وضابطه رافت ورعیت پروری انحراف ومیل بطریقه ظلم واعتساف نموده کار بر عموم اعالی وادانی ایران صعب
ودشوار تا امسال که از سمت ولایت عراق معاودت ووارد خراسان شده مزید بر اول کار بر مردم تنک وبمرتبه
رسید که جمع کثیری از اعیان وبزرکان ایل جلیل افشار که در اردوی پادشاه مذکور شب وروز در دور وحوالی خیام او
قربت کشیک وحراست داشتند با جمع دیکر از سران وسرکردکان پناه در فکر اتلاف وتضییع وجود پادشاه مزبور
یکدل وهمکار کردیده از انجاکه از پادشاه مذکور واولاد واحفاد او کمال اکراه وانزجار داشتند وفی الحقیقه
ایشان را نیز قابلیت واستحقاق تمشیت امور عظیمه نبود بعد از اجماع واتفاق در تضییع پادشاه مزبور این مراتب را
بخدمت سراسر سعادت بندکان ثریا مکان فریدون رای دارا دربان پادشاه جمشید جاه سلیمان حشمت خداوندکار
کردون دستکاه قاآن شوکت آفتاب عالمکیر برج عظمت وکامکاری نیر فروزان آسمان سلطنت وشهریاری آیه
رحمت کتاب الهی سایه رافت خورشید عطوفت نامتناهی کلستان امکان را سحاب ریزش واحسان عالم هستی را
نسیم مرحمت وامتنان پادشاه سلیمان شان السلطان علی پادشاه ایده الله تعالی بعونه ونصرته که در ان
اوان در مملکت سیستان وفراه بانتظام امور آنجا متوجه بودند عرض وتظلم نمودند بندکان اقدس بجهت رفع
این ظلم وعدوان بیاری حضرت باری وعون جناب مستعان عطف عنان بصوب ولایت مشهد مقدس وتوابع که
در آنوقت پادشاه مذکور در آن ولایت توقف وبزجر مردم اصرار داشت معطوف وهمت والا نهمت خدیوانه
در ینخصوص مصروف داشتند تا ورود رایات جاه وجلال سلطانی اهل اردو را در هر باب طاقت طاق وزیاده
برین تاب مقاومت نیاورده غازیان مذکوره افشار بتاریخ شب پانزدهم شهر جمادی الآخره پادشاه مذکور را
مقتول نموده بندکان اقدس که در ان روزها در قرب وجوار بودند در عرض سه چهار روز بدولت وسعادت تشریف آورده
داخل بلده مشهد مقدس وبعد از وقوع این مقدمه تمامی سران وسرکردکان وبزرکان وامرا واعیان ایلات

بود فقه مبارك ركاب مستطاب حضرت جهانداری به ایران طرفدن محمد کریم خان سفارتیله ورود ایدن
نامه نك ترجمه سیدر

(71)

هو الله المحمود فی کل فعاله
بسم الله الرحمن الرحیم

تبارك الذی بیده الملك وهو علی کل شیء قدیر الذی یؤتی الملك من یشاء ویعز من یشاء ولله العظمة والکبریاء
انه بذلك جدیر عد وحسابدن افزون نیایش وحوصله دفتر وکتابدن بیرون ستایش بر خداوندکار
محموده سزاوردکه بدلول کریمه عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا تخت فیروز بخت سلاطین باداودینی
زیور لآلی بزرکی وبزرکواری ودواری سلطنت وشهریاری ایله دشك فرمای اریکه ثریا ایلدی وحمد بیحد
وشکر بیعد بر پادشاه علی عظیم ودوده براشودکه بمنطوق آیه وافی هدایه ورفعناه مکانا علیا مرتبه
فرمانفرمایان معدلت آیینی ذروه برتری به اعلا ودرجه سروری به اصعاد ایله قرین قمه قبه سما
بیوردی وقطرات امطاردن برترنعت خطاب لولان ایله معزز وتشریف وما ارسلناك ایله مشرف
اولان سید ابرار احمد مختار روان جان پرور وروح پرفتوح فیض کستر نبه اولسونکه وجود ذی
جودی علت غائیه آفرینش جهان ومنشا نظام والتیام عالم امکاندر دخی اولاد اخیار واصحاب کبار
اوزدلرینه اولسونکه عالم صورت ومعنی قماشنك تار وپودی نسج وتالیفی وقتدن برو بیجهم وبحوه
مفادی ایله تجیب وتودد امت خیر الانامه باعث وبین الخاص والعام رفع غبار تبغیض وتعانده
موجب درلر بسط بساط صفوت سمات دعوات مخالصت علامات صافیه وافیه دن صکره اعلیحضرت فلك
رفعت کردون بسط اسمان شوکت افتاب تاب قمر رکاب بهرام انتقام مشتری غلام ثریا سریر عطارد دبیر
زحل چاکر زهره رامشکر فلك سلطنت وکامکاری نك نیر عالم افروزی واوج عظمت وبختیاری نك کوکب
فیروزی فص خاتم شهریاری نص کتاب خداوندکاری کلستان ایجادك نهال پر شکوفه رحمت وهداسی بوستان
عالم امکانك شاخسار بارك وبارافت وسخاسی سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی
اسکندر ذی القرنین عین الانسان وانسان العین پادشاه دین ودولت سرور دوی زمین شهریار ملك
وملت ظل حق سلطان دین سلطان سلطان نشان خداوندکار اسمان شان خلیفه اسلام لاوزال کوکب دولته
فی وتد سماء العز والارتقاء طالعه ونجم سعادته فی بیت شرف السلطنة والاعتلاء ساطعه حضرتلرینك
جام کیتی نمای صور هرکونه مدعا اولان ذای دزین کزین وضمیر منیر عطوفت قرین بندکان دار آدریان سپهر
شادر والرینه مرفوع ومکشوف اولان اولدوکه بمقتضای حکمت جناب رب العباد پیرایش بهار ایجاد عالم کون
وفساد اولوجهله درکه هر بر کلشن که قابل نشو ونما اوله کل رعنای محنت وراحت ایله پربرك وبار در وطی
مرور دهور عالم غیب وشهود ده هر بر سال که کجمکده در فصل خزان وبهار نعمت ونقمت ایله شمار اولنمقده در
هر زخمه رحمت وهر ترحه فرح قرین در قضیه هائله پادشاه قوی دستکاه عم سلطان نادرشاه که مقروع
مسامع امنای دولت علیه سلطانیه اولمشدر وقوعندن صکره عنایت ومشیت کامله خالق ارض وسما
وقادر قیوم توانا ایله بونیازمند درکاه الاه ومخلص بلا اشتباه ارثا واستحقاقا واجماعا تختکاه سلاطین
کیان اولان اورنك سلطنت ایران اوزره جلوس وتمکن بولوب آسایش وارام خواص وعوام ونظام مرام کافه
انامك وابع بدایع ملك علاه مدر صرف همت اولنمشدر جوکه بومراتبك اول دولت علیه نك صوب سعادت
اوینه واول سده سنیه بهیه نك جانب خیریت مناقبنه اعلامی لوازمدن ایدی بو اوان میمنت اقترانده
ارادت باطنی وعقیدت صافی ومزید استحکام بنیان اتحاد والتیامه نظرا بو ذریعه مخلصانه وبنیقه
یکجهتانه تحریر وترسیلنه مبادرت وقدیمی ومعتمد واشنای راه ورسم اداب سفارت ورسالت اولان
عالیجاه شهامت دستکاه محمد کریم خان ایله مصحوبا مستعجلا ارسال اولنمشدر اول مهر فروزان سپهر سلطنت
وسروری وبدر کامل النور اسمان ابهت وبلند اختری خلیفه اسلام ومظهر اثار رحمت ومکرمت حضرت
ملك علام ومنبع مقاصد ومرام فاطبه انام خواص وعوام اولوب وقدیم الایامدن الی الآن شارع دوستی

حسن الوفاق وحنوهم عما يوهم الغش والشقاق حيث اشارفيه الى ذوى العلم النبيل فى تكميل ذلك الامر الجليل بقوله عليه السلام
كانبياء بنى اسرائيل لانهم بهم اهتدوا الى الجميع اراهم حتى صاروا يرا واحدة على مرآتهم ونور هذا السند لامته المعزز بقوله
اصلاح ذات البين شعبة من شعب النبوة وهو سيد السادات وقائد القادات نبينا ومولانا محمد الداعى الى السداد والساعى
ما يقتضى دوام الالفة والتواد بين العباد صلى الله عليه وسلم وشرف وعظم وعلى آله الاطهار مفاتيح الفلاح ومنجيه الاخيار
مصابيح الصلاح والاصلاح ما ائتلفت الامة بصرايح الحقه وارتفعت الغمة بطوالع شموس الاهتمام فى مما اعلام الائمة عبدا
فيهدى من ازاهير النجابة ذكاها شيما وانا وير التسليمات اعطرها نسيما التى تهى حمالها ذلال الانصال الجارى من ينابيع و
الافاضل الامثال وتتبع شمائلها ماشطة الصبا والقبول الناشطة من نواحى نجاب ارباب العقول فما انجمل الزرد والعرارطيبه
وضحك على ورد العرارطيبه حتى ازرى شذاه بعبير الشرين واربى ذكاه على العنبر الشحرى ومسك دابين الحامى قصر دون
مواقعه محل اجلة الكمال ومصليها ورقص عن مقاصد مقدم كتيبة الفضل وتاليها الذى اذا حرز مطالبه العاليه فلا يبقى
للرازى مجال او صور مباحثه المتلاليه فلا يلقى الشيرازى فى خطبة ارتة قرار موضوع يبحث عن معارفه الذاتية فى الفنون
كلها متبوع يحمل عليه اوصاف العلوم دفها وحلها متجابرهن على المسائل نور مدعم باهلة الادله وحيث ما امعن فى
استنتاج الوسائل اذعن لنهاه المعلول والعله الاشارات نموزجه عن عباراته والمقامات مبهجة عند انتقاد مجاراته
بعضه ذين الرتب العليه وعين النجب الغرضيه سمى الرضى ولقب حفيده المعلى اوام الله ايام توفيقه بين الدولتين واجرى
اقلام توثيقه فى الشام الحضرتين وبعد هذه وصل كتابكم الشريف الى مقام العلم المنيف صحبة النواجح القبصرية القاآنية الى الاندية
الاوتوزية الخاقانية السلطانيه اعلى الله منارها واربى على النجوم انصارها على يد فخر الاقران ذى العز والشان مصطفى نظيف
الممتاز بالنظر الشريف فسيرنا انسان العين فى محافله ومعاهده واجرينا برهان التطبيق فى مقاصده ومسانده فالفينا نبيه
ان سلسلة السؤال والجواب قد انتهت الى التسليم والايجاب ومسئلة الخلاف اكنست حلة الوفاق والصواب على ما اقتضاه
الشريعة النبوية والسنة السنية المصطفوية من اثبات لوازم الاخاء والخلة واجراء مراسم وحدة الاداء فى اصلاح امر الدين والملة
الفخمى وفق ما اراد وطبق ما اشار اليه واشاد سلطاننا الاعظم وبرهاننا الافخم خليفة الله فى العالم اجل الملوك والسلاطين
قهرمان الماء والطين مالك الممالك الاسلامية بالارث والاستحقاق ناصر الاحكام الشرعية فى اطراف الافاق معين الاسلام
والمسلمين مجهز الغزاة والمجاهدين ظل الله الممدود على الارض وفضله المورود فيها بالطول والعرض سلطان البرين وخاقان
البحرين خادم الحرمين الشريفين حامى البلدين المنيفين السلطان ابن السلطان المحمود الآثار والخاقان ابن الخاقان مسعود الاطوار
خلد الله خلافته الى يوم الدين واتبر سلطنته دهر الداهرين حيث ابان فى اكمال هذا الشان منوطا من حضرته الناضرة مصرحا
اداوة الخليفة الفاخرة الى الاندية الكيانية القاآنية من تفضل له اكمال المرام من سدة سلطة الاسلام وزال التعارض مفاسد
المسالك حيث باهت براسه البنيان والاراك فازهر بهمته فى الاتلاف جنان المنى بعد ما صنوح من سموم الاختلاف
رياضة الغنا وغدق نخود النهانى باسته لديه والسنة العلى والملا مثنية عليه وهو لذا عفاف بالرياسة والسياسة
السلطانية فى الممالك الوسيعة الايرانية ودرة اكليل الاصالة والبسالة غرة جباه السعادة والجلالة باسط بساط الامن
والانصاف قابض ايدى الجور والاعتساف وهو المروج لسنة سيد الانام والمتوج لمن الله الملك العلام بهاء الدنيا
والدين جمال الاسلام والمسلمين الباهر اصله فى حفظ الحلة والاعنا والنادر مثله فى لحظ الملة والسنة البيضاء
جعل الله تعالى عايم دولته راسخه ومعالم حراسته للاواصر القديمة بازخة شامخه ولما عرضت على الانظار السلطانية
وثبت امام الاسرة الخاقانية تلك المفاوضات الكيانية والمنفعات القاآنية الوارده بيد السفير الموحى اليه واحاط علمه
السلطانى الكريم بما فى مطاويها من انباء شرايط التعظيم والتسليم وانباء ما هو مقرر فى العهد القديم ابتهج من ظهور الالف
الالف التام بين عموم اهل الاسلام ثم صدر من حضرة الفخرة امر عال باجتماع اعلام العلماء والرجال عند صدور الاعظم
ووكيله المطلق الافخم ذى الآراء والافكار الصائبه والاذهان النافذة الثاقبه فلا طبون دهره واوانه آصف عصره وزمانه
مرتب مراتب الدولة الراسخه مهذب طريق السلطنة الشامخه من يرجع اليه فى المهام كلها ويعول عليه فى الامور وقها
وجلها فخر الوزراء العظام بدر الوكلاء الكرام حضرت الوزير الاكرم والمشير الاعز الاحرم الحاج محمد باشا بقاه الله ما يرجى منه
وما بناء واتمر الجميع بالامر النافذ الرفيع فاحتفل المجلس العام بمن له الكلام فى تمشية المهام فجلت لديهم عن مخدراتها المشتبه
وفرت عليهم ما فيها من الشروط المشيدة المؤسسه وعندما علموا حقايق فحواها وفهموا دقايق معناها وراوا ان الحضرة السلطانية
والاندية البرهانية ادقت هذا المرام لانتهاء الحسد الاحكام واقتضاء الالف المرغوب المطلوب بين عموم اهل الاسلام وضبط
ما رضى عنه سلطان السلاطين واذعن الراية المتين الذى ابتهج منه الدنيا والدين لانه اناره الله برهانه يدور حيث ما دار
الشرع والقانون الاوفى ويستبشر باولها ما ت الربانية كما هى فامضوا صحة هذه المصالحة المعقودة واستلزام شروطها
المودوده واسدوا عليها حلة القبول والتمكين كما جاء اياها خليفة رب العالمين قالوا بالسنة والصدور الحمد لله الذى
اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور شكور ثم كتبنا بين الوثايق وبين عهودها على الوجه اللايق بعد ما استحكمت اواصر
الاخوة بين الحضرتين وابرمت مرائر الخلة على ائتلاف الدولتين وانه كما يجرى ذلك هذه الصفق التامه بين خليفة الزمان
وبين قاآن ايران كذلك يجرى ان شاء الله تعالى اثاره العامه فيما بين اخلافهم واعقابهم ذوى الخلافة والعنوان
هذا ما عليه سلطاننا الاكرم وخاقاننا الافخم ووزراء دولته وعلماء سلطنته ووسراء عساكره ورجال مملكته كل ذلك بترتيب
الصدور العال وتهذيب فكره وراء المتلال نسئل الله بقاء النعمة ودوامها كما افادنا بداها وتمامها واما ما اشير اليه
فى محرركم المعول عليه من ذكر شورى صفان وطلب التخيين والاركان ثم ايراد بقية الامر واصدار الحان استقر الحال
فى نظام وقراره فامر الحضرة به منه وله من صاحب السنة اعظم امنيه وحيث ما ال المال الى ظهور هذا الشرف طوى
ذكر ما جرى قوله تعالى عفى الله عما سلف واما نحن معاشر خدمة العلم فنرجو من الله سرا وعلانية ان يجعل بحجه
الدولتين متلاليه ووشاح الحضرتين بجواهر الاخاء والوفا متحاليه وبريم صفو هذا الائتلاف فى الاعقاب والاحقاب
فبهذا تم المرام وحصل مسكى الختام وبين ما نظم شان المصالحة البهية على عادة الدولة العلية السنية عين
طرفا القلم فى ميدان الرقم جوابا للكتاب الكريم وطبقا للاوفق الشامل الغيم جعل الله سعى الطرفين مشكورا واجر الجانبين موفورا
ونسئل الله التوفيق فى الاجمال والتفصيل وامه على ما نقول وكيل

عظمتلو پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت دستگاه ولی نعمتم افندم حضرتلرینك طرف فائز الشرف خسروانه لرینه حالا اریکه
پیرای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای اورنك شاهی لمعه پیرای افق جمجاهی حامی الکای دین وملت
حارس اقلیم قوت وهمت نورپاش سماء بختیاری روشنی بخش چشم داداری اعلیحضرت کیوان رتبت لآلی نضرت معالی منقبت فلك
بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینك جانب سنی المناقب داورانه لرندن بنیان رصین الارکان موالاتك زمین دلخواه ملوکانه
اوزره پذیرای هیأت ختام اولدیغنی حاوی نامهٔ نامی لطیف الاشارة وبنای مصافاتك مبنی علیهی محتوی وثیقهٔ منصوص العباره ایله
مأذون عود وانصراف اولوب بو دفعه کندویه عواطف علیهٔ خسروانیدن اناطولی محاسبه سی منصبی احسان همایون بیوریلان
دولت علیه سفیری عزتلو مصطفی نظیف افندی برزمان سعد اقترانده سدهٔ سنیهٔ عدالت آشیانه داخل اولوب حامل اولدیغی
قلمی سامی حضرت شاهی بی حضور لامع النور خسروانه یه تبلیغ ایتمکله مضمون نامهٔ بلاغت اسلوب ومنطوق وثیقهٔ خیریت
مصحوب محاط علم عالمشمول ملوکانه اولدقده حاوی اولدقلری مقدمات خلوص آیات وشرایط موالات ومصافات برتبها
مقبول طبع مکارم تبع حضرت خلافت پناهی اولوب وطرف شریف دولت ردیفلرندن مقام صدارت عظمایه اولان
کتاب مشکین نقابلری دخی دست خلوص پیوست خیر اندیشلرینه واصل اولمغله اول صحیفهٔ لطیفه نك منظوم سلك
سطوری اولان لآلی آبدار صفوت اقتران فرداً فرداً کشیدهٔ رشتهٔ نگاه دقت وایقان قلندقده ذات ستوده صفاتلری
جانبندن اصلاح مواد وازالهٔ فساد امرنده شرایط محافظه واجتهاد مبذول ومصروف قلندیغی جواهر زاهره سی آرایش
قلادهٔ ادراك وانفهام اولمغله جوهریت ذات فتوت آیاتلری مقتضاسی اوزره میانهٔ دولتین ومابین حضرتینده
بو وجهله عقد پیوند مصافات ومواخات اولنمسی خصوصنده سرزدهٔ منصهٔ ظهور اولان مساعی جمیلهٔ خیرخواهیلری
جانب معالی منافیلرینه باعث فزونی حجت وسبب افزایش مودت اولمشدر همواره سوار سمند عافیت ومتکای وسادهٔ اقبال
وسعادت اوله لر آمین برمنوال محرر عنایت جناب نظام بخشای مراتب نشئتین وکمال خلوص نیت خیرخواهان حضرتین ایله
مابین الدولتین العلیتین صورت پذیر صحیفهٔ نظام ونقشگیر خاتم ختام اولان مصالحهٔ خیر انجامك مواد وشروطنی
حاوی جانبیندن اخذ واعطا اولنان تمسکلرده شرط قلندیغی وجهله دأب دیرین سلاطین مصادقت آیین اوزره
مراسم حب وموالاتی اجرا وتتمیم ایچون طرفیندن رتبه لری مساوی بیوك ایلچیلر بعث وتسییری لابد اولمقدن ناشی قبلهٔ ارباب
مجد واقبال ومطاف امیدواران دولت واجلال اولان درگاه دولتمدار عظمت دستگاهده خواجگان معلا عنوان دیوانیه دن
روزنامچهٔ اول رتبه سیله امکدار وکار آزما وصد افتکار وصواب آشنا اولوب بو دفعه مرتبهٔ اسنای وزارت علیایه
اصعاد اولنان وزیر مکرم سعادتلو الحاج احمد پاشا حضرتلری بیوك ایلچی تعیین اولنوب وطرف فائز الشرف ملوکانه دن ضوابط
مقررهٔ مسالمه نك قبول وتصدیقنی مشعر برقطعه عهدنامهٔ همایون مجاملت مشحون ومراسم دوستی وموالاتی ایفا واجرا
ضمننده دیگر برقطعه نامهٔ همایون مخالصت مقرون تسطیر واملا ووزیر مشار الیه صحابتی ایله تسییر واسرا اولنمغله افادهٔ
خلاصهٔ حال واستکشاف غنچهٔ طبع لطافت اشتمالری سیاقنده جانب مخلصانه مزدن دخی جناب فتوت نصابلرینه اشبو مکتوب
ولا مصحوب تحریر ووزیر مشار الیه ایله فرستادهٔ صوب نباهت مصیرلری قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول ذات معالی
سماتلری دخی مجبول وموصوف اولدقلری خیرخواهی وحمیت پروری مقتضاسنجه اشبو موالات سراسر مصافات الی آخر الادوار
مابین اعقاب حضرتینده باقی وپایدار اولمق وجه جمیلی اوزره لوازم شرایط ومواخاتك کما هو حقها ایفا واجراسنه دقت ایله
استحکام مرائر الف والتیامه اعتنا ورسائل مودت وسائل متوالیه ایله تحریك حبل المتین یکجهتی یه سعی اوفی بیورملری مبتغای
شیمهٔ اصالت وسیمه لریدر

اخلص الفقیر
الحاج محمد الوزیر الاعظم

سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینك طرفلرندن طرفلرینه صدر ممالك ایران ملا علی اکبر مقام فتوایه کلان مکتوبه
جواب اولمق اوزره بو دفعه ایلچی پاشا حضرتلری ایله کوندریلان عربی مکتوبك سورتیدر ١٢ اواسط

الحمد لله الذی بنعمه تتم الصالحات وبرأفته لبریته تعم البرکات الفایحات الذی انار العلم واعلی مقامه واثار لذویه
الشرف السامی والفخامه ورتب فی الآفاق والانفس اشیاء یتدبرها الظنون وما یعقلها الا العالمون وانهم
اجالوا قداح اجتهادهم وجدهم فی تبیین رسم البلاد والعباد وتعیین حدهم حتی انتج ترتیب مقدماتهم ما یوجب
اتفاق دول الاسلام وانتج تهذیب توجیهاتهم خلافیات المسئله فی الوفاقیات المعدله بین سلاطین الانام
فاندرج بعونه وصونه سوالب المطالب تحت ایجاب اذی الی ارتضاء راهب الرغائب وابتهاج المطلوب والطالب
فلم یقع فی قضایا الافکار البرهانیه عکس یوهم الخلل ولا فی اقیسة الآراء الاقترانیه استثنا ینبئ عن انفصال
وزلل ونشکره علی ان انتظم شرطیة الاتحاد بموجبة ارشادهم فی سلك الالتئام وجمع تعریف الاعتضاد افراده مانعا
من اغیار الخصام فازداد بدعواتهم دیوان الدین بهجة وسنا واستثار من توجهاتهم عنوان السلاطین نهجة وهنا
وحق اذ جعلهم ید الملة البیضا ومد السیول البغضا ان یضی بهممهم نجوم السنن ضیاء شمس وطمس بنفثات فمهم
وقلمهم مسالك الاحن ای طمس ثم ازکی الصلوات مشفوعات بازکی التسلیمات علی المبعوث بالهدی والصدق
المنعوت بدعوة الخلق الی الحق واسطة عقد النبوة والرسالة رابطة وشاح الشرف والجلالة من رغب امته علی

کیشان جلّ شانه وبهر برهانه حضرتلری ذات ستوده صفات مکارم آیاتلرین مفارنت توفیق وتأیید ایله زیور افزای
سریر ابهت مصیر اجلال ومسند آرای ایوان دولت آشیان اقبال ایله آمین بوندن اقدم اهالی ایرانک مألوف
اولدقلری بدع سیئه دن نکول وطریقهٔ انیقه اهل سنّت وجماعته دخول ایلملری خصوصنده سرزده مرزبوم
ظهور اولان مساعی جمیله قاآنیلری عامّهٔ مسلمینی دلشاد وخصوصا ذات معالی سات خسروانه بی محظوظ وخاطر
آباد اتمکله اولوقت موائر بیگانکی واتحاد واواصر توافق واعتماد اکرچه بذیرای استقرار وانعقاد اولمشیدی ولکن
برفحوای کلّ امر بوقته مرهون تصفیه چشمه سار دولتین وتسویه نظم الامور حضرتین رهین ظهور دواعی تقدیر
اولمغله مساکین خاکساران رعیت طرفین وسواکن مساکن عجزه جانبینک آسایش حالتلری واجبه همم اعاظم ملوک
واقبال ومبانه معاشر مؤمنینده تطهیر موارد مصافات اقوای وسائل مراضی ملک متعال اولدیغی محرّک سلسلهٔ
مراحم کامله حضرتین ومهیّج داعیه مکارم شامله جانبین اولمغله محض نفاذ نیّت وعین صفای طویت ایله وکلای
طرفینک بیک یوز الی طقوز سنه سی ماه شعبانک اون بدنجی کونی نازنجله مورّخ اخذ واعطا ایلدکلری عهدنامه
مهرورنک شرایط محرّره وضوابط مقرّرهسی بالجمله مقبول دولتین اولدیغی جهتدن تمسّک کرده شرط قلنلدیغی وجهله
داب بیشین سلاطین مصادقت آیین اوزره تجدید لباس مهر وولا وتمهید اساس صدق وصفا ایچون مطرّز
طراز قبول وتصدیق اولوب شرف بر صدور اولان عهدنامه همایون مجاملت مشحون خسروانده تعیین وتصریح
اولندیغی اوزره مابینده منعقد اولان صلح وصلاح مستتبع الفوز والفلاح دعایم مبانی نصوص واحکام من
تزیین وتقویم وفیما بعد الی ما شاء الله تعالی اخلاف واعقاب حضرتین بینلرنده دخی باعث تضاعف اسباب
دوستی ومواخات اولاجق وجه جمیل اوزره مراسم حب وموالاتی اجرا وتتمیم ایچون دنه لری مساوی
بیوک ایلچیلر بعث وتسییری ایله سدّ طریق مبانیت وبیگانکی وفتح باب مباسطت وبکانکی قلنمق لازم ولابد
اولمقدن ناشی قبلهٔ ارباب مجد واقبال ومطاف امید واران جاه واجلال اولان درکاه دولت مدار
عظمت حشمتکاه وعنبه علیه شوکت شعار جهان پناهدن خواجکان معلّا عنوان دیوانیه دن روزنامجه
اول دنه سیلما مکدار وکارآزما وصداقتکار وصواب آشنا اولوب بود فعه مرتبه اسنای وزارت
علیایه اصعاد اوقلمان وزیر مکرّم سعادتلو الحاج احمد پاشا حضرتلری بیوک ایلچی تعیین اولنوب مراتب مزبوره یی
حاوی ولوازم خلّت ومودّتی محتوی شرف افزای صدور اولان نامه همایون صفوت مقرون ایله صوب
ابهت اولوب حشمت فزونلرینه روبراه غربت قلنغله جانب ثناکار اخلاص شعار دخی تأیید مبانی
وفاق واتحاد وتشکر شیم نیکامی تحایف ونوادر ضمننده مشحون رفیعه مخالصت اتماخامهٔ صدق وخلوص ایله
کشیدهٔ سلک املا ووزیر مشار الیه ایله حرکاه سپهر اشتباه شاهانه لرینه عرض واسرا قلنمشدر فیما بعد
مهبّ اسلاف جانبیندن خبایای نزار آمالک وزایش نسیم قبول دلکشی حبوب اتفاق بذیرای تزاید وافزایش
اولوب برنوداور اقلیم حاوری تاب افکن ریاض جهانبانان اولدیغجه انوار نیّر مودّت حضرتین کشایش بخشای
کلستان اتحاد وبیگانکی دولتین اولوب طرفیندن وسائل وذرایع مواخات ودسائل ووسائل موالات
متتابع ومتوالی ومتعاقب ومتتالی اولمق خصوصلری مقتضای شیمهٔ کریمه شاهی ومنتغای سجیّهٔ مرضیه
فتوت پناهلری ایدوکی واوسنه توصیف وتحریر ومستغنی تعریف وتعبیدر باقی همیشه آفتاب جهانتاب
اقبال ونیّر عالم افروز اجلال مشرق دولت لایزال ومطلع حشمت بی زوالدن طالع وتابان ولامع ودرخشان باد
بالنبی وآله الامجاد

المتوکل علی الله الملک الاکرم
الحاج محمد الوزیر الاعظم

طرف حضرت صدر اعظمیدن شاه رخ میرزایه بازیلان مکتوبات صورتیدر

جناب اصالت مآب نیابت نصاب وکالت انتساب سعادت اکتساب صاحب صائب رای عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر
آصف منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اسباب سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ مهتری نهال حدیقهٔ
اجلال وکامکاری غنچهٔ کلستان اقبال وبختیاری روآء روی شکوه وشان شاه رخ میرزای رفیع العنوان
حضرتلریک مجلس شریف سعادت نقش ومیدان منیف لیالت رخشلری صوبه رونق افزای سرحت ورود ومسند
آرای جهاربالش ولا واتحاد اولان تحف تحیات عالیات مخالصت نما ونتف تسلیمات غالیات مصادقت انتما اتحاف واهدا
سیاقنده دوضهٔ ضمیر لطافت سمیرلرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انبوبهٔ خامهٔ راستی علامه دن بو وجهله اسالهٔ
واجرا اولنوبکه توفیق وعنایت خداوند جهان وحسن عزیمت خیراندیشان ایله صورت مطلوبه مصادقات نکو انجام
حلوه کر مرآت حصول ونظام اولدقدنصکره اعظم سلاطین زمان افخم خواقین دوران موطد قوائم شریعت غرا حمایت فرمای حطّهٔ عهد ووفا حراست بخشای مملکت
دعایم بنیان دین مستقیم عرصهٔ ناصیهٔ ملت بیضا درّهٔ تاج شریعت غرا حمایت فرمای رواق کشور عدالت زیور افزای تختکاه خلافت
صدق وصفا شعشعهٔ آفتاب جهانتابی برتو ماهچهٔ رایت ملک آرای فرمان روای کشور عدالت زیور افزای تختکاه خلافت
کلکون سوار مالکیت برین فلک نشین سلطنت بحرین خادم حرمین محترمین ثانی اسکندر ذی القرنین شوکتلو کرامتلو مراتبلو قدرتلو

مادامکه مهر سپهر حبت وولا وآفتاب آسمان ودّ واخا انوار اسباب صداقت واشعهٔ لوازم موافقت ایله
مطلع اخلاص ضمایردن طالع ومشرق صفوت خواطردن ساطع اولوب آفاق قلوب دوستی طبیننانه روشنی
بخش خلت وافطار افئدهٔ یکجهتی منقبتانه برتوباش مودّت اوله اول ماه کردون سلطنت وناجداری وبرج فلک
بخت وکامکاری آرایش دهٔ مسند بختیاری زیبنده ساز اورنك دادای اعلیحضرت ومعلّا جایگاه
رفیع منزلت وجمشید جمشناه فرمان فرمای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای کشورشاهی
لمعه پیرای افق جمجاهی نورباش سماء آنایی روشنی بخش چشم بنیابی وخنده فال خجسته خصال خدیو اقلیم جاه جلال
اسفندیار سربلندی شهریار با اقتدار ملك ارجمندی داور دارا شیم تنسیق فرمای ممالك عجم عوناً للحماسة
والجلاله صوناً للدیانه والامانه کردون بارگاه خلافتپناه شاه والاجاه فریدون جشناه لازالت نیّرات دولته
شارقهٔ من مشارق السعادة والاقبال وما انفکت شموس شهامته طالعهٔ من مطالع المجد والاجلال حضرتلرینك
ذات معالی سمات ووجود مکارم آیاتلری اریکه پیرای فرمانروایی وزینت افزای سریر کیتی سنانی اولوب لوامع
احکام معدلت انتساملری آسایش بخشای دورون جهانیان وسواطع اوامر نصفت ارتساملری آرامش
فرمای فؤاد زیرجنان اولمق دعواتی مواظبت کرده ضمیر اخلاص سیر اقبالجویلری ابدوکی مرفوع بیشگاه دولت باد
ومعروض دستگاه سعادت انتساب قلندقدن صکره مجلای الهامات ربانی ومتجلاگاه عنایت سبحانی اولان مرآت
طبع بال شاهانه ولوح ذهن تابناك داورانه لرینه افادهٔ ثناکار صداقت نشان بو اسلوب احترام مصحوب ایله
منقوش صحیفهٔ ذکر وبیان قلنور که جواهر حریت وحسن وفا وزواهر ادبجیت صدق وصفا مقتضاسنجه اشعار
تمهید مبانی مصافات واظهار آثار توافق وموالات ضمننده جانب سنی المناقب داورانه لرندن دولت علیه سفیری
اولوب بودفعه کندویه عواطف علیه: خسروانه دن اناطولی محاسبه سی منصبی احسان بیوریلان غازلو
مصطفی نظیف افندی صحابتیله فرستاده بیوریلان نامه: نامی لطیف الاشاره ومفاوضه: کرامی قرین البشاره
وبین الدولتین العلیتین زمین موالات اوزره بذرای صورت حسن نظام اولان بنیان رصین الارکان مسالمتك
مبنی علیهنی منعرطرف دولت علیه دن اعطا اولنان نمسك مثللو جانب معالی مناقب فاانیلرندن ویرلان
وسیقه: منصوص العباره لری اشرف قرین ازمنه وسعد زین آونده: بهجت افزای ورود وتبرّک
حیز سعود اولوب بروقت میمنت قرین وبرزمان سعادت دهنده اعظم سلاطین عظام اکرم خواقین کرام
اعدل اقاصرهٔ دوران مشرف فرمانروایان جهان دافع رایات جهانداری جامع ایات نصفت ودینداری
مواطبت قواعد شرع قویم محمدی مشیّد دعایم قانون مستدیم احمدی سیدی روی ملت بیضا صباحت
وجه شریعت غرّا نکهدار کشور عهد ووفا حراست بخش اقلیم حب وولا نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی
خانوادهٔ صدر نشینان کیتی سنانی سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین المحترمین شوکتلو
کرامتلو مهابتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو ولی نعمتم اقلیم پادشاه اسلام پناه وظل الله خلافت جشناه
لازالت نیّرات اقبال مصونة عن الزوال ومابرحت لامعات اجلاله طالعهٔ عن مطالع الکمال حضرتلرینك
حضور لامع النور جهانداریلرینه مکنون درون صفوت مشحونی قلنان فراید کلاف حقیقت آیات
مهر ووداد اولان قلمی سامیلرینك نزد همایون خلافتپناهیده شایسته: انسلال سلك مسالمت وبابسته: اندراج درج مصادقت
اولوب خصوصا ذات قدسی سمات ملوکانه لری بیوك برادر عدیم النظیر مغلد حدود امردن تجاوزی ومنهج
رضا جویلرینه تخلّقی بردرلو تجویز بیورمیه رق موافق شان عظمت نشان دولتین ومطابق عنوان
کردون وقار حضرتین اوزره منمشکان منا شیر حضرت اولان وکلای جانبینك مکالمه لری نزد فرد
فاانیلرنده بذرای امضا وآرایش حسن قبول وارتضا اولمسی خصوصلرنده نول خامهٔ مودّت ایله
تصویر وتحریر بیوریلان نقوش عالمیسند دلپذیرلری الی آخر الدهر اخلاف واعقاب حضرتین مبانیلرنده
تشیید بنانی: موانست وتاکید قوایم بنیان مهادنت اتمام وجهیله سراسر تسخیر کشور الفت وتزیین
طاق معلا رواق خلّت اتمامله بوکونه جلوه نمای مرآت ظهور اولان صورحسنه: غریب جمجاهیلری
طرف زاهر الشرف داورانه لرینه افزایش دهٔ انجذاب خاطر الهام مظاهر ملوکانه وفزونی بخش
مودّت فؤاد نصفت معتاد خسروانه اولمق بعیندن غیری حق جناب معالی نصاب شاهانه لرنده درکار
اولان حسن اعتقاد صغار وکباری تصدیق وتایید وغیر نکشتی دین مبینده ملحوظ اولان نیت صادقانه لرین
تحقیق وتاکید ایلمکدر همواره جناب التیام بخشای قلوب خیراندیشان واتحاد فرمای ضمایر اخلاص

حضرتین بو وقته تسویف و توقیف اولنمغله مساکین خاکساران رعیت طرفین و سوالکن مساکن عجزه جانبنك
آسایش حالری برمبتغای شفقت فرمای و کلکم مسئول عن رعیته واجبه عهده اعاظم ملوك و اقبال
و میانه معاشر مؤمنینده و اعتصموا بحبل الله جمیعا مؤداسی اوزره تطهیر موارد مصافات اقوای وسائل
مراضی ملك متعال اولدیغی محرك سلسله مراحم کامله حضرتین و مهیج داعیه مکارم شامله جانبین
اولمغله محض نقاء نیت و عین صفای طویت ایله و کلای طرفینك بیننده بوز الی طقوز سنه سی
ماه شعبانك اون بشنجی کونی تاریخیله موزخ اخذ و اعطا ایلدکاری تمسکات مهمون نك شرایط محرره
و ضوابط مقرره سی بالجمله مقبول دولتین اولدیغی جهتدن تمسکلرده شرط قلندیغی وجهله داب بشین
سلاطین مصادقت ایدین اوزره تجدید کتاب مهر و ولا و تمهید اساس صدق و صفا ایچون مطرز
طراز قبول و تصدیق اولوب شرف افزای املا و اصدار فرمان عهد نامه همایون مجامله منحصر
خسروانه مزده تعیین و تصریح و تبیین و توضیح اولندیغی اوزره مابینده منعقد اولان صلح و صلاح
مستتبع الفوز و الفلاح ومن اوفی بما عاهد علیه الله فسیؤتیه اجرا عظیما مدلولنجه دعایم
استحکام مبانی امور و احکام تزیین و تقویم و فیما بعد الی ما شاء الله تعالی اختلاف و اعقاب
حضرتین بینلرنده دخی باعث تضاعف اسباب هوشداری و موجب ترادف آثار و استکاری اولمغیچون
وجه جمیل اوزره مراسم حب و موالاتی اجرا و تتمیم ایچون دنبه لری مساوی بیول ایچیدبعث و تسیدی
ایله رفع حجاب مباینت و بیکانکی و فتح باب مباسطت و یکانکی قلنمق لازم و لابد اولمغدن ناشی
قبله اقبال شهریاران و موئل آمال تاجداران اولان درکاه دولتمدار عظمت دستکاه و دبنه علیه
شوکت سعادت جهان پناهمزده خواجکان معلا عنوان دیوانیه مزدن روزنامچه اولدیغنه سیله
امکمار و کار آزما و صدر افتخار و صواب آشنا اولوب بودفعه مرتبه اسنای وزارت علیایه
اصعاد اولنان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم للحاج احمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله
بیول ایچی یغیین اولمغین طرف اشرف شاهیلرندن بعث افنان بیول ایچیدی کستانه سعادت نشان
معلی مآبنه و طرف همایونمزدن مبعوث اولان سفیر مشار الیه دخی جانب منیع الجوانب معلا جانبه
متوجه و دوبراه اولوب بعون الله تعالی اشبو نامه همایون ملاطفت مضمون پادشاهانه مزایله
وصول بولدقده مابینده اساس مستحیل الانداس اتحاد دینی و بنای دصانت مساس اعتقاد یقینی
اوزره مانند ادم ذات العماد توکید اولنان معاقد موالات سخت بنیاد ولا و وداد ولا تنقضوا الایمان
بعد توکیدها مضمون منیفنه اعتماد و انقیاد ایله بلطفه تعالی الی یوم التناد کسبع شداد پارجای
مکانت و استبداد و کامن مکامن ثواب و سداد اولان آثار حسنه و اطوار مستحسنه ی فیما بعد اختلاف
و اعقاب حضرتین میانه لرنده دخی نسلا بعد نسل رافی مراقی ترقی و ازدیاد اولوب متفرع یجهتی
دین و ملت و مترتب یکرنکی و دولت اولان موذت منقومه الاصول و حجت مختتمه الحصول
ارتفاع آثار وحشت و کلفت و التماع انوار الفت و اخوت ایله انا فانی ثمرات خیر و برکاتی جمله یه
مشاهد و نمایان اولمغی مستغنی عن البیان اولمغله بو معاهده مؤبده مرصفه الارکان و بو معاقده
مخلده مرصصه البنیان مراعات ضوابط شروط و قیود و موافات روابط رسوم و حدود ایله استتباع لطایف
دوستداری و استیضاح طرایف نیکوکاری بیوریلوب مشار الیه بیول ایچیمز مامور اولدیغی اوزره
توفیه مهمات رسالت و تادیه خدمات سفارت ایلدکجه دخی شایسته رسم و راه نوازدی و تحاف
اولان وجه مرغوب اوزره برکون مقدم جانب همایون خسروانه مزه اعاده و ارجاع بیورلمق مامولدر
باقی همیشه میامن ایام شهامت و کامکاری و محاسن آثار مناعت و بختیاری دوز افزون تتابع و تولی ایلاسون

امضای همایون

المؤید المستعین بالله ملك الدیان المستمد منه العون فی کل حین و زمان
خادم الحرمین الشریفین سلطان الغازی محمود خان ابن السلطان الغازی مصطفی خان

عالیحضرت اولی نصرت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظیر دن بجای افسر نامداری غرهٔ غزای جبین
بختیاری مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واجلال شایستهٔ تاج وکمر وکاه بایستهٔ
دیانت وامانت وانتباه علم افراز خطهٔ سروری رونقبخش ای اورنگ داوری فریدون تخت جم روش
خسرو همایون بخت دارامنش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عوناً للشجاعة والمناعة عجم
والشان غوثاً للبسالة والرفعة والعنوان حالا مجالس چار بالش مسند کسری وجم فرهانفرمای ممالک
فلکجاه الفاتح نادرشاه زین الله سریر سلطنته الزاهرة ببقاء آثار ذاته ونور عیون دولته الباهرة
ببقاء انوار صفاته حضرتلرینک سرکار ابهت شعار شاهی ونادی نصفت مبادی جمجاه عبدی صواب
فیضاکنه طرایف نظایف تحیات وردیة الشمیم مصادقت آیات وصحایف مصاحف تسلیمات عطریة النسیم
مخالصات غایات که فوایح وخاد روایح عنبرین کهتی معطر سازد دماغ خلت ولخجه کامشام اختر در
سلام یفوح المسک من نفحاته ویأتی شمیم الانس من نسماته سلام من السلسال والشهد اعذب
ومن نفحات الورد ازکی واطیب مراعات لوازم تبجیل وتفخیم ایله التحاف واهدا قلتدقه نصکره مطلع
ناهید عز واقبال ومشرق خورشید جاه وجلال اولان طبع نقاد بیضاضیا وذهن وقاد برق آسا لرینه
بوکونه ایما وانبا اولنورکه جواهر حیث وحسن وفا وزواهر بحیث صدق وصفا مفتضا سنجه تمهید
قواعد مصافات وتاکید معاقد موالاتی حاوی بودفعه افتخار الاماجد والاعیان اناطولی محاسبه سی
منصبی کندویه توجیه واحسانم اولان مصطفی نظیف زید مجده وساطتیله مبعوث اولان نامهٔ
ناحی لطیف الاشارة ورسالهٔ کرامی سلیس العبارة لرکه انوار براعة لطف بشارتی روشنساز چشم
ولا واضواء براعة حسن دلالتی نور بخش دیده وخاطر ده بساعتی که سعادت ازو بردا اختر بطالعی که
قولا بر وکند تقویم بهترین ایام فیروز وخجسته ترین هنکام کیتی فروزده راحه نواز وصول ورسیده
طاقچه بالاخانهٔ مثول اولوب اول کوهر تابدار درج مودت تقدیم رسم تکریم ایله منظور نظر محبت اولدقن
مشتمل اولدیغی آب وتاب وطراوت وپرتو لمعه ریز صفوتی شایستهٔ حرز بازوی سالمت وبایستهٔ
تیمه کردن مصادقت اولمشدر لاسیما ذات قدسی سمات ملوکانه مزهی بیوک برادر عدا ایتمکله حدود
امردن تجاوزی ومنهج رضا جوانمردن تخلفی بردر لوجائز کورمیه رک موافق شان عظمت نشان دولتلو
ومطابق عنوان کردون مکان حضرتلرینه اوزره متمسکان مناشیر رخصت اولان وکلای جانبنک
مکالمه لری نزد فرد فا اینلرنه پذیرای امضا وآرایش حسن قبول وارتضا اولمسی خصوصلرنه قول خامه
مودت ایله تصویر وتحریر اولنان نقوش عالمپسند ودلپذیرلری برفات دخی تسخیر کشور حسن الفت
وتزیین طاق معلا رواق خلت ایتدکمدن غیری فیما بعد اختلاف واعقاب حضرتلرینه مبانه لرینه دخی
تشیید مبانی موالنت وتاکید قوایم بنیان مهادنت ایچون جای کلام دکلدر فی الاصل آفتاب
اقبال دولت علیهٔ ابد قیامم ابتداء طلوع وبروزندن الی هذا الآن فقط سیف غزا واعزاز وتأیید نصرت
غزا ایله ممتاز ومستثنی اولمقدن ناشی دائما اعلاء کلمهٔ علیای دین مبین وحمایت حمای شرع خاتم النبیین
ایچون کفره ومشرکین ایله اقامت فریضهٔ غزو وجهاده مبادرت وارباب دین وملت واصحاب یقین
دستنت اولان ملوک سنوده سلوک حقانی ایله دخی طرح انجمن الفت وموالنت اوزره ایکن مقدما دیار
ایراندن سرزده حدوث وظهور اولان عارضهٔ ابین سخیف صحیفهٔ حسن مصادقتی غربتی وتضعیف ابتدی
جهتدن سیف غزا وجهاده بر مدت غیر ما وضع لهنده اعمال واجرا وبو تقریبله عباد موحدینه کرفتار
بنداز در اولمشلر ایدی فاما اهالی ایران حقلرنده عنایت واحسان باری هر بابده یاور ویاور
اولمقدن ناشی رحماً لهم ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة مطلعندن نابان
اولان کوکب اجلال دولت بهیهٔ نادریه پرتو انداز دریچهٔ قلوب ایرانیان اولدقن بمن عزلت
فانی وحسن همت کیانیدی ایله اهالی مرزبوم مرقوم مألوف اولدقلری بدع سنیه دن نکول
واول حضرتلرینک مختار آباء کرامیلری اولان طریقهٔ انیقهٔ اهل سنت وجماعته دخول ایلدکلری
حالنی واقعا جناب معالی نصاب داوریلرینک دین مبینه وعموماً عباد موحدینه الی آخر الادوار
نکاشته صحایف روزکار وشیران بند مجموعهٔ لیل ونهار اولان منت عظیم وموهبت جمیله لری
ابدی واضح وآشکار اولدقدن قطع نظر بو خدمت مستلزم المفخرتلری عامهٔ مسلمینی دلشاد
وخصوصاً ذات معلی سمات خلافت آیاتمزی محظوظ وخاطر آباد ایتمکله الحب بالسمع مثل الحب بالبصر
مدعاسی اوزره اولوقت مراتب حاکمی واتحاد واواصر توافق واعتماد پذیرای استقرار وانعقاد
الی الشیدی ولکن الامور مرهونة باوقاتها مفهوم منجه نصفیهٔ چشم سازد دولتین وتسویهٔ نظم الامور

ادام الله تعالى اجلاله وضاعف بالتأييد اقتداره واقباله موقبله ذكر اولان تمسك دركاه معلاسنا همزه عرض وتلخيص اولنمقله درونده ثبت وتحرير
واملاء وتسطير اولنان كلمات ومواده علم عالمشمول ملوكانه مزمحيط وشامل اولدقجه جميعى نزد همايون پادشاهانه مزده قرين قبول اولمغين نظر تفحص ودر
اولان خط همايون طلبيقفرو نظر موجنجه اشبو قصد بقنامه سداد علامه خسروانه مزاصدار ولفظ بلفظ برلويرنه رعايت وصيانت اولنمق ايچون
ذكر اولان مواد وتذييلدركه عينيله سرد وتذكار اولنور اساس خاقان جنت مرابع سلطان مراد خان رابع حضرتلرينك زمان سعادت
اقترانلرنده واقع اولان مصالحه دولتين بينده مرعى طوتيلوب ومصالحه مزبوره ده اولان حدود وسنورنه امنوال اوزره قالوب
اعتبار اولنه واركانه تغيير وخلل اصابت ايتمه شرط من بعد فتنه نائمه وتيغ خصام دونيام ايوب اول نسنه كه طرفينك شانه لايق
ودولتينك خيريت وصلاحلرينه موافق اولجميع مواده معمول اوله ومرتع غبار كدورت ومنافى مصالحه ومسالمت اولان وكلا وحكام وبلاد
اجناب اولنه مادة اولى حجاج ايران بغداد وياشام طرفلرندن عازم بيت الله الحرام اولدقلرينول اوزرنده واقع اولان وكلا وحكام وبلاد اجنبيه شبو كه دولتك
مزبورلرى محل عجل امنين وسالمين بيرلرينه ايصال ايدوب مراعات حال وصيانت احوالرين منظور طوتوب مادة ثانيه
ودستلغين تأييد واتحاد لرين اشاعت ايچون حجاج سنه ده برشخص دولت عليه مدن ايرانه ويرشخص دخى ايرانده استانه عليه قدره
اولوب انلرك اخراجلارى طرفيندن ويرلمه مادة ثالثه طرفينك اسيرلرى مرخص اولوب انوب صاحبلرينه وطنلرينه كتمك طالب
اولنلره طرفيندن ممانعت اولنمه تذييل سلطان مراد خان رابع حضرتلرينك زمانلرنده اولان حدود وسنور تحقيق اولنوب وحد محافظت
ودستلغه منافى حركاتدن احتراز ايلمك اولمغين خلفاء راشدين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنى خبر وترضى ابو بادايه لو
واصول عقايده ده اهل سنت مذهبنه سالك اولمغين متوده وسائرلرى داسلام ميله به كلوب كيدنلره حجاج وزوار روم واهالى سائر بلاد اسلامينه
واهالى ايرانده فيما بعد كعبه مكرمه ومدينه منوره وسائرلرى داسلام ميله به كلوب كيدنلره حجاج وزوار روم واهالى سائر بلاد اسلامينه نسنه مطالبه اولنمه وكذلك
مثللو بوجانبدن معامله بالمجاملة انوب كذ ولودن دودعه نامله وخلاف شرع وقانون سائر وجهله نسنه مطالبه اولنمه لو ويرنده تجارت
عتبات عاليات ذواتينك مادامكه بدلرنده تجارت مالى اولميه بغداد حكام ومباشرلرى انلردن باج طلب ايتميه لو ويرنده تجارت
مالى اولنلرك حسابى اوزره اقتضا ايدن كمركلرى برمعتاد قديم انوب زياده طلب اولنميه واوطرفدن دخى دولت عليه تجارتنه
واهاليسنه بومنوال اوزره معامله اولنه ودخى تاريخ انعقاد صلحدن نصكره ايرانده ممالك محروسه يه ربط اولنان دخى ايرانه قرار ايدن
اولوراسه حمايت اولنمق طلب اولنقلرى حالده وكلاى جانبينه تسليم اولنلر وان شاء الله تعالى شروط مذكوره طرفيندن
مراعات اولنمقجه اشبو محبت ودوستلق بوايكى دولت عظمى وخانواده كبرى نك واخلاف واعقابلرينك طرفيندن قبولنى مشعر
وبرقرار اولمه خاتمه اشبو مصالحه مباركه ده واقع خصوصات مسطوره وعهود مذكوره انعقاد ينك طرفيندن قبولنى مساوى بيوك
بيك يوز التمش سنه سى اوائلنده واقع نوروز سلطانينده ويا انده حكمه جه تصديق نامه لرايله دخى برينه مساوى بيوك
ايچيار بعث وتسيير اولنمق اوزره قرار ويرلكين جانبيندن الوب وكالت محكيه لرحسبيله اشبو مصالحه خير انجام ويوم مسالمه
ايله شاه والاجاه مشار اليه جنابلرى بينده قبل اشرف حضرتيندن وكالت محكيه لرحسبيله اشبو مصالحه خير انجام ويوم مسالمه
ودستكام بتوفيق الله الملك المنعام ارايش حسن اتمام وانجام اولمغله ايمدى شاه قاانى دستگاه جنابلرى واعقاب
خصوصيت انتسابلرى جانبلرندن مادامكه اشبو معقود اولان مصالحه مباركه شرايطنه رعايت اولنه طرف همايون خلافت
مقرونمزدن دخى عهد وسوكند ومثاق برومندايه تأييد روابط صلح واشتى وتأكيد ضوابط سلم ودوستى ايدوكمن بعد
جانب سنى المناقب خسروانه وكذلك اخلاف نصفت اتصاف ملوكانه مزدن وودداى عظام وخدام عالى مقامزدن
كاتنا من كان هيچ فرد سر موخلافنه حركت ايتميه تا ازبراى نظم مصالح دين جهان كمادرون برده تقدير نيت كار ودوران
اشتى كه نظام جهان ازاوست باد وجوفضل حق ابد الدهر بيدار همواره توالى عنايت بغايت الهى قرين دوزكار ودوسوم وايين
ولاجرم وبنكخواهى يردوام وبرقرار باد بالنبى واله الاطهار وصحابته الاخيار من المهاجرين والانصار

امضاى همايون
المفوض امره اليه فى كل جليل وثمان مصطفى خان
التوكل على الله الكريم المنان
قاضى حرمين الشريفين السلطان الغازى محمود خان ابن السلطان الغازى مصطفى خان

٥٧

بسم الله الرحمن الرحيم
والله على ما نقول وكيل

الحمد لله الذى نور عالم الائتلاف بعدما وقبت فى سمائه غواسق الفتن وابسم ثغور الازدلاف اثر ما قطبت
وجوهها من ضباب الشحناء والاحن حيث اطلع شموس الوفاق فى افاق اساطين الاسلام واسال زلال
الاعتلاف فى رياض اتحاد سلاطين الانام فاجرى به معالم الدين والسنه وسرى منه فى اجساد العباد
والبلاد روح الامن والمنه ثم الصلوة والسلام الاتمان والتحية والثناء الاعمان على من بعثه رحمة للعالمين
وحجة بالغة على الناس اجمعين فرغبنا الى التمسك بسنته والتسلك فى طرايق صحابته وعترته
محمد سيد الكونين والثقلين والفريقين من عرب ومن عجم وعلى اله واصحابه مصابيح الدجى ونابيع الهدى
ولجى ما شملت الالفة خوافق الدين ورفعت الكلفة مما بين سلاطين الموحدين

خلوفندار سلطانی و بارگاه گردون اشتباه خاقانیمزه کرة بعد مرة وارده اولان نوامیس بهیه شاهیلرنده دیج واشغال اولندیغی اوزره
رهبری توفیق لایزال خداداد و بغلکیری استعداد و استیهال مادر زاد ایله دونق افزای اریکه شاهی و پیرایه بخشای سریر جهانداری اولدقری
اوان بهجت اقتران یعنی شورای کبرای صحرای مغانه اتفاق قلوب و اتحاد کلمه پیرو برنا ایله جناب شهامت نصاب فا ایلدیرت
فرمانفرمایی ممالک ایران و مسند آرای تختگاه کیانه حصرا و قصرا ایچی و اخری و اوفی و اولی کوردکلرنده مذهب حنیف اهل سنت
وجماعت اوعلیحضرتلرک مختار ابا کرام و مایه خیر فطرت دیانت ارتسامیلری اولمغدن ناشی شاه اسمعیل صفوی و فتنه حدوث ظهور
ایدوب میانه دوم و اجمامدن فرو نشینه نوانرخصام اولان سب و رفض بدعتلرینک ترک و ازاله و دفع و ازاحه سن امر عظیم سلطنت
تقدیم ایلدریه اکثر رجال ایرانیان تکلیف مذکوری قبول و تسلیم ایلدکلری جهتدن الدوخی تحمل کلفت شاهی و تقبل عنوان معلاة جاهی
ایدوب لذلک اشبو مظهر اولدقلری اثر جمیلک حسن تلافیسی اولمق اوزره جانب سنی المناقب ملوکانه مزدن اولوقت اسعاف و استشفاعی
التماس ایلدکلری مواد خمسه معهوده نک ایج ماده سی بعد التسویه درجه قبوله موصول و باقی ایکی ماده سیکه بری تصدیق مذهب
جعفری و دیکری مکه مکرمه ده تخصیص درکه ماده لریدر انلرک درکار اولان معاذیر شرعیه لری بالکز فعات طرف اشرف فا ایلدیرنه افاده
و انها برله متروک و منکول اولمسی شیمه انصاف و حقا ایتلرینه مفوض و موکول قلنمشیدی لکن بتقدیر الله تعالی اولوقتدن بری
مطلوب و مرام اولان مصالحه خیریت انجام پذیرای صورت نظام و ختام اولمیوب تکلیفین مذکورین نمایش جهره مواد
مسالمه یه پرده کش ممانعت و تشکین بولندن مقدمجه تکرارا صوب الطف فتوت پناهیلرندن سنه سنیه سدره کاهره مبعوث
اولان تنسیقات بهیه داوداننه لرنده دیج و تنظیر اولندیغی اوزره فی الاصل مقاصد و امالری تحصیل ملک و مال و تغیر خصوصت
وجدال اولمیوب انجق امت مرحومه نبویه بنیلرنی اصلاح برله طرفین دعایا سنک حصول سامان و فلاحلری اولمق جهتیله یمن همت
کیانیلریله عموما اهالی ایران بنیلرنده انعقاد سلم و صلاح ایله انقطاع نزاع و کفاحه اراده سنیه موجب الاتباعلری
و متروک قلنمغله فیما بعد بین الدولتین انعقاد سلم و صلاح ایله دائر مجددا بعض تکلیف دخی اکرچه ایراد و تذکار قلنوب فاما
تعلق ایلدیکی افاده و اشعار و لکن ذیل تحریراتن اراضی یه دائر مجددا کواه اولان طرف شاهیلرنه دخی کواه اولمغه
انک دخی اسعاف و قبولندن ابرام و اصرار و ادیلرینه کید ملبوب طبع همایونمزه کواه و اشتغالین بوکونه جلوه کر مرات ظهور اولان
اوزره رد و قبولندن زمام اختیار مسلم قبضه تصرف خلوتمدار ملوکانه مز اولدیغی تصریح و اخبار اولنمغین بوکونه جلوه کر مرات ظهور اولان
صورت معامله دیانت موفور لرینه بناء طرف همایونمزدن دخی معقود اولان انجمن شورا ده قرار داده اولدیغی وجهله تکلیف جدید
مرقوم دخی ماسبقلری کبی انداخته و ادای فراموشی و انسا و هر بابین مضامامضا شاملی بین الدولتین تخفیف و امضا قلنوب شان مرادخان
و عنوان جانبینه موجب نقیصه و شین اولمیجق حالتلردن هر کونه عاری و بری اولمق وجهله خاقان جنت مرتبه سلطان مراد خان
رابع حضرتلرینک زمان باعنوانلرنده قرار داده اولان حدود و سنور قدیمه ایله عقد مصالحه یه مساعده همایون خسروانه مزاوزنی
و جاری قلنمغله بوسیاق اوزره عقد صلح و صلاح اوعلیحضرتلرک دخی قرین رضای یمن اقتضای شاهیلری اولدیغی صورتده بر وجه محرر
امر مصالحه تمهید و توکید الجنوب فیما بعد کوک زمان باعنوانلرنده و کوک اختلاف و اعقاب حضرتین اولانلرنده قصر مشید لا ارکان
تحاب و استبشاری بر دلو قابل تزلزل و اندراس اولمیه جغنی حاوی شرف اقترای صدور اولان نامه همایون نصفت مشحون مزایله
طرفندن تعیین اظهار دیوان کاتبی قدوة الاماجد والاعیان ولی زید مجدهم ایله مصطفی نظیف دام مجدهم بعث و ارسال و عقد
خواجکان دیوان معلاة عنوانمزدن مالیه تذکره جیبی افتخار الاماجد والاعیان مصطفی الیه و کوک بغداد و بصره ایالتلرینه مترفت اولوب
و تشیید بنیان مصافاتنه بشقه بشقه رخصتنامه همایونمزایله کوک موحی الیه و وزیر محمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله مرخص تعیین اولمغله موحی الیه
اوجانبلرک بر عسکری اولان دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم و وزیر محمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله مرخص تعیین اولمغله موحی الیه
اوجه اوزره اولصوب معاودت اوبه تشبیر و ابطال اولندیغنه بناء دار السداد بغداده بعد الوصول و وزیر مشار الیه
طرفندن تعیین اودوی مبعث بوی جناب شاهیلرنه وضع و حال اقامت ایلدکدن صکره نامه همایون خسروانه مزاوزنده
طهران بنیندن و توصیه مهمایونمزاولان حالاتی بنکاه معالی پناهیلری طرفلرندن دخی میل و رغبت ظهور ایتمکین جناب سلطنت مآب معاودت اکتساب دولت
تبلیغ و تعلیم و صلاح و فتح ابواب سلم و نجاحه اول ساحی جاه جنابلری نواب کامیابلرندن جناب خاتمت مآب معاودت اکتساب دولت
عقد صلح و صلاح موحی الیها طرف شاهیلرندن مکالمه یه مامور اولان نواب کامیابلرندن جناب خاتمت مآب معاودت اکتساب دولت
یعنی اظهار موحی الیها طرف ایران حسن جلیخان دام مخفورا بعنایة الله الملک المنان ایله امر مصالحه صیرورت اثار و حلاوی طرفیک رضا
انتساب معتبر ممالک ایران حسن جلیخان دام مخفورا بعنایة الله الملک المنان ایله امر مصالحه صیرورت اثار و حلاوی طرفیک رضا
قلنان ماده لردن بشقه بونلره منتفع اولان ایج ماده و برتذیل ایله امر مجبور کیانیلرنه بعد العرض طرف اشرف فا ایلدیرنده
و اتفاقلریله دفعه بذیرای حسن قرار اولدقدنکره مواد مرقومه حضور لازم المحبور کیانیلرنه بعد العرض طرف اشرف فا ایلدیرنده
دخی پیرایه قبول و استقرار و لمغله اشبو بیرلیکین ذکر اولان تمسکات الجنوب و بیرلیکین ذکر اولان تمسکات طرفیندن مقبول و معتبر و مرعی و مقرر و طولندیغین مشعر سال با
جانبیندن معمول به تمسکات الجنوب و بیرلیکین ذکر اولان تمسکات طرفیندن مقبول و معتبر و مرعی و مقرر و طولندیغین مشعر سال با
اقبال ستین و مایه ده واقع نوروز فیروزده مبادله اولنمق شرطیله دستنه لری مساوی بیوک الجیلر بعث و ارسال ایله
تعهد بقنامله لر کتورد ملعوب و معمول به تمسکات مرخص موحی الیه زید مجدهم و ساطتیله بغداد و بصره ایالتلری مرخص و وزیر مشار الیه
کیخیا نیلرندن و بیرلرآن مجهور و معمول به تمسکات مرخص موحی الیه زید مجدهم و ساطتیله بغداد و بصره ایالتلری مرخص و وزیر مشار الیه
شامی امارت مآب فتوت نصاب دخی دربار اخلاص قفقاد ملوکانه مزه وارد و داخل اولوب قاعده قدیمه دولت دوز
طرفنه واصل و انک جانبیندن دخی دربار اخلاص قفقاد ملوکانه مزه وارد و داخل اولوب قاعده قدیمه دولت دوز
افزون و دیرینه مستدیمه سلطنت ابد مقرونمز اوزره دستور اکرم منیر افخم نظام العالم ناظم مناظم الامم مدبر امور الجمهور باعث
الثاقب منتظم مهام الانام بالرای الصائب محمد بنیان الدولة والاقبال مشید ارکان السعادة والاجلال مکمل ناموس السلطنة العظمی
مرتب مراتب الخلافة الکبری المحفوف بضوف عواطف الملک الاعلی حالا وزیر اعظم ستوده شیم و وکیل مطلق قوی الهمم الحاج محمد پاشا

رکاب همایون جلالت مقرون ایران شاهی طرفه شرفبخش صدور اولان عهدنامه مسالمت علامه نک مسوده سیدرکه اصلی سفارت
کبری ایله مامور سیواس والیسی وزیر مکرم کسریه لی الحاج احمد پاشا حضرتلریه ارسال اولنمغله بوکه بعینه قید وثبت اولنمشدر

(٥٦)

بسم الله الرحمن الرحيم
ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء

الحمد لله المحمود فعاله الممدود على خلفائه بره وافضاله الذي خص كثيرا من السلاطين بتاج الغزو والتمكين غير ان حميد العواقب فيهم سعيد المواهب
والمناقب من بينهم عزيز نادر ورغب على السلم كافة المؤمنين سيما اساطين ملوك هذا الدين المبين بيد انه لا يوفق به الا من استنار له
الضمير وصفا منه السرائر سبحانه سبحانه ما اعظم شانه واتم برهانه حيث ابرز بين الدولتين ما استنزر من عهود الوفاق بعد ما ابدى
الشقاق نواجذه وانجر للحضرتين ما انتظر من وعود الابتلاف غبا كشف مصاف الخلاف ثغوره ومنافذه فنزع بلطفه ما في الصدور
من غل ونفور ثم الف بين القلوب وصرف الكروب عن سكان الجيوب حتى اصبحا بنعمته اخوانا على سرر الامن والمصافاة وامست
عيون الفتن عميانا بعد ما كحلها مراود استه البدع والمناواه نشكره على ما سهل لا ووانه طرق الجهاد في سبيله على اعدائه اهل الشرك
وقيله بتحقيق ترغيب اجل المرسلين امته في الاتحاد لتحصين حوزة المسلمين حيث ارشدهم الى اعلاء كلمته ولواهم بقوله والمؤمنون
يد واحدة على من سواهم وايدهم باخباره اصلاح ذات البين شعبة من شعب النبوة وبشرهم به مدى الدهر اصالة وغدوة
صلى الله عليه وعلى صحبه وآله الطاهرين وجنده وحزبه وسلم وشرف وكرم ما تصالح من تباعه خواقين العالم بين حقائق جامعة
الانام ومنت وسياس ودقائق لامعة الانوار ورود بقياس اول پادشاه لا يزال ومالك الملك في زوال جل عن دوران الادوار
منال ذاته وعز من ان يبلغه السامي كمال صفاته حضرتلرينك درگاه جلال وعظمت وبارگاه جمال واحديته تقديم اولنان نوع كريم انسانى انشا
اسطقسات اجناس ممكنات واصولات انواع ماهياتى ايجاد وابداع ومظهر امتياز احسن تقويم اولان نوع كريم انسانى انشا
واختراع ايدوب بر موجب مدلول ووفقا بعضكم فوق بعض درجات تقدير مراتب وكمالات ايله تميز تفاوت ذوات ايدرك
جهان متفق بر التهيش فرومانده دركه هيش نه براج دانش بر دمرغ فهم نه بر دزل وصفش رشروت وهم ونفوذ صلوات صلوات
منتظمة الودود وعقود نبرات تحيات مشك اذود اول سرور انبيا وقائله سالار معشر اصفيا واضع احكام شريعت ودين
قائد كتيبه انبيا ومرسلين عليه من التسليمات اسناها ومن التكريمات اعلاها وانماها حضرتلرينك منبع فيضان انوار هدايت
ومنهل فوران انهار عنايت اولان ترب منوره ودوضه مطهره لرينه نثار قلنوركه المؤمنون كرجل واحد فضحايه ترصيع اركان
قصر وفاق مسلمين والمؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضهم بعضا نصبى ايله ترفيع ايوان اتفاق موحدين ايلدى رسول عرب شاه امى
لقب دليل عجم رهنماى عرب ازوجت دين مكمل شده بمهر نبوت مسجل شده ودود ودودنا معدود وعنوز غرائب سرور تعظيمات
غير محدود اول يكه تازان السابقون السابقون خفايا ى مزاياى سنى سيد المرسلين توضيح وتبيين ايله تاكيد دعايم دين وتمهيد
مشاهد منوره ومراقد معطره لرينه ايثار وفورك هم بابعوه طايعين لدى الشجر عليهم سلام الله مانع طائر ومالح للسادين في الظلم القمر
قواعد يقين ايلديلر هم انجاز العزم من آل احمد وهم بابعوه طايعين لدى الشجر عليهم سلام الله مانع طائر ومالح للسادين في الظلم القمر
انا بعد چون اظهار شعائر شريعت غرا وايضاح ماثر خفيه سحايه ايفاى حقوق احكام الهى واجراى امور اوامر ونواهى
ايچون بحسب تعاقب الادوار والاعصار وتباعد الاقطار والامصار خبار عباد حقانيت معاد دن بر نبذه سعادت
اعتيادك اصطفا واختيار قلمى وبيانى منشور لياقت واستبهالنك طغراى غراى انى جاعلك للناس اماما ايله بيرانه
وادقوت واقتدار الهى مقتضاى حكمت بالغه صمدانى ومبتغاى مشيت سابقه ربانيدر بناء عليه جناب خداوند
خلاق جل جلاله عن وصمة الانتقال والافتراق دليل اقوى اعدلوا هو اقرب للتقوى ايله منافع اجله عدالت
وانصافى اثبات وتعريف وفرمان واجب الاذعان اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم برله عامه انامه
قبول ربقه مطاوعتلرين تكليف ايلدك مالك طريقه عدل واقتصاد ومالك ملكه رشد وسداد اولان ملوك مرضى
السلوك سلامه دخى وجعل بينكم مودة مقتضاسنجه صفاى مواد صفوت وموالاتى تجديد ومظاهر اتحاد اخا المؤمنون
اخوه اولان سعادتمدان ايمانى وقوع شق عصادن صيانت برله بر موجب فاصلحوا بين اخويكم وتفصيل مرايا
نواد وتحايه ترغيب صفتنه مصادقت ومصافات سلاطين دين وموافق وموالاة ملوك مؤمنينى باعث اسايش
بلاد ومايه آرامش عباد ايليوب خصوصا رتبه عاليه سلطنت كبرى وطبقه سامية خلافت عليا مزى منشور امتياز
انا جعلناك خليفة في الارض صن ايله منتهى الغايه جميع طبقات وذات قدسى سماتمزى خدمت بلند مرتبت حرمين شريفين
شرفها الله تعالى الى نشأة الفرقدين سعادتى ايله واصل رتبه اعلاى منازل ودرجات ابدوب متابعت سنت سنيه حضرت
رسول ثقلين صلى الله تعالى عليه وسلم ومحبت آل واصحاب امام قبلتين ايله سرفراز وامر واجب الامتثال وجاهدوا في الله حق جهاده
موجبنجه اداى فريضه غزو وجهاد ايله هاتر قصب السبق ميدان امتياز ايتمكله ايام دوزافزونمزى قرين ثبات ودوام وسلسله سلطنت
مفرونمزى رهين استقرار واستحكام ايلدى فلاجرم شكرا على هذه النعم تعظيم لامر الله وشفقت على خلق الله لوازمنى اجرا وايفاء دقت
ذات كرامى صفاتمزه لازمه ذمت وواجبه همتمز اولمغين لذلك رحمن وابنى استراحت عباد وبلاد ديرانى صفوت ممالك وبلاد اولان
عالى حضرت لاى نفوذت شهريار قمر تنوير خديو خورشيد نظير دوته بكناى افسر نامداوى غزه غراى جبين بختيارى مؤسس مبانى جاه
وجلال مشيد اركان عز واقبال شايسته تاج وكمر وكاه بابسته ديانت وامانت وانباه علم افراز خطه سرودى دونق بخشاى اوزك
واوبى فريدون تخت جم دورش خسرو همايون بخت دارامنش بهار الدنيا والدين جمال الاسلام والمسلمين عونا للشجاعة والمناعة
والشان عونا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس جار بالش مسند كسرى وجم فرمانفرماى ممالك عجم فلك جاه اقبال نادرشاه
زان الله شانه وصانه عما شانه جنابلرينك قبل اقدس واجمل شاهى وطرف انفس واكمل سپهر اشتباهيلرنون بوندن اوكدم دربار

وبو دولت علیه جانبندن دخی کمترین بنده آستان خلافت نشان شهنشاهی معبر الممالک حسنعلی مأمور اولوب
اولمغله که اعلیحضرت پادشاه اسلامپناه محبت دائمی و دوستی مخلد و عهد بود مشتر نواب همایون
شهنشاهی دخی اول حضرتی بیوك برادر بیلوب حفظ رضای خاطر همایونلرینی و آرامش اهل هر
اسلامی اهم مطالب و اعظم مآرب عد ایلدیلر بناءً علیه نامهٔ همایونلك وصولندن صکره مأمول پادشاه
اسلامپناهی قبوله موصول بیوردیلر و موجب امر اقدس ایله بنای مصالحه بر اساس و شروط قاعده
ماده و تذییل و خاتمه اوزره بو اسلوب ایله قرار داده بولندی **اساس** خاقان جنت مرابع
سلطان مراد خان رابع زمانده واقع اولان صلح مابین دولتین ده مرعی و میانه ده مقرر اولان
حدود و سنور اول قاعده اوزره معتبر اولوب انك ارکانه خلل و تغییر یول بولمیه **شرط** من بعد
فتنه نائم و تیغ نیامده اولوب طرفینك شانه لایق و دولتینك صلاح و خیریتنه مقرون اولان
امر جمیع موارده معمول و مهیج غبار کدورت و منافی مصالحه و مسالمه اولان امورده اجتناب
اولنه **ماده اولی** بغداد یاشام بولندن بیت الحرامه عازم اولان حجاج ایرانی یول اوزرنده اولان ولاة
و حکام محل بحل سالمین آمنین بر برلرینه ایصال ایدوب آنلرك صیانت حال و مراعات احوالرینی منظور
طوتمالر **ماده ثانیه** تأیید دوستی و اتحاد دولتین ایچون هر اوچ سنه ده بر شخص اول دولتدن دیرلر
ایرانده و بر شخص دخی ایراندن اول دولتده اولوب آنلرك اخراجاتی طرفیندن دیرلر **ماده ثالثه**
طرفینك اسراسی مرخص اولوب و آنلرك بیعلری روا کوریلیوب هر بری که وطننه کتمك استیه
ممانعت اولنمیه **تذییل** سلطان مراد خان زمانده اولان حدود و سنور تحقیق اولنوب حکام سرحدات
منافی دوستی اولان حرکاتدن احتراز ایلیه لر و آندن ماعدا اهالی ایران زمان صفویه ده
احداث اولان احوال ناشایسته یی کتیاناتدن و اصول اعتقادیه مذهب اهل سنته سالك
اولوب خلفای راشدینی خیر و ترضی ایله یاد ایلیه لر و اول جماعت که بوندن صکره کعبهٔ معظمه یه
و مدینهٔ مشرفه یه و سائر ممالك اسلامه آمد شد ایلر حجاج و زوار روم و اهالی سائر بلاد اسلامیه
اوزره او طرفدن جماعت مزبوره ایله سلوك اوچون آنلردن ذوزمه و سائر خلاف شرع و قانون
فسنه مطالبه اولنمیه و بو وجهله عتبات عالیاتده دخی ماداکه اول جماعتك بدنده مال تجارت
اولمیه حکام و مباشرین بغداد باج طلب ایتمیه لر و هر بری که مال تجارت طوته آندن مال الحسابی
استنوب زیاده طلب اولنمیه و بو طرفدن دخی تجار و اهالی رومیه یه بو منوال اوزره عمل اولنه
و دخی تاریخ انعقاد صلحدن صکره اهل ایراندن روم و رومدن ایرانه کلنلر حمایت اولنمیوب
بر برلرینك و کلرینه تسلیم ایلیه لر و لرشاء الله تعالی بو دوستی و محبت ایچی دولت عظمی و یوایچی
خانوادهٔ کبرانك اعقابی میانه سنده مخلد و برقرار اولا **خاتمه** چون تنظیف افندی جنابی که
دولت علیهٔ عثمانیه دن کلمشیدی حالا که پارس ایله مطابق بیان بوز الی طقوز سنهٔ هجریه سنه
شعبان المعظمده شروط و قیود مذکوره یی قبول ایله بدنده اولان رخصتنامه مأمور منصبجه
عالیجاه مشار الیه ایله تمسك مهر لیوب برکار خلافتمدار شهنشاهی ویردی بنا علیه طرف قرین
اشرف اقدسدن امر مزبور دك انجام و ختامنه مأمور اولان کمترین بنده آستان خلافت
نشان بو تمسکی مهر لیوب تسلیم ایلدی بو نکله شروط که بوندن صکره طرفیندن مرتبه ده مساوی
اولان بیوك ایلچی تعیین و نوروزه متعاقب یا آندن صکره خصوصات مسطوره و عهود
مذکوره نك قبولنه دائر تصدیقنامه لر ایله ارسال اولنه و کان ذلك فی الشهر المذکور و مطابق
لسنة ثمانین و ثمانمائة مسطور

بنده آستان
حسنعلی
معبر الممالک

ترجمه‌سی

تمسك مرقومك لفظاً بلفظ ترجمه‌سیدر

بعد الحمد لله والصلوة اما بعد شورای کبرای صحرای معانده نواب کامیاب سپهر جناب قهرمان
دودمان رفیع الشان ترکمانیه برق خرمنسوز وجود سرکشان تأییدات سبحانیه تاج بخش ملوك
ممالك هند و توران داور دارای عرصهٔ ایران الخاقان الاعظم والقاآن الاکرم ظل
سبحان شاه شاهان جهان السلطان نادر پادشاه خلد الله سلطنته و شوکته دن اهالی ایران
قبول سلطنتی استدعا ایلدیلر چونکه شاه اسمعیل صفوینك ابتدای خروجندن ایرانده سب
و رفض شایع و بو سبب ایله روم و ایران مابینده بغض و معادات ظاهر و واقع اولدی
اول حضرتك آبای کرامنك مختاری اولان مذهب حنیف اهل سنت و جماعته نظراً انلرك سلطنتندن
تحاشی ایلیوب اول گروهدن الحاح مکرر واقع اولدقدن صکره بیوردیلرکه اگر اول طائفه لسان
و جنان ایله بو عقاید و اقوال لاطائلی تارك و خلافت خلفاء راشدین رضی الله تعالی
عنهمك حقیتنه قائل اولورلر ایسه حصول مسئوللرینه نائل اولورلر آنلر دخی حکم اقدسی قبول
و حالات سالفه دن نکول ایلدیلر چونکه اعلیحضرت فلك رفعت خورشید طلعت اعظم سلاطین
جهان و افخم خواقین دوران خسرو جهان داور خدیو فریدون فر خاقان البحرین
و سلطان البرین ثانی سکندر ذو القرنین خلیفه ظل الله و پادشاه اسلامپناه خلیفهٔ
اهل ایمان و نور جهان افروز خاندان ترکمان السلطان الغازی محمود خان ابد الله
خلافته و دولته و نواب همایون شهنشاهی دخی سلیل سلسلهٔ ترکمانیه اولوب مابین
حضرتینده مزید الفت و میانهٔ فریقیندن غوائل شور و شینی رفع ایچون تصدیق ملت جعفری
و حجاج ایرانه ارکان بیت الله الحرامدن بر رکن اختصاص و مصر و شام قاعده‌سی اوزره
دولت علیهٔ نادریه‌دن امیر حاج تعیین و اسرای جانبینی اطلاق و پای تخت دولتینده
وکیل بولنمقدن عبارت اولان مطالب خمسه‌یه خواهشمند اولدیلر سفرا و ایلچیانك تکرار
آمد شدلرندن صکره که پادشاه اسلام پناه روم اوچ مادهٔ اخیره‌یی قبول و مقدمهٔ تخمیس مذهب
و تفویض رکنی معاذیر شرعیه‌یه موکول بیوروب نوامج نوافج ختام موجبی اوزره اعتذاراً
بو مرامك فسخنه طالب اولمشلر ایدی اگرچه اعلیحضرت شاهنشاهی که بو تکالیفك منشی
اولدیلر رفع تباغض و دفع تناقض و التیام اهل اسلامدن ماعدا بر منظور طوتمدیلر
لکن چونکه تقدیر الهی ایله حصول مقصود عقدهٔ امتناعده قالوب بر وقتده که قرع باب استصلاح
بیغرضی و خلوص و محبتدن غیری بر محمل طوتمدی محضا پادشاه ظل الله سکندر مقامك رضاجویی
خاطر همایونلری و ناموس اسلامك حفظی جهتندن خلقهٔ باب دوستی‌یی تحریك ایدوب مطالب
معهوده‌یی متروك و طریق مسالمتی مسلوك طوتوب بو نوید آرامبخشی چاپار صحابتی ایله پادشاه
فلك رخشه اعلام ایلدیلر اما چونکه ممالك عراق و آذربایجاندن بعضی ازمنهٔ سالفه‌ده سلاطین
ترکمانیه‌یه متعلق ایدی که شاه اسمعیلك اختلاف انگیزلکی سببی ایله دولت علیهٔ عثمانیه‌یه
انتقال ایلدی ضمناً اظهار اولندی که اگر طبع اقدس پادشاه اسلامپناهه شاق و مخالف
رسم وفاق اولمز ایسه اول ایکی مملکتدن بری عطیهٔ طریقیله حوزهٔ ممالك شاهنشاهی‌یه منضم
اوله و پادشاه اسلامپناهی اول امرك رد و قبولنده مختار ایلدیلر و بو اثناده دولت علیه‌دن
دولت نادریه التماسنه مساعده برله ارسال بیوریلان زبدة الافاخم والاقران نظیف افندی جنابلری ایله
عز وصول بولان نامهٔ شریف همایونده مندرج اولمشکه اگرچه آثار بدعك ازاله و ازاحه‌سنده
بو طرفدن ظهوره کلان مآثر مجهوره و مساعی مشکوره‌یه نظراً دولتین علیتینی متحد بیلورز لکن قانون
دولت عثمانیه‌یه نظراً بو خصوصك وزرای عظام و علمای اعلام ایله مشورت امر ایلدك آنك
قبولنی منافی شرع و مغایر نظام دولت بیلدیلر مواد سابقه مفسوخ اولدیغی وجهله بو مطلبدن دخی
مزید الف و التیام ایچون کچوب خدیو خلد مرابع سلطان مراد خان رابع زماننده اولان مصالحه
اوزره بنا وضع اولنه تا که دوستی و محبت ایکی دولت عظمی و اخلاف کرام میاننده عرصهٔ روزگارده
باقی قاله و بو امرك استقراری ایچون اول دولت والاجانبندن عالیجاه وزیر معظم و دستور
مکرم و مشیر مفخم بغداد و بصره والیسی احمد پاشا و افتخار الاماجد مشار الیه مأمور و مأذون
اولوب و عالیجاه مشار الیه دخی کندو طرفندن عزت نصاب محمدت ایاب دیوان کاتبی
ولی افندی‌یی افندی سالف الذکر معینی ایله دربار عظمتمدار سپهر نمونه روانه بیوروب مومی الیهما
قزوین و طهران مابینده اردوی معلایه وارد و تتمیم سدهٔ سنیهٔ علیا ایله شرف اندود اولدیلر

عطیه بحوزهٔ ممالک محروسهٔ شاهنشاهی انضمام یابد و پادشاه اسلام پناه را در رد و قبول
آن امر مختار ساختند و در نامهٔ شریف همایون که درین وقت از آن دولت والا مصحوب جناب
افتخار الاماجد والاعیان زبدة الافاخم والاقران نظیف افندی عز وصول یافت اندراج یافته
بود که اگرچه نظر بمآثر مجهوره و مساعی مشکوره که از اینطرف در ازاله و ازاحهٔ آثار بدع بظهور
پیوسته دولتین علیتین را متحد میدانیم لیکن نظر بقانون دولت عثمانیه این مراتب را با وزراء
عظام و علماء اعلام مشورت فرمودیم قبول آنرا منافی شرع و مغایر نظام دولت دانستند بنحوی که مواد
سابق مفسوخ شده ازین مطلب نیز برای مزید الفت و التیام درگذشته بنابر مصالحهٔ ایام خدیو خلد مراتب
سلطان مرادخان رابع گذاشته شود تا دوستی و محبت در میانهٔ دو دولت عظمی و اخلاف کرام در عرصهٔ
روزگار باقی و پایدار بماند و برای استقرار این امر از جانب آن دولت والا عالیجاه وزیر معظم
و دستور مکرم و مشیر مفخم احمد پاشای والی بغداد و بصره و افتخار الاماجد مشار الیه مامور و ماذون
و عالیجاه مشار الیه نیز عزت نصاب محمدت ایاب ولی افندی کاتب دیوان را از قبل خود بمعیت
افندی سالف الذکر روانهٔ این دربار عظمت مدار سپهر نمون ساخته مشار الیهما مابین قزوین و طهران
وارد اردوی معلی و شرف اندود تلثیم سدهٔ سنیهٔ علیا گشتند و از جانب این دولت علیه نیز
کمترین بندهٔ آستان خلافت نشان شاهنشاهی مامور گشته از آنجا که اعلیحضرت پادشاه اسلام
پناه وعدهٔ محبت دائمی و دوستی مخلد فرموده نواب همایون شاهنشاهی نیز آن حضرت را برادر
بزرگ دانسته پاسداری رضاء خاطر همایون آن حضرت و آرامش اهل اسلام را اهم مطالب
و اعظم مآرب میشمردند لهذا بعد از وصول نامهٔ همایون مامول پادشاه اسلام پناه را متلقی بقبول
فرمودند و بموجب امر اقدس بنای مصالحه بر یک اساس و شرط و سه ماده و تذییل و خاتمه
بدین نهج قرار یافت **اساس** صلحی که در زمان خاقان جنت مرابع سلطان مرادخان واقع شده
فیمابین دولتین مرعی و حدود و سنوری که در میانه مقرر بوده بهمان و سنور معتبر و تغییر و خلل
در ارکان آن راه نیابد **شرط** من بعد فتنه نائم و تیغ در نیام بوده آنچه لایق شان طرفین و مقرون
بصلاح و خیریت دولتین باشد در جمیع مواد معمول و از اموری که مهیج غبار کدورت و منافی
مصالحه و مسالمه باشد اجتناب شود **مادهٔ اولی** حجاج ایران که از راه بغداد یا شام عازم بیت الله
الحرام باشند ولاة و حکام سر راه آنها را محل بمحل سالمین و آمنین بیکدیگر رسانیده صیانت حال
و مراعات احوال ایشان را منظور دارند **مادهٔ ثانیه** از برای تایید دوستی و اتحاد دو دولت
در هر سه سال شخصی از آن دولت در ایران و شخصی هم از ایران در آن دولت بوده اخراجات
ایشان از طرفین داده شود **مادهٔ ثالثه** اسرای طرفین مرخص بوده و بیع بر ایشان روا نبوده هر
هر یک که خواهند بوطن بروند ممانعت نشود **تذییل** حدود و سنور زمان سلطان مرادخان بتحقیق
شده حکام سرحدات از حرکاتی که منافی دوستی است احتراز کنند و سوای آن اهالی ایران احوال
ناشایسته را که در زمان صفویه احداث شده کلیتاً تارک و در اصول عقاید بمذهب اهل سنت
سالک بوده خلفای راشدین را بخیر و ترضی یاد نمایند و آن جماعت که من بعد بکعبهٔ معظمه و مدینهٔ
مشرفه و باقی ممالک اسلام آمد و شد کنند از آن طرف بدستور حجاج و زوار روم و اهالی سائر
بلاد اسلامیه با ایشان سلوک شده از ایشان دورمه و سائر وجوه خلاف شرع و حساب
مطالبه نشود و همچنین در عتبات عالیات هم مادامکه در دست آن جماعت مال تجارت نباشد
حکام و مباشرین بغداد باج نخواهند و هر یک که مال تجارت داشته باشند مال حسابی از ایشان
خواسته را باده طلبی نشود و ازین طرف نیز با تجار و اهالی رومیه بهمین منوال عمل شود و نیز
از تاریخ انعقاد صلح آنچه از اهل ایران بروم و از روم بایران آیند حمایت نشده بوکیلان یکدیگر تسلیم نمایند
و ان شاء الله تعالی این دوستی و محبت در میانهٔ دو دولت عظمی و اخلاف و اعقاب این دو خانوادهٔ
کبری مخلد و برقرار باشد **خاتمه** چون جناب نظیف افندی که از جانب دولت علیهٔ عثمانیه آمده بود
حالا که شهر شعبان المعظم سنه هزار و صد و پنجاه و نه هجری مطابق بارس ئیل است بقبول شروط و قیود مذکوره
بموجب اذن و رخصت نامهٔ همایون که در دست داشتند با عالیجاه مشار الیه تمسک مهر کرده بر کار خلافت
مدار شاهنشاهی سپرد لهذا کمترین بندهٔ آستان خلافت نشان که از طرف قرین الشرف اقدس مامور
بانجام و ختام امر مزبور بود این تمسک را مهر کرده تسلیم نمود مشروط باینکه من بعد از طرفین ایلچی
بزرگی که در مرتبه مساوی باشند تعیین و مقارن نوروز یا بعد با تصدیقنامهای داله بر قبول مراتب
مسطوره و انعقاد عهود مذکوره فرستاده شود و کان ذلک فی شهر المذکور و مطابق للسنة المیمونة المسطور

امضا
کمترین بندهٔ آستان خلافت
نشان حسنعلی معیر
الممالک

طلب اولندقلری حالده وکلای جانبینه تسلیم اولنلر و مادامکه شروط مذکوره یه طرفیندن مراعات اولندقجه بومصالحه خیر انجام
الی ماشاالله ثابت وبرقرار واخلاف واعقاب طرفین زمانلرنده دخی تمشیت واستقراریه اهتمام اولنه **خاتمه** عنایت
بادی ایله بروجه بالا صلح وصلاح پذیرای حسن ختام اولمغین ان شاالله تعالی بیلک بوز التمش سنه سی اوائلنده واقع نوروز
سلطانیه طرفیندن تصدیقنامه لر ایله رتبه لری بر برینه مساوی بیوک ایلچیلر بعث وتسییر اولنمق اوزره دخی قرار ویرلکله مابین الدولتین
اساس وشرطک واجب ماده وبرتدبیلک طرف حضرت شاهیدن قبولینی مبین مکاتبه یه مامور خانلرن ذیشانلرن مغیر بزرگ
معیز ممالک ایران دولتماب وسعادت اکتساب جنابلرینک دخی تحریر واملا ورخصت محققه لرینه بناء اصف مشارالیه دخی طلو
مطابق اولمقدن ناشی اخذ وقبول اولندقدنصکره اشبو تمشک دخی تحریر واملا ورخصت محققه لرینه بناء اصف مشارالیه دخی طلو
رافقلو محمد پاشا حضرتلریله بونبق کیمنه نک مهر وامضالریله مختوم ومحضی قلنوب صوب بلند اوب شاهی یه رفع وایداع اولندی
تحریراً فی الیوم السابع عشر من شهر شعبان المعظم سنه تسع وخمسین ومائة وألف

فارسی

رکاب مستطاب جلالت نصاب ملوکانه یه تفتیش مصالحه افندی وساطتیله عقد مصالحه و مبارکه بی حاوی ایران شاهی طرفندن وارد اولان فارسی تمشک عینی صورتیدر

(٥٤)

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی انام عیون الغنی بانعاظ قلوب السلاطین واسال عیون الامن بین الانام بتطمیس مجاری
المنادات من بین الخوافین والاساطین وحل عقود حبائل النزاع بعقد الحبائل والعهود فی العهد
المحمود ولوح آثار المصافات فی لوح ذلک الملک الناد السعود وصلی الله علی رسوله الذی افرغ
الفراغ فی قوالب قلوب المسلمین بتخلیة مواد الفساد وفتح وسد باب السلام وطریق الکفر بمفاتح
السیوف ومصالح الجهاد وعلی آله واصحابه اولی النهی والرشاد اما بعد در شورای کبرای
صحرای مغان که اهالی ایران از بندگان نواب کامیاب سپهر جناب قهرمان دودمان رفیع الشان
ترکمانیه برق خرمنسوز هستی سرکشان بنابدان سبحانیه تاج بخشی ملوک ممالک هند وتوران دادر
دارای عرصه ایران الخاقان الاعظم والقاآن الاکرم ظل سبحان شاه شاهان جهان سلطان
نادر پادشاه خلد الله سلطنته وشوکته مسندعی قبول سلطنت شدند چون از بدو خروج شاه اسمعیل
صفوی سب ورفض در ایران شیوع وباین سبب مبغضت ومعادات فیمابین روم وایران ظهور
ووقوع داشت نظر بمذهب حنیف اهل سنت وجماعتکه مختار آبا کرام آن حضرت بوده از سلطنت
ایشان تحاشی وبعد از آنکه لحاح مکرر از آن گروه ناشی شد فرموده که هرگاه آن طائفه باللسان
والجنان تارک این عقاید واقوال لاطایل وبحقیت خلافت خلفای راشدین رضوان الله علیهم
قائل شوند بحصول مسؤل نائل خواهند شد ایشان هم حکم افندی را قبول واز حالت سالفه کول کردند
چون اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طلعت اعظم سلاطین جهان وافخم خوافین دوران خسرو جهان
داور خدیو فریدون فر خاقان البحرین وسلطان البرین ثانی سکندر ذی القرنین خلیفه ظل الله وپادشاه
اسلام پناه خلیفه اهل ایمان وفروجهان افروز خاندان ترکمان سلطان الغازی محمود خان
ابد الله خلافته ودولته ونواب همایون شاهنشاهی از سلسل سلسله ترکمانیه بوده بنابر مزید الفت
چون اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طلعت اعظم سلاطین جهان وافخم خوافین دوران خسرو جهان
فیمابین حضرتین ورفع غوائل شور وشین از میان فریقین مطالب خمسه واکه عبارت از تصدیق
ملت جعفری واختصاص رکنی از ارکان بیت الله الحرام بحجاج ایران وتعیین امیر الحاج از دولت علیه
نادریه بدستور مصر وشام واطلاق اسرای جانبین وبودن وصل دریای تخت دولتین باشد
خواهشمند شدند بعد از تکرار آمد شد سفرا وایلچیانکه پادشاه اسلام پناه روم سه ماده اخیر را
قبول ومقدمه تحمیل مذهب وتفویض رکنی را بمعاذیر شرعیه موکول ساخته بموجب نوامیس ختام
اعتذار طالب فسخ این مرام شده بودند اگرچه اعلیحضرت شاهنشاهی که منشاء این تکالیف شدند
سوای رفع تناقض ودفع تناقض والتیام اهل اسلام منظوری نداشتند لیکن چون بتقدیر الهی
حصول مقصود در عقده امتناع مانده در حینکه فرع باب استصلاح جز بغرض وخلوص ومحبت
محتملی نمیداشت محض از راه رضاجویی خاطر همایون پادشاه ظل الله سکندر مقام وحفظ ناموس
اسلام خلعه کوب دردوستی گشته مطالب معهوده را منزول وطریق مسالمت مسلوک
داشته این نوید آرا بخشی را مصحوب چاپار بپادشاه فلک رخش اعلام داشتند اما چون
بعضی از ممالک عراق وآذربایجان در ازمنه سالفه بسلاطین ترکمانیه ایران تعلق داشته
بسبب اختلاف اکبری شاه اسمعیل بدولت علیه عثمانیه انتقال یافته ضمناً اظهار شد که هرگاه
بر طبع اقدس پادشاه اسلام پناه ومخالف رسم وفاق نباشد یکی از آن دو مملکت برسم

اولدیغی حالدن فیما بعد دست قدرت مالك عنان كامكاری و بای همت زبور ركاب بختیاری اولدقجه كرك زمان
باعنوانلرنده وكرك اخلاف واعقابلری اولنلرنده قصر مشیدلا اركان نجات ونواذ بردرلو قابل اندراس
اولمیه جغی تغییرنی حاوی نامهٔ همایون تاجداری تسطیر وتصدیر وبونده كمینه علی طریق التسفان تعیین وتسییر
بیورلوب بو سیاق اوزره عقد سررشته مصالحه یه طرف تام الشرف ظل المهدن اذن ورخصت همایونی مشعر
ومبشر حالا بغداد وبصره والیسی واوجانبلرك بر عسكری دقلو واقلو اصف جلیل العنوان احمد پاشا حضرتلری
طرفلرینه ودست رقیت بیوست جاكرانه مه دخی رخصتنامهٔ علیه خلا فتناهی احسان وتسلیم بیورلمغین مشیر مشار الیه
حضرتلری طرفلرندن تعیین افغان دیوان كاتبلری دراتلو ولی افندی ایله بالمعیه صوب مأموره توجه اولنمغله
بمنه تعالی قزوین ایله طهران بینده اودوی میمنت بوی حضرت شاهی یه وصولنده میسر اولوب نامهٔ همایون
موهبتفرون حضرت خلا فتناهی حضور معالیموفورلرینه لوازم تعظیم عظیم برله تبلیغ وتسلیم وهرنكه توصیه وفرمان
بیورلمش ایسه عرض وتقدیم اولندقده اوادهٔ الهام افادهٔ خداوندكاری اوزره عقد صلح وصلاحه میل وترغیب
كیاناتك اظهار وافاده بیورملریله مكالمه یه مأمور نواب كامیابلریله بوكیفیاتی بعد المذاكره اشبو مسالمهٔ مباركه
عقد وتمهیدینه ابتدار واساس وشرط قلنان مادهٔ لو وبونلره متفرع اوچ مادهٔ و برتذییل ایله امر مصالحه دفعه
بذیرای قرار اولدقده نصكره شاه فلك جاه طرفلرینه بعد العرض اولوجهله طرفیندن تمسكلر تحریرینه اذن عالیلری
اوزرانی بیورلمغین حالا پادشاه اسلام پناه وشهریار عدالت نكاه داور دوران ظل الله الملك المنان خاقان
انجم سپاه خسرو خلافت دستكاه خادم الحرمین الشریفین مالك البرین والبحرین السلطان ابن السلطان
والخاقان ابن الخاقان شوكتلو كرامتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو السلطان الغازی محمود خان ابن السلطان الغازی
مصطفی خان اعز الله انصاره واطال بالتأیید اعوامه واعصان حضرتلرینك طرف همایون ملوكانه لرندن بروجه اولان اساس
محرر بدیمزه اعطا وتسلیم بیورلان رخصتنامهٔ علیهٔ پادشاهانه لرینه بناءً اشبو قرارداده اولان اساس
وشرط اول مادهٔ لری وبونلره متفرع اوچ مادهٔ ایله برتذییلدركه الف والتسام امت سید الانام ایچون طرفیندن
مأمول ومطلوب اولدیغی وجهله اوزره مقبول ومرغوب اولوب بروجه اتی ذكر اولنمقدر اساس مواد خاقان
جنت مرابع سلطان مراد خان رابع حضرتلرینك زمان سعادت اقترانلرنده واقع صلح اخرینده عبارتسز اولان
مصالحه ده عقد وتمهید اولنوب الی الآن طرفیندن مرعی ومعتبر طوتیلان حدود وسنور فیما بعد دخی بلا خلل وبلا
تغییر وزلل مرعی ومعتبر طوتیله شرط اول شان وعنوان طرفین تمام وجه لایقی اوزره اجرا وایفا اولنمق
ضمننده جانبینه عبادیدن وشیعیان ایرانندن اتقا اولنه مادهٔ اولی مجتاج ایران بغداد وشام طرفلرندن عازم
بیت الله الحرام اولدقلرنده اثنای راهده واقع دولت علیه نك ولاة وحكام ومیر الحاجلری برناری سائر
حجاج روم مثللو هرحالك حمایت وصیانت وامنیت وسالمیت بریلرینه ایصاله صرف وقت ایلمیه لر مادهٔ ثانیه
اشبو ایكی دولتك اتفاق واتحادینی جمله یه اشاعت ایچون اوچ سنه ده بر تبدیل اولنمق اوزره درگاه معلا
بندلرندن بركسنه تعیین اولنوب دار السلطنه ایراندن اقامت وكذلك ایران معتمدلرندن بركسنه دخی لمسانه
علیه ده اقامت ایلمیه وطرفین مسافرلرینك كفایت مفادی مرضی اولنمغی كوره لر مادهٔ ثالثه ایكی طرفك اسیرلری
مرخص اولوب الوب صاتلمیه وبولندقلری محلده اقامتی مراد اتمیوب وطنلرینه كمكه طالب اولنلره طرفیندن ممانعت
اولنمیه تذییل طرفینك حدود وسنوری بالاوده سرد وبیان اولندیغی اوزره سلطان مراد خان رابع حضرتلرینك
زمانلرنده شروط مسالمه یه مغایر حركتلردن توقی ومجانبت ایلمیه لر وبوندن بشقه لطف حقله اهالی ایران
دائرهالرده احداث افغان احوال ناشایانی كلیا ترك واصول عقایدده كالاول اهل سنت مذهبنه دخول
صفویه زمانلرنده احداث افغان وسائر اصحاب كزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتی خیر ونرضی ایله یاد اتملرندن
اتمالریله خلفاء راشدین وسائر اصحاب مكرمه ومدینه منوره وسائر بلاد اسلامیه یه كلوب كیدن حجاج وزوارك
ناشی اهالی مرقومیندن فیما بعد كعبهٔ مكرمه ومدینهٔ منوره وسائر بلاد اسلامیه یه كلوب كیدن حجاج وزوارك
بجوعنه معامله بالمجامله اولنه وق سائر مسلمین مثللو مرقوملر دخی هرحالده ومحابنت اولنه وطرفینك تجاری كالاول امین
وتعرضدن وكذولردن دورمه نامیله برنسنه مطالبه سندن حذر ومحابنت اولنه وطرفینك تجاری كالاول امین
وسالم امد شد ایدوب كتورد كلری امتعه نك اقتضا ایدن محلرده كمركلرین قانون قدیم اوزره ادا ایلدكدن صكره
زیاده نسنه مطالبه سیله رنجیده اولنمیه لر وكذلك مشهدین الشریفین اعتاب متبركه سنك وبغدادده واقع ضریح
متبركه نك زیارتلرینه بلاد ایراندن كلوب زوارك مادامكه یدلرنده تجارت مالی اولمیه حكام وسائر اهل عرض طرفلرندن
باج طلبی واخر طریقله مرقوم بیوجه شرعی رنجیده ودمیده اولنمیه لر واشبو ایكی دولتك اهالی ورعایاسندن اولوب
بو عقد افغان مصالحه نامه نجیدن صكره ایراندن ممالك محروسه یه وبو طرفدن دخی ایرانه قرار ایدرلر اولور ایسه حمایت اولنوب

مواخات والفت على نهج الاستحكام پايدار وكذلك اعقاب واخلاف جانبين ميانه لرنده دخى الحيوم القيام برقرار واستوار
اولمسى حالتى ايچون دعواى مزبوره دن كليتاً ابراى ذمت اتمشزدر ديو اتمام مصالحه يه اسعافنى مشعر جواب باصواب
بيورملريله طرفمزدن دخى اقتضا ايدن سعى واهتمام قرين اتمام اولدى انجق علماى اعلامدن رجاءمز اولدركه خواص
وعوام عندنده خليفهٔ رحمان اولان پادشاه اسلام پناه حضرتلرينك حضورلرى بونلرنده بنيان مهادنه نك فيما بعد جدنا
وطوارقدن وزلل وخللدن مصون ومحروس اولور وجهله تشييدنه بذل جهد ايده لر زيرا شاهزادلرك اهل اسلام حقلرنده
ظهور كلان خدمتى اهل تميز ودرينك معلومى اولديغى وجهله اوزره جمله عندنده ظاهر برامر عزيز وباهردر
والسلام عليكم وعلى من يدور فى حضرتكم

سنه ١٠٠٠ شوكت عدهٔ ملوكانه دن مرخص تعيين وارسال بيوريلدون نظيف مصطفى افندينك ايران شاهى طرفنه ويرديكى اساس ومواد تمسكنك عينى صورتيدر

٥٣

بسم الله الرحمن الرحيم

له الحمد لا تم والصلوة على نبيه الاكرم وعلى آله الابرار واصحابه الاخيار اما بعد باعث كتاب صحت نصاب اولدركه
دولت عليهٔ دائم القراره ودود ابدن نواح بهيه شاهين درج واشعاد بيوردلديغى اوزره بوندن اقدم توفيق
جناب ملك منان واجتماع وجوه اعيان ايران ايله صحراى مغانده واقع شودراى كبراده اتفاق كلم پدر بزرگوار ايله
اعاليحضرت لالى نضرت خديو فرخنده بر كيان خورشيد نظير بهاء الدنيا والدين جمال الاسلام والمسلمين شهريار انجم حشم
حالا جالس چاربالش كسرى وجم فلك بارگاه القان نادشاه ذان الله شانه وصانه عما شانه حضرتلرينك ذات
شهامت سمات كيا تيلرين مسند ارائى تختگاه ايرانه حضرا وقصرا اليق واحرى كوردكلرنده مذهب حنيف اهل سنت اول
حضرتك مختارابادى كرامارى اولمقدن ناشى بونلرك اطوارنا مرضيه لرندن دجوعله مساعدت برله امر وفرمانلرينه متابعت اغتنام
طائفهٔ مرقومه مالوف اولدقلرى افعال ناشايسته لرندن دجوعله مساعدت برله امر وفرمانلرينه متابعت اغتنام
ايدى شاه والاجاه حضرتلرى دخى طينت نصفت تخمير داو ديلرنده مركوز اولان مايهٔ ديانت ومروت مقتضاسنجه
مدت مديد وعهد بعيددن بر ميانه دوهر وايرانده فروزنده نوائر خصام ومصقلهٔ بواتر انتقام اولان حركات
وكيفياتك بر وجهله دفع وازاله سى وبين الاسلام الف والتيام قديمنك حالت اولى سنه اجاكسى امر عظيم سلطنته
تقديم ايله دولت عليه حضرت ظل اللهى جانبنه وكافهٔ موحدينه تحميل منت عظيم بيوردقلرينه بناءاً شبو مظهر اولدقلرى
اثر جليلك جانب سنى المناقب خداوندكاردن حسن تلافيسى اولمق اوزره توسيفات سامية لرندن مسطور اولان امور
وجهله بش ماده نك بذيراى امضاى تصديق وقبول اولمغى ايراد وانها بيوردقلرنده مواد خمسهٔ مذكوره نك امور
ملكيه دن اولمق حيثيله داخل حيطهٔ امكان اولان اوچ ماده سى بعد التنويه بدرجهٔ حسن قبوله موصول اولوب
بقيه ايكى ماده سنده دركار اولان معاذير شرعيه قويه كرهٔ بعد مرة جانب شهامت جالب شاهى يه تحرير وافاده برله
قرين سمع قبول اولمق حالتى شيمهٔ انصاف وحقانيتلرينه مفوض وموكول قلنمشدى لكن بتقدير الله تعالى اول وقتلرده بر
مطلوب اولان مصالحه خير انجام بذيراى حسن نظام وختام اولمسى نه تكاليف معهوده سبيله مابين حضرت حالكرى
دركار ايكن بو دفعه مبعوث بارگاه خداوندكارى قلنان تنسيقات شاهين درج وتنظير بيوردلديغى اوزره اصل
مقصود ومرامارى ملك ومال وخصومت وجدال اولميوب امت مرحومهٔ نبويه بنيلرنى اصلاح بردطرفلرك ارامش
واسايشلرى اولمقدن ناشى بمن همت كيا بنلرله عموماً اهالى ايران بنيلرنده طريقهٔ انيقهٔ سنت وجماعت مرغوب
رسلول وماده نين معهودتين بالكليه مفسوخ ومتروك قلنمغله فيما بعد بين الدولتين انعقاد سلم وصلح ايله
انقطاع نزاع وجدال اراده خيريه لرى تعلقى اشعار وافاده بيوريلوب اكرچه بو تحريرات خلاولنده اوفضى به
دانر بعض تكليف جديد دخى ايراد وتنسيق اولنمشدى فاما انك دخى لسعاف وقبولنده ابرام واصرار اولديغنه
كيلميوب ابراز حقانيته رعايت ايله رد وقبولنده زمام اختيار قبضه تصرف حضرت خلافتناهى يه تفويض وتسليم
اولنديغى تصريح وترقيم اولنمغين بوكونه معاملهٔ دوستانه يه بناء طرف همايون ظل اللهدن دخى مصالحه ومسالمه
اختيارى ضمننده عقد اولنان انجمن كبراده قرار كير اولديغى اوزره بعد ازين هر خصوص مضى ما مضى مثلى
بين الدولتين بذيراى تحقيق وامضا ومغاير شرع وقانون اولان تكليف جديد مرقوم ماسيقلرى كبى
مزيد الف والتيام طرفين ايچون خاطر معالى مظاهر كيا بندن انداخته وادنى فراموشى وانسا قلنوب شان وعنوان
طرفينه بر دولو موجب نقيصه وشين اولرجو حالندن عارى وجهله خاقان جنت مراتب سلطان مراد خان رابع
حضرتلرينك زمانلرنده قرار داده اولان حدود وسنور قديمه ايله عقد مصالحه ولا انتمايه مساعده همايون
تاجدارى بيدريغ وجارى بيوريلوب منوال محرر اوزره عقد صلح وصلاح قرين رضاى يمن اقتضاى شاهيارى

٥١

سند آرای صدر فتوایه صدر ممالك ایرانه ملا علی اکبردن بو دفعه نظیف افندی یدیله کلان عربی مکتوبك بعینه صورتیدر

عربی

الحمد لله الذی من علینا بالاسلام وفضلنا به علی الانام وجعله وصلة للائتلاف وذریعة لرفع الاختلاف وصلی الله
علی رسوله الذی ختم به الانبیاء الفخام وعلی آله الکرام واصحابه الراشدین العظام ما ختمت الامور الخیریة بالوسایط
المتدربین علی نهج التقوی وشکرت المساعی المؤسسة علی الصلاح فشملت الضعیف والاقوی وحمدت عواقب الامور
الجاریة علی رضی الرحمن واثنی مثنی علی الله بتکمیل مراسم اللطف والاحسان وصدحت بلابل الیسر وانحلت عقدة الشدة
والعسر تعرض تحیة لا یحیط بها الحصر واثنیة مبارکة فاقت کل اثنیة مدی العصر یحیی ویخص بها زبدة الاجلاء المحققین
ونخبة الفضلاء المدققین الذی سارت فضائله الجمة ادیم الغبرا وعلت مناقبه العامة وکسی اشراقها کواکب الجوزا
مظهر کل مکرمة ومجلی کل معضلة نتیجة الدهر والقیاس المنتج حیث کان لاهل العصر الصدر السامی فی علاه والرأس
العالی فی مبداه ومنتهاه شیخ الاسلام والمسلمین القاضی محمد امین افندی حرسه الله مما یتوقاه وانا له فی الدارین
ما یتمناه وبعد فقد وردت الجریدة الوقیعة الواصلة بید السفیر العزیز ذی القدر الرفیع فتحعلی بك الترکمان وسائر السفرة
الکرام البررة ووقفنا علی مطویات رموزها ومحویات مکنوزها وما اوردتم فیها من الحث علی السلم والموالات والاشارة
الی بذل الجهد الموفور والسعی المشکور فی حضرة السلطان الاعظم والخاقان المعظم المفخم قطب دائرة سماء السلطنة
ومحور فلك الرفعة والجلالة والابهة والعظمة سلیل سلسلة سلاطین الترکمانیة القاآن الاعظم خلیفة الله فی العالم
الشاهنشاه نادر پادشاه خلد الله ظلال جلاله علی مفارق العالم فبذلنا مجهودنا فی حضرته العلیة وسدته البهیة
وابرمنا فی الالحاح واطلنا فی مسئلة الانجاح فاجاب اطال الله ظلال جلاله جواب الاسعاف بما تلخیصه هو ذا ان قبولنا
سلطنة اهل الایران بعد تحاشینا البالغ فی الشوری الکبری الواقعة بمغان کان لازالة البدع ومحو الرفض المخترع
وارشاد الخلق الی الطریقة الانیقة الحقة التی لاهل السنة والجماعة التی هی ملة ابائنا الاسلاف بعد تعهدنا لهم من قبل
اخینا الکبیر اعنی السلطان ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان صاحب الدولة الباهرة والسنة العادلة الغازی
فی سبیل الله سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین قاطع البرهان خلیفة الرحمن
السلطان محمود غازی بهادرخان ادام الله ظلال جلاله علی الانام یوم القیام ان یتفضل علیهم بالاذن فی الصلوة
فی رکن من ارکان الکعبة المعظمة المکرمة المشرفة فلما توقف اخونا الجلیل ادام الله ظلال جلاله فی ذلك الامر التمسنا
باذانه بعضا من املاك الترکمانیة الموروثة وفوضنا الیه الامر فلما سمع علی ما لاح من الوکة الفاخرة الزاهرة انه امر
فی ذلك بالمشاورة الکبری فاتفق رجال دولته وعلماء دائرته وامراء سلطنته برمتهم علی ان یخلی ذلك الرجا وتکف
عن المدعی واشار الیه اخونا الکبیر النبیل اطال الله بقاءه واختار لنا هذا تعدینا عن المرام والقینا علی غاربها
الدنام وبیننا علی السلم والاستسلام مترقبا لما وعدنا بما احتوت علیه نامجته الناجحة علی مواخات الدوام
وکمال المحبة علی نهج الاستحکام بما یبقی فی الاعقاب والاخلاف الی یوم القیام وتم الکلام فتم الامر والسعی من قبلنا
لکن بقی علیکم ایها العلماء الاعلام ان تبذلوا جهدکم فی حضرة السلطان خلیفة الرحمن عند الخاص والعام ان یشید
بنیان المهادنة حتی لا یطرق علیه طارق ویصون من الحدثان ویسلم من الزلل ویحرس من الخلل فان حق سلطاننا فی الاسلام
عزیز علی ما یعرفه اهل التدرب والتمییز والسلام علیکم وعلی من یدور فی حضرتکم العلیة

الملك لا اله الا الله
الحق المبین عبده
علی اکبر ١٠٠

٥٢

مکتوب مزبورك ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

حمدله وصلوله دن صکره بعد الالقاب العادیه سفیر عزیزمز فتحعلی بیك ترکمان وسائر سفراء کرام یدلریله فرستاده قلنان
جریدهٔ کریمه نك محتویه ومشتمله اولدیغی رموزات ومکنوزات معلوممز اولوب اراده اولنان سلم وموالات پذیرای نظام اولمسی
اشارت اولندیغنه بناءً بز دخی السلطان الاعظم والخاقان المعظم المفخم قطب دائرهٔ سماء سلطنت محور فلك رفعت وجلادت
وابهت وعظمت سلیل سلسلهٔ سلاطین ترکمانیه القاآن الاعظم خلیفة الله فی العالم الشاهنشاه نادر پادشاه خلد الله ظلال جلاله
علی مفارق العالم حضور عالیلرنده انجاح مرامه الحاح وابرامده جد موفور وسعی مشکور ایلدیکمزده انلر دخی مقدما شورای
کبرای مغانده بوکونه کلفتی قبولدن بعد التحاشی بروجه محرر ایرانیانك سلطنتلرینی قبول ایتمامز ازالهٔ بدع وازاحهٔ رفض مخترع ایله
آبای اسلافمزك ملتی اولان اهل سنت وجماعت طریقنه طوایف اعجامی ارشاد ایچون اولدیغندن غیری اخ اکبرمز السلطان
ابن السلطان والخاقان ابن الخاقان ذو الدولة الباهرة والسنة العادلة الغازی فی سبیل الله سلطان البرین والبحرین خادم
الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین نام البرهان خلیفة الرحمان السلطان محمود غازی بهادرخان ادام الله ظلال
جلاله علی الانام الی یوم القیام حضرتلرینك قبل اشرف ملوکانه لرندن کعبهٔ مکرمه ده اداء صلوة ایچون رکن تخصیص اولنمسنی
دخی رجا ایلمامز تعهدنی محتوی اولمغله تعهدمز بناءً بو خصوصه مساعدهٔ علیهٔ جهانبانیلری ارزانی قلنمسنی نیاز ایتمشیدك
وقتاکه بو مساعده ده توقفلری اولدی ایسه بو مقابله ده بعضا املاك ترکمانیهٔ موروثه مزی احسان بیورملرینی
کندولردن التماس وبورجامزی دخی رای همایونلرینه تفویض ایتمشیدك خصوص مرقوم دخی امر خسروانه لریله مشاوره
اولندقده رجال دولت وعلمای دائرهٔ ابهت وامراء سلطنتلری باجمعهم بورجامزدن رجوع وبو مدعامزدن کف ید
ایلمامزی بالاتفاق مستحسن کوردکلری مسموعمز وارده اولان الوکهٔ فاخرهٔ ملوکانه لرنده دخی کیفیت اشارت بیوریلوب
مدعای مرقومه دن فارغ اولمامز مختار همایونلری اولدیغی جهتدن بز دخی مطلب مرقومدن کف ید وفراغت ونامجهٔ
طیبهٔ ملوکانه لرینك حاویه اولدیغی وعود کریمهٔ پادشاهانه لری مقتضاسنجه فیما بعد بین الدولتین کمال محبت ودوام

اولدیغی دخی بدیهید و دخی اول نسنه که بعض اراضی المانیه خصوصی ایدی نامه همایون تاجدارلرنده هو
مرقوم کلک دررسالک بیورلدیغی اوزره جون رد و قبولنده زمام اختیار سرنجه رای ورفیت پادشاهانه
تفویض وجوع وتعدیلنده لجام ایراد واصدار بازوی تدبیر واقتدارمزه تعلیق وتسلیم اولنمش دولتینک
اتحادی ایچون امر مصالحه نک خدیوخلد مرابع سلطان مراد خان رابع حضرتلرینک زمان باعثنلرنده اولان
مصالحه وآشتی اوزره نظام وانجام بولمسی متوقع اولمغله بو وجهله مصالحه بذیرای حسن ختام اولور ایسه فیما بعد
دولت نادرته آیرو بلنمیوب ان شاء الله العزیز رسم اتحاد بین الدولتین بذیرای استقرار وبوندن بویله اخلاف
واعقاب حضرتین میانه لرنده دخی الی اخر الادوار بایدار واستوار قلمسی مقرر درجه ایراد واخبار بیورلمش
اسلام بناهاجون مظهر شهریاری اولان ذات خلافتمدارلری بودوستی شعارلرینه بیورلدیغی براد رلک معامرسی
اختیار وبوکونه محبت بیشه لکی وعد ودائمی دوستلغی اظهار بیوره لر سلطان کشورکشای دارالملک دل
وفرمان روای معموره بدن کلکه مودت قلبیه دن عبارتدر بو محباری دخی حدود امردن تجاوزی ومنهج
رضای عالیحضرت خاقانیلرندن تخلفی بردلو جائز کورمیوب وخاطرهایونلرینک رضاجویلکنی لازم بیلوب
اولحضرتک دلخواهلرینی امضا وامر مصالحه نی اعیان دولت علیه لرینک رای کوردکاری وجهله آرایش
حسن قبول وارتضا ایدوب لهذا نظیف افندی نی مقتضی المرام انصراف وعودته مرخص ایلدک مادامکه
صهاد صداقت ولام الفت وحاء محبت قلم نقدیر ایله نقش الواح قلوب بنی آدمدر ان شاء الله العزیز بو صلح
سراسر صلاح منقوش صفحه عالم وانک ثبت وبقاسی لوح وقلمک ثباتی ایله توأم اولمه باقی نیر جهانتاب
خلافت وشهریاری بعون تأیید جناب باری نورپاش عرصه کامکاری وفروغ بخش فضای جهاندار
بالک

فارسی

مقام صدارت عظمایه بودفعه نظیف مصطفی افندی ایله وارد اولوده شاه رخ میرزانک فارسی مکتوبدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب وزارتمآب جلالت نصاب مسند آرای محفل ابهت واعتبار ووساده پیرای انجمن عزت واقتدار وکیل امین دولت
علیه عثمانیه رکن رکین سلطنت بهیه سلطانیه صدر اکرم ووزیر اعظم ادام الله اجلاله را بعد از ادای رسمیات مشفقانه
منهای اصابت اقتضا میدارد که مکتوب آداب اسلوب درزمانی مرغوب وارد ساحه وصول ومضامین خلوص
آیین آن مفهوم ضمیر حقانیت شمول کردید شرحی که اعلام شده بود که آن والاجاه درباب تشیید اساس دوستی
بین الدولتین مظهر مساعی جزیله شده اند از این طرف فریق کشرف نیز بعد از امکان در انجام وختام این امر خیر فرجام
بذل توجه وابراز اهتمام شود قبل از نوشته ورجاء آن جناب از جانب این خیریت نصاب در تنقیح مواد وازاله
فساد شرایط پاسداری وسعی مبذول میشد حالی بحمد الله بتوفیق ایزد متعال ومیامن صدق نیت خیرخواهان دولتین
آنچه مأمول ومقصود بود میسر وصورت مصالحه موجب وثیقه که بلحوظ نظر میکردد در مرآت قبول وحصول
جلوه کر کردیده افتخار الاماجد نظیف افندی بکامرانی وخرسندی نائل اعزاز وسربلندی شده رخصت انصراف
یافت آن والاجاه بدستور محافظ حدود دوستی دولتین خواهند بود باقی ایام وزارت ودولت نمایاد

صورة مهر

زمام ناخرخ جون مهر از تأیید ربانی
نما باکشن فرد دولت آنا رجهانبانی

ترجمه

مکتوب مزبورک ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب وزارتمآب جلالت نصاب مسند آرای محفل ابهت واعتبار ووساده پیرای انجمن عزت واقتدار وکیل امین دولت علیه
عثمانیه رکن رکین سلطنت بهیه سلطانیه صدر اکرم ووزیر اعظم ادام الله اجلاله حضرتلرینه رسمیات مشفقانه ادا سندن بعده
منهای اصابت اقتضا اولدرکه مکتوب آداب اسلوبک بر زمان مرغوبده وارد ساحه وصول ومضامین
خلوص آیینی مفهوم ضمیر حقانیت شمول اولدی اعلام اولنمش که اول والاجاه بین الدولتین اساس دوستینک تشیدی
بابنده مساعی جزیله اظهار ایلشلر بو طرف فریق کشرفندن دخی بو امر خیر فرجامک انجام وختامنده بقدر الامکان بذل توجه
وابراز اهتمام اولنه اول جنابک تحریرندن مقدم بو خیریت نصابک جانبندن اصلاح مواد وازاله فساده شرایط
محافظه وسعی مبذول قلندی حالا بحمد الله توفیق ایزد متعال ومیامن صدق نیت خیرخواهان دولتین ایله مأمول
ومقصود اولان امر میسر وصورت مصالحه منظور نظر اولان تمسک موجبنجه آینه قبول وحصولده جلوه کر اولدیغی
افتخار الاماجد نظیف افندی کامرانی ایله نائل اعزاز وسربلندی اولوب عودته مرخص اولدی اول والاجاه قاعده سابقه
اوزره حدود دوستی دولتین حفظ ایتمک کرکدر باقی ایام وزارت ودولت دائم باد

ازدور وجند وجیش آیخنه کل ولای کدر کردید مبنی بر اجبار شرع برنود ودفع ضرر از حوانی دستور بود برین نیاز مندی
درکاه الم از مبادی حال حسن نیت وصفای طویت ان شهریار عالیمقدار معلوم ومبرهن ومهر جهان افروز محبت وارادت
ان حضرت چون افتاب عالمتاب روشن میباشد البته بران خدیو اسلام پناه نیز واضح خواهد بود این نیاز مند دما
ازین تکالیف کلفت انکیزی وسل سیف وخونریزی منظور نبود وسوای تصفیه مشرب وتجلیه مذهب وتوافق دولتین
وتالف مسلمین طرفین مطلوب کرد خاطر نمیکشت ویا قصد حالات تاملایم ان پیرامون ضمیر نمیکذشت لیکن بتقدیر
الهی صورت مطلوب جانبین کاهی در مرات حصول عکس افکن نشد بلکه عکس ان اتفاق افتاده بهیئتکه در نظر انصاف
پیشکان روشن ضمیر که بر دقایق امور خبیرند محمول بوجه صحیح ومحول بمعاملة الاعمال بالنیات خواهد شد واینکه
در خصوص ملک مرقوم کلک در سلک شده بود که چون زمام اختیار را بسریچه رای ودویت سلطانی کذاشته
ماراد در دقبول ان مختار ساخته اید ازراه اتحاد دولتین بنا را بر مصالحه زمان خدیو خلد مراتب سلطان مراد خان
رابع کذاشته انجام ختام انرا منوط نمودیم ودوست تا دوبنه واحد انمیدانیم فوعی شود که ان شاء الله العزیز رسم اتحاد
درمیانه دولتین واخلاف واعقاب حضرتین در روزکار پایدار بماند اسلام پناها چون ان شهریار خلافت مدار
این دوستی شعار را برادر بزرک میباشد ودعوی این نوع محبت پیشکی باظهار دوستی همیشه کی فرموده اند سلطان
کشورکشای دارالملک دل وفرمانروای معمور این مشت کل یعنی مودت جنانی اجتناب از حدود دامر وتخلف از منهج
رضای اعلیحضرت خاقانی را مجوز نداشت لهذا رضاجوئی خاطر همایون را لازم دانسته مامول ان حضرت را بمعنی
وام مصالحه را بنحویکه صورت ماجرا ملحوظ اعیان دولت بهیه میکردد پذیرای حسن قبول داد وقضا ونظیف افندیرا
معضی المرام مرخص بانصراف وانتنا ساختیم چندانکه صاد صداقت ولام الفت وحا محبت بکلک تقدیر
نقش الواح قلوب بخادمت ان شاء الله الرحمن این صلح سراسر صلاح نکاشته صفحه عالم وثبت بقای آن
باثبات لوح وقلم توام باد الباقی نیر جهانتاب خلافت وشهریاری بعون وتایید جناب باری خود پاش
عرصه کامکاری وفروغ بخش فضای جهانداری باد

برکرسی جهانبانی قادر
در جهان بود نادر

مبارک رکاب قرتاب حضرت خلافتپناهی یه بودفعه نظیف مصطفی افندی ایله وارد اولان نامه شاهینک ترجمه سیدر

(٤٨)

بسم الله الرحمن الرحیم

اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طبیعت مشتری سعادت دادار جهاندار عدالت کستر داور سلیمان جاه فریدون فر
خدیو ممالک کشای کشورکیر خسرو مهر افسر کردون سریر اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران قامع المشرکین
ظل الله فی الارضین سلطان البرین خاقان البحرین ثانی اسکندر ذی القرنین خلیفه اسلام پناه پادشاه
انجم سپاه سپهر بارکاه السلطان الغازی محمود خان لازالت ظلال خلافته مبسوطه والویة جلالته مرفوعه
حضرتلرینک بزم شریف وموقف منیفلرینه مخزن مودت وعیبه بی عیب مجتمع لآلی منلالی دعوات وافیات
اجانت نمون وجواهر ذواهر تحیات طیبات مؤالفت مقرون هدیه اولوب معروض رای جهان آرای همایون
قلنودکه التماسنده بناء ارسال بیوریلان افتخار الاماجد والافاخم مصطفی نظیف افندی وفتحعلی بک
ترکمان معتبرلرینه فرستاده قلنان نوامیج بهیه ومفاوضات علیه ایمن اوان واسعد ازمانده شرفبخشای
ساحه ورود ومحبت افزای خاطر مودت مورود اولوب نامه همایون پادشاهانه لرینه یاد واراده
بیورلدیغی وجهله اوزره موکب نصرت اشتمال مخالصانه جانب شمالده جنک وجدال ایله مشغول اولدیغی
اثناده اول دولت علیه لایزال کماشتکان حدود وسنورلرنده حدود لرینده دائر برنا ملایم حرکت
ظاهر اولمدیغندن بشقه سرحدلرینده بعض عسکر وادوات جمع وارات اوقمسی دخی مجرد برمقتضای
شرع برنور حدود وسنوردن دفع ورفع شرور ایچون اختیار اوقمش معنا اولوب بوخسته سرچشمه
ودوستلرینک نوعاکدن آمیز اولمسی ایچون اولمدیغی اشعار واشراب بیورلمش بونیازمند درکاه الی ابتدای
حالندن الی هذا الآن او شهریار عالی مقدار حضرتلرینک طرف همایون جهانداریلرینه حسن نیت وصفای
طویت اوزره اولدیغم معلوم ومبرهن واول حضرتک دخی مهر جهان افروز محبت ومودتلری بو مخلصلری
حقنده مانند افتاب عالمتاب جمله یه هویدا وروشن اولدیغنه بناء خدیو اسلام پناه اولان ذات معالی
سمات پادشاهانه لرینه دخی واضح وبیدا بیوریلدیکه بونیازمند مقدما ایراد ایلدیکی تکالیف وتماسلرنده
مراد ومقصودمز انجق تصفیه مشرب وتجلیه مذهب وتوافق دولتین وتالف مسلمین طرفین اولوب بونلردن
غیری مشقت انکیزلک وسل سیف وخونریزلک معناسی بروجهله خاطره خطور ونا ملایم حالت خواهشی
دخی بر دلو برامن ضمیرده بروز وظهور ایلمشدی لکن باتقدیر الهی جانبینک صورت مطلوبلری اینباء
خسومده روغما اولمه امیوب اکرچه خلافی دخی ظهور ایلمشدی انجق دقایق امورده خبیر وروشن ضمیر اولان
ارباب انصافه کوره بوکونه امور وجه صحیحه محمول واثما الاعمال بالنیات معامله سنه موکول

الذى فاق بالرياسة والسياسة السلطانيه بالممالك الوسيعة الايرانيه وزة اكليل الاصالة والبسالة عزة جباه
السعادة والجلاده باسط بساط الامن والانصاف قابض ايدى الجور والاعتساف جعل الله قوايم دولته
راسخه ومبانى عزه وقدره شامخه حضرتلرى قبل عاليلرنده بعث وتسيير اوزره ارباب قدر وشانده سفير
نجيب فتحعلى بك تركمان وساطيله وارد اولان الوكه قا انبلرى بوامرك نصيلنى ناطق اولغله اول مفاوضه
سامیه ساحه دار الخلافه سلطانيه عرض اولنوب آنده مندرج اولان امر مصافات وسلم وموالاتك اتمام
واكمالنه دائر خصوص ملاحظه بيورلدقده بو مصلحت جليله نك استقرار واستمرارى كيفيتى عقد مشورة عامه
احاله بيورلمغين جملهٔ اركان دين ودولت صدق وثباتنه رعايت شرطيله بوامر نصويب وتحسينه اجماع
ايتدكلرى معروض عتبه عليه خلافتپناهى اولدقده جانب سنى المناقب حضرت فاآنى به بروجه مسطور
بر الوكه فخيمه تحريراولنمق اوزره امرهمايونلرى شرفريز صدور اولدقده اول الوكه سعيده سلم ومصافات امرنه
رغبت همايونلرى تعلقنى حاوى وبوالف وموالاتده حضرت فاانبدندخى صدق وثبات مطلوب اولديغنى محتوى
اولوب سفير نجيب مذكور ايله مصحوبًا اول حضرته ارسال اولندى بناءً عليه جناب عاليلرنده بو مخلصلرى دخى
مضمون نامه همايون حضرت خلافتپناهيدن مسطور اولديغى وجه اوزره بوامر مرغوب وعهد مطلوبك
توثيق وتاكيدينه اهتمام نامه‌لرى جا اولنوركه بوامر سلم ومصافات بتوفيق الله الملك المتعال زلل واختلالدن
سالم اوله وقتاكه وجه مسطور اوزره امر سفارت نام اولوب سفير نجيب فتحعلى بك تركمان طرف حضرتده فاآنى به
مصحوبًا بالعز والاكرام عازم اولمغه طرفلرندن وارد اولان كتاب مستطابك حق جوابنى ادا ايچون طرفلرنه
مكتوب تحريرا ولندى جناب حق بزى وسزى اهل اسلام بيننده بوحسن موافقت مطلوبه ومعاشرة مرغوبه به توفيق
ايليه

٤٦
عربى

فقيرى حقيرى طرف شريفلرندن نظيف مصطفى افندى يدينه مرقوم اولان كاغدك طرفنه كونديلوب مكتوب موالدت
فضيلتلو شيخ الاسلام افندى حضرتلرى اسلوبك صورتيدر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى ايد الشرع بانوار الصدق واليقين وايده بتأييد الملك والسلطنة بين المسلمين والصلوة والسلام على سيدنا
وسيدنا محمد خاتم الانبياء والمرسلين وعلى آله العظام وصحبه الكرام ومن تبعهم باحسان الى ساعة القيام بعد اهداء
الدعوات الزاكيه والخاف الخيات الصادقه الى المولى المشرف بالرياسة العليه على اعلام العلاء بممالك الايران
فى هذا الزمان دام محفوظًا عند الملك المنان فالذى ينهى الى الجناب العالى متبوع اعلام الموالى انه قد حرر فى الزبرة
الملفوفة مع المفاوضة السعيدة القاآنيه التى وردت الى ساحة الخلافة العظمى باتفاق بام الحدود وهو تشطير بعض
الممالك المحمية الواقعه فى الحوم المحروسة بعناية الله الملك القيوم على نهج الرجاء الصادر عن الحب والوداد على
وجه الالتزام وتفويض الرد والقبول الى اختيار حضرت الخلافة الكبرى حسبما تقتضيه العقول فلما وصل هذا التحرير
ولوحظ ما فيه من المعاذير والمحاذير علم ان هذا امر لا يرجى ولا يساعد عليه بالرضا كيف لا وقد طرحت عليها
السلاطين الظام العثمانيه انا والله تعالى براهينهم واخذوا عن ابى المخالفين بعون الله الملك المعين فوقعت فى حوزة
حضرت سلطاننا الاعظم الاكرم بالاوف والاستحقاق وصادفت محروسة كسائر ممالكه المعروفة فى الآفاق ضرف الاختيار
الى خلافه غير مختار بل الحقيق بالاعتناء والاعتبار ابقاء القديم الواقع فى زمن سلطان مراد خان الرابع اسكنه الله تعالى
فى اطيب المساكن والمرابع فاقتضى الحال لاعلام هذا المقال ان يرسم الوكه فخيمة سلطانية مخصوصة ويبعث رسولًا معينًا
من الرجال حسب العادة القديمه والديدنة المستديمه فى الدولة العليه فاستعد بذلك لعالى من ارباب الاقلام فى الديوان
العلى مصطفى نظيف الموصوف بالرشد والسداد دام فى حفظ دين العباد وشرف بحمل تلك الالوكه الفخيمة السلطانية ونقلها
الى تلك الحضرة القاآنيه وفوض اليه بعض الامور المرسومة حسبما رسم فى تلك المشرفة السامية فلذلك حروف تلك الرسالة
المخصوصة مع هذا السفير الرشيد فاذا وصلت الى جنابكم العالى نرجو سعيكم المشكور فى حصول تلك الامور على الوجه المسطور
فى المفاوضة العلية السلطانيه نرجو التوفيق من الله الملك العلام لتيسير اتمام هذا المرام

٤٧
عتبهٔ عليهٔ جلدلمنده نظيف مصطفى افندى وساطيله نادرشاه طرفنده وارد اولان فارسى نامه‌نك بعينه صورتيدر
عربى

بسم الله الرحمن الرحيم

لآلى متلالى دعوات وافيات اجابتنمون وجواهر زواهر تحيات طيبات موالفت مقرون از مخزن مودت وعبه
بى عيب محبت هديه بزم شريف اعلى وموقف منيف اعليحضرت فلك رفعت خورشيد طلعت مشترى سعادت دادار جهانداد
عدالت گستر داور سليمان جاه فريدون فر خديو ممالك كشاى كشور گير خسرو مهر افسر كردون سرير اعظم سلاطين جهان
الخم خواقين دوران قامع المشركين ظل الله فى الارضين سلطان البرين خاقان البحرين ثانى اسكندر ذو القرنين خليفة
اسلام پناه پادشاه الجم سپاه سپهر بارگاه السلطان الغازى محمود خان لازالت ظلال خلافته مبسوطة والوية
جلاله مرفوعة ساحة شهود راى جهان آراى همايون مبدا دركه نوايح بهجه ومفاوضات عليه كه مصحوب اقاى كاتب
والاحترام مصطفى نظيف افندى وفتحعلى بك تركمان ارسال شده بود دوايمن وان وقت سعد زمان شرفخشاى ساحه ورود
وشغف ازلك خاطر مودت مورود گرديد ايشكه درنامه همايون اندراج يافته بود كه دراوانى كه موكب نصرت اشتمال در
شمال مشغول جنك وجدال بود ازكماشتكان آن دولت لايزال امرى ظهور نرسيد وبعد ازان هم كه رود دوستى وولا

اشتمال الری ضمننده جانب محبت اخلاص سیر لرندن وحی مکتوب موودت تحریر واقدی موحی الیه ایله فرستاده صوب سعادت
مصیر لری قلمشدر ان شا الله تعالی لدی الوصول حقیقت مضامین نواجح همایون تحریرات ولا سیما تمزل موفا لرندن
وکذلک سفیر موحی الیه‌لک تقریر سداد احتوا مسندن معلوم مکارم اولمرقن بر درجه محترز اولمت محاملة کانکی رموالات
واقامت دعایم کجهنی ومصافاتک استحصالی ایچون کرة بعد مرة وخسودة بیشکاه ابهت اکتناه حضرت خلافتناهی اولمق
ضمننده طرف مخلصانه مزدن ظاهر وبدیدار اولان کوشش بیشمار عزکبی جانب معالی خدیو لرندن وحی نجح طینته دوستی
ومواخات ودوحه باسقه ودوستی مصافاتک ریشه کر استقرار وبرمرک وبار اولمسی بابنده ساحة معلا باحة جنبلک
شاهی یه اساله جوی بار حسن کفتار وافاضه رشحات سعی خیریت شمار بیورملریله بعون الله الملک العلام الفتاح الیم
انت خیر الانامی موجب والی ماشا الله تعالی بیوم الحضرتین الفخام وکذلک مابین الاخلاف الکرام کلزار نزهت فزای
نحاب ونوادک سرسبز وشاداب اولمسی مستوجب حالاتک وحی پذیرای تمشیت وحصول اولمسنده اهتمام ووزش

کنجایشلری مصروف بیورلمق درخواست محبانه مزدر

عربی

فضیلتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه ملا علی اکبر طرفندن سفیر موحی الیه بدیله کلان فارسی مکتوبک جوابنامه سیدر

٤٤

جواب اعم/٣٥

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اسس بنیان الشرع القویم علی تاییده من الله الملک العلیم الذی الف بین قلوب عباده المؤمنین بلطفه
واسعاده حتی صاروا کلمة واحدة فی مهام الدین بتوفیقه وارشاده والصلوة والسلام علی رسولنا سید الاولین
والاخرین قائد الغر المحجلین محمد اشرف الرسل خاتم النبیین وعلی آله واصحابه الکرام والذین اتبعوهم باحسان الی
یوم الدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بعد اهداء نخب الدعوات الزاکیات المستجابه ونخب اتحاف تحف التحیات المستطابه
الی الجناب العالی المکرم والمولی المبجل المفخم الفاضل الذی یجری من راحته البارعة انهار العلم والعرفان علی مجاری
حدایق الفضل والبیان من بلغ العلی بفضله کالعلم الثائر وساد ذکره کالمثل السائر زاد الله قدره وشانه قد ورد
کتابکم المستطاب الحاوی علی امر صواب تشرفنا بمطالعته من المطالع الی القوانی ومن القوارم الی الخوافی فالفینا فی
تضاعیف السطور ما یشفی الصدور من کمال امر السلم والمصافات واتمام الاتس والموالات حسبما نطقت به الاوکة
الواردة بید السفیر النجیب فخملی بک التوکان من ارباب القدر والشان الی حضرت سلطاننا الاعظم الافخم والخاقان
المعظم المفخم خلیفة الله تعالی فی العالم اعظم الملوک والسلاطین ظل الله تعالی فی الارضین مالک الممالک الاسلامیه
بالارث والاستحقاق منفذ احکام الشرع المبین فی الافاق معین الاسلام والمسلمین مجهز الغزاة والمجاهدین ضامن
امان الخافقین کافل مهام الانام بالمشرقین سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین خلد الله خلافته الی یوم
الحشر والدین وابد ظلال دولته علی الفقراء والمساکین من قبل من ارتفعت بعزائمه مفاسد الزمان وزیفت به الاراذل
والبهتان الذی فاق بالریاسة والسیاسة السلطانیة بالممالک الوسیعة الایرانیه ذی الکلیل الاصالة والنبالة
غرة جبان السعادة والجلادة باسط بساط الامن والانصاف قابض ایدی الجور والاعتساف جعل الله مبانی دولته
راسخه وبنیان عزه وقدره شامخه فلما عرضت تلک المفاوضة الفاآنیه علی ساحة دار الخلافة السلطانیه
ولوحظ ما فیها من اتمام امر السلم والمصافات وکمال الالف والموالات اشار حضرت سلطاننا الاعظم بعقد المشورة
العامه لاستقرار هذه المصلحة التامه فاجتمعت آراء الارکان علی تصویب تلک المصافات لکن مع شرط الصدق
والثبات فصدر امر السلطانی بتحریر الوکة فخیمه علی وجه المسطور الی الحضرة الفاآنیه مع السفیر النجیب فخملی بک
التوکان تحوی تلک الاوکة السعیدة علی اشارة سلطانیة الی صدق رغبته فی السلم والمصافات مع اثبات
المطلوب من حضرة الفاآن فی الالف والموالات فعلی هذا زجو من جنابکم العالی فی توثیق هذا الامر المرغوب
والعهد المطلوب لیسلم امر السلم عن الزلل والاختلال بتوفیق الله الملک المتعال فلما تم امر السفارة علی الوجه
المسطور وعزم السفیر النجیب فخملی بک التوکان الی تلک الحضرة مصحوبا بالعز والاکرام حررت هذه القبالة
تضاء الحق الجواب وفقنا الله تعالی وایاکم لحسن الموافقة المطلوبة والمعاشرة المرغوبة بین اهل الاسلام

من الحب الفقیر والمخلص الحقیر
محمد بن عبد الله المفتی
بالممالک العلیه الایرانیه
لطفا عفی عنهما

حالا ممالک ایرانده رئیس المولی ملا علی اکبر طرفندن داعی دولت علیه لرینه وارد اولان
مکتوبه اداء جواب ضمننده تحریر اولنان مکتوب عربی الاسلوبک ترجمه سیدر

٤٥

(٤٢ ترجمه‌کی)

بعد تقدیم الحمد والثنا جناب عالیلری قلمندن تحریر اولنان مکتوب مستطابلریکه امر صوابی حاویدر طرفمزه وارد اولوب ابتدا سندن
انتها سنه وارنجه مطالعه سبله تشرف اولنمزدن درج سطوری اکمال سلم ومصافاتدن انبا واتمام انس وموالاتی افصاح
ایله صدوره باعث شفا اولمشدر شویله که سلطاننا الاعظم الافخم والخاقان المعظم المفخم خلیفة الله تعالی فی العالم
اعظم الملوک والسلاطین ظل الله تعالی فی الارضین مالک الممالک الاسلامیه بالارث والاستحقاق منفذ احکام
الشرع المبین فی الافاق معین الاسلام والمسلمین مجهز الغزاة والمجاهدین ضامن امان الخافقین کافل مهام الانام
بالمشرقین سلطان البرین والبحرین خادم الحرمین الشریفین خلد الله خلافته الی یوم الحشر والدین وابد ظلال دولته
علی الفقراء والمساکین حضرت خلافتپناه شوکتلو کرامتلو مراتبلو افندمز حضرتلرینک عتبه علیه خسروانه
وسده سنیه ملوکانه لرینه اولشاه علیجاه که ارتفعت بعزائمه مفاسد الزمان وزیفت به الاراذل والبهتان

عتابلو سعادتلو صاحب دولت افندیمز حضرتلرینك طرف ذاهر الشرف اصفهانه لوندن تنظیف مصطفی افندی وساطیله شاهرخ
میرزایه کوندریلوب مکتوبك صورتیدر

جناب اصالت مآب نیابت نصاب وکالت انتساب سعادت اکتساب صاحب صائب رای عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر
اصف منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اشتات سلطنت فرازنده رایات سروری فروزنده چراغ مهتری نهال حدیقه اجلال
وکامکاری غنچه گلستان اقبال وبختیاری رواء روی شکوه وشان شاهرخ میرزای رفیع العنوان حضرتلرینك مجلس شریف
سعادت نقش ومیدان منیف بسالت وخشکری صوبنه رونق افزای سریر حشمت ووداد ومسند آرای چاربالش ولا وانجاد
اولان تحف نجبات عالیات مخالصت نما ونتف نسلمات غالیات مصادقت انتما انحاف واهدا سی سیاقنده روضه
ضمیر لطافت سمیر لرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انبوبه خامه راستی علامه دن بو وجهله اساله واجرا اولنورکه حالا
فرمانفرمای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای کشور شاهی لمعه پیرای افق جهانبانی ناسخ احکام رفیع
وبدعت حامی الکای عدل وشهامت اعنی والد ماجد بزرگوار اولری اعلیحضرت کیوان رتبت آفتاب طلعت معالی منقبت
فلك بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینك ذات کروبی صفات کیانیلرنك مرکوز وطینت صفوت تخمیر قاآنلرنك مرموز اولان
حسن عقیدت وصفای طویته نیاز مناقی صدق وصفا اولور حالاتك بالکلیه ازاله وامحاسی امرنده منبعث ضمیر
تصفت سمیر لری اولان نیت صادقه وعزیمت جازمه لرینی حاوی جانب سنی المناقب داود بیکلرندن نامه سامی
وقائعه وداد علامه کرامیلریله بعث وتسییر بوریلوب امادت وعزت عنوان فتحعلی بك ترکمان جنابی سائق
تقدیر ایزد متعال وبدرقه توفیق خدای لایزال ایله بر وقف قبض اشتمال وبر زمان میمنت مآلده سنه سنیه
عدالت عنوان وعتبه علیه شامخ الارکانه داخل وحتیز اجرای مراسم سفارتنه واصل اولدقده صکره طرف شیر بغلرندن
جانب اخلاص ردیفلرینه ارسال اولنان دیبزه مودت وتبرولری دسینده درجه وصول وقلوب مؤدای تحریرلری محاذی
نظره اتقان وفراید تعبیرات مخالصت شعاری فرطه کوش ایقان مخلصانه مزا ولمشدر همواره مسند کزین تهامت وانهت
وچاربالش نشین سعادت ووالا منزلت اولدلر فیمه ولا مصحوبلرینك خلاصه نامه نامی جناب شاهی ایله میر معزی الیهك
بعث وتسییر بوریلدیغی زیور طاق بیان قلندیغندن ماعدا بیرایه بخش کتابه موالات اولور کلمات اخلاص آیات ایراد
مکتوبات ضمیر صفوت نشانه طراز خامه اعلان قلنمق حالاتی افاده وایما بیوریلمش حالا بروردهٔ نعمت بی منتی اولدیغم
اشبو دولت علیه ابدی الدوام ایله دولت بهیه شاهیه میانده حصول سازش ایله ودایع خالق البدایع اولان عباد
تحریرا وتقریرا منفهم اولمق جیبله سفیر معزی الیه دربار خلافتمدار خسروانیدن نامه همایون شوکتمقرون ایله درگاه
اوزره مجرد تمشیت مصلحت خیریه نیت خالصه سیله دربار خلافتمدار خسروانیدن نامه همایون شوکتمقرون ایله درگاه
عدالت پناه بنده لوندن بر معتمد قولرینك خاصه بعث وتسییری خصوصیچون اعظم سلاطین زمان افخم خواقین دوران
جامع آیات نصفت ودینداری واقع رایات عدالت وکامکاری نور حدقه جهانبانی نور حدیقه کیتی ستانی
شهریار خورشید علم تاجدار کواکب حشم قوت بخشای پنجه عدل وداد مکنت فرمای بازوی رشد وسداد مشید
اوکان شریعت غرا ممهد بنیان ملت بیضا سلطان البرین خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین حامی البلدین المنیفین
شوکتلو کرامتلو مراتبلو قدرتلو عظمتلو پادشاه سپهر اقتدار وخداوندکار گردون وقار ولی نعمتم افندم حضرتلرینك مبارز اولیانه
مدیر رای ظلیت بمالرینه جبین سای نیاز واستدعا اولدیغم صورت نیت خالصانه م مرات تماثیل الهام سبحانی اولان
ضمیر خورشید نظر حضرت ظل اللهی به بر تواند ازحسن توجه وقبول اولدیغنه بناء سفیر مومی الیهك بدسفارتنه
ابداع اظهار نامه همایون ملوکانه مشلود دوران دیانت مرهون شاهیدن ازاله وامحا قلنمق ضمننده خاقان جنت مرابع
جدید معهود تکلیفین سابقین مشلود دوران زمان باعثنلرنده معقود ومهد قلنوب الحالا مرعی ومعتبر طوتیلمق وجهله
وجوم ومغفوره سلطان مراد خان رابع حضرتلرینك زمان باعثنلرنده برد رلو بیدنبرای غبار نشین اولماسی وجهله
حدود وسنور اساس اولمق وقدر وعنوان دولتین وشان وشکوه حضرتین برد رلو بیدنبرای غبار نشین اولماسی وجهله نصفت مقرونده دخی
بره کلفه استحکام مرائر الفته جانب جناب شاهیدن اعتنا بیوریلدیغی صورتده طرف همایون نصفت نمونلریله بربندن لرینك نامزد امر سفارت
استکمالی امرنه اعتنا بیوریله جغی مقرر ایدوکنی مبین نامه همایون صفوت نمونلریله بربندن لرینك نامزد امر سفارت صفوت علامه جهاندارلریله
قلمنه مساعدت ملوکانه لری ارزانی بیوریلوب نیاز علیه اجابت دخی بر قطعه نامه صفوت علامه جهاندارلریله ترخیص وتعیین وجه
خواجه کان دیوان بلند ایوان سلیمان مکانلرنده مالیه تذکره جیبی اولان عزتلو مصطفی نظیف افندی ترخیص وتعیین وجه فواد نظارت
معزی الیه جنابی رفاقتیله اولصوب نصفت اوبه بعث وتسییر اولنمغله اعلام حال واستکشاف غنچه

سفیر ابن فتحعلی بك ترکمانه ویریلان نامهٔ همایون موجبنجه شاهرخ میرزایه طرف حضرت صدر اعظمیدن تحریر اولنمان
مکتوب عالیشانك صورتیدر

(٤٢)

جناب اصالتمآب نیابت نصاب وکالت اقتراب سعادت اکتساب صاحب صائب رای عالی منزلت مشیر مشتری تدبیر آصف
منقبت مستحکم ارکان مملکت مستجمع اسباب سلطنت فرازندهٔ رایات سروری فروزندهٔ چراغ مهتری نهال حدیقهٔ اجلال
وکامکاری غنچهٔ گلستان اقبال وبختیاری رواء روی شکوه وشان شاه رخ میرزای رفیع العنوان حضرتلرینك مجلس ترفیع
سعادت نقش ومیدان منیف بسالت خشتری صوبنه رونق افزای سریر جود وداد ومسند آرای جاه بالش ولا واتحاد
اولان تحف تحیات عالیات مخالصتما ونتف تسلیمات غالیات مصادقت انتما انحاف واهدا سی سیاقنده روضهٔ ضمیر لطافت
سمیر لرینه ماء العذب مرام باهر الصفا انبوبهٔ خامهٔ راستی علامه دن بو وجهله ایصاله واجرا اولنور که اعظم سلاطین جهان
اخم خواقین زمان موطد قوائم شرع قویم ومشید دعایم بنیان دین مستقیم غرهٔ ناصیهٔ ملت بیضا دره تاج شریعت غرا نوردیده
بنای بزوی بازوی توانایی شعشعهٔ آفتاب جهانکشایی برتو ماهچهٔ رایت ملك آرایی فرمانفرمای کشور عدالت نظام بختیاری
مملکت بسالت کلکون سواد مالکیت برین فلک نشین سلطنت بخرد خادم خطهٔ حرمین محترمین ثانی اسکندر ذی القرنین
شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه اسلامپناه وظل الله خلافت دستگاه ولی نعمتم افندم حضرتلرینك طرف همایونه
ملوکانه لرینه حلا اریکه برای ممالك ایران رونق افزای تختگاه کیان صدر آرای خطهٔ شاهی لمعه برای افق جهانی ناسخ
احکام رفض وبدعت حامی الکای دین وملت نور باش سماء بختیاری روشنی بخش چشم دادری اعلیحضرت
کیوان رتبت لاثی نصرت معالی منقبت فلك بارگاه شاه والاجاه حضرتلرینك ذات کروبی صفات کیانلرنده مرموز
وطینت صفوت مکینهٔ فاآنلرنده مرموز اولان حسن عقیدت وصفای طویته بناء منافی صدق وصفا اولور حالات
ردیه نك بالکلیه ازاله وانحاسنه نیت صادقه وعزیمت فایقه لرینی حاوی طرف فائز الشرف داور بلرندن نامهٔ
سامی وقائمهٔ وداد علامهٔ کرامیلریله بعث وتسییر بورنلاری امارت وعزت نشان فتحعلی بك ترکمانی جنابی سوق
سایق ایزد متعال وبدرقهٔ توفیق خدای لایزال ایله بروقت فیض اشتمال وبراوان میمنت مآله سنهٔ سنیه عدالت
عنوان وعتبهٔ علیهٔ شامخ الارکانه داخل وساحهٔ رأفت مباحه مهمان نوازی واستیناسه واصل اولدقده تصکره
طرف شریفلرندن جانب اخلاص کیشلرینه ارسال اولنان زبده مودت وتیره لری پیرایه دست توفیر وتجلیل اولوب
زیور سلك سطور اولان فرائد کلمات صفوت آیاتی کشیدهٔ رشتهٔ اتفاق واذعان قلندقده ودیعهٔ درج محادثت قلنان
جواهر مخالصت ومهادنتلری امامهٔ سبحهٔ الفت جانبین عدا اولنمشدر مقتضای قاعدهٔ دولت علیه اوزره سفیر
موحی الیه برزمان سعد اقترانده دیوان بلند ایوان حضرت خلافتپناهی دعوت وتبلیغنه مأمور اولدیغی نامهٔ
سامی جناب شاهی بی دلالت مخلصانه مزایله حضور فائض النور اسکندر خدیو عرض وتقدیم ایدوب فائز تشریفات
سنیه وحائز تلطیفات بهیه اولدقده کرك مؤدای نامهٔ نامی وکرك مزایای قائمهٔ شهامت دائمهٔ کرامی
محاط علم عالم شمول حضرت ظلیت نامی اولدقده بومقوله امور عظام عقد انجمن شوری ایله بذیرای نظام وانجام اولمق
اوزره دن برو قانون قدیم دولت علیه ودیدن مستدیم سلطنت سنیه اولدیغنه بناء بو دفعه دخی جانب سنی المناقب
حضرت شاهیدن پیرایهٔ صحیفهٔ ایراد وبیان قلنان کیفیات مؤالفت آیات جمله اقسام واعلان ومقتضای شرع شریف
ومبتغای قانون منیف اوزره اقتضای حال استکشاف واستعلام اولنق ایچون بر موجب امر همایون جهاندار بالجمله
وزرای عظام وعلماء فخام واوجقلر رجالی وسائر خیرخواهان دولت ابد قیام ایله طرح مجلس مشورت اولنوب وسفیر
موحی الیهك تبلیغنه مأمور اولدیغی تنسیقات معالی سمات جناب شاهینك مفهوم ومؤداسی ایله میر معزی الیهك عرض
ایلدیکی تقریر صداقت مصیری جمله سنه اعلان واطراف وانحاسی کرکی کبی بعد الاتقان شرع وقانونه تطبیق وزیر وبالاری
کما ینبغی تدقیق اولندقده شاه مشار الیه حضرتلرینك تکالیف معهوده دن نکول وفراغت برله جانب انصاف وحقانیت
بمیل ورغبتلری وبعد ازین فرع باب معادات بر دولو جواز ورخصت کوسترلمامك حالتلری ما فی الضمیر اخلاص
سمیر جماهیلری ایدیکی متضمن تحریرات کیانلرنده مندرج اولان تعبیرات دلپذیرلری مجددا بعض شور وشین
وتوهمی ملحوظ اولان حالتك انحاسنه دخی دلالت ایتمکله فما بعد میانه دن کدورت واغبرار مندفع اولوب الف
والتام امت خیر الانام ایچون حدود قدیمه اساسی وطرفینك شان وعنوانلری محافظه سی شرطیله عقد مصالحه
رخصت همایون ارزانی قلنمق مناسب ایدوکی اتفاق آرا ایله تحقیق وامضا اولنمغله کیفیت مرسومه معروض پیشگاه حضرت
ظلیتمدار قلندقده طرف زاهر الشرف پادشاهیدن شروط مرقومه یی مشتمل ایکی قطعه نامهٔ همایون عدد التمغه وده مرضیه
املا وتسطیر وعادت دیرینه اوزره سفیر موحی الیه جنابنه حضور فائض النور خسروانه ده تسلیم وموحی الیه جنابی
شرایط آداب رسالتنه کما ینبغی مراعات وتشریفات سنیهٔ ملوکانه ایله احراز مفاخرت ومباهات ایلدکدن صکره
عود وانصرافه مرخص ومأذون اولوب جانب دولت علیهٔ سرمدیه دن شرف نفاذ صدور اولان دیکر نامهٔ همایون
مصادقتمون ایله ترخیص وتعیین قلنان عزتلو مصطفی نظیف افندینك معیت ورفاقتی ایله اول صوب مآلی اوبه تسییر
اولنمق ایله طرف مجانه مزدن دخی مکتوب مودت اسلوب تحریر اولنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول مضامین نوامیس
همایون نصفت مقرونده تفصیل کیفیت معلوم فخامت مرسومه لری وتحصیل راحت امت نبویه ضمننده موجب اسلوبی حضرتین
وسبب امنیت رعایای جانبین اولور حالاتك استحصالی لازمهٔ عهدهٔ خیراندیشی ورائهٔ ذمت صداقت کیشی ایدیکی
سفیر موحی الیه جنابنك تقریر صحت سیرندن مکشوف طبع نقادلری اولدقده طرف امیرانه لرندن دخی استحکام اساس
مصافات وموالات واستقرار بنیان نواد ونخابه دقت واولی واخراده بازخواست ومسئول اولنمیوب بلکه عند الله
وعند الرسول مرغوب ومقبول اولمغه بذل جهد همت وابستهٔ عهدهٔ رشد وزوتلریدر

اولدیغی اکرچه ظاهر ولکن زیل زبره خطیره لرنده معاذیر ملکیه بلکه محاذیر شرعیه سی باهر حدود وسوره دائر مجدداً
بعض تکلیف ایجاد واختراعنك قلمه کتورلمسی صورت ظاهرده بو مفهومه مغایر اولوب انجق بو بابده دخی صادر
وابرام وادبلری جناب دراینت مناقب داورانه لرنده مشروك ومجبور طوتلمق ضمننده بو تکلیفك مجرد محبت وتخار
رسمندن نشأت ونقله رد وقبولنده مختار سر طبع همایونکزه کوارا اولان طرفکزه دخی کوارا در نوع دیکرده جمله بیورلمیه بو
زبور صحیفه: سطور اولان تعبیر دلپذیر لرینك حقیقت مالی فراند مصافاتك کستیره دشنه نظام وانجام
اولمسی اشعار وتاکید وبو معنی سمیر ضمیر نصفت تخمیر جمجاهیلك اولدیغی تحقیق وتایید ایدوب وتکلیف مرقومك
دخی رد وقبولنده زمام اختیار دست عدالت پیوست حذیوانه مزه تفویض وتسلیم اولنمغین اراده علیه ملوکانه مزایه
معقود اولان انجمن شوراده بو کیفیتك دخی مقتضای شرع وقانونیمی جمله دن مستفسار ومستبنا اولندقده مالك
محروسه: دولت علیه دن برمحله تعرض واسلوب شریعت مطهره مغایر ایدوکی اعلام علمای کرام کشف وبیان
وتکلیف مرقوم ازقدیم دستور العمل ومرعی ومعتبر طوتیلان نظامه وقانون منیفه منافی اولدیغی دخی بالجمله
وزرای عظام واوجاقلرم اغوات وضابطانی ومنسوبلری عتبه سلطنت ابد ارتسام تحقیق وعبلرایند کلرنده
بنشته جناب معالی: نصاب قاانیلریك بوانه دك طرف دولت علیه مزدن اسعاف وقبولی رجاسنده اولدقده
نفط مواد خمسه دن عبارت انلردن ماعدا بردرلو تکلیف آخر لسنلر وقلمه بلکی خیال ودمه کتورلمك ملحوظ
اولمدیغندن قطع نظر الحالة هذه باعث قیل وقال اولان ماده نیز معهود تیندن فراغت وکول اولنمق حسبیله فیما بعد
میانده موجب حشمت وجدال اولاجق بونسنه فالمبوب ایکی دولت بینده مصالح صفوف وکرمیت دهیه نظام
اولمیکن شمدی بنه سابقی مثللو مورث دغدغه وحذر اولاجق بو مثللو تکلیف ناملایمك یاد ونزکاری میانده
صفوف یزیر ائتلاف اولان ایبنه: ولا وسالمق تغییر وسرجشمه: موالاف ومصافاتی تکدیر ایدیجکی بدیهی
وبدیدار ووجوه ایله منافی مطالب رسوم کوارا اولدیغی قرین بغیر ذهن دراك کیانیاری اولدقده بعد ازین خصوصده
مضاما مضا مثللو مابین الدولتین بذیرای تحقیق وامضا ومغایر شرع وقانون اولان تکلیف جدید مرقوم دخی
ماسبقاری مثللو خاطر معالی مظاهر داورانه لرنده اذاخته: وادی فراموشی وانسا قلنه رق لازمه قدر
وعنوان جانبین ورابطه فروشان طرفینه لایق وبین الحضرتین بردرلو موجب نقیصه وشین اولاجق حالدن
عاری وجریده عمم بزرکوارم خاقان جنت مرابع سلطان مراد خان رابع حضرتلریك زمان سعادتلرنده قرارداده
اولان حدود وسنور قدیمه ایله کمال صفوتی موجب ونهایت دوستی والفتی مستجلب معامله بالمجامله ضمننده
مجدداً عقد مصالحه ولا اتمامه بذل جل همت اوتی اولمق لایق شان دولتین وموافق شکوه وعنوان حضرتینه
اولمغین شبونامه: همایون حقایق مشحون شرفیافته صدور وخدمه سلطنت سنیه مزدن معتمد ومونوق بو
قدوة الاماجد والاعیان مالیه تذکره جیبی مصطفی نظیف زین بجره ایله کوندرلمندر لدی شرف الوصول
بروجه محرر طرفکزدن موهم برودف وکدر ومنافی احکام شریعت مطهره ومخالف لوازم آداب سلطنت ابهت
انزا اولان تکلیف جدید مرقوم دخی تکلیفنی معهودین سابقین مثللو کلیاً منسی وبرطرف ومراد منبر عالم تنویر
صفوف وکرمیت بیرایه بخش بیت الشرف قلنمسی صورتی مرآت ضمیر حقایق مشتالرنده قرارداده وجلوه کر
اولورلمیه جناب سنی المناقب خسروانه مزدن دخی تقدیم علوشان خلافت علیه وتتمیم شکوه وعنوان سلطنت
سنیه مزاولور وجریده عمم بزرکوارم مشارالیه سلطان مراد خان رابع حضرتلریك زمان سعادتلرنده صلح آخرینده
عبارت اولان مصالحه شروطنده بذیرفته اشتقرار ومستقر اولان حدود وسنور اوزره اولو مجدداً وضع
اساس مصافات وبسط مبانی: مولانه مساعده همایون ملوکانه مزبیدریغ قلنه جغندن ماعدا بوکونه معقود
ومستحکم اولان سررشته صلح وفلاح بوزن بویله دخی دولت روز افزون خلافت منبرمزایله الی ماشاء الله تعالی
اختلاف واعقاب قالمکنه نصابکزبنده باعث ائتلاف وارامش وسبب ابتهاج وسایش اولاجق وارسته
قید کواه وبیرون حوصله ظنون واشتباهدر بناءً علیه مطلوب اولان انار صفوف مرار تسبیقات همایون
محبت قرار مزدن وسفیر مونوقمز تقریر صداقت شعارنده معلوم نهاد سداد اعتیاد کیانیاری اولدقده بروجه
محرر صورت مرقومه یعنی حدود قدیمه اوزره عقد اساس مصافات وتمهید مبانی موالاف نویدی
ضمننده سفیر رسالت کفتار یمزی اعاده واجاعه همت عالی نهمت جمجاهیلری درکار قلنمق وابسته شیمه
حقانی نمیه: داورانه لریدر باقی همواره خورشید کیتی فروز صفوف والتئام ازمطلع جامعیت اسلام
شارق ویرتوافشان باد برب العباد

١٠٥٩
اوائل صفر

وتخصيص شريعت حقه، واضحه نك نهج استقامت لايحه اوزره انفاذ وامضاسى مصلحتنه مبنى اولديغى معلوم ارباب
نهى اولان مقدمه: لا معنا البهادر بناءً عليه مقدما بوسلوبه دائر نامه همايون صفوت مظاهرى ايله طرف زاهر الشرف
قا انلرينه انبا وانها اولنديغى اوزره بجه مدتدن برو بين الدولتين باعث تخالف وتناقض ومورث تباعد وتباغض
اولا اقوال فاسده وافعال كاسده يمن همت كيانيلرينه الهامى ايلرندن رفع وازاحه وامت مرحومه: نبويه بووسيله
اصيله ايله ترفيه وازاحه قلنديغى خدمت دينيه ومنقبت دنيويه لرى مقابلى اولوقت ارسال رسل ورسائل ايله طرف
همايون خلافتمدن نمزدن استعاف واستسعادى التماسنه اولدقدرى مواد محمه معلوم نك اوج ماده سى اوزره ملكه دن
اولغله بعد التسويه انلر درجه حسن قبوله موصول اولوب بقيه ايكى ماده سى شرع انوره تعلق ايدن امورده اولديغنه
بناءً رد وقبولى علماى اعلام كثرهم الله تعالى الى يوم القيام حضراتنك بعد الاستفتا اوبابده بيان اولنان اعذار شرعيه لرك
اجمالى تنسيقات صفوت سات معالى سمير مزدن وتفصيلى دخى اولزمان دربار خلافتمدا رملوكانه نمزدن مبعوث اولان رسل
اخلاصمند نمزك صحايف تقريرلرندن پيرايه: كوش حقايق نيوش قا انلرى اولدقده معاذير شرعيه: مرقومه قرين سمع قبول
اولنوب حالتى شيمه: انصاف وحقانيتلرينه مفوض وموكول قلنمشدى لكن كيفيتك معاذير شرعيه لرى مجرد عندكزده منجلى اولمامق
حسبيله چندين مدت مرورندن صكره بعث رسل ورسائل ايله ماديني مرقومتينك مبهم اولان معاذير شرعيه لرى تكرار
استيضاح واستكشاف اولمغين كيفيت اعلام علماى مشار اليهدن مرة بعد اخرى استجواب واستجلا اولندقده حركات
وبيدار اولان اعذار شرعيه لرينى صراحة كشف وعيان وشرح وبيانه شيرازه بندوفاق واتفاق اولدقدرى
اولوقت دخى بنه نامه: همايونمز مصحوباً ارسال اوانان تحريرات جناب شيخ الاسلامينك ملاحظه مفهوم كرامينده
مرسوم ديباجه: ذهن نابناكلرى اولدقده برمقتضاى شيمه: ديانت انلرك دخى تكليفى نسخ وفسخ اولنوب
كليا فراغت وقبول برله فيما بعد بين الدولتين باعث وحشت وكدر اولمه جهتنه قاما مقابله هر حالده فائز درجه
حسن قبول بعنى ميانه ده منتظر اولان صفوت ومسالمت دينه وضوحه موصول اولمسى اقدم مأمول بلمشدى لذلك
اوانتاده طرف همايونمزدن مقتضا احكام شريعت غرا ومبتغاى نظام خلافت انما اوزره حركت وتقديم امر مصافاته
رعايت وجلب خاطر صفا مظاهر كيانيلرينه مبادرت حالاتنده جلائل همت والانهمت ملوكانه نمز توجه مبذول
وبيدريغ طوتلديغى واضح وظاهر وحتى جناب معالى نصابكزاولرك حدود ثمانيه ده بر بجه مدت جريان ايدن
شواغل حرب وقتال وعمائل طرد وجدال ايله درونماى اشتغال اولديغكز ايام اختلاس انسامده بروجه محرر مجرد
مابينده دردست اولان مراسم موالات واواصر مصافات كسر وانتقاضدن مصون اولمق نيت خيرانبيتله ملاحق حدود
وسنور ومصاقب تخوم وثغور اولان كاشتكان سرحدات سنيه مزطرفكزه ردد لوموهم كدر اولمدن حركتدن ممنوع
ومحذر اولدقدرى اثبات مدعامزه دليل قاطع وبرهان باهر اولمغله بوكيفيتى مشاهده ضمننده طرفكزدن دخى خلى ايله
مقابله رعايت اقتضا ايلدكى قضايا قياساتها معها قبيلندن برقضيه مسلم الثبوت ايكى اوواديلره توجيه وجهه
اعتبار اولنوب بنه تكليفات معهوده بهانه وعلت ثمار اولنه دق مغاير صفوت ومسالمت ومخالف انصاف وحقانيت
صورت عداوت اظهار وحدود وتخوم ممالك محروسه مزدن بعض محالده خلاف شرع شريف وضع اقدام خسارانجام
امت مرحومه نك ناراجنه جواز ورخصت وبرلك حالاتى بناءً طرفكزدن صدور وظهور ايتدكنى حدود وسنوده
بوفان وكلاى دولت عليه مزمقدما اعلام وانها ايتمك بوحالت غير مشروعه نك وقوع وبروزى حيرت افزاى امناى
شرع مطهر اولمشدى جونكه كوكب سرمدى الظهور دولت خلافت منقبتمزك ابتداى طلوعندن الى الان كافه امور
وعامه: خطوب جمهورنده فيصل بخش ميان جيد ورديدى اولان شريعت مطهره حضرت محمدى به مراجعت ومقتضاسنه
عمل وحركت اطوار حسنه وآثار مستحسنه دندر بناءً عليه بوبابده دخى وجه شرعى نه كونه ايروكى كرة بعد اولى
اعلام علماى مشار اليهدن استفتا اولدقده اهل اسلام ايله قتال شروع وممالك محروسه يه هجوم ايچون نهى ايدن
عسكر ايله مقاتله مشروعه اولديغنى بالاتفاق تحقيق وافتا وتوثيق وامضا ايتمكله لذلك كردنده: اطاعت
وانقيادى اولديغز احكام شريعت غرايه امتثال ومتابعت وهر حالده مقتضاسى اوزره عمل وحركت فريضه: ذمت
مفاخر منقبت خلافت پناهمزاولمق جبلت شرعا دفع صائل ودفع غوائل واديلرينه سلوك وقانونا مقابله
بالمثل طرقى مسلوك قلنمشدى بوجهله مجرد توسيع دائره مملكت وباتبعيت هواجس نفسانيت مثللو كيفيت ايچون
مغاير شرع شريف ومخالف قانون منيف سفك دما واضرار عباد وغرابه جواز ورخصت وبرلك منافى: ضميردياننت
سمير ملوكانه مزايروكى ظاهر وباهر درايچى سالف الذكر ماده لرده ايراد وبيان اوانان اعذار شرعيه دفعه: ثانيه
اولان شرح وعيانندن صكره مرسوم صحيفه فهم وادراكلرى اولمق ظاهر حالده امر محال اولديغى صورتده دخى بومثللو
تكليف نامشروع ايچون بوقدر سفك دما وهتك اعراض فقراء اجزا ايلمكلرى حالتى كرفتار عنده: هركاه اولمغله بوعنده
معضله نك دخى دستيارى رشد ودرايت ومددكارى وهب رب العزة ايله حل وتوفيقى مأمول ومنتظر اولديغز
ايكز بودفعه جناب امارت مآب عزت اكتساب فتحعلى بك زمان زيده مجده وساطتيله حركاه معلا بارگاهمزه مبعوث
اولان نامه سامى كرامى ايله درونته بجيده قلنان زبده صفوت وتبره لرينك خلاصه مفهومنده محصل
توفيق وعنايت ربانى وبمن همت مفاخر منقبت كيانيلرينه عموماً اهالى ايرانك بيناننده طريقه: انيقه: سنت
وجماعت مرغوب ومسلوك وماده تبز معهود تبز مفسوخ ومتروك قلنديغى توثيق وتحرير وبنابرين فيما بعد
ملك وملل ايچون بردخى نزاع وجدال جهتيله تيغ حسام علاق ونيامون حقيقى بعيد الاحتمال اولديغى وجوه احكام
شريعت وحقانيته تطبيق وجهيله تنسيق وتسطير اولنديغى جهتدن مستوفى اولدقدرى خبر جميل وذكر جزيلدن
ازصداى سخن مهر نويدم خوشتر بادكاريكه درين كنبد دوار بماند مضمون حكمت عنوانى تمام مطابق خاطر خواه كيانيلرك

خاقان جنت مرابع مرحوم ومغفور سلطان مراد خان رابع حضرتلرینك زمان میامنت اقترانلرنده صلح آخرنده عبارت اولان
مصالحه عقدنده قرار داده ومرعی قلنان حدود وسنور اوزره مجدداً وضع اساس مصافات وطرح قواعد بنیان
موالاته لزوم ورخصت همایونلر اوزانی وجاری قلندیغی طرف باهر الشرف خاقانیلرندن بو دفعه خدمت سفارتنه مأمور
معتمد وموثوق به رسول درایت مشمولی وسالت بعث وایصال فرمان دیکرنامه همایون مودت مشحونلری
مطالعه مضامین حقیقت آیینلرندن معلوم ابهت مرسوم داوری تمکینلری قلنمق مقرردر موحی الیه سفیر فراست سیری
نزد بساط فیض انبساط ملوکانه مزه شرف مثول ووصوله فائز اولوب اداء خدمت سفارتنه شرایط آداب بنده کی
مراعات ونیل مواهب واکرامات ایله احراز رتبه مباهات ایتمکین لسبونامه همایون مسالمت نمونلری ایله صوب
بجانی انصاف ارزنیه ماذون عود وانصراف اولنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول بروجه مجرد دیکرنامه همایون
حقایق مرهونلری مؤدا نسخه شان وعنوان دولتین وفر عظمت شان جانبینه لایق وبین الحضرتین برودلو باعث
نقیصه وشین اولیجق کدورات دن عاری اولمق مراحی وحدود قدیمه مزبوره نظامی اوزره مجدداً تأسیس اساس
موالات ومصافاته نوجهله اذن ورخصت پادشاهانه مزاوزانی قلندیغی مرسوم صحیفه ذهن درك موهبت بنا
ولمعه طراز طبع تابناك جهانداری اولدقده سیاق مشروح اوزره صورت سلم وولا مرآت ضمیر دیانت مصیر کاینات
دخی جلوه کر قبول وارتضا اولدیغی حالده فیما بعد دست قدرت مالك عنان کامکاری وپای همت زیور رکاب
بختیاری اولدقجه کرك زمان باعنوانلرنده وکرك اخلاف واعقاب نصفت شان اولانلرنده قصر شید الارکان
خاب وتواد وصرح ممرد البنیان حسن وفاق واتحاد بردولو قابل انداس ومتزلزل الاساس اولمیه جغی وارسته
قید التباهدر بناءً علیه سفیر صداقت سمیر مزایله بعث وتسییر اولنان دیکرنامه همایونی خلاف نمونلرنده یاد وبرا
اولندیغی وجهله الف والتزام امت سید الانام ك ظاهراً وباطناً بنیرای صورت نظام وانجام اولمق خصوصنه طرف
زاهر الشرف کامرانلرندن دخی میل ورغبت وانمامنه مباشرت وهمت قلنمق وابسته نهای حقایق اشنای فائز بدیه
باقی همیشه نیر فلك خاب وتواد طالع ورخشان وبدر عالم افروز وفاق واتحاد لامع ونور افشان اکرب هجاك

سنه ١١٥٩ ماه محرم

طرف همایون حضرت ظل الله بودفعه نادرشاه دیاز یلجی نامه عنایت علامه ملوکانه لرنك دیباجه و
والقابانی ضمیمله قلمه النان تسوید بریدر
نظیف مصطفی افندی ایله کونردلمشدر

بسم الله الرحمن الرحیم

یا ایها الذین امنوا ادخلوا فی السلم کافه

بسم الله فاتحه کتابه والحمد لله خاتمه دعوی اهل اختصاصه وانتخابه ثم انم صلوة المصلین واکرم سلام المسلمین علی من بعثه
لانتظام امر الدنیا والدین فحانت بعثته رحمة للعالمین وعلی آله واصحابه وخلفائه واحبابه الساکنین منهجه القویم والتاریخ
ما یخالف شرعه المستقیم اما بعد اعالیحضرت لالی نصرت کیان فر تنویر خدیو خورشید نظیر غره غرای جبین بختیاری
ورّه بخای اکلیل کامکاری ممهد بنیان جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال رایه تاج وسکروکاه مایه فوق وکلاست وانتباه
علم افراز خطه سروری رونق بخشای اورنك داوری بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین مصدراً للاستراحه
والمسالمه والتشاور مظهراً للبسالة والامانة والعنوان حالا جالس جار بالش تخت کسری وجم فرما تقرمای ممالك عجم فلك
بارکاه القاآن نادرشاه ادام الله مقاصده وشید بالصدق صادره ووارده جنابارینك قبل اشرف فا ایلرینه ابهر عبر
تسلیمات عنبریة النفحات ضمروانه وازهر جوهر درة اللمعات ملوکانه فروساطت مزید تکریم وتعظیم ودلالت نوید تنعیم
وتفخیم ایله بیرایه بخش مجلس سامی وزیوافزای محفل کرامیلری قلندقدن نصکره مجلای آثار رشد وزهی اولان مرآت ضمیر
مهر انجلالرینه جهره حقیقت مهره معنا وصورت ظلیت زینت حسن اکتفا بوجهله اوزره جلوه نمای انبا وانها قلنورکه
مظهر خلافت کبری ومصدر ظلیت عظمی اولان سلاطین عدل آیین وخواقین نصفت تمکین حضرتلرینك مقتضای سکت
ایزد بینا زینی نوعندن حرقی وتمتاز اولمری ایجی تعظیم لامر الله وشفقت علی خلق الله معنا لرینك اینما واجلاسی

بسم الله الرحمن الرحيم
سلام قولاً من رب رحيم

ابهی مایوتین به فصل الخطاب جواهر حمد الله الملک الوهاب الذی انار براهین انتظام الدنیا والدین
وابان سبله علی لسان نبیه المبعوث رحمة للعالمین صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وشفاته الاکرمین وحباه
ماحفظ حدود الاسلام والمسلمین وصین ثغور الآداب المستطابة بین الملوک والسلاطین اما بعد اعالیحضرت
لالی صحت کیان فر تنویر خدیو خورشید نظیر عنصر غرب جیبن بختیاری دره بخای اکلیل کامکاری مهد نیان
جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال دایه تاج کروکاه مایه قوت وبکاست انتباه علم افراز حطه سروری
دولتخانه اورنک داوری بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین مصدر الاستراحة والسلامة
والشان مظهر اللبسالة والابهة والعنوان حالا مجالس جاه بالش تخت کسری وجم فرمانفرمای ممالک عجم
فلک بارکاه القاآن نادرشاه اتم الله شانه وصانه عما شانه جنابلرینک اندیشه دار انتظام واقتنه فریبون
مقامه نیه بدایع تفخیم واکرام وجوامع تعظیم واحترامی حاوی لطایف قسمات محبت سمات ملوکانه وشرایف
تحیات بهجت ایات خسروانه مزخرف ومهدی قلمدن فدنصکره لوح ضمیر حقایق اوقسامه نیه زیور کلک مقصد
ومرام بو وجهله تصویر وافهام اولنورکه بونرده اقدم کرة بعد مرة چکیده براعه کشف وعیان اولدیغی اوزره
بین الدولتین ماآذنین معهود تیندن غیری موجب وحشت وکدر اولیجق برنسنه اولمیوب وذات موهبت ایات
کیانیلری دخی بو قدر جلائل عنایت ربانی ایله فائز وستمایه اقصی الامانی اولمغدن ناشی ماذاتین مزبورتینک
ایراد اوزان معاذیر شرعیه لری نه انکه اویله طبع تابناکه هویدا وروشن وتکلیفنک فسخ ونسخی اوکونه ذهن
دراک وهب اشتباکدن امر بهرهن اولمیه دیو انافان انتظار دردون محبت شاعر دردکار ومقرر وخواهش
التام سلام مقتضاسنجه انکدخی نزله وفراغتی ایله بیرامن ممالک ومسالکدن ازاله عباد شور وشر واراحه
امت خیر البشر منقبه سنه لایق مظهر اولمجقلری مامول ومنتظر اکن جناب ایمار تمآب عزت اکتساب فخطی
نرجمان زیدمجده وساطتیله بو دفعه فرستادم فتنان نامه نامی سامی ودرونه موضوع الوکه ابهت مسلوکه
کرامیلری بعد الوصول اسباب سلام محض توفیق ملک علام ایله صحیفه دردون صفوت نمون
والالرینه نکاشته وضوع وابلاغ بجی عند الله وعند الرسول تمام مرغوب ومقبول اولان بو ایله مرام خیریت
انجام قبل حضرت رب متعامدن خاطر فیض ارقام قاانیلرینه الهام والقا اولنق حسبیله سالف الذکر تنبیقات
قالی سماندرینک نقوش عبارات بهجت نشانه نکارشیافته بنان بیان اولدیغی وزره حالتین معهود تیندن
مفتوح ومنزول وطرفیه سدیده سنت وجماعت الکاف ایرانه مرعی وسلوک خنوب وفیما بعد طباق معلا
دواق حسن وفاق جنبره تیجسم ارباب شقاق اولجغی تحریر وتوثیق اولنمغله بوخصوص دیانت منصوص اوزره
دردون خلافت مقرونمزده مکنون اولان مامولات پادشاهانه مزی تحقیق وذات جماهلرینه دائر ملحوظات
خلاف فتنیاهمزی تصدیق ابدلن ثبت صحایف روزکار وسرنامه کتاب فصل الخطاب اعصار اولجق اطوار سیندن
انار موفق ومصدر اولدقدی کالشمس فی وسط النهار ظاهر ولشکار اولدوغندن بشقه حقاکه بو وزش دیانت
صلوب ودوش کدورت مسلوبدی باعث دونق آب دردی سلمین وموجب اتحاد وبکانکی ایله عامه موحدین
اولدیغی احباب واعدایه بدیهیدر اولمشدر زیرا جوانبدن بروجه محرر بین الحضرتین ماذاتین معهود تیندن غیری
تنویر عالم صفوت وکرمنیه پرده کش حمافت اولور کیفیت اخری دونما اولیوب وشمدی انردخی برسیاق سابق
دستبادی صدق نیت ومدد کاری حسن توجه وهمتدی ایله زنل وفسخ اولنمغله بعد ازین سبب صعوبت
ومنذر ووسیله وحشت وکدر اولجق برنسنه اولمدیغنه بناء ابرام واحکامی مقصد ومرام جانبین اولان
مرابحت واواصر الفت ومسالمت تمام مستحکم ومشید اولمق زماندی نمایان اولمدوه دراجق سالف کیان
الوکه ولامسلوکه لرنده حالتین معهود تیندن بشقه حدود وسنوده متعلق عهدنامه بعض خصوصلر قلمه کتورلمی
اکرچه حسن ختامی سبب دوج عباد وبلاد اولان بنیاد حب ووداد صورت ظاهره عقده تراخی به دوچار
ایلمک تخیل اولنور ایسه فاما انکدخی لسعاف وقبولنده ابرام واصرار وادیلرینه کیدیلوب حقانیت وجهلرینه
دعایت اولنه رق رد وقبولنده زمام اختیارلرینه قبضه تصرف ملوکانه مزه تفویض وتسلیم اولنمسی واوبابن طبع
خسروانه مزه کوارا اولنان طرف داوریلرینه دخی کوارا اولوب فوج دیکره حمل بیورلمامق تعبید ایلدیلرینک
کشیده سلک سطور اولمسی مقصود اصلی اولان دلائل مصافات وموالاتک مرکز حقیقتنه نجه بذر استقاد
اولیجغی مؤید اولمغله ذکر اولنان توثیقات بهجت سماندرینک مقتضای احکام شریعت ومبتغای قوانین
سلطنت اوزره لازم کلان جواب قرین الفوایدی دوج وایراد اولنه رق شان عظمت نشان جانبین وعنوان
توکن مکان طرفیه لایق وبین الحضرتین عالم کامکاریده هردولو نقیصه وشبهندن عاری وجهله عم بزوکوارم

٣٨

درون نامهٔ مشاهیده اولان فارسی قائمه نك ترجمه سیدر

مطرح اشعهٔ انوار جناب بیچون اولان ضمیر منیر همایونلرینه معلوم وهویدا اوله که تأییدات الهی ایله مقدما سب ورفض
وبدعت اثرلرین ایراندن محو ونسخ ایلیوب ومحبت واتحاد ودوستلغه بناءً تعیین رکن وامام جعفر صادق رضی الله عنه
حضرتلرینك سر مذهبلغیچون اول دولت ابد پیوند طرفنه تکلیف اولنمشیدی بو تکلیفدن غرضمز مجرد التئام بین الاسلام
وامت حضرت سید الانامك الفتلریچون اولوب چونکه آندن غیری مرادمز یوغیدی درجهٔ قبول وارتضا بولهجغی
ظن کلی اولنور ایدی سرعسکریکن محمد پاشانك قضیه سی وقوعندن صکره چوق تفکر ایدوب امنای شرع اطهرك
وارباب دولت علیه نك انکار وتحاشی ایلدکلرینی برمرتبه مشاهده ایلدك که بوقدر سفك دمایه راضی اولوب
تکالیف مزبوره یی قبوله راضی اولمدیلر خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنك حقیتلرینی قبولدن عبارت
اولوب ومبتدعاتی ترك معناسنه اولان اهل سنت وجماعت مذهبی الحالة هذه عنایت باری ایله ایرانیان بیننده
کمال رسوخ وشیوع واستقرار بولمشدر واکثر اهالی ایران عن صمیم القلب طوعاً قائل ومعترفلر اولوب اکرچه بعضیلری
جهللری حسبیله راضی اولمامشلر ایدی انلری دخی خواه وناخواه اشبو مذهب سنت وجماعته تابع وراضی ومعتقدهر
ومقلد ایلدك بزم مقصودمز طرفینك خیریت وصلاحی اولمقدن ناشی چونکه ایکی طرف تکالیف مزبوره یه راضی اولمیه لر
بزم دخی بو امره اصرارمزك لزومی یوقدر اهالی عجم وایران خلقنك عقللری اولسه ایدی ابتدای حالده بوکونه
بدعتلری شاه اسمعیلدن قبول ایتمزلر ایدی بزم ابتدای حالدن امت محمدك صلاحی وخیریتلری مقصودمز اولمغله
جناب خداوند عالم حضرتلری دخی نیتمزه کوره نظر مرحمتلرین دریغ بیورمدیلر علی ای حال اصل نزاع ومادهٔ دعوی
ایکی طرفدن تکالیف معهوده ایچون اولدیغندن بز دخی تکالیف مزبوره دن فراغت ایلدك مدعا موقوف اولدیغی حالده
دعوی دخی موقوف اولمق اقتضا ایدر ـ کذشتم از سر مطلب تمام شد مطلب لله الحمد جمله نك مقصودی اولان اهل سنت
وجماعت مذهبی شایع واستمرار اوزره اولوب شائبهٔ ریب وخللدن عاریدر والله تعالی کوسترمسون مادامکه
حیاتمز باقیدر ملك ومال ایچون بوندنصکره بر دخی بادی نزاع ومخالفت اولوب تیغ خلاف غلاف ونیامدن
چیقه ولیکن قرنداشلغه بناءً اعلام اولنور که عراق وآذربایجان مملکتلری قدیم الایامدن بر وترکمان پادشاهلرینك
اولمغله محب خیرخواهلرینك فی الحقیقه ارثیدر شاه اسمعیلك دولتی زماننده ممالك مزبوره نك نصفلری دولت
علیه نك تصرفلرینه داخل اولمشیدی مزبور ایکی مملکت که آذربایجان وعراقدن عبارتدر اتحاده بناءً بریسی اشبو
محب صادق الولالرینه اعطا واحسان بیوریلور ایسه اوبرینك نصفی که تحت تصرفلرنده در دولت علیه باهره یه
حلال اولسه کرك واول حضرتك بو برادر اخلاص پرورلری حقنده سنوح ایدن حسن التفاتلری عالمیانه ظاهر
ومبرهن اولور وبو تکلیفمز دخی محبت واتحاد طریقی ایله اولوب اصرار وابرام وجهله دکلدر رد وقبولنده مختارسز
هرنه کونه که طبع همایونلرینه کوار اوله بو مخلصلرینه دخی کوار اولور نوع دیکره حمل بیورلمیه باقی آفتاب خلافت
وجهانداری لایزال باد

٣٩

ایران طرفندن کلان سفیر فتحعلی بك ترکمانك نادرشاه طورونی شاهرخ میرزادن اولمق اوزره بوکون طرف چاکری کتوردیکی فارسی مکتوبك ترجمه سیدر

بعد الالقاب رأی اصابت آرایه معلوم اولا که بو اوان میمنت نشانده حضور فائض النور سلیمان نشان خلیفهٔ
اسلام پناه اسکندر دستگاه پادشاه فلك بارگاه خلد الله ملکه وافاض احسانه نك جانب همایونلرینه
اعلیحضرت فلك رتبت ولی النعمی بدرم شاه نادر شید الله قواعد سلطنته طرفلرندن تکالیف معهوده نك
فسخنی وقواعد مصالحه نك تشیید واستقرارینی وکلفت ونزاعك رفعنی مشعر ومبین بر قطعه
نامه لریله فتحعلی بك ترکمان بعث وتسییر اولنمغله مضامین دوستی قرینی معلوم والاجاه حقانیت ایبنلری
بیورلمق ایچون مراسم رأفت والتفات مقتضاسنجه اشبو مکتوب خیریت اسلوبمز تحریر وسلسلهٔ موالات
تزیین وتحریك اولنمشدر البته مکنونات خاطرینکو سریرتکز هرنه ایسه اشعار واعلان بیورلمق مأمولدر
باقی ایام وزارت وابهت ومناعت وکامرانی دائم باد

سفیر موما الیه وساطتیله ساحتلی شیخ الاسلام حضرتلرینه ملا باشی علی اکبر طرفندن کلان
فارسی مکتوبک بعینه صورتیدر

٣٦

همواره اساس ملت دین وبنیان دیوان شرع مبین باسطوانهٔ ذات فرخی صفات سامی
وداعمهٔ وجود مسعود فیض آمود گرامی مستحکم وبرقرار وازافت انهدام وزوال اختلال برکنار
بوده مهد بساط دینپروری ومشید قواعد افادت وافاضت وشریعت گستری باشند بعد
از تبلیغ دعوات وافشان اخلاص آیات واتحاف فضایل ذاتجات مصادقت سمات مشهود
رای بیضا ضیای مهر انجلای شریف میدارد که قبل ازین که بامر وارشاد اعلیحضرت شهنشاهی
روحی فداه آثار سب ورفض از ایران متروک ومذهب سنت وجماعت شایع گردید
درخصوص تعیین رکن وسرمذهبی حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه بآن دولت وآلا
تکلیفی شد ازین تکلیف سوای مزید الفت والتیام میانهٔ اهل اسلام ومزید خوشنودی اهل
ایران غرضی نبود وضرر ومحظوری درین ضمن برای آن دولت والا متصور نمیشد لیکن از آن طرف
از قبول آنها کمال تحاشی وانکار بظهور پیوست درین وضعه مقدمه یحیی محمد پاشا واقع شد بندگان
اقدس اشرف فرمودند که منظور نظر رفع غائله فساد واطفاء نائرهٔ نزاع وعنادی بود از جانب
ایران دولت خلاف منوع مشاهده گردید که باینهمه سفک دما راضی شدند وبقبول آن راضی نشدند وچون
اصرار درین باب احتمال داشت که باز موجب خونریزی شود لهذا از تکالیف مزبوره فرمودند ولله الحمد اهالی ایران
عقاید سابقه را تا نیخ وبرمذهب اهل سنت وجماعت راسخ میباشند وبقبول وعدم تکالیف معهوده خللی در بنیانه
حسن عقیدت راه نخواهند داد وچنانچه بندگان اقدس راضی بسفک دما میبودند درچنین فرصتی خودداری
نمیفرمودند خود بسعادت تامل نموده انصاف دهند که اگر درچنین فرصتی کوکب اقبال شاهنشاهی متوجه آنحدود
میشد بهیچوجه عاجز وحایل وعایق ومانعی رای هیچ مطلب نمیبود غرض از اظهار این معنی آنست که برای انور سامی
نفع شبهه گشته حسن نیت وسامی بغرضانهٔ بندگان شاهنشاهی تحقق یابد بهرحال درینوقت نامه معذرت
صادقانهٔ مشعر بر تکالیف معهوده ومبنی بر رسوخ قواعد دوستی ومصالحه بطرف قرین الشرف اعلیحضرت فلک
رتبت خلیفة الرحمن ظل سبحان پادشاه اسلامپناه سکندر جاه خلد الله ملکه ارسال فرمودند که بعضی شروح در آن
اندراج یافته البته حقیقت حال معلوم ضمیر منیر دوستی تنویر خواهد گردید چونکه در عالم محبت وولا اعلام چنگی
انمقدمه بخدمت سامی لازم بود باینوسیله بخیر این نمیقه پرداخت ورسم یادآوری را مهد ساخت باقی
ایام عز افاضت وافضای دین پروری مستدام لعباد

فتحعلی بک ایله مبارک رکاب مستطاب حضرت جهانداری یه واردات اولان نامهٔ شاهینک ترجمه سیدر

٣٧

بسم الله الرحمن الرحیم

اعلیحضرت خورشید طلعت مشتری سعادت بهرام صلابت کیوان مهابت خلیفه خافقین
ثانی اسکندر ذی القرنین برادر سلیمان جاه پادشاه اسلام پناه ظل الله خلد ملکه حضرتلرینک بزم اوم
نظم همایونلرینه صنوف دعوات وافیات اجابت نمون والوف تحیات طیبات درستی مشحون
فرط اخلاص وکمال اختصاصدن ناشی اهدا قلندیغی سیاقدن مشهود رای جهان آرای آفتاب
ضیالری قلنور که مقدما رکن ایچون وامام جعفر صادق رضی الله عنه حضرتلرینک سرمذهبلغون
دولت علیه قانیه یه تکلیف ولتمشیدی انکله بیله که عقل عندنده انک مانع ومحظوری کورمز
ایکن علمای اعلام واعیان دولت علیه ابد فرجام ایراد اعذار ایله قبولندن تحاشی ایتدیلر سر عسکر
یکن محمد پاشا قضیه سندن صکره بو قدر تصور وخیال ایلدک که اهل اسلام بینده دوستلق وتحصیل
انتظامدن غیری غرض ومقصود مز یوغیکن بو قدر سفک دما واقع اولدی اندن صکره بو باب
اصرار ایدرایسک احتمالدر که سفک دما زیاده اوله بناء علیه حسن نیت ودنیا اولمق بولندن
زیاده یه جرات اولنمیوب مذکور تکالیفدن نکول وترک وفراغت ایلدک ایرانک حج شریفه کیدنلری
مذاهب اربعه نک جماعتلری اتفاقا قفقی طرفنده بولنورلر ایسه نمازلرین ادا ایدرلر ولله الحمد اتحاد مذهب
وملت حاصل ومراتب خلت ومحبت ظاهرا وباطنا کاملدر هر خصوصن نزاع غائله سی مرفوع ودشتنه
کلفت وکلول منقطع اولمشدر بر دخی دعوی وگفتگو باقی قالمامشدر وغایت بیغایت برادانی ایله
بین الطرفین دوستی وبرادرلک
فیمابین دوستی وبرادرلک
موافقت
بمایونلرین
عمومه مژده
علم کشا
باغ
حضرت

حاصل و مراتب خلت و ارتباط ظاهراً و باطناً کاملست در هر باب غائلهٔ نزاع ارتفاع و مراتب کلفت و کلال
انقطاع یافته دیگر دعوی و گفتگوئی باقی نیست و بغایت بیغایت بزدانی دوستی و برادری بین الحرمین
تا ابد برقرار و لمساس موالفت و موافقت پایدار خواهد بود انچه در قائمه علی حدة از خدمت همایون
وجاوبنا زشده رد و قبول آن حواله بلطف کتی بخشا و تقاضای رای جهانگشاست باقی آفتاب خلافت
و جهانداری تابنده و پاینده باد

فارسی

نامهٔ مرقومه پیچیده و رود ایدن فارسی قائمه نک بعینه صورتیدر

هو الله تعالی شانه

بر ضمیر منیر همایون که مطرح اشعهٔ انوار ایزد بیچونست منکشف و مرتسم میگرداند که قبل ازین که بتایید الهی بیت و رفض
و بدع را از ایران محو و منسوخ نمودیم در خصوص تعیین رکن و سر مذهب امام جعفر صادق علیه السلام از راه یگانگی
و دوستی و ولا بآن دولت ابد پیوند تکلیف شد و چون درین ضمن غرضی سوای سازگاری اهل اسلام و تالیف امت
حضرت سید الانام نبود مظنون کلی آن بود که البته درجهٔ قبول و ارتضا خواهد یافت بعد از وقوع مقدمهٔ یکن
محمد پاشای عسکر هرچند تامل شد انکار و تحاشی امتناع شرع مطهر و اعیان دولت بحدی مشهود گردید که باین همه
سفک دما راضی شدند و بقبول آن تکالیف راضی نشدند هرچند که بعنایت ایزدی مذهب سنت و جماعت که عبارت
از قبول حقیت خلافت خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و ترک مبتدعات باشد در ایران کمال شیوع
و رسوخ و استقرار دارد و اکثری عن صمیم القلب قائلند لیکن بعضی از راه نادانی راضی نبودند که ایشان را نیز خواهی
نخواهی تابع و مقلد و معتقد این طریقه ساخته ایم چون مقصود این نیازمند خیر خواهی طرفین بود هرگاه طرفین بتکالیف
معهوده راضی نباشند اصرار این خیر اندیش چندان لزومی ندارد و اگر عجم و ایلات ایران عقلی میبود بابسته از روز
اول این قسم بدعتها را از شاه اسمعیل قبول نکند چون از بدو حال غرضی ما اصلاح اندیشی امت محمدیه بود خداوند عالم نظر
مرحمت خود را فرا خود تبت دریغ نداشت بهر حال اصل کشاکش و ماده نزاع دو طرف مطالب معهوده بود از انها دست
برداشتیم هرگاه مدعا موقوف باشد دعوی نیز موقوف است کشتن زیر مطلب تمام شد مطلب لله الحمد مذهب سنت و جماعت
که مقصود کل است شایع و مستمر و عاری از شائبهٔ ریب و خلل است و خدانخواسته باشد که بعد الیوم بسبب ملک و مال
مادام الحیات تیغ خلاف از غلاف برآمده بادی نزاع شویم لیکن در عالم برادری اعلام میشود که چون عراق و آذربایجان
همیشه باسلاطین نرکمانه و فی الحقیقه ارثی این خیر خواهی است که در عهد دولت شاه اسمعیل نصف آنها بتصرف آن دولت بود
درامده چنانچه بحجازات دو مملکت را که عبارت از عراق و آذربایجان باشد از راه یگانگی باین دوست صادق الولا احسان
و عطا فرمایند البته نصفه بر بان دولت باهره حلال خواهد بود و حسن التفات آنحضرت نسبت باین برادر اخلاص پرور
بر عالمیان ظاهر و مبرهن خواهد شد و این تکلیف نیز از راه محبت و اتحاد نه از روی عناد و اصرار و ارام میشود و رد و قبول
آن مختارند بهر نحو که بر ضمیر همایون گوارا باشد براین اخلاصمند نیز گوارا خواهد بود حمل بر نوعی دیگر نخواهند فرمود باقی
آفتاب خلافت و جهانداری لایزال و بیزوال باد

فارسی

عنایتو صدر اعظم بحضرتلرینه نادر شاهك اعتماد الدوله سی طرفندن سفیر موما الیه یله کلان فارسی مکتوبك بعینه صورتیدر

هو الله تعالی شانه

وفی الحقیقه ارثی این خیر خواهی است که در عهد دولت شاه اسمعیل نصف آنها بتصرف آن دولت بود
باشاه فلك بارگاه ملك و فلك احسانه
خلد الله ملکه و فلك احسانه

جناب وزارت مآب جلالتنصاب ابهت انتساب مسند آرای محفل عز و جلال و زینت بخشای
اریکهٔ سعادت و اجلال عالیجاه دستور اکرم و صدر افخم آرا وزیر اعظم عظم الله شانه
بعد از تبلیغ دعوات و افیات اشتیاق امیز منهای رای اصابت انگیز میدارد که درین اوان معین
نشان از طرف قرین اشرف اعلیحضرت فلك رتبت نامهٔ مشکین خنانهٔ همایون مشعر بر فسخ
تکالیف معهوده و مبنی بر تشیید و استقرار قواعد مصالحه و رفع کلفت و نزاع بجانب فرخنده
جوانب بندگان سلیمان شان خلیفه اسلام پناه سکندر دستگاه نگارش یافته مصحوب
عمدة الوشاه فتحعلی بك ترکمان ارسال شده البته مضامین دوستی قرین آن معلوم آن والاجاه
حقانیت آیین خواهد گردید و بمقتضای مراسم رافت و التفات بحر تر این مکتوب خیریت اسلوب
بتحریك سلسلهٔ موالات بر دلخت پیوسته مکنونات خاطر نیکو سرایر را طراز اعلان دهند
باقی ایام وزارت و ابهت و مناعت کامرانی باد

فارسی

ارادهٔ ایلمکی بیشنهاد ضمیر خلوص اعتیاد بیوردیلر که حزیفعل الخیر لا یعدم جوازیه لا یذهب العرف بین الله وبین الناس
بوبابده عند الله وعند الناس سعی جمیل شاهانه‌لری مبرور ومشکور ومقتضای نیت خیر خاعتباری ایله مثاب وماجور اولمغله
وادستاه: قیدا شتباهدر وبخالص الفؤاد دخی مرام ومرادی انجق رفاه بلاد وعباد وسکون آشوب وفساد اولمغله
بونیت خالصه: مستلزم الیمنده نرافق فریقین صبیحین وتطابق آراء رزینه: حضرتین کاف: اهل اسلام حقلرنده
حمد وشکری اغتنام اولنمق جسام الهیه دن ایدوکی مالا کلام مدر واقعا جناب ایتبت نصاب شاهیلرینه
جایکیر ضبط صفوف تخیرلری اولان عرض آشنی ومقصد اسمالری بین المسلمین الفاجت ووفاق والغای مکاید
شور وشقاق اولدیغی صورتده بتوفیقه سبحانه بومرام خیر انجام اتم وجهله حاصل وافضل الغایه: کمالله واصل اولوب
لکن داب دیرین ملوک سنوده سلوک وبین الدول طریق مرعی ومسلوک اولدیغی اوزره میانه ده مخائل ماده مضافات
ومعالم جاده: منهل العذب موالات اولان امنیت وارد وصادر جانبین واطیناب رابع وغاری طرفینه دائر
عقد روابط عهود ومواثیق بوروقه دل وبلسنه: عقدهٔ نراخی وتعویق اوتشیمیه بوسیله: خالص الجبا بغیتلر
دخی قریبا رنجته: قالب حسن تمشیت اولمسی اول بلند جاه معلا جایکاهلر مرهون سیجیه: تصفیت وموقوف رویه:
فتوتلریدر قالدیکم یوزن اقدم طرف جناب والای دولت نصابکزه انها اولدیغی اوزره قبول وسیعافده شرعا معذور
اولوب وبین الدول بسط وتمهید اوفنان مالمات ومصالحاتده داب مرسوم اولیوب قبولنه توقف اقتیان تکالیف خو
قبل عالیلرنده برطرف اولمه میانده شبهه وشکوکدن براثر فالمزایدی زیرا مفارنت حسن قمتاریه مابیندن رفع ونصفیه سی
ظهور ایدن معادات ومباغضه کیفیتلری ملوک صفویه نک بعض اغراض فاسده سی ضمنده اختراع وابتداع ایتدکلری
رفض والحاد وسائر سوء اعتقاده مبنی بدع سیئه لرنده ناشی اولوب بو کیفیت ایسه میامن همم علیه لریله برطرف ومنتفی
وانتفاء علت انتفاء معلولی مقتضی ایدوکی معلوم عالیلریدر بو دعوایه شاهد وبو مدعایی مؤیدکم اوائل اسلامده
ابتدا اختلاف فروعده اولوب بعده اصولده واقع واولزمان خیر اقتران اجتهاد عصر والی اولمغله فرقه ناجیه
اصولده اتحاد وفروعده مذاهب اربعه‌یی اختیار ایدوب اول مذهبلرک بنده بونمان ملوک وسلاطین میانده واقع
اولان مسالمات ومصالحاتده تصدیق وقبول مذهب شرط ومدار قلنمیوب حال وشان الی هذا الآن بونهج اوزره استمرار ایله
دول اسلامک استقرار ورجانک موانست وانتلافلرینه وسیله اولدیغی محاط علم عالیلریدر چونکه حقیقت حال بویله در
یوزن اقدم طرفلرینه تنسیب لونمان اقتضی ایله با اتفاق علمای اعلام طرف شاهانه‌لرنه تحریر اونان جواب شرعیده مذهبلرنه
مقتضای اوزره قبول وتصدیقی تکلیف اونان ماده: معهوده خصوصنده فی الجمله اعذار شرعیه تمهید اولنوب وبوبابده
طرفمزه نسبت ایله شتباه باقی قالمیوب والی الانصاف طرف شاهانه‌لرنده دخی حسن قبول مأمول ایکن بو دفعه
وارد اولان نامه: نامیلرنده ادای مرامه ابرام ایله مابینده واقع اولان شبهه وشکوکک حل وافهامنه دائر اول
جانبک علما سبله مباحثه ایچون اعلام علمای دولتدن ایکی عالم ارسالی مطلوب اولوب فهم مرام وسرد اونان جواب
شرعیده طرفمزه نسبت ایله شتباه اولمدیغی متعین اولمغین بوبابده مباحثه ایچون طرف دولت ابد پیوندن علما ارسال
اولدیغی صورتده بر مقتضای اعذار شرعیه تلقی بالقبول بیوریلوب دول اسلام میانده جاری اولان رسوم وعادت
اولمقدر والحاصل عرض ایتدیکز اعذار شرعیه نک اقتضای مقتضی اولمه جنبی ظاهر وباهر اولمغیله
مسالمات مرعی بیورلمق بین الدولتین سزاحت انام ونظام دولت اسلامه مقتضی اولوب کوهر کرانقدر مصافاتی بیرایه: اکلیل
ان شاء الله تعالی سنین عدیده دن بر وجهین درج تسویف وتاخیر اونان کوهر کرانقدر نظام دولتینه حسن اهتمام وبو مصلحت خیریه‌یی
جلیل انام ایلمک مقصود ایسه تکلیف مذکوردن فراغ ایله نظام دولتینه حسن اهتمام وبو مصلحت خیریه‌یی
اکمال وانمام بیوردرلر باقی همیشه کوکب خشنده عز وزوال مصداقی سقوط وزوال ایلر

وکتاب همایون جهانداری به نادرشاه طرفندن فتحعلی بک ترجمان وساطتیله وارد اولان خاوسی نامه
دوستی علامه تک بعینه صورتیدر

اوائل ج ۱۰۶

بسم الله الرحمن الرحیم

صنوف دعوات وافیات اجابت نمون والوف تحیات طیبات دوستی مشحون از فرط اخلاص
وکمال اختصاص هدیه بزم ارم نظم همایون اعلیحضرت خورشید طلعت مشتری سعادت بهرام
صلابت کیوان مهابت خلیفهٔ خافقین ثانی اسکندر ذی القرنین برادر سلیمان جاه پادشاه اسلام
پناه ظل الله خلد ملکه ساخته مشهود رای جهان آرای آفتاب ضیا میدارد که قبل ازین در خصوص
تعیین رکن وسر مذهبی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام بدولت علیه قانیه تکلیفی شده بود
باوصف این که مرانع ومحظوران در نظر عقل جلوه ظهور نمینمود علما اعلام واعیان آن دولت ابد
فرجام متشبث بمعاذیر گشته از قبول آن تحاشی ورزیدند بعد از مقدمه یکن محمد پاشای سرعسکر
هرچند تامل وخیال کردیم غرضی سوای دوستی وسازکاری اهل اسلام نداشتیم این همه خونریزی واقع شد
بعد از آنکه در این ابواب اصرار کنیم احتمال دارد که خونریزی بیشتر شود لهذا از راه حسن نیت ودیندار
جرأت زیاده مبالغه نکرده از تکالیف مذکوره نکول نموده ترک انها کردیم اهل حاج ایران در سلک
مذاهب اربعه در هر مکان ومقام که اتفاق افتد نماز خود را ادا خواهند کرد لله الحمد اتحاد مذهب وملت

مقدس ومشهود ضمیر منیر افقدسلر بورکه بو معنی ارباب الباب عندلرنده محقق ومستور وکلدرکه وجود پادشاهان جلیل الشانه
غرض اصلی وعلت غائی اسایش جهانبانان ونظام حال عالم وعالمیان در عهد خلفای کرامدر که بنای مذهب حنیف نبوی
دوت فرقه اوزره قرار طوتوب ما بین اهل اسلامدن الفت ومؤانست متحقق اولمشدی اندن صکره سلاطین جنت مکین
سالفه دخی همان اول طریقه بی مرعی وملحوظ وحدود وثغور مسلمینی تجاوز وتعدی جنود خلل نظر قدن مصون ومحفوظ
طوتمشلر ایدی بو عهد مجسنه وزمان فرخنده ده که عنایت یزدانی وتوفیق وتایید صمدانی ایله اودنلک خلافت
وجهانبانی اول براد دولاکهر وبو نیازمند درکاه خدای واودل ذات بابرکات لرمزه مخصوصدر کنجایش طوتمز یعنی
لابق وکلدرکه هر وقت اهل اسلام اولکدن زیاده وبهتر اسایش کزین مهد راحت وارام واتحاد مذهب وموافقت
مشرب ایله بوسته سلسلهٔ الفت والتیام اولوب بر برلریله مقام مغایرت ونفاد ومنافرت وعناده اولمه لر
وبر طریق ایله دای کبنی ادای مفد سلرینه منکشف ومدنلر ودکه بو خلو صمند دوستی کیشلک خاطری اول امر هو
متعلقدرکه سلاطین صفویه وقتنده امت محمدیه بینلرنده انتشار بولان غوائل بیهوده واقاویل باطله مرتفع
ومادهٔ اختلاف وشبهه میانه دن مندفع اولوب فقد ملت حقه بو نیازمند درکاه الهنیاک سعیی ایله کما هو حقه
غل وغش بدعدن نصفیه بولمغله زمان آبا همایون وقانون میمونلری دستوریله رواج بوله وبحمد الله تعالی
اولکه مکنون ضمیر ومقصود خاطر خطیر مزایدی تایید ایزدی والطاف سرمدی ایله ممالک ایرانده صورت
وقوع بولدی اکرچه شروط معهوده وامور مسئوله دن دولت علیه فاینده بعضیسی قرین حصول اولمدی
دخی ناتمام قلمدی اتمامی مطلوب ومأمول درکه ان شاء الله العزیز اول پادشاه اسلام پناهک یمن التفاتلری ایله
وجه مرغوب اوزره پذیرای عز قبول اولور لکن بعض فروعات دینیه بابنده علمای سابقک امدود قلدری
افاده کامله ایتمامکله حسب الواقع جانبندن حجاب شبهه وشکوک اولمدی اول خدیو اسلام پناهدن توقع اولنورکه
دربار خلافتمدار سلطانلرندن ایکی نفر عظیم القدر مأمور وبو حدوده روانه بیوره لرکه بو خبر اندیشک محفل حضورندن
بو جانبک علما ایله مباحثه وبو محنت کیش جانبنک اقوال ومکالماتی کندم استماع واصغا ایدوب بو مراجعی
تمییز بیورمامز صلاح حال مسلمینه انسب ودولتین علیتنک خیریتنه اقرب ایدی وبو کا باعث اولسه کرکدرکه
مفتیت وحقیقت مذهب وصحت عقیدت علمای اعلام مشار الیهما توسطلریله اول دولت ابد دوامک
اعیانه بلکه زمره خاص وعامه واضح ومتیقن اولور

اقتاب خلافت لا یزال سور ایلا

بودفعه دربار خلافتمدار خسروانه دن نادرشاه قبلنه یازیلان نامهٔ همایونک سورتیدر

(٣٢)

بسم الله الرحمن الرحیم — للذین احسنوا الحسنی وزیاده

صحایف شرایف تسلیمات مصادقت آیات پادشاهانه وظرایف لطایف تکریمات مخالصت غایات شهنشاهانه
اول عالیحضرت معلا رتبت لآلی نصرت عطارد درایت شهریار قمر تنویر تاجدار اقتاب نظر موسس مبانی جاه
وجلال مشید ارکان عز واقبال غرهٔ غرای جبین بختیاری درهٔ بکای اکلیل کامکاری علم افراز خطهٔ دودمان
رونق افزای اورنک داودی بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین جهاربالش نشین تخت کسری وجم
فرمانفرمای ممالک عجم فلک بارکاه وسعادت صحنکاه الفا آن نادرشاه وفقه الله الملک العلام
لما یترجی منه الخیر وبرام حضرتلرینک حضور سعادت نشور منبع اعتلا لرنه تقبیلم واهدا قلندقد نصکره رونق شکن
مرآت کیتی نما اولان رای جهان آرای دقایق آشنالرنه انبا ولنها اولنورکه حالا بغداد وبصره والیسی اولان
دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم احمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله توسطیله دربار خلافتمدار خسروانه مزه
تبلیغ وایصال اولنمق اوزره بیراق منصته تحریر وآرایش محمل تسبیب بیوریلان نامه نامی عنبرین نقاب ومشرقه کرامی
لطایف نصابلری وزیر منار الیه طرفندن ابرکنرین ازمنه ده شرفریز ورود وفیض اکیز سعود اولمغله بالجمله صور
مفاهیم مصادقت اتناسی جلوه کر مرآت تابناک ادراک خسروانه مز اولوب فحاوی تعبیرات دلکشای الفاظ
استنباط اولنمغی اوزره مذهب حنیف نبوی عهد وایام خلفا کرامدر چار فرقه اوزره قرار یافته اولمق حسبیله میان
اهل اسلامده بادی موانست والتیام ومودی راحت وآرام اولوب بعده سریر آرای دولت وسلطنت اولان
سلاطین جنت مکین وخواقین باج وتکیه دخی اول طریقه: اتبعنه بی مرعی وملحوظ وحدود وثغور مسلمینی
صحت انداز آشوب وفتن محفوظ طوتمشلر ایدی بناء علیه بو عهد فرخ وخجسته واوان فیروز وبرجسته ده دخی
تساعد جانبین وتعاضد حضرتین ایله اهل اسلامک آسایش کزین مهد آرام وغنوده بستر الفت والتیام

وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین پادشاه ظل الله اسلام پناه
دارای عالم آرای معدلت دستگاه السلطان الغازی سلطان محمود خان خلد الله ملکه ساخته
مکشوف رای خورشید ضیاء مقدس و مشهود ضمیر منیر اقدس میدارد که این معنی بر ارباب
الباب مخفی و مستور نخواهد بود که غرض اصلی و علت غائی از وجود پادشاهان جلیل الشان
آسایش جهانیان و نظام حال عالم و عالمیان میباشد در عهد خلفاء کرام که بنای مذهب حنیف
نبوی بر چهار فرقه قرار گرفت الفت و موافقت فیمابین اهل اسلام متحقق یافت و بعد از ایشان
سلاطین جنت مکین سالکه نیز همان طریقه دامرعی و محفوظ و حدود ثغور مسلمین را از تطرق دست
اندازی جنود خلل مصون و محفوظ میداشته اند درین عهد خجسته و زمان فرخنده که بعنایت یزدانی
و توفیق و تایید صمدانی اورنگ خلافت و جهانبانی بذات بابرکات آن برادر والاگهر و این
نیازمند درگاه خدای داور اختصاص دارد همگی اهل اسلام بهتر و بیشتر از اول آسایش گزین
مهد راحت و آرام و باتحاد مذهب و موافقت مشرب سلسله پیوند موالفت و التیام
نباشند گنجایش ندارد که بایکدیگر در مقام مغایرت و تضاد و منافرت و عناد باشند و بنحویکه
بر رای گیتی آرای مقدس سمت انکشاف دارد مدتهاستکه خاطر خلوصمند ایندوستی کیش متعلق
بآنست که غوایل بیهوده و اقاویل باطله که در عهد سلاطین صفویه فیمابین امت محمدیه انتشار یافته
مرتفع و مادهٔ اختلاف و شبهه از میانه مندفع گشته نعد ملت حقه که بسعی این نیازمند درگاه
آله ما هو حقه از غل و غش بدع تصفیه یافته بدستور زمان آباء همایون و اروغ میمون
رواج یابد بحمد الله آنچه مکنون ضمیر و مقصود خاطر خطیر بود بتایید ایزدی و الطاف سرمدی
در ممالک ایران وقوع یافت اگرچه از شروط معهوده و امور مسئوله بعضی در دولت
علیه قاآنیه قرین حصول و ناتمامیهای آن نیز مطلوب و مأمول است که ان شاء الله العزیز بیمن
التفات آب بلاغت شاه اسلام پناه بروجه مرغوب پذیرای عز قبول گردد لیکن در باب بعضی
از فروعات دینیه آمد و رفت علماء سابق افادهٔ کاملی نکرده حسب الواقع رفع حجاب شبهه
و شکوک از جانبین گشته توقع از آن خدیو اسلام پناه آنست که از دربار خلافت مدار سلطانی
دو نفر از افندیان عظام مامور و وارد این حدود گردند که در محفل حضور این خیر اندیش
با علمای این طرف گفتگو و این محبت کیش خود استماع اقوال طرفین و اصغاء مکالمات جانبین
کرده تمیز این مراتب فرمایند بصلاح حال مسلمین انسب و بخیریت دولتین علیتین اقرب بوده
باعث این خواهد شد که حقیت و حقیقت مذهب و صحت عقیدت بتوسط و افهام علماء اعلام
مشار الیهما بر اعیان آن دولت ابد فرجام بل زمرهٔ خاص و عام واضح و متحقق گردد آفتاب
خلافت لایزال و بی زوال باد

(٣٢)

ترجمه‌ی نوشته‌ی دربار خلافت مدار حضرت جهانداری به ایران شاهی نادرشاه طرفدار و رواندن نامه سنگ لفظا بلفظ ترجمه سیدر

(٣١)

بسم الله الرحمن الرحیم

طرایف ظرایف دعوات و افیات دوستانه و لطایف تحیات طیبات مخلصانه اعلی حضرت
داوا دولت فریدون سطوت جم احتشام خدیو آفتاب طلعت مشتری سعادت دیوان مهابت سپهر مقام سرافرازی
تاج و دیهیم قیصری آینه صورت نمای شوکت اسکندری مهر جهانتاب فلک جهانداری و جهانبانی چراغ عالم افروز
خاندان عظیم الشان عثمانی داور داد و عدل گستر دادار جهان دارا دین پرور و اعظم سلاطین روی زمین
ناصر الاسلام و المسلمین قامع الکفار و المشرکین فاآن الدین و خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر
ذی القرنین پادشاه ظل الله اسلام پناه دارای عالم دارای معدلت دستگاه السلطان الغازی سلطان محمود خان
خلد الله ملکه حضرت نیک هدیه بیشگاه حضور پرنور خورشید ظهور لری قلندر قدر نظر مکشوف رای خورشید ضیاء

لزوم شیخ الاسلام بدن نادر شاهلک اعتماد الدوله سی نصر الله بیدانه بازلوب و ولت علیه سفیری کوندریلدی مکتوبی

جناب وهاب دیانت نصاب سادت اکتساب نصفت استصحاب وزارت پناه وجلالت دستگاه ارسطو انتباه مولانا بارگاه
دستور ارسطو شعور واصف نظیر مشیر مشتری تدبیر وصاف ضمیر معتمد الدولة البهیة النادریة مشید ارکان الملک بالرویة الفوقیة
مکمل المهام بالرای الکامل مکفل الامور بالفکر الشامل واسطهٔ نار و نیل جهانبان رابطهٔ صلاح عالمیان خان خانان جلیل الشان دام راعشا
لناسبی الالفة ونخاب الجنان حضرتلرینک روضة الصفای نهر ولا وحدیقة الوزرا بنک آرا اولان نادری دولت احتوالرینه دخله
بیرای حب وود وزینت آرای بالش اتفاق واتحاد اولان دوردعوت صنایعات مخالصتما وغرض سمات کلمات مصادقت انتما
اتحاف واهدا وشمس المعارف مکارم ولطایف اولان طبع عالیدری انامل توقیر واحترام ایله استکشاف واستنبا قلندیغی بیاندر
ضمیر منیر مرآت نظیر وخاطر عاطر صفا پذیر لرینه محبتنه رسالهٔ مخادنت بوکونده ایاندر وارانت اقتدرکه فخم سلاطین عظام اعظم خواقین
فخام رافع رایات جهانداری جامع آیات نصفت ودینداری شوکتلو کرانلو شهانلو مهابلو ولی نعم پادشاه اسلام پناه وشهنشاه نصرت
دستگاه حضرتلرینک دیار عطوفت مدار خسروانه وعتبهٔ سپهر اقتدار ملوکانه لرینه والد ماجد کثیر المحامد لری اعالیحضرت ومعز
بارگاه شاه قاآن جاه وکیان دستگاه جعفرلری طرفندن بو دفعه بعث ونسیبزاده خان المجی باوقار جلیل الاعتبار لری معینتنه
تعیین وترفیق اقتضا علی القدر والعنوان وضبخان وساطبیله جانب ریاسالب داعی اخلاص مراعلرینه ارسال بیوریلان مکتوب
ولا مصوب خانلری رسیده دست تکریم ومضمون صنوف عموم معلوم دائی خلوص رسیم اخلاص رقم مرقومک خلاصه مفهومنده والد
ماجدلری شاه علیجاه سایه الهک بوندن قدم طرف دولت علیه ابرج الدولة سعادتی تحریر ولتماس ایلدکلری مواد خمسه دن مادتین مرقومتینده
مادهٔ اولی مختار اهل ایران اولان مذهب جعفری تصدیق اولنوب مذاهب اربعه به الحاق اهلنی خصوصیدر بوندن اقدم طرف اشرف
حضرت شاهی به ارسال اقتضا رفیعه دعاده تصدیق مذهب جعفری وجماعت خصوصلری بحق برای قاآن جواب شرعیده تفصیل اصول وطوار اول
الذیل بحث ومقال السنة سفرایه احاله ایله اجمال وایجاز طریقه سی اختیار اهل تقی اگرچه اشعار اهل تمیز انجق بو دفعه نه امر مومی تحریک برعه
تکریر وختام وانمای التماس وتحریر اهل تقیه نباء اعتذار برعیه مزلک سرد وتفصیلی لازمه حال اولمغله مختزل مرامدن بو وجهله برده برانداز
اعتذار اولمغلرکه اعلام ائمهٔ حنفیه احکام فرعیه خصوصنده مخطئه دن اولوب تصویب مسلکلری اولمدیغندن ماعدا عامهٔ کتب حنفیه ده
مسطور اولمیغی اوزره مذهبنز اصحابیله اصول عقاید اهل اسلامدن متفق اولوب بعض احکام فرعیه ده اختلاف اوزره اولان ائمهٔ مالکیه وشافعیه
وحنابله نک اصول وفروعی مهذب کتب متداوله سی اولوب تخریج اتبکلری مسایل فرعیه لری کتب حنفیه درج ونسطیر وخلاصه مالکیه
والشافعیه والحنبلیه عنوانله ثبت وتحریر وجوه دلالتی بسط وتبیین اولنوب نقل وثبوتلیله تصحیح مذهب ورفع شبهة خصامده مرادلری قاآن
وجوه تعدیل جرح وتعدیل ایله کتب مشحون اولمغی دولتین وحضرتین علمای جهانده معروف ومشهور اولکین تصدیق تکلیف قاآن مذهب جعفریک
اصول وفروعی مذهب مسایل مذهبنه سی برنهج اجمال وتفصیل کتب حنفیه ده قطعا مسطور اولوب تصدیق مذهب جعفری خصوصنده مرادلری قاآن وجه مشروع اوزره اعتذار مزلک
وتقریرلرینه واندن کتب معتبره ده نقل صریحه موقوف اولمغله تصدیق مذهب جعفری خصوصنده مرادلری قاآن وجه مشروع اوزره اعتذار مزلک
ناتمی بالقبول بیورلمسی انصاف وکیاستایله موصوف فطرت سلیمه وقریحه صحیحه لرینه احاله اولنمغله قالدکی امام جعفر صادق جعفرلری وسایر معادن کرم
وفتوت اولان اهل بیت نبوت وفروع شجرهٔ طیبه رسالت صفرلری قرعبوتمز اولوب بحث وسودت وتعظیم وحرمتلری دین اهل سنت وجماعت ایله بنی
کالشمس فی رابعة النهار روشن وآشکار در مادهٔ ثانیه کرکی شافعیه مذهب جعفری اصحابنه مخصوص عند جماعت خاصه خصوصیدر حضور
مذکوره فی مذهب سطور ان تحت وتبوته موقوف اولوب مادهٔ اولاده تحریر وتفصیل اولنان وجه اوزره مذهب جعفری کتب فقهیه مزده صحیح وثابت
ومنقول ومحرر اولوب وحرم شریف ان اول بیت وضع للناس کریمه سی شوراسی اوزره ادای نسک وطاعات ایچون موضوع مقام منیف اولوب
وانده ارکان اربعه اوقات خمسه وغیرینه جماعت ایله ادا اولنان صلوات ایچون معتد محاریب قدیمه وشعایر مندیمه دن اولمغله رسم مجدد
وغیرینه عامهٔ اهل اسلام عن قدیم الایام اول ارکانده مذاهب اربعه اصحابندن برامامه اقتدا ایله ادای صلوة ایدن کلدکلری شعایر قدیمه دن
اولمغله افادهٔ حقیقت حال ضمننده تمیمهٔ خاص اشتمال تحریر و ایله فرستادهٔ نادی سماد قسمیلری قلمندن ادا اللهما
لدی الوصول کیفیات مرقومه محاط علم عالیلری اولمغله صورت حالت علیه شاهانده دخی واقع ممالک فسیحه المسالکده ساکن وظل ظلیل جناح
عالمغانده مستظل ومطمئن اولان حجاج مسلمین دخی دار الامن حرم محترمده واقع ارکان اربعه دن رکنی شافعیه بالارکان باقیه ده تحریمه بند
صلوة اولان سایر حجاج مسلمین ایله مثالدی صلوة الحنفیه هت بیهتای شاهانه صدورنی امر مصوب اولمغندن فضله شعایر قدیمه به
رعایت ایله نایل اجر وثواب اولمری لابد اولوب وانشاء الله تعالی بو امر مصوب قدیمک نسق محترزانده منتظمی جلب مصالح ودرء مفاسده
اولان مساعی مشکوره ایله قرین حسن ختام ایله مامول

دوباره خلد فتمدار حضرت جهانداری ایران شاهی نادر شاه طرفندن ورود ایدن نامه سنک عینیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

طرایف طرایف دعوات وافیات دوستانه ولطایف غرایب تحیات طیبات مخلصانه هدیه
پیشگاه حضور پرنور خورشید ظهور اعلیحضرت دارا درایت فریدون سطوت جم احتشام
خدیو آفتاب طلعت مشتری سعادت کیوان مهابت سپهر مقام سرافرازی دهِ تاج ودراهیم
قیصری آیینهٔ صورتنمای شوکت اسکندری مهر جهانتاب فلک جهانداری وجهانبانی چراغ
عالم افروز خاندان عظیم الشان عثمانی داور دادآور عدل گستر دادار جهاندار دینپرور
اعظم سلاطین روی زمین ناصر اسلام والمسلمین قامع الکفار والمشرکین قاآن البرین

نادر شاهك اوغلى واعتماد الدوله سى نصر الله ميرزايه منيف افندى ايله كيدن مكتوبك صورتيدر

بعد الالقاب

والد ماجد كثير المحامد لرى اعلى حضرت سپهر اقتدار عطارد رايت خورشيد اشتهار فلك بارگاه وسعادت همسكاه
شاه والاجاه انجم سپاه حضرتلرينك طرف زاهر الشرف شاهى وجانب سنى المناقب شهامت پناهيلرنده دربار
عطوفت مدار شهنشاهى وعتبه سپهر اقتدار حضرت ظل اللهى يه بودفعه نامزد نادره فراسم سفارت ومامور تابيد
لوازم يگانگى ومودت اولان سفير ستوده شمائل ورسول ممدوح الخصائلرى عالىجاه معالى بناه ايالت وحشمت همسكاه نظام
للامارت والرسالة حاجى خان خراسانى جرخه جى باشى صول دامت معاليه وسعد جده ومساعيه وساطتيله فرستاده
شاهانه لرى بيوريلان نامه نامى ورقم سامياسى برجين سعد ونساط خسروانه وبروق فيض وانبساط ملوكانه ده
سفير سعادت سمير مشار اليه ورفقاسنك بو مخلص صاف سريرت وبعض معتمدان حال وخيرخواهلرى دولت ابد مدتنه شفاها
تقرير لرندن مقدما طرف همايون جهانداريدن اسعافى مطلوب اولان مواد خمسه نك تمامها پذيراى نظام وانجام اولمسى مقصد
ومراد ذات معالى مقام شاهى اولديغى معلوم همايون جهانبانى اولمشدر مواد خمسه معهوده نك امضا بذير تصديق وقبول
اولملرى بونلرن اقدم نامه وداد علامه شاهى وسفير نصفت تحرير شهامت پناهيلرله الناس وانها اولنمزده مواد مرقومه نك
خارج سور استحالة وامتناع وداخل خطه جواز وامكان اولان مواد ثلث معلومه حسن اسعافه موصول وجائز وجه
قبول وايكى ماده سنده درگاه اولان معاذير شرعيه نامه همايون پادشاهى ورسل اخلاص عون شهنشاهيلرله القاء سامعه
حضرت شاهى قلنوب شيمه مروت وسجيه انصاف وحقانيلرينه موكول قلنمشدى انجق بودفعه بروجه محرر مواد
معهوده نك بتمامها اسعاف وانجاى طرف شاهانه لرندن تحرير وتكرير بيورلديغنه بناء دعايم بنيان دين مبين وقوام اركان
شرع متين اولان علما اعلام وفضلاى كرام حضراتندن لاجل الاحتياط تكرارا استكشاف واستجواب اولندقده حالا
شيخ الاسلام ومفتى الانام اولان سعادتلو ساختلو فضيلتلو السيد مصطفى افندى حضرتلرى جانبنه وارد اولان مكتوب
ولا مصحوبلرينه جواب اولمق اوزره مولانا مشار اليه طرفندن تحرير وتسبيرا اولمان زبده صحت ونبره ده تفصيل اولنمش
وجمله مادتين مرومتينك درگاه اولان اعذار شرعيه وقوتيه بناء بروفق دلخواه شاهى تصديق وقبولنه مساغ شرعى
اولمديغنه علماى مشار اليهك بودفعه دخى شيرازه بندى وفاق واتفاق اولدقلرى مكتوب مرقومك ملاحظه مفهوم ومؤدسندن
معلوم ايتمك مرسوم شاهى بوريلوب العذر مقبول عند كرام الناس قضيه سن تصديق ايله واسطة العقد سلك الاول كرام
اولدقلرين تحقيق بورمارى مامولنى حاوى ومواد خمسه نك باجمعها پذيرفته صورت قبول اولمق الناسى كويا بو كيفيت
جناب دولتماب شاهينك بين الملوك باعث امتيازى اولمق داعيه سنه مبتنى اولديغى صورتده مقدما كشده
رشته اسعاف ملوكانه اولان فرايد جميل الفوائد مواددن تعيين ميرالحاج مادسى سائر دول اسلاميه وشاهانه
سلسله صفويه دن بريك تمك اكليل مباهاتى اولمديغنه بناء ذات سعادت آيات شاهى يه بيراية تاج مفاخرت واخلاف
واعتمادلرينه سرمايه امتياز وسعادت ابدوكنى مشعر شرفيا فقه صدور اولان نامه همايون حقايق مشحون خلاصه عتبه سپهر
عنوان شهريارى وخواجگان ديوان بلند ادركان جهانداريدن افتخار الاماجد والاعيان مالكه تذكره جيسى منيف
مصطفى افندى دام مجده وقدوة الاماجد والامثال كلستانبول مقاطعه جيسى نظيف مصطفى افندى زيد مجده ايله تسبير
اولنمغله موجبنجه اعلام حقيقت حال ضمننده جانب مخلصيدن دخى مكتوب محبت اشتمال تحرير وفرستاده نادى يه ها
سعادتعصيرلرى قلنمشدر ان شاء الله تعالى لدى شرف الوصول مولانا مشار اليهك سالف الذكر زبده حقيقت ونبره لرى
منطوقندن وبعضا دخى سفير موى اليهك تقريرندن زبر وبالاى مواد قرين ذهن درّاك ووقاد ومعلوم طبع جلالك
ونفاذلرى اولدقده حقيقت كيفيتى طرف خانه لرندن دخى جناب نصفت مآب شاهى يه حسن افاده وشعاره همت ايله
رشته موالات وزرتار مواخات ومصافاتك مصون مقراض انفصام اولمنه حواله دست صيانت بيوريلمق
وابسته عهده نصفت ومروتلريدر

باقى همچنين بخت غلام وفلان بكام اجراى ايام ودولت واقبال برقرار

مالى حضرت شيخ الاسلاميدن نادر شاهك اعتماد الدوله سى نصر الله ميرزايه يازيلوب الجيلرى معيتنده اولان رضيخان ايله
كوندريلديكى مكتوبك صورتيدر

بودفعه دولت علية ابدى الاستمرار طرفنه والد ماجد كثير المحامد لرى شاه والاجاه معالى دستگاه حضرتلرى جانبندن مبعوث ايلچى وباوقار
جليل الاعتبارلرى معينه تعيين وترفيق اولنان رضيخان على العنوان وساطتيله جانب داعى الاخلاص مراعى يه فرستاده بوريلان مكتوب سعادتعصيب
فانيلرى وهديه بهيه كريمانه لرى اولان صدد انه بورشته سميه مرواريد راحه بيراى وصول وزيب انامل قبول اولوب وسيله نذكار
مدحت وثنا ووشاح الصدر حب وولا قلنمشدر حمول مستدام سعادت وعافيت واريكه بيراى مسند وكالت ووزارت اولوب كمسارى رشد
وكياست ومدد كارى نصفت ودبانت ايله رشته كش فرايد كثير الفوائد يگانگى واتحاد ورابطه بند سلك الاول يگانگت ونوادر اولمقدن خالى
اولميه لر عقد الفريد مهر ومحبت اولان رقيمه كريمه خانيلرينك درج درون بلاغت مشحونده كشيده سمط تعبير قلنان مواد ودر رتابدار
حب وودادرسيده نارنگاه وفرطه كوش اذعان وانتباه مخلصانه مزاولوب مواد خمسه معهوده دن مقدما دوچار عقده اعذار
اولان مادتين مطلوبينك بودفعه دخى اتفاق علماء اعلام ايله قرار داده اولان جواب وارسال اولنان سفير امانت سمير ايله فرستاده
تحرير وتسطير وطرف دولت علية ابد مدتدن جانب فيض جالب حضرت شاهى يه بعث وارسال اولنان سفير امانت سمير ايله فرستاده
وتسبيرا اولنمغله محضا اعلام حال واستفسار طبع صفوت اشتمال لدى ضمننده بودفعه دخى تحرير نمقه مخالصت ونكرير زبده مصادقه ايتدار
وخان موى اليه وساطتيله فرستاده صوب سعادت مدار قلنمشدر ان شاء الله تعالى لدى الوصول كيفيت حال وحقيقت مقال قرين
ذهن درّاك خانيلرى اولدقده بما بعد دخى قرين انعقاد اولان شيرازه مزركشنار كتاب مصافاتك استحكامى ايله الى ما شاء الله
تعالى مصون طريان تفرق وانفصام اولمسنه همت وطرفيندن رسائل مواخات ووسائل ووصائل موالاتك تكثر وازدياديله
تخشيه دمتن موقت وتزيين نسخه لطيفه مسالمه دقت وابسته دست صفوت ومحول عهده نصفت ودبانتلريدر باقى
همبشه سعادت وكامرانى دائم باد

حالا شاه ایران اولان نادر شاهك اعفاء الدوله سی طرفندن جانب حضرت صدر اعظمی یه
وارد اولان مکتوبنه جواب اولمق اوزره یازیلان مکتوبك صورتیدر ١٠٥٤

جناب وزارت مآب نیابت ایاب وکالت انتساب سعادت اکتساب صاحب صائب
رأی علی منزلت مشیر مشتری تدبیر آصف منقبت منتجع اشتات سلطنت مستحکم ارکان مملکت
ناظم امور جمهور ممالك ایران ناسق مهام تختگاه کیان واسطهٔ امنیت جهان رابطهٔ صلاح
عالمیان دستور ارسطو شعور آصف نشان خان خانان جلیل الشان حضرتلرینك
مجلس شریف سعادت نقش ومحفل منیف دلکشدای صوبنه رونق افزای سریر وداد ومسند
آرای جاریانش اتحاد اولان تحف تحیات عالیات مخالصت نما وطرف تسلیمات غالیات
معادت انتما اتحاف واهدا سی سیاقنده ضمیر منیر مرآت نظیر وخاطر عاطر صفا پذیرینه
صور ایکار مخاوتت بوکونه ایانه وارات اولنورکه افخم سلاطین عظام اعظم خواقین
فخام رافع رایات جهانداری جامع آیات نصفت ودینداری موطد قواعد شرع قویم محمدی
مشید دعایم قانون مستدیم احمدی قوت قاهره سریجهٔ عدل وداد بازوی بازوی رشد
واستعداد نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی خانوادهٔ صدر نشینان مسند کیتی ستانی
مغیث الاسلام والمسلمین مرغم انوف الکفرة والمشرکین سلطان البرین وخاقان البحرین
خادم الحرمین المحترمین شوکتلو اقدرلو عنایتلو عظمتلو مهابتلو اقدم پادشاه اسلام
پناه وشهنشاه نصرت دستگاه حضرتلرینك استان دولت آشیان وعتبهٔ مکارم
عنوانلرینه خلاصهٔ شاهان آوان خداوند یگانهٔ زمین ایوان رافع رایات شهریاری
جامع آیات مملکت داری حاوی مفاخر کیانی راوی مآثر جمیل المبانی عالیحضرت سپهر
منزلت سلطنت منقبت مشتری سعادت آفتاب اضاءت عطارد فطنت شاه کردون
رفعت حضرتلرینك جانب سنی المناقب شاهانه لرندن تهاد واتحاد نوا مضمون حکمت نمونه
رعایت ایله تایید مبانی موالاته قصد وهمت زمینده نامهٔ نامی بلاغت عنوان وهدیهٔ بهیه
صفوت نشانلرینه نسبیر بورلدن الحی نامدار وسفیر جلیل الاعتبارلرینه طرف باهر
الشرف آصفیلرندن ترفیق وتعیین اولنان شهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضا
بك اوغلی وساطتیله یوخالص الفواد فی الشتباه ونیازمند درگاه اله جانبنه ارسال بوردلان
مکتوب مودت ارتسام وبر زنجیر فیل کوه اندام هدیهٔ بهیه ویادکار جسیمه سنیه لری
وارد وواصل اولوب کیفیت رشتهٔ سطور قلبلرنده فراید تعبیرات حب وداد ومزاید
کلمات صفوت انبالری رسیدهٔ نارنگاه وقرطهٔ گوش اذهان وانتباه مخلصانه اولمشدر رقیمهٔ کریمه
خانیدنك خلاصهٔ مفهومیدر البته ایکی دولت بینده خیر خواهلق اقتضاسیله امور مشروطه نك
انجامنده وسفرانك انصرافنده رسم اهتمامك مرعی ومهماتك انهاسیله شرط مودتك معمول اولمسی
خصوصلرنده جانب مخلص بیمراددن سعی ودقت حالتری التماس واستدعا بیورلمش اشبو دولت
علیهٔ عثمانیه ایله دولت بهیهٔ نادریه بینده انعقاد بذیر اولان مراسم مصافات وحیالهٔ موالات
هر حالده محافظه وصیانتی ایله رسوم خیر اندیشی ونیك خواهی نقش کتابهٔ ضمیر وسر لوحهٔ آمال
قواد اخلاص سمیر مزاج بغی مرآت طبع تابناکلرینه ظاهر وهویدا اولمغدن ناشی فضای عرض اخلاص
وساحهٔ ود واختصاصده کمیت خامه یه افاقهٔ جاشنی مهمیز تفصیل واطناب اولنمیوب
ایجی عهدهٔ صداقت ودمت خلوص واستقامتمزم مترتب اولدیغی وجهله شاه والاجاه مشار الیه
حضرتلرینك طرف کامل الشرف شاهانه لرندن مبارك رکاب مستطاب ملوکانه یه وارد اولان
الحی باوقار سنی الاعتبارلری برحین میمنت قرینده حامل اولدیغی نامهٔ نامی وهدیهٔ کرامیلرینه
مبارك سریر شوکتمصیر جهانداری یه عرض وتقدیم ونوازش والتفات حضرت جهانبانی یه
مظهریت ایله لوازم سفارت ورسالتی کایبتغی رعایت وتتمیم ایلدکدن صکره تکرار شرف تقبیل
بساط عزت انبساط پادشاهی ایله کامکار والتفات علیهٔ جهانبانیدن بهره وار اولوب طرف
زاهر الشرف خاقانیدن بالانشین اوزنك داوری فرمان فرمای خطهٔ خاوری شاه والاجاه
حضرتلرینه شرفیافتهٔ صدور اولان نامهٔ همایون شوکتمقرون ملوکانه ایله صوب اتهت اوب
حشمت فزون حضرت شاهی یه عود وانصراف مرخص ومأذون اولمدیغله جانب اخلاص کیاریدت
دخی جناب ستوده منقبتلرینه تایید مبانی مداد وتنویر مدعای مصافات واتحاد ضمنده
اشبو رقیمهٔ مخالصت تحریر ومومی الیه محمد رضی خان ایله فرستاده صوب سعادت مصیر لری
قلنمدر انشاء الله تعالی لدی الوصول بوطرفدن اقامت مجاملهٔ یکانکی وموالات واقامت دعایم
یکجهتی ومصافاتهٔ همت اوهدیغی منوال اوزره اولجانبدن دخی کلزار نزهت فزای مواخات ولادت
آبیاری فیاضهٔ مهر ومودت ونسیم نسیم مصادقت ایله خرم وسیراب وسرسبز وشاداب
بورلق ثمامودر حضرت خضارت بخش حدیقهٔ اسایش وآرام بوایکی شهریار نصفت عام
اتسامك اتفاق واتحاد خیراتارلرین همواره مستدام ومدار رفاه وآرامش خواص وعام
ایلمکدن خالی ولیه

اولد قاری اموردن حیز امکانده اولوب شرعاً ومکاً وحالاً ومآلاً مهجن ومحذوری محلوظ ومقرر اولمیان موادّه مساعدهٔ سنیه
ملوکانه مزید ریغ ومبذول وامکانه مقرون اولان اسعاف وانماسلری محضی ومقبول ایکن ماده نین معهود تبنده واقع
تحری وتماسکز خاطر خواه شاهیلرنه من غیر عذر وعدم مماشاة ومجاراندن نشأت ایتمیوب بلکه کردن دادهٔ اطاعت
واغتناسی اولدیغن احکام شریعت غرّاسه مبتنی اعذار شرعیه دن اقتضا ایتمشدر زیرا کوکب ابدی الظهور دولت عثمانیه نك ابتدای
طلوعندن الی الآن کافهٔ امور وعامهٔ خطوبده فیصل بخش میان جید وردی اولان شریعت مطهرهٔ محمدی به مراجعت
ومقتضاسی اوزره عمل وحرکت دولت علیه مزك اطوار حسنه ودیدهٔ مستحسنه سندن اولمغین بو بابده دخی دعایم بنیان
دین مبین وقوایم ارکان شرع متین اولان مشاهیر علمای اعلام ونحاریر فضلای کرام حضراتندن لاجل الاحتیاط تکرار استفسار
واستجواب اولندقده نور حدیقهٔ سلطنت ونور حدقهٔ اقبال ودولتلری اولوب حالا اعتماد الدوله ومعتمد السلطنه لری رتبهٔ
جلیله سیله هاز شرف اسنی وفائز مفاخر اوفی اولان جناب معالی مآب مکارم نصاب مدبر مصالح وامور مقرر مناظم احوال
جمهور وزارت پناه وصدارت دستگاه مبرز انصر الله دام محفوظاً بالطاف الاله طرفندن حالا شیخ الاسلام ومفتی الانام مزاعلم العلماء المتبحرین
افضل الفضلاء المنورین مولانا سید مصطفی ادام الله تعالی فضائله جانبه وارد اولان مکتوب ولا مصحوبنه جواب اولمق اوزره
مولانای مشار الیه طرفندن تحریر وتسییر اولنان زبدهٔ صحت وتبره ده تفصیل وتسطیر اولندیغی وجهله ماده نین مرقومینك
درکار اولان اعذار شرعیه وقوبه به بناءً بروجه دلخواه شاهی تصدیق وقبولرینه مساغ شرعی اولمدیغنه علمای مشار الیهمك
بودفعه دخی شیرازه بند وفاق واتفاق اولدقلری مکتوب مرقومك ملاطفه مفهوم ومتودا سندن معلوم ایتمش مرسوم
شاهیلری اولور بناءً علیه بو ماده لرك تنفیذ واسمضا وتقبل واجرالرنه سرعت سنهٔ امکان بولنامشدر والا بو ماده لر صورت
ظاهرده نمایان اولدیغی اوزره مجرد برتصدیق وقبول لفظنه توقف ایدن امور دن اولمش اولسه لر جناب حق نیما بلری متلاو
برذات دیانت سمات وکروه صفاتك جلب خاطر صفوت مظاهرنه مسارعت وابتدار اولنموبده اعذار سابقهٔ متحققه نك مجدداً
ایراد وتکراری نه وجهله اختیار اولنور ایدی والحاصل بین الدولتین ترقی وازدیادی ملحوظ اولان حب ووداد وحسن موالفت
واتحاد لك رعایت مراسمنه دائر اموردهٔ بروقته دك برجاندن صورت قصور وفتور مشاهده اولنموب وبوندن بویله دخی
طرف پادشاهانه مزدن کمال خلوص طویت ونهایت صفای سریرت ایله جناب فیض مآب داورانه لرنه مودت ومحبتدن غیری
ظاهراً وباطناً بردد لو اراده وتمنا اولمدیغی جناب عالم السر والخفیانه ظاهر وباهردر به الهی جو بر تیم الهی جونیت بخیرست فیم دهی
انجق سالف الذکر ماده لر ایراد اولندقده مأمولدرکه العذر عند کرام الناس مقبول قضیه سن تصدیق ایله واسطة العقد سلك اللآل
صحیفهٔ فهم وادراکلری اولدقده مأمولدرکه العذر عند کرام الناس مقبول قضیه سن تصدیق ایله واسطة العقد سلك اللآل
کرام اولدقلرین نایید وتحقیق بوده لر طرف دولت علیه مزدن بعد الاعتذار مواجهسنه مذکوره نك باجمعها بذیرفتهٔ صورت
قبول اولمق الناسنی بو وجهله اعاده وتکراری کویا بوکیفیت جناب دولتمابلرینك بین الملوك باعث امتیاز وافتخاری وبو طرف سارکلفت
خجالت وشرمساریلری اولمق داعیه سنه مبتنی ایدوکی سفرای سدار ارالری طرفندن وکلای دولتمزه اشعار واشراب اولنمش
مقدماً کشیده رشتهٔ انتظام اولان فواید موادّدن تعیین الحاج ماده سی سائر دول اسلامیه وشاهان سلسلهٔ صفویه دن
برنیك نحکه اکلیل مباهاتی اولمامغله ترویج مذهب ودین وترویج عموم مسلمینده جلوکر مجلای ظهور اولان خدمت
مستوجب المنقباتلری مقابلهٔ ذات سعادت آیاتلرنه بیرایهٔ تاج مفاخرت والحمد لله اغلاف واعقاب معالی انتسابلرنه سرمایهٔ
فوز وسعادت وسرنامهٔ منشور دولت اولمغله بو داعیه لرینك اتم وجهله بذیرای حصول اولمسی فی نفس الامرنجه مفاخر ومناقب
معادل وصور تبذیر اولان ماده لر بوکجه ماده دن ملحوظ اولان منافع ومحاسنی جامع وشامل اولمق حسبله عدم مماشاتده
شرعاً معذور اولدوغز ماده نمك فیما بعد تکلیف قبولی صحیفهٔ موالات مصون الافاندن ستردهٔ کذلك فراموشی ونسیان
بورلمق وابستهٔ شیمهٔ انصاف شاهیلری اولدیغندن بشقه ازقدیم سالك شاهراه شرع قویم ومائل سلوك طریق مستقیم اولنلر
والحق احق ان یتبع انزنه اقتفا ایله عروهٔ وثقای مستحیلهٔ الانفصام حقه تمسك واعتصام وخلاف شرع شریف مجانبت اختلاف
واختصام ایتمك ضمنده مظهر سعادت دنیا واخرت اوله کلدکلری تقدیم ملاحظهٔ عواقبدن نیلای جمیدهٔ المناقب عینده لرنده
ظاهر وهویدا در خلاصهٔ کلام ونقاوهٔ مرام مادتین شرعیتین معلومتینده اولان کیفیت معذور وتیمزك اعلام واشعاری
سیاقنده مجبول ومفطور اولدقلری شنشنهٔ مرضیه نصفت وسجیهٔ بهیهٔ فتوتلری مقتضاسنجه فائز درجهٔ حسن قبول
اولمق مأمولی ایله استبو نامهٔ همایون حقایق مشحونمز شرفیافتهٔ صدور اولوب جنتدم عتبهٔ سپهر عنوان وخواهکان دیوان
معلاً شانمزدن افتخار الاماجد والاعیان مآلیه تذکره جیبی منیف مصطفی افندی دام مجده وقدوة الاماجد والامثال
استانبول مقاطعه جیبی نظیف مصطفی افندی زید مجده ایله کوندرلمشدر ان شاء الله تعالی لدی شرف الوصول کرك نامه
هایونمز مفهومندن وکرك مولانای مشار الیهك مکتوبی منطوقندن وبعضاً دخی سفیر مومی الیهك نواب حضرت شاهی به تقریرندن
زیر وبالای مواد مرسوم ذهن دقاق ووقاد معلوم طبع جلالك ونقاد لری اولدقده حل هت والا نهت شاهانه لریله جانبندن
بذیرای ابرام واستحکام اولان مراسم موالات وخلت واواخی مصافات ومودت مایل انتقاض وانفصام اولمغدن صیانت ایله
اعلام اتحاد وبکانکی دولتین وآثار اتفاق وبکجهتی حضرتین وسیدهٔ فرق فرقدین ومشهود ومشهود خافقین اولمق
حالاتنه اهتمام بورلمق اعز مطالب ملوکانه واقدم مآرب مخلصانه مزدر به همیشه تاکه بود شهریار مهر منیر بخکاه سپهر
برین عالمکیر نفوذ عهد وامان باد از فتن مأمون حدود مهر ومحبت شود زرخنهٔ مصون باقی همواره نیر فلك شوکت
واقبال خافانی طالع ودرخشان وبدر عالم افروز ابهت واجلال وکاهرانی لامع ونورافشان باد

طرف زاهر الشرف حضرت خلافتپناهیدن فرمانفرمای ممالک ایران اولان نادرشاه جنابنه مواد خمسهٔ معهوده یه جواب
اولمق اوزره یازیلان نامهٔ همایون مسوده سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

وله الکبریاء فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم ❊ مرور ارسد کبریا و منی که ملکش قدیمست و ذاتش غنی بحرین عمان لسان
وجناندن براورده دست غواص استکانت واخلاص اولان لآلی متلالی قبول اختصاص حمد و سپاس و فرائد خرایدپسند استیناس
عبودیت اساس اول داور ملائک سپاه خطبه الملک لله و زور آور عظمت دستگاه دار الحکم لا رب سواه حضرتلرینک
درگاه احدیت بیمثل و همالنه برداشتهٔ کف ضراعت و ابتهال قلنمغه شایاندر ملک پهنای بی انتهای قدرت و ابداعی بر مقتضای
قل لله المشرق والمغرب بیمودهٔ اندازهٔ وهم و خیال و فرسودهٔ تعاقب اشهب و ادهم ایام و لیال اولمقدن مصون و حکم مطاع
واجب الاتباع تکوین و اختراعی بر مؤدای انما امره اذا اراده شیئا ان یقول له کن فیکون فسحتسرای وجود و عدم و وسعتفنای
هر بیش و کم ده نفاذ و ظهوره مقرون اولوب تمییز نقیضین سخط و رضا و تفریق فریقین ضلال و هدی ایچون دقایق
عمیق الغور حکم خفیه یه مبتنی ملل و شرایع مختلفة الفروع و مؤتلفة الاصول ایله ارسال رسل و انبیا و مختوم مهر ختام اولان
شریعة ناسخهٔ سید الانام ایله و رضیت لکم الاسلام دینا احکامنی تنفیذ و اجرا ضمننده استخلاف ملوک و سلاطین ایله تنظیم
احوال دین و دنیا ایلدی و درود مودود نامعدود و ستایش محمود غیر محدود باعث انفتاح دخمهٔ عجایب عناد وجود
و مایهٔ افتتاح طلسم مشکل کشا دغیب و شهود بسملهٔ فاتحهٔ خلقت خاتمهٔ رسالهٔ ختمیت علهٔ غائیهٔ تکوین و ایجاد نتیجهٔ بهجهٔ
ابداع سبع شداد علم افراز کنت نبیا و آدم بین الماء والطین و لوله انداز و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین علیه من الصلوات
ازکاها و من التحیات انماها حضرتلرینک مرقد منور قدسی مقر و مشهد معطر بهشت منظرلرنه و عموما صحابه گزین سعادت
قرین و خصوصا چار رکن کعبهٔ دین اولان چهار یار خلافت ضمین جنابلرینک ارواح باهر الانشراحلرنه تقدیم و اهدا
قلنور اما بعد اعلیحضرت سپهر اقتدار عطارد رایت خورشید اشتهار بهرام رزم کیوان رفعت ناهید بزم برجلیس سعادت
غرهٔ غرای جبین مجد و اقبال درهٔ یکتای اکلیل ابهت و اجلال زینت افزای اریکهٔ سروری رونق بخشای مسند والای داوری
نیروی بازوی رشد و کیاست قوت سرپنجهٔ شهامت و بسالت مشید ارکان کامرانی ممهد بنیان دوستکانی شهریار
ستاره سپاه انجم گروه جهاندار خورشید کلاه جم شکوه بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین هونا للشجاعة والمناعة
والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا حالس چار بالش تخت کسری و جم فرمانفرمای ممالک عجم فلک بارگاه
و سعادت دستگاه القاآن نادرشاه لازاله شموس اقباله من مطالع التوفیق طالعه و ما برح بدور اجلال من منازل
التأیید لامعه حضرتلرینک صوب مکارم اتصاف شاهی و اوب معالی ائتلاف جمجاهیلرنه وسیلهٔ التماع نیر تواد
و موالات و ذریعهٔ ارتفاع خورشید تحابب و مصافات اولور ابهر عبهر دعوات عنبریة الدعوات مودت
افزای خسروانه و ازهر جوهر تحیات دریة اللمعات صفوت انتمای شهنشاهانه که نمایافتهٔ حدیقهٔ ذات بهجهٔ محبت
و پرورده صدف صدق سریرتدر و ساطت مزید توقیر و تعظیم و دلالت نوید تبجیل و تفخیم ایله پیرایه بخش مجلس سامی
و زیور افزای محفل کرامیلری قلندقدنصکره مطرح اشعهٔ رشد و نهی و مجلای دقایق حقایق اشیا اولان مرآت ضمیر
کیاست تخمیر مهر انجلا و لوحهٔ طبع سنجل نظیر صفوت انتمالرنه بو وجهله عرض چهرهٔ مدعا و بو یوزدن مقابلهٔ وجههٔ انبا و انها اولنور که
بوندن اسبق رهبری توفیق جناب لایزال و بغلگیری استعداد و استیهال ایله رونق افزای اریکهٔ شاهی و پیرایه بخشای
سریر جمجاهی اولدقلری اوان سعد اقترانده یعنی اجتماع وجوه و اعیان ایران و احتفال کبرا و امرا و خانان ایله شیرازهٔ کبر
شورای کبری و ترتیب پذیر قوریتای عظمی اولان صحرای مغانده اتفاق قلوب و آرا و اتحاد کلم پیر و برنا ایله جناب
شهامت نصاب قاآنیلرین فرمانفرمایی ممالک ایران و مسند آرایی تختگاه کیانه حصرا و قصرا الیق و احری و احق و اولی
کوردکلرنده طینت نصفت تخمیر داوریلرنده مرکوز و جبلت هدایت سمیرینک اختریلرنده مرموز مایهٔ دیانت و صفوت
و جوهر انصاف و مروت مقتضاسنجه مدت مدید و عهد بعیددن برومیانهٔ روم و ایرانده فروزینهٔ نوائر خصام و مصقلهٔ
بواتر انتقام اولان حرکات و کیفیاتک قولا و فعلا دفع و ازاله سن و بین الاسلام التئام قدیمی و تألف صمیمینک حالت
اولاسنه احاله سن امر عظیم سلطنته تقدیم ایله کردن کافهٔ مسلمینه تحمیل منت عظیم و قناة معوجهٔ ائتلافی ثقاف حسن همتلریله
تعدیل و تقویم بیوردقلرندبناء بمحض توفیق حضرت احدیت حائز شرف مظهریتی اولدقلری اشبو اثر جلیل و خیر عمیم و جزیلک
جانب سنی المناقب خسروانه مزدن حسن تلافیسی اولمق اوزره مواد خمسهٔ معهوده نک پذیرای امضای تصدیق و قبول
اولملری مخصوص نامهٔ عنبرین نقاب نامی و سفرای سداد آری کرامیلری وساطتلریله التماس و انها بیورلمغله مواد مرقومه دن
خارج دائرهٔ امتناع و داخل حیطهٔ امکان اولان مواد ثلث معلومه درجهٔ حسن انجاح و اسعافه موصول و ایکی ماده سنده
درکار و پدیدار اولان معاذیر شرعیه بوندن اقدم دربار خلافتمدار ملوکانه مزدن بعث و تسییر اولنان نامهٔ همایون
و رسل اخلاص نمونمزک صحیفهٔ تقریرلرندن پیرایهٔ گوش حقایق نیوش شاهانه لری اوله جق اعذار صادقانه مزقرین سمع
قبول بیورلمق حالاتی شمهٔ مروت و سجیهٔ انصاف و حقانیتلرنه مفوض و موکول قلنمشیدی بو دفعه دخی طرف اشرف
شاهی و جانب اقدس شهامت پناهیلرندن نامزد تأدیهٔ مراسم سفارت و مأمور تأیید لوازم یگانگی و مودت اولان سفیر
ستوده شمائل و رسول ممدوح الخصائللری عالیجاه معالی پناه ارومت و ایالت دستگاه حاجی خان خراسانی چرخه چی باشی
صول دام عزه و سعد جده وساطتیله منبعث اولان نامه و داد علامهٔ دوستی اسلوب و رقیمهٔ کریمهٔ مؤالفت مصحوبلری
مفهومندن و خان مشار الیه و رفقاسنک وکلای دولت علیه مزه اولان شفاها تقریرلرندن بنه مواد مرقومه نک بتمامها پذیرای
نظام و انجام اولملری مطلوب و مرام ذات معلا مقاملری اولدیغی معلوم همایونمز اولمشدر بر منوال مشروح جناب مکارم نصاب
قاآنیلرینک همت عالی نهمت شاهی و عزیمت صافی طویت دیانت پناهیلریله بین الطائفتین باعث تخالف و تناقض و مورث
تباعد و تباغض اولان اقوال فاسده و اهوای کاسده یی رفع و ازاحه و امت مرحومهٔ نبویه یی بو وسیلهٔ اصیله ایله ترفیه
و اراحه بیوردقلری خدمت دینیه و منقبت دنیویه لری مقابلی طرف همایون خالصانه مزدن اسعاف و قبولی التماسنده

خطه سروری رونقبخشای اورنك داوری فریدون تخت جم روش خسرو همایون بخت دار منتش بها الدنیا والدین جمال الاسلام
والمسلمین عونا للشجاعة والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس جاربالش مسند کشری وجم فرمانفرمای ممالك
عجم فلکجاه القاآن نادرشاه اتم الله شانه وصانه عما شانه حضرتلرینك صوب باصواب عالی وادب مستیطاب مثلیلرنه لطف
دعوات محبت سمات ملوکانه واشرف تحیات ملومت نمای خسروانه مزید ایله تعظیم وتکریم وقواعد توقیر وتفخیم ایله ادا وتقدیم
اولندقدن صکره لوحه ضمیر سریره دان وصفحه خاطر دیانت نشانلرنه زیور کلك صدق واخلاص اولان نقوش مرایم بوجهله
تصویر واقسام اولنوبکه مطلع نیر محبت ووداد ومشرق افتاب مواخات واتحاددن طالع ودرخشان اولوب برمقتضای
انوار توافق صفوت ومبتغای اثار تالف وکرمیت طرف ملزوم الشرف کامکاری وجانب قبض جالب بختیاریلرندن نامزد
تادیه رسوم سفارت اولان رسول دخی الآل وسفیر ممدوح الخصالری عالیجاه معالیپناه ارومت وایالت دستکاه حاجی خان
خراسانی جرخه جی باشی صول دام مفروتا بلطف الله المنان وساطتیله بودفعه مبعث اولان نامه نامی غیرین نقاب ورساله
کرامی زکین القابلری اشرفدن ازمنه ده شرفیاب دیوانخانه وصول وبرموجب دفتر ارسال بوریلان هدیه بهاتلری مقابله
رغبت واعتبار ایله مشمول وتحف هندوستان اولان معلوم العدد فیلان دخی مربوط طویله قبول اولوب مفاوضه
خلت علامه لرینك مقدما بالاقتضا ترجیه رایت جل همت وسوق کتیبه یمن عزیمت بوردقلری هندوستان عزیمتندن
نعم المآب شاهیلرینك مجددا منظومه سلك ایالت وحکومتلری اولان الکای ضبحت انودن
رهفونی رهبر توفیق ایله مظهر اولدقلری محاسن جمیل المخابر ومجددا منظومه سلك ایالت وحکومتلری اولان الکای ضبحت انودن
وتخصیص احراز دستمایه نعم بیشمار ایله متمتع وفائز مصحوبا باسلام تمکناه والاجاه دولت پناهلرنه صرف لجام رجعت قرین المقتدری
بسط جناح رافت ومعدلتلرندن فوق الغایه حظوظ وانبساط وسرور ونشاط حاصل اولمغله خاصة بوحرکت قرین المقتدری
مبارك وبیمون وذات معالی صفات داورانه لری همیشه اراملش عباد موحدین واسایش عباد وسلسله مقرون اوله درجه
حسن وفاق واتفاقدن دخی فرقدین اولدیغی مشهور افاق اولان اشبود ولیتن عظمتلرك حباله اثار حسن مواصله بجامله
یاری وتایید کردکار بوسته کنکره سپهردوار ومربوط عروة الوثقای انحا واقطار اولدیغی جهتدن حسب الوقت جناب
شهامت نصاب قاآنلرینك موفق اولدقلری مناقب جلیله لرنه مصاقب ومآثر جزیله لرنه متقارب طرف همایون دیانت عنون
ملوکانه مزدن دخی فرع اسماع عالمیان ایتدیکی وجهله مقدما نقض واخفار عهد بلا موجب جسارت وکالباحث عن حتفه
بظلفه جلب خیبت وخذلانلرنه الحاله ایدی نحوست ایدن مخاذیل کفار عزیمت شعار اوزرلرینه تجهیز وتسییر اولنان جنود
ظفر موعود مزك شدت هجمه طاقتکداز شیرانه لرنه دشمن مکار وحیله کار جنیدین بارعدم مقاومت برله میدان کفاحدن
روبراه کریز واد بار اولمغله سر وجان جمعیتستان فوز وفرصت اولان لوای حضرای حضرت نبوی مهر نسیم غلبه ونصرت وشدید
دبوراد بار ایله رایات شرك وضلالت نکونسار حفره مذلت اولدوغندن غیری نجیه قلاوع منیعه وبقاع ورباع وسیعه
اودوده قبضه تسخیر وضمیمه ممالك کشورکیر خاقانیمز قلمقدن ناشی کفارتبه کار درحال بیم جان ایله دامن عفو وتمانه
اوزان اولمغله فاذا قدرت علی عدوك فاجعل العفو زکوة الظفر موداسی اوزره التماس والتجالری موقف قبوله قرین
اولوب شرف صدور بولان اذن همایونمز ایله دشتبه مصالحه دلخواه شهریارانه مزاوزره غالبانه ومظفرانه عقد بزم تمام
واستحکام اولمغله برسیاق مشروح طرفینك حرکت مثمر الرفاهیتلری ایام متقاربه ده موجب وضع نیاز واختصام مرتجب
اسایش وارام اولمسی حسن اتفاقلرندن اولان توافق فواده وسیله استدلال وطلوع اهله حب ووداده بدعت استهلال
واقع اولمغله جامعیت اسلام مقتضاسی وطرف اقدس دولت پناهیلرنه اولان علاقه اخوت تقاضاسی ایله فیمابینده
دخی مهب اتحاد جانبیندن نسایم ارامش وارام کلزار احوال ومزاوج امال انامه وزان اولوب دست قدرت مالك
عنان کامرانی وبای همت دررکاب زندکانی اولدقجه اواخی مواخات وضوابط مولات مؤکد ومشیدا وله حقی موافق
شبیه کریمه شاهی ومطابق سبحانه مرضیه فتوت پناهیلری اولمق مجزم بی ارتیاب خسروانه مزدربوندن اقدیم تقبل
واسعافی التماس بوریلان مواد خسته معهوده دن مقدما طرف زاهر الشرف شاهیلرنه افاده واعلام اولندیغی وجهله
دوجار هفتاد اعذار شرعیه اولان ایکی ماده نك اسعافی تکرارا براد بوریلدیغی سابقا جانب ابهت مناقب خجسته اهیلرنه
ارسال اولنان الجیز وساطتیله وبودفعه دخی الجی خان مشارالیه داعیلرایله فرستاده بوریلان الوکه شهامت
مسلوکه شاهی وتحریرات سنیه کفایت دستکاهیلرندن قرین یقین همایونمز اولمغله مادتین مرقومتینك لازم اجرا
جواب قرین الصواب لری مخصوصا شرفیافته صدور اولوب خدام والا مقامزك صاحب درایت وفراست واقف
خبایای امور سلطنت منبسط وارباب بصیرتندن بودفعه قبل اشرف شاهیلرنه بروجه سفارت ارسال اولنان
سفیر موثوق ومعتمدمز وساطتیله بعث وایصال قلنان دیکر نامه همایون ولا مشحونمزك مضامین حقیقتنه اینجه
معلوم ابهت مرسوم داورانه لری بوریلور مشارالیه رسول فراست شمولری ایله مرحوم علیمردان خان فیلی نك
رفقای صداقت ارالری قرب بساط کثیر الانبساط شهنشاهمز شرف وصوله فائز اولوب مأمور اولدقلری خدمت
رسالتی اجراده اجمل طریق ونسق انیق اوزره سعی اوفی ولوازم سفارتی ووجاهتلرنه تقدیم وتقدیمی اهتمام اولان
معالاتی علی وجه اللایق ایفا واجرا اغمالریله روایح خلع وکرامات وحزید نوازش والتفات همایونمز ایله مفتخر ومباهی
قلنمقلرندن صکره صوب باصواب شرف انتساب اشبو نامه همایون مسالمت مقرونمز ایله ماذون عود وانصراف
اولمشلردر انشاء الله لدی الوصول انما المؤمنون اخوة فحوسنجه جانبیندن منعقد ومتاکد اولان مراتب
یکانکی واتحاد مبرم ومحکم واواصر وثوق واعتماد استوار ومستحکم اولوب فیمابعد دخی اشبود ولیتن عظمتلرك
باعث اسایش انام وموجب ارامش خواص وعوام اولمغله همت شاهانه ودربت خدیوانه لری معطوف ومصروف
یوم القیام ذکر خیرلری زبور صحایف ایام اولمغله همت شاهانه ودربت خدیوانه لری معطوف ومصروف
بورلمق اعز مامول ملوکانه مزدر باقی همیشه نیر جهانتاب سلطنت وجهانداری واختر عالم افروز دولت
ازافق اقبال وکانکی طالع ولامع باد برب العباد
وبختیاری

لهذا عالیجاه ایالت وجلالت پناه حاجی خان چرخه‌جی باشی سول باین امر خیریت فرجام تعیین واین نیازمند درگاه اله نیز
شهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضی بیک ایواوغلی را از جانب خود مامور بحضور انعالیجاه ساخته
وبجهت خالی نبودن رسیله یکزنجیر فیل که سوغات هندوستان بود ارسال داشت البته باقتضای خیرخواهی
بین الدولتین در انجام امور مشروطه وانصراف سفرا رسم اهتمام مرعی وبآنها: مهمات شرط مودت معمول
خواهند داشت ایام وزارت وجلالت مستدام باد

مکتوب مرقومک ترجمه‌سیدر

مکرر

وزارت مآب حشمت وجلالت پناه شهامت وبسالت دستگاه صدر گزین ایوان عز واقبال بالانشین
سراجهٔ سعادت واجلال آصف نیکو صفات صائب رای مشیر ارسطو تدبیر ملک آرای وکیل امین
دولت علیهٔ عثمانیه وزیر باعز تمکین سلطنت بهیهٔ سلطانیه اعظم الوزراء وقدوة الکبرا وزیر اعظم
عظم الله شانه

مکتوب مزبورک ترجمه‌سیدر

وزارت مآب حشمت وجلالت پناه شهامت وبسالت دستگاه صدر گزین ایوان عز واقبال بالانشین سراجهٔ سعادت
واجلال آصف نیکو صفات صائب رای مشیر ارسطو تدبیر ملک آرای وکیل امین دولت علیهٔ عثمانیه وزیر باعز وتمکین
سلطنت بهیهٔ سلطانیه اعظم الوزرا وقدوة الکبرا وزیر اعظم عظم الله شانه ورفع مکانه جنابلرینه رفع دعوات
وافیاتدنصکره منهای رای اصابت پیرا اولدرکه شول وجهله که سابقا عمدة الاقران محمد کریم بکه مصحوبا رقمزدهٔ کلک
تحریر اولمشیدی موکب همایون کیتی ستانک سفر خیر اثر هندوستاندن انصرافندنصکره حدود دریای اتکه ورودنده که
ممالک محروسهٔ قاآنینک رأس حدودی وبو دولت نادرهٔ ابد مبانی‌یه مختصه اولان ولایاتک ابتداسیدر منظور
نظر اکسیر اثر اقدس اشرف ارفع بوایدیکه ایکی حضرت بیننده اولان محبت وایکی دولت بیننده اولان ارتباطه نظرا
بو خبرک ایصالی وبو نوید فتح وظفرک ابلاغی ایچون دولت علیهٔ قیصری ودربار خلافتمدار اسکندری‌یه ایلچی روانه
بیوره‌لر بوکا مقارن علیمردان خان ایلچینک سیواسده فوتی خبری عاکفان عتبهٔ سدره اساسک عرضلریله رسیده اولمغله
ارادهٔ مرقومه‌یی مؤید اولدی اگرچه اولا علیمردان خان شاملو ایلچیلک ایله مامور اولمشیدی اما چونکه مشار الیه علت
عارض اولوب صاحب فراش اولدی بناءً علیه عالیجاه ایالت وجلالت پناه حاجی خان چرخه‌جی باشی صول بو امر خیریت
فرجامه تعیین اولنوب وبو نیازمند درگاه اله دخی شهامت ومناعت پناه رفیع القدر محمد رضا بک اواوغلی‌یی کندی
طرفمزدن او عالیجاهک حضورینه مامور ایتدک ورساله‌مز خالی اولمامق ایچون بر زنجیر فیل که هندوستان هدیه‌سی ایدی
ارسال اولندی البته ایکی دولت بیننده خیرخواهلق اقتضاسیله امور مشروطه‌نک انجامنده وسفرانک انصرافنده رسم
اهتمامی مرعی ومهماتی انها ایله شرط مودتی معمول طوتمق استیه‌لر ایام وزارت وجلالت مستدام باد

طرف همایون خسروانه‌دن ابهتلو نادرشاه حضرتلرینه حالا آستانهٔ سعادتده اولوب اعاده‌سی مصمم اولان الجیسی حاجی خان ایله کوندریلان نامهٔ همایونک مسوده‌سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء

آرایش کوش هوش مستجان ملأ اعلا وپیرایهٔ پرودوش سروش عالم بالا اولمغله لایق واولی صد هزار گوهر شاهوار حمد
وسپاس لایحصی وبیشمار کالای شعشعه بار ساطع الانوار شکر بی انتها اول سلطان عظیم الشان دیهیم لطف وعطا
وفرمان فرمای اقالیم والف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا تمت نعماؤه وعمت آلاؤه حضرتلرینک درگاه دیمومت
دستگاهنه هزار واحدرکه مرآت مجلای شمشیر صاعقه تاثیر مؤمنینی مجلای صور فتح وظفر وماهچهٔ اعلام ظفر ارتسام
موحدینی اوج کشور کشاییده همسر مهر ضیا گستر ایلدی فسبحان من دام سلطانه بملک قدیم وعز مقیم وتحف صلوات زاکیات
وطرف تسلیمات وافیات اول مجمع خصائل علیه ومنبع فضائل سنیه اولان سید انبیا وسند اصفیا علیه اسنی التحایا
ما تجدد الجدیدان وتعاقب الملوان حضرتلرینک مضجع مشکین عنبر اکتیلرینه دستاویز اهدا اولنورکه والذین امنوا اشد
حبا لله مصداقنجه میانهٔ مسلمینده تاسیس اساس موافقت وتشیید ارکان حب ومصادقت ایلدی یا ایها الذین امنوا صلوا
علیه وسلموا تسلیما ورواح مدحت ودرود وفواتح ترضیه مترادفة الورود اصحاب ذوی التقی واحباب اولی النقی
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینک موقوف گردش مشاهد منوره‌لری قلنورکه اشداء علی الکفار رحماء بینهم اوصاف
کریمه‌سی اوزره مددکاری تیغ وفاقلریله شقهٔ لواء فلک فرسای اسلامی برافراشته سپهرینه طاق ایلمشلردر اما بعد
عالیحضرت لالی نضرت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظیر درهٔ یکتای افسر نامداری غرهٔ غرای جبین بختیاری
مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایستهٔ تاج وکمر وگاه مایهٔ دیانت وامانت انتباه علم افراز

مبارك رقاب مستطاب حضرت جهانداری به فرمانفرمای اقلیم ایران ایتناونادرشاه جنابلری
طرفدن ایلچی حاج خان وساطنبله وارد اولان دوستی علامه سنك ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم
والله یؤتی ملکه من یشاء والله واسع علیم

جواهر زواهر دعبه طیب ولآلی متلالی اثنیه زاکیه که تلألؤ وبهاده درّه یکتای افتاب وکوهر سپهر اغ ماهتابه برابرلك
وضنوء وصفاده اکلیل چرخ فیروزه کونه همسرلك کوسترر فخرن درون وکنجینه دل دوستی مخزونن هدیه بزم
منومثال وتحفه پیشکاه حضور ارم تمثال اعلیحضرت فلك رفعت مهر جهانتاب سپهر جهانداری وجهانبانی
وخورشید علم افروز اوج خلافت وکامرانی کوه پابرجای جهان عزوتمکین دریای محیط بسیط روی زمین شهریار
کشورجم ووقار شهسوار معرکه کبرودار خسرو ملك پرور ملك خدم خدیو فلك قدر انجم حشم سرور کردن
فراز مهر افسر شاه ظل الله اسلام پناه دادار دادکستر عدل الاه اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران
ناصر الاسلام والمسلمین قالع الکفار والمشرکین قاآن البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر
ذو القرنین السلطان الغازی محمود خان شید الله ارکان خلافته الکبری بجلائل منّه اولیه لوح مجنبه تحریر اولنورکه
یونون اقدم پادشاه والاجاه هندوستان حضرت محمد شاه ایلجیان توسطیله افاغنه واشرار قندهاره متعلق
نعرتلی ویونون صکره خلف وعدی ظاهر ایلیسی ویونلره علاوه افراییلجیزی که قندهاردن ارسال اونمشدی
خلاف قانون سلاطین تعویق ایروب نامه مرجوانبی تحریر اعدیکی خارجدن معروض ساحه عزوجاهه اولمغله اولوقده
مقدمات مذکوره یونیازمند درکاه الهك جانب هندوستانه باعث توجهی اولمشیدی پادشاه مشار الیه اطراف
ممالك هندیدن عسکرین جمع واستعداد ولوازم سلطنتیله شاه جهان آبادیدن حرکت وشاه جهان آباده فرق فرسخ
مسافده واقع کرنال اسمیله مرسوم ترتیب ایتدیکی حصن حصین وحصار متینه جنك قصدیله کلوب توقف ویوخه خواه
دخی محل مزبوره اون بش فرسخ قریب انبالا نام منزله ورود ایدوب بومعنایه مطلع اولدیغزده متوکلا علی الله ایلغار
وذی القعده حرامك اون بشنجی کونی تلاقی فریقین واقع اولوب اشتعال نایره کبرو واردن صکره غنایت کردکار
ایله کروه هندوبان شکسته وخوانین واعیان دولتدن قوریك نفری عرصه شمشیر وبرمغدای دخی حیناً اسیر
ودستکیر اولوب بالجمله خزاین واسباب وپادشاه وامرایه منسوب طوبخانه تصرف کلمشدر محمد شاه منهزم وحصن
مذکوره تحصن اولدیغندن اوچ کون صکره کندیسی محصور وچاره طریقی مسدود بولنغله بقیه امرا وسرکردکان عسکر ایله
اردوی همایونه وارد اولوب یونیازمند درکاه الهك ایله ملاقات وتاج وتخت سلطنتی تسلیم ایلدی موضع مذکوردن
شاه جهان آباده نهضت اولنوب ورود مزدن صکره اوحوالیلنك اطراف واکاف فنده واقع سنجاق بکاری والکاحاکمی
دخی مقام اطاعت وفرمان برداری به کلمشلردر چند روز مزدن صکره اوحوالیلنك فتح ولایات ونظم مهماتی بروجه
اجمل واکمل عمله کلدی چون بوخیرخواه ارکان اولوب پادشاه مشار الیه دخی دوحه ترکانی به وسلسل سلسله کورکانیه دن
ایدیلر ایلیت وجنسیت عالمنده هندوستان پادشاهلغنی کماکان شاه والاجاه مشار الیهه تفویض وخطبه وسکه
بنه کندو نامنه جاری ایلدك چونکه الکای دار الملك کابل وغزنین که اتك صوینك سمت غربیسنده واقع وهمیشه ممالك
خراسانه داخلدر بناء علیه الکای مزبوری واب اتکك بروطرفنده واقع ولایات سند وقلاع واماکنی که حد تبت ایله
وکشمیردن نهر مزبورك دریای محیطه متصل اولدیغی محلردك منتهی اولور الکای تتهه وبنادر وسائر قلعه لر علاوه
ممالك محروسه ایرانه ضمیمه قلنوب عطف عنان عزیمت بیورلمسیدی اتك صوینك حوالیسنه ورود مزدن صکره که
بوخیرخواهه مختص اولان ممالك راس حدود یدد منظور نظر دوستانه مز بوایدی که بونویه فتح وظفرك ابلاغ وایصالی
ایچون حضور همایونلرینه برایلچی تسییر وهندوستان نفایسندن ویوسرابستان کلمزدن درکاه سپهر عمونلرینه برحصه
ارسال وتقدیم اولنه بوکیفیته مقارن علیمردان خان فیلی نك بلده سیواسده وفاتی خبری وارد وبوارادمزی مؤید اولمغله
شهامت ونسالت پناه عالیجاه مقرب بارکاه خاقانی حاجی خان خراسانی چرخه جی باشی وصول که بودرکاهك چاکران
قدیمندن اولوب رسم وراه سفارتنه آکاه درنغیین واول امرك انجاقی که مرحوم علیمردان خانه سپارش اولنمشدی ایلچی
مشار الیهه مفوض ایلدك که علیمردان خانك اولطرفده توقف اوزره اولان رفقاسی اتفاقیله امور مذکوره نك عثمانیه اقنام
وامور مشروطه یی که عقده تعویقه قالمشیدی مصلحت سنجان دولت علیه وکاراکاهان مملکت سنیه اعانتلریله بذیرای صورت
حصول ایله ونامه خلت خامه مز خالی اولمامق ایچون بوموجب دفتر برسم هدیه بعض اشیا وتحف هندوستان ارسال
اونمشدر چاوماموله بودرکه منظر اقدس خاقانی ومحضر حضرت سلطانیلرنده موقع قبول بولنه اول جهتدن که مابین سلاطین
ذیشانده آمد شد رسل ورسائل باسط بساط امن وامان وموجب آسایش رعایا اولور مقالید اقلام دررا تسام ومفاتیح
خامه براعت نظام ایله فاتح ابواب صداقت والتیام اولوب رسم بیکانکی متروك وطریقه ظریفه یکانکی مرعی ومسلوك
بیورلمه همواره نیر اعظم خلافت وسلطنت وجهانداری عرصه اقالیم جهانده ضیابخش ساحت آمال پیر وجوان اولوب
ملجاء وملاذ قیاصره دوران واکاسره زمان اولدقلر

حالا فرمانفرمای ممالك ایران اولان نادرشاه جنابلری اوغلی واعتماد الدوله سی اولان نصرالله میرزاده مقام
صدارت عظمایه ارسال اوشان فارسی مکتوبدر

وزیر اعظم عظم الله شانه ورفع مکانه جناب وزارتمآب حشمت وجلالت پناه شهامت ونسالت دستکاه
صدر کزین ایوان عزواقبال بالانشین سریر سعادت واجلال آصف نیکو صفات صائب رای مشیر ارسطو
تدبیر ملك آرای وکیل امین دولت علیه عثمانیه وزیر باعزو تمکین سلطنت بهیه سلطانیه اعظم الوزرا اقدم الکبرا
بعد از رفع دعوات وایفاء منهای رای اصابت پیرا میدارد که بنهجکه سابقا مصحوب عمدة الاقران محمد کریم
بك رمز وکلك تحریر شد بعد از انصراف موکب همایون کیتی ستان از سفر خیر اثر هندوستان ورود بحدود
ودریای اتك که راس الحد ممالك محروسه خاقانی وابتدا ولایات مختصه تابین دولت نادره ابد مبانی است
منظور اکسیر اثر اقدس اشرف ارفع آن بودکه نظر بمحبت بین الحضرتین وارتباط دولتین ایلچی برای ایصال این خبر
وابلاغ نوید فتح وظفر روانه دولت علیه قیصری ودربار خلافتمدار اسکندری فرمایند مقارن آن خبر فوت
علیمردان خان ایلچی دسیوسی بعرض عاکفان عتبه سدره اساس رسیده مؤیدان اراده کردید اکرچه اولا
علیمردان شاملو بسفارت مامور شده بود اما چون مشار الیه را آزاری عارض کشته صاحب فراش شد

رکاب همایون حضرت جهانداری به نادرشاه طرفندن کلاف نامه نك صورتیدر سنه ۱۸۰۴م

بسم الله الرحمن الرحیم
والله یؤتی ملکه من یشاء والله واسع علیم

جواهر زواهر ادعیهٔ طیبه ولآلی متلالی اثنیهٔ زاکیه که در لآلو و بها بادرهٔ یکتای آفتاب و گوهر شبچراغ ماه
برابری و در ضوء و صفا با اکلیل چرخ فیروزه گون همسری نماید از مخزن درون و گنجینهٔ دل دوستی مخزون
هدیهٔ بزم مینو مثال و تحفهٔ پیشگاه حضور ارم تمثال اعلیحضرت فلک رفعت مهر جهانتاب سپهر جهانداری
و جهانبانی خورشید عالم افروز اوج خلافت و کامرانی کوه پابرجای جهان عز و تمکین دریای عالم محیط
بسیط روی زمین شهریار کشور حزم و وقار شهسوار معرکهٔ گیر و دار خسرو ملک پرور ملک خدم خدیو فلک قدر
انجم حشم سرور گردون فراز مهر افسر داور دارای فریدون فر پادشاه ظل الله اسلام پناه دادار دادگستر
عدل آگاه اعظم سلاطین جهان افخم خواقین دوران ناصر الاسلام والمسلمین قالع الکفار والمشرکین قاآن البرین
و خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین السلطان الغازی محمود خان شید الله ارکان
خلافته الکبری بجلائل منه ساخته بر لوح محبت مینگارد که قبل ازین کیفیت تعهدات حضرت محمد شاه پادشاه
والاجاه هندوستان بتوسط ایلچیان در باب افاغنه و اشرار قندهار و بعد از آن خلف وعد ظاهر ساختن
و بعلاوهٔ آن ایلچی اخیر را که از قندهار رفته بود برخلاف قانون سلاطین نگهداشتن و بجواب نامه نپرداختن
از خارج بعرض ایستادگان ساحهٔ عز و جاه رسیده خواهد بود درین اوان که آن مقدمات باعث توجه این
نیازمند درگاه اله بجانب هندوستان گردید پادشاه سابق الذکر تمامی سپاه خود را از اطراف ممالک هند جمع آورده
باستعداد و اثاثهٔ سلطنت از شاه جهان آباد حرکت و در چهل فرسخی شاه جهان آباد در محل موسوم بکرنال حصن
حصین و حصار متین ترتیب داده بعزم جنگ توقف و این خیرخواه نیز بعد از ورود بمنزل انباله پانزده فرسخی
کرنال که از اینمعنی مطلع گردید متوکلا علی الله ایلغار و روز پانزدهم ذی القعدة الحرام تلاقی فریقین واقع گشته
بعد از اشتعال نائرهٔ گیر و دار بعنایت کردگار شکست بر آن گروه افتاد جمعی از خوانین و اعیان دولت او با چهل پنجاه
هزار نفر سپاه هندوستانی عرضهٔ شمشیر و فوجی زنده دستگیر گشته تمامی خزاین و اسباب و توپخانهٔ پادشاهی
و امرایی بتصرف در آمد و محمد شاه منهزم و بحصنی که ترتیب داده بود متحصن گشته بعد از سه روز خود را
محصور و راه چاره مسدود یافت با بقیهٔ امرا و سران سپاه وارد اردوی همایون شده این نیازمند درگاه اله را
ملاقات و تاج و نگین سلطنت را سپرده از موضع مذکور بجانب شاه جهان آباد نهضت نمودیم و بعد از ورود
بشاه جهان آباد جمیع صوبه داران اطراف و راجهای اکناف نیز در مقام اطاعت و فرمانبرداری در آمده بعد
از چندی که فتح ولایات و نظم مهمات آن سرزمین بر وجه اجمل و اکمل بعمل آمد چون این خیرخواه ترکمان و پادشاه
معزی الیه نیز دوحهٔ ترکمانیه و سلیل سلسلهٔ جلیلهٔ گورکانیه بودند در عالم ایلیت و اتحاد و جنسیت پادشاهی
هندوستان را کماکان بوالاجاه مشار الیه تفویض و خطبه و سکه را باز بنام او جاری ساختیم چون صوبهٔ
دار الملک کابل و غزنین که در سمت غربی رود اتک واقعست همیشه داخل ممالک خراسان بوده لهذا صوبهٔ مزبور را
با ولایات سند و قلاع و اماکن آنطرف اب اتک از حد تبت و کشمیر الی جایی که اب رودخانهٔ مزبور بدریای
محیط اتصال می یابد بعلاوهٔ صوبهٔ تهتها و بنادر و قلعجات تابعه ضمیمهٔ ممالک محروسهٔ ایران ساخته عطف
عنان عزیمت فرمودیم بعد از ورود بحوالی رود اتک که راس الحد ممالک مختصه باین خیرخواه بود منظور نظر
دوستی پرور آن بود که ایلچی برای ابلاغ این خبر و ایصال نوید فتح و ظفر روانهٔ حضور همایون و از نفایس
هندوستان و کلهای این سرابوستان رسدی ارسال آن درگاه سپهر نمون شود مقارن آن خبر وفات
علیمردان خان فیلی در سیواس بعرض مقیمان عتبهٔ ابد اساس رسیده مؤیدان اراده گردید لهذا شهامت و بسالت
پناه عالیجاه مقرب بارگاه خاقانی حاجی خان خراسانی چرخچی باشی سول را که از چاکران قدیم الخدمه
این درگاه و از راه و رسم سفارت آگاه بود تعیین و انجام اموری را که بمرحوم علیمردان خان مرجوع بود
بعالیجاه مشار الیه محول ساختیم که باتفاق رفقای علیمردان خان که در آن حدود توقف دارند بتمشیت آنها
پردازد و امور مشروطه را که بر عقدهٔ تعویق مانده بدستیاری مصلحت سنجان آن دولت علیه و کارآگهان آن
مملکت سنیه پذیرای صورت حصول سازد و برای خالی نبودن نامهٔ خلت ختامه بموجب تفصیل علیحده بعضی
اشیا برسم هدیه و سوغات هندوستان مرسل گردید رجا و مأمول آنکه در منظر اقدس خاقانی و محضر حضرت
سلطانی موقع قبول یابد از آنجا که آمد شد رسل و رسائل فیمابین سلاطین ذیشان باسط بساط امن و امان
و موجب آسایش جهان میباشد بمقالید اقلام درر ارتسام و مفاتیح خامهٔ براعت نظام فاتح ابواب
صداقت و التیام بوده رسم بیگانگی متروک و طریقهٔ ظریفهٔ یگانگی مرعی و مسلوک فرمایند همواره نیر اعظم
خلافت و سلطنت و جهانداری در عرصهٔ اقالیم جهان ضیا بخش ساحت آمال پیر و جوان بوده ملجا
و ملاذ قیاصرهٔ دوران و اکاسرهٔ زمان باشند

ثانی اثنین والد الحسنین قرن یکتای ذات ذی القرنین شوکتلو کرامتلو قدرتلو مهابتلو ولی نعمتم اقدم پادشاه ظفرپناه و شهنشاه ملائک
سپاه حضرتلرینک مقتضای خلقت همایون کریمانه و مؤدای فطرت صفا مقرون رعیت پروانه لری اوزره دامن رعایا و قطان
و پیرامن ممالک و بلداندن ایاری زلال شفقت و مددکاری خلال نصفت ایله دفع غبار حوادث و فتن و رفع آثار شحنا و احن
اقصای مراد خسروانه و اعلای ما فی الفؤاد ملوکانه لری اولمقدن ناشی مکدر منهل العذب مصافات اولور حالاته وجهاً من الوجوه
رضای میامن اقتضای تاجداریلری اولمامغله جانبیندن موهم کدر و برودت اولهجق کیفیت کلیاً منسی و برطرف و مهر منیر عالمتنویر
مودت و کرمیتک پیرایه بخش بیت الشرف اولمه سی وکلای سداد آرای طرفین و عقلای ارسطو رای دولتینک سرنامهٔ نقاویم و زیور
طومار دورنک ایام و لیاللری اولمق امید اولنور خلاصهٔ تشبیب یعنی مقدمات مسطوره یه مؤدی ترتیب بودرکه سرحد ممالک
عثمانیه دن وان بکلربکیسی اولان عزتلو عثمان پاشانک بو دفعه در دولتمدار خاقانیه یه تحریراتی ورود ایدوب خلاصهٔ مفهومنده از قدیم
وان ایالتی مضافاتندن هنکاری حکومتنه تابع صومای قلعه سی بکی اولان ایوبک اوضاع و اطوارندن اهالی و رعایا و سکان و برایاسی
متضرر و دلکیر اولملریله هنکاری حاکمی طرفنه واروب کیفیتلرین انها و بکزاده لرندن مختارلری اولان عبدی بک صومای قلعه سنه تمکین
و تقریرین التماس و استدعا ایتدکلرینه بناءً حاکم مومی الیه دخی خصوص مزبورک تمشیتی ایچون طرفندن برمقدار عسکر تعیین ایتمکله صومای بکی
مرقوم ایوب کیفیتدن خبیر اولدقده اظهار صورت عتو و عناد و در حال عالیجاه و معالی پناه تبریز حاکمی خاندن استنصار
و استمداد ایدوب خان مشار الیه طرفندن دخی مرقومه اعانت اولمق اوزره برمقدار عسکر ترتیب و تسییر اولندیغی هنکار حاکمی مومی
الیهک معلومی اولوب و چونکی طرف زاهر الشرف دولت علیه دن مغایر صلح و صلاح حرکتدن ممنوع اولدقلری اجلدن منافی امر
و فرمان بر کیفیت نمایان اولمسون ایچون عسکرینی کیرو اعاده ایتمکله تبریز طرفندن ورود ایدن عسکرک دخی بو کیفیتی مشاهده ضمننده
کیرو عودتلری اقتضا ایدر ایکن از قدیم مضافات ممالک دولت علیه دن اولان سالف الذکر صومای قلعه سندن دخی برو وان جانبنه
کچوب صومای حکومتی توابعندن هویدر نام قلعه نک اوزرینه واروب قلعهٔ مرقومه بکنه تخلیه و تسلیمن بعد التکلیف محاصره سینه
ابتدار ایتدکلری وان بکلربکیسی پاشای مومی الیهه اخبار اولندقده هیئت واقعه یی طرفندن تبریز حاکمی خان مشار الیهه اعلام و بو کیفیتک
منافی صفوت و مسالمت اولدیغن تحریر و افهام ایلدکده بو خصوص حضور حضرت شاهی یه طرفندن عرض اولنمغله جانب سنی المناقب
جمجاهیدن جوابی کلمدکجه بن عسکریمی اعاده ایتدره مم جوابی ایله پاشای مومی الیهک ادمیسین ارجاع ایلدیکی تحریر و انها اولنمش
برمنوال محرر مایهٔ نضارت حدیقهٔ دوستی اولان منبع ماء زلال مصافاته مؤدی کدر اولور حالنه جرأتدن بالجمله
کماشتکان سرحد ممنوع و محذر اولملری ایله کرک وان بکلربکیسی و کرک هنکاری حاکمی مومی الیهما طرفلرندن بر درلو مقابله
و مدافعه و معارضه و ممانعه صورتلری ارائت اولنمیوب مراعات مراسم موالاته مبادرت اولنمشکن بنیان رصین الارکان
آشتینک وهن و خلل تطرقندن صیانتی دولت علیهٔ ابدی الدوامک نصب عین اهتمام و ثبت جریدهٔ التزامی اولمغله تأکید
حال ایچون طرف مخلصیدن پاشای مومی الیهه و سائر اقتضا ایدن محافظین سرحد و ثغوره مکاتیب تنبیه اسالیب تحریر و شروط
مصالحه و عهود مسالمه نک کما ینبغی رعایتلرنده مزید سعی و دقت ایلملری ترقیم و تسطیر و سرمو خلافته وضع و حرکتدن تنبیه و تحذیر
اولنمشلر و مادهٔ مرقومه نک حد ذاتنده جزئیت و حقارتی حسبیله پیشگاه معلا دستگاه جناب شاهی یه عرض و اعلامه ناچسبان
ولکن بو مقوله کیفیتک رجال سرحد طرفین میاننده باعث ارجیف بیمال و مؤذی انتشار قیل و قال اولهجغی ظاهر و نمایان اولمغله
اعلام چکونکی احوال و استتمام رعایت مسالمهٔ رفاه اشتمال ضمننده جناب سعادت نصاب خانیلرینه اشبو مکتوب آشتی مصحوب
تحریر و تأکید مراسم مودت و تأیید لوازم مهر و محبت ایچون خدمهٔ آستان ابهت نشان خسروانه دن زید مجده
ایله فرستادهٔ نادی مکرمت سمیرلری قلنمشدر ان شاء الله تعالی لدی الوصول صورت کیفیت رونق شکن مرآت کیتی نما اولان
ذهن حقایق آشنالرنده جلوه کر و هویدا اولدقده قصر مشید الارکان نخاب و نواد و صرح ممرد البنیان حسن اتفاق و اتحاد مورث
تزلزل و تمایل اولور صدمات قوارع اکدار دن مصون و دستیاری معماری سعی و همتلریله برکونه تشیید و احکامه مقرون اولرکه
مرور ایام و دهور و کرور اعوام و شهور ایله پذیرای انهدام و اندراس و متزلزل الاطراف و متضعضع الاساس اولمیوب الی ما شاء الله
تعالی طرفیندن طریقهٔ انیقهٔ مهر و مودت مسلوک و ابریز خالص العیار و ذو الفت قالب حسن سلوک اوزره مسبوک اولمق
خصوصلری وابستهٔ شیمهٔ فطانت و محول سجیهٔ رشد و کیاستلری اولمغله مومی الیهی دار و خانهٔ فتوتلرندن تعدیل مزاج مودت
و ترویج قوای مخالصت ایده جک مفرح جواب تلطیف نصاب ایله اعاده و ارجاعه صرف همت بیورملری چشمداشت خالص
الطویتلریدر باقی همیشه بخت غلام و فلک بکام احرای دام و دولت و اقبال بر دوام

مکارم اخلاق خدیوانه لرزدن ماموله‌در که مراوم مرقومک انجامنه هم علیه ملوکانه‌لری مبذول و مراعات رسم
مصافات و موالاتی دائما نصب عین خاطر ملکوتی ناظر عاطفت مجبول بیوریله والسلام دعامقامنده
ایکی ترکی بیت ایله ختم کلام اولنمشدر که ذیل نامه ده مسطور

نامه مرقومه طینه موضوع بر قطعه قائمهٔ شاهینک ترجمه سیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

ضمیر منیر افتاب تاثیر اقتدسدر که آینهٔ صورتنمای افاق و انفسدر نقش پذیر اولور که تشیید اساس
دوستی بابنده اولان سیارشات دوستانه و پیغامات برادرانه و رموز خفیهٔ وداد و اسرار خبیئهٔ خلت
و اتحادکه سفیر بلیغ التقریر و وزیر اداب سمیر مصطفی پاشا القا بیورمشلر ایدی مجموعی سامعه افروز و خاطر
صداقت مظاهر اتلری استماع و اصغادن بی نهایه محظوظ و مسرت اندوز اولمشدر خدای متعال شاهد حال
و عالم مافی البالدر که بو جانبدن سکالک مبادی احوالدن برو حفظ ناموس اسلام و دین پروری و اعلاء
امر مواخات برادرانه غیری بر منظوری اولمیوب و تعیین رکن و تصدیق حقیقت جعفری بابنده واقع کلیفات
و ملتمسات که اول پادشاه اسلام پناهدن اولمشدر همان بو معنادن ناشیدر و اولکه مکنون ضمیر و مکنوز
خاطر حقانیت تخمیر دراولدرکه مخالف و موالفدن عامهٔ مسلمین و کافهٔ سلاطین دوی زمین عندلرنده بو ایکی دولت عظمانک
دولتک ارتباط صوری و معنوی و التئام ظاهر و باطنی محقق و معلوم اولوب جمهور انام بو ایکی دولت عظمانک
بربرلرینه ممد و معاضد بلدیلر مابینده لماس مودت و ائتلاف بر نوعله استقرار بولمشدر که نسلاً بعد نسل بو ایکی
سلسلهٔ علیه‌نک اعقاب و اخلافی بینده اثاری باقی و پایدار و هر فتنه خیزک رخنه گری سرپنجهٔ اشوبندن
و سپهر حادثه انگیزک اخلال دستبندن مصون و برکنار اولمه رجای واثقدرکه ان شاء الله العزیز میامن تایید
ربانی و مآثر الطاف خاقانی ایله کلزار امانی کلریز حصول و اسباب مودت و وفاق بر وجه مأمول قرین وصول
اولوب دائما تقویت دین مبین و انتظام امور ملت مستبینده مظهر توفیق جناب رب العالمین و مورد رضای
حضرت سید المرسلین اولمله بو قائمه سی دخی مقام دعاده ایکی ترکی بیت ایله ختم اولنمشدر که ذیلنده مسطور

تاریخ ۱۰۵۲ ه

بر دفعه مقام صدارت عظمادن نادرشاهک اعتماد الدوله سی اولان اوغلی نصر الله خانه یازیلان مکتوبدر

جناب سعادت مآب وکالت ایاب وزارت انتساب سعادت اکتساب صاحب رأی صائب و خورشید منزلت مشتری
تدبیر و آصف منقبت مهد قواعد ارکان مملکت و مشید قوائم دیوانخانهٔ ابهت و سلطنت ناظم امور ممالک ایران ناسق مهام تختگاه
کیان واسطهٔ امنیت جهان رابطهٔ صلح عالمیان دستور ارسطو شعور مکارم نشان خان خانان حضرتلرینک مورد کتائب مجد
و اقبال اولان نادی مکارم اشتمالرینه مراسم توقیر و اکرام و لوازم تفخیم و اعظام ایله تحف تحیات عالیات مخالصت سمات و طرف تسلیمات
غالیات مصادقت ایات اتحاف و اهدا و تفقد جیکونکی طبع لطافت اثمارلری ترجمان زبان قلم اخلاص رقم ایله مرعی و موردی قلنمق
سیاقنده ضمیر منیر مهر انجلا و خاطر عاطر بیضا ضیالرینه مرآی خالص الولا لریدرکه سلطنت سنیهٔ عثمانیه ایله دولت بهیهٔ نادریه
پیوند اتحاد ملی و دینی و اطراد کلی و صمیمی مقتضاسنجه پیرایهٔ کنایهٔ طاق اشتهار و بر تواند از افاق و اقطار اولان زرشتهٔ مصافات
و موالاتک مصون غبار کدورت و محفوظ وقایهٔ حسن رعایت اولمسنده طرف دولت ابد مدت خاقانیه دن نوجهله اهتمام و دقت و بو امر
خیریت مآلک تاکید و استحکامنده نه گونه خواهش و کرمیت در کار ایدوکی کالشمس فی وسط النهار جمله یه هویدا و پدیدار اولغله محتاج
تفصیل و بیان دکلدر و متن فسخهٔ دوستی و آشتی اولان معنای باهر الفحوای لفظ موالات و مادهٔ مصافات میانه ده دائر صفوت و ولا
علی وجه التساوی جانبیندن مراعاتی ملحوظ و الحق بیله بو طرفدن وقوع بولان رعایت اولجاندن مثلی ایله مقابله یه مبادرت تخصیص حالا مالک
ایلدیکی قضایا قیاساتمامعها قبلندن بر قضیهٔ مسلم الثبوت ایدوکی دخی مرسوم صحیفهٔ ذهن دقایق آشنا لریدر تخصیص حالا مالک
ممالک اقالیم ایران و فرمانفرمای تختگاه کیان اعلیحضرت و معلا بارگاه رفیع منزلت و خورشید کلاه فرخنده فال خجسته خصال
خدیو کشورخواه و جلال رونق افزای اورنگ کسری و جم داور دارا و ممالک عجم تاج و دیهیم پناه شاه فاآن جاه حضرتلرینک خمیرمایهٔ
طینت و اکسیر ترکیب جلالری اولان صفای نیت و نقای طوینلری اقتضاسی از قدیم ازاحهٔ عباد و بلاد و ازالهٔ فساد و عناد ایله
ترویج متاع امن و آسایش و تمهید بستر راحت و آرامش اولدیغی جای اشتباه اولمدیغی مثللو حالا سریر آرای مملکت عثمانی و رونق
افزای مسند کامرانی صاحب بیضهٔ دین مبین حارس ثغور و بلاد مسلمین سلطان البرین و خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین

وكتاب كامياب حضرت جهانداري يه نادرشاه جنابي طرفندن وزير مكرم ايلچي پاشا وساطتيله تبليغ
اولنمق اوزره وارد اولان نامهٔ شاهينك ترجمه سيدر

(١٧)

هو الله

بسم الله الرحمن الرحيم

هو الذي جعلكم خلائف في الارض

بوارق شوارق اثنيهٔ سنيهٔ مستطابه كه سنشد عضدك باخيك مطلعندن لمعان بولمشدر
شعشعه افروز مجلس مينو مثال حسن عهد ووفاق اوله ودروايح نركس فوايح ادعيهٔ مستجابه كه اخوانا
على سرر متقابلين بهارستانندن اهتزاز پذير اولمشدر مشك ريز ونكهت انكيز محفل ارم تمثال خلت
وولا اوله فرط محبت خاص وكمال صدق واختصاصدن اعليحضرت قدر قدرت قضا توان داور
اسكندر رتبت سليمان شان سرفرازي ده تاج وديهيم پادشاهي آيينهٔ صورتنماي معنى جهانپناهي
مشعله افروز خاندان عظيم الشان عثماني مهر جهانتاب سپهر جهانداري وجهانباني حصار استوار
مدينهٔ امن وامان مايهٔ آسايش وآرامش زمين وزمان خديو ملك خيل انجم سپاه جهانبخش دريادل
دين پناه ٥ بهر سو علم راست سازد زكين شود راست همچون علم پشت دين شهريار كشور حزم ووقار
شهسوار عرصهٔ كيرودار قاآن البرين وخاقان البحرين خادم الحرمين الشريفين ثاني اسكندر ذي القرنين
السلطان الاعدل الاعظم والخاقان الاكمل الاكرم السلطان الغازي محمود خان ابن السلطان مصطفى خان
شيد الله اركان سلطانه ورفع بنيانه حضرتلرينك محضر پرنور وموقف مستلزم الجود خورشيد
ظهورلرينه ابلاغ واهدا اولنوب مشهود ضمير منير آفتاب تأثير اقدس ومكشوف راي جهان آراي
مقدس اولنوركه نامهٔ همايون فال واجب التعظيم وكتاب عنبرين نقاب لازم التكريملري كه مقر
سلطنت عظمى ومستقر خلافت كبرادن وزير عاليجاه ومعظم ودستور مكرم موصل واليسي مصطفى پاشا
واعلم العلماء المتبحرين افضل الفضلاء المتورعين صدر اناطولي مولانا عبد الله وفضائلمآب افادت
وافاضت نصاب محميهٔ ادرنه قاضيسي مولانا خليل صحابتلريله عز اصدار وارسال بولمشدر اطيب
اوقات وابرك ساعاتده فيض رسان ورود واول كلدستهٔ كلزار قدس نفحات فايحاتنك عطر بيزي
ونكهت انكيزلكندن مشام جان وجيب جنان معطر ومشك آلود وهداياي دوستي نمون وتحايف
مودت مشحونلري زينت افزاي پيشگاه وصول وملحوظ عين قبول اولوب كنجينهٔ مودته مايه وجمال محبته
پيرايه بخش اولمشدر مفاوضهٔ همايونلرنده مواد خمسه دن اوچ مادهٔ نك نقش پذير صورت حصول ومادهٔ
اخرى معاذير شرعيه ومحاذير ملكيه سي محول وموكول اولديغي اشعار بيورلمش بو نيازمند درگاه الهك
تشييد مباني خلت والتئامدن والفت ونظام ملت اسلامدن وبهين ودايع ملك علام اولان آسايش
وآرام كافهٔ انامدن غيري مأمول ومقصودي اولميوب واول شي كه بو نيازمند درگاه صمداني يه متعلق ابدي
صحراي مغان شوراسنده قوتدن فعله كتورمشدر حالا براز اموركه اول پادشاه اسلام پناهه متعلقدر
باقي قالمشدركه ميامن تأييد الهي ومعاضدت توجهات پادشاهي ايله كركدركه سمت اتمام وصورت اختتام برله
اكر بو خصوصلر مهمات ملكي ومالي اولميدي البته دولتينك عالم اتحادنده اول پادشاه ظل الهه زحمت
وتكليف صددنه كلميوب يكانكي مقتضاسنجه كندومز فيصل ويرردك لكن مقاصد مذكوره براز اموردركه
اول پادشاه سكندر شانك حيز فرمان وقدرتنده در چون ايكي مطلب كه ركن اعظم بنيان مصالحه در
وناتمام قالمشدر بونك ايچون وزير مشار اليه ورفقالري رسم سفارتي وجه پسنديده وآداب مرضيه اوزره كه شايان
شان دولتين وسزاوار مودت جانبين ادا وايفا ايتملريله حقلرنده رخصت انصراف ارزاني واسراي ممالك رومك
عموماً اطلاقلري بابنده فرمان همايون خاقانيمز بعز نفاذه اقتران بولدي وامير الامراء العظام لرستان فيلي
بكلربكيسي عليمردان خاني دخي سيادت وشريعت پناه مفتي دار السلطنه هرات ملا محمد محسن وايالت وجلالت پناه
غوريان حاكمي اغوز عليخان رفاقتلري ورسم سفارت اوزره پاشاي مشار اليه ورفقاسي معيتلريله روانهٔ درگاه سپهر
انتباه سلطاني ومواد مزبوره نك كيفيتلري ولزوم تمشيتلري عليمردان خانه تسليم اولنان نامهٔ دوستيده مفصل
ومشروح معلوم ضمير الهام پذير خاقاني قلنمشدر ان شاء الله العزيز عتبهٔ عليهٔ شاهانه لرينك شرايف تلثيمنه
ايرشدكدنصكره حقيقت امور مطويه يي ايلچيان دخي اول آستان سپهر بنيانك مقيملرينه عرض ايتسه لر كركدر

اولدرق برقطعه سفینه لری رهیاب ساحل نجات اولمامق وجهیله هر طرفدن قوة الظهر امانیلری پذیرای شکست وانکسار
اولمغله بندر حوالیسنده اولان عساکر نصرت انتمامز بروجه محرر طائفهٔ مسفوره نك مقدما استیلا ایتدکلری
اوزی قلعه سنك دخی نزع واستصفاسنه توجیه رایت عزیمت وسوق کتیبهٔ هیبت ودهشت اوزره اولدقلری
اثناده قلعهٔ مرقومه وقارشوسنده واقع قلبرون قلعه سنده متحصن اولان مخاذیل مشرکین مقابلهٔ جنود ظفر موعود
مسلمینه کندولرده یارای مکنت واستطاعت اولمدیغن جز مکردهٔ یقین برله عجالةً قلعتین مرقومتینی تخلیه یه ابتدار
ورو براه بادیهٔ ادبار وفرار اولمشلردر ان شاء الله تعالی بوندن بویله دخی تنظیم احوال حدود وسنور وتسویهٔ
لوازم تخوم وثغور حالاتنده شد نطاق عزیمت وصرف نقدینهٔ همت اولنمق دولت علیه مزك نصب عین اهتمام وواسطة العقد
مهامی ایدوکی بی اشتباهدر وبوجمله ذکر اولنان کیفیات وحالات اثناسنده ینه دولت علیهٔ ابد قیاممز تکمیل عرض وتطیینی
مستلزم مصالحه ومصافاتدن بردرلو نکول وابا ایتمیوب ومسقولو ونمچه لو دخی کویا سررشتهٔ مصالحه یی الدن براقمیوب
حوادث مزبوره نك ابتدای وقوعندن بروصورت ظاهرده بو مصلحتك تمشیتنه رغبتلرین مشعر کاغدلر تحریر واولاقلر برله
تسییر وباخصوص نمچه کفره سی جسارت ایتدکلری حرکت ناهنجارك وخامت وشأمتنی مشاهده لرندن ناشی کمال عجز وضراعت
هشتملو دوستمز فرانچه پادشاهی جنابنی دخی بو خصوصك عقد وتنظیمنه توسیط ایتملریله دولت علیه مزدخی برمنوال مشروح صدق
نیت وصفای طویت ایله بو امر خیر انجامك تکمیل واتمامنه جمله دن زیاده خواهشکر اولدیغن بیان وتکمیل عرض واسترداد حقی
ضمننده بو ایشك بران اقدم تمشیتنه کمال کرمیت ایله رخصت ومماشاتنی عیان ایدوب لکن مسقولو ایله منشأ معادات وموجب
محاربات اولوب برمقتضای شان سلطنت حصول امنیت خصوصنده دولت علیه مزك مجبور ومغدور اولدیغی بعض
حدود نزاعنی مسقولو بوانه دك برقالبه افراغه مبادرت ایتمیوب وبوندن بویله دخی بالطوع والرضا پذیرای
حسن نظامنده بطائت اوزره حرکتلری رونما اولوب بو وجهله مصالحه اولمق ایسه شان دولت علیه مزه دخی
ناشایان اولمغله بو وقته دك بو حالت باعث تمادی حرب وقتال وموجب امتداد جنك وجدال اولمشدر
بو صورتده در علیه مزه منبعث اولان ایلچیلریکزك سرعسکریمز بولندیغی محله ارساللری واولجانبلرده مسقولو ایله
وطرفلرنده اولان ایلچیلریکز ایله مکاتبه ومراسله لری برامری مفید اولمیه جغی یعنی بروجه محرر میانه ده درکار
اولان حدود نزاعی کیفیتی برصورت بولمقسزین حدود وثغور دولت علیه مز نوعاً سرایت آشوب فتندن
امین اولمیه جغی ظاهر وبدیدار اولمغله دولت شاهیه مثللو بر دولت عظیمه نك معتبر ایلچیلری بیهوده اتعاب
اولنه رق رأس حدوده واروب وبلا مصلحت عودت ایلمك مناسب اولمدیغندن بشقه دین شهامت قرین
اسلامده اولان تقدم وشرافت وتخصیص دولت علیه مزك مظهر اولدیغی غلبه ونصرت مقتضالرنجه مسقولو
دولتنده اولان ایلچیلریکزی مقدمجه انلر کندو حدودلرینه ارسال وجنابلریکز ایله مکاتبه ومخابره یه طرفلرندن
بداء وابتدار اولنمق اقتضا ایدر ایکن طائفهٔ مسفوره ابتداء حدوث منازعه ده مابینه نمچه لویی وبعده فرانچه
دولتنی توسیط والان فرانچه دولتنك آستانهٔ سعادتمزده مقیم ایلچیلرینی بو خصوصه طرفلرندن مرخص تعیین
ایتملری وبرازمدتدن برو واقع اولان مکاتبات ومراسلات ایلچی مومی الیه وساطتیله امدشد ایتدیکندن ماعدا
کندو طرفلرنده اولان ایلچیلریکزك اوجانبه ورود ووصوللرندن برو مدت وافره کذران اولمشیکن بوانه دك
واقع اولان تحریراتده والحالة هذه چند روز مقدم مخصوص اولاقلری ایله مسقو باش وکیلنك وارد اولان کاغدنده
انلری بردرلو قلم ولسانه کتورمملری وجناب شهامت مآبلرینك بو کونه اراده ونیتلرینه اصلا صورت رغبت کوستریوب
سکوت واغماض ایله معامله ایتملری توسط شاهیلرینه عدم رغبتلرین تأکید وتأیید ایتمکله توصیهٔ شاهیلری اوزره
سفیران مومی الیهمانك صورت تنزلده بداءً رأس حدوده ارساللری عنوان عظمت نشان دولتینه دکل شان وشوکت
اسلامه دخی مورث عار وشنار اوله جغی ظاهر بی ارتیابدر جناب شاهیلرینك بو وضع اسلام پسندلری کمال تعصب
دینیه ونهایت غیرت اسلامیه لرینی تحقیق وحقلرنده درکار اولان جمله نك ظنون حسنه سنی تصدیق ایتمکله
بوندن بویله دخی بو همت غیورانه ونیت صادقانه لری اوزرینه نیجه نتایج وثمرات ترتبی مقرر اولمقدن ناشی
علی الدوام تحریك سلسلهٔ وداد وتأکید مواد موالفت واتحاده بذل اجتهاد بیوریله وسفیران مومی الیهما اجمل طریق
ونسق انیق اوزره اجرای مراسم رسالت وادای لوازم سفارت ایدوب روابع خلع کرامات خلافتپناهی مزید نوازش
والتفات شهنشاهیمز ایله مفتخر ومباهی قلندقلرندن صکره صوب باصواب شرف انتساب قاآنه لرینه جوابنامهٔ
مسالمت ختامه ایله مأذون عود وانصراف اولمشلردر ان شاء الله تعالی لدی الوصول تفصیل کیفیت علی
وجه الحقیقت معلوم ابهت مرسوم شاهیلری اولدقده برفحوای انما المؤمنون اخوه عروهٔ وثقای حسن جار ویکانکی
ایله فیما بعد دخی مرعات شرایط روابط همسایکی قلنوب اظهار انوار ایمان واخماد نیران طغیان ایچون جنود داعیه
ووفود اثنیه ایله مرافدت ومعاونتلری مأمول ومنتظر پادشاهانه مزدر همیشه نیر عالمتاب سلطنت وجهانداری
از افق اقبال بی زوال بروفق مأمول ونهج مسئول طالع ولامع باد برب العباد

اواسط سنه ١٢٥٥

اساس مصالحه نك معماری حسن تدبیر دلپذیرلریله استحکام واستجدادینه بذل همت وچاریچهٔ روسیه جانبنه دخی سفیران
مصلحت گذاران اسراسنه مبادرت قلنمش جناب نصفت مآب شاهیلرینك بو وضع وحرکت ودولت اسلامیه طرفنه اولان
حسن انجذاب ونیتلرندن فوق الملحوظ ممنون ومحظوظ اولمشز در مقتضای طینت ولازمهٔ دیانتلری اوزره بوندن بویله دخی
جنابلرندن مأمول وملحوظ اولان هر بابده منصفانه حرکت ومراسم مروت وحقانیته رعایتدر لکن قواعد ورسوم دولت
عارف واگاه اولنلره ستیر پردهٔ خفا دکلدرکه مسالمه اوزره اولان دولدن ایکی دولت بیننده بحسب الوقت تکون وحدوث
ایلیان منازعاتك منشأ ومبدأنده عرض وناموسنی محافظه قصدیله شاه راه عفاف وانصافه رهرو اولان دولت امالهٔ لجام
صدق اعتزام ایله بادیه پیمای تعدی واعتساف اولان دولتدن حقنی طلب وتحصیل وعرض وناموسنی ایفا وتکمیل ایلمك واجبه
ذمت ولازمهٔ شان دولتی اولمغله بو امنیه ده هر نقدر صرف مقدور ایدر ایسه معذور ومجبور وبو خلالده سفك دما واضرار
برایا اولنمقسزین مصالحه وجهیله تکمیل عرض دولت وتحصیل حق وتطییب خسارته دست رس ممکن ایکن بلا موجب توسیع مملکت ودعوی
نفسانیت ضمننده جانب مصالحه دن مجانبت ایلدیکی حالده عالمیان عندنده مدخول ومنفور اولهجغی اشکار در لذلك دولت علیه
دائم القرار مز ایله مقدما مؤبدا مسالمه ومهادنه اوزره اولان مسقو دولتنه طرف همایونمزدن خلاف شروط مصالحه بر درلو
وضع وحرکت اولنمیوب لوازم موالاته کما ینبغی رعایت اولندیغنه ومسقولرك ارتکاب دك ودسیسه لرنده بر درلو شائبهٔ اشتباه
اولمدیغنه جناب نعم المآبلری ایله درمیان اولان عقد وفاقده کندولرك صلحلرینی دخی ادخال ایچون جانب شاهیلرندن نیاز
واستدعا واولوقت دولت علیه مز ایله مسالمهٔ مؤبده یی اقرار وادعا ایلملری دلیل واضح وبرهان قاطع اولمغله بو بابده
هر نه قدر طریق حیله یه سلوك ایله ایراد علل واعذاره ابتدار ایدرلر ایسه پذیرای سمع اعتبار اولمیه جغی ظاهر وبدیدار اولور
بو مقدمه دخی بو وجهله ثبوت یافتهٔ جریدهٔ تحقق اولدقدنصکره دولت علیهٔ خلافتمدار مز ایله مسقولو بیننده طرح افکن ظهور اولان
کیفیت عداوت وجدال علی ما هو الواقع بو کونه بسط واجمال اولنورکه مسقولو طائفه سی از قدیم مجبول اولدقلری دسیسه وخدعه لرندن
ناشی جناب والاجاهکز مقدما کنجه وشروان جانبلرنده ایکن بر منوال محرر دولت علیه مز ایله تجدید مصافاته رغبت واعتبار
وخواهشلرین کویا سزك طرفکزدن دخی اشراب واشعار صورتنده حیله واغفال وادیلرینه ذاهب ودفعةً نقض عهد ومیثاق ایله
علی الغفله حدود ممالك اسلامیه مزه تعدی وتجاوزه مترصد ومترقب اولملریله جناب صفوت مآبلری دخی مسقولونك بو کونه
نیاز ورجاده اولدقلرینی حالا بغداد والیسی اولوب اوحینده ارض روم جانبی سرعسکری بولنان وزیرم احمد پاشا ایله مکاتبه ومراسله اوزره ایکن
مسقولر بغتةً ازاق قلعه سنك محاصره سنه اجتسار ودوستلق زماننه قیاسا قلعهٔ مرقومه یی قدر کفایه حفظه وحراسدن
خالی بولملریله نزع واستیلایه ابتدار خلالنده داخل حوزهٔ امانیمز اولان فص نگین اقلیم قریمه دخی بر طریقله استیلا داعیه سیله
ماحصل قوت ومکنتلری اولمق اوزره تدارك وترتیب وقریم اطه سنه تسییر وتسریب ایلدکلری طابور مکسور وکروه
انبوه مقهورلرینك عرضهٔ تفرقهٔ انکسار ومدبرا وخائبا آوارهٔ بیابان فرار اولدقلری مشهودلری اولدقدنصکره در عقب
جانب مصالحه یه میل ورغبت اظهار ولکن جناب حمیت نصابکزك عندنده دخی بو کونه حیله وملعنتلری ظاهر واشکار اولوب
فیما بعد بو کیفیتی طرفکزه اشعاره جرأتلری اولمامقدن ناشی کیفیتی جانب درایت جالب قاآنیکزه افاده دن قطع رشتهٔ امال
ومابینه نمچه دولتنی توسیط وادخال برله مجددا عقد مصالحه بابنده عتبهٔ علیا مزه التجا وایکیسی معا اسعاف مراملرین
نیاز واستدعا ایتملریله نحن نحکم بالظاهر مقتضاسنجه ازاق قلعه سنی کماشتکان دولت علیه مزه تسلیم شرطیله اولوقت
الحاح والتماسلرینه مساعدهٔ همایونمز ارزانی قلنمغین طرف همایونمزدن وکندو جانبندن ونمچه لودن متعین ومعتبر مرخص
ایلچیلر تعیین ودول ثلثه حدودلرندن خارج له مملکتنده واقع نمیراوه نام محلده مکالمه ترتیب اولنوب جمله مرخصلر
محل مزبورده انجمن آرای جمعیت ومکالمه یه مباشرت وایشه فیصل ویرلمك حالتلری در دست ایکن ینه مجبول اولدقلری
خدعه واغفال سمتنه سلوك ایله علی حین غفلة من اهلها قریمه واوزی طرفلرینه مرتب طابورلری ایله اطالهٔ اقدام تجاوز
ایتدکلرنده قریم اطه سنه متوجه اولان طابورلری قرین قهر ودمار واوزی جانبلری کذلك ازاق مثللو کفایت مرتبه سی عساکر
ومهماتدن خالی بولندیغنه بناءً دست تعدیلرینه کرفتار اولدیغندن بشقه مقدما تصفیهٔ مابینه توسیط ایتدکلری
نمچه لویی دخی نقض عهده تحریك وممالك اسلامیه یه تسلیط ایتدکلری بالجمله دول بیننده مشهور ومعروف اولان
قضایادندر بعد اللتیا والتی اطفاء نائرهٔ مضرتلرینه صرف قدرت فریضهٔ دیانت مدار سحب همت والا نهمتمز اولمغله
مقتضای غیرت دینیه ولازمهٔ شان وشکوه سلطنت سنیه مز اوزره ترتیب عده وعتاد وحول وقوة منتقم جباره استناد
ایله قدرت ومکنت شاهانه مزی اظهار وابراز وتکمیل عرض وناموس ایچون ایکی دشمن ایله دخی مقاتله ومحاربه یه آغاز
ایدوب نمچه کفره سنك کچن سنه اوردهٔ دست اختلاسلری اولان نیش قلعه سی زور بازوی انتصار ملك قهار ایله
استرداد ونمچه مملکتلری خراب وبرباد اولدیغندن ماعدا بو سنهٔ عمیمة المیمنه ده دخی طابور مندبورلری برقاج محلده
کرکی کبی قهر وتدمیر ومتانت ومناعتله مدار اعتنا وافتخار وسد سدید موجب الاغترارلری اولان اطهٔ کبیر قلعه سی
توابع ومضافاتیله کشیدهٔ بند کمند فتح وتسخیر وبوندن بشقه مسقو کفره سنك مجموع قوت وقدرت ومایهٔ تاب
وطاقتلری اولان ادوات ومهمات وعساکر ولوازمات ایله حدود ممالك محروسه مزدن بندر طرفلرینه سوء قصد
داعیهٔ فاسیله پا نهادهٔ میدان عجب وغرور اولان طابور نحوست پیما وکذلك قریم واور طرفلرینه برا متوجه اولان
کتائب وسرایا وبحرا قریم حوالیسنه ترتیب ایتدکلری دونمای خیبت انتمالری عون وعنایت حضرت منتقم قهار ایله بالجمله
مدمر وخاکسار وبحرا کلان سفاین منحوسه لرینك اکثری غریق لجهٔ هزیمت وخسار وبقیه لری دخی زنجیر قهر واساره کرفتار

اولدق

ربوبیت افدم درگاه فلک بنگاه خاقانی به روانه اولان ایلچی وساطتیله متواتر اسمع آگاهی واصل اولجق مرتبه سمو
عاکفان سدهٔ عظمت وجلال اولدی که مقتضیات سپهر حادثه خبز بناء اول دولت علیه ایله دولت روسیه بیننده
غبار مخالفت ونزاع ارتفاع وسرد شته نوود وصلاح انقطاع بولوب نائرهٔ جنگ وجدال اشتعال اوزره اولمه
چون اول عهد وشرط که دولت روسیه ایله واضع ومشیدی عالم حسن عهد ده اکا ایفا لازم ومفترض واول
پادشاه اسلام بناء ایله شوائب ریب وغرضندن مبرا اولان اتحاد مذهب وموافقت ملت ومشربه بناء بوخیر
خواهلک دوستی وبجهتی ودخی طریق توافق صوری ومعنوی سیندن فرض ومحتم اوزره که اول دولت والاجنابه
دوستنه دوست ودشمنه دشمن اولمغه بو وقت ایالت وشوکت پناهان حشمت جستگاهان نظاما للوری
حاکم زمیندآور سعدلو محمد رحیم خانی که ایران کبارزاده لرندن در ونظر علی خان قدیمی بی که مرد آزاده بزرگ
منزل ایله اول آستان سپهر بنیانه روانه وهزار جات حاکمی محمد طیب خان ایله حاکم کرشک محمد رضا خان
فاچاری دخی حضور پادشاه والا جاه ممالک روسیه یه فرستاده ایلدک اول خدیو جم اقتدار که مظهر رحمت
وسایهٔ رأفت حضرت بروردگار در لر وشرع مروت ومنت فنونده سفک دما وتضییع نفوس اوزرینه آرامش
بلاد وآسایش عبادی راجح عد ایدر لر سفرای مشار الیهما نک ورودندن وحجاب بارگاه عز واصاله لسانا
عرض ایدن جکاری امور اصغا وقضا دخی هرگاه رای گیتی آرای قدس اقتضا کوستروب معروض صلاح بلد اوزره
اجلا وقدرندن فرمان همایون فرمن عز نفاذ بیوریله که فرستادگان موجب الیهما بی معکوس سرداران طغرائی کونوره لر که
دولت روسیه یه اعلام ایدوب انزدخی بونیازمند درگاه اتهال ایلچیاری سردارلری اولدیغی محله روانه ایدیلر لر اولمحلده
ایلچیان سرداران طرفینه قرب اوب انشاء الله العزیز مصلحت دولت علیه عثمانیه یه لایق وجه اوزره طائفه
روسیه ایله اول دولت ابد پیوند مابینده تحریر اوله جق عهد نامه لرک بر وجه مرغوب دفع اشوب اودمکارم اخلاق
پادشاهانه دن ترقب اولنور که ایلچیان مشار الیهما بمشیت امور مزبوره دخی سریعا رخصت انصراف عنایت
بیوریوب روایح عنبرین فوایح ریاض مکاتیب همایون ایله مشام دوستی وموده مشک آیین بوریله ٩ الهی تا جهان را
آب وزنگست فلک را دور وبیتی زاد رنگست مسلم بوتو بادین پادشاهی بکام دل بمان جندانکه خواهی همواره آفتاب
جهانتاب سلطنت کبری عالم افروز وبارقهٔ صمصام مجاهدین عدو سوز بال

رکاب مستطاب حضرت شهریار آسمان جناب جانبلرندن ایران شاهی نادر بهادر شاهه نامهٔ همایون مسوده سیدر

حمد بی عدید وشکر مستلزم المزید اول تألیف قرهای قلوب اهل ایمان ونصرت بخشای جنود اسلامیان حضرتلرینک
پیشگاه بارگاه کبریا پناهلرینه سزاوار در که غیر تکشان دین احمدی ونگهداران ناموس شریعت محمدی اولان خواقین
نصفت آیینی حلیهٔ یمن آمیزش واتساق ایله آراسته وکسوهٔ حسن ائتلاف واتفاق ایله پیراسته ایدوب نوک سنان تیز زبانلرینه
موحدینی میل چشم اقتدار مشرکین وتیغ وتیر شعشعه پاش غزاة مسلمینی آتش انداز خرمن اعمار اعدای دین ایلدی ومصابیح
صلوة ساطع الانوار وقنادیل سلام بیقیاس وبیشمار اول فارس الخیل عرصه گاه رسالت وحائز قصب السبق مضمار نبوت جنابلرینک
اویزهٔ ضریح اقدس واوینجهٔ مرقد مطهر مقتسلری قلنورکه ازکان المؤمن کرجل واحد لامعه سیله ترفیع رواق دین وتوسیع نطاق
یقین ایلدی صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وذریاته واحزابه من المهاجرین والانصار المنتشرین فی البلاد والامصار الی انهار الدهور
والاعصار وبعد اعلیحضرت لالی نصرت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظر غرهٔ غزای جبین بختیاری دودهٔ یکتای اکلیل کامکاری
مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایستهٔ تاج وکمر وگاه بایستهٔ دیانت وامانت وانتباه علم افراز خطهٔ سروری
رونق بخشای اورنگ داوری دادار فریدون تخت جم روش خسرو همایون بخت دارا منش بهاء الدنیا والدین جلال الاسلام
والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس چار بالش تخت کسری وجم فرمان فرمای ممالک
عجم فلک بارگاه القآن نادر بهادر شاه جعله الله علی مفارق اهل المشارق تاجا وانجح مقدمات خلته بالخیر اناجا جانبلرینک سوی
دولت لرینه جیوش دریا خروش تسلیمهٔ خلوص آیین وجنود بهجت نمود تعظیمهٔ صفوت مکین صنوف اکرام ووفور احترام برله ره آورد
نادی نزهت قرین قلنمق ضمنده ظهیر سداد تنویر لرینه خلاصهٔ مرام بو وجهله افاده واعلام اولنورکه جانب سعادت جالب کامکاریلریله
خاندان آسمان سان ودودمان خلافت عنوان نمز بینده مقدما بذریعهٔ استقرار واستحکام اولان معاقد مصافات ومقاصد
موالات مقتضاسنجه فرستاده قلنان نامهٔ نامی نافه کشا ومفاوضهٔ سامی غالیه سای زرنگار ایوان آسمان اولمغه شایان ایدی
فتح ونصرت ولموع اضواء فوز وفرصتندن فروزان اولان آثار میامن نور افشان کتابهٔ زرنگار ایوان آسمان اولمغه شایان ایدی
معتمدان سدهٔ شاهیلرندن خانیت نصاب ایالت مآب درایت انتساب نظر علیخان دامامقرونین بعنایة الملک المنان وساطتیله شرف وصوله
وهمغنان مرافقتی قلنان امارت مآب سعادت کتاب ایران کبارزاده لرندن حاکم زمیندآور سعدلو محمد رحیم خان
موصول ونظر اکسیر اثر ملوکانه مزایله منظور وشمول اولوب جاوی اولدیغی حامل صدق وصفا وآیات محکمات مهر ووفای
ادل دلائل مجاملات محبت وودادر واجل شواهد مدعای تعاضد واتحاد اولوب لاسیما مجبول ومفطور اولدقلری صفا
طینت ونقای سریرت واتحاد دینیه دن اقتضا ایدن عصبیت وغیرتلرندن ناشی مقدما ارتکاب طور ردی عتو واستکبار
وعهد معقودی بلاسبب نقض واخفار ایدن دولت روسیه نک بوگونه حرکات ردیه سی مرتع عروق دیانت ومحرک مادهٔ
حمیتلری اولمغله اصلاح ذات البین وتصفیهٔ شور وشینه برشیوهٔ دیدنه حسنه هجواری عزیمت ورخنه دلرتیشه غدر اولان

فروزده شرفیاب وصول ورسیده طاقچهٔ والاخانهٔ مثول اولوب اول غنچهٔ بحیرهٔ ریاض وداد
نسیم تکریم ایله کشاد قلندرده نکهت نکهات عنبربوی معطرساز مشام خلت وسزای مشک ساری
خلوص انگیزی لخلخه فرسای دماغ مودت واحشدر مقدما جناب نعم المآب شاهی وجانب اشرف
والطف دیانت پناهیلرینک بعنایة الله الملک المستعان موافق مراضی دیان اولان ترویج مذهب
اهل سنت وتنویر منار ملت وجماعت واماطه وازالهٔ رفض وبدعت خصوصنده موفق اولمقاری
آثار رضیه ومآثر مرضیه باعث آسایش اهل ایمان وسبب ستایش زمین وزمان اولمقدن ناشی
تنظیم وتوثیق وتتمیم وتنسیقی درمیان اولان روابط مولات ومواخات وضوابط موالفت ومصافات
وکلای طرفینک حسن سعی واهتمامیله جانبینک نظام سامانلرینه البق واعری اولان وجه وجیه
حسن طور مرغوب مستحسن اوزره نظام پذیر تمشیت وبمنه تعالی میانه ده قطع وفصل اکسیر اتحاد وبجهت
قامت والای دین محمدی یه کسوه طراز طراوت اولمق یعنی جانب مودت جالب شاهیلرینه بونلردن مقدم ارسال
رسل ورسائل ایله ابانه وانها اولمقدر قاصد مخبته مقاصدلری موصی الیه اجرای مراسم رسالت وادای لوازم سفارت
ایدوب ضمایم دوایع الفت وتتایف شرایف خلت ایله برموجب دفتر عرض ایلدوکی هدیهٔ بهیهٔ لری تحفهٔ اکلیل
قبول ومقلهٔ رغبت واعتبار ایله مشمول ومصحوب کتیبهٔ معنی فلنان بکر بخیر قبل دخی ربط بنوید وصول
اولوب عادت حسنهٔ سنیهٔ شاهانه وسیرهٔ کریمهٔ مرضیهٔ تاجداران اوزره اکساء خلعت مواعدت وتشریفات
فاخره رخصت مراجعت ایله جائز مباهات ومفاخرت اولمغله مجرد ترصیع نکین پیمان وداد وتزیین اکلیل
دوستی واتحاد ایچون اشبو نامهٔ همایون مصادقت مشحون مزاصدر وارسال قلنمشدر بعدازین دخی ذات دیانت
سمات شاهیلرینک کمال اتحاد دینی ودرونی ایله ابراز لوازم حسن معاملهٔ دوستی وبجهتی واظهار
مراسم غیرت کشی دین محمدی به صرف جمل اجتهاد وتنسیم نسیم روح افزای وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
ایله ابواب مراسلاتی کشاده بیورملری منتقش ضمیر صافت سیر خسروانه مزدده دائم ازبرون گوهر تاجت
برسر مهر وماه افسر باد ازجهان نابود کرور وشهور نوبت کوس نومکرر باد

رکاب همایون جهانداری یه نادرشاه طرفندن کلوب فارسلنان صورتیدر

(15)

هو الله سبحانه
بسم الله الرحمن الرحیم

برگوهر رخشندهٔ کلام ولؤلوی آبدار زبان که درة التاج نامه وزیب فرق مباهات خامه اولمغله فایقی اولدر
نام بلند خداوند باستحقاق وپادشاه علی الاطلاق درگه مهام عالم وامور جمهور بنی آدم الفت ووفاق سلاطین
باداد ودین ایله رابطهٔ نظام وبردی وکلید خلت والتیام پادشاهان معدلت آیین ایله ابواب آرام وامانی
روی کافهٔ اهل جهان احدی ٭ مراد ارسد کبریاء ومنی که ملکش قدیمست وذاتش غنی وبرحرف شرف
جسته خرجام ومقال فرخنده اغاز نکو انجام که سلطان ناطقه بر فر وناهد سخنه زیور ورده برسر رسمی
الفدرک اسم سامیسیدر که ساحه کشور ملتی نظاول لشکر بیکانه شرک وربیدن مصون وداد الملک دین
مبینی دست انداز جنود نقص وصیدن ثامون وذات شریفی باعث اصلاح امور عباد ووجود اوزی
واسطه صلح کل عالم کون وفساد در صلی الله علیه وعلی آله واولاده واصحابه هم الذروة الخبوة وقائل الکفرة والفجرة وبعد
علی حضرت فلک رفعت کیوان رتبت بهرام صولت مشتری سعادت صورت نمای آینهٔ نبوت اسکندری زینت افزای
اورنک دارایی وقیصری جوهر شمشیر کشور کشایی فارس مضمار دولت خدایی قالع بنیان ظلم وطغیان رافع
رایات عدل واحسان رنج فاصف دریای اضطراب اهل نفاق وبرق خاطف خرمن هستی ارباب بغی وشقاق
آرام بخش گوهر صدف شهور واعوام معدن دری دری فروغ سلطنت عظمی ومنبع شلال کوثر مثال دولت
انام بجبین گوهر صدف شهور واعوام معدن دری دری فروغ سلطنت عظمی ومنبع شلال کوثر مثال دولت
کبری سرافرازی ده دیهیم تاجداری وبابه افزای تخت فیروز بخت پادشاهی وکامکاری خدیو نافذ الامر
اقلیم دولت قوی بنیاد وشیرازه بند اوراق پریشان امور ملوک وعباد سلطان البرین وخاقان البحرین ثانی
اسکندر ذی القرنین خادم الحرمین الشریفین مخلد الله ملکه وسلطانه حضرت نادر شاه
والعدل والاحسان سلطان محمود خان بن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه ومقره اردوی ظفر عنوان
ذات ضمیر منیر خورشید نظایر لرینه منطبع اولدوقده سنهٔ ماضیه ده صحرای نجفه مقر اردوی ظفر عنوان
واتمام انقلاب ایراندن تصرف دولت روسیه یه بحر ولایات دربند وغیره نک انتزاعی یونیاز مند
درگاه ایزد بیچون وجه همتی اولوب طائفهٔ روسیه ولایات مزبوره بی دخی قدیم ایران ایدی
بلا عذر وغدر دستور سابق اوزره بودولت خداداد مناسبتی تصرفنه ویردیلر وحین انعقاد مصالحه
پادشاه ذی جاه خورشید کلاه روسیان خواهش ورجاسنه بناء عهد واقرار اولدیغی کبی هرنه وقت که دولت
علیهٔ عثمانیه ایله بودولت نادره بینلرنده مقدمه مصالحه تحقق بولدی اول دولت علیهٔ ایله صلح روسیه دخی صحنامه قیدلرنه

طی ان امر و سانر مواد باتفاق سیادت و شریعت و فضیلت و اقبال بناء عالیجاه عمدة السادات والافاخم میرزا
ابو القاسم صدر جمالک محروسه و علامة العلمایی افضل الفضلایی ملا علی اکبر مدرس خراسان و امام این
نیاز مند درگاه سبحانی دوانه ان در باد فلک اقتدار اسمان شان و چگونگی وارد عالم ربط مشرب و اتحاد مذهب
بان اعظم قیاصره نگاشته لوحه اعلان و بیان ساختیم البته سفرای مشار الیهم تا حال بشرف تقبیل عتبه علیه
همایون سربلندی و ازادراک خدمت حجاب بارگاه سپهر قرنگاه چرخ نمون بهره مندی یافته ان مقدمات را
بعرض ایستادگان پایه سریر خلافتمصیر رسانیده اند در این اوان میمنت اقتران یک زنجیر فیل هر چند که قابل
کسیل نبود لیکن چون هدیه حضرت فلک رفعت نقاوه دودمان کورکانی پادشاه والاجاه هندوستان بود
بابعضی اقمشه این دیار بموجب تفصیل علی حده مرسله ازداه یگانگی و اختصاص انفاذ ان درگاه سپهر اساس
خلافت مناص شد امید که در پیشگاه نظر افتاب اثر سلطانی جلوه قبول یابد از انجا که مکاتیب مودت اسالیب
کلید محبت و التیام فیمابین سلاطین ذوی الاحتشام و ارتباط این دوده باعث اسایش ایام میباشد یقینکه
همواره بمفاتیح اقلام در ادراقسام از طرف ذی شرف ان دولت علیه گنجینه گشای کنوز مولات بوده رسم
موالفت بمقتضای مکارم اخلاق خدیوانه مرعی و مبذول خواهند فرمود الباقی افتاب جهانتاب سلطنت
عظما ازافت زوال مصون بوده دائما اورنگ خلافت جهانداری بتایید جناب باری بوجود مسعود افسر
همایون زینت مقرون باد برب العالمین

من ۵۰ ل

(۱۴)

کتاب مستطاب شهریار دیدن ایران شاهی نادر بهادر شاه جنابلرینه نامه همایون

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اعز الاسلام والمسلمین وشید دعایم الشرع المبین باتفاق اجناد الموحدین والصلاة والسلام
علی سیدنا محمد الهادی الی طریق مستقیم والساعی فی اقامة الدین القویم صلاة دائمة بمنهل ومنسم والآل
والصحب ثم التابعین لهم اهل التقی والنقی والحلم والکرم رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد اعلیحضرت
لالی نضرت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظیر غره غرای جبین بختیاری دره یکتای اکلیل کامکاری
مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز و اقبال شایسته تاج و کمر و گاه وابسته دیانت و امانت
وانتباه علم افراز خطه سروری رونق بخشای اورنگ داوری شهریار فریدون تخت جم روش
خسرو همایون بخت دارا منش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة
والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا جالس جاربالش تخت کسری وجم فرمان فرمای ممالک
عجم فلک بارگاه القاآن نادر بهادر شاه لا زالت نیرات اقباله شارقة من افق الزمانه والاجلال
وکواکب محن لامعة من فلک السیادة والاقبال بادا مرضع از گهر اختران سعد چتر سپهر رفعت خورشید
سای شاه جنابلرینک صوب باصوب عالی و اوب مستطاب متلالیلرینه وسیله التماع نیر وداد صمیمی
وذریعه ارتفاع مدارج خورشید اتحاد دینی اولدن الطاف الهی دعوات اکیده المولاة محبت افزای بادشاهانه
واشرف ریاحین بخیات شریفه المصافات سلامت نمای شاهانه که بروده محیط قویم تحیتهم
یوم یلقونه سلام ونمایافته ریاض مستدیم یلقون فیها تحیة وسلاما در شرایط تعظیم و
وقواعد مرغوبه توقیر و تکریم ایله مراسم اتحاف و ایثاری تقدیم اوهرقدر تصکره مرآت ضمیر منیرده کاد نکا
وسبحجل خاطر عاطر مهر انجلا لرینه نقش دلکشی صورت بنا بو وجهله ارائه و ابانه اوزره که نیروداد
اتحاد دینی سیجعل لهم الرحمن ودا مطلعندن طالع و تابان و افتاب مواخات مواشیح صمیمی
فاصبحتم بنعمته اخوانا مشرقندن شارق و درخشان اولوب بر مقتضای ماده حریت و حسن وفا
ومیتغای جواهر ارجحیت صدق و صفا تمهید قواعد مصافات و تاکید معاقد مولات ایچون سفیر
ممدوح الخصال الری امارت مآب عزت نصاب عبد الکریم بک زید شانه و ساطتیله بو خلاصه منبعث
اولان نامه نامی عنبرین نقاب لطیف الاشاره و رساله گرامی دلکش القاب بسلیس العباره لری
ب عنی که سعادت ازوبر داختر بطالعی که تولد بدوکند تقویم بهترین ایام فیروز و خجسته ترین هنگام کیتی

طرفین را منظور وخود را در این امر عظیم شریک و سهیم خواهند نمود باقی ایام فضیلت
وافادت وافاضت مخلد ومستدام باد

ایران شاهی نادرشاه طرفندن رکاب همایون شوکتمقرونه کلان نامه نک صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

بنام پادشاه پادشاهان سرافرازندهٔ رفعت پناهان خداوندی که خلاق وجوداست وجودش
تا ابد فیاض جوداست بنام انکه نامش حرز جانهاست ثنایش جوهر تیغ زبانهاست بدرگاهش
سرافرازان کمربند خداوندان عالم را خداوند ز فضل و رحمتش شاهان عالم بتاج وتخت سلطانی
مکرم خداوندی که دارای جهانست نگهدار زمین و آسمانست ز نام او محبت نامه نامی
ز اکرامش بنی آدم گرامی تعالی الله زهی قیوم و دانا توانایی ده هر ناتوانا لطیفترین گوهری که غواصان
بحر ایقان در رشتهٔ تحریر و بیان کشند و شریفترین جوهری که جوهریان رشتهٔ عرفان بر طبق تقریر و اعلان
نهد حمد مالک الملک لایزال و ثنای پادشاه بیهمالیست که فرق فرقدسای سلاطین نامدار را
از اکلیل وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا آراسته باسنی مدارج عزت برافراخت وقامت
قابلیت خواقین ذوی الاقتدار را بتشریف شریف انا جعلناک خلیفة فی الارض مزین ولواء ارتقاء
ایشانرا بذروهٔ ورفعناه مکانا علیا بلند ساخت سبحان من تحیر فی ذاته سواه فهم وخرد بکنه
صفاتش نبرده راه ونفایس تحیات طیبات گوناگون ولطایف تحایف تسلیمات از حد افزون نثار
وایثار حضرت شاه ایوان رسالت وماه آسمان مجد وجلالت سلطان سریر دنی فتدلی خلوت نشین
نهانخانهٔ قاب قوسین او ادنی عارج معارج سبحان الذی اسری راهنمای هو الذی ارسلنا
رسوله بالهدی بدر کامل اوج نبوت قطب فلک سعادت وفتوت حبیب اله العالمین مظهر کریمهٔ
وما ارسلناک الا رحمة للعالمین محمد بهترین هر دو عالم نظام دین ودنیا فخر آدم چراغ افروز
چشم اهل بینش طراز کارگاه آفرینش سریر عرش را نعلین او تاج امین وحی وصاحب سر معراج
وآل اطهار وخلفای اخیار وصحابهٔ کبار او باد که ابواب کنوز سعادات دو جهانی را مفتاحند
ومشکوة شبستان هدایت ورشاد را مصباح رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وبعد بر برات رای
جهان آرای اقدس وآیینهٔ گیتی نمای ضمیر منیر مقدس اعلیحضرت فلک رفعت خورشید طلعت گردون
بسطت ثریا منزلت برجیس سعادت بهرام صولت کیوان مهابت ناهید بهجت عطارد فطنت سلیمان شوکت
سکندر نصفت نوشیروان معدلت دارا درایت مهر سپهر سلطنت پادشاهی واختر برج خلافت
وجهان پناهی برازندهٔ بخت فیروز تخت کشور آرایی وزیبندهٔ سریر فلک مسیر دولت خدایی اعظم
سلاطین جهان افخم خواقین دوران روشنی بخش مشعل خاندان عظیم الشان عثمانی آفتاب عالمتاب
اوج جهانبانی پادشاه اسلام پناه فلک بارگاه خدیو ستاره سپاه ظل اله داور قدر قدرت
قضا توان شهریار کوه وقار گردون مکان سلطان البرین وخاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین
ثانی اسکندر ذی القرنین نجما لفلک السلطنة والشوکة والخلافة والعظمة والرأفة والمرحمة والمعدلة
والمروة والاحسان سلطان محمود خان ابن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه وسلطانه صورت شاهد
مطلب را بر این وجه منطبع ومرتسم میسازد که قبل ازین که با عموم علما وجمهور عظما واجله واعیان ممالک
ایران در خصوص مقدمهٔ دین مبین وسنت سنیهٔ حضرت سید المرسلین گفتگو وبطلان امور مبتدعه
وحقیقت مذهب اهل سنت وجماعت را که اباعن جد همیشه بران طریق حنیف ومذهب شریف سالک
وثابت بوده ایم بر ایشان حالی وخاطر نشان ونسخ قوانین بدع واشاعهٔ مذهب حق وآیین جعفری
فیمابین وضیع وشریف وعالم وجاهل ایران کرده سفارت وایالت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه
عالیجاه نظاما للایالة والشوکة والحشمة والجلالة عبد الباقی خان زنگنه حاکم کرمان شاهان را که از
اعاظم امرای ایران وشایستهٔ سفارت آن آستان خلافت بنیان بود بحجابت وایلچیگری تعیین وبجهة

نادر شاهدن سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه کلان مکتوبک صورتیدر

(١٢)

فارسی

هو الله سبحانه

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب فضائل مآب شریعت وافادت پناه افاضت وفضیلت دستگاه حاوی الفروع والاصول جامع المعقول
والمنقول مبین الغوامض والمشکلات مفسر المسائل المعضلات اکمل العلماء المتبحرین افضل الفقهاء والمجتهدین
مقتدی الدورانی مفتی الزمانی علامة العلمائی عمدة الفضلائی شمساً للفضیلة والشریعة والافادة
والافاضة والدین شیخ الاسلام والمسلمین دام ایام افادته وافاضته الی یوم القیام بتعظیمات گوناگون
خدیوانه وتکریمات از حد افزون خسروانه معزز ومحترم بوده باشد بعدها انهای رای شریعت پیرا
میدارد که بر عالمیان ظاهر وعیان است که نزاع وخلافی که درین مدت فیمابین اهل روم وایران واقع
شده جهت وباعثی بغیر خروج شاه اسمعیل وبدایعی که او در دین مبین قرار داده نداشته وهمگی امت
یک پیغمبر واهل یک کتاب وقبله بوده بایکدیگر موالفت ومواصلت والتیام مینموده اند واز اختراعات او
در مذهب اسلام تخم نفاق فیمابین اهل ایمان بنحوی کاشته شده که از آن زمان الی الآن سفک دما وسبی
ذراری را اعظم عبادات الهی دانسته باین تقریب کفار ومخالفین شقاوت آیین دین مبین در مهد
امن وامان آسوده وغنوده ومسلمین اسیر سرپنجه بلا گردیده اند تا درینوقت که بحکم الهی تمامی اهل
ایران را از سادات عظام وعلمای اعلام وسرخیلان ایلات واویماقات وترک وتاجیک واعزه واعیان را
مجتمع ساخته حجاب شبهه واختلاف را از چهره شاهد ملت حقه مرتفع وبر تمام ایشان حالی وخاطرنشان
گردید که این سخنان بی مایه از اغراض نفسانی ناشی ومخالف فرموده حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم است
همگی این جماعت از رویه غیر سنیه که فیمابین ایشان متداول ومعمول بود نادم وپشیمان واز روی رضا ورغبت
تابع سنت سنیه نبوی وطریقه انیقه مصطفوی گردیدند وبملاحظه اینکه این بنای خیر از وسمت نقص
ونقض مصون ومحروس ماند وتبدیل وتغییر در آن راه نیابد وترک بیعت سلسله صفویه نموده نواب همایون
ما را بشاهی وسروری که موروثی ایل جلیل ترکمان بود اختیار نمودند وچون عالیجاه وزیر مکرم ومشیر
محترم ومفخم نظاماً للدولة العلیة العثمانیه قواماً للسلطنة البهیة الخاقانیه علی پاشا والی قرمان که از طرف
قرین الشرف دولت علیه مأمور بمکالمه در باب مصالحه بود در اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو
وعالیجاه مزبور اظهار نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت علیه عثمانیه برسد لهذا عالیجاه
مومی الیه را تکلیف رفتن بدربار فلک مدار سلطانی ورسانیدن این اخبار نیکو آثار فرمودیم هرچند وزیر
مکرم مسفور باعتبار عدم رخصت در مراجعت بطرف قرین الشرف دولت خاقانی جهت امور مذکوره تأمل
داشت اما چون انجام این امر خیر منتج فوائد عظیمه دنیویه واخرویه باین دو دولت علیه بود مومی الیه را
راضی بمعاودت وایالت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاماً للایالة والشوکة
والحشمة والاقبال عبد الباقی خان زنگنه حاکم کرمانشاهان را که از امراء جلیل الشان ومعتمد نواب
همایون ماست بایلچیگری وسفارت دربار سپهر اقتدار تعیین وعالیجاه سلالة السادات والاعاظم
وخلاصة النقباء والافاخم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی رئیس الفضلائی علامة العلمائی
ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام نواب همایون ما را که عمده اعاظم سادات فضلا وزبده اکابر ونجبای
ایرانند جهت استحکام دین مبین واستقرار ملت مستبین بنحویکه من بعد از مرور ایام ودهور بحول قوت
داور غفور نقض وفتوری بارکان وقوانین آن راه نیابد بمرافقت وهمراهی عالیجاه مشار الیه روانه
آستان آسمان بنیان علیه عالیه فرمودیم که ان شاء الله العزیز بامداد ومحبت آن مقتدای دوران
بنائی گذاشته شود که مصون از قصور باشد وبازای این امر عظیم امروز بسعی واهتمام نواب همایون ما
از پیش رفته وصورت انجام یافته میباید که اهل حل وعقد وخیر اندیشان آن دولت علیه نیز رویه
مرضیه وطریقه انیقه جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور
سائر اهل اسلام معین ودر رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک نمایند ومقرر فرمایند که هر ساله
امیری از امراء ایران بامیری حاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام وزیارت مرقد
حضرت خیر الانام علیه الصلوة والسلام وخلفای راشدین رضوان الله علیهم اجمعین مشرف سازد
ومعتمدی از دربار گردون مدار ابد قرار عثمانی در دار السلطنه ایران سکنی ومعتمدی نیز از این جانب
دوستی جالب در دار الخلافه عظمی مقیم باشد تا آثار یکجهتی واتحاد بر عالمیان ظاهر گردد واسرای ایرانی که
در آن مملکت بوده باشند هر یک که برضا ورغبت ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی وآنچه راضی
نباشند چون موافق شریعت نبوی خدمت آنها حرامست فرمان همایون شرف صدور یابد که در هر یک
از بلاد وامصار باشند مرخص ساخته روانه اوطان نمایند که ازین طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد
وسائر مراتب را مشافهة بعالیجاهان مشار الیهم القا فرموده ایم که ان شاء الله الملک المنان بتفصیل تقریر وخاطرنشان
خواهند نمود وچون مأمورین بجهت ترویج دین وملت وارد دولت علیه میگردند البته لازمه خیرخواهی

بود و در اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو و عالیجاه مسفور اظهار نمود که میباید این مراتب
بمسامع جلال اولیای دولت عثمانی برسد لهذا عالیجاه وزیر مومی الیه را تکلیف رفتن بدربار
فلک مدار سلطانی و رسانیدن این اخبار مسرت آثار فرمودیم هرچند وزیر مکرم مشار الیه باعتبار
عدم رخصت در مراجعت بجانب فیض جالب دولت عثمانی جهت امور مذکوره که تامل داشت
اما چون انجام این امر خیر فرجام منتج فوائد عظیمه دنیویه و اخرویه این دو دولت علیه بود مومی
الیه را راضی و ایالت و شوکت پناه حشمت و جلالت دستگاه عالیجاه نظاما للایالت و الشوکت
و الحشمت و الجلالت و الاقبال عبد الباقی خان زنگنه حاکم الکای کرمان شاهان را که از امرای
جلیل الشان و معتمد نواب همایون ماست بایلچیگری و سفارت آستان معدلت بنیان عثمانی
تعیین و عالیجاه سلالة السادات و الاعاظم خلاصة النقباء و الافاخم میرزا ابو القاسم صدر
ممالک و علامی فهامی رئیس العلمائی افضل الفضلائی ملا علی اکبر مدرس خوراسان و امام
نواب همایون ما را که عمدة الاکابر سادات و فضلا و زبدة اعاظم نجبا و علمای ایرانند جهة
استحکام دین مبین و استقرار ملت متین بنحویکه من بعد از مرور ایام و ذهو بحول و قوة
داور غفور نقض و فتوری بارکان و قوانین آن الی انقراض الزمان راه نیابد و بمرافقت
و همراهی عالیجاه سفیر مسفور روانه دربار سپهر اقتدار سلطانی فرمودیم که ان شاء الله المنان
بامداد و محبت آن باسط بساط وداد بنایی گذاشته شود که مصون از قصور باشد و بازای
این امر عظیم که درین ولا بسعی و اهتمام نواب همایون ما از پیش رفته و صورت انجام یافته
میباید که اهل حل و عقد و خیر اندیشان آن دولت علیه عالیه نیز این رویه مرضیه و طریقه انیقه
جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سائر اهل
اسلام معین و در رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک و مقرر نمایند که هر ساله امیری
از امرای ایران بامیری حاج تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام و زیارت
مرقد منور حضرت خیر الانام علیه الصلوة و السلام و خلفاء راشدین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین مشرف سازد و معتمدی از سده سنیه عثمانی در دار السلطنه ایران و ازین جانب
مغایرت مجانب نیز معتمدی در دار الخلافه عظمای روم مقیم باشند تا آثار یکجهتی و اتحاد ما بر عالم
و عالمیان ظاهر گردد و اسرای ایرانی که در ممالک وسیع المسالک روم باشند هر یک که برضا و رغبت
ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی و آنچه راضی نباشند چون موافق شریعت مقدسه
نبوی خدمت آنها حرامست فرمان واجب الاذعان شرف صدور یابد که در هر جا باشند مرخص
ساخته روانه اوطان نمایند که ازین طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد و سائر مراتب
و امور دیگر بمامورین سفارش و القا شده که ان شاء الله المنان مشافهة بتفصیل تقریر و خاطر
نشان خواهند نمود و چون مامورین مزبور درین جهة ترویج دین و ملت دارد آستان آسمان
بنیان میگردند البته لازمه خیرخواهی طرفین را منظور و خود را در ثواب این امر عظیم شریک
و سهیم خواهند نمود باقی ایام وزارت و اقبال و حشمت و دولت و اجلال مستدام باد

نیازمند خالق سبحان است برسم ایلچیگری و رسالت و پیام آوری سفارت تعیین و عالیجاه سلالة السادات
والافاخم نقاوة نجبای والاعاظم میرزا ابو القاسم صدر ممالک و علامی فهامی رئیس الفضلایی عد
علامة العلمایی ملا علی اکبر مدرس خراسان و امام این نیازمند الطاف بی پایان داوردیان را که
از اکابر سادات و فضلای عالی درجات اند برفاقت عالیجاه ایلچی مشار الیه روانه دربار سپهر اقتدار
پادشاهی و آستان خلافتمدار ظل اللهی نمود که مراتب مزبوره را بنحوی که بایشان سفارش شده باکارگذاران
دولت علیه سلطانی و منتسبان مملکت بهیه خدیوانی طی نمایند لله الحمد این نیازمند درگاه مبدع زمین
و آسمان بقدر امکان سعی و اهتمام در تصحیح دین مبین و ملت مستبین و خود را بری الذمه نموده
اتمام و انجام آن امر خیر فرجام بر ذمت همت علیا و نهمت قدسی طویت والای آن خدیو ثریا مقام
و پادشاه سپهر احتشام محول است ان شاء الله تعالی بنحوی فیصل پذیر گردد که نزد پیغمبر آخر الزمان
صلی الله علیه وسلم مقبول و مستحسن بوده ایرادی لازم نیاید چون اطالت و اطناب خلاف تعارف
و آداب بود لهذا تفصیل مراتب را رجوع بنوشتجات عالیجاه وزیر اعظم و مشیر افخم و عمدة العلماء العظام
شیخ الاسلام نمود باقی ~ تا بود در کارگاه عالم کون و فساد چار ارکان را بهم که صلح و کاهی داوری
بسته باد ابر چهار ارکان بمسمار قضا تا ز عمرت زانکه عالم را تو رکن دیگری

(١١) نادر شاه طرفندن دولتلو عثمانلو صدر اعظم حضرتلرینه کلان فارسی مکتوبک بعینه صورتدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب معالی نصاب وزارت و حشمت و اقبال پناه ابهت و عظمت و اجلال دستگاه
شهامت و بسالت انتباه عالیجاه قدوة الوزراء العظام عمدة الامراء الفخام ناظم مناظم الامور
بالرأی الصائب کافل مهام الجمهور بالفکر الثاقب مؤتمن الدولة العلیة الخاقانیة معتمد السلطنة
البهیة السلطانیة وزیر صاحب تدبیر صافی رای مشیر صائب ضمیر ملک آرای دستور اکرم و افخم
صدر معظم محترم نظام العالم وزیر اعظم رفع الله تعالی شانه و ضاعف اقباله بتعظیمات مکرمت
مشحون خدیوانه و تکریمات از حد افزون خسروانه معزز و گرامی بوده همگی توجه خاطر عاطر
دریا نوال را بازدیاد دولت و تضاعف حشمت خویش مصروف و متعلق شناسند بعدها
مشهود رای مملکت پیرا میدارد که بر عالمیان ظاهر و عیان است که منشأ نزاع و جدالی که درین مدت
فیما بین مسلمانان روم و ایران واقع شده سبب و باعث آن چه بوده از زمانی که از تقاضای
آسمانی شاه اسمعیل صفوی خروج نموده بنابر اغراض فاسده و استقرار کار خود بنای این گونه
فتنه و فساد و قتل و عناد در میان طوایف مسلمانان که همگی امت یک پیغمبر و پیرو یک کتاب
و یک قبله اند گذاشته که الی الآن آثار آن باقی بوده درین وقت نواب همایون ما جهت تصحیح
ملت مستبین و ترویج دین مبین که موروثی اهل ایران است و رفع نزاع و جدال بین المسلمین
تمامی سادات عظام و علما و فضلای کرام و اعیان و اعزه و سرخیلان ایلات و عشایر ایران را
در اواسط ماه مبارک رمضان در قشلاق مغان مجتمع و بتایید جناب اقدس الهی و باطن
مقدس حضرت رسالت پناهی رفع حجاب شبهه و اختلاف از چهره مذهب حقه کرده بر تمامی
اهل ایران بحجت و برهان حالی و خاطرنشان فرمودیم که این امور باطل بی فایده ناشی
از اغراض فاسده سلسله صفویه و مخالف قول رسول مختار و اصحاب کبار و ائمه اطهار است
و همگی قبول این قول نموده از خوف این که مبادا تبعیت سلسله صفویه مورث فساد تازه
و عناد بی اندازه شود نواب همایون ما را بشاهی و سروری که موروثی ایل جلیل ترکمان بود اختیار
نمودند چون عالیجاه وزیر مکرم مشیر محترم نظام الدولة العلیة الخاقانیة قوام السلطنة البهیة السلطانیة
علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف دولت علیه عثمانی مأمور بمکالمه در باب مصالحه

نادرشاه طرفندن رکاب همایون مستطابه کلاوه نامه ناک صوردیکدر

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد وسپاس افزون از حیطهٔ وهم وحواس سزاوار خداوندکاریکه سلاطین معدلت آیین را
بفحوای وجعلناکم خلائف فی الارض جهة اصلاح حال وانجاح امانی وآمال خلایق برزمین ودر خصوص
رفع نزاع ووقوع التیام فیمابین طبقات انام بموداد واذکروا نعمت الله اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم
فاصبحتم بنعمته اخوانا شبستان خلاف وعناد را مطلع صبح صادق ولا ووداد گردانیده تاج برسر
زرین تاجان عقد بند کر محتاجان ملک بخشنده بخشاینده در بروی هم بکشاینده ودرود بیرون
از دائرهٔ فکر وقیاس شایستهٔ روح مطهر ومرقد منور رسول عدیم المثالیست که گوش بشارت بنوش
عامهٔ امم بکوشوارهٔ ثمین حدیث زرین طوبی للصالحین اولئک هم المقربون تزیین بخشوده وبشاهراه
اصلاح ذات البین شعبة من شعب النبوة دلالت فرموده یکتا گهر محیط هستی قطب فلک خدایرستی
خورشید نگین عرش مسند ختم هم انبیا محمد صلی الله علیه وعلی آله الابرار وخلفائه الاخیار و
واصحابه الکبار امابعد مرفوع رای خورشید اعتلای همایون وضمیر منیر مهر انجلای ملاطفت
مشحون اعلیحضرت سپهر مرتبت ثریا منزلت کیوان رفعت برجیس عادت بهرام صولت آفتاب خصلت
ناهید بهجت عطارد فطنت قمر طلعت سلیمان شوکت سکندر نصفت نوشیروان معدلت
مصدر وقت السلطان العادل ظل الله منطوقة الشفقة علی خلق الله اعظم سلاطین جهان افخم خواقین
دوران بوازندهٔ تاج عظمت وشهریاری طرازندهٔ بخت سلطنت وکامکاری ان بمعنی سکندر ثانی
زیبهٔ خاندان عثمانی پادشاه فلک جاه ستاره سپاه خدیو اسلام پناه ظل الله سلطان البرین
خاقان البحرین خادم الحرمین الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین نجم لفلک السلطنة والشوکة
والعظمة والخلافة والرأفة والمرحمة والمعدلة والاحسان والاشان سلطان محمود خان بن سلطان
مصطفی خان خلد الله ملکه وسلطانه میداود که از هنگامی که تصدیق ربوبیت داودمنان واقرار
خالقیت کردگار مستعان بر زبان بابندگان از انس وجان که افزیدهٔ حضرت اویم جاری شده اطاعت
پیغمبری را که بما رحمت فرموده بر ما لازم گردیده وما جماعت اهل سنت از پیروی ان سرور بهره ور
بوده ایم وبعد ازان که مقدمهٔ خروج شاه اسمعیل صفوی از قضایای فلکی روی داد بنابر تعصب
واغراض بعضی سخنان ازو انتشار یافت که باعث نفاق ونزاع فیمابین فرق مسلمین وامت سید المرسلین
گردیده چون حضرت باری این نیازمند درگاه کردگاری را جهة انتظام مهام ممالک وسیع المسالک
ایران ومصالح امور مسلمانان سبب ساخت لهذا این خیرخواه همگی سادات رفیع الدرجات وعلمای
وفضلای کثیر البرکات واعزه واجلهٔ حمیده صفات وسرخیلان ایلات وریش سفیدان عشایر واوباقات
وقبائل واحشامات ایران را در اواسط ماه مبارک رمضان در قشلاغ مغان جمع آوری وبا ایشان
بدلیل وبرهان مذهب حق را علی وخاطرنشان وبنحوی که در نوشتجات عالیجاه دستور اکرم مشیر افخم
صدر محترم نظام العالم متمم مهام الانام بالرای الصائب مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب وزیر اعظم رفع الله
شانه وقدوة العلماء العظام وعمدة الفضلاء الکرام مفتی الزمانی مقتدی الدورانی المخص بمزید عنایة الملک العلام
شیخ الاسلام دام افاداته مشروحا ومفصلا نگارش یافته وهمگی قلبا ولسانا قبول واذعان وترک اتباع
بدع وتبعیت سنت سنیهٔ حضرت خیر الانام علیه افضل الصلوة والسلام نموده بملاحظهٔ اینکه این بنای
خیر از وسمت نقص ونقض مصون ومحفوظ مانده تغییر وتبدیلی در ارکان راسخهٔ البنیان ان راه نیابد
ترک متابعت سلسلهٔ صفویه واین نیازمند درگاه ایزد منانرا پادشاهی ایران اختیار نمودند چون
عالیجاه وزیر مکرم ودستور محترم نظام الدولة العلیة العالیة العثمانیه حاجی علی پاشا والی خرمان وبندر
از طرف قرین کشف اولیای دولت علیه وجانب فیض جالب امنای سلطنت سنیه مامور بامر مکالمه در خصوص مصالحه
بود لهذا در این وقت ایالت وحشمت پناه مآلت وجلالت حشمتگاه عالیجاه نظاما للایالة والحشمة
والاقبال عبد الباقی خان رکنه حاکم الکای کرمانشاهان را که از امرای جلیل الشان ایران ومعتمد این

الزمان الذي فاق في الآفاق بالرياسة والسياسة السلطانية ونصب الوية الوفاق بانارة سنن النبوية
في الممالك الوسيعة الايرانية بالعنايات الجليلة الربانية درة اكليل الاصالة والبسالة غرة جباه الجلادة والجلالة
مزين ارايك العز والاقبال مشيد اركان المجد والاجلال محيي مراسم السنة السنية ماحي رسوم الاهواء والبدع
الدنية مقيم منار الدين بعد اعوجاجه معيد وفاق المسلمين الى اصل منهاجه يعني به الملك الاكرم
والسميدع الاجل الافخم سليل الجرثومة الغرا نسيل الارومة البيضا بها الدنيا والدين جمال الاسلام
والمسلمين متمم مصالح الامم شمس ملوك العجم الا وهو القاآن الاكمل الاعظم جعل الله مباني دولته
راسخة الاركان ودعايم سعده ونجدته شامخة البنيان واقر بعزايمه عيون الاسلام والمسلمين
وامر بشكايمه ذوائق اعداء الدين هو انه ورد السفراء الكرام نجباء ارباب السيوف والاقدار والافهام الى عتبة سلطاننا الاعظم
خليفة الله في العالم ضامن امان الخافقين كافل مهام الانام بالمشرقين المفتخر باقامة دين الله الى اقاصي المغارب بطوية خالصة
وعزم ثاقب جالس سرير السلطنة النافذة احكامها في الآفاق مالك ممالك الاسلامية بالارث والاستحقاق ظل الله الوارف
على طول البسيطة والعرض وعونه الذي اكرمه باشارة انا جعلناك خليفة في الارض معين الاسلام والمسلمين مجهز الغزاة والمجاهدين
باسط بساط العدل والانصاف قابض ايدي الجور والاعتساف شمس فلك الدولة العلية العثمانية واسطة العقد السلسلة الجليلة
الخاقانية سلطان البرين خاقان البحرين ثاني اسكندر ذي القرنين خادم الحرمين الشريفين حامي البلدين المنيفين ولي النعم كهف الامان
للامم لا زالت حدايق دولته الشاملة متناسقة الاغصان واحكام معدلته السالمة متناسقة الاشجان فبلغوا الى الحضرة الخليفية
ما تشرفوا بحملها وتأنسوا بنقلها من المخاطبات السلطانية والمفاوضات القاآنية ما تقر به الاعين وتلذ به الانفس ومن جملتها
الالوكة الفخيمة والمسعدة الكريمة الى هذا الداعي عن صميم البال لمن هو شمس سماء الدولة والصولة والاجلال فتلقيناها بكرايم الاداب
واجتلينا منها نورا للعيون وحبورا للالباب فاذا فيها ان تلك الحضرة لما عطف عنان الهمة وصرف جل العزيمة الى رفع البدع الدينية
ونصب رايات السنن السنية حتى فوض من قبل الملك المنان الى ذاته الواضحة البرهان سلطنة ممالك العجم والايران استسعد
نواب تلك الدولة البهية من طرف الحضرة الخاقانية العلية دامت شرافة اقبالها وتمت على الادوار كرامة اجلالها بتقبل امور
متفاخمة منها ما يتعلق بنظام الدولتين من اقامة المعتمدين من الجانبين واطلاق اسارى المسلمين من الطرفين وتسيير
امير الحاج من جانب تلك الحضرة فساعدها حضرت سلطاننا الاعظم بعد المشورة مع امناء الطرفين ونجباء الجانبين المأمورين
بمكالمة المصافاة وتسوية المواخاة على الوجه الاليق للدولتين والطريق الاوفق للسلطنتين على ما اشير الى تنظيمها وتقبلها
في المفاوضات الصادرة من العتبة العلية الفاخرة الواردة الى ساحة تلك الحضرة البهية ومنها ما نوه اليه من تقرير مذهب الامام
جعفر رضي الله تعالى عنه خامسا وتشريك مقلديه في ركن من اركان بيت الله الحرام مع ساير المسلمين فمن المعلوم الشريف القاآني
ان ساداة اهل السنة من قديم الزمان الى هذا الآن يقيمون الصلوات المكتوبة بالجماعات في المسجد الحرام مقتدين الى احد الائمة
من اصحاب المذاهب الاربعة المعروفة في الاركان المذكورة وتقرر هذا الوضع حتى صار شعارا لاهل السنة والجماعة في تلك البقعة
المكرمة دامت مشرفة معظمة ولم يتصد الى تغييره احد بالحط والزيادة جعلنا الله واياكم من الذين اذا احسنوا لهم الحسنى وزيادة
فلو غيرت هذه الطريقة المسلوكة بين الفرق الناجية المبشرة بالخلاص من دخول النار الحامية لادى الى الاختلال والفساد
الممنوعين شرعا وهذا القدر كاف واف ادبا لامثالنا مع من اعتنى بشانه الاقدار من عظماء الملوك الكبار الذين يتجلى عندهم خفايا الامور
كالشمس في واسطة النهار واحالة لتفاصيل معاذيره الملكية وبعض الشرعية ايضا في مراسلات الدستور الاكرم والوكيل المطلق الافخم انجح الله مطالبه
واعلى مناقبه فالمرجو المامول بل المجزوم المسؤول من الشيم العلية القاآنية والنصفة الجلية العالية السلطانية ان تسعد بما يستوجب رضى الملك
العلام ويستلزم يوم القيمة شفاعة سيد الانام كما اشير اليه في المشرفة الجليلة والالوكة الكريمة الجميلة بان يكمل امر المصافات
ويتمم رسوم المواخاة الجالية لرفاه الامة والجاذبة لايتلاف بتاع الائمة على ان الديانة التي زين الله تعالى بها تلك المهجة والكياسة التي
وفقه بها حتى اقام بها الدين ونور نهجه تستدعي الايتلاف بين المسلمين وتحيد عما يؤدي الى الاختلاف فيما بين الموحدين
والقلوب بالدعوات لاتمام شوكته متحيزة والالسنة بالثناء على حسن صنيعه الكريم متميزة نسأل الله واهب التآلف ان يصون
الطرفين عما يفضي الى ادنى تخالف والذي ابتلج به الاسلام وابتهج بنور ظهوره عامة الانام من قيام تلك الذات البهية لتسوية الامور
السلطانية الملكية فامر بهنائه السرور ويستبشر بثباته الجمهور وبعد ما سلم وهنا ذلك المرام حضرة خليفة الله سلطان الاسلام
لا يبقى لاحد في هذا الباب محل تبريك وتهنية لانه ليس عباد ان قربه هذا والوزير المعظم حضرة مصطفى باشا وصدر اناطولي
المولى المفخم جناب عبد الله افندي وقاضي دار السلطنة محمية ادرنه المولى المكرم خليل افندي المستغنون عن الالقاب كلهم نجباء
ارباب الالباب عينوا من جانب الخلافة العظمى اعز الله انصاره وادام شوكته وفخاره لاتمام مراسم التبريك والتهنية واكمال
لوازم المصافات والاتحاد والتسوية ووضوا حين ما يتشرفوا بتلك الحضرة بعد ما يؤدوا ما يوجب البشاشة والنضرة ان يفيدوا في الامر
المذكور والمعاذير الملكية والمحاذير الشرعية الى الاندية المعظمة الموفقة من قبل الله بالدراية والنصفة والانتباه ان توجهت الخواطر الكريمة
الى السؤال عن تلك المراتب الفخيمة والموليان المشار اليهما من اعلام علماء الروم واكارم النحارير ذوي الفهوم فالآراء الملكية السلطانية
والشيم الشاهية القاآنية اولى لان يترحب هؤلاء بترحاب الديانة ويؤهلهم بمناقب الصوة والامانة حتى يعادوا باتمام الآمال
الى العتبة التي هي محط الاقبال والاجلال شملنا الله تعالى باحسن التوفيق وهو نعم المولى ونعم الرفيق

محاذیر و اعذار قول و تسلیمی شیمه و شدر و انصاف شاهی و شنشنه کبایت اتصاف حق بناهیارینه حواله قلمغه مقصود
بالذات اولان ثانق و مواوتلک اسباب دوام و استحکامی اجرچه بذل دستور و ختام الحشدی نم هذا بعض اغراض
فاسده و امانی کاسده بناء محاربرام خیر الانام حفظه الله اهالی ایرانک مالف و فلری اقوال ناشایسته و افعال ناپسندیده
کندولری منع و ذهب و تخریب مذهب و نشر بنوق و ترغیب ایله تشدید و التحام مبانی دولت شاهی و تمکن و انتظام ارکان
سعادت جماهیری علی مرالیه هود متذبذب و متواخر و بارگاه نهایت دستگاه هیارینه علی مر الشهور و فود اقبال و اجلال متواتر و متعاقب
اودرق همت و الونهمت قاآنلری ایله روج دین و ملت و وجود سعود خدیوانه ایله انتهاج مسلک و سلطنت دخی طوب همایون
خسروانه و مرغوب جمیع صفا مقرون ملوکانه اوهوب و بو کیفیتک حسن صورتی ملاوزمان خاصه دربار خلافتمدار پادشاهانه دن
جانب فیض حالب جناب شاهی یه بروزیر دولت بعیون تسییر و ارسال ایله مشاهیر علما و اعلام فضلا و دین آگهی صاحب
رتبه ایله ارفاقه یقاد و اسرار دینه متوطن اهل فیضنه بناء بو اتحاد و اتفاق علی ما هو المراد اتساق سیاقنه جانب مکارم مقانب
خسروانه دن بالمشافهه دخی جلوس میمنت مانوس شاهیلری تبریک و تهنیه سن اتمام و تادیه ایچون کامیاب سطاب
حضرت جهاندارینه بخچه مدتدن بو ملاوزمت جلیله و خدمات جمیله کامیابین و اعتماد و اعتداده آشنا کی شیخین
رتبه علیای وزارت ایله دخی شان و شوانی ترفیع و موصل ایلکی احسانیله منشور اعتباری توقیع اولنان وزیر مکرم سلاور
سکوستلو ایلک بیوامصطفی پاشا حضرتلری و بالفعل امین شریف فتوا اوهوب اناطولی صدارتی ایله تجمل و ممتاز اولان
ماحاتلو رجا حاتلو شرایم نما عبدالله افندی و سابقیانه امین شریف فتوی اولوب دار النصر و المنعه محمیه ادرنه مولوتخانه
موقر فضیلتلو افادتو حکومت اتماخلی افندی داعیلری وزیر مشار الیه ایله دربار موهبتمدار خدیوانه ترینه و فدا ایلق وزیر
خصیص و التفات ایله طرف خلاصه کار دیرن دخی افاده مقادیر وفاق و اتحاد و ابانه مآثر مخالصت و وداد مضمون
اسور رقیمه مؤالفت مقاد کشیدن سلک سود و مشار الیهم ایله درگاه سپهر انتباه شاهانه لرینه سرا و ایقاد و التفات عمن الله الملک
انعال حوزه محروسه شاهی و حوزه مانوسه جماهیری و ورودی ایله ثواب مآل اوهوب مشار الیهه طرف وفایر الشرف حضرت
خسروانه دن باد و زنکار و تنبیه و کشار اولندیغی اوزره تسلیم و قبول عهود و ربط دائره کیفیاتی و سائر مراسم وفادت و لوازم
تدبیک و تهنیتی تخافیرها مقتضای آداب و مبتغای سلاوطلب منبع الجناب اوزره بعد الاداء بروجه محرر و حماها و شفاها
دخی تفهیم و تفهیم اهم اولدن حالاوت موجبه المصافاتی علی وجه الاخری ایفا و اجرا اقل غریضکن طرف باهر الشرف فاتلری
مشار الیهمال مقتضی اوزره حالاوت و ذرایت و اماته شبهه نظم الامور سلطنت اولون حالاوتلک تتمیم و کافی ضمنده
تنابع آرامش و ارام قرار احوال و مزارع امال نامه وزان اوهوب دست قدرت مالک عنان کامرانی و بادی همت دمر رکاب
زنکانی و لیجه مرتبه بکانکی و اتحاد و اواصر وثوق و اعتماد بروجه مبرم و محکم و اواخی موخات و ضوابط موالوف و طریقه
موکد و مستحکم اودکه کرور دهور و مرور اعوام و شهور ایله خلل پذیر و لیوب طرفدن وسائل و ذرایع مصافات و وصائل
و شوافع مواسات متوالی و متتالی اولق خصوصلری مقتضای شیمه کریمه شاهی و مبتغای سجیه مرضیه فتوت پناهیلری
ایدوکی تعریف و تعبیر و تحریر و تحبیر دن مستغنیدر باقی هیبت نیر جهانتاب اقبال و اختر عالم افروز اجلال مشرق دولت لا
یزال وافق حشمت بی زوالدن طالع و تابان و لامع و درخشان باد بالنبی و آله الاطهار و صحابته الاخیار
من المهاجرین و الانصار

عربی

سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلری طرفندن سعادتلو پادشاه حضرتلری طرفنه یازیلان

عربی مکتوبک صورتیدر

(٩)

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی نور قلوب العارفین بنور العرفان و ارشدهم الی ما یحبه و یرضاه حیث وفقهم
بترتیب الادلة و تهذیب البرهان و شید ارکان الدین المبین بارساله رسلا مبشرین و منذرین
له الملک و الملکوت و هو الحی الذی لا یموت یؤتی ملکه من یشاء و یتم امر دینه بمن یعتنی بشانه
من ذوی الرزانة و النهی و الصلاة و السلام علی من ارسل رحمة للعالمین محمد الذی امته اشارع
بالکتاب المستبین هدی لانتظام شمل الانام و رغب اتباعه للوفاق المنتج لتقویة الاسلام و علی آله
البررة الکرام و صحبه العظماء الاعلام سیما الخلفاء الراشدین دعائم الدین المبین المرسومة اسمائهم
فی صحایف القلوب بعز جلی ابی بکر و عمر و عثمان و علی رضی الله تعالی عنهم و عن سائر الآل و الاصحاب
المرجو شفاعتهم بکافة عصاة المؤمنین یوم الحساب و بعد ما شرف اللسان بمحمدة الرب الملک
المنان و استنار فی الجنان یا لوامع اقمار الصلوات علی من فتح به الادیان المعروض الی العتبة الملک الغظیمة
و المسند العالیة الشاهنشاهیة الکریمة ستره من افتخر به الکراسی و التیجان و انزع بعزایمه حوادث هذا الزمان

الی یوم القیام خیر ایله مذکور السنهٔ انام اولمغه همت شاهانه و دربت خدیوانه لری معطوف و مصروف بیورلمق
اعزم اموال و اقدم مسئولمزدر باقی همیشه آفتاب عالمتاب دولت و اقبال و ماه جهان افروز سعادت
و اجلال اوج سلطنت و کامکاری و ذروهٔ ابهت و بخت یاریده تابنده و ظل وارف رأفت شاهی و سایهٔ دیانت
جهانپناهی بر مفارق جلالهٔ زیردستان مبسوط و پاینده باد برب العباد

A.DVN 1149.6.10

وزیر مکرم مصطفی پاشا حضرتلرینه کتابت مکتوب حضرت صدر اعظمی صورتیدر ١١٤٩ ج ١٠٤

بسم الله الرحمن الرحیم وجعلکم ملوکا و آتاکم ما لم یؤت احدا من العالمین
یا دمکه حق فیروزه رنگ زرنگار قلمی بی درنگ برنحوای وجعلنا السماء سقفا محفوظا بسط غبرای فضای روی زمینه بیاض
و خسرو خاور مشعشع تاج نور فیروزی افسنک برلامعه وجعلنا الشمس ضیاء اقالیم سبعه نانوره ضیا پاش و نور افشان اوله
اول ماه سپهر سلطنت و تاجداری نیر خیر بخت و کامکاری ایلیجه دولت و مقلا بارکاه رفیع منزلت و جمشید دستکاه بلند همت
و جلیل الوعنا بر ساحی رتبت و والا تبار گردون رفعت و کیوان غلام معالی منقبت و فریدون اختشام اسفندیار دیار
سربلندی شهریار بابا قدان تاج ارجمندی تابنده اختر برج سعادت نرمند گوهر دجاجت نرخنده فال جسته خصال خدیو
کشور جاه و جلال رونق افزای اورنک کسری و جم داور دادار ممالک عجم دادار دادار اشیم خورشید علم تیغ بخش حرمای مراسم نظام عالم
عون الحماسه و الجلادة و الحرسه و العدالة صونا للصفاوة و الدیانة و لنفاوة و الامانة کردون بارکاه ناج و دیهیم شاه شاه آسمان جاه
کیان دستکاه لا زالت نذرات دولته شارقة من مشارق العز الاقبال و نفوس سعادته طالعة من مطالع المجد و الاجلال حضرت زینت
و ریاض مهام زیردستانی همون باران فیض و احسان الهی ایله نضارت کلبن و چمن آمال الهانی سایه دستبندی همیشه نسیم الطاف
کاهی ایله نمایندهٔ اولمق دعوات مستطابه اجابت سمات و غنیات مستجابه مخالفت آیاته مداومت و مواظبت لازمه ذمت دولتخواهی صداقت
خورشید عابدوری مرفوع پیکاه جاه و حشمت و معروض دستکاه اقبال و سعادت قلنه قدیصدره مطلع انوار الهام الهی و مجمع آثار فیوضات
نامتناهی اولان طبع پاک صفا انصاف دقیقه شناس شاهی و ذهن ذلال موشکاف دریای عطوفتمدار حضرت سلطانی و غنیهٔ بهار اقتدار
مخلص صداقت مآل و انباء خبر ایرتیش خالص البال بوصول اوزره اجمال اوزره دریای عطوفتمدار حضرت سلطانی و غنیهٔ بهار اقتدار
حساب خسروانی لازالت دعایه مشیدهٔ بالتشییدات الربانیه و مافتت قواعده مؤیدهٔ بالتأییدات الصمدانیه قبلنه صرف زمام اختیار
فائق و جانب فیض جالب الخانلرنده تأدیهٔ لوازم سفارت و تمشیهٔ مراسم تجهیز و مخالصه مشهوراتلر و حکومت پناه جنابت مدار دولت
دستکاه والا شان معالی عنوان بکلربکی کرمان شاهان عبد الباقی خان زنجنه جنبه اقطاب المسجسنه و معابعث اولدان
نخبهٔ السادات و الاوفاخم ذبرهٔ النجباء و الاعاظم صدر الممالک میرزا ابو القاسم و قدوهٔ العلما و المتبحرین عمدهٔ الفضلا و المتورعین
امام فضائل اثر مسلو علی کبر ادام الله تعالی فادهما و اتم افاضتهما معتنای ایله بو خالص صداقت کیش و مخلص خیر اندیش بلرینه
فرستاده فا آنلری بو بلدون نامه نامی عنبرین نقاب لطیف الوشان و فتی سامی رنگین القاب شریف العبارهٔ لری کیکه وزن
بازوی وفاق و موالات و تقیه کردن حسن اتفاق و مواخاندر اوضای دولت علیهٔ عالیه مرفدزن بساعتی که سعادت ازوبدختر
بطالعی که تولد بدکند تقویم بختدن ایام فیروز و حجسته ترین هنکام کیتی فیروزده معسکر همایون نصرت مقرون اولان
ایسانجی مقام مسعود الورود و فیض باش سعود اولوب طرف عیلم ترقی خدیوانه لرینه اولان وفور خلوص و داد و تهذیب مذهب
و ملتده وقوع بولان توافق و اتحاد بنا اولوزم آداب تعظیم و مراسم اسباب تکریم ایله مطهور سرایر سرور مکارم شعور لری اعمار نظر امعان
رجوم معانی بنا مبانی کشیدن سمط اذعان قلنوب ترویج دین مبین و تقویم سنن سید المرسلینه بوبر جهد خدمت ابدیر حصلی
همت و الا نهمت ظهوری آمد مدیر و عهد بعید دن بر و ملحوظ و منظور و بولمشه سنیه مرایای خواطر اصافر و کابره صور تماجلوه
ایکن طبیعت نصفت تخمیر جهانی و جبلت موهبت سیر شاهیلرنده مرکوز اولان مایهٔ دیانت و درایت و آثار کفایت و فتوت
مقتضا سیجه بو خدمت جلیلهٔ موجبهٔ المنقبه و بو همت جزیلهٔ مسوجب المغفرة او مصدر بر و سعادت و مظهر رشد و هدایت
بر موجب نذر مقدر و بو مقابله ده احسان بیکران جناب منانلرن سربرآرای تخت کیان و خرمان فرمای ممالک
مفاخر عنوانلرینه مستحق ضبر اولوب وجود ابهت نمود فا آنلرنک حالا زینت افزای تخت کیان و خرمان فرمای ممالک
ایران اهل یعنی نهر دمیدمنه بو جانبده جسته جسته ظهور ایدن موهبت نصرت و فیروزی مضمر اولوب فرا تافان سجود شکر واجب الوجود
ایله دوام دولت و اقبال روز افزون و تنقی اسباب مجد و اجلال سعادت مرهونلری دعوالنه بخلوص البال مداومت و استغال
اولندیغی بی اشتباه هدر یا خصوص الحم سلاطین عظام اعظم خواقین فخام رافع رایات جهانداری جامع آیات نصفت و دیندار
موطد قواعد شرع قویم محمدی مشید دعایم قانون مستدیم احمدی قوت قاهرهٔ سریجهٔ عدل و داد نمیروی بازوی رشد
و استعداد سیبیلنک روی مت بیضا صاحب وجه شریف غزا نقاوهٔ دودمان سلاطین عثمانی خلاصهٔ خانوادهٔ
صدر نشینان مسند کبری سنانی مغیث الاسلام و المسلمین معین الملة و الدین محرز الغزاة و المجاهدین مرغم انوف الکفرة و دیندار
و المشرکین سلطان البرین و خاقان البحرین خادم الحرمین المحترمین شوکتلو قدرتلو عنایتلو عظمتلو مرایتلو فخیم بالا شاه اسلام پناه
و شهنشاه شهامت دستکاه لری بو حالت منتظره و نوعی مستشعر اولمغله مرآت صفا مقرون طبع همایون خسروانه لری زیاده
ضمیر الهام سیر ملوکانه لری بو حالت منتظره و نوعی مستشعر اولمغله مرآت صفا مقرون طبع همایون خسروانه لری زیاده
علی الغیر کلاوی صور سرور نا محصور اولمغی و بو کیفیتلنک مراسم انام و کلام اسلام اوزره بو صورتده ظهوری اتحاد قلوب جانبین
و اتفاق ذرای طرفینه وسیله امیله و ذریعه جلیله ایروکی کاشمس فی کبد السماء اکرچه ظاهر و هویدا و مشاور و احالاودر
لکن بو کونه یکانکی دین و مذهب و توافق ملت و مشدیدن جناب عطوفتمآب ملوکانه دن تقبل و اسعافی استسعاد اولنان مودت مستلزمه
تایید و احکام و جدیا علاوه و افهامی ایچون جناب عطوفتمآب ایله فرستاده نازی اقبال مثالی ایلخانلری قلنان نامهٔ همایون موهبت مقرون
الوتحادون لغرای سداد آرای مشار و موحی الیهم ایله فرستاده نازی اقبال مثالی ایلخانلری قلنان نامهٔ همایون موهبت مقرون
و دعانامهٔ حضرت شیخ الاسلامی و رقیهٔ خلوص خیانت تخلص دوامی مطا و بسندن درج و تسطیر اولندیغی اوزره اوچ مادهٔ اخراد دیرکاز اولان
شان و عنوانه لائق و نظام و سامانه موافق و مجملا تقدیم و تنسیق و لوازم و ضوابطی توکید و توثیق و لنوب مادهٔ اخراد دیرکاز اولان

غالاً الذين آمنوا نظم كريمى موداسنجه كدوزنلرى صفوته مبدل وبرو دنارى كرمتيه محول اولوب طرف اقدسارينه
توجه خاطرهمايون وانجذاب درون موهبت مقرون متزايد اولديغى لوايح احوال خافانيدن معلوم خالص البال
اولوب ايدى بحمد الله المتعال همت عالى نهمت حضرت خداوندكار وتوجه ضمير الهام سمير پادشاه كردون اقتدار آيينه
تقديره محاذى اولوب وجود بهبود شاهيلرى رونق اسلام ومسرات استخير الانامه مظهر وموفق اولدى دولت
عليه روز افزون ايله طرف باهر الشرف خديوانه لرينك مصافاتى بروجه محرر مغان ترتيبنده صورت پذير
اولديغى محتاج بيان اولميوب زيادةً عليه بو مصادقه جليله يه اعلان اولنمق ايچون سواد ثلثه مذكوره يه درج علاوه
نظام واستحكام ويرلمش مذهب ماده سى نهاى حضرت شهريارى يه شويله لخطار اولنوركه مقدما ملوك
اسلام وتحت حكومتلرنده اولان سائر مسلمين انام اهل سنت وجماعت مذهبنده اولمق حسبيله از قديم مذاهب اربعه
بلاد وامصار اسلامده عموماً وحرمين الشريفينده خصوصا قرار داده وجايكير واوائل قرن عاشره كلنجه
ايران اهاليسى دخى مذاهب مذكوره اوزره مستمر اولوب نقادم ازمان ايله اربعه دن ماعداسى منسى مثلو
اولمغله بلاد هند وسند والكات اوزبكيه ودشت واماكن مغرب زمين وخصوصاً اقطار حجاريه اهاليسى
مذهب غير مألوفده كمال تعصب اوزره اولدقلرى وبالخصوص مكهٔ مكرمه بلد الله اولوب صاحب البيت ادرى بما فيه
مثلى مقتضا سنجه اسرار الهيه دن اركان كعبه اربعةً ترتيب وبعده مذاهب اربعه اهاليسى ايچون دخى بر ركن تعيين
وَمِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ وارد اولان مجاورين وزائرين بروجه محرر مملكت واحده رجالى اولميوب بلاد شامعه اهاليسى
وانجق مذاهب اربعه دن برينك مقلدى واركان كعبه دن مذهبى اهاليسنه تخصيص اولنان ركنك متعصبى اولمقدن
ناشى تحت ضابطه يه ارجا عارى امر خطير ايدوكى ايچون نهاد صفا معتقد شاهيلرينه خفى وستير اولميان مواد دندر
فرضا فجر طلوع ايتدكده صلوة صبحى ابتدا ركن اولده شافعيه انلر سلام ويرديكى انده ركن ثانيده مالكيه وكذلك
تالثده حنبليه ورابعده قبل طلوع شمسده سادات حنفيه ادا ايدوب اوقات سائره دخى بو قياسه قريب المغله
جماعت اخرايه وقت بولنماز بو تقديرجه ركن تعيينى ومذهب مرقومه دائر سائر لوازم خصوصى ماده اولمق اوزره
رأساً شروط مصافاته ادخال اولنسه عوام ناسك عدم انس والفتلرينه بناءً باعث قيل وقال اولمجقدن غيرى هيچ
حضرت شاهى وعزيمت جناب ديانت پناهيلرى عماليله سبب برودت اولان كدورت بلاد عجمدن مرتفع اولوب
جملهٔ انام دوام ايام عز واحتشاملرينه دعاكويان ايكن مجمع اجناس عالم اولان جبل مكرمده مذكور السنهٔ خاص وعام
اولمق دخى بى اشتباهدر ودولت خلافتمدار حضرت سلطانيدن بوانه دك عهدنامه الآن ملوك جهانك وكذلك
حرمين الشريفين خدمتى اخرخاندانده ايكن انلردن اخذ ايدن سلاطين دورانك سنى الاعتقاد اولنلرى مذهب ذكرنده
مستغنى وساكت وخلافتده بولنانلر ايرادينه غير ملتفت ايدكلرى اكرچه معلوم ايدى انجق به احتياطاً كرك دولت عليه نك ثانى
وكرك دول سالفه نك خزينهٔ عامره ده محفوظ اولان قيودات بالتحرى تتبع اولندقده بوكا دائر نسنه بولنمامق جهتلرندن
مادهٔ مرقومه نك عهدنامه واحكام همايونده عدم ذكرى شان وعنوان طرفينه انسب وشايان اولديغى تبقن اولنور
والحاصل ملوك ماضيه دن بخه لرى خدام حرمين ايكن مذهبه متعلق ادنى شيئى تحميل عوام ايلدكلرينه بناءً مدخول
السنهٔ انام اولدقلرى وبوكونه امور وظايف علما اولوب اعاظم ملوك انار الله براهينهم بويله حالاتى انلره حواله ايده كلدكلرى
مناجات دولدن معلوم شاهيلرى بيوريلو ذكر اولنان محذورات دن تفرقه ايلك كركاجيجاها فلك دستكاها معاذير مذكوره دن قطع نظر
وصحبتلرنده اولان جناب صدر ومنلاى موما اليهم دخى تفهم وتفرس ايلك كركاجيجاها فلك دستكاها معاذير مذكوره دن قطع نظر
بوخصوصك محذورات شرعيه سى دخى دعانامهٔ حضرت شيخ الاسلامى مطاويسندن وسفراى طرفينك تقريرلرندن مشار
كتابةً وشفاهاً معروض پيشگاه حضرت شاهى ومنهاى ضمير الهام سمير ديانت پناهيلرى بيورلدقده فى الاصل متم اولان
امر مصافات بوخصوصك مطوى قالمسيله رسيدهٔ ختام سواخات قلنمق كباست وفراست خديوانه لرينه اليق ولحرى اولان
حالت حسنه ايدوكى ظاهر وباهردر ايلچى خان مشار ومعيتلرنده مبعوث موما اليهم دخى طرفينك شان وعنوانته لايق ورضاى
ابهت اقتضاى شاهيلرينه موافق وجهله كمال اداب اوزره رسم رسالتى ادا ايدوب حفظلرنده عواطف عليهٔ خسروانه وعواطف
سنيهٔ پادشاهانه فيض افكن اولمغله مشكورين وشاكرين عز انصرافه مرخص ومأذون قلنه قلنمزدن ماعدا ايلچى خان مشار اليه
مستصحب اولان خدام والامقام حضرت شاهيدن مفاخر الاماجد والاكارم معرز اشفيع وقعه نويس وعبد الحسين بك
ومحمد كريم بك دام عزهم دخى اوزه ذاتلرنده مهذب الاطوار وخدمات جليلهٔ حضرت شاهيده استخدام واكرامه سزاوار
بنده لرى اولمق حسبيله مشار وموما اليهم ايله معاً پايهٔ سرير عنايت مصير خسروانه يه دخول ومثول شرفه احراز وافتخار
بنده كسب امتياز ايلدكلرى معلوم فخامت مسوم شاهانه لرى بيورلدقده موما اليهم سايهٔ رأفت واليهٔ حضرت شهريارلرنده
فوق الامثال موهبت نشين عز واقبال بيوريلوب فيما بعد دخى اشبو ايكى دولتين عظيمتينك مصافاتلرى ضمننده

بدمؤیدندن مقدر و بو مقابله ده احسان بی امتنان وهب مناندن ایران فرمان فرمالغی دخی مسخر ذات موهبت
آبانلری اولوب وجود ابهت وفودلری حالا زینت بخش تاج ودیهیم وکشور اولدیغی نعمتنه بو جانبده جسته جسته
ظهور ایدن نصرت اسلام موهبتی منضم اولدقجه آنافان سرزمین شکریزدان اولنه رق رسوخ دولت وشموخ
جلالت وابهتلری ادعیه سی ذکر لسان وفکر جنانمز اولدیغی بی اشتباهدر بوندن اسبق دولت علیه ایله
روس کفره سی مابینده منعقد اولان مسالمهٔ مؤیده نك شروطنه طرف دولت علیه دن کرکی کبی مراعات اولنوب
آنلر دخی بو وجهه رعایت ایدرلر ظننه بناءً حدودلرده واقع قلاعك عدد وعدد جهتندن محافظه سی دوستلق
زمانلرینه مقایسه اوزره ایکن کفرهٔ مسفوره طرفندن ذکر اولنان مصالحهٔ مؤیده نك برازمدتدن برو شروطنه
مغایر حرکته جسارت وحتی اعظم ثغور اسلامیه دن اولان ازاق قلعه سنه بوندن اقدمجه فجأةً کلوب استیلایه
جرأت ایتملری حسبیله بر مقتضای شرع جلیل تأدیب وتنکیللری مهم ومتحتم اولمغین اعظم سلاطین حمیت آیین افخم خواقین
نصرت مستبین درة التاج قیاصرهٔ جهان غرة الابتهاج کارفرمایان دوران ناشر الویهٔ غزا وجهاد طروت بخش
اندیهٔ عدل وداد فرمان بردار فرمودهٔ ان الله یأمر بالعدل والاحسان رصانت ورصاصت ده
سربازان ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله کانهم بنیان سلطان البرین خاقان البحرین خادم الحرمین
الشریفین مغیث الاسلام والمسلمین معین الملة والدین مجهز الغزاة والجاهدین مقیم منار السنة والفرض
مظهر کریمهٔ انا جعلناك خلیفة فی الارض عظمتلو شوکتلو عنایتلو قدرتلو مهابتلو افندم شهنشاه اسلام پناه
وظل وارف آله اعز الله انصاره الی یوم الانتباه حضرتلری اقامت فریضهٔ غزا وجهاد وتأدیب ارباب کفر
وعناد ایچون عساکر موحدین ایله سایهٔ علم نصرت توأم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمده بو صافی ضمیرلرین
کفرهٔ مسفوره اوزرلرینه تجهیز وتسییر بیوروب بر موجب فرمان همایون عساکر منصوره لریله طی مراحل ایدرك
نهر طونه ساحلنده مار الذکر ایساقجی نام محله ورود وترتیب وتنظیمی فرمان بیوریلان جسر عظیم بعد التتمیم عبور
اولنمق اثنالرنده قریم وقلبرون طرفلرینه کلان دشمن دین مسفورین دولت علیه سربازلری وعساکر تاتار
شهبازلری یدندن نیجه خساره دوچار اولوب اموات وادواتلرین دفن وطمس ایدرك بالاخره خائباً عودت
ایتدکلرینه بناءً الحالة هذه میدانده دخی طابور دینلجك نسنه اولمامق حسبیله بعونه تعالی بوندن بویله
اتمام مرامه نیةً بحسب الاقتضا مناسب اولان بر محلده قشلاق وترتیب امور غزا وجهاده شد نطاق اولنمق
لازم کلمکین مخلص صفا سمیرلری اکرچه بو طرفلرده بولندی فاما دربار عظمت مدار حضرت خاقانی یه وارد
اولان مفاوضهٔ جناب نعم المآب شاهیلری مقتضاسنجه امر مصافات بلطف الله الملك العلام رسیدهٔ ختام
اولوب وفی الحقیقه بو نزاع وجدال شورای کبرای مغانده نهاده مطمورهٔ نسیان اولدیغی معلوم انجق اشبو
اسلام پرور ایکی دولت شهامت مخبرك آثار مواصله ومجامله لری جمله یه روشن واتحاد دینی ومذهبی
خصوصی امر مدلل ومبرهن اولمغیچون استعداد اولنان مواددن میر الحاج واسارا ودار السلطنه لرده
دولتینك بر معتمدلری اقامت ایتدرلمك حالاتی طرفینك شان وعنوان ونظام وسامانه لائق وموافق
وجهله ترتیب وتهذیب وجانبیندن ضبط جرائد تحریر قلنوب اجرالرینه حکم همایون حضرت جهانداری ارزانی
بیورلدیغی ومذهبه دائر اولان کیفیتك معاذیر ملکیه سی طرف اشرف وانفس شاهی وجانب فیض جالب
دیانت پناهیلرینه بو ولاجوی صفا خویلری قبلندن تحریر واعذار مرقومه نك بر وجه محرر ملکیه وشرعیه سی
ضمیر خورشید تنویر درایت سمیرلرنده صورت پذیر بیورلدقده اوماده مطوی الاثر قالمق فراست وکیاست
شهریاریلرینه محول اولدیغی اولیای دولت روزافزون خانیلرندن اعلام وافهام اولندیغندن ماعدا
طرف صداقتکاری یه اولان نبشتهٔ میمنت سررشتهٔ خدیوانه لرنده دخی تنظیم وتتمیم قلمسی توصیه وتلقین
بیورلمق حسبیله بالاده بسط اولنان عقود الفرائد اسلام فوائده خصوص مصافاتك ذکر واشارتی
واسطة العقد مواخات قلنمق مقتضی اولمغین اجمالا بیاننه ابتدار اولنمشدر نامهٔ همایون حضرت
شهنشاهیده تذکار اولندیغی اوزره ایران اهالیسنك مقدما من حیث المذهب مبتلا اولدقلری حدیثهٔ
پر وحشتی اوزرلرندن ازاله ونور سنت وجماعتی زوایای الکات مرقومه ده الماع واجاله قلملری همم سنیه سی
ضمننده تختگاه کسری وجم یعنی ایالت وسلطنت ممالك عجم وجود مسعود اقبال وفور شاهیلریله مفتخر ومباهی
اولدیغی حالت نهاد الهام معتاد حضرت خلافت نژادی پر نور وبهجت قلوب طرف شهریارانه لرینه اولان
میل وحجتلرینك فوق ما یراد منوفی ومزداد اولمسنه باعث وبادی اولدیغی معلوم اخلاصکاری اولمشدر
زیرا جناب مستطاب شهامت مآبلری بو کار خیریت مداره شروع بیوردقلری زماندن مخلص ولا پیشه لرینك
آستانهٔ دولت آشیانه دن حرکتمز وقتنه دك نام نامی وذکر بالخیر سامیلری استماع اولندقجه ربنا لا تجعل فی قلوبنا

بر وجه محرر وجاهاً تفهیم وتقدیمی اهم اولان حالات موجبة المصافاتی دخی علی وجه الاحری
ایفا واجرا قلندقلرنده مدی مرور الدهور ارکانی نقض وخللدن دور اولور وجهله ترتیب اولنان
عهود مصادقه وموافقه پذیرای تقبل قلنوب فیما بعد اخلاف نصفت اتصاف خسروانه مزایله
اعقاب دیانت مآب شاهیلری میاننده وبلکه سائر ملوک اسلام وبالجمله رؤسای انام بینلرنده
اشبو ایکی دولت اسلام نظام مذکور السنهٔ اعظام وافخام اولمق وجهی اوزره وفود مسعود
الورود مشار الیهمک مقتضی الآمال عتبهٔ علیهٔ پادشاهانه مزجانبنه اعاده وارسالری مقتضای
صفای نیت شاهی ومبتغای نقای طویت دیانت پناهیلری ایدیکی تعریف وتوصیف وتلقین
وتبیندن غنی ومستغنیدر باقی قباب زرطناب وفاق اسلام صحرای لا انتمای اعظام وافخامده
همواره شامخ البنیان وگلستان عنبرفشان اتحاد والتئام ساحهٔ صفوت باحه حصول کام
ومرامده همیشه معطر مشام جنان بادی

غرهٔ جمادی الاولی

ایلچی خانه ویریلان مکتوب حضرت صدر اعظمی صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم وهو الذی جعل الشمس ضیاءً والقمر نورا

منشور حکمت نشوری منطوقنجه تاکه انارهٔ سلطان زرین کلاه نیرات وانجم یعنی افاضهٔ اشعهٔ خسرو طارم چارم ایله
دارای کشورکشای اقلیم دیاجیر اولان ماه عالمنگاه منیر بالانشین اورنگ فلک اثیر اولوب امداد انوار نسبت مدارندن
شب تار وحشت آثار مانند روز مستنیر اوله اول ماه سپهر سلطنت وتاجداری نیر خیر بخت وکامکاری اعلیحضرت
ومعلی بارگاه رفیع منزلت وجمشید دستگاه بلند همت وجلیل الاعتبار سامی رتبت وولا تبار گردون رفعت وکیوان غلام
معالی منقبت وفریدون احتشام اسفندیار دیار سربلندی شهریار با اقتدار ملک ارجمندی تابنده اختر برج سعادت
زیبنده گوهر درج رجاحت فرخنده فال خجسته خصال خدیو کشور جاه وجلال رونق افزای اورنگ کسری وجم
داور دادآور ممالک عجم دادار داراشیم خورشید علم تنسیق فرمای مراسم نظام عالم عوناً للحماسة والجلالة والحراسة
والعدالة صوناً للصفاوة والدیانة والنقاوة والامانة گردون بارگاه تاج ودیهیم پناه شاه قاآن جاه وکیان
دستگاه لازالت ایات مصافاته مکتوبةً علی صفحات الآفاق وما برحت رایات مواخاته خافقةً فی میادین الوفاق
حضرتلرینک اضاءت مشتری افاضت آثار شهامتلرندن اطراف ممالک ایران دار الانس طوع وامان ونشر خورشید چهر الویهٔ
همت ودربتلرندن زیردستان والاشانلری سایه نشین اطمینان اولمق دعوات نامیات اجابت نشان ومسئولات سامیات
صداقت عنواننه بخلوص البال اشتغال اولندقدن صکره منبع فیوضات الهی ومشرع فتوحات نامتناهی اولان ضمیر منیر
الهام پذیر شاهی وطبع خطیر درایت سمیر جمجاهیلرینه نقاوهٔ ما فی البال مخلص خلت اشتمال بو وجهله انبا واجمال اولنورکه دربار
اقدس وانفس خلافتمآب حضرت سلطانی وبارگاه اشرف والطف فیض اکتساب جناب خسروانی لازالت مشمولةً بالمواهب
الربانیه وما فتئت موصولةً بالرغائب الصمدانیه قبلنه طرف ملزوم الشرف کامکاری وجانب موهبت جالب بختیاریلرندن
سفارت لوازمی تأدیه سنه مأمور ایالت وبسالت پناه ارومت وحکومت دستگاه والاشان فائق الاقران بکلربکی کرمانشاهان
عبد الباقی خان زنگنه وفقه الله للخدمات المستحسنه ومعاً مبعوث اولان فخر السادات والافاخم بدر القادات والاکارم
صدر ممالک ایران میرزا ابو القاسم وقدوة العلماء المحققین زبدة الفضلاء المدققین امام مقر افخر منلا علی اکبر
ادام الله شانهما معیتلریله بو خالص البال والا اشتمالرینه دخی فرستاده بیوریلان رقم اکرم وقلمی افخم واعظملری اولیای
دولت علیه طرفندن اشرفترین ازمنه ده معسکر همایون نصرت مقرون اولان ایساقچی مقامنه مسعود الورود
اولوب طرف دولت بامنقبتلرینه اولان خلوص ووداده وتهذیب مذهب جهتندن ظهور ایدن حسن وفاق واتحاده بناءً
لوازم کمال آداب خدیوانه ایله بعد المطالعه درون فیض مشحوننده اولان جواهر الفاظ شاهی وبشائر الحاظ دیانت
پناهیلری گوش هوشه قرطی ماریه ونور باصرهٔ سروره کحل الجواهر تنمیه قلنمشدر دین مبین سید المرسلینه خدمت اولمق
اوزره نیجه مدتدن برو ملحوظ ومنتظر اولان بویله امر عالم سرورک بروز وظهوری اوصاحب کفایت ودیانتک

عنایت الهیه دن ملک ایران اوصاحب شانه تفویض واحسان اولنمقدن ناشی تختگاه ممالک
مرقومه وجود بهبودلریله مفتخر و بو حالت منتظره نک وقوعنی ضمیر الهامسمیر ملوکانه مز مستشعر
اولمق حسبیله بو بابده جانب همایون خلافتمقرونمز زیادة علی الغیر محظوظ و مستبشر اولدیغی و کیفیت
مذکوره نک کام اسلام اوزره بو کونه ظهوری اتحاد قلوب طرفین و التحام آرای جانبینه وسیله
اصیله ایدیکی اگرچه هویدادر آنجق بویله یگانگی دین و مذهبدن نشأت ایدن مصافات
و مواخاتک و توافق و تألفک آثار یدخی جمله یه اعلان و اشهار اولنمق ایچون تقبلی استسعاد
اولنان مواد موجبة الاتحاددن اوچ ماده طرفینک شان و عنوان و نظام و سامانه جری
و حقیق وجه وجیه اینق اوزره تنسیق و اجرالرینه اذن همایون پادشاهانه مز جاری و توثیق
اولنوب ماده اخری فراست و کیاست شاهی و درایت و درایت دیانت پناهیلرینه حواله
قلنمغله اسلاف عظمای ملوک اسلام برد الله مضاجعهم الی یوم القیام زمانلرنده اخذ
و اعطا اولنان عهدنامه لره قیاساً آنک ذکری مطوی الاثر قالوب بو اسلوب اوزره مواخات
و مصافاته حسن ختام و یرلمک تأدیه لری گرچه تنظیم و تسویه قلنمشیدی بتخصیص صحابه کرام
خیر الانامک حقلرنده ایران اهالیسندن مقدماً نؤمن ببعض و نکفر ببعض توبیخ الهیسنه
کالمظهر دوشوب مرتکب ردات اولان اهل غوایتی تنکیل و تأدیب و لا نفرق بین احد
اشارت بابشارتنی اظهار ضمننده مجلای فضل الهی اولان خلص عباد اللهی تهذیب مذهبه
سوق و ترغیب ایله تشیید استحکام دعایم دولت شاهی و تأکد و انتظام قوائم ابهت
ولا پناهیلری علی مر الایام متزاید و بارگاه خلت دستگاهیلرینه وفود اقبال و اجلال
علی الدوام متواصل و متوارد اولهرق بر وجه محرر دین و مذهبک رواج و ابتهاجی و وجود
بهبود مسعودلریله سلطنت ایرانک استحکام و انتهاجی دخی مطلوب و مرغوب همایونمز
اولوب و بو مطلبک منصه بروز جهان افروزده جلوه گر ظهور اولمسی ملازمان خاصه
دربار خلافتمدار پادشاهانه مزدن کذلک بر وزیر درایت مصیرمزک اولصوبه تسییر و ارسالی ایله
ذوی المراتب علمای رومدن ایکی صاحب رویتک اسرا و ایفادلرینه وابسته اولمقدن ناشی
بو اتحادک علی ما هو المراد اتساقی سیاقنده هو المسک ما کررته یتضوع مقتضاسنجه
جناب نعم المآب خسروانه مز طرفندن بالامتیاز شفاهاً دخی کاخ طوبی شاخ شاهیلری تبریک
و تهنیه سن اتمام و تأدیه و لوازم سائره مصافاتی تقریر و تسویه قلنمق ایچون رکاب مستطاب
خسروانه مزده از قدیم خدمات علیه و ملازمات سنیه شرفی احراز ایله ممتاز ایکن بالوزاره
دخی شان و عنوانی اعلا و ترفیع و موصل ایالتی کندویه احسان و توجیه اولنان دستور مکرم
ک آخره وزیرم مصطفی پاشا ادام الله تعالی اجلاله دربار خلت مدار شاهانه و درگاه سپهر
اشتباه خدیوانه لرینه وفد اولمق اوزره تخصیص و اعلم العلماء المتبحرین ک آخره بالفعل امین فتوی
اولوب اناطولی صدارتیله مبجل و ممتاز اولان مولانا عبد الله ادام الله تعالی فضائله و اقضی
قضاة المسلمین الخ سابقانیه امین فتوی اولوب دار النصر و المیمنه محمیه ادرنه مولویتی ایله
موقر و صاحب امتیاز اولان مولانا خلیل دامت فضائله دخی وزیر مشار الیهک معیتنده
تعیین اولنمغله اشبو نامه صفوت ختامه خاقانیمز تحریر و تحبیر و مشار الیهم بارگاه دیانت
دستگاه شاهانه لری قبلنه ارسال و تسییر قلنمشلردر بمن الله الودود حوزه محروسه شاهی و حومه
مأنوسه جمجاهیلری ورودی ایله مسعود الوفود اولوب وزیر مشار الیه ایله معیتنده اولان مولانای
مشار الیهمایه خاصة و عامة تذکار و یاد و تنبیه و ایراد اولنان مراسم وفادت و رسالتی
و لوازم تبریک و بشارتی مقتضای آداب و مبتغای سلاطین منیع الجناب اوزره بعد الادا

A.DVN 1149.5.30

دوغلبه دن نادر شاه جانبه مبعوث وزیر مکرم سعادتلو مصطفی پاشا حضرتلرینه کیدیلن نامه همایونک صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم والقیت علیک محبة منی

رشحات باران صدق وصفای پادشاهانه وقطرات نیسان حب وولای خسروانه دن ترامکان
اعظام واحترام وعنوان اولی فنان اعزاز واکرامدن برورشیاب صباح مستطاب اولوب اشعه نمای
تاج ابتهاج اسلام ورونق افزای کمر افراج انام اولمن بواقیت اثیه لماعة الاندیه خاقانی وجواهر تسلیمات
رضا سمات ظل یزدانی که للذین احسنوا الحسنی وزیادة زلال افضالیله شاداب ورونقیاب اولوب
هر قطعه فیض لمعه سی حفظ النظام نفوذ بخش سرور دیده امامه سبحة کامکاری وان الله لا یضیع
اجر المحسنین نوید مسرت تابیدی ایله آب وتاب بولوب هر دانه خورشید نشانه سی تنسیق امور مسلمه ده
کشور کشایین واسعدة العقد قلادة بختیاری اولمغه سزاوار اولمه فتراکم الیوم نادیه سی اوزره خزینه
تریاک وزهینه وتحیه تسلیم وترضیه ده مخزون ومکنون بوکونه فراید تعظیمات وتحیات عالیه همایون
ومراوید تبجیلات ونکریات حاکیه ملاطفت معزو نمز ایثار ونثاری ایله عالیحضرت لاثانی نصرت شهریار
قمر تنویر خدیو خورشید نظیر غرة غرای جبین بختیاری درة بحتای اکلیل کامکاری مؤسس مبانی
جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایان تاج وکمر وکاه مایه دیانت وامانت وانباه علم افراز
حطة سروری ورونق بخشای اورنک داوری شهریار فریدون تخت جم روش خسرو همایون بخت دارا
منش بهار الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة وکشان ظهرا للبسالة والجلالة
ولعنوان حالا جلوس چاربالش تخت کسری وجم فرمانفرمای ممالک عجم ملک بارکاه القاآن ناصر بهادر
شاه وفقه الکریم کوهاب لاتمام ما یرضی به الاصحاب چنانلری همواره ادائه مذهب مستبین وهمیشه
نمایده وفاق اهل دین اولمق رغبات خیریه خسروانه مرتبطمندن خاطر انور قدسی آثار قاآنه وطبع ازهر
ملکی الفخار خدیوانه لری وجه وجیه واسلوب بدیه اوزره تشریف وتلطیف قلندقدن صکره صدور وداد
سداد حبر همایونمز آیینه صفیر خورشید نظیر دیانت شعارنه جو وجها وزده ادای اوزره دریابر
خلافتمداد سلطانی وبارکاه عنایت اشتهاد خاقانیمز قبل اقدس واجل شاهی وطرف انفس واشرف
سپهر اشتباهیلرندن سفارت وسومی اجرا اسنه بلکه دیانت جمعتی ایفا سنه مامور اولوب ابتهاج
درون ایله تلقی بالقبوله معزونا عزة انصرافه مرخص ومأذون اولمن ایالت وجبالت پناه ادومت
وحکومت دستکاه بکلربکی کرمان شاهان عبد الباقی خان زنکنه دام عنوانه ومعا بعثا ولنان
صدر اکرام میرزا ابو القاسم وفرق الفهما امام معز انور ملا علی اکبر دامت افاداتهما ایله طرف
باهر الشرف خاقانیمزدن تبریک وزهینه جلوس میمنت مانوس داودیلرین حاوی فرستاده حضور
معالی شعور شاهیلری غلمان نائبه نامی همایون ومفاوضه سامی بشارت مشحونمزده یاد وایراد
اولندقجه اوزره عموما اهل اسلام وخصوصا اولیای دولت خلافت ارتسامزک اهالی
ایران ایله درمیان اولدن کدورت وبرودتلرینه باعث اهوا مهزوله فاسد واقوال مزدوله
کاسده همت عالی نهمت شاهی وعزیمت صافی طویت دیانت پناهیلریله دفع وازاحه وامت
مرحومه نبویه جو وسیله جلیله ایله ترفیه وازاحه قلنوب آفاق ممالک عجمده کلا اول سنت وجماعت
انوار اظهار وکافه صحابه کرامین سید المرسلین خیر وترضی ایله تذکار اولندقجه وبو مقابله ده

اوصاحب امتیاز طرفندن ظهور وبروزی ضمیر الهام سمیر خلافتمدار وطبع کروبی مسیر سلطنت شعار مزی
خاصة موفور السرور ومجلای افراح نامحصور ایلمشدر اقامت منار سنت سنیه وامانة آثار بدعت
ردیه ایله تألیف وترفیه موحدین وتدمیر وتحقیر کفره وملحدین ضمننده بسط بساط نصفت ونشر لوای
معدلت اوصاحب همت فریدون منقبتك نصب العین صافی طویتلری اولمقدن ناشی ان الارض
یرثها من عبادی الصالحون مضمونی اوزره قبل مالك متاندن تفویض واحسان بیوریلان تمشیت
مهام ملك ایران وتاج وکمر دیهیم کسری وکیان ذات موهبت آیات عنایتمقرونلرینه مبارك
ومیمون اولوب حوزهٔ شاهی وحومهٔ شهامت پناهیلری روز بروز انوار سنت نبویه وآثار معدلتمدار
خدیویه لریله مالامال ومشحون قلنمق تهنیه سی طرف همایون خلافت نمونمزدن علی وجهها اجرا
وتأدیه قلنور نواب مستطاب سامی جنابلری بوکار خیریت اشتهاره موفقاً باعث برودت وشین
اولان اهواء نامرضیه نك ازاله وازاحه سنه مباشرت واتمامنه مسارعت قلندقلری ایامده سیف
خصام طرفیندن درنیام اولوب اولوقت صلح وصلاح اگرچه پذیرای ختام اولمشیدی انجق اشبو
دولتین عظیمتین بیننده ظهوری باعث حبور اولان توافق وتآلفك انوار وآثاری عالم وعالمیانه
اشهاد اولنمق ایچون طرف همایونمزدن تقبلی استسعاد اولنوب تفاصیلی مشار الیهمایه وارد قلمی سامیلرینه
محول قلنان موادك تنسیق وتنظیمی مطلوب ومرغوب همایونمز اولمغله وزرای عظام وعلمای اعلام
وخیرخواهان دولت خلافت مقاممزدن ترتیب وتهذیبنه مأمور اولنلر ایلچی ومعاً بعث اولنان مشار
ومومی الیهم ایله مجالس متعدده مصافات ومواخات برله عقد انجمن وفاق ایدوب طرفینك نظام
وسامانه الیق واحری اولمق وتذکار حصافتمدار خدیوانه لری اوزره نزد حضرت پیغمبریده سؤال
توجه ایتمامك وجهیله تسییر حاج واسارا ومعتمد اقامتی خصوصلرینه فیصل ویریلوب مادهٔ
اخرانك محاذیر ومعاذیر شرعیه وملکیه سی ایلچی ومعیتنده اولان مشار ومومی الیهمه ایراد وتلقین
اولندیغندن بشقه صدر اعظم وشیخ الاسلام مشار الیهمادن جانب فیض جالب شاهانه لرینه فرستاده
قلنان اخلاص ودعانامه لرده ذکر وتبیین اولنوب ودربار خلافتمدار سلطانیمزدن سریر آرائی
شاهیلری تهنیه سی تأدیه سیچون بارگاه ابهت دستگاه خدیوانه لرینه ارسال اولنان ایلچیمزه دخی
یاد وتفهیم اولندیغی وجه اوزره مادهٔ مرقومه ملوك عظام سلف انار الله تعالی براهینهم زمانلرنده
جاری اولان وجهه قیاساً مطوی الاثر قلنمسی فراست وکیاست شاهی ودربت ودرایت ودیانت
پناهیلرینه محول اولان حالت اولمغله ٭ درخشان مهی از سپهر وجود فروزنده دری ز دریای جود
مطلعندن بمنه تعالی ایلچیمز استفاضهٔ نور حبور ایلدکده فرحین بما آتاهم الله استبشارینی اشهاد
وتوافق وتحاب دینی لوازمنی ابراز واظهار ایله تشیید وتأکید تألف ویگانگی والغا وتبعید تکلف
وبیگانگی مراسمنی ایفا واجرا ایدرك اشبو موافقت واتحاد کالسبع الشداد راسخ الاعماد والاوتاد
قلنوب بعون الله الستار ایلچی مومی الیه اتمام کار ایله اعاده وارجاع قلنمق شیوهٔ شاهی وشیمهٔ دیانت
پناهیلرینه الیق واحری ایدوکی افصاح وایضاحدن مغنی ومستغنی اولوب وقبل اشرف واجمللرندن
بعث اولنان سفیر آداب سمیر عبد الباقی خان مشار وصدر رفیع القدر ومتلای معلای مومی الیهم دخی
رسالت وسفارت رسومنی قوانین سلطنت وقواعد دولت مقتضاسنجه کمال آداب ودرایت ایله ادا واجرا
ایدوب تشریفات خسروانه وتلطیفات پادشاهانه مزه نائل وواصل اولدقلرندن ماعدا استجلاب مراضی
بیچون واستحصال رضای همایونمزه بذل نقدینهٔ قدرت ایلملری حسبیله بشارت نمون عود وانصراف مرخص ومأذون قلنمشلردر
باقی همواره قوائم ودعائم سریر شاهی استوار وقواعد اریکهٔ جمجاهی حشمت پناهی برقرار وپایدار باد بالنبی وآله الاطهار
وصحابته الاخیار من المهاجرین والانصار ٭ تا از برای نظم مصالح درین جهان کس را درون پرده تقدیر نیست کار
دوران آشتی که نظام جهان ازوست بادا بفضل حق ابد الدهر پایدار

قسطنطنیه العظمایه بعد الوصول بروقت شرف ارادهٔ بایهٔ سریر اعلا وعتبهٔ علیهٔ عنایت پیرایه‌سی جهت ایصال
بشول اولنق شرفنی احراز ایدوب تبلیغ وایصالنه مأمور اولدقلری نامهٔ دولتی علامهٔ نامی وقلمی حاوی الفاظ
سامیه‌لرینی کمال ادب ایله نواب کامیابنده بعد التسلیم جناب داوریارینه اولان انجناب ضمیر سمیر ملوکانه‌سی
مقتضاسنجه درون ولا مشحونانه واقع معانی موهبت مبانیسی معوض مطالعه‌ده جلوه‌گر قلندقده ذات
ابهت سمات شاهیلری فی الاصل حسب ونسب طاهر اللسان والجنان ایل جلیل ترکماندن صفای نیت
ونقای طویت ایله سنت سنیهٔ نبویه واثار بهیهٔ مصطفویه متابعتنه مفطور بر ذات نصفت شعار اولوب
وایل جلیل مشار الیهم عقاید حقهٔ سنیه اوزره اولمغی جبله کدوسای فلک فرسا رینک فوت سلطنت اولدقده
وحکومتلرنده عموماً اسلامیان پرامن وامان ایکن شجرهٔ صفویه‌نی فروعندن مقدما سرزده اعوجاج اولان
کمسنه کندی اغراض نفسانیه‌سنک اجراسنه مدار اولمق لیجون بعض اقوال کاسدهٔ مرذوله وافعال
فاسدهٔ مهزوله‌یی بین المسلمین القا وترویجنه دقت اوفی ایدوب بو کیفیت خلفاً عن سلف باعث شتات
امت اولدیغی وبونلرده اقدم مغان قلاغنده ترتیب اولنان شورای کبراده حالات مرقومه وجوه اعیان
ایرانه افهام واعلان اولندقده جمله‌سی عقاید باطلهٔ مذکوره‌دن نکول وکالاول سنت وجماعت طریقنه
سلوک ودخول ایدوب بو بنای خیری صیانة عن الاندراس فیما بعد سلسلهٔ صفویه‌یه متابعتدن مجانبت
وذات عنایت ایات شهریاریارینک ارثاً واکتساباً مأهولی اولان ایران شاهلغی لیجون طرف بیوع شرف
داوریارینه بالاتفاق عقد بیعت ایله نواب مستطابارینه معتدبها حجت ویردکلری وخصوصاً مرقومه
تماماً ممالک ایرانه اشاعت وبیلدرمه محدثاً جاری اولان رذائل اقوالدن فیما بعد جمله‌نک منع
وتحذیرنه دقت اولندیغی ودین مبین وامت سید المرسلینه مصروف بویله خدمت جلیله مقابلی
بعض مراتبک تقبلی وحق جانب همایون خلافتمز ومزدن مستسعاد قلنوب تفاصیلی دستور اکرم الوزرا
بالفعل صدر اعظم ووکیل مطلق قوی الهمم وزیرم محمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله وضاعف بالتأیید اقتداره
واقباله ایله اعلم العلماء المتبحرین ان اذن بالفعل شیخ الاسلام ومفتی الانام اولان مولانا السید مصطفی
ادام الله تعالی فضائله‌یه تنسیق اوزان الوکه شهامت مسلوکه‌لرینه محول قلندیغی حالات بالجمله
معلوم درایت مرسوخسروانه ومفهوم عنایت مرقومه پادشاهانه‌زه اولوب فی الحقیقه ظهور بتاییدات
دینه اوائل قرن عاشره کلمجه سلاطین فخام اسلام وملوک عظام انام من حیث المذهب معتقد الاراء
اولمق جبله هربری جاهدوا فی الله حق جهاده امر واجب الامتثالنه ائتمار کنده وحدود دینه
قریب وقرین اولان اعدای دینی سیف جهاد ایله طرد وابعاد ایدرک ممالک اسلامیه‌یی هر
وسعة الاکناف ودوننده اولان عباد مسلمین مشمول امن وائتلاف اولوب بو هیئات بهجت
زیب طراز امت اولان علوم معارف وفرت وکثرتنه سبب وعلت اولدیغنه بنا ممالک خراسان
وبلاد قزبین وکاشان واصفهان وازربایجان وبالجمله بقاع واصقاع ایران منبع حکم وعلوم
ومشرع فضلای حقایق ورسوم اولوب کاه کاه ملوک بینده نامناسب حرکتلر وقوعنده اومقوله کیفیته
مباشرت ایدنلر سالف الذکر تحول اعلام وساطندیله شرعاً وعقلاً بعد الالزام قبول حقی التزام
وعارضی منافسه ومناقشه‌نک اندفاعنه قیام ایله دین مبین باتمکین وعامهٔ مؤمنین کامبین
اولمقلری معلوم وبروجه محرر صفویه‌نک دورتی روم وایران وبلکه تماماً اسلامیان بینده باعث
برودت اولوب بنجه بنجه مفاسده مؤدی اولدیغندن ماعدا کیفیت مذکوره الناس علی دین ملوکهم
نحو اسنجه ایران زمینی حالت اولیسندن اخراج وسکانک دائراً مادار اطراف‌نده واقع جملهٔ اناملک
نیز مطاعندرینه هدف واملح البدیعی مقرز اولمغله بو عقدهٔ مشکله‌نک انحلالی ایله دین مبینک
کالاول ظهور ورونق وجمالی فطرتی الهدایه برصاحب عنایه‌نک یدمؤیدینه مسخر اولمق مطلوب ومنتظر اکن
جناب نعم المآب شاهی وجانب اشرف والطف دیانت پناهیلری موافق مراضی حق اولان بویله مرغوب عظیم
موفق قلندقلری باعث ارایش زمان وسبب ستایش دوران اولوب بو خصوص حیثیت مخصوصه‌نک

A. OVM 1149 . 5 . 25

ایلچیخانه ویریلان نامهٔ همایونك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء

طرازندهٔ تاج ملك وملكوت برازندهٔ دیهیم كشور لاهوت اولان درود نامعدود كروبی جنود
وسپاس نذرین لباس اسمان نبود مالك الملك لایزال ومعطی جلائل النعم والافضال حضرتلرینك
ساحهٔ عظمت واجلال وباحهٔ كبریاء بیمثالنه خدم وحشم اولمغه انسب والزمدر كه صحرای
وجوده ضرب خیام عطا وجود ایدوب وتلك الایام نداولها بین الناس دیوانخانه سندن
منشور معدلت نشور كروكاه ایله كاه كاه بلا منازع بردصاحب انتباهی ممتاز اقران واشباه
وخزانهٔ الاسرار تبشیر ترتیبی اوزره فسوف یأتی الله بقوم یحبهم ویحبونه تنبیه وتنبیه سی ایله ارباب
اهوانك ملك حادثدنیه وقت وقت اصحاب رشد وهدا بلا مدافع نائل وواردث اولمق حالاتی
غیبیه سندن دفع قناع ریب واشتباه ایلمشدر ومفاتیح دروازهٔ شهرستان رسالت معاریج بارو
مداین نبوت اولان تحف صلوات منتجة الامال نتف تحیات وتسلیمات نظامة الاحوال سلطان سراپرده
اصطفا خاقان شهسواران انبیا محمد المصطفی علیه من صلوات الصلاق اغلاها ونكاة السلام اجملها واعلاها
خدمتلرینك پیشگاه طوبی نكاهلرینه متحف ومهدیدر كه انا سید ولد ادم ولا فخر چوكاینله كوی لطف
زمین وزمانی دیوده وادم ومن دونه تحت لوائی ولا فخر مفتاحی ایله هفت كشور حقایق عالم امكانی
كشوده قلمشدر وحتی آل واولاد كرام واصحاب واتباع فخامتلرینك جیب مخزن الغیبلرینه نهاده اولنمغه
سزاوركه وزرای دیوان نبوت ذوی مشورای ایوان رسالت اولوب عشرهٔ مبشره ومرضیه تحت الشجره
منشور لری ایله جمله سی سادات ملوك اسلام وقادات عامهٔ انام اولمشلردر تحیت بادبیش
ازهزاران صد زما بر مصطفا وآل ویاران خصوصا چاریارلرینك كوهر ابوبكر وعمر عثمان وحیدر نظیر
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد عالیحضرت لائی نصرت شهریار قهرتنویر خدیو خورشید نظیر
غرهٔ غرای جبین بختیاری دره یكتای اكلیل كامكاری مؤسس مبانی جاه وجلال مشید اركان عز
واقبال شاهان تاج كمركاه مایهٔ دیانت امانت وانتباه علم افراز حطهٔ سروری دو نقشای اورنك
داوری شهریار فریدون تخت جم دوش خسرو همایون بخت دارا منش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام
والمسلمین عونا للشجاعة والمناعة والشان ظهرا للبسالة والجلالة والعنوان حالا عجالس چاریارلرینك
تخت كسری وجم فرمانفرمای ممالك عجم فلك بارگاه القاآن نادر بهادرشاه اتم الله تعالی مقاصده
وشید صادره وواوده جنابلرینك مجلس عالی ومحفل متعالیلری واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها
چمنستانده فیض رشحات مصافات ایله سربراورده عنایت بی امتنان اولوب معطر كام مودت واخلاص
ومروح مشام علاقه واختصاص اولان ازاهیر ابهری التحاف تسلیمات موفوده پادشاهانه ودیاجین
عنبرینهٔ الفوحات تحیات مبدون خسروانه مز تنظیم وتقدیمی ایله تشریف وتلطیف قلندقدر نصكره نهاد صفا
معتاد شاهانه وطبع مستجمع السداد خدیوانه لرینه مزایای موجبة الاتحاد بووجه اوزره افاده وایراد اولنوركه
دربار خلافتمدار سلطانی وبارگاه عنایت اشتهار خاقانه مزه قبل اقدس واجمل شاهی وطرف انفس واشرف سپهر
مرتبا هیلمندن الجیلك دسومی اجراسنه نامزد اولان ایالت وبسالت پناه ادومت حكومت صفاه كارلغی
كرمانشاهان عبد الباقی خان ذكنه دام عنوانه ومعاقبت اقتران فخر السادات والاقاخم صدر ممالك ایران
میرزا ابو القاسم وفخر العلماء المحققین امام فضیلت ارزمالا علی اكبر دامت افادتهما دار الخلافة الكبری

كمال موالات اوزره رسيدهٔ نظام واستحكام اولدقده طرفينك حدود وسنورلرى تعيين وتبيين اولنمق عادات حسنه
بلكى مراعاتى واجب رسوم مستحسنه دن اولوب بو ماده جنت مرابع عم بزركوارمز سلطان مراد خان رابع حضرتلرينك
زمان باعنوانلرنده صفويه خاندانى ايله شروط انيقه وعهد وثيقه بيانى ضمننده فيصل پذير تمييز وتفريق اولنمغله حالا
ممالك خسروانمز حدودى ايله الكات شاهيه سنورلرى جنت مكان مشار اليه زمانلرنده تمييز وتحديد اولنديغى اوزره
اولوب احد طرفينك سرحد محافظلرى ونواب كراميلرى از قديم اوليكلدوكى اوزره مراسم شروط مصالحه واشتى يى
كما ينبغى محافظت ومصالح سنور وثغوره دائر حالتلرده شروط مسالمه ووفاقه مغاير حركتلردن هر طرف توقى ومجانبت
ووضع قديم واسلوب مستديم رعايت ايليه ومقدما شاهان ايران اولان خاندان صفويه نك وبالجمله دول معتدبهانك
آيين درايت قرينلرى اوزره ركاب مستطاب خلافت جناب وجانب اخلاف نصفت اتصافمزه قبل اجمل شاهيلرندن واعقاب
دربت پناهيلرندن نامهٔ ولا علامه كلدكده بر اسلوب قديم وزير اعظم اولنلره دخى مكتوبلر ترقيم وطرف اشرف همايوندن جانب
شاهى يه نامهٔ موهبت مشحون ارسال اولندقده وزير اعظم بولنانلر دخى جناب نعم المآب شاهى يه حلوصنامه تحرير ايلدكلرندن
ماعدا اعتماد الدوله اولنلره كذلك مكتوب تسطير ايدوب اعتماد الدوله لر انجق وزير اعظملره يازه وطرفيندن بو تحريرات
مقدما صفويه ايله اولان القاب مراسلاته تطبيق بلكه ظهور ايدن تهذيب مذهبه بناءً زيادةً على الاول احترامى توثيق اولنه
وبونلردن بشقه بعناية الله المنان اهالئ ايران صفويه زمانلرنده احداث اولنان اقوال ناشايانى كليا تركه موصول واصول
عقايدده كالاول اهل سنت وجماعت مذهبنه دخول ايدوب خلفاء راشدين وبقيهٔ عشرهٔ مبشره وداخل بيعة الرضوان تحت
شجره واهل بيت مطهره وعموما اصحاب كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنى خير وترضى ايله ياد وبو وسيلهٔ جميله ايله
جملهٔ موحدينى دلشاد ايلملرندن ناشى اهالئ مرقوميندن فيما بعد بيت الله الحرام ومدينهٔ مفخرهٔ خير الانام وممالك محروسه مزدن
سائر بلاد اسلامه ورود ووفود ايدن حجاج وزوار وقادمين وتجار وبالجمله آمد شد ايدن صغار وكبار مجموعنه
انما المؤمنون اخوه نظم الفت رسمى اوزره معامله بالمجامله اولنه رق سائر مسلمين وموحدين مثللو مرقوملر دخى هر حالده
مرعى الاطراف ومعزز الاكناف قلنوب مقدما ايرانيلره اولان وضع بونلرك حقلرنده كليا ترك وزى وقيافتلرى جهتندن
مومى اليهمه وجها من الوجوه دخل وتعرض اولنمدن حذر ومجانبت اولنه وتجارت خصوصى طرفينك اهالى وتجارينه
باعث منفعت وموجب رفاهيت برحالت اولمغله جانبك تجارى كالاول امين وسالم وبلا مانع ومزاحم امد شد ايدوب
تجارت ايله كتوروب كوتوردكلرى امتعه نك اقتضا ايدن محللرده كمركلرين قانون قديم واسلوب مستديم اوزره ادا
ايلدكلرندن صكره زياده نسنه مطالبه سيله رنجيده اولنميه لر وكذلك مشهدين الشريفين ومرقدين المنيفين رضى الله
تعالى عن راقديهما اعتاب متبركه سنك وخطهٔ زوراده واقع سائر ضرايح متيمنه نك زيارتلرينه بلاد اعجامدن زامله بند
توجه وعزيمت اولان زوار وقصادك مادامكه يانلرنده تجارت مالى اولميه ولاة وحكام حدود وسائر اهل عرف
طرفلرندن باج طلبى وآخر طريق ايله مرقومون بيوجه تعدى ورنجيده اولنميه لر واشبو ايكى دولتين عظيمتينك رعايا
واهالى واسافيل واعاليلرندن اولوب فيما بعد ايراندن ممالك محروسه مزه وبو طرفدن دخى مملكت ايرانه فرار ايدنلر
قطعا حمايت اولنميوب طرفيندن طلب اولندقلرى وقتلرده وكلاى جانبينه بلا تردد تسليم اولنه لر ايمدى پروردكار جهان
اولان الله عظيم الشانك اسم شريفنى ياد وسرور انبيا اولان پيغمبر آخر الزمان صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
معجزات باهر البركاتلرينى ايراد ايدوب آيين خواقين پيشين اوزره بو كونه عهد وميثاق ايده رزكه مادامكه ذكر اولنان
موادك شروط وقيودنه واشبو مصافات ومواطاتك مواثيق وعهودنه رعايت اولنوب اولجانبدن خلافنه وضع
وحركتدن تحاشى قلنه طرف همايون پادشاهانه مزدن واخلاف نصفت اتصاف ووكلاى مملكت آرا وسائر خدام كرامز
طرفلرندن دخى مغايرى حالت مايه تصدى اولنميه فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه حرر فى شهر الله
المبارك جمادى الاخرى من شهور سنه تسع واربعين ومائة والف

١١٤٩ جمادى الآخرة

طوتلری اولمقدن ناشی ان الارض یرثها من عبادی الصالحون مضمونی اوزره قبل مالك منّاندن تفویض واحسان
بیوریلان تمشیت مهام ملك ایران وتاج وکمر ودیهیم کسری وکیان ذات مواهب آیات عنایت مقرونلرنه مبارك
ومیمون اولمق تهنیه سی نامهٔ همایون ومفاوضهٔ ملاطفت مقرونمز ایله کتابةً وطرف شاهیلرنه ارسال وایفاد اوزان
دستور مکرم مشیر مفخم نظام العالم وزیرم مصطفی پاشا ادام الله تعالی اجلاله واعلم العلماء المتبحرین افضل الفضلاء المتورعین بالفعل
امین شرائف فتوی اولوب اناطولی صدارتیله ممتاز اولان مولانا عبدالله ادام الله فضائله واقضی قضاة المسلمین اولی ولاة
الموحدین سابقا امین فتوی اولوب دار النصر والمیمنه محمیهٔ ادرنه مولویتی ایله باهر الامتیاز اولان مولانا خلیل دامت
فضائله وساطتلریله شفاهاً دخی ایفا واجرا قلنوب ونواب مستطاب سامی جنابلری بوکار خیریت اشتهاره موفقاً اهواء نامرضیهٔ
مذکوره نك ازاله وازاحه سنه مباشرت واستحصالنه دقت ایلدکلری ایامده سیف خصام طرفیندن درنیام اولوب
اولوقت صلح وصلاح اکرچه پذیرای ختام اولمشیدی انجق اشبو دولتین عظیمتین بیننده ظهوری باعث حبور اولان توافق
وتألفك انوار واثاری عالم وعالمیانه اشهار اولنمق ایچون طرف همایونمزدن تقبلی استسعاد اولنوب تفاصیلی صدر اعظم
وشیخ الاسلام مشار الیهمایه وارد قلمی سامیلرنه محول قلنان موادك تنسیق وتنظیمی دخی مطلوب ومرغوب همایونمز اولمغله
وزرای عظام وعلمای اعلام وخیرخواهان دولت خلافتمقامزدن ترتیب وتهذیبنه مأمور اولنلر وطرف قاآنیلرندن
وارد ایلچی ومعاً بعث اولنان مشار ومومی الیهم ایله مجالس متعدده ده مصافات ومواخات برله عقد انجمن وفاق ایدوب
طرفینك نظام وسامانه الیق واحری اولمق وتذکار خصافت مدار خدیوانه لری اوزره نزد حضرت پیغمبریده سؤال توجه ایتمامك
والی انقضاء الدهور نقض ونقصدن عاری ودور قلنمق وجهلری ایله میر الحاج واسارا ومعتمد اقامتی خصوصلرنه فیصل ویریلوب
مادهٔ اخرانك محاذیر ومعاذیر شرعیه وملکیه سی ایلچی ومعیتنده اولان مشار ومومی الیهمه ایراد وتلقین اولندیغندن بشقه
صدر اعظم وشیخ الاسلام مشار الیهمادن جانب فیض جالب شاهانه لرنه فرستاده قلنان اخلاص ودعانامه لرده ذکر وتبیین
اولنوب ودربار خلافتمدار سلطانیمزدن سریر آرای شاهیلری تهنیه سی تأدیه سیچون بارکاه ابهت دستکاه خدیوانه لرنه
ایفاد اولنان وزیر وصدر اناطولی ومولانای مشار الیهم دخی یاد وتفهیم اولندیغی وجه اوزره ماده مرقومه ملوك
عظام سلف انار الله براهینهم زمانلرنده جریان ایدن وجهه قیاساً مطوی الاثر قلنمسی فراست وکیاست شاهی ودرایت
درایت دولت پناهیلرنه محول اولان حالت اولمغله مواد ثلث متممه دن باشقه حدود وسنور وسائر مواد ملزوم الاتحادك
ذکرینی دخی حاوی اضافه وجهی ایله ترقیم اولنان تذییلده مادهٔ معهوده دن مقصود اولان کیفیت تحریر واشبو مواخات
ومصافاتك بعون الله الملك القدیر ادامه وتقریری وبو وسیلهٔ اصیله ایله امت مرحومهٔ نبویه ورعایا وزیردستان
بریه نك تأمین وترفیهلری ایچون اوچ ماده وبر تذییل اوزرنه تتمیم وتنسیق اولنان عهدنامهٔ همایونمزدرکه ذکر وبیان
وشرح وعیان قلنور مادهٔ اولی حجاج ایران لحسا وامام علی طریقلرندن کندکلری سنه لرده امرای ایراندن برمعتبر کسنه
امیر الحاج عنوانیله عزیمت وطریقین مذکورینده محذور متحقق ومتعین اولوب ضروری شام شریف طریقندن
کیدلمك اقتضا ایلدیکی صورتده حجاج مرقومینك اوزرلرنه امرا وخاناندن اولمامق شرطیله برکسنه تعیین ومیر الحاج
لفظندن غیری مناسب برلفظ ایله تلقیب اولنه واولمقوله حجاج بغداده بعد الوصول بغداددن شام شریفه کلنجه یول
اوزرنده اولان ولاة وحکام مرقوملری آمنین وسالمین بربرلرینه ایصال ایلملریچون اول سنه لرده مؤکد ومتعدد
اوامر علیه اصدار وارسال اولنه مادهٔ ثانیه اشبو ایکی دولتك اتفاق واتحادینی جمله یه اشاعت وبوندن بشقه مصلحت
لازمه لرینی رؤیت ایچون اوچ سنه ده برتبدیل اولنمق اوزره درکاه معلامز قپوجی باشیلرندن میر علم رتبه سیله برمتعین قپوجی باشی
تعیین اولنوب اصفهانده اقامت وایران حجاجنك شام طریقندن عزیمتلری سنه لرنده مومی الیهك کتخداسی ولحسا وامام علی
طریقلرندن کیدلدیکی سنه لرده دخی برمتعین آدمیسی ایران میر الحاجی ایله عزیمةً کیدوب کله وکذلك ایران معتمدلرندن دخی
برکسنه کلوب دار السلطنه مزده اقامت ایلیه وهر طرف مسافرلرینك کفایت مقداری مصرفلرینی کوره لر مادهٔ ثالثه عجم اسارای
فیما بعد بیع وشرا اولنمامق اوزره درعلیه مزده تنبیه وسائر ممالك محروسه مزه اوامر علیه مز ایله تأکید اولنوب بوندن ماعدا اسارای
مرقومیندن قلمرو خلافتمزده اقامته رغبت ایتمیوب کرك باشلو باشلرینه وکرك ایلچی خان مشار الیه معیتی ایله وکرك آستانه ده
اقامت ایده جك معتمد معرفتیله وطنلرینه عزیمت مراد ایدنلرك سبیللری تخلیه اولنوب سرحد محافظلری وولاة وحکام طرفلرندن ممانعت
اولنمامق اوزره دخی بشقه اوامر شریفه مز اصدار ورجال دولت علیه مز یدلرنده اولنلرك دخی سبیللری تخلیه اولنمق اوزره فرمان
همایونمز شرف صدور بولوب وبوندن ماعدا دخی بعض نامناسب محللرده بولنمق احتمالی اولنلر محله امامللری وتعیین اولنان مباشرلر
معرفتلریله تفتیش وتفحص اولنوب اخذ وکذلك الیوم بیع وشرا معرضنده اولنلر دخی بعد التفحص نه طریق ایله اولور ایسه اولسون
تخلیص ودفتریله ایلچی خان مشار الیه طرفنه تسلیم اولنه ماعدا اوساط ناس واحاد رجال یدلرنده قالانلر دخی طرفینك
معتمدلری دار السلطنه لرده اقامتلرندن صکره تدریج وتراخی ایله جسته جسته دفتریله ایران معتمدینه دفع
وتسلیم اولنه الیوم دیار ایرانده بولنان اسارای رومدن انده اقامته رغبت ایتمیانلر کائناً من کان تماماً اطلاق
وسبیللری تخلیه اولنه تذییل قدیم الایامدن برو ملوك عظام وخواقین معدلت کام جنابلرنده امر مصافات

انا جعلناك خليفة في الارض مصدوقه سی موجبنجه ارثاً واستحقاقاً امير المؤمنين في الارضين تشريفنه احق وفي الحقيقه
اولی الامر اطلاقی نواب کامیابمزه وصف الیق اولدوغنه بناءً شرق وغرب وجنوب وشمالده واقع ملوك اسلام
وحکام انامدن یا ایها الذین آمنوا کونوا انصار الله نص صریحنی وکونوا عباد الله یداً واحدةً علی من ناواکم اثر صحیحنی فهم
واذعان ایدن ارباب شان وایقان دولت علیه مز ایله مصافات وموالاتده راسخ دم ویلکی سلطنت سنیه مزه التحاق
وانتسابده ثابت قدم اولمغی باعث ثبات دولت وسبب نجات آخرت بیلوب بو بابده قائد توفیق ایله سر منزل تحقیقه
ایرنلر بلدة طیبة ورب غفور معموره سنده مستریح ومسرور اوله کلدکلری روشن وهویدا وعلی التحقیق سلاطین عدل
آیین مسلمین بو وجه اوزره متفق الآرا اوله رق رونق دین مبین تکثیر وتوفیر وکفره ومشرکین تنکیل وتدمیر قلنمق مقتضای
شریعت غرا ومبتغای رسول خدا اولمغله مقدما ایران جانبلرنده حدوث ایدوب تشتیت آرای مسلمینه علت صریحه اولان
بدع قبیحه نك ازاله وازاحه سی ایله هدف سهام آلام اولان اهل اسلامك تأمین واراحه سی مظهر مواهب بر صاحب مناقبه
مسخر ومیسر اولمق مطلوب ومنتظر ایکن الحالة هذه انی جاعلك للناس اماماً اشارتنه مظهریت ایله فاحکم بین الناس بالعدل
امر شریفنك تنفیذینه تخصیص قلنان جانب همایون معدلت مقرون وطرف اقدس موهبت نمونمزه حالا سریر آرای کشورستان
ایران تاج بر سر حکومتکاه کسری وکیان اولان عالیحضرت لآلی نضرت شهریار قمر تنویر خدیو خورشید نظیر درهٔ یکتای
افسر نامداری غرهٔ غرای جبین بختیاری مؤسس مبانی جاه وجلال مشید ارکان عز واقبال شایان تاج وکمر وکاه مایهٔ
دیانت وامانت وانتباه علم افراز خطهٔ سروری رونق بخشای اورنك داوری فریدون تخت جم روش خسرو همایون بخت
دارا منش بهاء الدنیا والدین جمال الاسلام والمسلمین عوناً للشجاعة والمناعة والشان ظهراً للبسالة والجلالة والعنوان
جالس چار بالش مسند کسری وجم فرمان فرمای ممالك عجم فلك جاه القاآن نادر بهادر شاه اتم الله شانه وصانه
عما شانه جنابلرینك قبل اقدس واجل شاهی وطرف انفس واشرف سپهر اشتباهیلرندن ایلچیلك رسومی اجراسنه نامزد اولان
ایالت وبسالت پناه ارومت وحکومت دستکاه بکلربکی کرمان شاهان عبد الباقی خان زنکنه دام عنوانه ومعاً بعث
اولنان فخر السادات والافاخم صدر ممالك ایران میرزا ابو القاسم وقدوة العلماء المحققین امام فضیلت اثر ملا علی اکبر
دامت افادتهما سفارتلریله دربار خلافت مدار سلطانی وبارکاه عنایت اشتهار خاقانیمزه وارد اولان نامهٔ رونق علامهٔ نامی
وقلمی حاوی الفخامهٔ سامیلرینك درون ولامشحوننده واقع معانی موهبت مبانیسی معرض مطالعه ده جلوه کر قلندقده جناب
شهامت پناهیلرینك ذات ابهت سمات شاهیلری فی الاصل حسیب ونسیب طاهر اللسان والجنان ایل جلیل ترکماندن صفای نیت
ونقای طویت ایله سنت سنیهٔ نبویه وآثار بهیهٔ مصطفیه متابعتنه مفطور بر ذات نصفت نشور اولوب وایل جلیل
مشار الیهم عقاید حقهٔ سنیه اوزره اولملری حسبیله رؤسای فلك فرسالرینه نوبت سلطنت وحکومتلرنده عموماً
اسلامیان پرامن وامان ایکن شجرهٔ صفویه فروعندن مقدما سرزدهٔ اعوجاج اولان کمسنه کندی اغراض
نفسانیه سنك اجراسنه مدار اولمق ایچون بعض اقوال کاسدهٔ مرذوله وافعال فاسدهٔ مهزوله یی بین المسلمین القا
وترویجنه دقت اوفی ایدوب بو کیفیت خلفاً عن سلف باعث شتات امت اولدیغی وبوندن اقدمجه مغان قشلاغنده
ترتیب اولنان شورای کبراده حالات مرقومه وجوه اعیان ایرانه افهام واعلان اولندقده جمله سی عقاید باطلهٔ مذکوره دن
نکول وکالاول سنت وجماعت طریقنه سلوك ودخول ایدوب بو بنای خیر صیانةً عن الاندراس فیما بعد سلسلهٔ صفویه یه
متابعتدن مجانبت وذات عنایت آیات شهریاریلرینك ارثاً واکتساباً ماهولی اولان ایران شاهلغی ایچون طرف
ینبوع الشرف داوریلرینه بالاتفاق عقد بیعت ایله نواب مستطابلرینه معتد بها حجت ویردکلری وخصوصات مرقومه
تماماً ممالك ایرانه اشاعت ومقدما بینلرنده محدثاً جاری اولان رذائل اقوالدن فیما بعد جمله نك منع وتحذیرینه
دقت اولندیغی ودین مبین وامت سید المرسلینه مصروف بویله خدمت جلیله مقابلی بعض مراتبك تقبلی دخی
جانب همایون خلافت مقرونمزدن استسعاد قلنوب تفاصیلی دستور اکرم مشیر افخم الی آخره بالفعل صدر اعظم ووکیل
مطلقم اولان وزیرم محمد پاشا ادام الله تعالی اجلاله وضاعف بالتأیید اقتداره واقباله ایله اعلم العلماء المتبحرین
افضل الفضلاء المتورعین الی آخره بالفعل شیخ الاسلام ومفتی الانام اولان مولانا السید مصطفی ادام الله تعالی
فضائله یه تنسیق اولنان الوکهٔ شهامت مسلوکه لرنه محول قلندیغی حالات بالجمله معلوم درایت مرسوم خسروانه
ومفهوم عنایت مرقوم پادشاهانه مز قلنوب وجناب نعم المآب شاهی وجانب اشرف والطف دیانت پناهیلری موافق
مراضی حق اولان بویله امر عظیمه موفق اولدقلری باعث آرایش زمان وسبب ستایش دوران اولوب بو خصوص
خیریت منصوصك اوصاحب امتیاز طرفندن ظهور وبروزی ضمیر الهام سمیر خلافتمدار وطبع کروبی مسیر سلطنت
شعارمزی والقیت علیك محبةً منی دار الانسنه اماله ایله موفور السرور ومجلای افراح نامحصور ایلمشدر اقامت منار
سنت سنیه وذکر بالخیر اصحاب خیر البریه واماتهٔ آثار بدعت ردیه ضمننده تألیف وترفیه موحدین وتدمیر
وتحقیر کفره وملحدین ایله بسط بساط نصفت ونشر لواء معدلت اوصاحب همت فریدون منقبتك نصب العین صافی

طویتلری

وامصار باشند مرخص ساخته روانهٔ اوطان نمایند که از این طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد و سائر مراتب را مشافهةً
بعالیجاهان مشار الیهم القا فرموده ایم که انشاء الله المنان بتفصیل تقریر و خاطرنشان خواهند نمود و چون مأمورین بجهة ترویج
دین و ملت وارد دولت علیه میکردند البته لازمهٔ خیرخواهی طرفین را منظور و خود را در این امر عظیم شریک و سهیم
خواهند نمود باقی ایام فضیلت و افادة و افاضة مخلد و مستدام باد

وزیر مکرم مصطفی پاشا حضرتلریله کیدجک عهدنامهٔ همایون صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

تبارک الذی بیده الملک وهو علی کل شیء قدیر

سرتاج کتابهٔ طاق آسمان دیباج صحایف زمین و زمان اولان حمد و سپاس بی قیاس و شکر و ستایش موجب
الاستیناس اول مالک الملک علی التحقیق جنابنک ساحهٔ وهب و توفیقنه شایان و حقیقدر که تؤتی الملک من تشاء
کارکاهنده منسوج قبای زرتار عز و اقتداری علی الادوار بر صاحب هوشک دوش لیاقت و لباقتنه وضع و اکسا ایله
بیده الخیر نکته سن ضمائر اهل بصائره اشعار و دیوانخانهٔ ان الارض لله یورثها من یشاء ده دبیر حکمت سمیر
وجعلنا لکم سلطانا مبینا قلم عنایت رقمی ایله مسطور و طغرای غرای تعز من تشاء ایله محبور منشور نظم الاموری
ارباب شعوردن که کاه بر مسبوق العنایه نک دست نصفت پیوستنه اعطا ایله و ترزق من تشاء بغیر حساب دقیقه سن
عقول اولی الابصاره ایما و اشعار ایدوب هو الذی جعلکم خلائف فی الارض مجملین و رفعنا بعضکم فوق بعض محکمی ایله
آنا فان ارباب ایقانه تفصیل و فضل الله المجاهدین علی القاعدین موجبنجه مجاهدین دین اولان سلاطین عدل آیینی
تبجیل و تفضیل ایلمشدر و نسائم صلوات زاکیات عنبریه روایح تسلیمات نامیات عبهریه غارس اصول دین حارس فروع
یقین اولان شهسوار میدان لولاک یکه تاز پهنای وارسلناک محمد الذات والاطوار احمد الصفات والآثار محمود الفعال
والاخبار رسول خدا امام انبیا محمد المصطفی علیه من الصلوات والتسلیمات اعلاها حضرتلرینک بارکاه والالرینه سزا
و احرادر که المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا حدیث بهجت تحدیثی ایله التئام شمل اسلامه تحثیث و علیکم
بالجماعة فان القاصیة یأکل بها الذئب اثر حکمت مخبری ایله اتفاق آرای ذوی النهایه تحریض و ترغیب قلمشدر و لطائف
درود و سلام شرایف تحیات مسکیة الختام آل و اصحاب عظام و اولاد انجاب کرامیلرینه متحف و مهدادر که بایهم اقتدیتم
اهدیتم مضمونی اوزره هر بری راه نمای دین قویم و پیشوای شرع مستقیمدر تحیت باد بیش از صد هزاران زما بر
مصطفی و آل و یاران خصوصا چار یار پاک کوهر ابوبکر و عمر و عثمان و حیدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اما بعد
خلافة الله الکبری و حجت الحق علی کافة الوری اولان دولت علیهٔ روز افزون و سلطنت بهیهٔ موهبت مقرونمز حین ظهورندن
بو آن رونق نشوره کلنجه ما انا علیه و اصحابی جوابی اوزره شریعت حقهٔ نبویه و سنت سنیهٔ مصطفویه شعائرین اجرا ضمننده
اظهار دین و تأمین خلفاء راشدیندن مقصود و مرام اولان تعظیم لامر الله و شفقت علی خلق الله لوازمن قانون اسلام
اوزره تنفیذ و ایفا ایدرک اقامت فریضهٔ جهاد و غزا ایله ارباب کفر و ضلال سم سنابک خیول مجاهدینده پامال و اهل صلاح
و فلاح فوز و نجاحده مقضی الآمال قلنوب بو اسلوب اوزره وهب الهی و عنایت ربیهٔ کماهی ایله خدمت جلیلهٔ حرمین
و حکومت جمیلهٔ قبلتین خاندان شامخ الارکان و دودمان راسخ البنیانمزه تفویض و احسان اولنمغله ثالث القرون
بلکه خلفاء راشدوندن صکره آباء فخام و اجداد و اعمام عظاممز و جناب همایون عنایتمقرونمز بالمناوبة الشرعیة المرعیه

نیز ازین رویه مرضیه وطریقهٔ انیقهٔ جعفریه را خامس مذهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سائر اهل اسلام
معین و در رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک و مقرر نمایند که هر ساله امیری از امراء ایران بامیری حاج تعیین
شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام و زیارت مرقد منور حضرت خیر الانام علیه الصلوة والسلام و خلفاء راشدین
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین مشرف سازد و معتمدی از سدهٔ سنیهٔ عثمانی در دار السلطنه ایران و ازین جانب مغایرت
بجانب نیز معتمدی در دار الخلافه عظماء روم مقیم باشند تا آثار یکجهتی و اتحاد ما بر عالم و عالمیان ظاهر گردد و اسراء ایرانی که
در ممالک وسیع المسالک روم باشند هر یک که برضا و رغبت ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی و آنچه راضی
نباشند چون موافق شریعت مقدسهٔ نبوی خدمت آنها حرامست فرمان واجب الاذعان شرف صدور یابد که در هر جا باشند
مرخص ساخته روانهٔ اوطان نمایند که ازین طرف نیز همین شیوه معمول خواهد شد و سائر مراتب و امور دیگر بمأمورین سفارش
والقا شده که ان شاء الله المنان مشافهةً بتفصیل تقریر و خاطرنشان خواهند نمود و چون مأمورین مزبورون جهت ترویج دین
و ملت دارد آستان آسمان بنیان میکردند البته لازمهٔ خیرخواهی طرفین را منظور و خود را در ثواب این امر عظیم شریک و سهیم
خواهند نمود • باقی ایام وزارت و اقبال و حشمت و دولت و اجلال مستدام باد •

نادر شاهدن سعادتلو سماحتلو شیخ الاسلام افندی حضرتلرینه کلان مکتوبک صورتیدر

هو الله سبحانه

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب فضائل مآب شریعت و افادت پناه افاضت و فضیلت دستگاه حاوی الفروع والاصول جامع المعقول والمنقول مبین الغوامض
والمشکلات مفسر المسائل المعضلات اکمل العلماء المتبحرین افضل الفقهاء والمجتهدین مقتدی الدورانی مفتی الزمانی علامة
العلمائی عمدة الفضلائی شمساً للفضیلة والشریعه والافادة والافاضة والدین شیخ الاسلام والمسلمین دام ایام افادته
وافاضته الی یوم القیام بتعظیمات گوناگون خدیوانه و تکریمات از حد فزون خسروانه معزز و محترم بوده باشد بعدها انهای رای شریعت
پیرا میدارد که بر عالمیان ظاهر و عیانست که نزاع و خلافی که در این مدت فیما بین اهل روم و ایران واقع شده جهت و باعثی بغیر خروج
شاه اسمعیل و بدایعی که او در دین مبین قرار داده نداشته و همگی امت یک پیغمبر و اهل یک کتاب و قبله بوده با یکدیگر موالفت و مواصلت
والتیام مینموده اند و از اختراعات او در مذهب اسلام تخم نفاق فیما بین اهل ایمان بنحوی کاشته شده که از آن زمان الی الآن سفک دماء
و سبی ذراری را اعظم عبادات الهی دانسته باین تقریب کفار و مخالفین شقاوت آیین دین مبین در مهد امن و امان آسوده
و غنوده و مسلمین اسیر سرپنجهٔ بلا گردیده اند تا در این وقت که بحکم الهی تمامی اهل ایران را از سادات عظام و علمای اعلام
و سرخیلان ایلات و اویماغات و ترک و تاجیک و اعزه و اعیان را مجتمع ساخته حجاب شبهه و اختلاف را از چهرهٔ شاهد ملت حقه
مرتفع و بر تمام ایشان حالی و خاطرنشان گردید که این سخنان بی مایه از اغراض نفسانی ناشی و مخالف فرمودهٔ حضرت رسالت
پناهی صلی الله علیه و سلم است همگی این جماعت از رویهٔ غیر سنیه که فیما بین ایشان متداول و معمول بود نادم و پشیمان و از روی
رضا و رغبت تابع سنت سنیهٔ نبوی و طریقهٔ انیقهٔ مصطفوی گردیدند و بملاحظهٔ این که این بنای خیر از وسمت نقص و نقض
مصون و محروس ماند و تبدیل و تغییر در آن راه نیابد ترک بیعت سلسلهٔ صفویه نموده نواب همایون ما را بشاهی و سروری که هر
موروثی ایل جلیل ترکمان بود اختیار نمودند و چون عالیجاه وزیر مکرم و مشیر محترم نظاماً للدولة العلیة العثمانیة قواماً للسلطنة
البهیة الخاقانیة علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف دولت علیه مأمور بمکالمه در باب مصالحه بود در اتمام این مرام خیر انجام
با مشیر مشار الیه گفتگو و عالیجاه مزبور اظهار نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت علیهٔ عثمانیه برسد لهذا
عالیجاه مومی الیه را تکلیف رفتن بدربار فلکمدار سلطانی و رسانیدن این اخبار نیکو آثار فرمودیم هر چند وزیر مکرم مسفور
باعتبار عدم رخصت در مراجعت بطرف قرین الشرف دولت خاقانی جهة امور مذکوره تأمل داشت اما چون انجام این
امر خیر منتج فوائد عظیمهٔ دنیویه و اخرویه باین دو دولت علیه بود مومی الیه را راضی بمعاودت و ایالت و شوکت پناه
حشمت و جلالت دستگاه عالیجاه نظاماً للایالة والشوکة والحشمة والاقبال عبد الباقیخان زنگنه حاکم کرمان شاهان را که
از امرای جلیل الشان و معتمد نواب همایون ماست بایلچیگری و سفارت دربار سپهر اقتدار تعیین و عالیجاه سلالة السادات
والاعاظم و خلاصة النقباء والافاخم میرزا ابو القاسم صدر ممالک و علامی فهامی رئیس الفضلائی علامة العلمائی ملا علی اکبر
مدرس خراسان و امام نواب همایون ما را که عمدهٔ اعاظم سادات فضلا و زبدهٔ اکابر نجباء ایرانند جهت استحکام دین مبین
و استقرار ملت مستبین بنحویکه من بعد از مرور ایام و دهور بحول و قوت داور غفور نقض و فتوری بارکان و قوانین
آن راه نیابد بمرافقت و همراهی عالیجاه مشار الیه روانهٔ آستان آسمان بنیان علیهٔ عالیه فرمودیم که ان شاء الله العزیز بامداد
و محبت آن مقتدای دوران بنایی گذاشته شود که مصون از قصور باشد و بازای این امر عظیم که امروز بسعی و اهتمام
نواب همایون ما از پیش رفته و صورت انجام یافته میباید که اهل حل و عقد و خیر اندیشان آن دولت علیه نیز رویهٔ مرضیه
و طریقهٔ انیقهٔ جعفریه را خامس مذاهب اربعه قرار داده نصیب ایشان را از مسجد الحرام بدستور سائر اهل اسلام معین
و در رکنی از ارکان بیت الله الحرام ایشان را شریک نمایند مقرر فرمایند که هر ساله امیری از امراء ایران بامیری حاج
تعیین شود که حاج ایرانی را بشرف طواف بیت الحرام و زیارت مرقد حضرت سید الانام علیه الصلوة والسلام و خلفاء
راشدین رضوان الله علیهم اجمعین مشرف سازد و معتمدی از دربار گردون مدار ابد قرار عثمانی در دار السلطنه ایران سکنی
و معتمدی نیز ازینجانب دوستی جالب در دار الخلافه عظمی مقیم باشد تا آثار یکجهتی و اتحاد بر عالمیان ظاهر گردد هر
و اسرای ایرانی که در آن مملکت بوده باشند هر یک که برضا و رغبت ازدواج اختیار نموده باشند بر عقد خود باقی
و آنچه راضی نباشند چون موافق شریعت نبوی خدمت آنها حرامست فرمان همایون شرف صدور یابد که هر یک از بلاد

وامصار

وقبائل واحشامات ایران را در اواسط ماه مبارک رمضان در قشلاغ مغان جمع آوری و بایشان بدلیل و برهان
مذهب حق را حالی و خاطرنشان و بنحوی که در نوشتجات عالیجاه دستور اکرم مشیر افخم صدر محترم نظام العالم متمم
مهام الانام بالرأی الصائب مدبر امور الجمهور بالفکر الثاقب وزیر اعظم رفع الله شانه وقدوة العلماء العظام وعمدة الفضلاء
الکرام مفتی الزمانی مقتدی الدورانی المختص بمزید عنایت الملک العلام شیخ الاسلام دام افاداته مشروحاً ومفصلاً
نگارش یافته وهمگی قلباً ولساناً قبول واذعان وترک آثار بدع وتبعیت سنت سنیهٔ حضرت خیر الانام علیه افضل
الصلوة والسلام نموده بملاحظهٔ اینکه این بنای خیر از وسمت نقض ونقص مصون ومحفوظ مانده تغییر وتبدیلی
در ارکان راسخة البنیان ان راه نیابد ترک متابعت سلسلهٔ صفویه واین نیازمند درگاه ایزد منان را پادشاهی
ایران اختیار نمودند چون عالیجاه وزیر مکرم ودستور محترم نظام الدولة العلیة العالیه العثمانیة حاجی علی
پاشا والی قرمان زید عزه از طرف قرین الشرف اولیای دولت علیه وجانب فیض جالب امنای سلطنت سنیه
مأمور بامر مکالمه در خصوص مصالحه بود لهذا در این وقت ایالت وحشمت پناه بسالت وجلالت دستگاه عالیجاه
نظاماً للایالة والحشمة والاقبال عبد الباقیخان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان را که از امراء جلیل الشان ایران
ومعتمد این نیازمند خالق سبحانست برسم ایلچیگری ورسالت پیام آوری وسفارت تعیین وعالیجاه سلالة
السادات والافاخم نقاوة النجباء والاعاظم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی رئیس الفضلایی علامة
العلمایی ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام این نیازمند الطاف بی پایان داور دیان را که از اکابر سادات وفضلای
عالی درجات اند برفاقت عالیجاه ایلچی مشار الیه روانه دربار سپهر اقتدار پادشاهی وآستان خلافتمدار ظل اللهی
نمود که مراتب مزبوره را بنحوی که بایشان سفارش شده با کارگذاران دولت علیهٔ سلطانی ومنتسبان ملکت بهیهٔ خدیوانی طی نمایند
لله الحمد این نیازمند درگاه مبدع زمین وآسمان بقدر امکان سعی واهتمام در تصحیح دین مبین وملت مستبین وخود را بری الذمه
نموده اتمام وانجام ان امر خیر فرجام بر ذمت همت علیا ونهمت اقدسی طویت والای آن خدیو ثریا مقام وپادشاه سپهر احتشام محول است
ان شاء الله تعالی بنحوی فیصل پذیر گردد که نزد پیغمبر آخر الزمان صلی الله علیه وسلم مقبول ومستحسن بوده ایرادی لازم
نیاید چون اطالت واطناب خلاف تعارف وآداب بود لهذا تفصیل مراتب را رجوع بنوشتجات عالیجاه وزیر اعظم ومشیر افخم
وعمدة العلماء العظام شیخ الاسلام نمود باقی تا بود در کارگاه عالم کون وفساد ٭ چار ارکان را بهم که صلح وگاهی داوری ٭
بسته باد ابر چهار ارکان بمسمار قضا ٭ تا ز عمرت زانکه عالم را تو رکن دیگری ٭

مهر در برگزیدهٔ قادر در جهان بود نادر

نادرشاه طرفندن دولتلو عنایتلو صدر اعظم حضرتلرینه کلان فارسی مکتوبدر

بسم الله الرحمن الرحیم

جناب معالی نصاب وزارت وحشمت واقبال پناه ابهت وعظمت واجلال دستگاه شهامت وبسالت انتباه عالیجاه قدوة الوزراء
العظام عمدة الامراء الفخام ناظم مناظم الامور بالرأی الصائب کافل مهام الجمهور بالفکر الثاقب مؤتمن الدولة العلیة الخاقانیه معتمد السلطنة
البهیة السلطانیه وزیر صاحب تدبیر صافی رأی مشیر صائب ضمیر ملک آرای دستور اکرم افخم صدر معظم محترم نظام العالم وزیر اعظم
رفع الله تعالی شانه وضاعف اقباله بتعظیمات مکرمت مشحون خدیوانه وتکریمات از حد افزون خسروانه معزز وگرامی بوده همگی توجه
خاطر عاطر دربانوال را بازدیاد دولت وتضاعف حشمت خویش مصروف ومتعلق شناسند بعدها مشهود رای مملکت پیرا میدارد که
بر عالمیان ظاهر وعیانست که منشاء نزاع وجدالی که در این مدت فیما بین مسلمانان روم وایران واقع شده سبب وباعث آنچه بوده
از زمانی که از تقاضای آسمانی شاه اسمعیل صفوی خروج نموده بنابر اغراض فاسده واستقرار کار خود بنای این گونه فتنه وفساد
وقتل وعناد در میان طوایف مسلمانان که همگی امت یک پیغمبر وپیرو یک کتاب ویک قبله اند گذاشته که الی الآن آثار آن باقی بوده
در این وقت نواب همایون ما جهة تصحیح ملت مستبین وترویج دین مبین که موروثی اهل ایرانست ودفع نزاع وجدال بین المسلمین
تمامی سادات عظام وعلما وفضلای کرام واعیان واعزه وسرخیلان ایلات وعشایر ایران را در اواسط ماه مبارک رمضان
در قشلاق مغان مجتمع وبتأیید جناب اقدس الهی وباطن مقدس حضرت رسالت پناهی رفع حجاب شبهه واختلاف از چهره مذهب
حقه کرده بر تمامی اهل ایران بحجت وبرهان حالی وخاطرنشان فرمودیم که این امور باطل بی فائده ناشی از اغراض فاسدهٔ سلسلهٔ
صفویه ومخالف قول رسول مختار واصحاب کبار وائمهٔ اطهارست وهمگی قبول این قول نموده از خوف این که مبادا تبعیت سلسلهٔ صفویه
مورث فساد تازه وعناد بی اندازه شود نواب همایون ما را بشاهی وسروری که موروثی ایل جلیل ترکمان بود اختیار نمودند چون
عالیجاه وزیر مکرم مشیر محترم نظام الدولة العلیة الخاقانیه قوام السلطنة البهیة السلطانیه علی پاشا والی قرمان که از طرف قرین الشرف
دولت علیهٔ عثمانی مأمور بمکالمه در باب مصالحه بود ودر اتمام این مرام خیر انجام با مشیر مشار الیه گفتگو وعالیجاه مسفور اظهار
نمود که میباید این مراتب بمسامع جلال اولیای دولت عثمانی برسد لهذا عالیجاه وزیر مومی الیه را تکلیف رفتن بدربار فلک مدار
سلطانی ورسانیدن این اخبار مسرت آثار فرمودیم هرچند وزیر مکرم مشار الیه باعتبار عدم رخصت در مراجعت بجانب فیض جالب
دولت عثمانی جهت امور مذکوره که تأمل داشت اما چون انجام این امر خیر فرجام منتج فوائد عظیمهٔ دنیویه واخرویه این دولت علیه بود
مومی الیه را راضی وایالت وشوکت پناه حشمت وجلالت دستگاه عالیجاه نظاماً للایالت والشوکت والحشمة والجلالة والاقبال
عبد الباقیخان زنگنه حاکم الکای کرمانشاهان را که از امرای جلیل الشان ومعتمد نواب همایون ماست بایلچیگری وسفارت آستان
معدلت بنیان عثمانی تعیین وعالیجاه سلالة السادات والاعاظم خلاصة النقباء والافاخم میرزا ابو القاسم صدر ممالک وعلامی فهامی
رئیس العلمایی افضل الفضلایی ملا علی اکبر مدرس خراسان وامام نواب همایون ما را که عمدهٔ اکابر سادات وفضلا وزبدهٔ اعاظم نجباء وعلمای
ایرانند جهة استحکام دین مبین واستقرار ملت مستبین بنحوی که من بعد از مرور ایام ودهور بحول وقوهٔ داور غفور نقض ووفتوری
بارکان وقوانین ان الی انقراض الزمان راه نیابد وبمرافقت وهمراهی عالیجاه سفیر مسفور روانه دربار سپهر اقتدار سلطانی فرمودیم که
ان شاء الله المنان بامداد ومحبت آن باسط بساط وداد بنایی گذاشته شود که مصون از قصور باشد وبازای این امر عظیم که در این
ولا بسعی واهتمام نواب همایون ما از پیش رفته وصورت انجام یافته میباید که اهل حل وعقد وخیر اندیشان آن دولت علیهٔ عالیه

نادرشاه طرفندن رکاب همایون مستطابه کلان نامه نك صورتیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و سپاس افزون از حیطهٔ وهم و حواس سزاوار ذات خداوند بیهمالیست که سلاطین معدلت آیین را بفحوای
وجعلناکم خلائف فی الارض جهة اصلاح حال وانجاح امانی وآمال خلایق برگزیده و در خصوص رفع نزاع و وقوع
التیام فیما بین طبقات انام بمؤدای واذکروا نعمة الله اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا شبستان
خلاف و عناد را مطلع صبح صادق ولا و وداد گردانیده تاج بر سر نه زرین تاجان عقد بند کمر محتاجان ملك بخشنده
بخشاینده در بروی همه بگشاینده و درود بیرون از دائره فکر و قیاس شایستهٔ روح مطهر و مرقد منور رسول
عدیم المثالیست که گوش بشارت بنوش عامهٔ امم بگوشوارهٔ ثمین حدیث گزین طوبی للمصالحین اولئك هم المقربون
تزیین بخشوده و بشاهراه صلاح ذات البین شعبة من شعب النبوه دلالت فرموده یکتا گهر محیط هستی قطب فلك خدا
پرستی خورشید نگین عرش مسند ختم همه انبیا محمد صلی الله علیه و علی آله الابرار و خلفائه الاخیار و اصحابه الکبار اما بعد
مرفوع رای خورشید اعتلای همایون و ضمیر منیر مهر انجلای ملاطفت مشحون اعالیحضرت سپهر مرتبت ثریا منزلت
کیوان رفعت برجیس سعادت بهرام صولت آفتاب خصلت ناهید بهجت عطارد فطنت قمر طلعت سلیمان شوکت سکندر
نصفت نوشیروان معدلت مصدوقهٔ السلطان العادل ظل الله منطوقهٔ الشفقة علی خلق الله اعظم سلاطین جهان
افخم خواقین دوران برازندهٔ تاج عظمت و شهریاری طرازندهٔ بخت سلطنت و کامکاری آن بمعنی سکندر ثانی زبدهٔ
خاندان آل عثمانی پادشاه فلك جاه ستاره سپاه خدیو اسلام پناه ظل الله سلطان البرین خاقان البحرین خادم الحرمین
الشریفین ثانی اسکندر ذی القرنین نجماً لفلك السلطنة والشوکة والعظمة والخلافة والرأفة والمرحمة والمعدلة
والاحسان والاشان سلطان محمود خان بن سلطان مصطفی خان خلد الله ملکه و سلطانه میدارد که از هنگامی که
تصدیق ربوبیت داور منان و اقرار خالقیت کردگار مستعان بر زبان بابندگان از انس و جان که آفریدهٔ حضرت اویم جاری شده
اطاعت پیغمبری را که بما مرحمت فرموده بر ما لازم گردیده و ما جماعت اهل سنت از پیروی آن سرور بهره ور بوده ایم
و بعد از آنکه مقدمهٔ خروج شاه اسمعیل صفوی از قضایای فلکی روی داد بنابر تعصب و اغراض بعض سخنان از و انتشار
یافت که باعث نزاع و نفاق فیما بین فرق مسلمین و امت سید المرسلین گردیده چون حضرت باری این نیازمند درگاه کردگاری را
جهت انتظام مهام ممالك وسیع المسالك ایران و مصالح امور مسلمانان سبب ساخت لهذا این خیرخواه همگی سادات رفیع
الدرجات و علما و فضلای کثیر البرکات و اعزه و اجلهٔ حمیده صفات و سرخیلان ایلات و ریش سفیدان عشائر و اویماغات

وقبائل

ایران و سائر ممالک

من اوائل جمادی الاخر الی اواسط جمادی الاخر

سنه ۱۱۴۹ الی سنه ۱۱۷۶

3